Argumentũ ĩ librũ porphirij peripatetici ysagogicum in kathegorias arestotilis.

Arestotiles omnium philosophorũ princeps: vniuersale principiũ artis ꝛ scientie demõstrat ꝛ omnem scientiã vniuersaliũ fore persuadet Porphirius ille peripateticus quid vnũquodꝗ eorũ sit ad grisarorũ facili doctrina describit: vt igitur ingeniosis adolescentibus eiusdem Porphirij de quinꝗ vniuersalibꝰ intentio resolutior existat. Ego magister Johannes Glogowiensis alme florentissimeꝗ vniuersitatis studij Cracouiensis maioris Collegij artistarum collegiatus pro laude dei gloria famaqꝫ vniuersitatis nostre in cõmunem ꝗ adolescentium profectũ magistri Johãnis Versoris super veteri arte questiones in leniorem modũ resoluere institui. Impressum autem est hoc opus ad impensas prouidi humanissimi ꝗ viri domini Johãnis haller Ciuis Cracouiensis virorũ doctorum fautoris excellentissimi. Anno christi saluatoris Jesu. 1.5.0.4. currente Nũc ꝗ in nomine eiusdem saluatoris genitricisqꝫ sue Marie virginis benedicte propositũ incipio feliciter.

Exercitium veteris artis.

Porphirius ysagogas in kategorias arestotelis edidit utilitatemque quinque uniuersaliū in exordio sui libri ostēdit.

Quō etiaʒ doctrina quinque uniuersaliū difficil' sit ⁊ altissima describit. In quarum ysagogarū: ad porphirij laudem Alanus insulis porphiriū ꝯparat edippo regi atheniēsi: q edippus dissoluit quod dā enigma qd spinx auis mōstruosa sedēs in rupe ꝓposuit hoībus ꝑtereūtib⁹ ea ꝯditioni: ꝙ si quis tale enigma nō solueret a mōstro voraretur. Qui vo enigma ꝓpositū solueret mox mōstruʒ de rupe in aquā ꝓiceret: fuit aūt enigma hoc. Qd esset animal qd in prima etate essʒ quadrupes. In media etate bipes ⁊ in senio tripes. Edippus rex audito enigmate soluit: ⁊ dixit ꝙ essʒ homo. Cū eīn hō puer est gradit' in pedib⁹ ⁊ manib⁹ q̄si haberet quattuor pedes In etate aūt vltiori gradit' in duob⁹ pedib⁹. In senio vo cuʒ baculo ambulat ⁊ sic hʒ tres pedes. Quo enigmate soluto mox edippus rex mōstruʒ hoc ī aquā submersit. Unde sic loquitur Alan⁹ illic porphirius directo tramite pōtem: dirigit ⁊ mōstrat: quo lector abyssum. Intrat arestotelis penetrās penetralia libri. Illic porphiri⁹ archana resoluit resoluit vt alt. Edippus mōstri solues enigmata spingis. Intēdit itaque alan⁹ ī istis carminibus ꝙ porphirius difficiliora de vniuersalib⁹ ī s͡b libro resoluit quēadmodū edipp⁹ rex soluebat enigmata spingis. Erat aūt spinx mōstruʒ faciē hñs puelle: pedes sic serpēs ⁊ alas sicut auis. versus. Spinx volucris penna: serpens pede frōte puella. Pro elucidatōe itaque interiōis porphirij. Aliqua generalia ꝓmittēda existūt deinde ad intentōeʒ porphirij erit accedendū ꝓpriā. Circa itaque initiū toti⁹ veteris artis ꝓponitur questio generals ista.

Fratris Theophili ...

Questiones in p̄oi

Circa initium scientie veteris artis Queritur primo.

Utrū logica existens sciētia sit vna ⁊ spēalis. Pro intellectiōe huius questiōis mote sciendū. ꝙ hec questio tria querit. Primo querit vtrū logica sit scīa. Scdo querit vtrū sit vna scīa. Tercio querit vtrū logica sit scīa specialis. Pro prima itaq₃ huius questionis pre. Sciendū ꝙ scīa accipitur dupliciter. vno modo ꝓprie ⁊ sic scīa ē noticia speculatiua rerū extra aīam ꝗ sunt posteriores dō ⁊ itelligētiis vt ē noticia rerū naturaliū de celo gradie pluuia ꝗ ꝓprie dicitur scīa. Unde noticia ista dicit' speculatiua ꝗ ē de rebus nō libere operabilib⁹ p nostrā liberā volūtatē sed de rebus a natura ꝯstātibus vel a deo ꝓductis. Res autē iste dicuntur esse extra aīam que existūt ⁊ esse hūt pter opus intellectus vt lapis celū aīalia. Res autē iste dicūtur esse in aīa que sunt in intellectu vel aīa vt sunt similitudines rerū ⁊ ꝯceptus. Unde dicit' tertio de aīa. ꝙ lapis nō est in aīa sed spēs lapidis. Res autē iste dicūtur post deū ⁊ intelligētias quarū deus ⁊ natura ē principiū: omnis enim effectus est post suā causā. Isto mō capiēdo sciētiam logica nō est scīa. Rō quia logica nō ē de reb⁹ extra animā s₃ vt Auicenna dixit: ꝙ logica ē de intentiōib⁹ scdis adiūctis pmis. Cōstat autē ꝙ intētiones scde nō sunt res extra animā. Scdo scīa capitur cōiter ꝓ oī noticia certa. vera. ⁊ euidenti: nō curando an talis noticia sit speculatiua vel practica: siue de reb⁹ ex aīam vel in aīa siue etiā de deo ⁊ substātiis separat' vel de reb⁹ nature ⁊ sic logica ē scīa Sequit' corellarie ꝙ de reb⁹ ex aīam ⁊ de reb⁹ nature primo ⁊ pricipalit' est scīa: de entib⁹ vō rōis scdo ⁊ ex ꝯsequēti: pz quia quādo aliquid cōuenit enti nature ⁊ enti rōis: tūc illud per prius ꝯuenit enti nature ⁊ p posteri⁹ enti rōis: ꝯstat autē ꝙ de ente reali primo ⁊ pricipalit' demōstram⁹ passiōes reales: ⁊ de ente rōis demōstram⁹ ex ꝯsēti passiōes ⁊ ꝓprietates intentionales: scīa autē causat' ex demōstratiōe passiōis de sbiecto vt dicit' primo posteriorū

Notandum secūdo ꝙ logica est duplex quātum sufficit ad ꝓpositū naturalis ⁊ artificialis. Naturalis logica ē ꝗdā naturalis ingeniositas ꝓmptitudo ⁊ inclinatio ꝯcessa hōi a principio natiuitatis ex bonitate ꝯplexiōis ⁊ originaliter a stellis bonis dominātib⁹ in ꝯceptiōe ⁊ natiuitate et maxime a stella mercurii ꝗ ꝗs redditur ⁊ fit idoneus et abilis ad faciliter discernēdū verū a falso ⁊ unum notū ex magis noto cognoscere ⁊ elicere; ⁊ talis logica nō est sciētia, Rō quia nulla

sciētia inest nobis a natura vt dr tercio de aīa logica aūt talis naturalis inest homini a natura. Alia aūt ē logica artificialis τ ē qualitas per exercitiū τ p̄nuū vsū acq̄sita p principia logice de cōclusionib⁹ logicis: et illa ē duplex vtens τ docēs. Logica vtens ē vsus logice artificialis vel applicatō eoꝝ que traduntur in logica doctrinali ad alias sciētias. Illa aūt que docentur in logica doctrinali sunt mod⁹ diffiniēdi: modus diuidēdi: τ modus arguēdi: et ista necessaria sunt τ applicatur ad oēs sciētias: talis aūt logica vtēs nō est scia sed potius mod⁹ sciēdi τ de tali dixit arestotiles scdo methaphisice. Absurdū est τ incōueniēs simul querere τ discere sciētiā aliquā et moduz sciēdi vbi p modū sciēdi scdm cōmētatoris expositōez intelligitur logica. In acquisitōe eīm doctrinali sciarū logica debet esse prima: ipsa eīm p̄supponit̄ ī studio perfecto oīm sciētiaꝝ. Alia aūt est logica doctrinalis vna ars liberalis de septē artib⁹ liberalib⁹ quā Boecius dixit esse indagatricē τ inquisitricē veri τ falsi: veri quidē p̄io τ principaliter falsi aūt ex cōsequēti τ secūdarie: eadē eīm ē disciplina oppositoꝝ: sed vnius p se τ p̄io: τ alterius per accidēs τ scdo. Albertus aūt diffinit logicā doctrinalē circa initiū porphirij sic: logica ē scia que a fantasijs q̄ videntur τ nō sunt liberat: errores cōdenat falsitates ōndit τ sumen rectū vel verū in oī opere cōtemplatiōis p̄bet: fantasie autem a quibus logica liberat sunt argumenta sophistica q̄ videntur concludere: et tn̄ nihil cōcludūt vt h̄. Quicq̄d nō pdidisti hēs: sz cornua nō pdidisti: igitur cornua habes. Logica soluit hūc paralogismū τ dicit q̄ peccat in materia q2 maior simpliciter est falsa: q2 decē capita nō pdidi: τ tn̄ decē capita nūq̄ habui. Cōiter aūt sic diffinitur logica: logica est scia docēs diffinire diuidere arguere τ gn̄aliter veꝝ a falso p rationes discernere.

Notandū ē tercio pro scda pte questiōis intelligēda: que querit vtrū logica sit scia vna. Sciendum scdm aresto. primo posterioꝝ: q̄ sciētia vnitatē capit a subiecto suo: ois eīm scientia est vnius subiecti scibilis: sicut quelibet potētia aīe sensitiue ē vnius obiecti sensibilis. Rō aūt istius quare scia vnitatē capit a subiecto ē ista: dicit̄ eīm scdo phisicoꝝ q̄ ars imitatur naturā: motus aūt in natura capit suā vnitatē a termino ad quē: vt patz quīto phisicoꝝ. Cōstat aūt q̄ scientia est quidā motus rōis p̄cedentis τ discurrētis a p̄missis ad cōclusiōez: terminu⁹ aūt ad quē principalis: cuiuslibz scie est subiectū scie Est eīm subiectū scie illd ad qd oīa cōsiderata ī scia reducuntur τ propter cuius noticiā pfectā 2 oīa in scientia cōsiderata

inquirītur vt dicit̄ p̄rio posterioꝝ. Cōcluditur ergo φ scīa que
liber suam vnitatē capit a subiecto suo.

Notandū quarto ꝛ vltimo ꝓ tercia

p̄te questiōis intelligēda: vtrū logica sit scīa spēalis. Notandū
φ scīa đr ḡnalis vel cōis dupliciter. P̄rio ratōe subiecti ꝛ prin-
cipioꝝ. sic φ talis scīa h̄z subiectū ↄmunissimū ꝛ principia eius
sunt cōissima. isto mō methaphisica ē scīa cōis ꝛ ḡnalis ei⁹ eniz
subiectū ē ens inq̄tuz ens: vt đr quarto metha. ens aūt ē com-
munissimū: dixit eñ Auicē. φ nihil est quod rōez entis subter-
fugit: principia etiaz methaphisice sunt ↄmunissima: sunt eñ
ex cōissimis predicatis quib⁹ nihil ē cōius vt hoc principiū. d̄
quolibz esse vel nō esse diuisim ꝛ de nullo ambo simul. Silr̄
hoc. oīe ens ē vel nō est: ens eñ ꝛ esse sunt predicata cōissima.
Scd̄o scīa dicit̄ ḡnalis vel cōis rōe vsus vel applicatōis qꝛ ei⁹
vsus applicabilis ē ad alias sciētias: ꝛ sic logica đr scīa ḡnalis
ꝛ ↄmunis. Illa eñ que tradūtur ꝛ docētur in logica applicāt
ad alias sciētias vt dcm̄ est aū. Scīa aūt ista dicit̄ spēalis q̄ h̄z
ꝓpriū subiectū ꝛ proprias passiōes de tali subiecto demōstra-
biles vt p̄z p̄rio posterioꝝ. Sequitur corollarie φ nō repugnat
aliquā scīaz scd̄m se esse spēalez cui⁹ tñ vsus ē cōis ꝛ applicabi-
lis ad alias sciētas vt p̄z de logica. Simile est scd̄m albertū de
malleo. Malle⁹ eñ scd̄m se est instrumētū artis fabrilis vsus
tñ mallei ē cois ad oīa fabrilia q̄ ꝑ malleū fabricantur ꝛ fiūt
Logica ergo scd̄m se ꝛ rōe subiecti ꝓprij est scīa spēalis: rōne tñ
vsus eius ē scīa ḡnalis ꝛ ↄmunis Istis notabilib⁹ sic positis ē.

Cōclusio responsalis ista logica exi-

stens scīa est vna scīa ꝛ spēalis ab alijs sciētijs distincta: ꝓbat̄
p̄rio ↄclusio q̄ ad primā p̄tem scz φ logica sit scīa: qꝛ logica est
noticia certa vera ꝛ euidēs eoꝝ q̄ in ip̄a tradūtur ꝛ ꝑ ↄsequens
logica est scīa tenet ↄñā: ex p̄rio notabili in quo dcm̄ est φ oīs
noticia vera certa ꝛ euidens đr scīa: ꝓbatur etiā ↄclusio ꝓ scd̄a
p̄te scz φ logica sit vna scīa: logica eñ h̄z vnū subiectū vt dicet̄
inferi⁹: mō scīa capit vnitatē a subiecto vt p̄z p̄rio posterioꝝ: s̄z
φ logica est scīa spēalis: patz qꝛ h̄z ꝓpriū subiectū habz etiam
ꝓprias passiōes ꝛ ↄclusiōes ꝛ ꝑ ↄñs ē scīa spēalis: hēre eñ ꝓpri
uz sbiectū ꝓprias passiōes ꝛ ↄclōes denominat scīaz eē spēalē

Arguitur primo logica non est scia

igitur: ꝓbatur aña omnis scīa est veroꝝ s̄z logica nō est veroꝝ ꝛ
ꝑ ↄñs logica nō ē scīa. Maior est aresto. p̄rio posteri. minor qꝛ

logica ē de his falsis ꝓpositōibus: hō est asinus homo ē lapis: logica eñ docet ꝙ iste ꝓpōes sunt false ⁊ Boeti⁹ dixit ꝙ logica ē indagatrix falsi. Dico ꝙ ois scia ē veroꝝ ꝑ se ⁊ p̄io: tñ ꝑ accidēs ⁊ ex ɔñti etiaȝ pōt esse falsoꝝ. Aresto. eñ ōndit sexto topicoꝝ: ꝙ oppositoꝝ eadem ē disciplina ⁊ scia. vnius quidē ꝑ se ⁊ alterius per accñs. Ad eandē sciaȝ pertinet ōndere v̄itatē ⁊ dānare falsitatē: sic ḡmatica ē etiā de ɔgruo ⁊ incōgruo medicina de sano ⁊ egro. Arguitur scdo logica non est scientia ꝓbatur: ɔtingentiū nō ē scia sȝ logica ē de ɔtīgētib⁹ igit̄ logica nō ē scia: maior ē arest. p̄io poste. Minor pȝ q2 logica ē de istis ꝓpositōib⁹ hō currit: iohēs currit: q̄ sunt ɔtingētes: cōtingēs eñ ē qd pōt esse ⁊ nō esse vt pȝ quīto metha. ⁊ p̄io poster. nō iste ꝓpōes qñ formātur tūc sunt: cū aūt sunt formate amplⁱ⁹ ñ sūt vt pȝ in p̄dicamēt̄: qd eñ semel dcm̄ ē ampli⁹ ñ pōt repeti. Dico verū argumētū ɔcludit ꝙ logica ē de istis ꝓpōib⁹ Johānes currit: iohānes ponitur exemplariter exēpla aūt nō sunt ḋ itegritate art̄ vt pȝ p̄io p̄ioꝝ. Arguit̄ t̄cio logica nō ē scia ꝓbat̄ mod⁹ sciēdi nō ē scia sȝ logica ē mod⁹ sciendi igit̄ logica nō ē scia: maior ē nota q2 mod⁹ rei nō ē ipa res: vt vsus equi ñ est equus: minor est aresto. scdo metha. cū dr ꝙ absurdū est sil̄ q̄rere sciaȝ ⁊ modū sciēdi vbi ꝑ modū sciēdi scdm̄ intētōez auerrois. intelligit̄ ipa logica. Dico ꝙ veꝝ argumētū ɔcludit ꝙ logica vtēs ē mod⁹ sciēdi ⁊ nō est scia: sed ɔclusio intelligit̄ de logica doctrinali q̄ est scia. Arguit̄ quarto logica nō ē scia igit̄ ꝓbat̄ ois scia ꝓcedit ex ꝓꝑiis sȝ logica ꝓcedit ex ɔmunibus igit̄: Maior est aresto. p̄io posterio. minor q2 logica ē scia cōmunis vt pȝ quarto metha. nō scia cōis ꝓcedit ex cōib⁹ q2 iō dicit̄ cōis. Dico veꝝ argumētū ɔcludit ꝙ vsus logice ē cōis q2 ipa disputat de p̄cipijs oīm sciaꝝ tñ logica doctrinalis q̄ demonstrat ꝓprias passiōes de subiecto suo ꝓp̄io: bene procedit ex propriis. Arguitur quīto logica nō ē scientia probatur: ars nō ē scientia sed logica est ars igit̄ logica nō ē scia: maior ē aresto. sexto ethi. vbi ōndit ꝙ ars ⁊ scia sunt habitus intellectuales realit̄ distincti. Minor q2 logica ē vna ars de septē artib⁹ liberalib⁹. Dico ꝙ veꝝ argumētū ɔcludit ꝙ scia ꝓp̄ie capta ⁊ ars sunt habitus itellectuales distincti: sed scia cōiter sumpta ⁊ ars nō sunt habitus distincti ⁊ sic dicim⁹ logicā esse sciaȝ capiēdo sciam cōiter. Arguitur sexto logica nō est scia igitur: ꝓbatur Nulla scientia inest nobis a natura: sed logica inest nobis a natura igit̄: maior est aresto. primo posterioꝝ. Scia eñ nō ē nob̄ ɔcreata vt dixit plato: minor pꝫ q2 multi inueniūtur homies quia natura sciunt elicere minus notum ex magis noto et sci

Questiones in pōi·

unt vnum inferre ex alio ꝛ hoc est propꝛium logice. Dico ve‑ ruꝫ argumentū ↄ̄cludit ꝙ logica naturalis inest nob̄ a natu‑ ra sed ista nō est scīa sed logica doctrinalis de qua loquit̄ ↄ̄clu sio acquirit̄ a nobis per studia ꝛ exercitia ↄ̄tinuat ꝛ illa est scīa saltem capiendo scientiam cōmuniter.

Arguitur septimo logica nō est scīa vna. oīs scīa ē de vno subiecto sed logica nō est vni⁹ sbiecti igit̄: Maioꝛ ē aresto. pꝛio posterioꝝ: minoꝛ qꝛ subiectū logice scd̄m doctorē thomā est ens rōnis: scd̄m aliōs sillogism⁹: scd̄m autē ↄmunē positōem logicoꝝ ē argumētatō dico veꝝ argumētū ↄcludit ꝙ eiusdem scīe pn̄t esse plura subiecta ↄuertibilia et a seinuicem nō disparata mō argumētatō: ens rōis: ꝛ sillogism⁹ nō sunt disparata abinuicē vt declarab̄t ī quīta questōe seq̄nti

Arguitur octauo ꝛ vltimo logica nō est scientia spēalis igitur tercia pars ↄclusiōis falsa ꝓbat̄ añs Illa scīa que ꝓcedit ex cōibus nō ē spēalis. ſꝫ logica ꝓcedit ex cōmunib⁹ igit̄. Maioꝛ qꝛ scīa spēalis ꝓcedit ex pꝛopꝛiis ꝛ spe cialib⁹ pꝛincipiis vt dicitur pꝛio posterioꝝ. Minoꝛ est aresto. pꝛio posterioꝝ. ꝛ quarto metha. ꝙ logica pꝛocedit ex ↄmunib⁹ ꝛ pꝛio topicoꝝ dicit̄. ꝙ dialetica ꝓbabiliter disputat de pꝛinci piis oīm scientiaꝝ mō ꝓbabile est ex cōibus et ex his q̄ oibus videtur esse vera. Dico ꝙ verum argumētū concludit ꝙ logica rōne vsus hn̄ est scīa cōis ꝛ applicatōis sed rōne subiecti ꝓpꝛii ꝛ pꝛincipioꝝ ꝓpꝛioꝝ tunc est sciētia specialis. Sequit̄ corolla rie ꝙ scd̄m aresto. quarto metha. due sunt sciētie cōes metha· phisica ꝛ logica: methaphisica rōne subiecti et pꝛincipioꝝ: sed logica rōe applicatōis vt dictum est in notabili quarto

Queritur secūdo vtꝝ logica existēs de intētionib⁹ scd̄is adiūctis pꝛimis sit scīa speculatiua vl̄ pꝛa‑ ctica. Pro intelligētia hui⁹ questiōis mote sciendū: ꝙ hec q̄stio duo querit. Pꝛimo querit vtꝝ logica sit de intētionib⁹ scd̄is ad iūctis pꝛimis vt dixit Auicen. Scd̄o querit vtrū logica sit scīa speculatiua vel pꝛactica.

Notandū pꝛimo ꝙ pꝛo intelligētia pꝛtis pꝛīe questionis. Res dupliciter intelligit̄. Uno mō absolu‑ te ꝛ scd̄ꝫ se quo ad nudā ei⁹ quidditatē ꝛ essentiā vt intelligēdo hoīeꝫ scd̄ꝫ se inq̄ntuꝫ hō est aīal rōnale. Aīal em̄ ꝛ rōnale sunt de quidditate hoīs ↄueniētia hoī ī pꝛio mō pseitatis. Scd̄o res ī·

telligit nō absolute sed in hītudine ꝛ in respectu ad aliud vt cū intelligim⁹ hoīem vel naturā hūanaȝ vt est in suis suppositis: aliquā em̄ naturā esse vel in vno vel ī multis non est de essencia nature vt dicet̄ inferius. Notandū est etiā scđm aresto. tercio de aīa: ꝙ quicq̄ intellectus nr̄ intelligit illi⁹ ꝯceptū ꝛ silidinē hȝ apđ se: spēs em̄ intelligibilis ē illud quo intellectus nr̄ res directe intelligit cui⁹ em̄ rei intellectus silitudinē apud se h̄ hȝ hanc nō directe intelligit. Res em̄ realis scđm esse reale nō ē in intellectu sed scđm ei⁹ similitudinē. Vn̄ dicit̄ tercio de aīa Lapis non est in aīa sed spēs lapidis vel conceptus. Vocatur aūt ista spēs vel ꝯceptus intētio duplici de causa: primo quasi intus tento: q: silitudines rerū p quas intellectus res cogscit ꝛ apprehēdit tenent̄ intus in aīa: vn̄ dicitur. tercio de aīa. Intellectus ē locus ħ ē receptaculuȝ specieꝝ idest silitudinū rerum ꝛ ꝯceptuū q̄s formamus de reb⁹. Scđo dicit̄ intētio q: p taleȝ reꝝ silitudinē ꝛ ꝯceptus quos intellectus hȝ apud se intēdit ꝛ cognoscit rem. Duplex ḡ est intētio quedā prima ꝛ quedā scđa Intētio pria ē ꝯceptus primarius ꝛ prim⁹ quo intellect⁹ intēdit ꝛ intelligit aliquā naturā rei vel reȝ absolute ꝛ scđm se. Ille ergo cōceptus quo intellect⁹ intelligit ꝛ apphendit aliquaȝ rē absolute dicit̄ intentio pria formalit̄: sȝ res vel natura rei sic absolute intellecta vocat̄ intētio materialit̄. Intētio aūt scđa ē ꝯcept⁹ secūdari⁹ quo intellect⁹ aliquā naturā vl' rem ītelligit nō scđm se ꝛ absolute sed in ordīe ad aliud ꝛ in ordīne ad illud qđ accidit ꝛ supadditū ē illi nature: vt cōcept⁹ quo intellectus hūanus intelligit naturā vt est multiplicata in sua supposita ī q̄ntum ē in vno vel etiā in plurib⁹ nō est em̄ de essentia alicui⁹ nature ꝙ sit in vno vel in plurib⁹ vt dicet̄ inferius. Cōceptus itaq; iste quo intellectus intelligit naturā aliquā vt ē cōicabil' pluribus dicit̄ intentio scđa formaliter: sed ipsa natura sic intellecta vt habet hītudinē ad aliud vt ad esse in vno vel in pluribus vocat̄ intentio scđa materialit̄. Sequitur corollarie ꝙ esse in vno vel in plurib⁹: nō est de essentia alicui⁹ nature. Rō quia si esset de essentia alicuius nature ꝙ esset in vno tm̄. Nunq̄ talis natura posset esse in multis: similiter si esset de essentia alicui⁹ nature ꝙ esset in multis nunq̄ talis natura posset esse in vno. Illud em̄ quod ē de essentia rei nunq̄ pōt abesse ꝛ auferri a re manēte re cuius ē talis essentia vt pbat arestot. septimo metha. Constat aūt ꝙ natura humana fuit saluata in vno supposito vt in adam: nūc autē est in multis. Ptȝ ḡ ꝙ esse in vno vel in multis non est de essentia alicuius nature: sed solū est de essentia alicuius rei vel nature quod cōuenit ei in pmo mō per se vt de

essentia hominis nihil aliud est nisi aial ꝛ rõnale

Notādū scdo pro scda parte questi-
onis itelligēda vtꝝ logica sit scia speculatiua vl' practica Sciē
dū ꝙ ista scia dr̄ esse speculatiua que ē de obiecto qđ nō ē libere
opabile a nob̄ ꝑ liberā nr̄aꝫ volūtatē: ſꝫ cui⁹ pricipiū ē natura
vl' ille q̄ instituit naturā vt scia natural' q̄ ē de reb⁹ naturalibus
vel etiā metha. que ē de substātijs diuinis dicitur speculatiua
scdm em̄ arestotileꝫ sexto metha. tres sunt scie speculatiue rea-
les methaphisica: mathematica: ꝛ phisica Sed illa scia dicitur
practica q̄ ē de obiecto qđ ē libere opabile a nob̄ ꝑ liberā nr̄am
volūtateꝫ vt est ph̄ia moralis que est de ꝟtutib⁹ ꝛ vicijs quoꝝ
principiū ē in volūtate nr̄a: dicit̄ em̄ tertio ethicoꝝ. nos sum⁹
dn̄i ꝛ rectores nr̄arum operationū a principio vsq₃ ad fineꝫ.

Notandū est tercio quātum colligi
pōt ex aresto. i diuers̄ locis ph̄ie sue: triplex ē dr̄ia inter sciam
speculatiuā ꝛ practicā. Prio differūt ex pte obiecti qꝛ obiectū
scie speculatiue n̄ ē libere opabile: sed obiectū scie practice ē li-
bere opabile a nob̄ vt dcm̄ ē i scdo notabli. Scdo drūt ex pte fi-
nis qꝛ finis scie speclatiue ē scire: practice ꝟo opus: vn̄ dr̄ scdo
metha. Theorice q̄deꝫ ꝟitas idest scire practice ꝟo op⁹. Tercio
differūt ex pte subiecti qꝛ scia speculatiua ē in itellectu specula
tiuo: practica ꝟo i intllcu practico. Quid aūt sit intellect⁹ spe
culatiu⁹ ꝛ qđ p̄ctic⁹ ꝛ quō differunt ostendit̄ tercio de anima.

Notādū quarto ꝙ scda pars questi-
onis querit vtꝝ logica sit scia speculatiua vel practica. Sciēdū
ꝙ de isto apud logicos inueniūtur diuerse sentētie. Aliqui em̄
dicūt logicā esse sciaꝫ practicā sicut ꝛ totuꝫ triuiū qđ ē de ser
mone aut ꝯgruo vt grāmatica: aut ꝟo ꝛ falso sic logica: aut de
s̄mōe ornato sic ē rethorica: ꝛ huius sentētie ē doctor scūs tho
mas Bradeus ꝛ alij q̄ ei⁹ imitant̄ positōnem. Alij aūt dicūt ꝛ
tenēt oppositū ꝓbātes logicā esse sciaꝫ speculatiuā vt Albert⁹
Scotus ꝛ cōiter alij peripatetici. Tenētes logicam esse sciam
practicā. Arguūt prio sic Illa scia ē practica cui⁹ obiectū ē li-
bere opabile a nobis sed obiectū logice ē libere opabile a nobis
igit̄ logica ē scia practica: maior pꝫ ex diffinitiōe scie practice:
Minor pꝫ qꝛ obiectū logice vel subiectū attributōis logice est
argumētatio mō argumētatio ē libere opabilis a nobis ꝑ libe
ram nr̄aꝫ volūtateꝫ. Arguūt scdo sic logica ē de intentōibus
scdis vt dr̄ Auicē. in ordine ad prias: sed intētiōes scde fiunt a

nobis libere: formam⁹ enim de naturis rer̃ ⁊ attribuim⁹ intẽtiones scđas natur[illegible] rer̃ q̃n volum⁹: videt̃ ergo ꝙ logica ē scīa practica. Tercio arguūt sic Illa scīa ē ꝑctica cui⁹ finis ē praxis ⁊ op⁹: sꝫ finis logice ē praxis ⁊ op⁹ igit̃: maior p̃ꝫ ex differētia inter scīaꝫ speculatiuã ⁊ practicã ex tertio notabili. Minor q̃z logica docꝫ arguere ⁊ silogisare. Arguere aūt et silogisare ē op⁹ q̃ddam: ↄcludit̃ ergo ꝙ logica ē sciētia practica. Alij aūt probãt logicã esse scīam speculatiuã vt cõiter peripaterici oēs. Et arguūt primo sic oīs scientia practica ↄsiderat suum obiectum scđm q̃d est libere operabile a nobis: sed logica nō cõsiderat de argumētatione scđm q̃d est libere operabilis a nobis igitur logica nō est sciētia practica: maior ē nota q̃z hoc est de rõne sciē practice quod ↄsiderat suũ subiectum vel obiectũ scđm ꝙ est libere operabile a nobis vt p̃ꝫ: inducēdo in oīb⁹ artibus practicis. Minor q̃z logica ↄsiderat de argumētatõne in habitudine ad sua principia: que necessario oportet obseruare vt ad dici de oī vel ad dici de nullo: qui eñ vult silogisare in barbara necesse ē ꝙ ambe premisse ⁊ conclusiones sint vniuersales ⁊ ꝙ concludatur directe. Non eñ possumus quocūq̃ mō volumus silogisare in quacūq̃ figura ⁊ quocūq̃ modo: sed oportet nos ita silogisare sicut regl'e illi⁹ silogisatõis ⁊ principia exigūt. Ↄcludunt ergo isti: ꝙ logica est scīa speculatiua ⁊ nō practica. Sequitur corollarie ꝙ aliquid potest esse bñ practicũ: tamē si illđ resoluatur in sua principia est speculatiuũ: veritas huius corollarie latius patebit inferius. Scđo arguūt sic Illa scientia est speculatiua cuius finis est cognitio veritat[illegible]: sed finis logice ē huiusmodi igitur logica est scīa speculatiua. Maior q̃z iste est finis scientie speculatiue vt patet scđo metha. Minor est Boberij: qui ostendit ꝙ logica est cognitio veri a falso: ⁊ ipa docet verũ a falso per rõnes discernere. Arguūt tercio sic Illa scīa est speculatiua que procedit modo resolutorio resoluēdo effectuꝫ suã cãm: sed logica est hmōi igit̃: maior q̃z resoluere ꝑtinet ad itellectũ speculatiuũ sic̃ ↄponere ad intellcm̃ practicũ: minor q̃z sciētia libri posterior̃ q̃ ē ↄplemētũ ⁊ finis logice docꝫ resoluere ↄclusiõꝫ scitã i sua p̃cipia Credim⁹ eñ ↄclusiõi ꝑpt̃ premissas h̃ eñ ↄclusio paries ñ respirat resoluit̃ i suũ ꝑncipiũ. s. ñ hr̃e pulmonē: vñ arest. arguit sic p̃io poste. Quicq̃d ñ hꝫ pulmonē nō respirat: sꝫ paries nō hꝫ pulmonē ergo paries nō respirat: ↄcludūt g̃ isti his rõnibus ⁊ alijs ꝙ logica ē scīa speculatiua ⁊ ñ practica. Sequit̃ corollarie p̃io ꝙ logica ⁊ studiũ logice ñ acq̃rit̃ ꝑ assuefactõeꝫ sicut artes morales: v̾tutes eñ et vicia de quibus est ph̃ia moralis acquirūtur per assuefactõem

Questiones in p̄di

Sequitur corollarie scd̄o q̄ logice studiū non acquiritur p̄ sensibile instructōes sicut ɔtingit in artibus mechanicis. Sequit̄ corollarie tertio q̄ studiū logice acquiritur per vīem demōstrationez facientē certitudinē apud intellectū: vsus aūt logice potest acquiri per assuefactōem. Vn̄ dicit victorin⁹ sup veteri rethorica ciceronis: natura facit abilē ars facilē vsus v̄o potētē

Pro cōcordia autē haruȝ opinionū

Q̄ño pōt saluari q̄ logica ē scīa speculatiua ⁊ etiam practica. Notandū q̄ nulla cognitio ē intm̄ practica que si resoluatur in sua principia aliq̄d speculatōis includit vt edificatio domus si applicatur ad opus practica op̄atio ē. Si v̄o edificatio domus resoluitur in sua principia nō applicando illā edificatōnez ad opus aliq̄d speculatōis includit. Cōsiderādo itaq̄ sbiectū logice scȝ argumētatiōeȝ scd̄m se vt est libere operabile a nobis: sic est quid practicū: sed resoluēdo argumētatōem in sua principia q̄ necessario oportȝ obſuare arguenteȝ ⁊ silogisantē: sciētia de argumentatiōe est speculatiua Cōcludunt isti q̄ logica simpliciter ē speculatiua ⁊ practica scd̄m modū primū: voluit albert⁹ ⁊ qui sequūtur eū. Aliud voluit thomas ⁊ qui sequuntur eū. Istis notabilibus sic positis est.

Cōclusio responsalis ista: logica existēs de intentōibus scd̄is adiūctis primis est scīa speculatiua simplr̄: practica aūt scd̄m modū: p̄batur p̄ria ps ɔclusiōis scȝ q̄ logica est de intentōibus scd̄is adiūctis p̄is: artifex cōsiderans formam̄ etiaȝ babet ɔsiderare materiā ⁊ subiectuȝ illius forme: sed logic⁹ considerat intentiones scd̄as tanq̄ formale ergo etiam considerat intētiōes primas sicut materiale ⁊ fundamentū: in quibus fundātur originaliter intentiones scd̄e. Maior ē arestotilis scd̄o phisicoꝝ: scientia eīm vt medicina cōsiderās sanitatem etiaȝ babet ɔsiderare neruuȝ vel corpus qui neruus est subiectū sanitatis. Minor q̄r intētiones formalit̄ sunt ɔceptus rerū primarij l' scd̄arij vt dctm̄ ē aū: mō ɔceptus sunt a reb⁹ originaliter ⁊ capiūtur a reb⁹: dr̄ eīm ɔcept⁹ quasi captuȝ ab alio p̄ intellectū vt a reb⁹: multi tn̄ dicūt q̄ logica est de intētōibus primis ⁊ rebus principaliter ⁊ de intentōibus scd̄is secūdario ⁊ ex ɔsequēti: hoc tn̄ nō est cōmune ⁊ acceptuȝ apud alios. Scd̄a aūt pars ɔclusiōis scȝ q̄ logica sit scīa speculatiua scd̄m rem ⁊ simplr̄ licet practica scd̄m modū: p̄bat̄ auctoritate aresto. primo topico. vbi oñditur q̄ dialetica vel logica ē methados cōis p̄ quā specl'amur q̄d veꝝ sit ⁊ fim̄ i alijs scīs

cabilia Porphirij.

Rōe ꝓbatur sic: logica ē de argumētatōe argumētatio aūt fit per ītellectū: praxis aūt ē operatio alteri⁹ potētie ꝙ intellect⁹ vt pꝫ ex diffinitōe praxis iuxta scotū in p̄mo sentētiaꝝ questiōe quarta: Cōcluditur ḡ ꝙ logica nō est sciā practica sed poti⁹ speculatiua Sequit̄ corollarie ꝙ logica sit simpliciter speculatiua & ve: tn̄ ē practica scd̄m modū. Rō q2 logica ē directiua rōnis ⁊ intellectus ne erret ī operatōib⁹ suis quas rō ⁊ intellectus n̄ exercet sine volūtate ⁊ per consequēs logica est practica scd̄m modū ⁊ etiā in logica ē quoddā opus vt ꝯstructio silogismi: et ergo scd̄m quādaꝫ similitudinē logica dicitur sciā practica q2 habet in aliquibus moduꝫ praxis.

Arguitur primo. de intentionibus

scd̄is nō est scientia: igit̄ logica nō est de intētionibus scd̄is: ꝓbatur: oīs sciā est necessarioꝝ ⁊ incorruptibiliū s3 intentōes scd̄e nō sunt de numero necessarioꝝ ⁊ incorruptibiliū: maior ē aresto. p̄io posteri. minor q2 intētiōes scd̄e fiūt per intellectū ⁊ p̄nt esse ⁊ nō esse mō causata ab ītellectu nr̄o aliqn̄ sunt ⁊ aliqn̄ nō sunt: necessariū aūt est qd̄ semꝑ est: vt pꝫ quinto metha. Dico verū argumētū ꝯcludit ꝙ intentōes scd̄e scd̄m se ꝯsidera te possunt esse ⁊ non esse ⁊ sunt contingenter ab intellectu: sed intentōes scd̄e inquātuꝫ referūtur ad intētōes primas de quibus formāt̄ tūc sunt necessarie ⁊ ꝑpetue. Intētiones eñ scd̄e fiunt d̄ vniuersalib⁹ ⁊ fundātur suꝑ naturas vniuersales mō vlia sꝫ īgn̄abilia ⁊ īcorruptibilia d̄r eñ octauo metha: species rerū sunt eterne. Sequit̄ corollarie ꝙ absolute de intētiōibus scd̄is nō est sciētia sed inꝙtuꝫ ad res tūc de ipsis est scientia.

Arguitur secūdo de intentionibus

scd̄is nō est scientia: ꝓbatur om̄e scibile ꝓp̄e dictuꝫ est in gn̄e: s3 intētōes scd̄e nō sunt in gn̄e igit̄. Maior ē nota: q2 ens qd̄ diuidit̄ ī decē p̄dicamēta ē scibile per primā p̄hiam vt ostēditur quarto metha. Minor ꝓbat̄ q2 nullū trāscendēs ē in gn̄e sed intentōes scd̄e sunt trāscendētia igit̄. maior q2 illud qd̄ ē in aliq gn̄e dicit naturā certi gn̄is: sed trāscendēs non dicit naturam certi generis: q2 ꝓpter hoc dicitur trāscendēs: minor q2 in q̄libet p̄dicamēto inueniūtur intentōes scd̄e gn̄is ⁊ spēi. Dico verū argumētū ꝯcludit ꝙ licet intētōes scd̄e nō sunt in certo genere directe ⁊ ꝑ se: sufficit tn̄ ꝙ intentōes scd̄e sunt ī eodeꝫ gn̄e reductiue in quo gn̄e sunt eaꝝ intētōes p̄ie ⁊ res quaꝝ sunt intentōes. Alij tn̄ dicūt ꝙ intentōes scd̄e sunt ī gn̄e relatiōis eo ꝙ dicūtur relatiue ad res quaꝝ sunt intētiones. Alij etiam di

tur q̄ intētōes scđe sunt i p̄dicamēto signi eo q̄ sunt signa rex: intētōes eñ scđe attribuūt reb⁹ ꝑ intellectū sic signū suo signa to. Sequitur corollarie q̄ loquēdo scđm aresto. intētōes scđe ñ sunt in p̄dicamēto. Rō q2 ens reale extra aīam diuiditur ī decē p̄dicamēta: intentōes aūt scđe sunt entia rōis facta ab ītellectu tñ de isto dicet̄ lati⁹ ī p̄dicamēt; circa p̄dicamētū q̄litat;.

Arguitur tercio logica nō ē de intē-

tionib⁹ scđis igit̄: ꝓbatur q2 logica ē de vlibus ⁊ p̄dicamentis Uniuersalia aūt ⁊ p̄dicamenta nō sunt intentōes scđe sed potius sunt res reales. q̄ vlia nō sunt intentōes scđe sed sunt res reales ostenditur ꝑ articulū parisiensem dānatū: dicentē q̄ dicere q̄ hūanitas ē forma rōis tm̄ ⁊ nō rei ē error. q̄ aūt p̄dicamenta sunt entia realia pz ex ꝓcessu aresto. quīto metha. Ubi aresto. diuidit ens reale in decē p̄dicamēta Unū ⁊ dicūt peripatetici q̄ poni in p̄dicamēto ē ꝑticipare vnā naturā de decē naturis primis realib⁹: vt dicit̄ in p̄dicamentis ⁊ porphiri⁹ dixit q̄ decē p̄dicamēta sūt decē rex pria pricipia Dico vex argumētū ɔcludit q̄ vlia ⁊ p̄dicamēta absolute ɔsiderata sunt res reales ƺ ita nō determinat̄ in scia veterisartis principalit̄ de vniuersalib⁹ ⁊ p̄dicamētis. Predicamēta tñ ⁊ vniuersalia cōsiderata formalit̄ vt sunt sub intentōib⁹ scđis sic non sunt res reales vt dicetur inferius: logica eñ nō est absolute de rebus sed vt res stant sub dici ⁊ p̄dicari ⁊ vt stāt sub intētiōibus scđis.

Arguitur quarto logic⁹ nō conside-

rat de intētōibus scđis: ꝓbat̄ vel ꝑ prius de intētiōib⁹ scđis et ꝑ posterius de intētionib⁹ primis vel per prius de intētōibus primis ⁊ ꝑ posteri⁹ de intētōibus scđis sed nullū illox ē dicendum igit̄ maior ē nota q2 vnuƺ illorum oportet fieri. Nō potest dici q̄ per prius ſcđant intētiones primas ⁊ ex ɔñti intētiones scđas q2 hoc est ƺ auicē. qui dicit q̄ logica ē de intētiōib⁹ scđis adiūctis primis mō adiūctū est q̄si niui⁹ princapale ⁊ si logica esset de intētōib⁹ p̄mis sequeret̄ q̄ logica esƺ scia realis q2 intētōes prie materialit̄ sunt res reales in quib⁹ fundāt̄ intētōes scđe. Nō pōt etiaƺ dici q̄ logica ꝑ pri⁹ ɔsiderat intentiōes scđas ⁊ ex ɔñti primas vt dixit Auicē. ꝓbatur scia cōsiderās subiectum ⁊ ꝓprietates subiecti: pricipali⁹ ɔsiderat subiectū q̄ ꝓprietates subiecti: sed logica ɔsiderat intētōes primas sic subiectum: ⁊ scđas sicut ꝓprietates ⁊ ꝑ ɔñs logica principalit̄ ɔsiderat intentōes primas q̄ scđas. Maior pz de medicina: medicina eñ cōsiderat corp⁹ hūanum sicut subiectū ⁊ materiā circa

quã ꝯ̄siderat. Cõplexiões aũt ꝯ̄siderat vt ꝓprietates corpis bũani ⁊ ista ꝯ̄siderat ex ꝯ̄nti ⁊ scd̃ario. Minor ptz q̃ intẽtões prie sunt fundamẽta intentionũ scd̃arũ vt dicit Auicē. Dico verũ argumẽtũ h̃ ꝯ̄cluderet si intẽtiones prime vt res essent ꝯ̄siderata formalia logice ⁊ adequata ⁊ prima. Cõstat aũt ꝙ intẽtões prie solũ ꝓ̄suppositiue et fundamẽtalit̃ ptinent ad logicã ⁊ remote: intẽtiones aũt scd̃e pertinẽt ad logicã directe primo et principaliter ⁊ prime ⁊ sic argumẽtũ nihil ꝯ̄cludit.

Arguitur quinto logica non est scia

speculatiua igit̃ scd̃a ps ꝯ̄clusiõis falsa ꝓbatur: null᷒ habitus practic᷒ ē scia speculatiua: sed logica est habit᷒ practic᷒ igitur. Maior q̃z hitus practicus nõ ē speculatiuus vt d̃z sexto ethi. Minor q̃z logica est hitus practicus ptz: q̃z logica est ars mõ ars ē habitus practicus: ꝯ̄ña tz ex diffinitõe artis ĩ qua d̃r ars est hitus practicus recta rõe factiuus. Dico verũ argumẽtũ ꝯ̄cludit ꝙ logica est ars cõmuniter accipiẽdo artem: sed nõ proprie licet habeat modũ artis.

Arguitur sexto logica nõ sciẽtia spe-

culatiua: ꝓbatur q̃z si sic sequeretur ꝙ plures essent scie speculatiue ꝙ tres: ꝓbatur sequela q̃z tunc logica esset quarta: quod tñ ē falsũ. Ostẽdit aũt aresto. sexto metha. ꝙ tres sunt sciẽtie speculatiue sc̃z methaphisica: mathematica: ⁊ phisica. Dico verũ argumẽtũ ꝯ̄cludit ꝙ tñ tres sunt scie speculatiue pure reales licet aũt logica sit scia speculatiua nõ tñ logica realis sed ē scia speculatiua rationalis: est enĩ logica de his que fiunt per intellectum nostrum.

Arguitur septimo logica nullomõ ē

practica igitur ꝯ̄clusio ꝓ scd̃a parte est falsa: ꝓbatur añcedens oĩa sunt denominãda a fine: sed finis totius logice ⁊ finalis pars logice ē sciẽtia oĩno speculatiua g̃ logica nullo mõ est practica. Maior est aresto. scd̃o de aĩa. Minor ptz q̃z oĩe studium logice ⁊ tota logica ordinatur finaliter in sciaz libri posteriox sicut ĩ partẽ logice principalẽ: sed scia libri posteriox ē speculatiua tñ igit̃: maior ē nota: sciẽtia eñ libri posteriox ē cõplementũ ⁊ finis oĩm scientiax ⁊ totius logice. Minor patet q̃z scientia libri posteriox est de demõstratõe modo finis demõstratõis est scire primo posteriox quod ꝯ̄uenit scientie speculatiue vt dicitur scd̃o metha. Dico vex argumẽtũ ꝯ̄cludit ꝙ logica simplicit̃ ē specl'atiua scd̃z tñ modũ ē pctica vt dcm̃ ē sup.

Arguitur octauo logica nullo mō ē practica igitꝛ: ꝓbatur Jlla sciētia est simpliciter speculatiua cuius finis est veritas ⁊ in cuiꝰ acquisitōe quiescit desideriū addiscentis sed logica est huiusmōi igitꝛ. Maior est aresto. scdo methaphi. Minor ptꝫ qꝛ logica resoluit ꝯclusionē in sua pricipia ⁊ postq̄ resoluit ꝯclusionē in sua pricipia habetur veritas sciētie: dicitur enī pr̄io posteriorꝝ: nos credimꝰ cōclusioni ꝓpter p̄missas: ergo p̄missis magꝭ: ꝯcludiꝛ ḡ q̄ logica ⁊ saltē eiꝰ ps pricipalis ē speculatiua mō a maiori fit denominatio octauo phisicorꝝ. Dico verꝫ argumētū cōcludit q̄ logica ē scia speculatiua simpliciter hoc tn̄ nō impedit quin habeat modū sciētie practice vt dictum est circa cōclusionem.

Utrū vniuersale quod ē de consideratōe logice subiectū sciētie libri porphirij existens: sit genꝰ ad quinqꝫ vniuersalia. Pro intellectu huius quostiōis nota. Sciendum q̄ questio tria querit. Primo querit vtrū vniuersale sit de cōsideratōe logice. Scdo querit vtrū vniuersale sit subiectū scie libri porphirij. Tercio querit vtrū vl'e sit genus ad quinqꝫ vniuersalia. Pro pr̄ia itaqꝫ parte questiōis intelligēda vtrꝫ scꝫ vniuersale sit de consideratione logice.

Notadū est primo q̄ hoc nomen vl'e ē nomē cōcretū: eius aūt abstractū est vniuersalitas omē aūt ꝯcretū ꝯcernit vel importat duo: vnū significatōe materiali et aliud s̄catōe formali vt albꝰ niger: hoc enī nomē albus s̄catōe formali significat albedinē. Unī ⁊ aresto: in p̄dicamēto qualitatis dicit: albus solū qualitatē s̄cat verū est significatiōe formali. Significatōe aūt materiali albus ⁊ gn̄aliꝛ quolibꝫ ꝯcretū ꝯcernit ⁊ iportat duo. Materialiꝛ enī iportat subiectū albedis vt subiectum cui inest albedo. Significatione autem formali importat formā albedinis tm̄. Sequiꝛ corollarie q̄ abstractuꝫ vt albedo ⁊ etiaꝫ ꝯcretū scꝫ albus s̄cat albedinē sed nō eodem mō s̄candi. albus enī s̄cat albedinē adiacenter vt ē in subiecto ⁊ inheret subiecto: sed abstractū vt albedo s̄cat albedinē absolute ⁊ scdꝫ se excludēdo subiectū ⁊ s̄cat albedinē subsistēꝛ quasi esset per se. Sic etiā vl'e qđ est cōcretuꝫ ꝯcernit ⁊ designat duo. Significatōe enī formali importat ipaꝫ vl'itatē que attribuiꝛ ꝑ intellectū alicui nature vniuersali. Significatiōe aūt materiali importat naturā substratā illi intētōi vniuersalitatis: ⁊ đ isto latius dicetur in notabili scdo ⁊ cōclusione.

Notandum secūdo ꝙ vniuersale capitur dupliciter: vno mō materialiter scꝫ p natura cōmuni aliqua que ex sua natura ꝓpria est cōicabilis multis: vel multis differētibus spē vt est natura gnis: vt aīal ex natura rei dicit formā ꝛ naturam animalitatis que ex ꝓpria natura est cōicabilis oībus aīalibꝰ. Natura em̄ aīalis quidditatiue est sbstātia corporea aīata sensitiua. Sic etiā hō dicit naturā hūanaꝫ que ex sua natura est cōicabilis omnibꝰ preter om̄e opus intellectꝰ Si em̄ nullus intellectus esset humanus adhuc forme rerū vniuersales ꝛ nature ex se ꝛ ꝓpria natura essent ꝯmunicabiles multis. Cuius rōem pulcrā assignat albertus sup porphirio sic dicens. Quidditates ꝛ nature vles rerū sunt radij lucis prime ꝛ bonitates q̄dā a fonte totius bōitatis exorte. Sicut ergo lux illa pria suam bonitatē cōicat omnibꝰ: dicit̄ em̄ primo metha. deus omnibꝰ videtur caussare esse: vlia ergo ꝛ nature rerū q2 sūt radij ꝛ effectus lucis prie etiam voluīt se assimilare luci prime ꝛ sue cause ꝯmunicant etiam se multis. Sequitur corollarie ꝙ si aliqū aliqua natura vlis nō cōicatur multis vt sol luna mundus iste defectus nō est ex ipsa natura: sed est ex pte recipiētiū illam naturā: si em̄ deus creasset plura corpa in que posset recepi natura sol. Sol ipse in instāti cōicaret se multis: Iste ergo defectus multitudīs nō ē ex pte forme: sꝫ rōe subiecti recipientis illam formā vt latius dicetur inferius. Sequit̄ corollarie scdo ꝙ vniuersale sic acceptū dicit naturā realē multiplicataꝫ in plura que differūt numero tm̄: vt hō asinus equus: vl' in plura que differūt spē. Vn̄ ꝛ dicit articulus parisien. dānatus: dicere hūanitatē formā rōis tm̄ ꝛ nō rei est error condemnatus. Scdo accipit̄ vniuersale formaliter p intentōe vniuersalitatis ipi nature rei p intellectū attributa. Est aūt intētio vlitatis actualis relatio nature alicuius p intellectū ad plura. Cū em̄ intellectus ꝯsiderat aliquā naturā multiplicatā in multa q̄ numero solū differūt: tūc refert eā ad talia mlta nūero differētia ꝛ vocat illā spēm naturā. Si aūt intellectus ꝯsiderat aliquaꝫ naturaꝫ multiplicatā in multa que differūt spē tunc illā refert ad talia multa specie differentia ꝛ āuocat illam naturam genus. Actualis ergo relatio alicuius nature ad multa per intellectū facta vocat̄ actus vlitatis: dicit̄ vl'e formaliter nō iō ꝙ talis actualis relatio rei eēꝫ vl'e ꝛ natura rei: sed ideo dicitur vniuersale formaliter q2 p intellectū sic natura rei refertur ad multa ꝛ ꝯparatur ad multa. Vn̄ ꝛ ꝯmentator dixit p̄io de aīa ꝯmento octauo. Intellectus est qui facit vniuersalitatē in rebꝰ

Sequitur corollarie p̄rio q̄ accipiē͂do vl'e primo mō p̄ natura rei vl'e nō poterit assignari p̄ subiecto scie libri porphirij cui⁹ rō ē duplex: p̄ria q̄ sic de oi scibili eēt scia: dicit em̄ scdo de aia: ois scia est vniuersaliū idest naturaꝝ vl'iuȝ q̄ singulariū nō ē sciētia: sunt em̄ iuxta porphiriū relinquē͂da ab arte ꝛ sic vl'e ē quoddam trāscendēs in om̄i scia repertū. Scda rō q̄ vl'e primo mō dicit naturā realeȝ: logica aūt nō est de rebus principaliter vt ostēsum ē aū nec ē sciētia realis: dicitur em̄ sexto metha. q̄ scie reales sunt tm̄ tres: methaphisica mathematica ꝛ phisica. Sequitur corollarie scdo q̄ capiendo vniuersale scdo mō p̄ intentōe vniuersalitat̄ ꝛ formalit̄ sic logica ɔsiderat de vl'i ꝛ poterit sic vl'e assignare p̄ subiecto scie libri porphirij de isto tm̄ lati⁹ dicetur circa conclusionem.

Notanduȝ tercio pro scda parte

questiōis intelligē͂da scȝ vtrū vl'e sit subiectū attributōis sciētie porphirij. Sciendū q̄ hic p̄supponūtur illa q̄ aresto. docuit primo posterioꝝ q̄d sit subiectū sciētie diffinitiue: et que requirūtur ad subiectū attributōis cuiuslibet scie ꝛ q̄liō scia quelibet est vnius subiecti. A quo scia capit vnitateē dignitatē ꝛ diuersitatē: ꝛ vtꝝ scie distinguūtur p̄ subiecta intrinsece vel extrinsece ꝛ alia que requirūtur ad subiecta sciētiaꝝ: iuxta em̄ aresto. quīto ꝛ octauo topicoꝝ ɔturbat q̄d frequētatur: modo illa dicūtur generaliter circa principia sciarum aliaꝝ. Notandū tamē q̄ scdm̄ arestotilē p̄rio posterioꝝ vniuersale diffinit̄ sic: vl'e ē vnū i multis ꝛ vnum de multis: vnū quidē in multis per essentiam q̄ quodlibet vniuersale est quedam essentia ꝛ natura cōmunis multiplicata in multa: vel i multa que differūt numero tm̄ vt species: vel in multa que differūt spē vt genus. Est etiā vniuersale vnum de multis p̄ predicatōem quodlibet em̄ vniuersale ɔ̄trum est de se ē predicabile ꝛ dicibile de multis. Ratio q̄ iux̄ determinatōeȝ dn̄i alberti in p̄cipio veteris artis dici de presupponit esse in: modo p̄batum ē ante q̄d quolibet vniuersale est vnū in multis ꝛ per cōsequēs est etiā vnuȝ de multis: dicit̄ aūt ꝛ interp̄retatur vniuersale quasi vnū versum ꝛ multiplicatum in multa: quodlibet em̄ vniuersale ɔ̄trum est ex se ē multiplicabile in multa ex aptitudine sue nature. Si aūt vniuersale aliquā͂do nō est multiplicabile in multa vt sol luna mūdus h̄ est per accidens vt dicetur circa speciem. In diffinitione itaq̄ vniuersalis tangūtur duo que sunt de rōe vniuersalis scȝ vnitas ꝛ cōmunitas: dicitur em̄ in diffinitiōe vniuersalis vniuersale est vnū in multis: cū em̄ dicitur vnū tangitur vniuersalis

vnitas: cū vero dicitur in multis tangitur cōmunitas. Cōmu-
nitatem habet vniuersale ex natura rei si enim nullus intellec-
tus hūanus esset adhuc vl'e esset cōibabile multis ex natura rei
Unitatē aūt vl'e habet duplicē actualē3 sc3 z poteñalē. Actua-
lem vnitatē vniuersale h3 ab intellectū qui colligit multa sup-
posita in vnā naturam vniuersale enim in re actualiter nō
est quidvnum per se subsistēs vel existens: hoc em̄ dicere esset
platonisare q posuit vl'ia actu i qualibet specie existere sine sin-
gularib⁹ sed quodlibet vniuersale reperitur cōiunctu3 singulari-
bus dicitur em̄ septio metha. nihil ē intimi⁹ rei quā sua quiddi-
tas: z q̄dditas ē piuncta illi cuius ē quidditas vnitatē vero po-
tentialē. vl'e hab3 sine repugnātia sue nature inq̄tu3 quelibet na-
tura existens i multis p̄ticularibus z suppositis diuisa/ē in po-
tentia ad formā vl'itatis q̄ue fit p intellectū vt d̄r autor intētōnū

Notādū quarto et vltimo pro tercia

parte questiōis intelligēda: si vl'e ē genus ad quinq3 vniuersa-
lia. Sciēdum scōm intentionē porphirij in tractatu de cōmu-
nitatib⁹ vniuersaliū q̄ rō generis ē equaliter participari a suis
inferioribus: genus em̄ equ'i primo z equā rōe suis specieb⁹ cō-
uenit nō vni perfectiori nō q̄ alteri: z ergo dixit porphirius q̄
species debēt esse coequeue sub suo genere vt rō aīalis que ē esse
substantiā corporeā animatā sensitiuā eque primo z equaliter
cōuenit omnibus animalibus: dicit' em̄ tercio de anima q̄ ani-
mal dicitur animal propter sensum tactus: de ista itaq3 tercia
parte questionis logici diuersificati sunt: quidam em̄ dicunt q̄
vniuersale sit genus ad quinq3 vniuersalia: vnde z cōmuniter
in declaratōe diffinitōnu3 quinq3 vniuersaliū vniuersale poni-
mus pro genere dicentes q̄ licet in diffinitōibus quinq3 vni-
uersaliū nihil ponitur p genere expresse tamē implicite ponit'
vniuersale: z probāt rōne Illud est genus qd p̄dicatur de pluri-
bus specie differētibus in eo q̄ quid: sed vniuersale ē huiusmo-
di respectū quinq3 vniuersaliū igit': maior ē diffinitio gn̄is infe-
rius ponēda: minor ē nota q2 quinq3 vl'ia differunt specie z vl'e
p̄dicat' de ip̄is i eo qd q̄d: qn̄ em̄ querit' qd ē gen⁹: ɔueniēt' r̄ndet'
vl'e z sil'r qd ē spēs qd p̄priū qd accn̄s ɔueniēt' r̄ndet' vl'e: ɔclu-
dūt isti q̄ vl'e ē genus ad quinq3 vl'ia Alij aūt verius res specu-
lantes dicunt q̄ vl'e nō ē gen⁹ ad quinq3 vl'ia verū: licet cōcedāt
vniuersale habere modū gn̄is vt dicetur in conclusiōe: vnde z
ipsi arguūt sic oē genus p̄dicat' vniuocē z eq̄lit' de illis quor3 est
gen⁹: sed vl'e nō p̄dicatur vniuoce z equaliter de quinq3 vni-
uersalib⁹ igit': maior ē porphirij: gen⁹ em̄ equaliter p̄ticipatur

a suis inferiorib⁹ Minor pꝫ qꝛ vl'e per prius dicit̃ de his vniuersalibus que p̄dicātur essencialit̃: ꝛ que insunt suis inferiorib⁹ essentialiter ꝙ de illis vniuersalib⁹ que predicātur accidētalit̃ ꝛ que insunt suis inferiorib⁹ accidētaliter sicut eñi substātia ē prior accidēte vt pꝫ septimo metha. sic mod⁹ p̄dicandi de plurib⁹ essentialiter ē prior mō p̄dicandi de plurib⁹ accidētalit̃. Ex quo mod⁹ p̄dicandi sumit̃ a mō essendi: cōcluditur ergo sic vl'e nō ē gen⁹ ad substantiā ꝛ accidēs sic etiā vl'e nō ē gen⁹ ad modos p̄dicandi quinqꝫ vl'iu: quare ꝯcluditur ꝙ vl'e nō ē genus ad quinqꝫ vniuersalia: ꝓbatur ꝯclusio scd̄o Illud qd̄ dicit̃ de multis quoꝝ aliqua p̄dicatur in quid ꝛ aliqua in quale hoc non hꝫ rōem gn̄is ad illa sed vl'e p̄dicat̃ de plurib⁹ quoꝝ aliqua p̄dicat̃ in quid ꝛ aliqua in quale igit̃ vl'e nō est genus ad quinqꝫ vl'ia. Maior ē nota qꝛ sicut quid ē ante quale ꝛ p̄cedit quale sic modus p̄dicādi in qd ē prior ꝛ p̄cedit modū p̄dicandi in quale: minor qꝛ gen⁹ ꝛ spēs p̄dicātur in quid: differētia ꝓpriū ꝛ accidēs in quale et iteꝝ p̄dicari essentialit̃ p̄cedit modū p̄dicādi in quale accidētaliter: quare ꝯcluditur ꝙ vniuersale nō est genus ad quinqꝫ vl'ia. Probatur ꝯclusio tercio si vniuersale esset gen⁹ vl' esset genus gn̄alissimū vel genus subalternū: nō genus generalissimū qꝛ talia sunt tm̄ decē: nō etiā genus subalternuꝫ qꝛ si vl'e esset genus subalternū poneretur sub aliquo istoꝝ deceꝫ qd̄ est falsum: qꝛ vl'e est intentō scd̄a: mō intētões scd̄e nō sunt ꝓprie in gn̄e ꝛ p̄dicamēto: aresto. eñi diuidit quinto metha. ens reale in decē p̄dicamenta. Probatur ꝯclusio quarto omē gen⁹ debet dicere naturā certi gn̄is: sed vl'e nō dt̄ naturā certi gn̄is igitur vl'e nō est genus. Maior nota omne eñi genus ē de aliq̄ decem prioꝝ geneꝝ: minor qꝛ vl'e ē quoddā trāscēdens in quolibet eñi p̄dicamēto reperitur vl'e. Probatur cōclusio quīto Si vl'e esset genus ad quinqꝫ vl'ia sequeretur ꝙ hec esset vera accidens est spēs mō hoc est falsum: porphiri⁹ eñi dicit ꝙ accidēs nec est spēs nec genus: ꝓbatur sequela qꝛ accidēs esset species huius qd̄ est vniuersale ex quo vl'e ē ad quinqꝫ vl'ia. Probatur ꝯclusio sexto vniuersale non ē genus ad quinqꝫ vl'ia ꝓbatur: qꝛ tūc sequeret̃ ꝙ hec esset vera genus est spēs qd̄ est falsum: quia gen⁹ ꝛ spēs sunt vl'ia distincta ꝛ hn̄t modos predicandi distinctos vt ꝓbat porphi. ꝓbatur sequela: qꝛ gen⁹ esꝫ spēs respectu huius quod est vniuesale: istis ꝛ similibus rōnibus concludit̃ ꝙ vniuersale non est genus ad quinqꝫ vniuersalia: istis notabilibus sic positis.

Cōclusio responsalis ista vniuersale

quod ē de cōsideratione logice existēs subiectū attributōis scīe
porphirij nō est genus ad quinqꝫ vniuersalia. Probatur ꝯclu-
sio quo ad primā partē scꝫ ꝙ vniuersale est de ꝯsideratōe logi-
ce: patet ex ꝓcessu porphirij ⁊ arestotilis primo topicoꝝ: qui li-
bri pertinēt ad studiū logice in quib⁹ determinat̄ de quinqꝫ v-
niuersalibus quare prima pars cōclusionis vera. Sed ꝙ scd̄a
pars cōclusionis sit vera scꝫ ꝙ vniuersale sit subiectū attributi-
onis sciētie porphirij: patet ex ꝯditōib⁹ requisitis ad subiectuꝫ
scīe iuxta arestotileꝫ primo posterioꝝ. Subiectū eñ in scientia
debet esse primū ⁊ cōmunissimū ad quod oīa habēt ordinem
⁊ attributōem mō hoc cōuenit vniuersali: quare vniuersale est
subiectū sciētie porphirij ⁊ ꝓbat̄ ratōe quādo sunt aliqua duo
quorū vnū habꝫ se vt prius ⁊ aliud vt posterius tūc illud prius
assignatur ꝓ subiecto ⁊ posterius pro ꝓpria passione: sꝫ vniuer
sale respectu p̄dicabil' habꝫ se vt prius et p̄dicabile vt posterius
⁊ per ꝯsequens vniuersale ē subiectum in sciētia porphirij ⁊ p̄-
dicabile eius passio. Maior qꝛ subiectū sciētie habet rōem pri-
oris ⁊ cause respectu sue proprie passionis. Propria eñ passio
emanat ⁊ fluit ex principijs intrinsecis subiecti ⁊ ipsa specie.
Minor patet quia vniuersale dicit modū essendi: sed predica-
bile dicit modū p̄dicādi mō mod⁹ essendi est prior modo predi-
candi: iuxta eñ Albertū vt dictum est dici de presupponit esse
in quare ꝯclusio vera. Sed ꝙ tercia pars conclusionis sit vera
scꝫ ꝙ vniuersale nō sit genus ad quinqꝫ vniuersalia satis suffi-
cienter deductum est in probatione tercie partis conclusionis:
quare cōclusio ꝓ omnibus partibus vera: et probatur ratione
nullū genus predicatur de suis speciebus scd̄m magis ⁊ min⁹
sed vniuersale predicatur de quinqꝫ vniuersalib⁹ vel p̄dicabili-
bus scd̄m magis ⁊ minus igitur. Maior qꝛ species debēt esse
coequeue sub suo genere vt dicit porphirius in scd̄o tractatu de
cōmunitatibus vniuersaliū. Minor est porphirij in codē tra-
ctatu scd̄o vbi ostendit ꝙ genus ē plus cōmune alijs vniuersa-
libus ⁊ predicatur plus de pluribus ꝙ̄ alia vniuersalia: quare
cōcluditur ꝙ vl'e nō ē genus ad quinqꝫ vniuersalia.

Arguit̄ primo ad logicū nō spectat
determinare de vl'ibus igitur: ꝓbatur diuersi artifices habent
ꝯsiderare diuersa obiecta: sed methaphisicus cōsiderat de vl'ib⁹
qui ē diuersus artifex a logico igit̄ logicus nō hꝫ ꝯsiderare de
vl'ibus. Maior ē aresto. primo poste. minor ē aresto. septimo
metha. vbi arestotiles determinat multa de vl'ibus ⁊ etiaꝫ vni
uersale ē obiectū intellectus dicit̄ eñ scd̄o de aīa Intellectus ē

vlium: determinare aũt de obiecto intellect⁹ ptinet ad naturalē phm vt oñditur tercio de aïa. Dico verũ argumētũ ↄcludit de vniuersali quidditatiue sumpto vt nominat naturã cōmunē suis inferiorib⁹ cōicabilē: sed logicus considerat de vli vt stat & accipitur sub dici & pdicari: & sic diuersi artifices pñt ↄsiderare idem obiectũ materiale sed nõ formale.

Arguitur scdo non ptinet ad logicũ ↄsiderare de vlibus igit: pbat oĩs scĩa ē vniuersaliũ: ↄcludit ergo ꝙ nõ solũ logicus ↄsiderat de vli: añs pbatur ex arestoti. pmo poste. & scdo de aïa: oĩs scĩa est vliũ & pz qꝛ de singularibus nõ est scĩa aliqua qꝛ talia sunt mutabilia & corruptibilia et per ↄñs oĩs scĩa est vliũ. Dico verũ argumentũ ↄcludit ꝙ oĩs scĩa ē vlĩu capiēdo vle mãialiter p natura & qdditate rei sz ñ capiēdo vle formalr qliter i ppõito accipit vt dcm̃ ē i scdo notabli

Arguitur tercio vle nõ ē subiectũ attributõis scĩe porphirij igitur: pbatur añs subiectũ scientie dz se extendere ad omnia considerata in tali scĩa sed vniuersale ñ extendit se ad omnia considerata in scientia libri porphirij igitur. Maior est vna ↄditio subiecti attributionis ex pmo posteriorum: minor pz qꝛ in scĩa porphirij determinatur de indiuiduo vt dicetur inferius tamē indiuiduũ nõ ē vniuersale. Dico verũ argumētũ ↄcludit ꝙ subiectũ scientie debet se extēdere ad oĩa cõsiderata in sciētia principaliter mõ in sciētia porphirij determinatur de indiuiduo incidētaliter inqꝫtum ē sub ipa specie et ptinetur sub ea: de indiuiduis eñi ppie nõ ē scĩa nec demõstratio ergo relinquēda sunt ab arte.

Arguitur quarto vniuersale non est subiectũ scientie porphirij igitur: pbatur qꝛ pdicabile ē subiectum sciētie porphirij igitur nõ vniuersale: tenz ↄsequētia qꝛ vnius scientie solũ est vnum subiectũ primo posteriorum: pbatur añs illud est subiectũ alicuius scĩe a quo scĩa denoĩat. Sed scientia porphirij denominatur a quinqꝫ pdicabilib⁹ igit: maior qꝛ subiectũ imponit nomē scientie vt sciētia libri de anima denominatur ab aïa: que est ei⁹ subiectũ. Minor qꝛ noiam⁹ librũ porphirij sciētiã quinqꝫ pdicabiliũ. Dico ꝙ non semper est verũ ꝙ scientia denominatur a subiecto imo qñqꝫ denominat a causa efficiēte vel etiã a ppria passione subiecti quod ↄtingit in pposito. Predicabile eñi ē ppria passio subiecti huius scientie vt vniuersalis.

Arguitur quinto vniuersale non est subiectū sciē porphirij igitur: pbatur añcedēs Nullū vniuersale est subiectum sciētie porphirij ergo vl'e nō est subiectū sciētie porphirij: tꝫ ꝯña a subalternāte ad subalternatā Sicut in simili bñ sequitur nullus homo currit ergo hō nō currit. Añs pbat᷑ qꝛ nec genus est hic subiectuꝫ nec species: nec aliqd aliud vniuersaliū ergo nullum: tenet ꝯña ab inducētib⁹ ad inducerā: sed ꝙ nec genus sit h subiectū nec spēs nec differētiā notū est. Dico ꝙ ꝯsequentia nō valet: arguere em̄ a subalternāte ad subalternatā bene valet qñ nō mutatur suppositio in genere ⁊ in cōmuni: mō hoc ꝯtingit in argumēto ꝓposito. Cū em̄ dicit᷑ nullum vniuersale est subiectū scientie porphirij: vniuersale supponit materialiter. Cū aūt dicitur vniuersale nō est subiectuꝫ scientie porphirij: vniuersale supponit simpliciter: ⁊ sic cōmittit᷑ fallacia figure dictionis mutando vnam suppositionē in genere in aliam.

Arguitur sexto vniuersale est genus ad quinqꝫ vniuersalia pbatur Illud qđ p̄dicatur de quinqꝫ vl'ibus vniuoce hoc est gen⁹ ad ea. sed vl'e p̄dicatur de quinqꝫ vl'ibus vniuoce igit᷑ ē gen⁹ ad ea. Maioꝛ qꝛ hoc ē de rōe gñis vniuoce p̄dicari vt dicet᷑ inferi⁹ Minoꝛ pꝫ nā rō vl'is ē esse vnū in multis ⁊ vnū de multis ⁊ illa ꝯuenit oībus quinqꝫ vl'ib⁹. Dico verū argumētū ꝯcludit ꝙ vl'e p̄dicat᷑ vniō nō ⁊ ratione tamen ista ratō nō est equaliter participabilis.

Arguitur septimo vl'e est genus ad quinqꝫ vl'ia igit᷑: pbatur añs. Illud qđ p̄dicatur de plurib⁹ spē differētibus in eo qđ quid hoc est gen⁹: sed vniuersale respectu quinqꝫ vniuersaliū est huiusmōi igit᷑. Maioꝛ pꝫ ex diffinitōne generis. Minoꝛ qꝛ cū queritur quid ē genus ꝯuenīēter rñdet᷑ vl'e. Et si queritur quid ē accidēs vel ꝓpriū ꝯuenīēter respondetur vl'e. Dico verū argumētū cōcludit ꝙ vniuersale respectu quinqꝫ vniuersaliū habet bñ modū gñis sed nō est verū genus Nec vl'e p̄dicatur de quinqꝫ vniuersalib⁹ in quid: pꝫ illud qđ p̄dicatur in quid dicit naturā ⁊ quidditatē que reperitur in pluribus equaliter: ⁊ nō scđm prius ⁊ posterius: modo vniuersale dt naturā q̄ ꝑprius reꝑit᷑ in vl'ibus principalioꝛib⁹ ⁊ in illis q̄ p̄dicantur in quid: ⁊ posteri⁹ i illis que predicātur in quale.

Arguitur vltimo Uniuersale est ge-

nus ad quinqꝫ vl̄ia p̄batur. Illud est genus qd̄ diuiditur ī plura differentibus specie: sed vl̄e diuiditur in quinqꝫ vniuersalia q̄ differūt specie igit̄. Maior ē porphirii qꝛ semp̄ diuisio generis fit in plures sp̄es. Minor ē nota: oēs em̄ logici dicūt q̄ quinqꝫ vniuersalia differūt inter se specifice ⁊ distinguūtur sp̄e. Dico verū argumētū ↄcludit q̄ vniuersale habꝫ modū ḡnis respectu quinqꝫ vniuersaliū: sed nō ē verū genus. Verū em̄ genus equaliter debet dici de sp̄ebus suis: mō hoc non reperitur in vl̄i respectu quinqꝫ vniuersaliū qꝛ prius dicit̄ de illis q̄ p̄dicātur ī quid ⁊ per posterius de his que p̄dicātur in quale.

Queritur vtrū quinqꝫ sint vniuersalia

quoꝝ noticia ē vtilis ad quatuor. Notandū hec questio duo querit. Primo querit vtrū tm̄ quinqꝫ sint vl̄ia. Scd̄o querit vtrū noticia quinqꝫ vl̄ium sit necessaria ad quatuor scꝫ: ad doctrinā p̄dicamētoꝝ arestotilis: similiter ad artē diffiniēdi ⁊ diuidēdi ⁊ ad demōstratiōes sciētificas faciendas. p̄ p̄te itaqꝫ prima scꝫ vtrum tm̄ quinqꝫ sint vniuersalia.

Notandū ē primo q̄ scd̄m Albertū

in principio veteris artis: numerus vl̄ium ē tm̄ quinarius: Cuius rōez assignat istā qꝛ oē vniuersale aut p̄dicatur de suis inferioribus aut ī qd̄ aut in q̄le. Si em̄ p̄dicat̄ in quid hoc ē duplicit̄. Vel p̄dicatur de his q̄ differūt sp̄e sic ē genus vt aīal p̄dicatur de oībus aīalibus q̄ differūt inter se sp̄e: p̄pter differētiā vltimā specificam determinātez ip̄m genus ad certā sp̄em. Si aūt p̄dicat̄ vl̄e de pluribus que differūt numero tm̄: sic ē ipsa sp̄es. Sp̄es em̄ vt hō p̄dicatur de oīibus singularibus ⁊ p̄ticularibus hominibus que differūt numero. Si aūt vniuersale p̄dicatur in quale hoc ē dupliciter: aut p̄dicat̄ in quale essentiale vel ī quale accidētale Si em̄ quale essentiale sic ē differētia: differētia em̄ ē q̄litas essentialis respectu sui ḡnis determinādo ip̄m genus ad certā sp̄em Si aūt vniuersale p̄dicatur in quale accidētale hoc ē dupliciter vel in quale accidētale ↄuertibile ⁊ sic ē p̄prium. Propriū em̄ vt risibile p̄dicatur de hoīe accidētaliter ⁊ ↄuertibiliter cū hoīe quicqd̄ em̄ est hō est risibile ⁊ ecōuerso oē risibile ē hō dicitur em̄ primo poste. q̄ p̄pria passio est scd̄m qd̄ ip̄m: idest ↄuertibilis cū subiecto suo. Si aūt p̄dicatur in quale accidētale nō conuertibile: sic est accidēs cōmune vt album respectu hominis n̄ em̄ omnis homo est albus: neqꝫ oē albū ē homo: ⁊ ista ē sufficiētia ⁊ numerus quinqꝫ vniuersaliū a posterioꝛi posset tamen assignari vniuersaliū numerus ⁊ sufficiētia a prioꝛi oē vniuer

sale est in multis aut essencialiter vel accidentaliter. Si essenti
aliter est in multis hoc ē dupliciter: vel enim ē in multis vt tota
essentia eorum ī quibus ē et sic ē species. Dixit enim Boeti⁹ q ipa spe
cies ē tota essentia suorum singularium: vel ē ī multis vt pars essen
tie rei: et hoc est dupliciter: vel est pars essentie rei potētialis in
qua scz quodāmō est incohoatū et sic est genus vt postea dicetur.
Uel est pars essentie rei actualis potētiaz ipius gnis determi
nans et sic ē ipa differentia. Differētia enim cōducit genus ad cer
tam speciem: si aūt vniuersale ē in multis accidētaliter: vl' enim
tale accidētale fluit et emanat ex principijs essencialib⁹ rei et a
specie intrinsece et sic ē propriū. Aut accidens sequitur princi
pia indiuidui: et ipz indiuiduū et sic ē accidens cōe hec Albert⁹
in principio veteris artis.

Notandū secūdo q licet scdm Are
stotilē in quinto metha. et in pdicamētis sint decez pdicamēta
Et in primo topicorum dr q quatuor sunt predicata et tn ex isto nō
sequitur q ergo deberēt esse pauciora vniuersalia q quinqz vel
plura q quinqz. Rō huius ē ista nō est enim simile de pdicamen
tis decē quo ad numerū et vniuersalib⁹ quinqz: ab alio enim sumi
tur rō formalis predicamentorum et ab alio rato vniuersalis vel p
dicabilis. Rō enim pdicamentorum sumitur scdm coordinatiōem
generū et specierum sub vno genere generalissimo. Et hec ordina
tio fit decē modis et per pseqūēs genera gnalissima sunt decem
Rō aūt vniuersalis sumitur a modis essendi quibus vniuersa
le inest et hoc fit tm quinqz modis vt dictū in sufficiētia scda vli
um quinqz: ptz ergo q tm quinqz sunt vlia licz decē sint pdica
mēta: nō etiā oportet q sic tm quatuor sunt pdicata scz genus
diffinitio pprium et accidēs qd ergo essent quatuor vlia: ab alio
enim sumitur numerus pdicatorum dyaleticorum quaternarius et ab
alio sumitur numerus vlium quinarius. Numerus enim pdica
torum dyaleticorum sumit a diuersis modis inherēdi et penes subi
ci vl' pdicari ī ppositiōe scibili p artē vt dr primo topi. Sz nume
rus quinqz vlium vel pdicabiliū sumit a modis quinqz pdicā
di spealibus vt dictū ē superius: et p pseqūēs quatuor sufficiūt
pdicata dyaletica et tamē numerus vniuersaliū ē quinarius.

Notandū tercio q scda pars questi
onis querit vtrū noticia quinqz vlium sit necessaria ad quatuor
Unū necessariū capitur quatuor modis: primo tm valet sicut v
tile vt vestimēta sunt necessaria homini idest vtilia. Scdo ne
cessariū capit p violēto vt hoc ē necessariū idest violētuz. Tercio

capit̄ necessariū p illo qd̄ sustētat aliud ⁊ sine q̄ res nō pōt diu esse ⁊ sic cib⁹ ē necessari⁹ aīali: dr̄ em̄ scd̄o de aīa q cōdiu viuim⁹ tamdiu nutrimur. Quarto capit̄ necessariū p ppetuo ⁊ sic de⁹ dr̄ necessari⁹. Capit̄ aūt in ppōito necessariū p vtili ⁊ sic titul⁹ q̄stiōis valet tm̄ noticia quinq vliū ē necessaria idest vtilis ad quatuor: vn̄ v̄. Utile ppetuū sustētās ac violētū Quatuor ex pīsse vox signat ista necesse. Duplex aūt ē necessariū: quoddā est necessariū simplr̄: vn̄ ⁊ dr̄ quinto metha. Necesse ē q nō pōt nō esse. Aliud aūt ē necessariū ex cōditōe vel ex suppositōe finis ⁊ ē qd̄ in se ē cōtingēs tamē relatū ad aliud quandā necessitatē hz ⁊ isto mō noticia quinq vliū ē necessaria ad quatuor vt dixit por. q2 noticia illoꝝ quatuor nō pōt hr̄i sine noticia quinq vliū

Notandū ē quarto ⁊ vltimo q noticia quinq vliū primo ē vtilis ad doctrinā pfectā p̄dicamētoꝝ aresto. Rō q2 aresto. in libro p̄dicamentoꝝ sepi⁹ facit mētionē de quinq vlibus: p̄supponitur q cognitio quinq vliū aū pfectū studiū libri p̄dicamentoꝝ. Dixit em̄ aresto. in ca. de suba. Secūde sube sunt spēs ⁊ harū spērū gn̄a vbi facit aresto. mētiōem de duob⁹ ⁊ postea dixit in vltima pprietate p̄dicamēti sube hoc aūt est maxīe pprīū prie sube vbi fecit mentōez de pprio: ⁊ iterū in scd̄a pprietate sube dixit hoc aūt scz vniuoce p̄dicari nō ē pprīū sube sed ⁊ drn̄e cōuenit vbi fecit mētōez de drn̄a ⁊ postea in p̄dicamēto dixit q̄titatis: quātitatū aliud p se aliud p accn̄s vbi aresto. fecit mētōez de vltio vli scz de accidēte. Scd̄o noticia vliū ē vtilis ad assignatōez diffinitōm q̄ddītatiuaꝝ essentialiū q̄ sine quinq vlibus fieri nō pūt. Ad diffinitōez em̄ quidditatiuā requirit̄ prīo diffinitū qd̄ dz diffiniri: scd̄o requirit̄ genus ⁊ drn̄a p q̄ diffinitū hz diffiniri. Gen⁹ qd̄ hz rōem potētie ⁊ drn̄a q̄ hz rōem forme vt dicet̄ inferi⁹: vt hō ē aīal rōnale: licet aūt pprīū ⁊ accidēs nō ingrediūtur diffinitōem essentialē rei: sufficit tn̄ q ingrediūtur diffinitōes accidētales reꝝ vt hō est aīal risibile: silr̄ hō est aīal bipes: māsuetū nō alatū. Tercio noticia quinq vliū ē vtilis ad assignatōez diuisionū sciētificaꝝ Nō pōt em̄ esse diuisio sciētifica ⁊ essentialis sine vlib⁹: prīo em̄ ad diuisionē requirit̄ genus qd̄ diuidit̄. Scd̄o requirūtur drn̄e p q̄s gen⁹ diuiditur. Et tercio requirūtur spēs in quas genus p differētias formales diuidit̄ vt aīaliū aliud rōnale aliud irrarōnale: licet aūt pprium ⁊ accidēs nō ingrediūtur diuisiones essentiales tn̄ accidētales ingrediūtur vt aīaliū aliud risibile aliud hinnibile aliud rudibile. Sic silr̄ accidens cōe ingreditur diuisiōes accidētales vt aīaliū aliud aptū ad nauigādū vt hō

bilia Porphirij.

⁊ aliud nõ aptũ ad nauigãdũ vt brutũ. Quarto ⁊ vltimo noticia quinqꝫ vniuersaliũ ẽ vtilis ad artẽ demõstrãdi sciẽtificaꝫ: ad demõstratõem eñ sciẽtificã q̃ ẽ silogismꝰ apodicticon idest silogismus faciẽs scire requirũtur quatuor vlia positiue scꝫ spẽs ꝓprium genus ⁊ differentia ⁊ accidẽs priuatiue: q2 acidens cõe nõ ingreditur demõstratiõem. demõstratio eñ vt õnditur p2io poste. ẽ ex ꝓp2iis Accidẽs aũt cõe nõ ẽ ꝓp2iũ ⁊ per consequẽs accidẽs nõ ingreditur demõstratõeꝫ positiue: ꝙ aũt quatuor vlia vt spẽs ꝓp2iũ genꝰ ⁊ drña ꝑ se ingrediũtur demõstratõem pꝫ ex arestotile p2io poste. primo requiritur subiectũ vel spẽs de qua ꝓp2ia passio demõstrat. Scdo requirit ꝓp2ia passio q̃ de subiecto demõstrat. Et tercio requirit diffinitio formalis q̃ est principiũ formale demõstratõis ꝯstat aũt ꝙ diffinitio est ex gñe ⁊ differẽtia quare cõcluditur ꝙ noticia quinqꝫ vliũ ẽ vtilis ad artẽ demõstrandi ꝯstis notabilibus sic positis est.

Cõclusio responsalis tñ quinqꝫ sunt

vlia ⁊ noticia quinqꝫ vliũ ẽ vtilis ⁊ necessaria ad quatuor: prima pars ꝯclusiõis pꝫ ex p2io notabili. Scda aũt pars ꝯclusionis pꝫ ex quarto notabili.

Arguitur primo nõ sunt quinqꝫ vlia

igitur: ꝓbatur añs: quot modis dr vnũ oppositorũ tot modis ⁊ reliquũ: sꝫ vniuersale ⁊ singulare opponũtur ⁊ plura sunt singularia ꝙ quinqꝫ ergo etiam erũt plura vlia ꝙ quinqꝫ Maior est arestotilis quarto ⁊ sexto topicoꝝ Minor ẽ aresto. ꝓ prima parte scꝫ ꝙ vle ⁊ singulare opponũtur p2io posterioꝝ. Sed pro scda parte ꝙ plura sunt singularia ꝙ̃ quinqꝫ q2 singularia sunt infinita vt dicit porphirius. Dico ꝙ ista maior intelligit de vere oppositis mõ vle ⁊ singulare nõ sunt vere opposita: ⁊ intelligitur auctoritas p̃dicta ꝙ si sunt duo vere opposita tũc si vnũ significat plura reliquũ etiã significat plura.

Arguitur scdo plura sunt predicabi

lia vel vniuersalia ꝙ̃ quinqꝫ ꝓbatur: indiuiduũ est predicabile ⁊ nõ enumeratur inter ista quiqꝫ ergo plura sunt predicabilia ꝙ̃ quinqꝫ Añs pꝫ per porphiriũ dicẽtẽ ꝙ indiuiduũ predicat de vno ⁊ indiuiduũ nec est genus nec species nec differẽtia nec proprium nec accidens. Dico verum argumẽtum cõcludit ꝙ indiuiduũ est p̃dicabile cõmuniter sumptũ sed nõ predicabile ꝓprie sumptũ mõ vniuersale ⁊ p̃dicabile ꝓprie sumptum sunt idem sed vle ⁊ predicabile cõmuniter sumptum nõ sunt idem.

Arguitur tercio cõtra sc̄d̄az partem

cõclusionis noticia quinq̃ vl̄ium nõ est necessaria ad quatuor igit̃: ꝓbatur Illud qd̄ nullomõ ē necessariũ nõ ē necessariũ ad q̄tuor: sed noticia quinq̃ vl̄iuz nullomõ ē necessaria igit̃ nõ est necessaria ad quatuor. Maior qꝛ esse necessariuz aliq̄d ad quatuor p̄supponit illud esse necessariũ. Minor ꝓbatur qꝛ necessariũ ē qd̄ nõ p̄t nõ eē ꝛ qd̄ sp̄ fuit: sed noticia quinq̃ vl̄iuz ñ semper fuit igit̃ nõ ē necessaria. Maior ē arestoti. quinto metha. Minor qꝛ oīs sc̄ia est acquisita de nouo ꝛ porphiri⁹ inuenit scientiā quinq̃ vl̄ium vt videtur dicere in textu. Dico verũ argumentũ ɔcludit ꝙ noticia quinq̃ vniuersaliũ nõ est necessaria simpliciter sꝫ ē nebessaria ex ɔditiõe vel suppositiõe finis ꝛ etiā ñ capit̃ h̄ necessariũ ꝓ ꝑpetuo sꝫ ꝓ vtili vt dc̄m̄ ē i q̄rto notabili

Arguitur quarto noticia quinq̃ vni

uersaliũ nõ ē necessaria ad quatuor igit̃ ꝓbat̃: qꝛ noticia quīq̃ vl̄ium ē necessaria ad oēm sciam mundi sed plures sunt scientie ꝙ quatuor igit̃. Maior omīs sc̄ia ē vl̄ium sc̄d̄o de aīa ꝛ prio poste. minor ē nota. Dico verũ argumētũ concludit ꝙ noticia quīq̃ vl̄ium ē vtil̃ vel necessaria ad quatuor ꝓxime ꝛ imediate vt sunt illa de q̄b⁹ loquit̃ por: nihilomin⁹ tñ remote ꝛ mediate noticia quīq̃ vl̄iuz ē nec̄aria ad oēz sciaz mūdi ꝛ h̄ ñ negat por.

Arguit̃ quinto noticia quinq̃ vl̄iuz

nõ ē necessaria ad doctrinā p̄dicamētoꝝ aresto. igit̃: ꝓbatur qꝛ possibile ē scire aliquā naturā p̄dicamentoꝝ ꝛ h̄re sciam de p̄dicamētis sine noticia quīq̃ vl̄iuz. Probat̃ sc̄ia p̄dicamētoꝝ p̄t haberi ex modis p̄candi decez p̄dicamētoꝝ vt docet arestotiles in p̄dicamētis cũ dicit: ꝙ singuluz eoꝝ aut p̄cat substantiā aut quātitatē aut qualitatē ꝛ etiā t̄pe arestotil̃ nõ fuit noticia quinq̃ vl̄ium tradita a porphirio lõge eñ arestotiles fuit añ porphiriũ ꝛ aresto. habuit noticiā p̄dicamētoꝝ sine noticia quinq̃ vl̄ium quā docuit porphiri⁹. Dico verũ argumētũ ɔcludit ꝙ noticia p̄dicamētoꝝ p̄t h̄ri ex modis p̄candi decē p̄dicamētoꝝ: sꝫ nõ oīo ꝑfecta sed si dꝫ h̄ri sciētifica ꝛ ꝑfecta cognitio quinq̃ vl̄ium oportet illā cognitionē eē ex determīata cognitiõe quinq̃ vniuersaliũ ꝛ licet etiam tempore Arestotilis noticia quinq̃ vniuersaliũ nõ fuit tradita modo introductorio ꝛ resolute sicut eam porphirius docuit tñ eque bñ antiqui ꝛ arestotiles habuerũt scientiā quīq̃ vniuersaliũ: vñ ꝛ primo topicoꝝ ꝛ septimo metha. arestotiles multa docet de vniuersalibus.

Arguitur sexto. Noticia quinqꝫ vniuersaliū nō est necessaria ad doctrinā ꝑdicamentoꝝ igit̄: ꝓbat̄ Omnis cognitio fit per prius sed dece predicamēta nō habent pri⁹: si ḡ cognitio quinqꝫ vniuersaliū esset vtilis ad doctrinā ꝑdicamētoꝝ aresto. tūc decem ꝑdicamēta haberēt prius qḋ est falsuꝫ: dixit eīm porphi. ꝙ decē ꝑdicamēta sīt, decē reꝝ ꝑncipia nō prio nō dat̄ pri⁹ Maioꝛ qꝛ oīs cognitio fit per pri⁹: minoꝛ ꝑꝫ ex auctoritate porphi. allegata. Dico quod dictū porphirij nō debet absolute intelligi ꝙ noticia quinqꝫ vniuersaliū vtilis esset ad doctrinā decē gn̄ꝫ gn̄alissimoꝝ qꝛ ipis nil ē pri⁹ simplr̄ sed vult dicere ꝙ noticia quinqꝫ vliū ē vtilis ad cognoscēduꝫ rōes ꝛ naturā eoꝝ q̄ i ꝑdicamētis ponūtur vt qn̄o aliqd ꝑponit̄ in ꝑdicamēto sub rōe gn̄is spēi vel differētie ꝓprij vl' accidētis

Arguitur septimo noticia quinqꝫ vniuersaliū nō est vtilis ad cognitōeꝫ ꝑdicamētoꝝ ꝓbatur. Simile simili cognoscitur sꝫ noticia quinqꝫ vniuersaliū et predicamentoꝝ nō sunt sil̄es igit̄. Maioꝛ est aresto. prio de aīa et septimo metha. vbi dicitur oīe qḋ fit a sibi sil̄i fit: minoꝛ ꝑꝫ qꝛ scie distinguūtur ꝑ eoꝝ subiecta vt dꝛ prio posteri. nō aliud assignat̄ subiectū i scīa quinqꝫ vliūꝫ ꝛ aliud i ꝑdicamētis: ḡre ꝯcludit̄ ꝙ noticia quinqꝫ vliū nō ē vtilis ad doctrinā ꝑdicamētoꝝ. Dico verū argumētū ꝯcludit ꝙ illa q̄ differūt specifice ꝛ vnum nō cōdepēdet ad aliud in his vnū nō cognoscit̄ ꝑ aliud: sꝫ illa que differūt specifice ꝛ vnū cōdepēdet ad aliud tūc vnū bene ē principium cognoscendi alteri⁹ vt materia ꝛ forma sunt principia reꝝ diuersa ꝛ distincta tn̄ qꝛ vnū cōdependet ad aliud tūc vnū cognoscit̄ per aliud vt materia cognoscit̄ i annalogia ꝛ similitudine ad formā vt dꝛ primo phisicoꝝ: sic in ꝓposito scīa ꝑdicamētoꝝ ꝛ vniuersaliū lꝫ sint scie specifice distincte tn̄ qꝛ vna cōdepēdet ad aliā ꝛ per ꝯsequēs vna ē rō ꝛ mod⁹ cognoscēdi aliā

Arguitur vltimo noticia quinqꝫ vniuersalium nō est necessaria ad assignatōeꝫ diffinitōuꝫ igitur ꝓbatur qꝛ nō oīa vlīa ingrediūtur diffinitōeꝫ: ꝓbatur qꝛ soluꝫ tria vt spēs gen⁹ ꝛ differētia: ꝓpriū eīm ꝛ accidens cōe n̄ ingrediūt̄ diffinitōeꝫ eēntialē rei vt oñdit Boheti⁹ i libro diffinitōuꝫ. Dico ꝙ tm̄ tria vlīa scꝫ spēs gen⁹ ꝛ differētia ingrediūtur diffinitōꝫ essentialē rei ꝛ qdditatiuā tn̄ ꝓpriū ꝛ accn̄s igrediūt̄ diffinitōes accidētales rei. Similiter cū argueret̄ noticia quinqꝫ vliūm nō est necessaria ad assignatōeꝫ diuisionū: ꝑꝫ qꝛ aliqua

est diuisio qua equiuocũ diuidit in sua equiuocata ⁊ constat q̈d equiuocũ nõ est gen⁹ vt sic diuidẽdo canũ alter latrabilis alter natabilis. Alr splẽdẽs ĩ celo ⁊ tñ equiuocũ nõ ẽ vl'e vt patebit inferi⁹ Dico ꝙ noticia quĩqꝫ vl'ium ẽ necessaria assignatõez diuisionũ ꝓprie dictaꝝ: diuisio aũt qua diuidit equiuocũ ĩ sua equiuocata nõ est diuisio ꝓprie dicta. Sequit corollarie ꝙ lꝫ accidẽs cõmune non ingreditur demõstratõem positiue qꝛ demõstratõ ẽ ex ꝓpriis ⁊ nõ ex cõib⁹ vt dꝫ p̄io poste. tñ accidẽs cõe dꝫ ingredi demõstratõez priuatiue sic q̈d ipm nõ dꝫ ingredi demõstratõem a priori siue demõstratõez ꝓpt q̈d vt ondit p̄io posterio.

Utrũ quatuor questiões de vniuersalibus difficiles a quib⁹ porphiri⁹ vult se abstinere p facultatẽ logice sint terminabiles. Pro intellectõe questiõis mote Sciẽduꝫ ꝙ hec q̄stio duo querit. Prio vtrũ tm̃ quattuor sunt questõnes de vl'ibus difficiles a quib⁹ porphiri⁹ dt se velle abstinere. Scdo querit vtrũ iste quattuor questiões difficiles p facultatẽ ⁊ sciaꝫ logice sint terminabiles. Pro intelligẽtia p̄tis p̄ie vtrũ tm̃ quatuor sint questiões difficiles quas mouet por. de vl'ibus

Notandũ ẽ primo ꝙ difficultas est possibilitas acquirendi aliq̈d cũ pena ⁊ fatiga. Unũ ⁊ dꝫ difficultas q̄si difficilis ptãs. Facultas vel facilitas ẽ possibilitas acq̈rẽdi aliq̈d sine pena ⁊ fatiga: vñ ⁊ dꝫ facilitas vel' facultas q̄si facilis ptãs. Seq̈tur corollarie ꝙ circa ĩpossibile nõ ẽ difficultas nec facilitas: patꝫ qꝛ impossibile acquiri nõ põt. Scdm itaqꝫ dñꝫ Albertũ ĩ scripto super porphirio solũ tres ꝯputãtur q̄stões a quib⁹ porphiri⁹ vult se abstinere scdm ꝙ tria pñt queri de vl'ibus. Prio eñ possum⁹ querere de esse vl'm ⁊ tũc mouet hec prima questio Utrũ vl'ia sunt in reꝝ natura extra oẽm intellectũ vel sint in solis nudis puris intellectib⁹. Scdo possum⁹ querere de vl'ibus de natura ⁊ q̈dditate vl'm ⁊ tũc formať q̄stio scda vtrũ vl'ia sint coporalia vel incorporalia. Tertio possum⁹ querere de vniuersalibus quã habitudinẽ ⁊ ꝯparatõez hñt ad singularia ⁊ tũc formatur quarta questio Utrũ vniuersalia sint ꝯiuncta sensibilib⁹ idest singularib⁹ vel separata ab eis. Alii tñ resolutius has questiões de vniuersalibus ponunt ⁊ dicũt ꝙ sunt quatuor diuidẽdo primã in duas. Prima ergo questio ẽ vtruꝫ vniuersalia subsistant ⁊ sunt aliquid in rerũ natura. Scda vtrũ vniuersalia sint in solis nudis ⁊ puris intellectib⁹. Tercia vtrũ vniuersalia sint corporalia vel incorporalia. Quarta vtrũ vniuersalia sint posita hoc ẽ ꝯiũcta singularib⁹ vel separata ab eis.

bilia Porphirij.

Notādū3 scđo q̄ porphirius mouet istas questiones difficiles de vlibus ꝓpter tres causas. Pria ne videatur alicui q̄ nulla questio difficilis de vlib⁹ possit moueri. Scđa vt redderet auditores attētos ꝛ diligētes. difficilia eñ cū attentōe ꝛ diligentia audiūtur. Tercia ne aliquis opinaretur porphiriū ignorasse has difficultates lic3 ergo iuxta porphiriū decisio haꝝ questionū sit difficilis tñ ꝓpter eaꝝ difficultatem nō debet aliquis inquisitōem earū dimittere: iuxta eñ aresto. scđo posteri. qui ignorat vl'e ꝛ naturā vniuersaliū ignorat omne genus scibile ē eñ vl'e principiū artis ꝛ scientie.

Notandū tercio q̄ porphirius mouet has questiones de vniuersalibus magis de generib⁹ ꝛ speciebus q̄ de alijs tribus vniuersalibus vt eius v̄ba sonāt ĩ textu ꝓpter duas causas principaliter licet tercia poterit addi. Pria causa q2 genus ꝛ species p̄dicātur in quid et alia tria in quale: videtur ergo genus ꝛ spēs magis subsistere q̄ alia tria. quid eñ habet rōem quodāmō substātie que ē per se: sed quale habet ratiōnē accidētis qđ est in alio. Mō quod est per se magis videt̄ subsistere q̄ illud qđ est in alio. Scđa ratio quare porphiri⁹ magis mouet has questiones de genere ꝛ specie q2 de principalioꝛib⁹ principalius videtur esse dicendū: sed genus ꝛ spēs sunt vl'ia principalioꝛa q̄ alia duo: p3 q2 genus et spēs ĩcludūt alia tria vl'ia genus eñ ĩcludit differētias suas potestate l3 species includat vnā actu ꝓpriū etiā ĩcluditur in spē. Accidēs aūt cōe ē in indiuiduo qđ indiuiduū est sub gñe ꝛ specie. Tercia rō potest esse ista q2 rōnes alioꝝ triū vniuersaliū reducūtur ad rōem generis ꝛ speciei: datur eñ cōe gen⁹ ꝛ spēb⁹ differētijs ꝓprio ꝛ accidēti vt animal similiter homo ɔtinet rationale quod est differentia risibile qđ ē differētia ꝛ albū quod ē accidens ɔmune tñ dicit Albertus q̄ ista ratio tercia est modici valoꝛis sed prima ē bona scđa vero optima.

Notandum est quarto pro scđa parte questionis intelligenda. Utrum hec quatuoꝛ questiones mote difficiles de vniuersalibus per facultatē ꝛ sciētia3 logice sint terminabiles. Notandū q̄ t'minare aliquā questionē q̄ntū colligitur ex arestotile scđo posterioꝝ est remouere ꝛ certificare dubiū alicuius questiōis ꝓposite per mediū causale: vt cū proponit' hec q̄stio: vtrū paries respirat sic terminat' ꝛ remouetur ei⁹ incertitudo quicq̄d nō h3 pulmonē nō respirat: paries ñ h3

pulmonē ergo paries nō respirat. Sicut em̄ habere pulmonez est causa respiratōis sic etiā nō h̄re pulmonē ē causa nō respirationis. Quadruplicirer aūt questiones pn̄t terminari vel certificari. Primo demōstratiue ꝛ hoc ꝑ mediū necessariū. Scđo topice vel dialetice ꝛ hoc fit ꝑ mediū ꝓbabile. Tercio ꝑsuasiue ꝛ hoc fit per mediū ꝯiecturabile. Quarto sophistice ꝛ hoc fit ꝑ mediū apparēs. Dupliciter itaqꝫ possumus intelligere ꝙ questiōes hec quattuor de vniuersalib⁹ difficiles per facultatē logice sunt terminabiles. Primo demōstratiue sufficienter ꝛ sciētifice ꝛ complete ꝛ sic nō est possibile. Rō q2 ad determinatōez hāꝝ questionum motoꝝ oportꝫ scire quid sit subsistere quid solus nudus ꝛ purus intellectus. Similiter oporret scire que entia h̄nt esse ī intellectu ꝛ q̄ in reꝝ natura: oīa em̄ ista ponūtur in titulis harū questionū. Ista aūt determinare nō ꝑtinet ad logicū sed potius ad naturalē philosophū ꝛ methaphisicū. Vn̄ ꝛ dicit̄ tcio de aīa: ꝙ intellect⁹ nr̄ in principio sui ē tanꝙ tabula rasa ī qua nihil ē pictū aptū natū tn̄ depingi ꝛ ergo porphirius dr ī textu altissimū hoc negotiū ꝛ maioris indigēs inquisitōis. Scđo possumus intelligere ꝙ hec questiōes mote de vl̄ibus sunt terminabiles ꝑ facultatē logice: topice ꝑ rōes ꝓbabiles ꝛ imperfecte ꝛ isto mō iste questiōes sunt terminabiles ꝑ facultatē logice. Rō q2 logica ē scia ꝯnunis ex ꝓbabilib⁹ ꝯcludens ꝛ ꝓcedens ꝛ ipsa habet disputare de quolibet scibili ꝓbabiliter: vt dr primo topicoꝝ. Istis notabilib⁹ sic positis est.

Cōclusio responsalis ista: quattuor

questiōes de vl̄ibus difficiles a quibus porphirius vult se abstinere per facultatē logice sufficiēter ꝛ ꝑfecte nō sunt terminabiles tn̄ aliquo mō pn̄t terminari vt ꝓbabiliter vel topice ꝛ imperfecte: veritas huius ꝯclusiōis ꝓ ambabus partibus ptꝫ ex his q̄ dcā sunt in notabili quarto.

Arguitur primo plures sunt questi

ones de vniuersalib⁹ difficiles igit̄ positio porphirii est insufficiens: ꝓbatur aīs ex ꝓcessu aresto. septimo metha. vbi aresto. mouet plures questiōes ꝛ varias de vl̄ib⁹ vtrū vl̄ia sunt ḡnabilia vel incorruptibilia: vtrū sint substārie vel accidētia. Dico ꝙ tm̄ sunt quatuor questiōes difficiles principales de vniuersalibus posite ꝛ mote a porphirio pn̄t esse plures min⁹ principales ꝛ non posite a porphirio.

Arguitur scđo quattuor questiones

de vniuersalib⁹ difficiles sunt p facultatē logice terminabiles igitur: pbatur añs qꝛ iste quatuoꝛ questiões difficiles sunt terminabiles p facultatē methaphisice vt oñditur septimo metha phi. ergo etiā sunt terminabiles per facultatē logice: rꝫ pña qꝛ methaphisica ⁊ logica vel dyalectica sunt eiusdē cõitatis vt oñditur quarto metha. si ergo sunt eiusdeꝫ cõitatis videtur ꝙ sicut iste questiões pñt terminari methaphisice sic ⁊ logice. Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ metha. ⁊ logica sunt eiusdē cõitatis ⁊ sunt circa idē qꝛ circa ens sꝫ nō eodē mō qꝛ metha. v̄satur circa ens reale sed logica circa ens rõis ⁊ p ꝯñs iste questiões pñt terminari metha. ⁊ non logice qꝛ pticule posite in titulis istaꝝ questionū nō directe pertinēt ad logicū vt dictū est superius.

Arguitur tercio quattuoꝛ questões difficiles p facultateꝫ logice sunt terminabiles igitur: pbatur añs Scia cõis habꝫ disputare de quolibꝫ: sed logica ē scia cõis igitur logica hꝫ disputare ⁊ terminare has questões difficiles de vlibus Maioꝛ est aresto. quarto phisicoꝝ vbi oñdit ꝙ sciētia cõis applicatur ad omia scibilia Vñ ⁊ ppter hoc dr cõis. Minoꝛ est eiusdē aresto. quarto metha. vbi ostendit duas scientias esse cões metaphisicā ⁊ logicā siue dyalecticā Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ dyalectica vel logica haber disputare de quolibet scibili verū ē pbabiliter sed nō demõstratiue ⁊ perfecte et sic etiā iste questiones terminātur p dyalecticā vel logicā pbabiliter sed nō demõstratiue ⁊ sufficiēter.

Arguitur quarto questões quatuoꝛ difficiles per facultatē logice sunt terminabiles igit: pbatur añs logica docet modū deueniēdi de noticia magis noti ad cognitõem minus noti sed oīs questio est ignota dubia ⁊ incerta ⁊ per cõsequēs logica haber disputare de his questionib⁹ difficilibus vniuersaliū. Maioꝛ qꝛ hoc est oīs scīe ꝙ docet deuenire ex cognitõe magis noti ad cognitõem minus noti. Vñ ex cognitõe p̄missaꝝ notioꝝ deuenimus in cognitõem ꝯclusionis q̄ est minus nota. Dicit̄ eñ prīo posterioꝝ: nos credim⁹ ꝯclusiõi ppter p̄missas ergo p̄missis magis. Minoꝛ ē nota qꝛ q̄stio est dubitabilis ppositio ⁊ omnis questio ē dubia. Dico ꝙ verū argumētum ꝯcludit ꝙ iste quatuoꝛ questõnes terminant̄ per facultatē logice topice ⁊ pbabiliter sed nō perfecte sciētifice ⁊ demõstratiue vt dictū est in notabili quarto.

Vtrū vniuersalia subsistāt ⁊ sint ali-

quid in re. Pro intellectu q̄ questionis more.

Notandū ē primo q̄ de vniuersalib⁹ apud antiquos tres inueniūtur secte p̄cipue. Prima fuit epicurorū: stoycorū et eracliti qui omnes negabāt simplr̄ vniuersalia esse s3 credebāt tm̄ singularia esse: hi eñ negabāt sciētiā de rebus maxīe naturalib⁹. Arguebāt eñ sic scia debet esse necessariorū et immutabiliū et eorū que substāciam sortiūtur et habēt icōmutabile: cōstat aūt omnia naturalia in cōtinua esse mutatōe et variatione p̄pter materiā quā habent que est radix cōtingentie et mutabilitatis. Unde eraclitus hui⁹ secte defensor p̄pter mutabilitatē rerū amplius loqui noluit sed tm̄ digito demonstrauit vt sermo suus cōformis esset rebus et ne mēdatia p̄ferret. ymaginatus eñ ē eraclitus q̄ cū loqui cōciperet de aliqua re anq̄ suū p̄positum exprimeret iam res esset mutata et aliter se haberet q̄ ante. Unde eraclitus dixit q̄ nō esset idē homo hodie qui fuit heri: dixit eñ q̄ idē homo nō posset intrare eūdē fluuium bis. Epicuri etiā quorū princeps fuit epicurus nihil de vlibus et sciētiis curabāt sed tm̄ cōmessatōibus et crapulis intēdebant ponētes felicitatē eorū in terrenis voluptatib⁹. Unde et dicti sunt epicuri scdm̄ cōmentatorē ab epi quod ē supra et cutis quasi habentes solū curam de cute et corpore. Desiderabāt hi habere lōga colla admodū gruū vt eis cibus diu saperet in ore: vñ dicit̄ cōiter longū collū vt grus cupit habere epicurus. Beatus hieronymus tm̄ et Seneca epicurū p̄bm modestissimū fuisse testantur: qui p̄bm oleribus et cibis vilioribus vti demādauit. Unde et dictus ē epicurus ab epi quod ē supra et cutis quasi philosoph⁹ habēs curā de his rebus que sunt supra cutē idest nō de terrenis sed de diuinis que liberā et separata sunt forsan tm̄ epicurus infamie notam a suis cōtraxit sequacib⁹. Stoyci etiā philosophi videntes mutabilitatē rerū naturaliū sciētiā rerū naturaliū dimittentes tm̄ se ad moralia cōuertebant quorū princeps vt dicitur fuit pytagoras: alii zenonem huius etiā secte dicūt fuisse socrates q̄ oīa studia naturalia dimittēs ad moralit̄ et bñ viuere se instituit et alios induxit qui socrates p̄pter vnius dei p̄fessiōē ab Atheniēsib⁹ veneno ē intoxicat⁹. Dicebātur aūt isti philosophi stoyci a porta athenis circa quā habitabāt q2 stoys vel stoa grece: latine ē porta: q̄ aūt ista positio et secta sit falsa: et primo q̄ nihil sciremus nec possibile esse nos aliquid scire q̄ h̄ sit falsum p3 autoritate aresto. primo metha. vbi ōndit q̄ cēs homines natura scire desiderant: naturale aūt desideriū nō po

rest esse frustra: vñ z dr primo celi z tercio de anima: q deus et natura nihil faciũt frustra z p̃sequẽs isti falsum p̃supponunt q nihil sciremus: vñ z arestotiles oñdit primo posteri. q possibile est nos aliquid scire de nouo. Scd̃a secta de vniuersalibus fuit platonis qui dixit z posuit vniuersalia esse separata a singularibus tam scd̃m esse q scd̃m rõnem extra omnẽ intellectum tam diuinũ cognoscẽtem z causantẽ z etiã extra intellectũ humanũ tñ res cognoscentẽ posuitq3 plato ĩ qualibet specie vnã ideam z formã actu separatam z per se existẽtem preter singularia dantem tñ nomẽ esse z rõem suis singularibus. Sed ista positio platonis de ideis z vniuersalib9 ẽ simpliciter falsa: impossibile ẽ eñi q illud quod esset separatũ ab aliquo scd̃m existẽtia3 q sit quãtitas alicuius ostendit eñi aresto. septimo methaphisice q nihil ẽ intimius rei z plus intrinsecũ rei q sua quidditas imo quidditas rei non est separabilis quacũq3 potẽtia a re cuius ẽ quidditas: q etia3 ista positio platonis sit falsa ẽ sñia arestotilis in multis locis: dicit eñi arestotiles septimo methaphi. parabola hoc dictũ socratis minoris idest platonis qui dictus est minor socrates qui fuit discipulus socratis: abducit eñi a veritate: z aresto. primo posterioꝝ dixit Gaudeãt vniuersalia platonica qm̃ si sunt mõstra sunt z ad demõstratõem nõ vtilia oportet eñi q illud quod vere predicat᷑ de re sit in ipsa re de qua predicatur qz dici de p̃supponit esse in: vt dt Albert9. Constat aũt q vniuersale vere predicatur de re vt Johãnes est homo Johãnes est animal: quare ↄcluditur q vniuersale vere est in re z cõiunctũ rebus. False ergo dixit plato q vniuersalia essent separata a singularibus scd̃m esse z existẽtiam.

Notandum secũdo q he positiones

due sunt extreme. Prima eñi dixit q vniuersalia omnino essent ↄiuncta singularibus z esse singularia. Scd̃a aũt dixit q vniuersalia omnino essent separata a singularibus. Est ergo tercia positio arestotilis media inter eas z hec est peripatetica scil3 q vniuersalia sunt cõiuncta singularibus scd̃m esse z existẽtiam et separata a singularibus scd̃m rationẽ. Et primũ sit verum q vniuersalia sunt cõiuncta singularibus scd̃m esse z existentiam quia vniuersalia sunt q̃dditates suorum singulariũ dantes eis esse nomen z rõe3 vt ostenditur septimo metha. Constat aũt q quãtitas est ↄiũcta illi cui9 est quãtitas: nulla eñi potẽtia nec diuina nec hũana q̃dditas põt separari ab eo cui9 ẽ q̃dditas. Se3 ꝑ itelligẽdo scd̃o q vlia sunt separata scd̃m rõe3 a singularib9.

Notandū q̄ diuersi diuersimōe interp̄tant̄ ꝛ exponūt dictuȝ arestotilis cū dixit q̄ vniuersalia essent separata scd̄m rōneȝ a singularibus. Aliqui em̄ dicūt q̄ rō debet accipi p̄ modo intel ligēdi vt hec pticula scd̄m rōeȝ: valeat tm̄ idest scd̄m modū itel ligēdi q2 nos possum⁹ intelligere vniuersale nō intellectis sin- gularibus: possum em̄ intelligere hominē in cōi ꝛ scd̄m se non intellecto petro vel paulo. Rō om̄e em̄ prius pōt intelligi sine posteriori ꝛ prius pōt abstrahi a posteriori: mō abstrahentiū nō est mendaciū vt dr̄ scd̄o phisico. Vñ ꝛ dicit aresto. septimo me thaphi. cōtingit intelligere hoīem p̄ter hūc hominē ꝛ canē cō- tingit intelligere p̄ter hūc canē. Alij aūt exponūt hanc particu lam scȝ rōeȝ idest ex natura rei vt valeat tm̄ vniuersalia sunt separata a singularib⁹ scd̄m rōeȝ idest ex natura rei: natura em̄ hūana nō ē petrus nec paulus sed natura hūana ē distincta a singularib⁹ nō sic q̄ natura hūana essȝ p̄ter singularia: sed sic q̄ natura hūana nō esset singularia. Vl'e em̄ est incorruptibile vt dr̄ octauo metha. q̄ sp̄es rerū sunt eterne: singularia v̄o corru- ptibilia: mō incorruptibile nō ē corruptibile ꝛ p̄io posterio. dr̄ aresto. vniuersale ē vbiq̄ ꝛ semper: singulare aūt ē hic ꝛ nūc.

Notandū tercio pro intelligētia ampliori illoꝝ que dicta sunt nō implicat aliqua esse cōiuncta se cūdū esse ꝛ existentiā ꝛ tñ ea esse distincta ex natura rei quinmo realiter ꝛ naturis suis vt pȝ de albedine dulcedine in lacte que tria sunt vnū scd̄m esse in lacte ꝛ sunt vnum numero tñ albedo differt a dulcedine ꝛ etiā a lacte natura sua Albedo em̄ nō ē dul cedo vt sic multa em̄ sunt alba vt cimentū vel creta ꝛ non sunt dulcia: etiā multa sunt dulcia q̄ nō sunt alba vt panis sci io͡his ē res nigra ꝛ tñ dulcis saporis. Similiter albedo nō est lac: lac em̄ ē sanguis dealbatus in mām̄is mō albedo nō est sanguis. Sic etiam corpus ꝛ aīa sunt vnus homo scd̄m esse ꝛ existere tñ anima differt realiter a corpore sicut corruptibile ab icorrupti- bili. Siliter i p̄posito vl'e vel quiddītas scd̄m esse ꝛ existere ē in singulari tñ q̄dditas vel vl'e realiter differt a singulari nō sic vt dc̄m̄ ē q̄ esset extra singulare sȝ q2 nō ē singulare: intellectum itaq̄ intelligere vniuersale non intelligēdo singulare non est intellectū false intelligere q2 om̄e prius pōt intelligi sine poste riori mō vl'e scd̄m naturā ē prius singulari: Unde ꝛ bñ dicitur scd̄o phisicoꝝ Abstrahentiū nō est mēdaciū vt etiam dc̄m̄ ē pri⁹

Notanduȝ quarto ꝛ vltimo q̄ quia queritur in titulo questiōis vtrū vl'ia subsistāt. Notandū q̄ sub

sistere capitur dupliciter. Uno modo pprie et sic illud dicit subsistere qd ad suu esse no indiget alio in quo existit et sic proprie prie sube et singularia de gne sbe dicuntur subsistere sunt em prie sbe res p se existetes et sic dr subsistere quasi subesse suo pprio ..re vel esse. Sequitur corollarie qp capiedo sbsistere ita pprie tunc distinguitur otra esse: esse em e magis coe et subsistere minus coe. Esse em ouenit tam substatijs qp accidetibus: sed subsistere ouenit solum pprie substatijs primis. Scdo capitur subsistere coiter et sic subsistere e esse vel existere in reru natura: siue illud sit p se vt suba vel in alio vt accides et isto mo capitur subsistere in titulo questiois. Istis notabilibus sic positis est.

Coclusio prima vlia scdm esse materiale subsistut et sunt aliquid in re.

Probatur prima oclusio no ens no scitur sed vlium e scientia igitur vlia sunt aliquid in re et subsistut in natura. Maior e aresto. primo posteri. Minor est aresto. scdo de aia. Scia e vniuersaliu et ptz qz nos scimus aliquid et no singularia qz talia sunt relinqueda ab arte vt ostedit porphirius et septimo metha. singulariu no e demostratio nec scietia: et etia scia e corruptibiliu et eoz que no pnt se aliter habere sed singularia pnt se aliter habere. Scdo pbatur coclusio illud qd ve dr et pdicatur de re e vere aliquid in re sed vle vere dicitur de re igitur. Maior qz dici de psupponit esse in: minor qz h e vera Johanes e homo Petrus e homo: dicitur em primo poste. vle e vnu in multis et vnu de multis. Tercio pbatur coclusio quidditas rei subsistit et e aliquid in re sed vle est quidditas suoz singulariu igitur. Maior qz quidditas e obiectu artificis realis vt methaphisicus speculatur quidditates reru mo methaphisicus e artifex realis res reales cosideras: vt dr septo metpha. Minor e aresto. septimo metha. qd vle dat nome esse et ronem suis singularibus quod e de roe quidditatis. Quarto pbatur coclusio Omnis substatia scda e aliquid in re: sed ois substatia scda e vle igit vlia subsistut et sunt aliqd in re: maior qz si scda sbstatia no essz aliquid in re tunc esset in intellectu sic in sbiecto mo nulla suba scda e in subiecto vt pbat aresto. in pdicamento sube. Minor e eiusde aresto. in pdicametis qp genus et species de pdicameto substatie sunt sube scde. Un et articulus dānatus parisien. dr dicere hūanitate forma rois tm et no rei e error damnatus: his et alijs roibus deducit qp vlia subsistut et sunt aliquid in natura et non sunt pure nihil.

Coclusio scda vlia scdm esse formale

in quãtũ noiant actũ vlitatis quem intellectus format referẽdo τ cõparãdo naturã ad multa ẽ ab intellectu τ i intellectu. Ul etiã capiẽdo vle formale ꝓ conceptu cõi quem intellect⁹ facit τ format de ꝯuenientia essentiali oim indiuiduoꝝ ꝯtentoꝝ sub vna specie ẽ ab intellectu τ in intellectu: pria pars cõclusionis scꝫ ꝙ capiẽdo vle ꝓ intẽtõe vlitatis ꝙ fit ab intellectu τ i intellectu ptꝫ auctoritate ꝯmenta. pmo de aĩa ꝯmento octauo. Intellectus agens ẽ qui facit vlitatem in rebus. Scda pars ꝯclusionis scꝫ ꝙ capiẽdo vle ꝓ cõceptu cõi quẽ intellect⁹ facit de ꝯuenientia essentiali oim indiuiduoꝝ sub vna spẽ ꝯtentoꝝ fit ab intellectu τ in intellectu ẽ pmo sniã aresto. pmo de aĩa cũ dicit ꝙ aĩal vle nihil ẽ aut posterius suis singularib⁹. Et themistius dixit pmo de aĩa. Ule ẽ conceptus tenuis ex silitudine omniũ singulariũ collect⁹: τ idẽ tercio de aĩa dicit ꝙ vlia sunt ꝯceptus quos aĩa thesaurisat in se: τ ptꝫ silr ꝙ oẽs ꝯceptus sunt i aĩa: dr eñ tercio de aĩa. Intellectus est locus τ reseruaculũ specieꝝ intelligibiliũ vt ꝯceptuũ a rebus abstractoꝝ: ñõ vle formaliter ẽ cõceptus vel actus vlitatis. Ueritas tñ ꝯclusionis τ ꝓbatio latius determinabitur in questiõe sequenti.

Arguitur primo nullũ est vle in natura

ergo prima pars cõclusionis falsa ꝓbatur añs: solum singularia sunt in natura igitur nullũ est vle: tꝫ ꝯña ṽtute exclusionis Añs patꝫ ex autoritate Boetii in libello de vno τ vnitate cũ dicit Oẽ quod ẽ ideo ẽ qꝛ vnũ numero ẽ cõstat aũt ꝙ vnũ numero τ singulare sunt idẽ ex tercio metha. τ ꝑ ꝯsequens cõcluditur ꝙ nullũ vniuersale ẽ. Dico verũ argumentũ cõcludit ꝙ oẽ quod ẽ: est vnũ numero τ singulare veꝝ ẽ de illo qd ẽ in vltimo actu nature vt illud quod ẽ gñabile τ corruptibile per se ñõ vniuersalia nõ sunt gñabilia τ corruptibilia ꝑ se vt dicetur inferius. Scdm eñ aresto. scdo de aĩa ꝑfectissimus τ vltimat⁹ actus nature ẽ generare sibi simile. Uel etiaꝫ possumus dicere ꝙ vniuersalia non sunt vnuꝫ numero numerositate materie et numerositate indiuiduali: sunt vnũ numero nũerositate essentie τ nature prima tamen solutio videtur esse melior.

Arguitur scdo vniuersalia non sunt

aliquid in natura ꝓbatur nullũ ens reale ẽ in multis sed vniuersale ẽ vnum in multis igitur. Maior est arestotilis quarto phisicoꝝ: idem nõ ẽ in diuersis Minor ẽ arestotilis primo posterioꝝ cũ dicit vniuersale ẽ vnum in multis τ vnum de multis. Dico verum argumentũ concludit ꝙ nullũ ens reale quod

est vnū numero ⁊ indiuiduū non potest esse in multis quia hoc
determinatur loco ⁊ subiecto sed illud qđ ē vnū vnitate essen-
tiali potest esse in multis sicut cōtingit in vniuersali: sicut quo
dāmodo est simile vox enī informātis ē vna vox scđm essentiā
que tamen ē in omnibus audientibus scđm diuersa esse.

Arguitur tercio nullū est vniuersale

igitur ꝓbatur omne quod ē generabile ⁊ corruptibile est singu
lare sed vniuersale ē generabile ⁊ corruptibile. Maior ē aresto
tilis p̄io metha. vbi ostēdit ꝙ omnes act⁹ ⁊ generatiōes sunt
circa singularia. Sʒ minor ꝓ p̄ia parte scʒ ꝙ vl̄e sit generabi-
le ē sententia Gilberti porritani autoris sex principioꝝ cū dicit
Natura occulte operat̄ in rebus ꝓducendo singulare cū ꝓdu-
cit vniuersale vt generato Johāne gn̄atur homo. Sed pro scđa
parte scʒ qđ vniuersale sit corruptibile ē sentēcia arestotilis in
p̄dicamento substātie cum dicit. Nō existētibus primis substā-
tijs impossibile ē aliquod alioꝝ remanere ⁊ tercio topicorū di-
citur corruptis nobis corrūpūtur omnia que in nobis sunt. Di-
co verum argumentū concludit ꝙ illđ quod ē generabile ⁊ cor
ruptibile per se est singulare sed illud quod ē generabile ⁊ corru
ptibile per accidēs ad corruptionē ⁊ generatoʒ alteri⁹ nō opor-
tet ꝙ illud sit singulare constat aūt ꝙ vniuersale est solum gene
rabile ⁊ corruptibile per accidēs ad generatōeʒ ⁊ corruptōnem
singularium in quibus existit.

Arguitur quarto nullum ē vl̄e in re

rum natura ꝓbatur omne qđ est in singulari hoc est singulare
sed vniuersale est in singulari igit̄. Maior q2 omne quod reci-
pitur scđm naturam recipiētis recipit̄ vt dicit cōmentator ter-
cio de anima. Minor ē arestotilis septimo metha. qui probat
ꝙ vniuersalia sunt cōiuncta singularibus scđm esse existentie.
Dico verū argumētū cōcludit ꝙ omne quod est in singulari ꝑ
modū principiati hoc ē singulare sed vniuersale ē in singulari
nō per modū principiati sed principij. Unde ⁊ dicit̄ septio me
thaphi. ꝙ vniuersale dat nomen esse ⁊ rōem suis singularibus

Arguitur quinto nullū est vniuersa-

le in rerum natura: probatur sic quia si sic sequeretur ꝙ ideʒ si-
mul moueret̄ ⁊ quiesceret quod ē ꝯtra arestotilē tercio phisico.
Pbatur q2 moto socrate mouētur oīa que ī ipo sunt sʒ vl̄e vt na
tura hūana ē in socrate ergo mouetur ad motū socratis Sic si-
militer natura hūana ē in platone q̄ q̄escit ⁊ ꝑ ꝯn̄s etiā natura

humana in eo quiesceret. Itē q̄ idem simul esset miser τ felix idem homo sil' esset stultus τ sapiēs τ idem esset saluatū τ dam natum que om̄ia sunt impossibilia: ꝓbatur sequela q꜡ ex q̄ natura humana ē in petro τ iohāne τ iohānis ē miser τ petrus felix Silr socrates esset sapiens τ plato fatuus ex quo vna natura hūana esset in eis. Sic etiam natura hūana esset saluata in xp̄o τ dannata in iuda τ sic idem esset saluatū τ dānatū. Dico verū argumētū ꝯcludit q̄ idem in numero nō potest sil' moueri τ quiescere sed nō ē incōueniēs q̄ illud quod ē idem genere l' specie in diuersis moueatur τ quiescat. Sic etiā nō ē incōueniens q̄ illud quod est vnū genere vel specie in diuersis sit felix τ miser saluatum τ dampnatū licȝ hoc repugnat illi quod ē vnū numero. Sic τ idem animal in genere pōt esse volatile aquatile τ gressibile sed nō idem animal in numero. Ratio oīm illoꝝ q꜡ omnia ista accidūt naturis rerū τ cōueniūt per accidēs τ nō ꝑ se sed ex ꝯīti scd̄m esse qd̄ habent in suppositis l' singl'aribus

Arguitur sexto vniuersale non ē aliquid in re:

ꝓbatur posteriꝯ singularibꝯ τ factū per intellectum non ē aliquid reale sed vniuersale ē posteriꝯ singularibꝯ τ factū per intellectū igitur. Maioꝛ q꜡ quod ē posterius singularibus hoc abstrahitur per intellectū a singularibꝯ τ fit per intellectuȝ Minoꝛ ē arestotilis p̄io de aīa cū dicit animal vl'e nihil ē aut posterius singularibꝯ: τ themistius dicit vniuersale ē cōceptus tenuis ex similitudine oīm singulariū collectus. Dico verū argumētuȝ ꝯcludit de vniuersali formaliter accepto qd̄ illud est ab intellectu sed nō arguit de vniuersali materialiter accepto: vt dicit naturam rei.

Arguitur septimo vl'e non ē in re et

in intellectu vt dictū ē superius: ꝓbatur vnius rei ē vnū esse ſȝ si vl'e esset in rebus τ etiam in intellectu tunc vl'e haberet plura esse: Maioꝛ q꜡ vnius rei est vna forma: forma aūt dat esse primo phisicoꝝ: τ etiam si vna res haberet plura esse tūc vna res esset plures res qd̄ implicat. Minoꝛ q꜡ aliud esse haberet in rebus vt esse reale: τ aliud esse haberet in intellectu q꜡ esse intelligibile Dico verū argumētū cōcludit q̄ vniꝯ rei ē vnū esse essentie τ nature sue tñ nō repugnat rei quod habeat vnū esse reale τ aliud esse intelligibile vt coloꝛ scd̄m esse reale ē in pariete: tamē coloꝛ scd̄m esse intelligibile ē in oculo τ similitudinis: sic τ natura rei scd̄m esse reale ē in rebus sed scd̄m esse speciei τ similitudinis ē in intellectu. Vñ τ dicitur tercio de anima: lapis nō

est in anima sed similitudo lapidis.

Arguitur vltimo et octauo vniuersa
le nō est aliquid in re: probatur quia si poneretur vniuersale esse ali
quid in re tunc sequeretur quod intellectus agens frustra poneret
in hominibus quod est contra aresto. tercio de aīa: probatur seque
la quia intellectus agēs ponitur propter hoc vt faciat illud esse actu i
telligibile quod est potētia intelligibile si ergo vniuersalia essent
actu in rebus essent per se intelligibilia quia vle est obiectum intelle
ctus: dicit enim scdo de aīa. Intellectus est vlium et per pns nō esset in
nobis necessariū ponere intellectū agentē. Dico verū argumē
tum concludit quod vle est actu in reb⁹ vel singularib⁹ sed in ipsis non
est actu vle sed natura rei actu fit vle per intellectum qui abstrahit
naturā rei ab oībus appēdentiis et conditoib⁹ materie et singula
rium et sic argumētū bene cōcludit quod vlitas fit per intellectū: sed
vle vt noīat naturā rei est aliquid reale in rebus dicās singularib⁹
nomē esse et ratōem vt ostenditur septimo methaphasice.

Queritur vtrū vlia sint i solis nudis
et puris intellectibus. Pro intelligētia huius questionis more
Sciendū quod hec questio tria querit. Primo querit vtrū vniuersa
lia sint in solis intellectibus. Scdo querit vtrum vniuersalia sint
in nudis intellectib⁹. Tercio querit vtrū vniuersalia sint in pu
ris intellectibus. Pro intellectōe partis prime vtrū vniuersa
lia sint in solis intellectibus.

Notandū est primo quod intellectus iste
dicitur solus i proposito cui nihil est in re correspōdet vt intellect⁹ chy
mere et aliorum entiū prohibitorum quib⁹ nihil correspōdet i re: dicit
enim tercio de aīa quod nō ens non intelligit: ille aūt intellect⁹ cui
aliquid correspōdet i re nō dicitur solus vt est intellectus hoīs vel lapi
dis. Alij tamen dicūt quod intellectus solus est intellectus diuinus quia
vnicus est et solus. Intellect⁹ aūt iste dicitur nudus qui nō est informatus
actu spēbus intelligibilib⁹ vt est intellectus pueri prīo nati. Di
cit enim tercio de aīa. Intellect⁹ noster in principio sui est tanquam tabula
rasa in qua nihil est pictū aptum natū tamen depingi. Ille aūt intel
lectus qui est informatus spēbus intelligibilib⁹ et scientiis dicitur non
nudus vt intellect⁹ docti hominis qui habet sciam in actu vel in ha
bitu. Intellect⁹ aūt iste dicitur purus qui simplici intuitu et sine dis
cursu intelligit et qui in intelligēdo nō vtitur fantasmate idest simili
tudinibus rerū a rebus per intellectū acceptis vt est intellect⁹ di
uinus. Sed iste intellectus per oppositū dicitur nō purus qui intelli

gi per fantasmata accepta a rebus ⁊ sic intellectus human⁹ ē nō purus. Dicit enī tercio de aīa oportet quēlibet intelligētem fantasmata speculari. Declaratio etiā istarum particularum patz in his metris. Rem̄ priuat solus expers fantasmate nud⁹ sic sit tibi diuinus intellectus purus.

Notādū scd̄o q̄ triplex ē intellect⁹ vt sufficit ad ꝓpositū. Intellectus diuin⁹: intellectus angelic⁹ ⁊ intellectus hūanus. Intellect⁹ diuinus ē intellect⁹ dei qui ītelligēdo se intelligit oīa alia cū enī intellect⁹ diuinus ītelligit suā essentiā ītelligit oīa q̄ in ipo cum ipso ⁊ per ipsuz sunt oīa. Intellect⁹ aūt angelic⁹ ē intellect⁹ angeli qui ītelligēdo p̄mum ītelligit oīa possibilia ei ⁊ ɔcessa ei a deo: hꝫ tn̄ etiā intellectus angelic⁹ spēs ei ɔcreatas per quas ītelligit. Vn̄ dixit autor de causis ꝓpōne nona: q̄ ītelligētia ē plena formis. Intellectus aūt hūanus ē intellect⁹ hoīs qui ex rebus sensatis ⁊ corporalibus suam accipit intellectiōem: dicit̄ enī tercio de aīa nihil est ī intellectu nisi prius fuerit in sensu. Vn̄ ⁊ ex rebus cognitis in ferioribus assurgit q̄tū fieri pōt ī hac vite ī cognitōe diuinorū separatorum. Aresto. enī. xij. metha. ex ordine rerum ⁊ optimo regimine ɔcludit vnam causaz p̄mam ⁊ vnū esse presidez vniuersi dixit enī duodecio. metha. entia nolunt male dispoñi mala est pluralitas principiū sit ergo vnus princeps.

Notandū ē tercio pro ītelligētia dicendorum inferius: nō est idem esse singularisatū ⁊ esse singulare q̄ esse singularisatū ē esse ɔtractū ad esse alicui⁹ singularis. Sicut etiā esse specificatū gn̄is ē esse ɔtractū ad esse alicui⁹ spēi et sic esse singularisatū ē esse singulare per alterū vt humanitas socratis hꝫ esse singularisatū in socrate: oīs enī natura vl̄is scd̄m se ē cōis ⁊ cōicabilis multis postq̄ aūt ipa recipit̄ ī singlāre ipa singularisatur in illo singulari ⁊ indiuiduat̄. Vn̄ ⁊ postea dicetur q̄ materia cū quātitate sunt principia indiuiduatōis vt cōmunit̄ tenēt philosophi. Singulare aūt ē qd̄ ex ꝓpria natura rendidit singularitatē ⁊ ē res indiuidua ⁊ singlāris vt socrates. Nature ḡ vniuersales postq̄ recipiūtur ī singularia singularisantur in singularib⁹ sed ꝓprie nō sunt singulares.

Notandū ē quarto ⁊ vltimo vniuersale f'm aresto. vij. metha. sūmam dat nomē esse ⁊ rōem suis singularib⁹. Dare aūt esse est ɔditio ⁊ ꝓprietas forme vt dꝫ primo phisi. vl'e ergo ē forma suorum singularium. Forma igitur ē duplex

q̄daȝ ē forma ꝑtis ⁊ q̄daȝ ē forma totius Forma ꝑtis ē q̄ certū
corp⁹ ⁊ determinatū ſbiectū īformat: vt aīa cuiuſlibȝ hoīs Un̄
⁊ dr̄ ſcd̄o de aīa. Aīa ē act⁹ corpis ⁊ talis forma n̄ ꝑdicat̄ de eo
cui⁹ ē forma h̄ em̄ ē falſa iohēs ē aīa vel corp⁹ ē aīa iohēs em̄ ē
aīatus ſȝ nō ē aīa. Alia ē forma toti⁹ ⁊ ē natura vl'is oībus ſuis
ſingularib⁹ cōicata vt hō vel hūanitas: ⁊ dr̄ forma toti⁹ qꝛ oīb⁹
ſuppoſitꝭ ē cōis. Et iſta forma toti⁹ ſignificat̄ dupl'r. Uno mō
noīe abſtracti vt hūanitas equinitas ⁊ iſto mō nō ꝑdicat̄ de eo
cui⁹ ē forma Rō qꝛ illud qđ dȝ ꝑdicari de aliq̄ dȝ ineſſe illi de q̄
dȝ ꝑdicari: dici em̄ de ꝑſuppōit eſſe in Cōſtat aūt ꝙ forma in ab
ſtracto deſignata nō ſignificat̄ illi ī eē cui⁹ ē: lȝ em̄ natura l' vl'e
ſcd̄m rē ineſt ſuppoſitis ⁊ ſcd̄m eſſe tn̄ aliqn̄ illa natura ſignifi-
cat̄ noīe abſtracti quaſi eſſȝ ſine ſuppoſitꝭ vt hūanitas eq̄nitas
Scd̄o ſignificat̄ forma toti⁹ noīe ꝯcreti qn̄ ſcȝ ſignificat̄ ineſſe
illis quoꝝ ē vt hō ē aſin⁹ ⁊ ſic forma ī ꝯcreto accepta ꝑdicat̄ de
his quoꝝ ē forma vt iohānes ē hō petrus eſt homo. Similit̄ hō
ē aīal aſinus ē animal Iſtis notabilibus ſic poſitis eſt.

Cōcluſio ꝑma iſta vl'e captū materia

lit̄ ꝓ natura rei cōicata plurib⁹ indiuiduis ē aliq̄d in re ⁊ extra
ītellectū: pȝ ꝯcluſiōis v̄itas ꝑmo autoritate articuli pariſienſiſ
ꝯdānati q̄ dr̄: dicere hūanitatē eſſe formā rōis tm̄ ⁊ nō rei ē error
Et ꝓbatur rōe om̄e qđ vere dr̄ de re vere ē ī re: ſed vl'e vere dr̄ de
re igit̄: maior qꝛ dici de ꝑſupponit eſſe in: minor pȝ qꝛ hec ē v̄a
Iohānes ē hō Petrus ē hō. Probat̄ ſcd̄o ꝯcluſio illud quod eſt
de q̇dditate ⁊ natura alicui⁹ vere ē in re ſed vl'e eſt de q̇dditate ⁊
natura ſuoꝝ ſingulariū igit̄. Maior qꝛ quidditas ē q̇d reale a
methaphiſico ꝯſideratū: methaphiſic⁹ aūt ē artifex realis ⁊ me
thaphiſica ē ſcīa realis vt ꝓbatur ſexto metha. minor ē areſto.
ſeptīo metha. vbi oſ̄dit q̇dditates reꝝ eſſe ī reb⁹ quaꝝ ſunt q̇d-
ditates. Probat̄ t'cio ꝯcluſio obiectū potētie realis ē q̇d reale ⁊
aliquid in re. Sed vl'e vel quidditas eſt obiectū potentie realis
igitur. Maior qꝛ potētia ⁊ obiectū debent eſſe ꝓporcionata ex
tercio de aīa Si ergo potētia ē virtus realis tūc eius obiectum
etiā eſt quid reale: minor qꝛ vl'e ē obiectū intellectus vt dicitur
ſcd̄o de aīa Intellectus ē vniuerſaliū ſenſus ſingularium.

Cōcluſio ſcd̄a vl'e formaliter captuȝ

ꝓ actu vl'itatis vel intentōe vl'itatis vel etiā ꝓ ꝯceptu vl'i queȝ
intellectus format de cōueniētia omniū ſingularium in vna
natura vniuerſali ſpecifica eſt in intellectu et ab intellectu: ꝓ-
batur concluſio primo autoritate cōmentatoris ꝑmo de anima

dicēris. Intellectus agēs ē qui facit vl'itatē in reb⁹. Et primo de anima aresto. dicit q̄ aīal vniūersale nihil ē aut posteri⁹ suis singularib⁹. Et themistius dicit p̄io de anīa vl'e ē concept⁹ tenuis ꝛ subtilis ex silitudine ꝛ ꝯueniētia oīm singulariū collectus: ꝛ tercio de aīa dicit idē themistius q̄ vniuersalia sunt conceptus quos aīa thesaurisat ꝛ colligit in se: ꝛ ꝓbatur rōne Illō q̄ʒ fit ab intellectu operatōe nō trāseunte est in intellectu Sed vl'e formaliter captum ꝑ conceptu vl'i vel ꝑ actu ꝛ intētōe vlitatis fit ab intellectu: igit̄ vl'e formaliter captū ē in intellectu. Maior ē nota: minor patet ex autoritatibus allegatis.

Cōclusio tercia implicat vniuersale

esse in nudo intellectu ꝛ per ꝯsequens vl'ia nō sunt in nudo intellectu: pʒ q꜡ ex vna parte sequit̄ vniuersalia esse ī intellectu q̄ intellectus talis nō est nudus: ille em̄ intellect⁹ ī quo sunt silītudines rerū ꝛ species nō ē nudus sed ē actuatus ꝛ vestitus ill' similitudinib⁹ ꝛ spēb⁹ rerum sicut etiā homo qui habet vestem in se non ē nudus ꝛ ex alia parte sequitur: intellect⁹ est nudus ergo vl'ia nō sunt in eo q꜡ nudum nihil habet in se. Unde ꝛ homo nudus dicitur qui nullum vestem habet in se quo tegeret̄.

Conclusio quarta vniuersalia nec se-

cundū esse materiale nec formale sunt ī intellectu puro ꝓbat̄: q꜡ intellectus purus ē intellectus diuinus sed in intellectu diuino nec sunt vl'ia scd'ʒ esse materiale nec scd'm esse formale igitur q̄ vl'ia scd'm esse materiale nō sunt in intellectu diuino pʒ q꜡ vl'ia scd'm esse materiale accepta sunt quiditates reꝝ singulariū ꝛ ille q̄ditates nō sunt separate ab illis quaꝝ sunt q̄dditates vt a singularib⁹ suis ꝛ ꝑ ꝯn̄s vl'ia scd'ʒ esse materiale ñ st̄ in intellectu diuino puro. Alia rō q꜡ vniuersale scd'm esse materiale illud in q̄ est h̄ denoīat vt Johēs ē hō ab hūanitate que ē ī ipo: sed vl'ia scd'm esse materiale nō denominant intellectū diuinū q꜡ intellect⁹ diuinus nō denominat̄ asin⁹ vel lupus ꝛ per ꝯn̄s vl'ia scd'm esse materiale nō sunt ī itellectu diuino qui ē purus. Sed q̄ vniuersalia scd'm esse formale non sunt in itellectu diuino puro pʒ q꜡ vniuersalia scd'm esse formale accepta sunt ī intellectu nr̄o hūano vt probatum est superius. Intellellect⁹ autē humanus noster non ē purus: vt etiam ꝓbatum est superius ꝛ per ꝯsequens vniuersalia scd'm esse formale nō sunt in intellectu diuino. Alia ratio quia vniuersalia scd'm esse formale sunt in intellectu q̄ itelligit ꝛ cognoscit abstractiue abstrahēdo vl'e logicū a ꝯditionib⁹ indiuiduātibus: sʒ intellect⁹ diuin⁹

nō cognoscit nec intelligit abstractiue et p cōsequēs vlia scdm esse formale nō sunt in intellectu diuino puro. Maior ē nota qꝛ iste est mod⁹ abstractōis ꝛ causatōis vlis scdm esse formale accepti. Minor est arestotilis. xij. metha. si eni intellectus diuinus intelligeret ꝛ cognosceret abstractiue ꝛ discursiue ipe vilesceret ꝛ haberet modū intelligēdi indignū: quare cōcluditur ꝙ vlia scdm esse formale nō sunt in intellectu diuino puro.

Arguit primo vle solū ē in itellectu

ergo nō in rebus ꝛ p ɔñs prima ɔclusio ē falsa: pbatur añs oīs ɔceptus ē in intellectu ꝛ aīa sed vniuersale ē cōceptus igitur. Maior ē aresto. tertio de aīa: lapis nō ē in anima sed spēs lapidis ꝛ etiā ibidē aresto. dicit Intellectus ē locus specierꝫ idest cōceptuū: minor ē themistij tercio de aīa cū dr: vle ē cōceptus tenuis ex similitudine oīm singulariū collectus. Dico verum argumentū hoc ɔcludit ꝙ vniuersale scdm esse formale ē in intellectu sed ɔclusio prima loquitur de vniuersali scdm esse materiale vt dicit quidditatē ꝛ naturā rei ꝛ sic vere ē in rebus.

Arguit scdo vle est soluꝫ in intellectū

igitur: pbatur añs omne abstractū a singularibus p intellectuꝫ eis posterius existens ē in solo intellectu: sꝫ vle abstrahitur per intellectū a singularibus eis posterius existēs igit vle ē i solo intellectu. Maior ē nota qꝛ cōceptus rerū abstrahitur a rebus p intellectū ꝛ sunt in ipso intellectu: minor ptꝫ ex auctoritate ɔmentatoris prīo de aīa cū dr Intellectus agēs ē qui facit vlitatem in rebus: et themisti⁹ dixit vle ē ɔceptus tenuis ex similitudine oīm singulariū collectus. Dico verū argumentū ɔcludit ꝙ vle formaliter captuꝫ p actu vel intērione scda sic ē i intellectu mō ɔclusio prima loquitur de vniuersali materialiter capto vt dicit naturā realeꝫ in indiuidua alicuius speciei multiplicatam.

Arguitur tercio vniuersale est soluꝫ

in intellectu pbatur Illud qd ē vnū pter multa quiescens i aīa solū ē in intellectu sed vle ē vnū pter multa quiescēs in anima igitur. Maior ē nota qꝛ res reales nō sunt in aīa quiescētes Vnū ꝛ dicitur tercio de aīa: lapis nō est in aīa si eni obiectū sensibile scdm esse reale nō est in sensu tūc nec res intelligibilis est in intellectu scdm esse reale vt pbatur scdo de aīa: oīs eni potētia cognoscens recipit suū obiectū sine materia. Minor ē arestotilis scdo posteri. vbi ondit ꝙ vle ē vnū preter multa qesces

in aīa. Dico vez argumentū ɔcludit de vl'i formaliter capto ꝙ illud est vnū preter multa quiescēs in anima vt ɔceptus vl'is abstractus a rebus sed de isto vl'i nō loquitur ɔclusio prima.

Arguitur quarto vniuersale est solū

in intellectu igitur ꝓbatur Illud qd̄ est operabile ab intellectu nostro operatōe nō trāseūte est in intellectu tm̄ sed vl'e ē operabile ab intellectu nostro opatione nō transeunte igit̄. Maior ē nota ⁊ pꝫ de actu intelligēdi qui fit ab intellectu nr̄o ⁊ ē in eo Minor ptꝫ ex auctoritate ɔmentatoris allegata: ⁊ themistij q̄ dicūt vniuersale causari ab intellectu nr̄o agente Intellectus eēm ē qui causat vniuersalitatē in reb⁹ Dico verū argumentum ɔcludit de vniuersali formaliter capto de quo nō loquitur prima ɔclusio sed scd̄a.

Arguitur quinto vniuersale nihil est

a parte rei igitur solū ē in intellectu ꝓbatur aīs oē quod est a pte rei vel ē substātia vel accn̄s sed vl'e nullū illoꝝ ē igit̄. Ma ē aresto. quinto metha. vbi diuidit ens in substantiā ⁊ accidēs: minor ꝙ vl'e nō sit suba ptꝫ q2 nouē sunt p̄dicamenta accidentiū vt dr̄ quinto metha. Minor q2 scd̄e substantie sunt vl'ia vt genera ⁊ spēs ⁊ nō sunt accidētia. Dico verū argumētū ɔcludit ꝙ capiēdo vniuersale formaliter ꝓ actu vel intētione vl'itatis tūc vl'e ē accidēs capiendo accidēs cōiter ꝓ omni illo quod cōuenit alicui post eius esse ɔpletū nō curādo an sit ens rōis vel etiā ens reale: sꝫ capiēdo vniuersale materialiter ꝓ natura rei tūc aliqd̄ vl'e ē substātia vt hō aīal aliqd̄ accidēs vt albū nigrū.

Arguitur sexto vniuersale non est in

intellectu igit̄ ɔclusio scd̄a falsa: ꝓbat̄ aīs lapis ē vl'e: sꝫ lapis nō ē in intellectu igit̄. Maior q2 lapis ē spēs: minor ē aresto. tertio de aīa vbi ondit ꝙ lapis nō ē in aīa vel in intellectu. Dico vez argumētū ɔcludit ꝙ vl'e scd̄m esse materiale nō ē in intellectu sꝫ bn̄ ī reb⁹ vel singularib⁹ et sic aresto. voluit ꝙ lapis scd̄m esse materiale nō est in aīa licet scd̄m esse formale:

Arguitur septimo vniuersale nō est

in intellectu ꝓbatur quidditas nō est separata ab eo cui⁹ ē qd̄ditas sed vl'e ē quidditas suoꝝ singulariū ⁊ sic nō ē in intellectū sed potius in rebus. Maior ē aresto. septīo metha. minor sit̄r. Dico verū argumētū ɔcludit ꝙ vl'e scd̄ꝫ esse materiale nō ē separatū ab his quoꝝ est quidditas ⁊ scd̄m illud esse nō hꝫ esse in intel

lectu sed solū scđm esse formale habet esse in intellectu.

Arguit octauo vl'e nō ē in intellectu

pbatur omne qđ ē in aliquo denoīat illud in quo est: sed vl'e non denoīat intellectū igitur. Maior pz in singulis albū em̄ qđ est in pariete denoīat parietē ꝛ musicū denoīat hoīez q̄ ē musicus: minor qꝛ intellect⁹ nō dr asinus vel lupus. Dico vez argumētum ꝯcludit ꝙ vl'e scđm esse reale denoīat illud in quo ē vt supposita ꝛ singularia sed nō scđm esse formale scđz qđ ē i itellectu.

Arguitur nono vl'e nō habet esse materiale

igitur q̄ dicta sunt p̄supponūt falsum: pbatur añs: illđ qđ debet esse materiale vel habet materiā vel sequitur materiā sed vl'e ē forma igitur vl'e nō habet esse materiale. Maior ē nota ex aristotile p̄io phīſ. Minor qꝛ vl'e est forma toti⁹. Dico ꝙ vez argumētū ꝯcluderet si vl'e ideo diceretur hr̄e esse materiale qđ esset ꝯpositū ex materia vel qđ sequeret materiā vt quātitas seqt̄ materiaz principaliter. Sed vl'e dr habere esse materiale .i. reale extra intellectū ꝛ sic in ꝓpōito capit̄ esse materiale ꝓ esse reali quod hz res extra intellectū ꝛ p̄ter opus intellectus.

Arguitur decimo vl'e ē in intellectu

nudo ergo tercia ꝯclusio ē falsa: pbatur om̄is perfectio ē in eo cui⁹ ē ꝑfectio: sed vl'ia sunt perfectōes intellect⁹ nudi igit̄: maior qꝛ nō ē ꝑfectio sine suo ꝑfectibile: dicunt̄ em̄ relatiue mō relatiua posita se ponūt: minor qꝛ intellect⁹ pueri p̄io nati ē nudus ꝛ vl'ia sunt i eo ꝙ intellectus pueri primo nati sit nud⁹ pꝫ ex supius dictꝭ. Aīa em̄ scđm aresto. tercio de aīa hz se vt tabla rasa i q̄ actu nihil ē pictū Sz ꝙ vl'ia sunt i intellectu pueri p̄io nati pꝫ v̄tute maioris oīs ꝑfectio ē ꝯiūcta suo ꝑfectibili. Dico verū argumētū ꝯcludit ꝙ oīs perfectio essentialis ē ꝯiūcta illi cui⁹ ē ꝑfectio vt aīa corpi sz vl'ia sunt ꝑfectio accidētalis aīe vl' intellectus qꝛ adueniunt aīe q̄ ē ens i actu: om̄is em̄ cognitio rez ꝛ scīa fit in nobis de nouo vt ꝓbatur primo posterioꝝ.

Arguitur vndecimo vniuersalia sūt

in intellectu puro: ꝓbat̄ oīs effectus ē in causa sua sed vl'ia sunt effect⁹ intellectus puri igit̄: maior qꝛ causa in sua v̄tute ꝯtinet oēs suos effectus vt mobile: primū cōtinet om̄es formas rerū inferioꝝ naturales quas cū virtute agentiū particulariuz producit de potentia ad actum. Minor quia vniuersalia sunt radii bonitatis p̄ie quos causa p̄ia emittit ex se queadmodum

emittit radios sue claritatis vt probat dn̄s Albertus in scripto suo porphirio. Dico verū argumētū ↄcludit φ vniuersalia sunt in intellectu puro diuino causatiue sed vniuersalia nō sunt ī intellectu diuino tali mō quo sunt in intellectu nr̄o. Vl'e em̄ scd̄z esse formale ē subiectiue ꝛ ībesiue accidētaliter ī intellectu nr̄o ī deū aūt nullum cadit accidēs ex .xij. metha.

Arguit̄ vltimo vl'ia sunt in intellectū diuino puro ꝓbatur: om̄e cognitū ē in suo cognoscēte sed vl'ia sunt cognita ab intellectu puro diuino igitur: maior qꝛ cognoscens per intellectū hꝫ in se similitudinē rei cognite ~~intellect⁹ aūt purus diuinus ē cognoscēs p intellectū~~. Minor qꝛ intellectus diuinus cognoscit om̄ia si em̄ intellectus humanus cognoscit vl'ia a fortiori diuinus quia quicqd pōt virtus inferior hoc potest etiā superior. Dico verū argumentū ↄcludit φ vl'ia sunt in intellectu diuino puro obiectiue ꝛ cognitiue: sꝫ nō sunt vl'ia scd̄m esse formale in intellectu diuino sicut sunt scd̄m esse coꝝ formale in intellectu nostro vt dictū est in solutōe precedētis argumenti.

Queritur vtrū vniuersalia sint corporalia vel incorporalia. Pro intellectōe questōis mote tercio per porphirium.

Notandū ē primo φ corporeū accipitur dupliciter vel corp⁹ primo vt ē de gn̄e subē ꝛ sic corpus dicit̄ ens ↄpositū ~~ex materia ꝛ forma corporeitatis~~ quaꝝ vna ē materia ꝛ alia forma ꝛ sic lapis ē corpus sic homo est corpus. Isto mō etiā indiuidua de p̄dicamēto substātie materialia dicunt̄ corporea. Scd̄o capitur corpus vt ē de gn̄e quātitatis ꝛ sic corpus dicit̄ dimēsionē longitudinē latitudinē ꝛ ꝓfunditatē res em̄ mensuratur in his tribus Sequit̄ corollarie φ corpus primo modo sumptū ē subiectū corporis scd̄o modo sumptuꝫ. Ratio qꝛ corpus primo mō captū ē substātia sed corpus scd̄o mō ē accidens mō substantia est subiectū accidentis.

Notādū scd̄o φ aliquid dicitur corporeū dupliciter. Uno modo per se ꝛ sic indiuidua de predicamento substantie vt Iohānes Petrus dicuntur entia corporea. Sic etiā res mobiles p se dicūt̄ ꝓprie ētia corporea Vn̄ ꝛ dicit̄ sexto ~~metha~~. om̄e corpus mobile et om̄e mobile corpus. Scd̄o aliquid dicit̄ corporeū p accidens et ex cōsequēti scꝫ qđ ē in re

corporea et sic qualitas vel aliud accidens potest dici res corporea. Unde et dicitur in predicamento quantitatis: tamen album dices quanta est superficies albi sic etiam universalia possunt dici corporea ex consequenti vel per accidens quia sunt in rebus corporeis ut in singularibus que sunt entia corporea dictum enim est superius Omne quod recipitur secundum naturam recipientis recipitur.

Notandum est tercio quod incorporeum

potest accipi dupliciter. Primo privative et sic illud dicitur corporeum quod actu non est corporeum sed aptum natum est fieri corporeum. Negatio enim privativa tertia negat actum sed relinquit aptitudinem et sic particula seminis ex qua nascitur puer posset dici corporea quia est valde parva sed postea actione nature augetur in perfectam quantitatem hominis: unde et secundo metha. dicitur quod ex puero fit vir. Secundo capitur incorporeum negative scilicet quod nullo modo est corporeum nec actu nec aptitudine est corporeum et sic deus est incorporeus: similiter anima rationalis: dicitur enim tercio de anima quod intellectus est immixtus et immaterialis.

Notandum quarto quod aliquid dicitur

corporeum quattuor modis: quod secundum propriam naturam est corporeum quod scilicet est quantitate continua extensum ut sunt corpora res sensibiles et naturales ut homo equus lignum. Secundo aliquid dicitur corporeum quod licet secundum se est simplex tamen quia est in re quanta corporea et extensa tunc etiam illa res dicitur corporea ut sunt qualitates sensibiles ut albedo nigredo quia sunt in superficie extensa et in subiecto corporeo et extenso etiam dicitur corporea et extensa. Unde et dicitur in predicamentis tamen album dices quanta est superficies albi. Tercio dicitur aliquid corporeum quia habet determinatum situm in organo corporeo: isto modo virtus visiva dicitur corporea quia habet situm et locum in organo corporeo ut in oculo. Virtus enim visiva mediante oculo qui est res corporea exercet operationem suam. Quarto et ultimo aliquid dicitur corporeum quia est principium rei corporee licet ipsum secundum se non est corporeum et sic punctus posset dici corporeus licet secundum se non est divisibilis et quantus ut dicit Euclides ipse tamen punctus fluxu suo mathematico est principium corporis: punctus enim fluxu suo in longitudinem causat lineam: linea autem fluens in latitudine causat superficiem. Superficies autem fluens in profundum dicitur principium corporis. Sic etiam anima hominis posset dici corporea quia licet ipsa secundum se non est corporea: tamen quia est principium corporis tunc aliquo modo dicitur corporea dicitur enim primo de anima: quod anima est principium animalium que sunt corporea. Istis notabilibus sic positis est.

Cōclusio prima ista vl'ia scōꝫ esse for male qō h̄n̄t in intellectu ꝛ ab intellectu sunt incorporea: ꝓbat̄ qꝛ vl'ia scōm esse formale sunt in intellectu ꝛ recipiūtur ī intellectū: cōstat aūt ꝙ intellectus ē īmaterialis ꝛ īmixtus ex tercio de aīa ꝛ per ꝯsequens etiā vl'e quod recipitur in intellectuꝫ ē īmateriale: om̄e em̄ qō recipit̄ scōm naturā recipiētis recipit̄

Conclusio scōa vniuersalia scōm esse materiale qō h̄n̄t in rebus inquātū scꝫ sunt nature ꝛ quidditates rerū etiam sunt per se incorporea: ꝓbatur obiectum potentie simplicis ꝛ īmaterialis necessario ē īmateriale: sed vniuersale scōm esse materiale vt dicit quidditatē ꝛ naturā realē est obiectū simplicis ꝛ incorporee substātie ꝛ ꝑ ꝯn̄s vl'e scōm esse materiale ē incorporeū. Maior qꝛ inter potentiā ꝛ obiectū debet esse ꝓportio ex tercio de aīa: Minor quia vl'e vel qōditas ē obiectū intellectus nr̄i hūani mō intellect⁹ ē īmaterialis ꝛ īmixtus vt ostenditur tercio de aīa. Dico notāter in cōclusiōe ꝙ vl'e scōm esse materiale ē ꝑ se incorporeū quia vl'e per accidēs sm̄ ꝙ habꝫ esse in singularibus corporeis pōt dici corporeū ex quo em̄ vl'e recipitur in rem corporeā ꝛ habꝫ esse existentie in ea tūc etiā ꝑ accidens ꝛ ex ꝯsequenti dicitur vl'e corporeum.

Arguitur primo vl'ia sunt corporea ꝓbat̄ p̄ncipiū essentiale alicui⁹ gn̄is dꝫ esse aliqd rexꝫ illi⁹ gn̄is sed vl'ia sunt p̄ncipia essentialia singulariū sensibiliū ꝛ singularia sunt corpalia ergo etiā vl'ia sunt corpalia: maior qa p̄ncipiū diffundit suā naturā ī illa quoꝝ ē p̄ncipiū: sꝑ em̄ p̄ncipiū ꝛ p̄ncipiatū ꝑticipāt. Minor ē arestoti. vij. metha. vbi on̄dit ꝙ vl'e dat nomē rōeꝫ et esse suis singularib⁹. Dico veꝝ argumentū cōcludit ꝙ vl'ia sunt corpalia ꝑ accidēs sꝫ nō ꝑ se ꝛ etiāꝫ p̄ncipiū reale ꝛ essentiale ꝑticipāt cū illo cuius ē p̄ncipiū vt pr̄ cuꝫ filio sub̄a em̄ filij ē a p̄re vt tenēt medici sed nō oportet hoc esse veꝝ de p̄ncipijs diffinie᷑dī qualia sunt vl'ia respectu singularium.

Arguit̄ scōo vl'ia sunt corporea igit̄: ꝓbat̄ Illud qō ē in loco ꝛ tp̄e hoc ē corporeū: sꝫ vl'ia sunt ī loco ꝛ tp̄e igit̄ sunt corporea Maior ē nota qa locus ꝛ tp̄s sunt passiones corpoꝝ naturaliū. Minor qa vl'e est vbiqꝫ ꝛ sꝑ ꝛ per ꝯn̄s vl'ia sunt ī loco ꝛ tp̄e qō em̄ ē semꝑ ē oī tēpore ꝛ qō ē vbiqꝫ ē ī oī loco. Dico verū argumētū ꝯcludit ꝙ illud qō ē in loco ꝛ tp̄e positiue hoc ē incorporeū vt sunt corpa naturalia mō vl'ia sunt tm̄

i loco negatiue qa vl'ia qtrū sunt de se nō determināt eis locum τ tēpus: vt eniz ꝗrto phisi. Eterna nō sunt in tempore mō species rerū sunt eterne vt dicitur octauo metha.

Arguit' tercio vl'ia sunt corporea: ꝓbat' oē qd recipitur scdm naturā recipiētis recipit' sed vl'ia recipiūtur i singularia corporea τ sunt in eis τ ꝑ ꝯn̄s etiā vl'ia sunt corporea: maior ē cōmentatoꝝ. tercio de aīa. Minor ē arestoti. vij. metha. Cū vt vl'e dat nomē esse τ rōez suis singularib⁹ dico verū argumētum cōcludit ꝙ vl'ia hn̄t sunt corporea scdm esse qd hn̄t in singularibus τ hoc ē per accidens τ non per se.

Arguitur quarto vl'ia sunt corporea igit': ꝓbat' pricipiū τ pncipiatū debēt esse vnigenia siue vni⁹ generis sed vl'ia sunt pricipia singulariū igitur si singularia sunt corpalia τ quāta etiā vl'ia erūt corpalia: maior ē aresto. x. methaphi. minor ē aresto. vij. metha. hō eniz est pncipiū hui⁹ hoīs eo ꝙ dat ei nomē τ rōez dico verū argumētū ꝯcludit ꝙ pncipium τ pncipatum debēt esse eiusdē gn̄is ꝑdicamētalis sz nō oz ꝙ si pncipiatū ē corpale ꝙ τ eius principiū formale sit corporeū. Aīa eniz ē pncipiū formale aīalium vt ꝫ p'io de aīa: τ tū animalia sunt corpalia τ aīa nō: et etiā illa maior intelligit' de pncipijs essendi realibus vt pꝫ de pr̄e τ filio τ nō de pncipijs formalib⁹ quale est vniuersale respectu singulariū.

Arguitur quinto vl'ia sunt corporea igit': ꝓbatur aīs ordine nature pmū ē causa τ pncipiū ei⁹ qd ē scdm: sed qtū in eo ꝙ qtum est añ sensibile: quare ꝯcluditur ꝙ ordine nature quātū ē causa sensibilis Maior qz semꝑ pmū i quolibet gn̄e entiū ē pncipiū τ causa oīm scdorum: vt ꝫ decio metha. Minor sicut qtitas ē añ qualitatē sic qtum ē añ sensibile tūc vtra: quantū aūt nō ē pncipiū τ causa nisi qz vl'e: Causa eniz ē vl'ior τ vl'ioris virtutis ꝙ suū ꝑticulare τ effect⁹ τ qz singularia sunt sensibilia: erit ergo quātū inquātuz ē vl'e eius causa: quare cōcluditur ꝙ vl'e est quantū τ corporeū. Dico ꝙ argumentū male arguit ꝓsupponit eniz ꝙ quātitas sit ante substantiam mō hoc ē falsum quātitas eniz naturali ordine sequit' substantiā sicut accidēs sequit' subiectū τ ideo nō oportet ꝙ quantum sit principiū substantie scdm ꝙ substātia est dicēduz ergo vlterius ꝙ quantū in vl'i acceptū nō est principiū alicuius quāti particularis scdm esse reale sed scdm rōez tm̄ τ sic nō oportꝫ ꝙ quātum in vl'i acceptū sit realiter corporale τ extensum.

Arguitur sexto vniuersalia sunt corporea igitur: probatur añs quantitas est vniuersale ⁊ quātitas ē corporea ⁊ per ꝯsequens vniuersalia sunt corporea. Maior q̄ quātitas sit vniuersale notū ē Minor q̄ quātitas sit corporea vel corporalis: ꝓbatur illud quod h₃ partē extra partez corporeū ē ⁊ corporale: sed quātitas h₃ partē extra partem igitur Maior ē nota qꝛ de rōne corporei ē habere partem extra partē Minor qꝛ in quātitate datur principiū medium ⁊ finis vt p₃ in linea ⁊ vna pars ē extra aliā. Dico verū argumētū ꝯcluderet si quātitas in vlī sumpta esset principiū essendi reale: sed quātitas in vlī sumpta ē principiū suoꝝ inferioꝝ scdm ratōem non oporteret ergo q̄ quātitas in vlī sumpta sit extēsa ⁊ corporalis.

Arguitur septimo vlīa sunt corporalia igitur: ꝓbatur añs Omne corpus ē corporale sed multa sunt vniuersalia de quibus p̄dicatur corporeū igit̄. Maior ē nota: Minor p₃ qꝛ hec ē vera hō ē corporalis asinus ē corporalis et homo ⁊ asinus sunt spēs. Dico verū argumentū ꝯcludit q̄ species substantiaꝝ materialiū scdm qd habēt esse in singularibus sunt corporalia per accidēs tn̄ spēs substātiaꝝ materialiū scdꝫ esse proprie nature nō sunt res corporales queadmodū singularia eoꝝ dicuntur corporalia.

Arguitur octauo vlīa sunt corporea vel corporalia: ꝓbatur Illud quod dicit carnē ⁊ os ē corporeū sed vniuersale dicit carnē ⁊ os igit̄: maior qꝛ caro ⁊ os sunt principia alicuius corporei ⁊ etiā caro ⁊ os scdm se sunt res corporee. Minor quia homo dicit carnē ⁊ os vt ostēdit doctor in tractatu de quidditatibus rerū: ⁊ primo de anima dicit̄ q̄ res phisice diffiniūtur per materiā: materia aūt est principiū oīs materialitatis corporeitatis ⁊ quātitatis. Dico verū argumentu₃ cōcludit q̄ caro ⁊ os scdm q̄ existūt in substātijs singularibus tūc sunt corporea et corporalia per se: sed scdm quod accipiūt subesse vniuersali ⁊ quidditatiuo ꝓprio sic sunt incorporea Sequitur corrollarie q̄ in decisione huius questiōis difficilis corporeū ⁊ corporale accipiūtur in eadē significatōe. Alij tn̄ dicūt esse differentiā inter corporeū ⁊ corporale qꝛ corporeu₃ spectat ad p̄dicamentū sbīe est enī corporeū differētia diuisiua hui⁹ generis substātia cū differentia oppsita sc₃ incorporeu₃ ⁊ ergo hō est corporeus asinus ē corpore⁹ idest substantia cōposita ex materia ⁊ forma sed corporale est de genere quantitatis et sic vlīa

que sunt spẽs rerum materialiũ sunt corporee vt homo asinus sed non sunt corporales hec tamen differẽtia apud alios ꝑ mō dico reputatur.

Querit̃ vtrũ vl'ia sint separata a sensibilibus vel posita in ipsis. Pro intellectõne questionis mote Sciendũ ꝙ hec questio quarta difficilis dẽ vniuersalib⁹ tm̃ querit Utrũ vniuersalia scd̃m existentiã ⁊ esse existẽtie sint ꝯiuncta singularib⁹ vt ꝓbat arestotiles vel sint separata a singularibus per se existẽtia vt dixit plato.

Notandũ ẽ primo ꝙ Porphiri⁹ per sensibilia intelligit singularia ꝑcipue de gñe sb̃e q̃ sunt obiecta ipius sensus: dicit̃ em̃ scd̃o de aĩa Intellectus ẽ vl'ium ⁊ sensus singulariũ. Singulares aũt sub̃e dicũtur sensibiles non per se sed ꝑ accidẽs vt em̃ dicit̃ scd̃o de aĩa: sub̃a ẽ sensibile ꝑ accidẽs ꝫ qualitas sensibilis existẽs in sub̃a ẽ sensibile ꝑ se. Dicit̃ ergo sub̃a sensibilis nõ rõe sui sed rõe qualitatis ei inexistẽtis vt coloris: vnde ⁊ dicitur scd̃o de anima ꝙ filius diarris est sensibile per accidens.

Notandũ scd̃o ꝙ positio Platonis de vniuersalib⁹ ẽ ꝙ vl'ia sunt separa a singularib⁹ scd̃m esse existẽtie posuit em̃ plato in qualibet spẽ vnam formã ⁊ ydeam ꝑ se subsistentẽ ⁊ a singularib⁹ separatã: dixit tñ illam naturã dare esse nomẽ ⁊ ratõem: quã positõeꝫ arestotiles in multis locis philosophie reprobat ⁊ dannat. Dicit em̃ p̃io posterioꝝ. Gaudeant gñia ⁊ species intelligẽdo platonice ⁊ vt plato posuit qm̃ si sunt mõstra sunt ⁊ ad demõstratiõeꝫ inutilia: ⁊ septimo methaphi. dixit arestotiles ꝙ nihil ẽ ītimius rei q̃ sua quidditas Un̄ ⁊ per nullã potentiã nec diuinã nec humanaꝫ q̃dditas rei separabilis ẽ a re cuius ẽ quidditas manente tali re in natura Et idem arestotiles dixit in septimo metha. Parabola hoc ẽ dictum minoris socratis hoc ẽ platonis male se habet intelligendo de positõe vniuersaliũ p̃ter singularia abducit em̃ a veritate Motus aũt ẽ plato tribus rõibus ad ponendũ talia vniuersalia separata scd̃m existentiaꝫ p̃ter singularia. Prima rõ ꝓpter seruare scientiã de rebus: cõcessit em̃ plato scientiã de rebus vt dicitur primo posterioꝝ: vñ ⁊ dixit ꝙ nostrũ scire esꝫ antiquoꝝ reminisci sed quia singulariũ ꝓpter eoꝝ cõtinuam trãsmutationẽ ⁊ motũ nõ põt esse sciã: sciã em̃ dꝫ esse necessarioꝝ perpetuoꝝ ⁊ eoꝝ que substantiã hñt in ꝯmutabilẽ ⁊ inuariabilẽ vt dꝫ

prio posterioꝝ oportet ergo cōclusit plato ꝙ sint quedaȝ forme separate perpetue ꝛ inuariabiles de quib⁹ saluatur scientia ꝛ hee sunt vniuersalia ꝛ ydee separate. Scḋa ratō quare plato posuit vniuersalia separata a singularib⁹ scḋȝ esse qꝛ plato credidit ita esse in essendo sicut ē in itelligēdo constat aūt ꝙ possum⁹ intelligere vniuersale sine singulari vt hominē pter hūc hominē dicitur enī septimo metha. cōtingit intelligere hominē sine isto homine ꝛ canem preter hunc canem: prius enim potest intelligi sine posteriori ↄclusit plato ꝙ etiā ita esset in essendo ꝙ esset homo preter hūc hominē ꝛ canis preter hūc caneȝ ꝛ sic vniuersalia erūt scḋm esse existentie sine singularibus. Tercia ratio q̄ mouebat platonē ad ponendū vniuersalia separata sine singularibus ꝑpter saluare generationē rerum. Arguebat enī plato Omne qḋ fit a sibi simili fit sed multa sunt in estate in hoc mūdo inferiori que nō habēt agentia ꝛ generātia in specie cū eis ↄuenientia vt videmus de brucis muscis ranūculis conclusit plato oportet ergo ꝑpter saluare generatōem rerū esse quasdā formas ꝛ ydeas separatas que sunt huius generatōis principiuȝ ꝛ origo ꝛ per ↄsequēs erūt vniuersalia vel quedā ydee ꝛ forme separate sine singularib⁹ ꝛ particularib⁹ generātib⁹ habētibus existentiaȝ. Rōnes aūt ꝛ motiua platonis nō cōcludunt ꝓ solutōe ergo motiuoꝝ istoꝝ platonis ꝛ ad ostēdēdā ymaginatiōȝ platonis esse insufficientem.

Notandū ē terco scḋm intentōnem Alexandri circa septimū metha. ꝙ iste rōes ꝛ motiua nō concludunt vlia esse separata quo ad existentiā a singularibus prima ratio nō concludit licȝ enī res scḋm esse singulare vel particulare ꝛ existentie hoc vel illud nō sciātur qꝛ tale vel variabile ꝛ mutabile tamē res sciātur scḋm esse quidditatiuū ꝛ essentie ꝛ scḋȝ hoc cē res sunt imutabiles ꝛ iuariabiles ꝑpetue ꝛ necessarie Ad scḋam dicendū est ꝙ male plato arguit: sed debuit arguere oppositum ꝙ sicut est in essendo ita est in intelligendo Res enī habet ab alio ꝙ sit ꝛ existat ꝛ ab alio habet ꝙ sit intelligibilis. Res enī est intelligibilis per suaȝ naturam quidditatē ꝛ essentiam eo ꝙ quidditas est obiectū intellectus. Sed res ꝙ existat hȝ per esse superadditū essentie ꝛ nature: vn̄ rosa tempore hyemis habet esse existentie quā esse ē superfusum ꝛ superadditum essentie sue: esse enī existentie est quo vna queqȝ res est ꝛ existit. Tercia etiam ratio platonis non concludit licet enī veruȝ sit ꝙ multa generantur certis temporib⁹ hic in mūdo inferiori que non habent causas particulares ꝛ proximas a quibus produ

cuntur inesse: tamen sufficit q talia genita reducuntur in aliquã causam celestem que taliũ generatorũ est causa effectiua τ hoc generans celeste est orbis solis τ virtus sua. Ad accessum eni solis ad nos talia generãtur vt sunt serpẽtes ranũcule bruci que generãtur in estate non oportet ergo ꝓpter taliũ rerũ generationem ponere ydeas τ substãtias vniuersales que gñationũ taliũ rerũ essent principiũ pꝫ ergo q rões τ motiua platonis nihil cõcludũt non recte: ergo recte vt arestotiles ꝓbat: plato posuit vlia subsistere sine singularibus.

Notandũ quarto τ vltimo q pro intelligẽtia huius qño aliquo mõ vlia distincta τ separata sunt a singularibus. Notandũ q quantũ sufficit ad ꝓpositũ duplex est distinctio vel aliqua dicũtur distingui dupliciter lꝫ insequẽtes Scotuꝫ ponũt septem. Primo aliqua dicũtur distingui ratione τ operatõe intellectus que scꝫ idem sunt τ signant in re: tamẽ intellectus vtitur illis tanq diuersis diuersa eis attribuendo vt socrates a parte subiecti distinguit a socrate posito a pte predicati nõ re sed ratõe τ acceptõe tm̃: socrati eni a parte subiecti intellectus attribuit ratiõeꝫ subicibilitatis: τ socrati a pte predicati attribuit rõem predicabilitatis dicẽdo socrates ẽ socrates: sic etiaꝫ Cicero Marcus τ Tullius idẽ sunt re sed differunt tm̃ ratiõe: idẽ homo dicebat tullius cicero τ marcus. Marcus noie ꝓprio: tullius ratiõe genologie τ cicero a porciũcula carnis pendente ex eius naso ad modũ ciceris. Scdo aliqua distinguũtur realiter τ sic dupliciter: prĩo rata realitate τ sic illa dicũtur distingui realiter q distinguũtur loco τ subiecto τ sic socrates existẽs rome ẽ distinctus realiter a socrate existente Colonie differẽtia loci Sic etiã albedo existẽs in vno pariete ẽ realiter distincta ab albedine existẽte in alio pariete. Scdo aliqua distinguũtur realiter realitate naturaꝝ que scꝫ dicunt diuersas naturas lꝫ scdm̃ esse sint ꝯiuncta Sic accidẽs τ suũ subiectũ dicũtur distingui realiter q2 dicũt diuersas naturas: vñ τ d2 prĩo phisicoꝝ Suba τ quãtitas si sunt duo sunt et vnũ: sic τ propria passio τ suũ subiectũ distinguũtur realiter vt hõ τ risibile ꝓpria eni passio τ subiectũ dicũt diuersas naturas pdicamẽtales differẽtes. Propria eni passio vt risibile ponitur in predicamẽto qlitatis in scda specie quia est naturalis potẽtia: subiectũ aũt hõ ẽ in predicamento substãtie: vnde τ dicitur primo posteriorũ essentie predicamẽtorũ sunt ipermixte. Sequitur corollarie q multa sunt cõiuncta scdm esse que tamẽ distinguũtur realiter inter se suis naturis et sic decem predicamẽta distinguũt realr

realitate naturaꝝ quia natura vnius generis p̄dicamentalis nō est natura alterius p̄dicamenti sed sunt p̄rio diuersa vt ostē ditur quinto metha. ⁊ tamē possunt om̄ia predicamēta decem reperiri in vnā re Johānes em̄ est substātia est albus quantus pater est agens est vbi ē quādo ⁊ habituatus. Istis notabilib⁹ sic positis est.

Cōclusio prima est ista v̄lia scd̄m esse

materiale sumpta ⁊ scd̄m esse existētie non sunt separata a suis singularibus sicut dixit plato. Probatur primo sic Nihil est intimius ⁊ plus coniunctum rei q̄ sua quidditas sed vniuersale est quidditas suoꝝ singulariū igitur ⁊ per ꝯsequens vniuersalia scd̄m esse existētie non sunt separata a singularib⁹. Maior quia per nullam potentiam nec diuinā nec humanā vniuersale est separabile a suis singularibus manēte singulari Minor est arestotilis septimo metha. Vl'e em̄ dat nomē esse ⁊ rationez suis singularib⁹. Probatur scd̄o cōclusio Si vniuersalia essent seperata a suis singularibus tūc esset celū p̄ter hoc celuz ⁊ esset terra p̄ter hanc terram ⁊ sol p̄ter istuz solē ex quo vniuersale est separatū a singularib⁹ ⁊ sol dicit vniuersale ⁊ iste sol singulare: sed quia scientie distinguūtur ⁊ secātur queadmodū ⁊ res tcio de aīa: ⁊ sic esset alia scia de celo ⁊ de hoc celo ⁊ alia astronomia de sole ⁊ de hoc sole: ⁊ alia geometria de terra ⁊ alia de hac terra que om̄ia sunt falsa. Probatur tercio ꝯclusio Illud quod ve dicitur de re ⁊ q̄dditatiue ē vere ꝯiunctū rei sed vl'e p̄dicatur ve ⁊ quidditatiue de singulari igit̄. Maior q2 quidditas ē ꝯiūcta illi cuius est quidditas ⁊ etiā dici de p̄supponit esse in. Minor q2 hec ē p̄dicatō quidditatiua Johānes ē hō Jo͞hes ē animal.

Cōclusio scd̄a vl'e scd̄m esse quiddita

tiuū ⁊ nature sue acceptū est separatū a singularib⁹ nō sic q̄ vl'e existeret ⁊ esset preter singulare sed sic q̄ vl'e scd̄m esse quidditatiuū nō ē ipsum singulare: ꝓbatur primo participās ⁊ participatū nō sunt idem sed singulare est ꝑticipans quidditatē ⁊ vl'e est ꝑticipatuz igitur vl'e quidditatiue acceptū nō est singulare vt humanitas nō est Johānes licz sit in iohāne Maior q2 idez non ꝑticipat seip̄m Minor ē arestoti. septīo metha. ⁊ porphirius ostendit in capitulo de cōmunitatib⁹ vl'ium q̄ species equaliter participatur ab omnibus suis indiuiduis. Probatur scd̄o cōclusio quidditas ⁊ habens quidditatē nō sunt idez: sed singulare habz ⁊ participat q̄dditatē ⁊ vl'e ē quidditas igitur. Maior est arestotilis tercio de anima: quod aliud ē magnitudo ⁊ ma-

Gnitudinis esse et aliud est caro et carnis esse: et aliud est aqua et aque esse vbi arestotiles per carnis esse et aque esse intelligit quidditatem sed per carnē et aquā intelligit participans quidditatē vt singulare: vt exponūt omnes circa terciū de anima. Probatur tercio cōclusio Eternū et scibile nō est idem cū corruptibili et non scibili sed vl'e est incorruptibile et scibile et singulare ē corruptibile et non scibile. Maior ē nota Ostēdit em̄ aresto. primo celi q corruptibile et incorruptibile nō sunt idem: similiter scibile et non scibile non sunt idem. Minor q vniuersale sit corruptibile est aresto. octauo methaphisice vbi ostēdit q species rerum sunt eterne sed qd vniuersale sit scibile quia scia est vniuersaliū vt dicitur scdo de anima. Sz quod singulare sit corruptibile qr omne generabile ē corruptibile primo celi: sed singulare ē generabile vt dicitur primo metha. cū dicit omnes actus et generationes sunt singulariū et suppositorum: sed q singulare nō sit scibile patet per porphiriū dicentē q singularia relinquenda sunt ab arte patet ergo veritas cōclusiōis. Probatur ↄclusio quarto obiecta diuersarū potentiarum realiter distinctarum sunt realiter distincta: sed vniuersale et singulare sunt obiecta potentiarum realiter distinctarū igitur vniuersale nō est singulare Maior ē arestotilis scdo de anima: vbi arestotiles arguit ex diuersitate et distinctiōe potentiarū distinctionē obiectorum Minor quia vniuersale ē obiectū intellectus sed singulare sensus vt dicitur scdo de anima Qr aūt sensus et intellectus sunt potentie anīe realiter distincte patet quia sensus ē virtus materialis et corruptibilis Intellectus aūt est inuirtus et imaterialis et incorruptibilis vt dicitur tercio de anima. Patz igitur veritas cōclusionis scilicz q vniuersale scdz esse quidditatiuū et nature sue nō ē singulare. Sequit corollarie q falsa ē aliquorum opinio dicētes vl'e esse oīa singularia simul collecta vt naturā humanā dicūt esse omnes homines actu existentes: reprobatio huius opinionis pertinet ad septimū metha. et ad methaphisicū qre ei9 pbatō h dimittit.

Cōclusio tercia vl'e formalit captuz

pro actu vel intentiōe vniuersalitatis quā intellectus format referēdo aliquā naturā ad plura siue ad plura numero vel specie differentia: vel etiaz capiēdo vl'e pro ↄceptu vniuersali abstracto per intellectū a plurib9 suppositis in vna spē essentialiter ↄuenientiam hn̄tibus tūc vniuersale ē actu separatū a singularib9 Probat ↄclusio qr vl'e captū pro intētōe vel actu vl'itatis ē ab intellectu et in intellectu qui facit actualem relatōez nature ad multa: cōstat aūt q talis relatio nō ē in singularibus sed in in

tellectu referēre talē naturaꝫ ad multa quare cōclusio vera. Cō
ceptus etiā vlis per intellectū ab omnib⁹ singularib⁹ iuxta the
nientiā vl'e formaliter dictū/a singularibus ē separatus/eṁ ē ta
lis conceptus in intellectu ꝛ non in rebus singularibus quare
cōclusio vera.

Arguitur primo vl'ia sunt separata

a singularib⁹ igitur ꝯclusio prima falsa Probat̄ añs corruptibi
le ꝛ incorruptibile sunt separata ꝛ distincta sed singulare ē cor-
ruptibile ꝛ vniuersale incorruptibile igitur. Maior ē aresto. x.
metha. cū dicit corruptibile ꝛ incorruptibile differūt plusꝙ ge
nere Minor ꝙ vniuersale sit incorruptibile: dicitur eṁ octauo
metha. Species reꝝ sunt eterne: sꝫ ꝙ singulare sit corruptibile
qꝛ ē generabile Om̄e eṁ generabile ē corruptibile vt dicit̄ p̄mo
celi. Dico veꝝ argumentū cōcludit ꝙ vniuersale bn̄ ē separatū
a singulari scd̄m esse quidditatiuū qꝛ vniuersale nō ē singulare
tamen vniuersale nō ē separatum a singularib⁹ scd̄m esse existē
tie de quo loquitur arestotiles.

Arguitur scd̄o vl'e est separatū a sin-

gularibus probatur posterius singularib⁹ ē separatū a singulari
bus sed vniuersale ē posterius singularibus igitur. Maior qꝛ
nō ē intelligibile ꝙ prius ꝛ posterius essent idem Minor ē are
stotilis primo de aīa cū dicit: animal vl'e nihil est aut posterius
suis singularibus. Dico veruꝫ argumentū concludit de vniuer
sali formaliter capto vt de actu vel intērōe vniuersalitatis hoc
est separatum a singularibus sed vniuersale scd̄m esse materia-
le vt dicit naturam rei non est separatum a singularibus scd̄m
esse existētie

Argui͡t tercio vniuersale est separa-

tum a singularibus: probatur ꝯmunicabile ꝛ incōmunicabile
sunt separata sed vniuersale ē cōmunicabile multis: singulare
autē incōmunicabile igitur. Maior ē nota quia distincte ꝓpri
etates distinctis ꝛ diuersis reb⁹ attribuūtur Minor ꝙ vniuer-
sale sit cōmunicabile ē aresto. primo posterioꝝ cū dicit vniuer-
sale ē vnum in multis ꝛ vnum de multis. Sed ꝙ singulare sit
incōmunicabile quia singulare est in se indiuisum ꝛ a quolibet
alio diuisum. Dico verū argumentum concludit ꝙ vniuersale
scd̄m esse quidditatiuū ē separatū a singularibus non sic ꝙ essꝫ
extra singularia sed sic ꝙ non est singularia sed cōclusio vult ꝙ
vniuersale scd̄m esse existentie nō ē separatum a singularibus.

bilia Porphirii.

Arguit quarto vniuersale est separatum a singularibus: ꝓbatur Illud qđ ē vbiqȝ ⁊ semper: ē separatū ab eo quod ē hic ⁊ nūc sȝ vl'e ē vbiqȝ ⁊ semper ⁊ singulare hic ⁊ nunc igit̄. Maior ē nota qꝛ esse vbiqȝ semper nō ē idem cum esse hic ⁊ nūc: mīoꝛ ē aresto. pꝛio poste. qui ostēdit ꝙ vl'e ē vbiqȝ ⁊ semper Singulare aūt hic ⁊ nunc. Dico verum argumentū ꝯcludit ꝙ vl'e ⁊ singulare sunt sepata scđꝫ esse qđditatiuū qꝛ vl'e nō ē singl'are sȝ nō distinguūtur nec sūt separata scđm esse existētie.

Arguitur quīto vl'e ⁊ singulare sunt separata igitur: ꝓbatur scibile ⁊ nō scibile sunt separata sed vl'e ē scibile singulare non igitur. Maioꝛ ē nota quia scibile ē intelligibile: nō scibile non ē intelligibile. Intelligibile aūt ⁊ nō intelligibile non sunt idem Minoꝛ qꝛ scīa ē vniuersaliū singulariū autē ē sensus ⁊ nō sciētia. Dico verū argumentū concludit ꝙ vniuersale scđm esse quidditatiuū nō ē singulare ⁊ ē separatū ab ipso. tn̄ scđm esse existentie vniuersale ē ꝯiūctū singulari.

Arguit sexto vniuersalia sunt separata a singularibus igitur: ꝓbatur aliqua sunt vniuersalia cum nulla singularia sunt igitur vniuersalia sunt separata a singularibus tenet ꝯsequētia quia ens ⁊ non ens distinguūtur. Añs probatur de rosa ⁊ aliis floꝛibus qui sunt vniuersalia ⁊ tamen tempoꝛe hyemis nullum eoꝝ singulare ē. Dico verū argumentum ꝯcludit ꝙ singularia rose ⁊ alioꝝ floꝝ nō sunt in hyeme in regionibus frigidis tamen in regiōibus calidis sunt floꝛes semper ⁊ omnia semper floꝛēt ⁊ etiam licet in hyeme nobiscuꝫ nō sunt rose quo ad esse existētie tamē ī sunt quo ad esse quidditatiuū ⁊ essentie eoꝝ ⁊ hoc esse cōseruatur ī radice ⁊ v'tute solis.

Arguit septimo vniuersalia sunt separata a singularibus igitur: ꝓbatur sicut se habet intellectus ad sensum sic vniuersale ad singulare sed intellect⁹ ē separatus a sensu ⁊ non est sensus igitur etiam vl'e non ē singulare ⁊ ē separatum a singulari Maioꝛ qꝛ sicut se habet potētia ad potentiam sic obiectū ad obiectū diuerse eīm potentie habent diuersa obiecta Minoꝛ est arestot. scđo ⁊ tercio de aīa vbi ponit vnde cim differētias inter intellectū ⁊ sensum cēs simul recolligendo. Dico verū argumētū cōcludit ꝙ vl'e ē distinctuꝫ a singulari scđm esse quidditatiuū sic ꝙ vniuersale non ē singulare: sed nō sunt distincta quo ad esse existentie de quo loquitur conclusio.

Arguitur vltimo vl'ia sunt separata a singularibus igitur. pbatur Omne obiectū debet esse pportionatum sue potentie: sed intellectus cuius vl'e ē obiectum est separatus ergo etiam vl'e debet esse separatū a singularib⁹. Maior ē arestotilis scd̄o de anima. Minor similiter ē aresto. tercio de anima cū dicit: hic aūt intellectus separat⁹ est. Dico q̄ hoc argumētū nō ꝯcludit q2 intellectus nō est separatus scd̄m esse a corpore q2 aīa intellectiua scd̄m esse ē in corpore: s3 intellect⁹ bū separatus est a corpore sicut ab organo q2 nō pficit operatōez suā per organū corporale ⁊ sic argumentū bū concludit q̄ vl'ia sunt separata a singularib⁹ scd̄3 esse quidditatiuū sic q̄ vl'e n̄ ē singulare sed nō scd̄m esse existētie de quo querit questio.

Utrū tm̄ tres sint acceptōnes gn̄is

⁊ vtrū earū ꝯueniētie ⁊ differētie sint bū posite. Pro intellectōe questiōis more est notandū q̄ ista questio tria querit. Primo q̄rit vtrū tm̄ tres sint acceptōes ipius gn̄is. Scd̄o querit vtrū ꝯuenientie illarū acceptionū ipius gn̄is sint bū assignate. Tercio q̄rit vtrū drn̄e illarū acceptōnū sint bū posite. p intellectōe p̄tis p̄ie

Notandū ē primo q̄ Porphirius in textu dicit videtur aūt neq3 genus neq3 sp̄es simplr̄ dici. Sciēdum videtur capitur tribus modis. Primo: vt est signū apparētie ⁊ nō existētie ⁊ sic capitur primo elencorū cū dicitur sophista videtur esse sapiens ⁊ sciens. Scd̄o capitur vt ē signū pbabilitatis ⁊ sic capitur p̄io topicorū cū dicitur pbabile ē quod oībus aut pluribus aut maxime sapientib⁹ videt̄ esse verū vt mater diligit filiū. Tercio capitur videtur vt est signū expressiuū veritatis ⁊ existentie ⁊ isto modo capit̄ hic: vult ergo porphiri⁹ neq3 genus neq3 sp̄es videtur simpliciter dici idest in ṽitate est ita q̄ genus et sp̄es non dicuntur simpliciter idest vniuoce sed multipliciter. Sic etiam hoc signum simpliciter capitur trib⁹ modis. Primo nō simpliciter val3 tm̄ sicut sine addito ⁊ sic capitur scd̄o topicorū simpliciter dico: qd̄ sine addito dico: ⁊ sic hō est simpliciter dictum sed albus homo est cum addito dictum. Scd̄o simpliciter valet tm̄ sicut vniuersaliter vt hoc est simpliciter verū idest vniuersaliter verū. Tercio capitur simpliciter vt distinguitur cōtra multiplicit̄ ⁊ sic capitur hic cū porphirius dicit genus non dicitur simpliciter idest genus dicit̄ multipliciter: nō tamē genus est equiuocū ad istas tres acceptiōes sed potius annalogum vt postea dicetur.

Tabilia Porphirii

Notandū scḋo ꝙ Porphiri⁹ tm̄ posuit acceptiones gn̄is tres licȝ sint plures. Aliqñ em̄ est genus phisicū vt materia pria: vn̄ ⁊ dicitur decimo metha. corruptibile ⁊ incorruptibile differūt plus ꝙ genere hoc ē materia Similiter priscianus quinto minoris ostēdit qn̄o duo sint genera q̄ nouit natura tamē qꝛ ille acceptōes nō valent Porphirio ad ꝓpositū qꝛ nō declarāt naturā generis logici ⁊ per ꝯsequēs eas nō posuit. Prima itaqȝ acceptio scḋm porpiriū ē Genus ē collectio multoꝝ quodāmodo se habētiū ad vnū aliquod/ad seinuicem. Tres ꝯditiones ex intentōne phorphirij requirūtur ad genus primo mō. Prima ꝙ debet esse collectio multoꝝ hoīm vnus ergo fili⁹ respectu patris nō ē primo mō genus ptȝ qꝛ nō est collectio multoꝝ. Scḋa ꝯditio ꝙ genus ē primo mō collectio multoꝝ hominū habentiū se adinuicē in linea sanguinis et ergo in brutis nō est genus primo mō qꝛ inter bruta nō ē linea ꝯsanguineitatis. Similiter oēs homines respectu Adam non sunt genus primo mō qꝛ ibi nō est linea ꝯsanguineitatis. Tercia ꝯditio ꝙ multi illi homines in vna genealogia collecti debent se habere ad vnū aliquod principiū a quo ꝓcesserūt via generatiōis vt exemplificat porphiri⁹ in textu de genere Romanoꝝ ⁊ dicit ꝙ hoīes geniti ex familia romuli dicūtur genus primo mō: nō intelligitur aūt hoc dictū porphirij de romanis habitātibus Romam nec de his qui adsūt romā sed de his qui sunt ꝓgeniti ex familia ⁊ genologia romuli. Secūda acceptio generis ē. Genus ē vniuscuiusqȝ gn̄atiōis principiū vt pater vel patria. Pater ē principiū sue genealogie ꝓductiuū ⁊ gn̄atiuū dicitur em̄ scḋo phisicoꝝ hō gn̄at hoīeȝ ⁊ sol: patria aūt ē principiū ꝯseruatiuū Vn̄ ⁊ dr̄ quarto phisicoꝝ loc⁹ ē ꝯseruatiuus locati. Nominauit aūt porphirius genus scḋo mō a patre tanꝙ a generante nobiliori ⁊ nō a matre. Denominatio em̄ in rebus fit a digniori vt bellū denominat̄ a duce exercitus. Alij tm̄ dicūt ꝙ si mater pure passiue ꝯcurrit ad gn̄ationem ꝓlis vt tenuit arestotiles egidius ⁊ albertus tūc nō est genus scḋo modo Si aūt mater actiue ꝯcurrit ad gn̄atōeȝ ꝓlis vt tenet ypocras Galienus ⁊ medici tūc mater etiaȝ ē genus scḋo mō: debet aūt in diffinitōne generis scḋo mō dicti hoc signūȝ vl'e vniuscuiusꝙ capi particulariter vel indiffinite vt valet tm̄ sicut alicuius nō datur em̄ pr̄ qui est principiū cuiuslibet gn̄ationis sepius em̄ signū vniuersale capitur particulariter ⁊ indiffinite vt sonus ē quicquid idest aliquod ens: ponit aūt porphiri⁹ duo exempla de patre vt hore. tes habet genus a tantalo qui fuit pr̄ horestis

Et ylus habuit genus ab Hercule qui fuit eius pater. Exēpla de patria etiam ponit duo: primū vt Plato fuit atheniensis q2 natus ē athenis: ⁊ pyndarus fuit thebanus quia nat⁹ ē thebis Tempus aūt nō ē genus scđo mō: rō q2 scđo mō est causa generatōis ⁊ esse: sed tēpus ē magis causa corruptōnis ⁊ destructōis vt ostenditur quarto phisicoꝝ: ꝙ aūt patria sit principiū generatōis p3 per arestotilē in libro de vegetabilib⁹ ⁊ plantis vbi ostendit ꝙ plāte trāsplantate de vno loco in aliū locū generant sibi simile. Siāt in p̄io ⁊ scđo climate generātur leones ⁊ in tercio nō. Notandū ꝙ loc⁹ ꝯsideratur dupliciť ⁊ b3 duplicē naturā: vnā qualificatiuā qua gñat ⁊ cōseruat res et hāc v̄tutē b3 ⁊ naturā a v̄tute influxa a p̄io locāte ⁊ ceteris corporib⁹ celestib⁹ ⁊ sic locus per talē v̄tutē susceptā est causa generatiōis Scđo ꝯsideratur locus vt est vltima superficies corporis ꝯtinētis ⁊ sic loc⁹ nō est causa generatōis q2 sic loc⁹ ē quātitas: quātitas aūt nō est de genere actiuoꝝ vt ostēdit cōmentator quīto phisi. Sequiť corollarie p̄io ꝙ res genita vt in plurimū lōgi⁹ durat ⁊ cōseruatur in ꝓprio loco generatōnis ꝙ in loco alieno patet q2 locus ē saluatiuus locati. Sequitur corollarie scđo ꝙ homines eiusdē patrie ⁊ loci vt in plurimū sunt eorūdem morū ⁊ dispositionū pat3 corollariū q2 sunt assueti de vno influxu celi. Sequitur corollarie tercio ꝙ hoīes eiusdē patrie naturaliť se plus diligūt ꝙ de diuersis patrijs: ratio quia habent eundē influxum quo inclinantur ad beniuolentiam mutuā ⁊ amorē.

Notandum scđo ꝙ genus tercio mō scđm Porphiriū est cui supponitur species que est acceptio generis logici que est translata a gñe ciuili vel reali: omne eñ qđ ē in arte est translatū ⁊ originē habet ab eo qđ est in natura Vñ ⁊ dicitur scđo phisicoꝝ Ars imitatur naturā: Intelligitur autē hoc acceptio tercia generis Genus logice captū est vl'e cui supponitur idest subordinatur spēs directe ⁊ īmediate: Vñ illud ī ꝓposito dicitur suponi alteri qđ essentialiter ⁊ q̄dditatiue in recta linea p̄dicamentali subordinatur alteri scđm magis ⁊ minus cōmune vt species respectu gñis hō eñ subordinať aīali quia hec species hō est inferius ad animal tanꝙ minus cōmune magis cōmuni. Dico notanter directe ꝓpter differentiam que licet etiam subordinať generi tamē nō directe sed a latere: sed ipsa species subordinatur generi directe. Indiuiduū etiam subordinatur generi sed nō īmediate sed mediante spē sed species subordinať generi īmediate: quia nihil mediat inter gen⁹ primum et eius scientiam.

Notandū ē tercio φ nomē generis dicitur de istis tribus acceptōibus generis scdm quādam analogiā quia nomē gn̄is per prius dicitur de primis duabus acceptōibus que sunt ciuiles τ reales ad quarū similitudinē accipitur genus logicū τ hoc ē de intētōe porphirij in textu cum dicit ad similitudinē fortasse hor̄ dr̄ genus tercio mō τ p posterius nomē gn̄is dicit̄ de gn̄e tercio mō Alij tn̄ dicūt φ nomen generis per prius dicitur de gn̄e tercio mō de quo porphirius principaliter intendit τ deinde de acceptōibus generis primo modo τ scdo mō. Pro cōcordia tn̄ horū dicendū φ prius dicitur dupliciter. Prīo vt dicit prioritatē τ antecessiōem tpis: scdo vt dicit principalitatē intentōis Loquēdo itaqz de prioritate intētōnis tūc nomē generis p prius dicitur de gn̄e tercio mō φ de alijs duabus acceptōibus generis ciuilibus. Sed loquēdo de prioritate antecessiōis τ tpis τ sic nomē generis per prius dicitur de acceptōibus generis ciuilibus τ per posterius de acceptōe tercia generis. Ratō quia genus logice est translatū a genere primo τ scdo modo: mō quod trāsfert̄ ab aliquo naturalit̄ est posterius illo a quo transfertur. Nomē aūt generis per prius dicitur de genere scdo mō τ per posterius de genere primo mō. Ratio quia qn̄ aliquid ɔuenit cause τ causato tūc per prius illud couenit cause tanφ priori τ per posterius effectui tanφ posteriori vt ostendit cōmentator scdo metphaphisice. Cōstat aūt φ genus scdo mō est causa generis primo mō: pater eñ ē causa effectiua sue familie τ suor̄ filiorū τ totius genelogie τ per cōsequens nomen generis per prius dicitur de gn̄e ciuili scdo modo dicti φ de genere ciuili primo modo dicti.

Notandū quarto τ vltimo φ genus tercio mō ɔuenit cū gn̄e prīo mō τ scdo mō τ etiā differt ab eis Prīo gen⁹ logicū ɔuenit cū gn̄e prīo mō qz vtrūqz ɔphēdit multitudinē sz drn̄t ī isto qz gen⁹ prīo mō ɔphendit multitudinē integratiue qz ē collectio multor̄ hoīm q faciūt vnā genologiā: sed gen⁹ tcio mō ɔprehēdit multitudinē spēr̄ prātiue: vn̄ τ dr̄ prīo phisico. Gen⁹ ē qddaz vnū multa ɔprehēdēs: sic etiā gen⁹ tercio mō ɔuenit cū gn̄e scdo mō qz vtrūqz ē pricipiū. Sz drn̄t tripricit̄ Prīo qz gen⁹ scdo mō ē pncipiū pductiuū reale suorū filior̄ extrinsecū τ effectiuū sz logicū vel tcio mō ē pncipiū suarū spēr̄ itrinsecū τ formale. Scdo differūt qz gen⁹ scdo mō est pncipiū essendi suor̄ gn̄ator̄: sed gen⁹ tercio mō ē pncipiū specier̄ cognoscēdi τ diffiniēdi qz species diffīit per suum genus.

Tertio differunt qꝛ genus scdo mō nō ē in descēdētib⁹ ab eo scdꝫ totam substantiā suam sed scdm partē tm̄ vt semen: sed genus tercio mō ē in qualibet specie scdm totā essentiā suam vt anial saluat̄ in qualibet sua spē scdm totam suaꝫ essentiā licet nō potestate vt postea dicetur. Istis notabilibus sic positis est.

Cōclusio respōsalis ista Tres acceptiones gn̄is eaꝝ ꝛ cōueniētie ꝛ differētie a porphirio sunt sufficienter assignate. Prima pars cōclusionis ptꝫ ex scdo ꝛ tercio notabili. Scda aūt pars sufficiēter ē deducta in notabili quarto ꝛ vltimo.

Arguitur primo Genus ꝛ spēs non dicūtur multipliciter igitur cōclusio falsa: ꝓbatur an̄s: nullum vl̄e dicitur multipliciter sed genus ꝛ spēs sunt vniuersalia igit̄. Maior qꝛ quodlibet vl̄e ē vniuocū: vniuocuꝫ aūt dicit vnā naturam equaliter suis inferiorib⁹ participabilē. Minor ē nota. Dico verū argumētuꝫ cōcludit ꝙ genus ꝛ spēs in eoꝝ tota latitudine cōsiderata nō dicūtur vniuoce sed logice considerata qd̄libet illoꝝ dicitur vniuoce.

Arguitur scdo plures sunt acceptiones generis ꝙ tres igit̄: ꝓbatur. ans̄ qꝛ aliqd ē gen⁹ ꝓbificū vt materia prima Un̄ dicitur decio metha. corruptibile ꝛ in corruptibile differunt genere idest materia: incorruptibilia eni vt angeli nō habet materiā ꝛ licet celuꝫ habet materiā tamē illa materia nō est eiusdem rationis cū materia inferioꝝ. Silr̄ est quoddā genus grāmaticū vt ostēdit priscian⁹ quinto maioris Dico verū argumentū cōcludit ꝙ tm̄ tres sunt acceptōes generis posite a porphirio ꝛ ad ꝓpositū ei necessarie licet tamē sint alie acceptōes generis tamē iste nō sunt vtiles ad propositūꝫ.

Arguitur tercio Gen⁹ primo mō nō est collectio: ꝓbatur collectio est actio sed genus primo mō nō est actō igitur: maior ē nota quia collectio ē nomē v̄bale ꝛ tale ſcat actōem. Minor est nota. Dico verū argumētū cōcludit ꝙ collectio ē actio verū ē quādo capitur actiue sed hic in ꝓposito capitur collectio passiue ꝓ rebus collectis.

Arguit̄ quarto ex prima acceptōne generis sequitur falsuꝫ igitur nō valet ꝓbatur qꝛ sequeretur ꝙ

collectio lapidū esset genꝰ primo mō qḋ tn̄ ē falsum qꝛ genus primo mō ē in rebus animatis ⁊ etiā illa que faciūt genus primo mō habēt se adinuicē in linea sanguinis mō inter lapides nō ē linea sanguinis. Sequela ꝓbatur quia cumulus lapiduꝫ habet se ad vnū principiū vt colligentē. Dico verū argumentū cōcludit ꝙ genꝰ primo mō hꝫ se ad vnū principiū in linea sanguinis sed ita nō est de multis lapidibꝰ simul in vnū per colligentem vniūtur lapides em̄ nec inter se nec in ordine ad colligentem habēt se in linea sanguinis: sic etiam collectio multorū eiusdem opinionis non faciūt genus primo mō qꝛ non habent se adinuicem in linea sanguinis.

Arguitur quinto patria nō ē genus

scḋo mō ꝓbatur Genus scḋo mō ē principiū generatōis: sꝫ patria nō ē principiū generatōis igit̄. Maioꝛ ē nota ex notabilibus Minoꝛ qꝛ si patria esset principiū generatōis vel ergo productiuū vel cōseruatiuū igitur nō ꝓductiuū qꝛ hoc ē pater qui generat filios: nec etiam principiū ꝯseruatiuū ꝓbatur: qꝛ patria ē principiū sicut pater. Sed pater ē principiū ꝓductiuum ergo etiā patria ē principium ꝓductiuū Maioꝛ ē porphirij in textu cum dicit Patria ē principiū queadmodū pater Minoꝛ est nota quia homo generat hoiem ⁊ sol. Dico ꝙ porphirius in textu dicens ꝙ patria ē principiū queadmodū pater dicit similitudinē generabilē ⁊ nō spēabilem vult ergo porphirius ꝙ pr̄ est principiū generatōis ⁊ etiam patria: sed diuerso mō qꝛ pr̄ ē principiū gñationis ꝓductiuū sꝫ patria principiū ꝯseruatiuū

Arguit̄ sexto patria non ē principiū

ꝯseruatiuū ꝓbatur Illud qḋ cōseruat hoc agit ⁊ saluat sed pr̄ia nō cōseruat nec agit igit̄. Maioꝛ qꝛ ꝯseruare ⁊ saluare ē agere Minoꝛ quia patria ē locus: locus aūt ē quātitas: q̄titas aūt nō est de genere actiuoꝝ vt ꝓbat cōmentatoꝛ quinto phisicoꝝ. Quātitas em̄ principaliter sequitur materiā: materia aūt ē pura potentia passiua vt ꝓbatur primo phisicoꝝ. Dico veꝝ argumentū cōcludit ꝙ locus scḋm se ⁊ absolute cōsideratus inq̄tū est ꝯtinens aliquid ⁊ superficies nō saluat sed locus inq̄tuꝫ ē qualificatus virtute celesti ⁊ vt in se recipit virtutē primi locantis vt celi tūc locus est saluatiuus.

Arguitur septimo genus est principiū

suaꝝ specieꝝ igitur ꝓbatur nullū principiū predicatur de suis principiatis sed genus predicatur de suis speciebus igit̄

genus nō est principium suaꝝ specieꝝ. Maioꝛ ē nota q2 hec ē falsa filius ē pater. Minoꝛ q2 hec ē per se ꝛ p̄dicatio essentialis homo est animal. Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ principiuꝫ reale ꝛ essendi nō predicatur de suis principiatis sed principiū cognoscēdi: notificādi ꝛ diffiniēdi p̄dicat᷑ de suis principiatis

Arguitur octauo Genus nō ē prin-cipium suaꝝ specieꝝ igitur: ꝓbatur an̄s species ē principiū generis igitur genus non est principiū specierū tenet ꝯsequētia quia idem nō est principiū ꝛ principiatum An̄s probatur quia species infert genus q2 bene sequitur homo ē ergo animal est modo inferēs ē principiū illati. Dico verū argumentū concludit ꝙ species est principiū generis illatiuū sed genus est principium cognoscendi ꝛ diffiniendi.

Queritur vtruꝫ diffinitio generis a Porphirio sit bene posita Genus est quod predicatur de pluribꝰ spē differētibus in eo qd quid. Pro intellectiōe questiōis nota.

Notandū est primo ꝙ Porphirius volens determinare de quinqꝫ vniuersalibus: p̄io determinat de genere duplici ordine. Ordine nature ꝛ etiā ordīe doctrine. Ordine nature ideo q2 illud dicitur precedere alia ordine nature: quo remoto alia remouētur vniuersalia: q2 hoc ē fundamētum omniū: fundamentū aūt ꝓcedit ordine nature illa quoruꝫ est fundamentū: sed remoto genere remouentur alia vniuersalia: ꝛ per ꝯsequens nō ordine nature Porphiriꝰ primo determinat de genere. Si eñ remouetur genus remouentur ꝛ negant᷑ om̄es eius species eo ꝙ species ꝯtinētur sub genere. Ad remotionē etiam generis remouētur eius differentie que differētie cōtinētur in potestate generis. Ad remotōeꝫ aūt speciei remouetur propriū qd fluit ex principijs intrinsecis ipsius spēi Remota etiā spē remouētur indiuidua que sunt sub specie. Ad remotionē aūt indiuiduoꝝ remouētur accidētia que fluūt ex p̄ncipijs indiuidui patet ergo ꝙ remoto genere remouētur om̄ia alia vniuersalia Genꝰ etiā precedit alia vniuersalia via doctrīe patet q2 via doctrine cōmuniora sunt priora genus autē inter alia vniuersalia est cōmunissimū iuxta eñ Porphiriuꝫ in scdo tractatu genus p̄dicat᷑ de pluribꝰ ꝙ alia vl̄ia vt dicet᷑ inferius.

Notanduꝫ scdo ꝙ in diffinitōe gn̄is nihil ponitur ꝓ gn̄e capiēdo genꝰ ꝓprie q2 vt determinatū est

aut Vle nō ē genus ad quinqꝫ vlia: sufficit tñ ꝙ hꝫ modū gñis. In diffinitōe itaqꝫ gñis hoc verbū pdicatur sicut etiaꝫ in alijs diffinitōibus vba dicūt aptitudinē ⁊ nō actū. Nō eñ requirit ad genus ꝙ actu pdicetur de plurib⁹ sed sufficit ꝙ aptū natū sit pdicari de plurib⁹. Rō huius ē ista qꝛ diffinitio dꝫ dari p intrinseca diffiniti. Aptitudo aūt ē plus intrinseca rei ꝙ act⁹. Actus eñ sequitur extrīsece illō cui⁹ ē actus: ꝙ aūt aptitudo sit itrinseca rei qꝛ sequit intrinsece pncipia reꝫ inesse ꝯstituentia ⁊ p cōsequēs vba in diffinitōib⁹ posita dicūt aptitudinē ⁊ nō actum Est etiā hic intelligendū ꝙ drīa ē inter aptitudinē ⁊ potentiā triplex pria qꝛ aptitudo sequitur formā potentia aūt materiaꝫ Scda qꝛ aptitudo nō reducitur ad actū sed potentia reducitur ad actū. Rō quare potentia reducit ad actū qꝛ potētia sequitur materiā. Materia aūt necessario requirit formā ⁊ ducit ad formā: sꝫ aptitudo nō reducit ad actū. Rō qꝛ aptitudo sequit formā mō forma ē act⁹ ⁊ ens in actu Vñ ⁊ dicit cōmenta. scdo de aīa Ens i actu ē forma vel ens hñs formā. Tercia differētia qꝛ aptitudo psupponit rē esse sed potētia nō: vñ hec ē vera añxpꝯ potest currere sed hec ē falsa antichristus aptus nat⁹ ē currere.

Notandū ē tercio ꝙ pdicari capitur dupliciter: vno mō cōiter ⁊ sic pdicari ē pdicatū dici de subiecto nō curādo an vere vel false ⁊ sic hic ē pdicatio hō ē asin⁹ siliter hec Johēs ē iohēs Vñ ⁊ dixit Boetius scdo topico. nulla ē verior illa nisi in q idē pdicatur de seipō Scdo capit pdicari pprie ⁊ sic pdicari ē vnū in alio esse ⁊ p notari ꝯpositōis pdicatū de subiecto designari vt ostēdit doctor scūs in tractatu de qditatib⁹ reruꝫ et ad hāc pdicatōeꝫ requirunt duo. Pmo ꝙ pdicatū insit subiecto ⁊ ergo hic nō ē pdicatō hō ē asin⁹ loquēdo de potētia pprie dcā dici eñ de psupponit esse i: vt dt albertus circa diffinitōeꝫ gñis sup porphi. ꝯstat aūt ꝙ asineitas nō inest hoī: siliter hic nō ē pdicatō iohēs ē iohēs qꝛ pdicatū nō inest subiecto idē eñ nō ē in se ipō. Scdo ad pdicatōeꝫ pprie dictā requirit ꝙ pdicatū denotetur inesse subiecto ⁊ ergo hec nō ē pdicatio iohēs ē hūanitas licet eñ natura significata p abstractū scdm naturā inest suppositis tñ dicēdo iohēs ē hūanitas nō significat inesse Abstractū eñ significat cū pcisione ⁊ exclusione a supposito Alij sub alijs vbis distinguūt duplicē pdicatōeꝫ ⁊ dicūt ꝙ pdicatio ē duplex qdaꝫ nōis tm: ⁊ sic ē hic ē pdicatio hō est asin⁹ iohēs ē iohēs Alia aūt ē pdicatio nōis ⁊ rei sil' qñ scꝫ pdicatū inest subiecto ⁊ significatur in esse subiecto vt homo ē animal hō ē suba prima pdicatō ē pdicatio cōiter dicta: scda ē predicatio pprie dicta.

Notandū quarto ꝛ vltimo pro intel
ligentia huius ꝙ porphiri⁹ dicit in tercii ꝙ genus p̄dicatur de
pluribus specie differētib⁹. Sciendū ꝙ ista differūt spē q̄ diffe-
rūt per differētias specificas formaliter oppositas vt hō ꝛ asi-
nus. Uel etiā vt alij dicūt ꝙ illa differūt specifice que ponunť
sub diuersis specieb⁹ vł' inter sunt diuerse species: exemplū pri-
mi vt Johānes ꝛ̄ brunellus Johānes eñi ponitur sub homīe ꝛ
brunellus sub equo aut asino: exemplū scd̄i vt homo ꝛ asinus q̄
differūt specifice licet eñi non ponūtur sub diuersis specieb⁹ tn̄
inter sunt diuerse spēs. Utrū aūt genus requirit semper plures
species: aut saluetur in vna specie quēadmodū spēs saluatur ī
vno indiuiduo. Sciendū dupliciter possum⁹ loqui de genere.
Primo quo ad eius naturam ꝛ essentiā: est aūt natura ꝛ essen-
tialis aīalis que exprimitur per diffinitiōez aīalis que ē suba
corporea animata sensitiua. Scd̄o possumus loqui de genere q̄
ad eius ptātem ꝛ latitudinē sue potestatis in qua cōprehendit
duas differētias oppositas: est eñi ptās generis ambit⁹ cōmu-
tatis ipsius generis vt animal in sua latitudine ptātis includit
duas differētias oppositas scꝫ rōnale ꝛ irrationale. Dicendū
ergo ꝙ genus q̄tum ad essentiā suā saluatur in vna spē: sed nō
quo ad eius potestatē: primū ptꝫ qꝛ saluata diffinitōe saluatur
ꝛ diffinitū sed tota diffinitio gn̄is saluatur in vna spē ergo etiā
genus saluatur in vna specie. Maior diffinitio et diffinitū di-
cunt idem scd̄m rem ꝛ solū scd̄m explicitū ꝛ implicitū qꝛ hoc
ꝙ dicit diffinitio explicite hoc diffinitū dicit implicite vt quod
animal rōnale dicit explicite hoc homo dicit implicite. Scd̄a
rō quare genus scd̄m suā essentiā saluatur ī vna specie qꝛ essen
tia generis scd̄m se est indiuisibilis imō indiuisibile quocūqꝫ se
diuertit ibi totū ē ꝛ per ꝯsequens genus saluatur in vna specie
Maior ē nota qꝛ quelibet forma scd̄m se ē simplex in simplici
ꝛ ī inuariabili essentia cōsistens tamē ptās ꝛ ambitus cōitatis
ipsius generis diuiditur per differētias oppositas ī multas spe-
cies. Minor qꝛ indiuisibile nō mensurať loco nec tempore ꝛ
ergo vbi ē ibi totaliter ē sicut eñi patꝫ de angelo vel aīa que cū
diffiniuntur ad vnū locū diffinitiue nō sunt in alio. Tercia ra-
tio totū essentiale ꝛ vniuersale distinguitur a toto integrali sed
totū integrale nō saluatur scd̄m essentiam in qualibet parte ꝑ
cōsequēs genus quod ē totū essentiale vł' vniuersale saluatur ī
vna specie quo ad essentiā suā. Maior ē nota ꝛ habetur ex are-
stotile scd̄o topico. Minor qꝛ domus ē quoddā totū integrale
ꝛ nō saluatur in vna parte domus fundamentū eñi vel paries

Non est dom⁹ sed in omnib⁹ simul sumptis qꝛ totū nō ē aliud
ꝙ sue partes sil' sumpte vt pꝫ primo phisi. Scdm pꝫ ꝙ gen⁹ nō
saluatur in vna spē scdm ei⁹ ptātem vel ambitū cōitatis sue qꝛ
genus in ptāte sua ꝛ cōitate includit differētias oppositas nō
opposita nō pūt terminari nec esse in vno: oportet ergo ꝙ gen⁹
habeat plures spēs Arestotiles etiā quarto topi. ondit vnā ↄsi-
deratōeꝫ qua noscit' si aliqd ē genus vel nō: ꝛ ē hec si aliqd fue-
rit assignatū ꝓ gnē. Uidendū ē si illud hꝫ sub se plures spēs ꝙ
si nō hꝫ non poterit esse genus: pꝫ ergo ꝙ genus quo ad ptāteꝫ
suā nō saluatur in vna spē. Sil' ē de aīa hūana q̄ scdꝫ suā essen
tiam ꝛ subam ē in vna pte corporis vt in corde vt ꝓbat Albert⁹
scdo de aīa tn̄ ipa scdm potentiā suā ꝛ virtutē ē in qualibet pte
corporis. Sil' si ↄsideratur rex scdm eius subam ē in vno loco
regni sui: si aūt ↄsiderat' rex scdm ptātem suā tūc eius ptās est
in qualibꝫ pte regni. Predicatur aūt genus de spēbus in eo qd
qd idest qdditatiue hec eni pdicatio ē qdditatiua hō ē aīal qꝛ oē
supius ē de qdditatiuo inferioris vel in eo qd qd idest ī eo mō p
dicādi qui ē qd idest qdditatiuus: vel ī eo qd qd idest qd ↄueniē
ter rndet ad īterrogatōꝫ factā ꝑ qd ꝛ istū modū ꝛ expositiōꝫ dat
aresto p2ᵒ topi. ꝛ porphirius in textu. Istis notabil⁹ positis est

Conclusio respōsalis: diffinitio gnis

logici a porphirio ē bn̄ posita scꝫ: gen⁹ ē qd pdicatur de plurib⁹
spē differētib⁹ in eo qd quid: ꝓbatur rōne porphirij in textu cū
arguit sic Illa diffinitio gnis ē bn̄ posita per quā genus distin
guitur ab alijs quatuor vlibus: sed ista diffinitio gnis ē huius-
mōi igit'. Maior qꝛ diffinitio distinguit diffinitū ab oībus nō
ↄtentis sub diffinito: vt dicit Boeti⁹ in libro diffinitōnū. Minor
declaratur a porphirio in textu sic primo distinguitur genus a
spē ꝑ illam particulā cū dicitur spē differētibus Spēs eni pdi-
catur de his que differūt numero ꝛ nō d̄ his que differūt specie
Sed cū dicitur in diffinitōe gnis in eo qd quid: gen⁹ distinguit'
a spē ꝓprio ꝛ accidēte que pdicātur in quale vt postea dicetur.

Arguitur primo: diffinitio generis

logici nō valet: ꝓbatur In omni bona diffinitōe aliquid debet
poni ꝓ genere sed in ista diffinitōe nihil ponitur ꝓ genere igit'
Maior est Boetij in libro diffinitōnuꝫ: ꝛ arestotilis scdo poste-
rioꝝ circa artem diffiniēdi ꝛ quarto topicoꝝ. Minor patꝫ qꝛ si
aliquid maxime vniuersale vt cōiter dꝛ: cōstat aūt vl'e non esse
genus ad quinqꝫ vlia vel pdicabilia vt ꝓbatū est an̄. Dico veꝝ ar
gumētū ↄcludit ꝙ vl'e n̄ ē veꝝ gen⁹ sufficit tn̄ ad ꝓpositū qd hꝫ

modũ gñis qr ista diffinitio gñis nõ ẽ q̈dditatiua τ essentialis

Arguitur scdo diffinitõ generis nõ valet igit̃ ꝓbatur Illud qđ in diffinitõe bona ponitur p̄mo loco hoc est genus sed in diffinitõe ista gñis nõ est sic τ ꝑ ꝯsequẽs diffinitio gñis nõ est bñ assignata Maior ẽ a resto. scdo posteri. de arte diffinie̅di. Minor qr in p̄mo loco ponitur hoc relatiuũ quod τ hoc nõ põt esse genus ꝓbatur Illud quod debet esse genus debʒ dicẽ naturã alicuius certi generis sed qđ est infinitũ hoc non dicit naturã certi generis τ nihil notificat Maior est nota qr omne genus ẽ alicuius certi gñis: minor qr quod ẽ nomen infinitũ τ hoc est indeterminatũ. Dicõ verũ argumentuʒ cõcludit ꝙ illud qđ ponitur in p̄mo loco in diffinitõe debet esse genus vel includere genus τ sic est in ꝓposito qr hoc relatiuuʒ quod includit vniuersale nõ vl'e ẽ genus vel saltem hʒ moduʒ generis.

Arguitur tercio ex diffinitiõe generis sequitur falsum ergo ẽ male posita: ꝓbatur qr ex ea sequit̃ quod ens ẽ genus modo hoc est falsum: vt ꝓbabitur inferius: ꝓbatur sequela qr ens p̄dicatur de pluribus specie differe̅tibus vt ens p̄dicatur de homine τ asino: asinus eñ est ens τ homo ẽ ens τ homo τ asinus differũt specie. Dico verũ argumentũ cõcludit ꝙ ens p̄dicatur de plurib⁹ specie differe̅tibus: sʒ nõ p̄mo modo genus p̄dicatur de pluribus speciebus ĩmediate. Ens eñ p̄mo p̄dicatur de decem generibus generalissimis que nõ sunt species nec differũt specie: τ ergo argumentũ nõ ꝯcludit. Possumus etiam dicere ꝙ ens nõ p̄dicatur in eo quod quid. Illud eñ quod p̄dicatur in quid ꝯuenienter respõdetur ad interrogatione̅ factã ꝑ quid sed ens nõ est huiusmodi patet quia quãdo queritur quid est homo male respõdetur ens quia hoc p̄supponitur ꝙ questio quid ẽ p̄supponit questionem si est.

Arguitur quarto genus nõ p̄dicat̃ igit̃ diffinitio nõ valet ꝓbatur añs Illđ qđ subijcit̃ nõ p̄dicat̃ sʒ gen⁹ subijcit̃ igit̃ gen⁹ ñ p̄dicat̃ Maior pʒ qr subijci τ p̄dicari sũt diuersa: minor pʒ in istis p̄dicatõib⁹ aĩal ẽ corp⁹ aĩal ẽ suba Dico verũ argumentũ ꝯcludit ꝙ gen⁹ subijcitur in rõe spẽi subalterne captũ respectu superioris sed ꝯclusio vult ꝙ gen⁹ p̄dicat̃ ꝯsiderarũ in habitudine ad sua inferiora τ in q̈ntum genus est.

Arguitur quĩto genus nõ p̄dicatur

de speciebus ꝓbatur nulla ps pdicatur de toto specie sȝ genus
ē ps speciei igitur genus nō pdicatur de speciebus. Maior qr
hec est falsa homo ē caput homo ē manus Minor ē porphi. in
ca. de differētia vbi ostendit ꝙ genus habet se vt materia: diffe
rētia vt forma species vt totū. Cōstat aūt ꝙ materia ⁊ forma sūt
partes totius. Dico verū ē ꝙ nulla pars realis pdicatur de suo
toto sed ps rōis vel intētōis pdicatur de toto: ⁊ sic dico ꝙ gen⁹
vt pdicatur de specie hȝ rōem totius vlis ⁊ ipa species ē ps sub
iectiua ipius generis. Ad porphiriū aūt ē dicendū ꝙ ipe non
vult ꝙ genus sit realiter materia nec differētia realiter forma.
Sȝ genus habet silitudinē materie ⁊ differentia hȝ similitudi
nem forme vt postea dicetur. Sequit corollarie ꝙ porphiri⁹ di
cens postea differentia aduenies gnū ostituit spēm non vult ꝙ
genus cōstitueret speciem realiter ⁊ phisice sed scdm rōem: vel
etiā vt alij volūt ꝙ ibi porphi. p spēm non intellexit vle quod
est species sed diffinitōem speciei genus enī aduenies differen
tie ostituit diffinitōem speciei.

Arguitur sexto aliquod ē genus qd

non pdicatur de pluribus ꝓbatur: vba sunt gnā vt hoc vbum
ago quod nō pdicatur: ꝓbatur qr ista ē inepta scribo ē ago: ver
bum enī nec ē subiicibile nec pdicabile vt ostenditur pmo peri
armeniarum. Dico ꝙ verū argumentū ocludit ꝙ vba nō pdican
tur p se sȝ bn̄ cū addito vt ego q lego sum q ago: tu q legis es q
agis vel etiā vba pdicātur p eorum pticipia qr resoluūtur in eorum p
ticipia vt hō currit resoluitur hō ē currens Sequitur corollarie
ꝙ vbi ⁊ qn̄ sunt gnā gnālissima ⁊ tn̄ nō pdicātur p se qr sunt sin
kathegreumata qr aduerbia ⁊ sinkathegreumata nō pdicantur
tn̄ pdicantur cū addito vt socrates existēs hodie est existēs qn̄
Similiter socrates existēs i studio ē existens vbi.

Arguit septio: gen⁹ nō pdicat in qd

ꝓbatur Illd qd pdicat in quale nō pdicat in qd sed gen⁹ pdica
tur in qle igitur: maior ē nota qr pdicari in qd ⁊ i qle sunt diuer
si modi pdicādi Minor ptȝ de isto gnē qd pdicat in qle vt ani
mal ē coloratū paries ē colorat⁹. De enī accns pdicat i qle mō
coleratū formaliter dt accns. Dico verum argumetū ocludit ꝙ ac
cidēs oparatū ad subiectū i q ē pdicat accidētalit sȝ accns opa
ratū ad sua iferiora qbus dat nomē eē ⁊ rōeȝ pdicat i qd ⁊ eēn
tialit vt color si refert ad subiectū vt ad corp⁹ pdicat accñtalit
Si at color refert ad sua iferiora vt albedinē nigredinē ⁊ alios
colores pdicat quidditatiue ⁊ essentialit vt albedo est color. ⁊c.

Arguitur vltimo genus nō predica-
tur in quid ꝓbatur q2 sequeretur q̄d quodlibȝ genus esset in p̄-
dicamento substātie q̄d ē falsum In p̄dicamentis em̄ noue ac
cidentiū etiā reperiūtur gn̄a vt patebit inferius: ꝓbatur seque
la om̄e quesitiuū cū suo quesito debet esse in eodē p̄dicamēto et
attinere ad idem p̄dicamentū sed quid ē quesitiuū de p̄dicamē
to sube ergo etiā om̄e quesitiuū vt q̄libet genus erit de genere
sube q2 quid querit genus. Dico verū argumētum ɔcluderet si
semper quid esset quesitiuū p̄dicati substātialis ⁊ si quid cape-
retur hic vt querit p̄dicatū substātiale sed capit̄ hic quid vt que-
rit p̄dicatū quidditatiuū que p̄dicata q̄dditatiua nō solū sunt ī
gn̄e substātie sed in quolibet p̄dicamēto: om̄e em̄ predicamen
tū habet suā propriā quidditatē naturā ⁊ essentiā Vn̄ ⁊ dicitur
primo posterioꝝ: essentie p̄dicamentoꝝ sunt impermixte.

Queritur vtrū due acceptōnes spēi

cum eaꝝ cōuenientijs ⁊ differentijs sint sufficienter assignate:
Pro intellectiōe questiōis more Sciēdum ꝙ hec questio duo q̄
rit. Primo querit vtrū tm̄ due sint acceptōes spēi quaꝝ prima
ē realis vel ciuilis ⁊ scd̄a logicalis. Scd̄o querit vtrū ɔuenien
tie ⁊ differētie spēi logice cū spē reali vel ciuili sint bn̄ assignate.

Notandū est primo ꝙ porphirius

postꝙ determinauit de gn̄e imediate determinauit de spē ꝓpt
duas causas. Prima q2 genus ⁊ spēs sunt correlatiua: dicitur
em̄ genus spēi genus: ⁊ spēs dicit̄ gn̄is spēs Mō natura rela
tiuoꝝ ē ꝙ posito vno ponitur ⁊ reliquū eo ꝙ vnū ē de intellectū
alterius. Scd̄a causa q2 ɔueniūt in mō p̄dicandi sicut em̄ ge-
nus p̄dicatur in q̄d de spēbus sic spēs p̄dicatur de indiuiduis ī
quid ⁊ ergo ꝓpter ɔuenientiā mōi p̄dicādi gn̄is ⁊ spēi porphi-
rius imediate post determinatōem de gn̄e determinat de spē.
Ponit aūt porphiri⁹ duas acceptōes spēi: primā realē ⁊ ciuilē:
scd̄aȝ logicalē. Posuit aūt porphiri⁹ acceptōeȝ spēi logice ideo
vt per eā declararet naturā speciei logice Illud em̄ q̄d ē in arte
debet habere originē ⁊ fundamentū in natura. Vn̄ ⁊ scd̄o phisi.
dicitur ars imitat̄ naturā lȝ aūt plures sint acceptōes spēi: est
em̄ aliq̄ species grāmaticalis tm̄ illas acceptōes spēi porphiri⁹
nō posuit q2 nō valent ad declaratōem nature spēi logice.

Notandū scd̄o ꝙ spēs realis siue ci-

uilis scd̄ȝ porphiriū in textu ē vniuscuiusqȝ rei forma vt species

prlami digna ē imperio ꝑ qua acceptiōe spēi realis vel ciuilis.
est sciendū ꝙ duplex ē forma Quedā ē forma substātialis ꝛ est
que dat esse rei simplr id est esse substātiale: ꝛ sic aīa dicit̄ forma
substātialis ꝯpositi vel corporis Dicitur eñ scdo de aīa. Aīa est
actus prim⁹ corporis. Alia aūt ē forma accidētalis que scʒ dat
esse accidētalē rei vt esse tale vel tm̄ vt albedo dat esse tale quia
esse albū Magnitudo vo dat esse tm̄ vel esse magnū. Forma ta
lis accidētalis ē duplex quedā intrinseca quedā vero extrinse
ca Intrinseca vt est proportio qualitatū primaꝝ intus in re ex
istēs ꝛ hec ꝓportio dr̄ sanitas Vñ ꝛ primo poste. dr̄. Sanitas ē
ꝓportio calidi frigidi sicci ꝛ humidi. Extrinseca aūt forma ac
cidētalis ē q̄ apparet ꝛ videtur in supficie rei vt pulcritudo vel
etiā difformitas in corpore hoīs dr̄ eius spēs vt pulcritudo pri
ami: pulcritudo eñ hoīs ꝯsistit in ꝓportiōe quatuor qualitatū
primaꝝ adinuicē sub debito tēperamēto ex q̄ temperamēto ꝛ
ꝓportiōe qualitatū primaꝝ sequit̄ nobilitas ꝛ bonitas ꝯplexi
onis in q̄ eñ hoīe est melior ꝓportio qualitatū primaꝝ calidi
frigidi sicci ꝛ humidi in illo ē nobilior ꝯplexio vt in sanguineo
ꝛ qr̄ bonā ꝯplexionē ꝛ nobilē sequitur pulcra dispositio corporis
ꝛ pulcrā dispositōeʒ corporis vt in plurimū sequitur abilitas ꝛ
bona dispositio mentis ꝛ sensuū interioꝝ. Vñ ꝛ dicitur scdo de
anima Molles carne aptos mēte dicim⁹ duros aūt ineptos:
ꝛ in principio phisonomie dr̄: qm̄ anime sequuntur corpora. Et
albertus sup veteri arte dixit: ꝙ ex elegātia corporis q̄ ꝯsistit ī
tribus In debita membroꝝ ꝯpositōe: stature ꝓportione ꝛ venu
state coloris demōstratur vt in plurimū bona dispositio corpo
ris ad vtutes ꝛ felicitatis actus: vñ ꝛ primo ethicoꝝ dr̄. Nec
omnino felix est qui spē turpis ꝛ sine ꝓle. Dico aūt vt in pluri
mū ꝙ pulcra ꝛ decēs corporis dispositio signat bonitatē mētis
ꝛ ingenij abilitatē. Dixit eñ plato ꝙ ingeniū abile sub quacūq
ꝙ pelle latere potest.

Notandū ē tercio ꝙ causa dominei ꝛ

imperij regiminis alioꝝ ē duplex Una ꝓpinqua ꝛ immedia
ta ꝛ sic rōnis dominēū prudētia ē causa imperij ꝛ dominei. Di
citur eñ primo metha. Sapiētis ē regere ꝛ nō regi ꝛ pmo poli
ticoꝝ dr̄: hoīes intellectu ꝛ rōe vigētes alioꝝ sunt domini ꝛ re
ctores hoīes vo corpore robusti alioꝝ sunt serui. Et cōmenta.
pmo phis. dixit. O felicia antiquoꝝ tempora in quib⁹ se mōi
imperatores studio phie ꝯtulerūt. Ad rem eñ publicā requirit̄
prudentia. Prudēs eñ iuxta senecā presentia ordinat pterita
memorat ꝛ in futura ꝓspectū intendit: vñ ꝛ dicitur prudens

quasi remote et procul videns. Alia est causa regiminis et dominij remota et mediata et prognosticans et sic pulchra dispositio corporis potest esse causa dominij inquantum pulchra dispositio corporis sequitur complexionis proportionem et bonitatem ad quam complexionem bonam et nobilem sequitur bona in sensibus interioribus dispositio. Constat autem quod bonitas in sensibus interioribus facit hominem abilem et agilem ad rocinandum et discendum queadmodum sensuum interiorum inepta dispositio facit hominem difficilem ad omne opus intellectus agendum.

Notandum quarto et ultimo quod secunda acceptio speciei est logica de qua porphirius principaliter intendit et est. Species est que ponitur sub assignato et certo genere vt homo sub animali et albedo nigredo sub colore in qua acceptione licet nihil ponitur pro genere expresse implicite tamen ponitur vniuersale vt dicatur species est vniuersale et licet vniuersale non est genus ad speciem habet tamen modum speciei vt dictum est ante. Ponitur autem species sub genere immediate et directe. Immediate dico propter indiuidua que etiam ponuntur sub genere sed mediate quia mediate specie. Sic et differentia ponitur sub genere non directe sed a latere vt dictum est ante. Conuenit autem species logica cum specie ciuiliter et realiter accepta quia vtraque est principium cognitionis per speciem enim realiter acceptam vna res cognoscitur et distinguitur ab alia non est enim possibile quod conditiones et proprietates indiuiduantes in diuersis indiuiduis inueniantur equaliter vt postea dicetur. Sic similiter species logyca est principium cognitionis et distinctionis indiuiduorum. si enim indiuiduum diffiniretur tunc diffiniretur per speciem plus et conuenientius quam per genus et etiam indiuiduum vnius speciei distinguitur ab indiuiduo alterius speciei per speciem vt iohannes a particulari asino distinguitur per naturam humanam. Conueniunt etiam in isto quia sicut species realis est decor et pulchritudo illius cuius est species sic et species logica est decor et pulchritudo sui generis quia genus secundum se dicit esse potentionale confusum et informe. Species vero dicit esse generis formatum et determinatum ad certam speciem differunt autem in isto quia species ciuilis et realis est principium cognitionis et distinctionis accidentalis. Sed species logica est principium cognitionis et distinctionis essentialis iohannes enim differt a particulari asino per humanitatem essentialiter et ioannes cognoscitur esse homo essentialiter per humanitatem. Istis notabilibus sic positis est.

Conclusio responsalis Due acceptiones speciei quarum prima est realis vel ciuilis. Secunda vero logicalis et earum conuenientie et differentie a porphirio sunt sufficienter assignate. Prima pars conclusionis patet ex secundo notabili. Secunda vero ex notabili quarto quare conclusio vera.

Arguitur primo, ordo Porphirij in locatione generis et differētie est male positus igitur. Probat determinatio de differentia debet pcedere determinationē de specie igit. pbatur aūs. Omne ɔstituēs pcedit suū constitutū et pars pcedit totum sed differētia ɔstituit spēm igit. Maior ē nota qz pars naturalr pcedit totū. Minor est porphirij cum dr differentia aduenies generi ɔstituit spēm dico verū arrītum cō cludit φ ordine nature differētia dz pcedere spēz sz istū ordinē porphirius nō attendit sed pocius attēdit φ gn̄s et spēs habēt affinitatē in pdicando qz ambo pdicant in quid et ī locauit im mediate speciem post genus et etiam vnum dicitur relatiue ad aliud mō posito vno relatiuorū ponit et aliud.

Arguitur scdo tres debent esse acce ptiones spēi ergo non due. pbatur antecedens quot modis dr vnum oppositorū tot modis et reliquum sed genus quot modis opponit spēi dr trib⁹ modis et p ɔn̄s etiā acceptiōes spēi dn̄t eē tres. Maior ē aristo. qrto topicorū. Mior qz gn̄s et spēs sūt vl'ia distincta specifice et etiā determīatū ē aū quō gn̄s dr tripliciter. Dico verū arrītū ɔcludit de oppositis q̄ ī oībus eorū acceptōibus opponunt genus aūt et spēs solū opponunt in aliquibus acce ptionibus vt genus tercio mō et spēs scdo mō opponuntur.

Arguitur tercio spēs priami nō est digna imperio igitur exemplum porphirij non est bene positū pbatur aūs Sciētia et intellectus ē digna imperio sed pulchra dispositio corporis nō est sciētia nec intellectus igitur Maior est arestoti. primo politicorū: homines intellectu et rōe vigētes aliorū sunt domini et rectores: minor qz pulchritudo disposit'o corporis ē qualitas corporea: scīa aūt et intellectus sunt quali tates anime. dico verū argumentū concludit φ pulcra corpis nō ē cā sufficiēs prima et imediata īperij sz prudētia intellectus et rō sunt prime cē dominij et īperij queadmodū dcm̄ ē supi⁹.

Arguitur quarto spēs nō ponit sub assignato genere igitur pbatur quia corpus est species et nō po nitur sub assignato et certo genere: pbatur quia maxime sub sb stantia vt dicit porphirius postea Modo hoc non quia ponitur sub quātitate cōtinua: vt ondit aresto. in pdicamēto qtitatis. dico verū argumētū ɔcludit φ corp⁹ inceptuz dr eius ɔpositū ex materia et forma. Sic ponit sb suba sed corpus vt dicit trinā di mensionē ~~et sic corpus prime~~ ponitur sub quantitate, continua

Arguitur quinto spēs non ponitur sub assignato gn̄e igitur: probatur vnū et pūctus sunt species et non ponūtur sub assignato genere: pbatur q2 maxime sub q̄ntitate: sed hoc nō pbatur Omē genus debet p̄dicari vere de suis speciebus sed quātitas nō p̄dicatur de vno nec de pūcto igitur Maior ē nota ex aresto. p̄mo poste. Minor q2 hec ē falsa vnum ē quātitas vnū em̄ ē principiū numeri qui numerus ē q̄titas. Silr̄ hec ē falsa pūctus ē q̄titas sed punctus ē p̄ncipiū q̄titatis ptinue pūctus em̄ fluxu suo causat lineā mō linea ē q̄titas cotinua Sz aūt vnū et pūctus nō sunt q̄titates pt3 q2 q̄titas ē p se diuisibilis: vt dr̄ quinto metha. sed pūctus et vnitas sunt indiuisibilia: dicit em̄ Euclides pūctus est cuius pars nō ē. Dico verū argumentū p̄cludit q̄ gen9 gn̄alissimū p̄dicat̄ de omnibus his q̄ p se ponūtur in p̄dicamento: pūctus aūt et vnitas ponūtur in p̄dicamento q̄titatis solū reductiue vt p̄ncipia: nō oportet ergo q̄ quantitas p̄dicetur de ipsis.

Arguitur sexto species non ponitur sub assignato genere igit̄ pbatur: vnū oppositoꝝ nō ponitur sb alio sed spēs et genus sunt oposita igitur Maior q2 vnū oppositoꝝ nō ↄp̄hendit aliud s3 potius expellit Minor q2 genus et spēs sunt vr̄a specifice differētia. Dico veꝝ argumetū cōcludit q̄ gen9 et spēs q̄tū ad intētōes quas noīant tūc sunt opposita et sic vnū nō ponitur sub alio sed q̄tum ad naturas substratas illis intētōib9 tūc nō sunt opposita. Alij dicūt q̄ vnū oppositoꝝ nō ponit̄ sub alio veꝝ ē de his q̄ opponūtur ppie dicta opposi-tiōe sic aūt non est de genere et specie.

Arguit̄ septimo albū nō ē spēs coloris igit̄ exemplū porphirij nō valet pbat̄ añs: q2 albū est spēs colorati sicut em̄ albedo ē spēs coloris sic albū ē spēs colorati Dico q̄ porphi. dicēs q̄ albū ē spēs coloris cepit ↄcretū albū pro albedine voluit ergo dicere q̄ albedo ē spēs coloris Et rō quare posuit cōcretū quia ↄcreta sunt notiora abstractis: cōcreta em̄ sunt sensibilia et oīs nr̄a cognitio incipit a sensatis.

Ar octauo spēs male diffinit̄ p gen9 cū dr̄ spēs ē q̄ ponit̄ sb assignato gn̄e pbat̄ circulatio in dēmōstratiōib9 et diffinitiōib9 ē phibita vt dr̄ p̄mo poste. s3 gen9 ē p̄us diffinitū p spēm cū dicebat̄ gen9 ē cui supponit̄ spēs et sic ecōuerso spēs diffinit̄ p gen9: dicēdo spēs ē q̄ ponitur sb assignato gn̄e:

Dico verũ argumentũ cõcludit φ in rebus absolutis nõ potest esse circulatio in diffinitione vt homo nõ diffinitur per asinum nec ecõuerso: sed in reb⁹ respectiuis potest esse circulatio vt pater diffinitur per filium ⁊ filius per patrem vt dicetur inferius circa predicamentũ relatõis: modo genus ⁊ species sunt relatiua vt dictum est superius.

Utrũ diffinitio spẽi in qua dicit̃ species

ẽ quod pdicatur de pluribus numero differẽtibus i eo qd quid. Pro intellectiõe questionis nota.

Notandũ est primo φ vnius rei ẽ

tm̃ vna diffinitio aliquã rem cõsiderãdo vno mõ tñ aliquã res cõsiderãdo diuersis modis Aliqua res põt habere plures diffinitiões. Ratio aũt quare vnius rei ẽ vna diffinitio tm̃ qꝛ scd̃m aresto. septimo metha. ⁊ pꝛio topicoꝝ: diffinitio indicat esse rei Cõstat aũt φ vnius rei ẽ vnũ esse tm̃ Si eñ vna res haberet plura esse tũc vna res esset plures res quod implicat. Etiã vni⁹ rei ẽ vna forma specifica ⁊ vltimata Mõ forma ẽ que dat esse rei: vt dicitur pꝛimo phisicoꝝ Qꝛ aũt vna res diuersimode cõsiderata habeat diuersas diffinitiões patz ex pcessu aresto. pꝛimo d̃ anima. Ira eñ ɔsiderata materialiter ẽ accensio sanguinis circa coꝛ. Ira aũt cõsiderata formaliter ẽ appetitus vindicte vl' recontristatõis: sic ⁊ in pposito ẽ de specie. Primo eñ cõsideratur species in habitudine ad genus ⁊ sic dupliciter. Primo ad modum supponendi inqñtũ ipa species supponitur generi ⁊ suboꝛdinatur generi ⁊ sic de ipsa specie datur prima diffinitõ in qua dicit̃ species ẽ que ponitur sub assignato genere Scd̃o ɔsideratur species quo ad modũ predicandi inqñtum ipsum genus p̃dicatur de ipa specie quidditatiue ⁊ sic de ipa specie datur scd̃a diffinitõ in qua dicitur species ẽ de qua genus in eo quod quid predicatur. Tercio cõsideratur species in habitudine ⁊ respectu ad ipsa indiuidua de quibus predicat̃ in eo qd quid: ⁊ sic de ipa datur ista diffinitio de qua queritur in titulo questiõis scꝫ spẽs ẽ quod pdicatur de pluribus numero differẽtibus i eo quod qd Sequitur coꝛollarie φ duplex differentia ẽ inter istas diffinitões spẽi qꝛ ista de qua querit questio solũ datur d̃ specie specialissima: sed due pcedẽtes dantur tam de specie specialissima φ subalterna. Alia differentia quia ista diffinitio spẽi de qua querit questio datur de specie vt cõparatur ad indiuidua sua de quibus pdicatur sed due pcedentes dantur de specie vt cõparat̃ ad genus suũ vel quo ad modũ pdicandi vel supponendi.

Notandū scđo ꝙ Porphirius dicit in diffinitōe spēi ꝙ species predicatur de pluribus nūero differētib⁹ posset q̇s dubitare Utrū necessariū sit spēʒ spēalissimā sp predicari de pluribus. Pro quo notandū ꝙ species specialissime sunt duplices quedam sunt species que habent indiuidua corruptibilia vt homo asinus dicitur enī scđo de aīa Nihil eoꝝ que sunt vnū numero cōtingit semꝑ vnū ꝛ idē ꝑmanere ꝛ primo celi đr ꝙ oīne gn̄abile ē corruptibile Alie aūt sunt spēs q̄ habēt indiuidua incorruptibilia vt sol mūdus luna. Corpora enī celestia sunt incorruptibilia vt ꝓbaꝭ scđo celi: sunt enī ꝑtes principales vniuersi: mō totū vniuersuʒ ꝛ eius partes principales sunt incorruptibiles. Duplici etiā causa contingit ꝙ aliqđ vniuersale haber sub se multa indiuidua: primo ꝓpter finē hoc est cōseruatōem speciei Species enī quia ē ī idiuiduis ꝛ in vno indiuiduo ꝯseruari nō pōt qꝛ omnia ꝓpter materiaʒ quā includant corruptibilia sunt. Est enī materia radix corruptōis ꝛ principiū esse ꝛ non esse vt ostenditur sexto metha. Si ergo spēs rerum naturaliū conseruari debent necessario requirūtur plura īdiuidua ad illam specieʒ ꝯseruandā. Scđo cōtingit ꝙ aliquod vl'e hʒ sub se plura indiuidua ꝓpter materiaʒ qn̄ scʒ sub aliqua specie reperiūtur diuerse ꝑtes ꝛ portōes materie quaꝝ quelibʒ appetit ꝛ desiderat formā tūc qꝛ materia non pōt esse sine forma necesse ē illā formā multiplicari ꝛ diuidi ī quālibet parteʒ materie ꝛ sic erunt plura indiuidua sub vna specie vt sub specie hūana reperiūꝭ multa corꝑa q̄ nō pn̄t esse sine hūanitate g̃ natura hūana ē necessario mltiplicata ī mlta idiuidua spēi hūane Aresto. pmo celi ostēdit sil'e de naso: si enī vn⁹ nasus ꝯstaret ex tota materia oīm nasoꝝ nō esset necessariū formā nasi esse multiplicatā ī mltos nasos sʒ qꝛ materia nasoꝝ ē plurificata etiā oʒ formā nasi esse mltiplicatā ī mltos nasos ꝛ sic in spē nasi sunt multi nasi sʒ vna spē eodē mō dicēduʒ ē ī aliis. Dicendū ē ergo ad dubiū ꝙ q̇libet vl'e ꝛ spēs q̄ habet sub se indiuidua corruptibilia si đʒ talis spēs ꝯseruari ī esse q̇ ad esse existentie necessario req̇rit mlta indiuidua sʒ spēs q̄ hʒ indiuidua incorruptibilia nō ē necesse talē spēm hr̄e indiuidua plura oīs ergo spēs q̄tū ē de se ꝛ de aptitudine sue nature ē cōicabilis multis ꝛ reperitur in multis tn̄ aliqn̄ per accidēs ꝯtingit ꝙ aliqua spēs ex aliq̄ ꝯditione adiūcta nō haber plura indiuidua ꝛ nō cōicatur mltis lʒ aptitudine sue nature est apta cōmunicare se multis.

Notandū tercio ꝙ scđm Arestotilē

primo topicoꝝ. Aliqua dicūtur differre tribus mōis: ꝑmo gn̄e scd̄o specie: tercio numero Un̄ illa dicūtur differre gn̄e que sub diuersis generib⁹ cōtinentur vel inter sunt diuersa gn̄a exēpluꝫ ꝑmi vt hō ⁊ lapis intelligēdo hoc de gn̄e primo hō em̄ ponitur sb̄ aīali lapis vo nō. Ponūtur tn̄ sub eodeꝫ gn̄e remoto scꝫ corpore vel suba exemplū scd̄i vt decē ꝑdicamēta q̄ lꝫ nō ponūtur sb̄ diuersis gn̄ibus tn̄ ipa sunt inter diuersa gn̄a: ꝓprie tn̄ loqn̄do decē ꝑdicamēta nō dr̄nt sed sunt ꝑmo diuersa vt on̄ditur. v. metha. Scd̄o aliq̄ dicūtur differre spē q̄ scꝫ sb̄ diuersis spēbus ɔtinētur vel inter sunt diuerse spēs exemplū ꝑmi vt iohēs ⁊ iste asinus vel brunell⁹: exemplū scd̄i vt hō ⁊ asin⁹. Tercio aliqua dicūtur differre nūero q̄ scꝫ faciūt diuersum numeꝝ vt iohēs ⁊ petrus q̄ dr̄nt solū numero spē em̄ sunt ideꝫ: vn̄ ⁊ porphi. dixit ꝙ participatōe spēi om̄es hoīes sunt vnus hō. Sequit̄ corollarie ꝙ iter istas dr̄nas ⁊ diuersitates ē ordo qꝛ quecūqꝫ differūt gn̄e etiā differūt spē ⁊ nūero lꝫ nō ecōuerso: socrates em̄ ⁊ plato dr̄nt nūero tn̄ spē ɔueniūt ⁊ gn̄e: sicut ergo aliq̄ dicunt̄ differre trib⁹ mōis sic etiā aliq̄ dicūtur idē ⁊ eadē trib⁹ mōis scꝫ gn̄e spē nūero. Un̄ ista dicūtur eadē gn̄e q̄ sb̄ eodē gn̄e ɔtinent̄ ⁊ sic illa q̄ ɔtinētur sb̄ eodeꝫ gn̄e primo dicūtur idē gn̄e primo vt hō ⁊ asinus sꝫ illa q̄ ɔtinētur sub eodē gn̄e remoto dicunt̄ eadē gn̄e remoto vt hō ⁊ lapis. Sꝫ ista dicūtur idē spē que sub eadeꝫ spē ɔtinētur vt socrates ⁊ plato ⁊ oēs hoīes: silr̄ due albedines vl̄ nigredines: sꝫ ista dicūtur idē nūero q̄ cōstituūt vnū nūerū vt marc⁹ tulli⁹ ⁊ cicero: silr̄ accidēs ⁊ sb̄iectū: vn̄ ⁊ dr̄ p̄io topi. ꝙ accn̄s ⁊ subiectū nūero sunt idē Sequitur corollarie ꝑmo ꝙ int̄ istas ydēptitates ē ordo pꝫ qꝛ maxima ydēptitas ē ydēptitas nūeralis vt dr̄. v. metha. Deide minoꝛ ē ydēptitas specifica: minima ē ydēptitas gn̄ica. Sequit̄ corollarie scd̄o ꝙ ista ɔn̄a nō valet Illa sunt idē gn̄e vt hō ⁊ asinus g̊ sunt idē patꝫ qꝛ arguit̄ scd̄m fallaciā a scd̄m quid ad simpliciter Esse em̄ ideꝫ genere ē esse idē scd̄m quid Cōmittitur etiā in predicto argumento fallacia equiuocatōis In an̄cedente em̄ fit ꝑmo de ydemptitate generifica cū dicitur hō ⁊ asinus sunt ideꝫ gn̄e: sed in cōsequenti cū dicitur ergo sunt ideꝫ fit sermo de ydemptitate nūerali. Idem em̄ per se positum accipitur ꝓ ydemptitate numerali iuxta regulā cōmunē logicoꝝ omne annalogū per se positum stat pro significato principaliori.

Notādū quarto ⁊ vltio qꝛ dictū ē in diffinitōe gn̄is ⁊ etiā spēi ꝙ vtrūqꝫ illoꝝ predicat̄ i q̇d Triplex igit̄ assignat̄ q̇d ⁊ huic triplici quid correspondet triplex quale

Primū em̄ quid ē ipsius generis ⁊ hoc quid scd̄m se est indeterminatū generabile ⁊ cōfusū ⁊ huic qd correspōdet quale ipius differentie Ipsa em̄ differētia aduenieēs qualificat ⁊ contrahit ipsum genus ad certā speciem. Vn̄ dixit porphirius postea ꝙ differētia aduenieēs generi cōstituit spēm. Scd̄m quid ē ipius speciei ⁊ hoc ē quid determinatū ad certū: certi gn̄is: spēs em̄ dicit naturā certā ⁊ limitatā ⁊ huic quid correspōdet quale ipius ꝓprij Propriū em̄ emanat ⁊ oritur ex principijs ipius spēi in ꝗtū vnita. Vn̄ ⁊ postea dicet̄ ꝙ ꝓpriū p̄dicatur in quale accidētale de spē cōuertibili vt risibile de hoīe. Tercium quid ē ipi⁹ indiuidui ⁊ hoc quid dicitur hoc qd quasi qd cōtractū ⁊ limitatū ad eē pticulare hoc vel illd: ⁊ huic qd indiuidui correspōdet quale accidētis Accidēs em̄ sequit̄ principia cōplexionalia indiuidui ⁊ victoriā qualitatū in indiuiduo vt dicetur inferi⁹ circa accidēs. Sequitur corollarie ꝙ primū quale vt quale ipsius differētie ē omnino essentiale: genus em̄ ⁊ differētia essentialis sunt d̄ essentia rei loquēdo logice queadmodū materia ⁊ forma sunt d̄ essentia rei loquēdo phisice: scd̄m quale vt q̄le ipius ꝓprij ē aliq̄ mō essentiale aliq̄ mō accidētale: essentiale iō q2 sequit̄ p̄ncipia essentialia rei. Accidentale ideo q2 non ē de essētia rei nec ingreditur diffinitōez essentialē rei sed accidētaliter ꝓpriū rei. Tercium vero quale vt quale accidētis ē omnīo accidētale q2 nō sequitur principia essentialia rei nec ingredit̄ diffinitōnem essentialē rei Istis notabilibus sic positis est.

Conclusio responsalis ista diffinitio speciei ē bn̄ posita in qua dicitur Spēs ē quod p̄dicatur de pluribus numero differētibus in eo qd quid. ꝓbatur Illa diffinitō ē bene posita p quā diffinitā differt ⁊ distinguitur a nō ꝯtentis sub diffinito sed per istā diffinitōez ipa spēs differt ab alijs vl'ibus quatuor: gn̄e differētie ꝓprio ⁊ accidente igitur. Maior ē Boetij in libro diffinitionū Minor ptz q2 primo spēs differt a genere p hanc particulā differētib⁹ numero. Genus em̄ prīo p̄dicatur de his q̄ differūt spē: licz ex ꝯsequenti etiā p̄dicatur de his q̄ drūt nūero. Differt em̄ species a differētia ꝓprio ⁊ accidēte p illā particulā cū dicitur in eo quod quid. Differētia em̄ ꝓpriū ⁊ accidēs p̄dicantur in quale vt dicetur inferius: cōcludit̄ ergo ꝙ diffinitio ipius spēi ē bene assignata.

Arguitur primo diffinitio spēi nō ē bene posita igitur ꝓbatur: om̄is bona diffinitio debet cōuenire cuilibet ꝯtento sb̄ diffinito: sed ista diffinitō spēi nō ē huiusmōi

igitur: Maior ē Boetij in libro diffinitōnū. Minor pȝ q2 multa sunt que nō pdicātur vt sol mūdus luna similiter fenix que est vnica auis in mūdo. Dico verū argumentū ɔcludit ꝙ iste spēs sol mūdus luna nō p̄dicātur de pluribus actu tñ aptitudine ⁊ ista aptitudo tenet se ex parte forme nō ē ergo defectus ex pte forme specifice cōicantis se pluribus sed ē defectus ex pte materie suscipiētis q2 tota materia solis substat huic forme Sequitur corollarie ꝙ ista ɔsequētia nō valet sol luna mūdus p̄dicātur de plurib⁹ aptitudine ergo actu q2 nō ē de rōe aptitudinis quod reducatur ad actū sed de rōe potentie ē ꝙ ipsa debet reduci ad actū q2 ē essentialiter ad actū vt dicitur nono metha. De fenice aūt dicatur ꝙ licet actu non sunt plures fenices tñ successiue generantur plures Iuxta em̄ pliniū capitulo de fenice Fenix ē vnica auis arabie cū quīngētis vixerit annis collectꝫ aromatum virgultis rogū ⁊ cumulū lignoꝝ colligit ⁊ supra se ponit in dorsum: volatq3 in radiū solis ⁊ in tali volatu alis motꝫ mouet aerem calidū ⁊ sic incendūtur illa virgulē in eius dorso ⁊ deinde in certū locū se ponit ⁊ ɔburit seipm ex cinerib⁹ autē cōbustis generatur aūt nouus phoenix. Nō ē aūt phoenix nec masculus nec femella q2 nō generat nec gñatur p seminis propagatōem ⁊ ideo nō habet mēbra ad generatiōeȝ necessaria et ponūt alij sb feminino gñe ɔmuniter tñ grāmatici ponūt sub masculino.

Arguitur scdo diffinitio spēi nō valet pbatur nulla diffinitio bona debet cōuenire alteri qđ sub diffinito nō ɔtinetur sed ista diffinitio ɔuenit alicui qđ nō ɔtinetur sub specie igitur ista diffinitio nō valet. Maior ē Boetij in libro diffinitionū. Minor pȝ q2 genus generalissimu vt substātia p̄dicatur de plurib⁹ numero differētib⁹ substātia em̄ p̄dicat de socrate ⁊ platone que differūt nūero: hec em̄ ē vera socrates ē substātia Plato est substātia. Dico verū argumētū ɔcludit ꝙ genus generalissimū p̄dicatur de pluribus que differūt numero nō imediate sed mediate: spēs aūt p̄dicatur de pluribus numero differētibus imediate. Alij dicūt ꝙ ad diffinitōem debet addi hec particula solū spēs em̄ p̄dicatur solū d his q differūt gñe genus aūt generalissimū p̄dicatur de his que differūt numero sed nō solū q2 etiam p̄dicatur de his que differūt specie.

Arguitur tercio spēs nō predicatur de his que differūt numero pbatur hec spēs hō p̄dicatur de iohāne ⁊ petro Johēs ⁊ Petrus sunt idem numero: pbatur illa

sunt idē nūero quoꝝ materia est vna: sꝫ vna est materia Johis ꝛ petri ergo ioannes ꝛ petrus nō differunt. Maior ē aristotelis quinto methãice. Minor est aristotelis primo de generatiōe cū dixit ꝙ omniū generabilium et corruptibiliū est vna et eadem materia dico veꝝ argumentū concludit ꝙ illorum quoꝝ ē vna materia proxima et signata iohēs autē et petrus non hñt vnaꝫ materiā signatam quilibet eñi illorum habet ꝓprium corpus. Ad autoritatē aūt aristotelis de generatione dicatur ꝙ omniū generabilium et corruptibiliū ē vna materia prima gn̄abilis ñ signata nō autem proxima et disposita siue signata

Arguitur quarto. Species nō predicatur de pluribus ꝓbatur. Illud quod ē p̄dicabile ē p̄dicatū sed spēs non est p̄dicatum ergo nō est p̄dicabile. Maior quia p̄dicabile et predicatū sunt idem ƀm rem vt d̄r petrus hispanus in scđo tra tatu sue summe. Minor est aristotelis p̄mo topicoꝝ vbi solū nūerat quatuor predicata dyalectica scilicet genus diffinitionem ꝓprium et accidens. Dico veꝝ argumentū ꝯcludit ꝙ licet spēs non ē p̄dicatū dyalecticū sed eque bene ē p̄dicatuꝫ capiendo p̄dicatū cōmuniter. Unde p̄dicatum dyalecticū ē p̄dicatum quod aptū natū est p̄dicari in ꝓpositione terminabili per assēsū. Propositio aūt terminabilis parte ē in qua subicit̄ aliquod cōmune et de quo est scientia. Spēs aūt p̄dicatur de indiuiduis que ƀm porphiriū relinquunt̄ ab arte et ipoꝝ nō ē scia et per consequens species non est predicatum dyalecticum.

Arguitur quinto. Species nō predicatur de indiuiduis in eo qđ quid ꝓbatur Illud quod p̄dicat̄ de aliquo in eo ꝙ q̇d dicit totū esse illiꝰ de quo p̄dicatur sed spēs non dicit totum esse indiuiduoꝝ igit̄. Maior est aristotelis septimo methãice. Minor quia indiuiduū d̄r materiā signatam cū quantitate quia hec sunt principia indiuiduationis vt dicetur inferius. Modo species non d̄r materiā signatam. Spēs eñi d̄r materiā in cōmuni sed non signatā Unde dicit doctor thomas in tractatu de quiditatibus rerum homo d̄r carnē et os sed hic homo d̄r hanc carnem et hoc os. Dico veꝝ argumentū cōcludit. Qꝛ species non dicit totum esse indiuiduoꝝ materiale quia nō includit materiā signatam tamen species dicit totum esse indiuiduorum formale et essentiale et specificum et hoc sufficit ad hoc ꝙ predicetur de ipis indiuiduis.

Arguitur sexto. Spēs nō p̄dicatur

de pluribus et de indiuiduis in eo q̄ quid est ꝓbatur. Illud de quo aliquid predicatur in eo quod quid hoc habet quidditatem sed indiuidua nō habent quiditatē igitur spēs non predicatur de ipis in eo quod quid. Maior ē quia inter p̄dicatū et subiectū debet esse ꝓportio si ergo species dicit quiditatē tunc illud de q̄ p̄dicatur etiam dꝫ habere q̇ditatem. Minor quia si indiuidua haberent quiditatē tūc possent diffiniri quod est cōtra aristotilē septimo methꝫice. Singulariū nō est diffinitio nec demonstratō diffinitio enī est sermo quiditatis et essentie vt dicit ꝯmentator septimo methꝫice. Dico ver argumentū cōcludit quod indiuiduum ꝯsideratum ex parte accidētium ⁊ materie signate: ⁊ sic non sunt diffinibilia quia accidentia non ingrediunt̄ diffinitionem quiditatiuam rei sed indiuidua considerata vt sunt res q̄dam nature in quibus terminatur natura cōmunis et existit ⁊ sic indiuidua habent q̇ditatem illius nature.

Arguitur septimo. Species speci-

alissima non p̄dicatur in quid igit̄ diffinitio non vꝫ ꝓbatur q̇a sequeretur q̄ spēs posset terminare questionē q̄uid ē ex quo predicatur in quid quod est falsum et cōtra aristotelem s̄cdo posteriorum vbi arestotelis ostendit q̄ sola diffinitio terminat questionem quid est. Dico ver argumentū cōcluderet si caperet̄ ħ q̇d vt d̄r notíciā partiū essentialium rei q̄ per diffinitionē essentialē rei exprimunt̄. sed capitur hic quid vt querit p̄dicatum quiditatiue superius ⁊ sic genus terminat questionem quid ē in ordine ad spēm et ipa spēs terminat questionē q̇d est quo ad indiuidua

Arguitur octauo. Spēs nō hꝫ tres

diffinitōes igit̄ determinatio pophirij nō vꝫ ꝓbat̄ añs vni⁹ rei est vna diffinitio ꝓbatur vnius rei ē vnū esse sꝫ diffintio exp̄mit esse rei g̃. Maior ē nota qꝛ vnius rei ē vna forma. Mō forma dat eē primo pħicoꝝ et etiā si vna res haberet plura esse tūc vna res esset plura entia Minor est aristo. primo topicoꝝ ⁊ septimo methꝫice. Diffinitio est oratio indicans esse rei. Dico ver argumentum cōcludit q̄ vni⁹ rei ē vna diffinitio q̇ditatiua ⁊ essentialis tamē vnius rei p̄nt esse plures notificatōes q̄les sunt diffinitōes ipi⁹ spēi et etiā vnius rei eodē mō ꝯsiderate ē vna diffinitio sꝫ ꝯsiderādo aliquā rem diuerso mō potest habere plures diffinitiōes vt declaratū ē in primo notabili

Utrum in quocunqꝫ predicamento

sint quedam generalissima et quedam specialissima ⁊ quedam

intermedia. Et vtrū diffinitio generis generalissimi ⁊ spēi spe-
cialissime sint bene assignate. Sciendū ꝙ hec questio duo que-
rit. Primo vtrū in quolibet p̄dicamento sint quedā gn̄alissima
⁊ quedam spēalissima ⁊ quedam intermedia. Scđo querit vtꝝ
diffinitōes gn̄is generalissimi ⁊ speciei spēalissime sint bn̄ assi-
gnate. Pro intelligētia itaqꝫ ptis prime.

Notandū ē primo ꝙ qꝛ in titulo que-
stionis dicitur p̄dicamentū. Sciendū ꝙ p̄dicamentū accipit̄
trib⁹ mōis. Prio ꝑ tota coordinatōe ex collatōe oīꝫ p̄dicamē-
toꝝ q̄dditātiuoꝝ in aliquo p̄dicamēto ponibiliū incipiēdo a ge-
nere generalissimo ꝑ genera intermedia vsqꝫ ad spēm spēalissi-
mā ⁊ isto mō capitur in ꝓposito. Scđo capitur p̄dicamentū ꝑ
ꝑ genere generalissimo alicuius p̄dicamenti ⁊ coordinatōis p̄-
dicamentalis ⁊ sic substātia vel quātitas diceret̄ p̄dicamentū
⁊ sic cepit p̄dicamentū Porphiri⁹ cū dixit ꝙ decem p̄dicamen-
ta sunt decē rerū pꝛīa p̄ncipia. Tercio capit̄ p̄dicamētū ꝑ poni-
bili in aliquo p̄dicamento ⁊ sic homo vel asinus ē p̄dicamentū
qꝛ ponūtur in p̄dicamēto substātie. Sciendū etiā ꝙ hoc signū
vnoquoqꝫ in titulo questōis nō debet capi collectiue vt valeret
tm̄ ꝙ in oībus p̄dicamentis decē sumptis essent quedam gn̄a-
lissima ⁊ quedā intermedia ⁊ quedā subalterna sed hoc signuꝫ
vnoquoqꝫ debet capi distributiue vel diuisiue vt valet tm̄ ꝙ in
quolibet p̄dicamento diuisim sumpto reperiūtur quedā gene-
ralissima specialissima ⁊ intermedia.

Notandū scđo ꝙ aliter logici cōmu-
nes respōdent ad p̄mam ptem questionis: ⁊ aliter logici peri-
patetici. Cōmunes enī logici dicūt ꝙ in quolibet p̄dicamento
diuisim reperiūtur plura generalissima qꝛ duo vnū ꝑ ꝯcretis ⁊
aliud ꝑ abstractis tam enī ꝯcreta ꝙ abstracta ponūtur in p̄di-
camento vt in p̄dicamēto substātie ꝯcreta sunt homo asinus a-
nimal ⁊ ꝑ illis ponitur hoc genus generalissimū substātia Si-
militer dicūt ꝙ in p̄dicamento ponūtur abstracta vt hūanitas
animalitas asineitas ⁊ ꝑ illis ponūt hoc genus generalissimū
substātialitas. Similiter in p̄dicamento quātitatis ꝑ ꝯcretis
ponūt hoc genus quātum nō interrogatiue sumptū inq̄ntū h̄
signū quātum signat rem habentē aliquā q̄ntitateꝫ vt linea est
quāta corpus ē quātum: sed ꝑ abstractis ponūt hoc genus ge-
neralissimū q̄ntitas sic etiā in p̄dicamento qualitatis ponūt q̄-
le nō interrogatiue sumptū vt valet tm̄ quale idest qualitatem
habēs: ꝑ abstractis aūt ponūt qualitas. Et si eis obijcitur tm̄

Porphirius dr ꝙ solū decē sunt gnā gnālissima si aūt ponūt de
cem ꝓ concretis et decē ꝓ abstractis tūc erūt viginti gnā gnā-
lissima Respōdet ꝙ tm̄ decē sunt gnā gnālissima in rōe formali
non coincidētia. Dicitur eīm primo posterioꝝ. Qz essentie pdica-
mentoꝝ sunt immixte et sic dicūt ꝙ gnā gnālissima ꝯcretoꝝ
et abstractoꝝ coincidunt et ꝯueniunt in rōe formali. Abstractū
eīm et concretū signāt formaliter et nō differūt ex natura rei sz
solū ex parte modi pdicandi. Logici āt peripatetici aliter rñdent ad
primā partē questionis et dicūt ꝙ in quolibet pdicamēto tm̄ ē
vnū generalissimū iuxta arestotelis et porphirij determīatōez
vt postea ꝓbabitur et dicūt isti ꝙ positio logicoꝝ cōmuniū defi
cit in duobus primo qz dicunt abstracta subalia vt ē hūanitas
animalitas equinitas per se in gnē nō eīm sunt in gnē nisi redu
ctiue inquantū reducūtur in naturā ꝯcretoꝝ q̄ ꝯcreta vt homo
asinus sunt ꝑ se in genere subē nec talia abstracta sunt genera
et spēs. Subalitas eīm non pōt esse genus nec spēs. Cuius ratō
est genus eīm hz rationē totius sīlr spēs. Abstracta aūt solū hūt
rōem partis quia dicūt formā tm̄ etiā illud quod dz pdicari dz
significari inesse illi de quo pdicatur. Dixit eīm doctor thomas i
de ente et essentia pdicari ē vnū in alio esse et ꝑ notā ꝯpositiōis
designari cōstat aūt ꝙ abstracta nō designant īesse sz vt separa
pdicantur lz pm rem insunt. Sequitur corollarie primo ꝙ ista ē fl'ā
humanitas est animalitas pz quia nō predicātur abstracta de
se ex quo vnū nō pdicatur inesse alteri. Sequitur corollarie scdo ꝙ
humanitas nō est spēs nec aīalitas ē genus quia gnā ⁊ spēs
hūt rōnem totius mō illa abstracta solū habent rationem ptis
Scdo deficit positio logicoꝝ in isto qz dicūt cōcreta accidentiū
ꝑ se esse in genere quod est falsum. In genere eīm accidentiū cō-
creta vt albus niger per accñs sunt in gnē inquātum reducūtur
in naturā abstractoꝝ que sunt ꝑ se in gnē. Rō aūt quare in gnē
accidentiū concreta nō sunt in gnē ꝑ se: quia illud quod est i ali
quo genere dz dicere vnā naturā illius generis in quo est sz cō
creta nō dicunt vnā naturā sed naturā subē et accñtis vt albus
significatiōnē materiali designat subām formali aūt albedinē.
Dicitur eīm in pdicamētis albus solā qualitatē pdicat et sic cōcre-
tum ē ens ꝑ accñs impōrtās naturā diuersoꝝ pdicamētorum
Entia aūt per accidens non sunt in gnē vt ondītur qnto meth.
Arestotelis eīm quinto methice reicit ens ꝑ accñs a pdicamēto
Unde ens ꝑ accñs ē ens qd ē aggregatū ex naturis diuersoꝝ
pdicamentoꝝ vt albus homo Sequitur corollarie ꝙ opposito mō
est in predicamento substantie quo ad concreta et ad abstracta
et in predicamentis accidentiū patet quia in predicamēto subē

concreta per se ponunt in genere vt homo animal sed abstracta per accidens vel reductiue inquantū reducunt in naturā suorum concretorum vt humanitas animalitas. Sed in pdicamēto accidentis abstracta ponunt per se vt albedo nigredo et concreta p accidens vt albus niger inquātum reducūtur in naturam abstractorum.

**Notandum tercio: q in quolibet pdicamento scdm veritatē et peripatetice loquēdo vnū est generalissimum et plura specialissima vt in genere substantie generalissimum est substantia specialissima homo asinus lupus. Ratō primi q2 scdm arestotilem decimo methauisice in vnoquoq3 genere rerum est dare vnū primū quod est metrū et mensura omnium et p cōsequēs in omni pdicamēto ē etiam dare vnū gnāalissimum. Alia ratio q2 omnis multitudo ē reducēda ad aliquā vnitatē sed in omni pdicamēto sunt multa que participāt vnā naturam et per ɔsequēs etiā in quolibet pdicamēto ē dare et assignari vnū gnūs supremum quod ē gnūs gnālissimum. Rō scdi quare in quolib3 predicamēto sunt plura specialissima quia cū fit exitus ab vno p diuersas vias necesse est illum exitum terminari ad diuersos terminos et fines. Cum autem gnūs diuiditur p differētias oppositas et diuersas in spēs necessariū est ex tali diuisione generis p diuersas differētias oppositas oriri et causari diuersas spēs quare concludit q in quolibet predicamento dnt esse multa specialissima que continētur sub vno gnē generalissimo illius coordinationis.

Notandum quarto et vltimo: q licz Porphirius in textu ponit duas diffinitōes gnīs gnālissimi tn̄ pprie loquēdo nullum gnālissimum habet diffiniri diffinitiōe pprie dicta. Ratio quia omnis diffinitio deb3 dari per prius et notius sed gnībus gnālissimus nihil est prius et notius sunt enim prima principia notificantia omnia et sūt decē prima pncipia cognoscendi primo autem nō datur prius: possunt tn̄ gnā gnālissima diffiniri diffinitione communiter dicta que est quedam notificatio via doctrine et quo ad nos: ponit autem porphirius in textu duas diffinitōes gnīs gnālissimi prima. Gnūs gnālissimū est quod cum sit gnūs nō potest esse spēs. Ratio quia gnūs generalissimū solum habet vnam habitudinē videlicet ad pdicata inferiora respectu quorum est genus si autem deberet esse species tūc haberet habitudinem ad aliqd supius qd non q2 genus generalissimum est primū in suo genere modo primo nō dat prius

Intelligit̃ autẽ diffinitio genus gñalissimum est quod cũ sit genus ea ratione qua est genus eadem rõne nõ potest esse species ꝗ notãter dicitur ꝓpter habitum habitus eñ est gñs et spẽs ꝫ non eadem ratione cum eñ habitus est genus gñalissimũ tũc dicit dispõem cõsurgẽtem ex adiacentia indumenti ad corpus Unde dicit Gilbertus porritanus in suis sex ꝑncipijs. Habit⁹ est corporum vel eoꝝ que circa corpus sunt adiacẽtia sed cũ habitus est species qualitatis tũc ꝑcat qualitatem ex multis actibus et operationibus difficulter mobilem a subiecto vt dicetur circa spẽm qualitatis. Scd̃a diffinitio generis gñalissimi ẽ genus generalissimũ. Est supra quod non ẽ aliud supueniẽs. Intelligẽdo de gñe predicamẽtali licet ens est supra substantiam et communius sube quia omnis substãtia ẽ ens sed non omne ens est substãtia. Accidẽs eñ etiã ẽ aliquid quia nõ est pure nihil tamẽ ens nõ est genus predicamẽtale vt postea probabitur licet sit genus scibile vt subiectum metꝭice dicit̃ eñ q̃rto metꝭ Methaphisica speculatur ens inquãtum ens et que huic ĩsũt hoc est ꝓprietates entis. Intelligitur etiam ꝙ supra genus generalissimum vt substãtia nõ ẽ genus superueniẽs essentiale qꝛ adaliquid est cõmunius substãtia quia omnis substãtia ẽ adaliquid saltem ꝑm modũ. omnis eñ substantia est creator vł creatura modo tam creator ꝙ creatura dicitur ad aliquid. Creator eñ dꝛ respectu creature creator: ꝛ Creatura dꝛ respectu creatoris creatura sed adaliquid importat respectum et est superius accidentale. Sic similiter idem et diuersum sunt cõmuniora quam substãtia: omnis eñ substãtia est idem sibi ipsi et diuersa ab alia substãtia sed nõ omne idem vel diuersum ẽ substãtia: omne eñ accñs etiã est idẽ vel diuersum et nõ est substãtia sed idẽ ꝛ diuersum important respectũ et sic dicitur superius accidentale et nõ essentiale. Sequit̃ corollarie ꝙ superuenire in scd̃a diffinitione generis generalissimi vꝫ tm̃ sicut esse superius essentialiter ad aliud predicamentaliter Porphirius etiã in textu ponit tres diffinitiones speciei specialissime. Prima species specialissima est que cum sit spẽs nunq̃ potest esse genus. Ratio quia gñs habet duas differentias formales ꝑ q̃s diuiditur in inferiora sua; species autem specialissima solum habꝫ vnam differentiam actu et non diuiditur diuisione formali sed materiali tantum in sua indiuidua. Scd̃a diffinitio speciei specialissime est que cum sit species nunq̃ diuiditur in alias species vt homo non diuidit̃ in alias species formaliter ex quo non habet differẽtias formales sed diuiditur in indiuidua ꝑ differentias materiales vel indiuiduales et per diuersas portiones materie vt postea dicetur

dico notanter ꝙ spēs nō diuiditur in alias spēs essentiales qꝛ homo diuiditur in virū ꝛ mulierē mō vir ꝛ mulier sunt species accidentales qualitatis. Uir em̄ dicit naturalē potentiā ꝛ mu·lier naturalē impotentiā: mō naturalis potētia ꝛ impotentia sunt spēs opposite accidētales scđe spēi qualitatis. Etꝫ etiā vir ꝛ mulier dicūt accidēs pȝ qꝛ vir dicit sexū masculinū ꝛ mulier sexū femineū mō sexus ē accidens. Ostenditur em̄ octauo metha. quare nascitur puer masculus aut femella. Tercia diffini·tio spēi spēalissime ē postq̄m nō ē alia spēs sepius ei spēs spēa·lissima apud aresto. vocatur athomū quasi indiuisibile ab a qđ est sine ꝛ thomos diuisio quasi sine diuisione: ꝛ ergo porphirius bn̄ dixit ꝙ spēs spēalissima ē postq̄m nō ē alia inferior species

Cōclusio responsalis ista: in vnoquoqꝫ p̄dicamēto reperiūtur q̄dā ḡnalissima: q̄dāꝫ spēalissima ꝛ q̄·daꝫ intermedia ꝛ diffinitiōes ḡnis ḡnalissimi ꝛ spēi spēalissime bn̄ assignate: p̄ria ps ꝯclusiōis pȝ ex scđo ꝛ tcio notabili. Scđa aūt ps ꝯclusiōis pȝ ex vltimo notabili ꝛ eius declaratōe.

Arguit p̄io: nō in quolibet predicamento sunt quedā generalissima igitur ꝯclusionis p̄ma ps est falsa ꝓbatur aūs: qꝛ tūc sequeretur ꝙ plura essent ḡna ḡnalissima ꝙ decem qđ est falsum: ꝓbatur sequela qꝛ essent viginti decem ꝓ ꝯcretis ꝛ decē ꝓ abstractis porphiri⁹ aūt dicit in textu decē ḡna ḡnalissima sunt decē rerū principia. Dico ꝙ tm̄ decem sunt ḡna ḡnalissima ad seinuicē irreducibilia. Si aūt vt aliqui volūt ponūtur decē ꝓ ꝯcretis ꝛ etiā decem ꝓ abstractis ipsi dicūt ꝙ illa genera ḡnalissima abstractorū coinciđūt in ratōe for·mali vt substantia ꝛ substantialitas.

Arguitur scđo: non sunt in quolibet p̄dicamento quedā ḡnalissima igitur: ꝓbatur In quolibet p̄dicamento ē tm̄ vnū generalissimū igitur nō sunt plura tenet cōsequētia vtute exclusionis aūs ꝓbatur: in omī genere rerū est dare vnū p̄mū quod est metrū ꝛ mensura omniū aliorū sed qđlibet p̄dicamentū est vnū genus: igitur in quolibet p̄dicamento est vnum ḡnalissimū tm̄ ꝛ nō plura: maior ē aresto. decimo methaphisice: minor ē porphi. ꝛ aresto. quinto metha. vbi diuidit ens in prima decē ḡnalissima. Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ in quolibet p̄dicamento est vnum generalissimū principale ꝛ irreducibile ponēdo tm̄ duo vt logici cōmunes ponunt tūc vnū generalissimū reducitur ad aliud vt in genere substantie gene·

ralissimū abstractoꝝ vt substātialitas reducitur ad generalissimū cōcretorū vt substātia In pdicamentis aūt accidentiū generalissimū ɔcretoꝝ reducitur ad generalissimū abstractorū: vt dictum est in scdo notabili.

Arguitur tercio in genere substātie nullū est generalissimū ꝛ specialissimū ergo cōclusio falsa ꝓbatur añs vbi reperitur generalissimū ꝛ specialissimū ibi ē magis ꝛ minus sed genera ꝛ species de pdicamēto substantie nō suscipiūt magis ꝛ minus igitur. Maioꝛ quia generalissimū ē magis cōmune sed specialissimū ē minus cōmune ꝛ sic ibi est magis ꝛ minus: minoꝛ qꝛ in pdicamento substantie genera ꝛ species sunt substātie: modo substantia nō suscipit magis ꝛ minus. Dico verum argumētū cōcludit ꝙ genus ꝛ species in pdicamento substātie non suscipiūt magis ꝛ minus quo ad significata ꝛ quo ad naturas quas nominant tamē quantum ad modum pdicandi substandi vel significandi vt genus ꝛ spēs stant sub intentōib⁹ scdis sic suscipiūt magis ꝛ min⁹ ꝛ sic ē ī ꝓposito

Arguitur quarto: in predicamento substantie nō sunt plura specialissima igiť ꝓbať Quicquid per superabūdantiā dicitur vni tm̄ ɔuenit sed specialissima dicunť ꝑ suꝑabūdātiam igitur in pdicamento substātie ē tm̄ vnū specialissimū: maioꝛ ē arestotilis sexto topicoꝝ: minoꝛ quia specialissimū ē superlatiuus: mō superlatiuus significat excessum in summo ꝛ dicitur per superabūdātiam vt dicūt grāmatici. Dico verū argumentū cōcludit ꝙ quicqd per suꝑabūdantiā diciť vni soli ɔuenit si superlatiuus exponitur affirmatiue ꝛ vt sic: ꝫ si negatiue exponitur pōt cōuenire plurib⁹ ꝛ successiue possunt em̄ plures eē fortissimi Quid aūt sit superlatiuū capi affirmatiue ꝛ quid negatiue dicetur inferius aliquando.

Arguitur quinto in cooꝛdinatōe pdicamentali nō sunt plura media pdicata ꝓbatur qꝛ vel illa pdicata essent media ꝑ abnegatōem vel participatōeꝫ ex sufficienti diuisiōe sed nullū illoꝝ ē dicendū: ꝓbatur nō sunt media per abnegatōem ꝓbatur qꝛ superioꝛa nō negātur a suis inferioribus sed potius sunt de essentia eoꝝ: ꝙ aūt nō sunt media ꝑ participatiōeꝫ ꝓbatur quia superioꝛa non participāt inferioꝛa sed potius inferioꝛa participant superioꝛa vt homo participat animal sicut illud quod est de essentia sua. Dico verū argumen

tum cōcludit q̄ predicata intermedia inter genus gn̄alissimū z spēm specialissimā non sunt media p participatōēz nec p ab negatōem sed sunt media ordine z positōe supponūtur eī qui busdam vt superiorib⁹ z supponūtur etiam alijs vt inferiorib⁹

Arguit̄ sexto: suba est genus genera lissimuz z habet genus supra se z per cōsequēs genus gn̄alissi mū habet genus supra se supzauemēs ꝓbatur vniuersale ē ge- nus ad subam hec eī ē vera suba ē vniuersale z suba est genus gn̄alissimū z per ꝯsequēs genus gn̄alissimū habz genus supra se. Dico verum argumentū concludit q̄ vniuersale non ē verū genus ad subam lz potest cōcedi quod habet modū gn̄is sicut z determinatū ē añ q̄ vniuersale nō est verū genus ad quinqꝫ predicabilia.

Arguit̄ septimo: genus generalissi- mū potest esse species igitur diffinitio generis generalissimi n̄ valet probatur añcedens quia habitus est genus z species igit̄ ꝓbatur añs: quia habitus est vnū de decem generibus genera lissimis: similiter habitus est species qualitatis. Dico verū ar- gumentū concludit q̄ idem quo ad vocem potest esse genus ge neralissimū z species sed nō quo ad rem significatā z substratā vt dictum est in vltimo notabili.

Arguitur vltimo. Porphiri⁹ ē dimi nutus ergo ꝓcessus suus nō valet ꝓbatur añs qz nihil ponit d̄ specie subalterna nec eaz diffinit que est media inter genus ge neralissimū z speciem subalternam mō de extremo non itur in extremum nisi per medium. Dico licet porphirius nihil loqui tur de specie subalterna eius tn̄ notificatōes pn̄t haberi ex dif- finitione speciei specialissime possunt ergo poni tres diffinitō- nes speciei subalterne opposito modo cum specie specialissima Prima species subalterna est que cū sit species potest esse gen⁹ vt animal Scd̄a species subalterna est que cum sit species diui dit̄ in alias species vt animal. Tercia spēs subalterna est post quā est alia inferior species vt animal. Sic similiter possent po ni due diffinitōes generis subalterni sicut posite sunt due diffi nitiones generis generalissimi: prima genus subalternum qd̄ cū sit genus potest esse species vt animal: scd̄a genus subalter- num est supra quod est aliud genus superueniēs vt corpus por phirius aūt has diffinitōes subricuit causa breuitatis vel quia possent sufficienter intelligi ex iam dictis.

Utrū cōuenientia τ differētia inter coordinationē naturalem τ predicamentalē sit bene assignata τ vtrum differētia quo ad numerū inter gña generalissima species specialissimas τ indiuidua a porphirio sit cōuenienter posita. Pro intelligentia questiōis sciendū ꝙ hec questio duo querit Prīo querit vtrū cōueniētia τ differētia inter coordinatōem naturalē τ p̄dicamētalem sit bñ assignata Scđo querit vtrꝫ differētia inter genera generalissima τ spēs spēalissimas τ indiuidua videlꝫ ista ꝙ gña gñalissima sunt in numero certo quo ad nos τ naturam: specialissima vero in numero certo quo ad nos sed nō quo ad naturaꝫ sed indiuidua in numero incerto τ quo ad nos τ quo ad naturam sit bene assignata.

Notandū est primo: ꝙ coordinatio est duplex naturalis τ p̄dicamentalis Naturalis ē hītudo multoꝝ hoīm hñtium se ad aliquod vnū pricipiū a quo descēderūt ꝑ viā gñatōis τ ad seinuicem in linea cōsanguinitatꝭ vt pater cum suis filijs τ tota genelogia dicitur cōstituere coordinationem naturalē exemplū porphirij vt iupiter tantalides pelopides atrides agamenon. Sꝫ coordinatio p̄dicamentalis ē habitudo τ ordo p̄dicatoꝝ q̄dditatiuoꝝ hñtiū se scđm sub τ supra vt suba corpus: corpus aīatum aīal: aīal rōnale τ hō. Ponit aūt porphirius in textu duplicem ꝯueniētiā inter coordinatōem naturalē τ p̄dicamētalē: p̄ma q2 sicut in coordinatōe naturali quedā sunt extrema: quedā intermedia sic ī coordinatōe p̄dicamētali quedā sunt extrema τ q̄dā intmedia Exemplū porphirij de coordinatōe naturali ē iupit᷑ tātalides pelopides atrides τ agamenō: iupit᷑ τ agamenō sūt extrema: τ alij tres tātalides pelopides atrides sunt itermedia. Jupit᷑ eñ fuit p᷑ tm̄ τ lꝫ saturn⁹ fuit p᷑ iouis tñ hͦ obricet᷑ q2 iupit᷑ expulit saturnuꝫ de regno τ sic tota familia τ genelogia dꝫ stare ī ioue Agamenō aliđ extremū q̄ ad īfra fuit fili⁹ tm̄ τ nō p᷑ Sic in ista coordinatōne p̄dicamētali suba corpus: corpus aīatū aīal aīal rōnale τ hō Extremū quo ad sup̄ ē suba extremū quo ad infra ē hō Infmedia aūt sunt corpus corp⁹ aīatū aīal τ aīal rōnale scđm intentionem porphirij. Scđa cōuenientia est quia in coordinatōne naturali extrema habent vnam habitudinem tantum τ intermedia duas vt Jupiter est tantū pater τ Agamenon tantū filius. Sed tres intermedij vt Tātalus Pelopides τ atrides sunt p᷑es τ filij respectu diuersoꝝ vt tātal⁹ ē fili⁹ iouis τ p᷑ pelopidis: sic ī coordinatiōe p̄dicamētali extrēa hñt vnā hītudinē tm̄

⁊ intermedia duas vt substantia ē genus gn̄alissimū tm̄ homo spēs spēalissima tm̄. Sed intermedia sunt gn̄a ⁊ spēs respectu diuersoꝝ vt corpus ē spēs subē ⁊ genus corporis animati sic ⁊ in aliis intermediis est dicendū differentia aūt inter coordinatōem naturalē ⁊ p̄dicamentalē assignat̄ ista ex textu q꞉ in coordinatiōe naturali omnia hn̄t reduci tanq̄ ad vnū principiū vt intermedia cū vltio extremo reducūtur ad iouem tanq̄ ad eoꝝ primū patrē: sed in coordinatōe predicamētali generꝝ ⁊ specierū nō ē sic: nō est em̄ dabile vnū genus vniuocū ad q̄d omnia genera ⁊ species decem p̄dicamentoꝝ haberēt reduci: licet em̄ omnia reducūtur ad ens tamē ens nō est vniuocū ad decem p̄dicamenta vel substātiā ⁊ accidēs vt ꝓbabitur in seq̄nti q̄stiōe

Notandū scd̄o: q̄ Porphiri⁹ i textu

comparat genera generalissima species specialissimas ⁊ indiuidua adinuicem penes numerū: ⁊ dicit q̄ genera generalissima sunt in numero certo ⁊ quo ad nos ⁊ quo ad naturā q꞉ decē Sed species specialissime sunt in numero certo ⁊ diffinito quo ad naturā vel deum qui ē natura naturās omnium tn̄ quo ad nos incognito. Sed indiuidua que sunt post specialissima sūt in numero incerto ⁊ indiffinito ⁊ quo ad naturā ⁊ etiaꝫ quo ad nos Q̄n̄o aūt ista sunt intelligenda dicetur inferius. Quantuꝫ ad primum dicit Porphirius q̄ genera gn̄alissima sunt decem ⁊ sunt decem rerū principia. Intelligēdo q̄ decem p̄dicamēta sunt decē reꝝ pricipia cognoscēdi ⁊ diffiniēdi pricipia em̄ essendi sunt solū tria: materia forma ⁊ priuatio: vt dicit̄ primo phisicoꝝ: q̄ autē decem genera sunt decē rerum principia diffiniēdi patet em̄ cū diffinimus hominē ꝯplete incipimus a genere generalissimo ⁊ procedimus vsq̄ ad vltimā differētiam ꝯuertibilem cuꝫ hoīe: Vn̄ dicimus hō est substantia corporea animata sensitiua rationalis ⁊ mortalis: q̄ aūt diffiniēdo hoīem dicim⁹ homo est animal rōnale. In eo q̄ dicim⁹ animal/ etiā intelligimus gn̄a superioꝝ q̄ includūtur in hoc gn̄e aīal Species aūt specialissime sunt in numero certo quo ad naturam nō quo ad nos q꞉ nō ē facile vni hoī oēs regiōes mūdi agnoscere ī quib⁹ iuenitur vnū in aliq̄ regiōe q̄d nō inuenit̄ ī alia. Rō aūt quare spēs sunt finite: q꞉ ptās generis ex qua educūtur sn̄t differētie educēres sn̄t finite ⁊ ꝑ ꝯn̄s etiā spēs q̄ ad naturā sunt finite sꝫ nō q̄ ad nos q꞉ nos nescimus spēs oīm rerū: Q꞉ aūt terciū sit verū q̄ indiuidua sunt infinita idest nō numero certo ⁊ quo ad naturā ⁊ quo ad nos: q̄ indiuidua sunt in numero incerto ptꝫ q꞉ si spēs sn̄t infinite q̄ ad nos mīto plus idiuidua sunt infinita

Indiuidua etiã sunt finita quo ad naturã nõ sic ꝙ indiuidua q̄
actu sunt in mũdo ꝙ essent infinita: q2 nullũ infinitũ ē: tercio
phisicoꝝ. Sz indiuidua dicũtur infinita quo ad ꝯtinuam gene-
ratiõez ⁊ corruptõez sunt infinita Motus em̄ solis in obliquo
circulo hoc est sub zodiaco ꝑ accessum ⁊ recessum suũ ē causa ge
neratõis ⁊ corruptõis indiuiduoꝝ ⁊ ille motus ē infinitus ab
eterno ⁊ ineternũ durãs ⁊ ꝑ ꝯsequẽs indiuidua dicũt infinita

Notandũ tercio ꝙ porphiri⁹ i textu

infert quatuor corollaria. Primũ ꝙ descendentē a gñibus ge-
neralissimis vsqz ad specialissimas spẽs iubet Plato quiescere
tanꝙ a diuisione formali Spẽs em̄ nõ diuiditur diuisione for-
mali in indiuidua: sed materiali. Rõ q2 diuisio formalis fit ꝑ
differentias oppositas sed species nõ hz differẽtias oppositas
sed hz vnã actu diuisio aũt nõ põt fieri ꝑ vnã differẽtiã sed ipa
spẽs diuiditur ꝑ differentias materiales ⁊ diuersas porcõẽs ⁊
ꝑtes materie in indiuidua quare corollariũ verũ. Scõm corol
lariũ ꝙ singularia infinita relinquẽda sunt ab arte nec ipoꝝ ē di
sciplina. Rõ corollarii q2 scia est eoꝝ que necessaria sunt incor-
ruptibilia ⁊ intrãsmutabilia. Cõstat aũt ꝙ singularia sunt mu
tabilia variabilia ⁊ corruptibilia ⁊ etiã q2 scia est ex demõstrati
one ꝓprie passionis de subiecto vt dicitur ꝑmo posterioꝝ. Cõ-
stat aũt ꝙ indiuidua nõ habẽt ꝓprias passiões: vt dicitur ꝑmo
posterioꝝ. Actus em̄ sunt singulariũ aptitudines quas dicunt
ꝓprie passiones sunt vniuersaliũ quare corrollariũ verum.

Notandũ quarto ⁊ vltimo terciũ co

rollariũ ꝙ Porphiri⁹ ponit in textu ē hoc descẽdentē a gñalissi
mis ad specialissima necesse est ire per multitudinē Vñ ire per
multitudinez est loco alicuius ꝑdicati magis cõmunis sub in
ferre ⁊ mõstrare plura ꝑdicata quidditatiua que significãt sub
ꝯceptibus minus cõmunib⁹ ⁊ determinatis que significabat
illud ꝑdicatũ magis cõmune sub vno cõceptu magis cõmuni
vt patet descendo a generalissimo gñe ꝑ genera intermedia vs-
qz ad speciē specialissimã. Rõ huius corollarij quia ille qui de
scendit a generalissimis ad specialissima necesse est descendere
per diuisionē ⁊ in qualibet diuisione itur per multitudinē ⁊ in
qualibet diuisione sunt plura membra diuidentia ⁊ differentie
que diuidũt genus in multas species ⁊ plures quare corolariũ
verũ. Cũ em̄ diuido substantiã ꝑ alia corporea alia incorporea
illud genus substãtia significat substantiam corporeã genera-
liter ⁊ confuse quã significat hoc ꝑdicatum corpus plus deter

nitate ꝛ distincte ꝛ sic etiā est dicendū de aliis diuisionibus.
Quartū corollariū ꝛ vltimū ascendentē a specialissimis ad ge-
neralissima necesse ē colligere multitudinem. Vn̄ colligerere
multitudinē est loco plurīū predicatoꝝ quidditatiuoruꝫ plura
distincte significantiū inuenire vnū predicatuꝫ cōmune quod
conceptu cōmuni om̄ia illa que significabāt illa predicata plu
ra quidditatiua determinate: In tali autē collectōe plurimorū
in vnū oportet considerare ꝯueniētiā illoꝝ p̄dicatoꝝ distincte
significantiū ꝛ inuenire predicatū cōmune quod significat cō-
uenientiam omniū illorū predicatorū distincte significantiuꝫ
vt si volo inuenire predicatū cōmune quod significat illud con
fuse ꝛ generaliter qđ hō asinus equus significāt distincte opor-
tet me scire ꝛ cōsiderare cōuenientiam in qua asinus homo et
equus cōueniūt ꝛ hoc est sentire quia omnia aīalia dicūtur a-
nimalia ꝓpter sentire: vt dicitur tercio de aīa Inueniēdo ergo
predicatū cōmune quod significat ꝛ designat illam ꝯuenien-
tiam hominis asini ꝛ equi ꝛ est hoc p̄dicatum animal hoc enī p̄
dicatum animal significat hoc confuse ꝛ generaliter qđ hō asi-
nus equus significant distincte ꝛ specialiter Istis notabilibus
sic positis est.

Cōclusio respōsalis ista Cōueniētia

ꝛ differētia inter coordinatōeꝫ naturalem vel ciuilē ꝛ p̄dicamē
talē ē bn̄ posita Silr̄ differētia inter gn̄a gn̄alissima ꝛ spēs spēa
lissimas ꝛ indiuidua etiaꝫ est sufficienter assignata. P̄ia pars
ꝯclusionis pꝫ ex primo notabili: scđa ex scđo quare ꝯclusio vā

Arguitur primo. Illa que ponūtur

in coordinatione naturali nō reducūtur ad vnū principiū igit̄
ꝓbatur an̄s q2 nō datur primus hō a quo omnes alii ꝓcesserūt
ꝑ viā generatōis ergo nō oīa in coordinatōe naturali reducūt̄
ad vnū p̄incipiū An̄s pꝫ q2 generatōes ꝛ corruptōnes sunt ab
eterno vt dꝛ scđo de gn̄atōne. Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ
scđm viā philosophie nō datur simplr̄ p̄mus hō ad quē oēs re-
ducūtur ꝛ a q̊ oēs essent geniti tn̄ dat̄ vnus respectiue in certa
familia ꝛ genelogia ad quā oēs posteriores reducūtur: vt iupit̄
respectu sue genelogie vel alter pater.

Arguitur scđo coordinatio generū

ꝛ specierū sensibiliū reducitur ad vnū p̄incipiū ergo differentia
nō valet: ꝓbatur an̄s q2 oīa genera ꝛ species reducūtur ad deū
qui ꝯdidit omnes naturas rerū tam gn̄ificas ꝙ specificas. Di

co verū argumentū cōcludit ꝙ omnia reducūtur ad deū tanꝙ ad ꝑncipiū essendi omniū rerū sed hic fit mentio de principio cognoscēdi vnico ⁊ essentiali.

Arguit tercio: extrema ī coordinatione ꝑdicamentali hñt duplicē habitudinē igit: ꝓbatur añs ꝑmo de gñe gñalissimo sube: substātia em̄ vnā habitudinē hꝫ ad ꝑdicata inferiora ratione quorum est genus gñalissimū ⁊ aliā hꝫ habitudinē ad eius tanꝙ ad quoddā superueniens em̄ ē ꝑmū creatū ⁊ oīa superueniēs vt dt autor de causis ꝓpositiōe quarta. Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ suba hꝫ hītudinē ad ens nō tn̄ tanꝙ genus vniuocū de q̄ hītudine loquit hic porphirius: sic etiā spēs videtur hr̄e duplicē habitudinē: vnā ad gñā superiora ⁊ aliā ad indiuidua tn̄ quia scd̄a habitudo spēi ad indiuidua est materialis ⁊ non formalis ꝓprie ergo nō dicitur habitudo de qua habitudine formali porphirius hic loquitur.

Arguit quarto decē gñā generalissima non sunt decē rerum principia igitur: ꝓbatur añs Materia ⁊ forma sunt ꝑncipia rerū sed decem generalissima nō sunt materia vel forma phisica igitur Maior est arestoti. ꝑmo phisicoꝝ: minor quia decē genera generalissima sunt ꝯsideratiōis logice ⁊ non phisice. Dico verū argumētum ꝯcludit ꝙ decem genera generalissima sunt pria ꝑncipia reꝝ diffinīēdi ⁊ cognoscēdi sed materia ⁊ forma sunt principia essendi rerū naturalium qualia principia non sun decem ꝑdicamenta.

Arguitur quinto: plura sunt genera generalissima ꝙ decem probatur quia predicamentū signi: vt dicit Marsilius ⁊ predicamentū motus vt ponit Auicenna. Dico ad primum ꝙ insequendo positionem Arestotilis non oportet ponere predicamentum signi quia qui ponunt predicamentum signi ponūt hoc pro terminis scd̄e impositionis. Arestotiles autem reijcit terminos a predicamento sed diuidit ens reale in decem predicamenta: vt ostenditur quīto methaphisice. Ad scd̄m dicitur ꝙ non oportet ponere speciale predicamentū motus quia motus ponitur in eodem predicamento cum termino ad quem. Ostenditur em̄ tercio phisicoꝝ ꝙ terminus ad quem est de essentia motus.

Arguitur sexto intermedia nō ꝑnt

habere duas habitudines igit̃ probatur q2 si inter media habe-
rent duas habitudines tunc intermedia pn̄t esse genera et sp̄es
Modo hoc ē falsum ꝓbat̃ opposita nō possunt ꝯuenire vni sed
genus et sp̄es sunt vniuersalia distincta igitur idē nō p̄t eē gn̄s
et sp̄es Maior est aristotelis in post p̄dicamentis Opposita se
expellunt Minor quia gn̄s et sp̄es sunt vl'ia specifice distincta
Dico ver̄ arn̄tum ꝯcludit ꝙ opposita nō ꝯueniūt ī vni respectu
eiusdem sȝ respectu diuersoꝝ hoc cōtingit ⁊ sic idē ē gn̄s ⁊ sp̄es
respectu diuersoꝝ genus respectu inferioris et sp̄es respectu su
perioris.

Arguitur septimo Species specia=

lissime sunt in numero certo quo ad nos igit̃ finitū solū facit fi
nitum. Sȝ gn̄a cum differentijs sunt finita que causant sp̄em.
igit̃ etiā sp̄es sunt finite. Maior est aristotelis sexto phisicoꝝ.
Minor est nota dr̄ eñ porphirius. Differentia aduenīēs generi
cōstituit sp̄em et natura generis et differentie omnes sūt finite
concluditur ḡ ꝙ etiā sp̄es sunt finite. Dico ver̄ arn̄tum ꝯcludit
ꝙ sp̄es quo ad naturā sunt finite sed nō quo ad nos

Arguit̃ vltimo. Indiuidua nō sunt

infinita igit̃. ꝓbatur. Nullū infinitū ē, sed indiuidua sunt in na
tura igitur indiuidua nō sunt infinita. Maior est aristotelis ter
cio phisicoꝝ. Minor quia indiuidua sunt p̄me substantie. p̄me
autē sub̄e sunt fundamēta essendi omniū alioꝝ. Vn̄ aristo. dixit
in p̄dicamentis non existentibus primis substantijs impossi-
bile est aliquid alioꝝ remanere. Dico ver̄ arn̄tum concludit ꝙ
nullū ē infinitū in actu tamē bene pōt esse infinitū scd̄m conti
nuam successionē vt patet de motu et tempe sic etiā indiuidua
sunt infinita scd̄m continuā successionem et generationem.

Vtrum ens sit genus generalissimū

ad decem p̄dicamenta vel ad substantiā et accn̄s. Et vtrū sp̄es
sit collectiua multoꝝ in vnam naturā et magis in quod gn̄s ē.
Pro intellectione questionis mote. Sciendum ꝙ hec q̄stio duo
querit. Primo vtrum ens sit genus generalissimū ad decē pre-
dicamenta vel ad substantiā et accn̄s Et p̄supponit vtrum ens
vniuocū quia si ens dȝ esse genus oportet ꝙ sit vniuocū. Scd̄o
querit. Vtrum species colligat multa in vnā naturā sed ipsum
genus plura ꝓ parte prima questionis.

Notandū est primo. ꝙ scd̄m aristo.

in libro p̄dicamētoꝝ p̄dicata sunt triplicia: quedam sunt p̄dicata pure vniuoca: quedā sunt equiuoca ⁊ quedā ānaloga. Uniuocū est quod dicitur de multis vno nomine ⁊ eadē ratōe vt homo dicitur de omni homine vno noīe q꞉ hoc nomīe hō ⁊ eadē ratōe hoc ē diffinitiōe hec em̄ diffinitō animal rōnale p̄dicatur de quolibet hoīe Johānes em̄ ē animal rationale ⁊ Petrus ē animal ratōnale. Equiuocū ē quod dicitur de multis vno noīe ⁊ diuersis rōibus vt canis dicitur de animali latrabili sidere celesti ⁊ belua marina vno noīe q꞉ hoc noīe canis: sed diuersis ratōibus Stella em̄ dicitur canis q꞉ splendet in celo. Animal latrabile q꞉ latrat in domo: et belua marina q꞉ natat in aqua. Annalogū vero est quod dicitur de multis de vno p̄ prius ⁊ de alio per posterius vt homo per prius dicitur de homīe viuo ⁊ per posterius de homīe picto ⁊ hoc annalogū est quodāmodo mediū inter vniuocū ⁊ equiuocū: licꝫ alij negāt mediū aliquod inter vniuocū ⁊ equiuocū ⁊ cōcedūt om̄e predicatū aut est vniuocuꝫ aut equiuocū ⁊ arguūt sic Inter priuatiue opposita nō dat̄ medium: sed diffinitio equiuocoꝝ ⁊ vniuocoꝝ datur per priuatiue opposita igitur non datur mediū inter equiuocū ⁊ vniuocū ⁊ p̄ cōseq̄ns annalogū nō est mediū. Maioꝛ est aresto. in postp̄dicamentis inter cecum ⁊ videns non datur mediuꝫ Minoꝛ q꞉ diffinitio equiuocorum datur per vnū ⁊ multa. Modo vnum ⁊ multa sunt priuatiue opposita. Alij sic ponūt ratiōem p̄bantes q̄ inter equiuocum ⁊ vniuocū nō datur medium inter contradictoria nō datur mediū: sed equiuocū ⁊ vniuocū habent se modo cōtradictorio igitur Maioꝛ est arestotiles p̄mo posteriorū ⁊ quarto methaphisice. Cōtradictio ē cuius scdm̄ se nō ē dare medium. Minoꝛ quia equiuocum predicatur diuersa ratione sed vniuocum nō predicatur diuersa ratiōe Modo predicari vna ratōe ⁊ nō predicari vna rōe sed diuersis sunt cōtradictoria sicut esse ⁊ nō esse.

Notandū scdo: q̄ scdm̄ Franciscum

Maronis i passibus ⁊ determinatiōibus suis super veteri arte Duplex est annalogū Quoddam est annalogū quod dicitur de pluribus scdm̄ attributiōem vnius ad alterum vt sanitas vl' salubre de vrina ⁊ p̄ portiōe humorum dicit̄ in attributiōe ad sanitatem animalis quia em̄ in aīali est sanitas sic in celo ⁊ vrina licet nō eodem modo in animali est sanitas sicut i p̄portiōe humoꝝ ⁊ vrina Sanitas em̄ in animali ē subiectiue in p̄portiōe humorū vel cibo causatiue sed in vrina significatiue. Et illud annalogū dicitur rōnis ⁊ talis annalogia cadit sub equocatōe

τ impedit rōnem generis Aliud ē annalogū q̄d dicitur scd̄m p̄ us ⁊ posterius τ hoc dicitur annalogū perfectiōis scȝ quod dicitur de pluribꝰ q2 d̄ vno sicut de magis p̄fecto τ de alio sicut de minus perfecto vt ens dicit̄ de sub̄a sicut de magis perfecto τ de accn̄te sicut de minꝰ perfecto τ tal' annalogia scd̄m eū cadit sub vniuocatōe. Sequit̄ corollarie duplex est ordo scd̄m Franciscū Maronis Annalogie primus scd̄m quē annalogata referuntur ad aliquod terciū vt sanum in vrina τ sanū in medicina referuntur ad hoc terciū scilicet sanuȝ in animali. Scd̄us ordo scd̄ȝ quē annalogata referūtur ad seinuicem vt militare dicēs annalogū q̄ ad milite τ ea que spectāt ad milite vt equꝰ arma. Notandū est scd̄m aliquos trāscendens ē duplex quoddam est trāscēdens in significatis q̄d scȝ designat cuiuslibet p̄dicamēti rem τ significatuȝ vt est ens τ hoc trāscēdēs p̄t ēē vniuocū vl'e τ genus: sic etiam dicūt q̄ ad aliq̄d est trāscendēs quo ad significata. Ad aliquid em̄ significat oēs res mūdi: oīs em̄ res mūdi ē ad aliquid q2 oīs res mūdi est eadē sibiipsi τ diuersa ab alia igit̄ om̄is res ē ad aliquid: tenet ɔn̄a: q2 idem τ diuersum dicūt ad aliquid Aliud ē trāscendēs in modo significādi cuius scȝ modus significandi ē superior ad oēs modos significandi formales oīm p̄dicamentoꝝ q̄dditatiue τ essentialit̄ τ isto mō ens nō est superius ad oīa p̄dicamenta. Rō q2 modus significādi entis ē per se esse vel in alio esse: mō nō est possibile q̄ huiꝰ q̄d est per se esse τ in alio esse sit vna rō formalis: per se em̄ esse τ in alio esse designāt rōes cōtrarias quinimo cōtradictorias implicite. Modo nullū includēs ɔtradictoria vel ɔtraria p̄t esse quid vnū nec genus τ vl'e nec habere vnā rōem τ modū significandi: aliis t̄n videtur ista distinctio modici valoris.

Notandū est tercio q2 ens accipitur dupliciter Vno modo participialiter valet t̄m sicut existens vl' habens esse actualis existentie τ isto modo ens captū dicit̄ accidentaliter de omnibꝰ creaturis: esse em̄ existētie accidit omni creature vt ostēdit Auicēna quarto metha. Esse existētie ē extra ratōem τ quidditatē cuiuslibet nature τ vniuersalis Scd̄o capitur ens nominalit̄ τ sic valet t̄m sicut essentiā habens τ isto mō capiendo ens diuiditur in decē predicamēta: τ isto mō capitur ens primo posterioꝝ cum dicitur de nō ente nō est scientia. De nō ente em̄ participialiter capto est scientia vt rosa tēpore hyemis non est ens participialiter captū q2 nō existit t̄n ē ens nominaliter captū q2 habet essentiam: que essentia cōseruatur in principiis suis τ causis Ostēdit aūt doctoꝛ Thomas quarto me

thaphisice. Ex quatuor sunt gradus entium. Primus gradus ē eorum que tm̄ habent esse in intellectu et ab intellectu vt sunt priuationes negationes et cōceptus rerum. Secūdus gradus ē eorum que hn̄t esse extra intellectum nō tamē cōpletū vt motus et tempus licet eīm tempus hȝ esse in natura quia est propria passio motus tamē esse discretiuum et cognitiuū nō habet nisi ab intellectu. Unde dicitur quarto met. ꝙ si nulla anima esset nullū temp' esset. Tercius gradus entiū est illorum que habēt esse completū extra animā nō tamē per se sed per aliud vt sunt accidentia. Dicitur eīm quarto metha. ꝙ accidentis nō est eē sed in alio esse. Quartus gradus entium est que habēt cōpletum firmū et per se et pfectum esse extra animā in se existens et nō receptum in aliud vt ē suba. Suba eīm ē res per se existens.

Notandum quarto et vltimo. Pro

scḋa parte questionis intelligenda in qua queritur. Utrū spēs sit collectiua multorum magis autem genus. Sciēdum porphiri' ostendit in textu ꝙ species est collectiua multorum indiuiduorū in vnā naturam. Similiter genus colligit multa in vnā naturaȝ quia multas spēs cum omnibus eorum indiuiduis sed plura colligit ipsum genus quā spēs. Ratio qr spēs solū colligit indiuidua vnius speciei: sed genus quia colligit multas spēs et qlibet spēs cōtinet sua indiuidua cōcluditur ꝙ gen' plura colligit ꝙ species. Notandum aūt ꝙ spēm esse collectiuā multorum in vnā naturā nō est aliud nisi ipsum naturā specificā cōtinere sub se multa indiuidua q̄ in tali natura specifica cōueniūt vt hō ptinet oīa indiuidua sua. Dicit eīm primo phicorum. Ule ē quoddā multa cōprehēdens. Et porphirius in textu dt ꝙ participatione spēi oēs hoīes sunt vnus hō. Alij āt volūt sic intelligere dictum porphirij spēs colligit multa id ē spēs reputat multa indiuidua sua vno cōceptu cōi et hoc etiā ē verum sed nō directe de intentiōe porphirij. Ex aūt gn̄s colligit plura ꝙ spēs iā determinatū et dictū ē superius qr gn̄s colligit in sua latitudine multas spēs et oīa indiuidua illarum sperum et sic gn̄s plura colligit ꝙ spēs. Alij āt dicūt ꝙ gn̄s plura colligit quātum ad modū repñtandi ꝙ spēs qr plura pñtat quā spēs et etiā rō intelligēdi gn̄is sumit' ab aliq̄ apparēti ī re qḋ ē cōius ꝙ illḋ apparēs ī reuū accipit' rō spēi. Rō eīm ītelligēdi vl' cōcipiēdi h' gn̄is al' sumit' a sētire. Rō aūt ītelligēdi vl' ꝯcipiēdi h' spēi hō sumit' a rōcinari: mō sētire ē cōius ꝙ rōcinari pt3 g ꝙ gn̄s plā colligit quā spēs. Istis notabilib'. rc.

Conclusio prima ista. Ens non pre-

dicatur vniuoce de decem predicamentis vel de suba et accn̄te

probatur. Illud quod p̄dicatur vniuoce p̄dicatur vno noīe et eadē rōe sed ens nō p̄dicatur vniuoce de substātia et accn̄te. Maior est aristotelis in p̄dicamentis. Minor quia illud quod p̄dicatur vniuoce equaliter dicitur de his de quibus p̄dicatur sed non dr̄ equaliter sed s̄m prius et posterius de his de q̄bus p̄dicatur igitur vniuoce p̄dicari ē p̄dicari vno noīe et equa rōe de suis vniuocatis. Minor ens enī p prius dicitur de substantia et ex p̄nti de accidente. dicitur enī septimo methice. Substātia ē prior accn̄te natura tempe et diffinitione. Ubi aūt est prius et posterius nō est equalitas rationis et participationis. Et aristotelis quarto meth. ostēdit diuersitatem entis dicēs q̄ quedā sunt entia quia substātie. Alia aūt sunt entia quia sunt cōtrarietates substantie Alia dicūtur entia quia sunt quātitates sube Alia etiā dicuntur entia q2 sunt via in gn̄atione per quā acquiritur suba et hoc manifeste purphirius dr̄ in textu in hec verba. Neq3 enī est vnum cōe genus omniū ens: nec omnia sunt eiusdēm generis s̄m vnum gen9 supremū quemadmodū dr̄ aristotiles. Alij t̄n dicūt q̄ ens nō est vniuocū vniuocatione phisica sed t̄m logica et methica vt ostēdit Anthonius andree quarto methice in prima questione s3 quia hec res est metaphisica sufficit ad presens cū porphirio q2 in logica docet q̄ ens non ē vniuocū.

Conclusio scd̄a. Ens non p̄dicatur

pure equiuoce de decem p̄dicamētis vel de suba et accidēte probatur. In puris equiuocis vnū cognoscitur ex alio sed accn̄s cognoscitur p subam concluditur ergo q̄ ens nō ē purū equiuocum ad subam et accn̄s. Maior animal latrabile nō cognoscitur per beluam marinā nec ecōuerso et etiā omnis cognitio fit per sile primo de anima sed in habitudīe ad similitudinem est ordo. In pure aūt equiuocis nō ē ordo quia sūt primo diuersa. Minor q2 accn̄s diffinitur p subam vt dicitur septimo methice si ergo accidēs diffinitur per subam tūc suba ducit ad cognitōem accn̄tis et hoc cognitione a priori: et etiā cognitōe a posteriori ecōuerso accn̄s ducit in cognitionē sube. dicitur enī primo de aīa. Accidentia magnā partē conferūt ad cognoscendū quod qd̄ ē id est subam. Item si ens esset purum equiuocū hic nō eēt pp̄o deus est ens quia eēt omnino equiuoca q̄ nō ē enūtiatio primo p[er]iar meniarū. Illā t̄n cōcedimus deus est ens imo ē primū ens: vt ostenditur. xij. meth. Item si ens esset pure equocū tūc seq̄retur q̄ i orōibus simplicib9 in quibus poneretur ens esset fallatia equiuocationis quod ē falsum vt hic oīs suba ē ens / oīs hō ē suba igitur oīs hō ē ens. Itē si ens eēt pure equocū seq̄retur q̄ primū p̄ncipiū

nō esset ꝓpositio cum tn̄ prima principia sunt verissime ꝓpōes vt ꝓbatur quarto metḣice. Sequeretᷣ etiā ꝙ primū principium nō esset verū patet qꝛ nihil est verū nisi ꝓpositio primo posterioꝝ sed si ens esset pure equiuocū nulla oratio in qua poneretᷣ ens esset ꝓpositio: terminus em̄ equiuocus nō causat propositionē vt ostenditur primo periermeniarum.

Conclusio Tertia. Ens dicitur analogice de decē p̄dicamētis vel de suba accidentis ꝓbatur. Illud quod dicitur de pluribus ſm prius et posterius hoc predicatur anologice sꝫ ens dicitᷣ de decē predicamētis vel de suba ⁊ accn̄te igitur. Maioꝛ quia hec est rō anologi. Minoꝛ ꝓbatur qꝛ qn̄ dr de duobus vel pluribus quoꝝ vnū est cā et aliud effectus tūc illud nomen per prius dr de causa et per posterius de effectu sed ens dr de suba et accidēte et suba est causa accidētis igitᷣ nomē entis per prius dr de suba et per posterius de accidēte. Maioꝛ est principiū vnū metḣice vt viuere vel vita dicitᷣ de deo et creaturis viuētibus ſm prius et posterius et deus ē causa vite omnibus viuētibus vt ōnditur primo metḣice. Cū dr deus videtur omnibus causare esse. Minoꝛ ꝙ suba sit causa accidētis est aristotiles sedo pḣicoꝝ cum dr materia cum forma ē causa omniū accidentiū in ꝯposito Unde ⁊ dr accidens quasi cadens ab alio quia a suba. Alia rō ꝓbans ꝙ ens sit analogū. ens dicitur similitudinarie vt salubre dicitᷣ analogice de sano vt cōuenit aīali cibo et vrine et per ꝯn̄s ens dicitur analogice de suba ⁊ accn̄te.

Cōclusio quarta. Ens nō est genus ad decem p̄dicamēta vel ad subam et accidens. Probatᷣ primo autoritate porphirij que est allegata circa conclusionē primam sed qꝛ ſm dionisium arītum in artibꝫ ab autoritate ē minimū. Ratione vero maximū opoꝛtet persuadere hoc rationibꝫ ꝙ ens nō est genus ad decem predicamēta. Ratio prima est porphirij cū arguit sic Omne genus debet equaliter participari a suis inferioꝛibus sed ens nō equalr̄ participatur a suis inferioꝛibꝫ igitᷣ. Maioꝛ quia species equalitᷣ participant genus et sunt coeque sub suo genere Minoꝛ quia ens per prius participatᷣ a suba et deinde ab accidente. Substantia em̄ est prioꝛ accidente. Ratio scd̄a omne genus debet vniuoce predicari de suis speciebus et inferioꝛibus sed ens nō est huiusmodi igitur. Maioꝛ qꝛ omnis substantia scd̄a predicatur vniuoce vt dicit arestotelis in predicamentis. Minoꝛ quia ens non p̄dicatur de suba et accidente eadem ratione Ostendit em̄ aristoteles quarto ⁊ septimo metḣ.

ꝙ accidens nō dicitur ens nisi quia entis. Subā vero per se et ꝓprie dicitur ens: Ratio tercia: illud quod sequit᷑ ad omnia nō est genus sed ens sequitur ad omnia igitur. Maior est vna cō-sideratio aristotelis quarto topicoꝝ: et ratio q̄a gn̄s debꝫ dicere naturam aliquā determinati generis que cōuenit suis spēbus sed quod sequit᷑ ad omnia nō dicit naturā alicuius determīati generis. Minor est nota et est auicēne dicētis ꝙ nihil est quod rationem entis subterfugeret omne eñ quod ē: est ens et extra nihil. Ratio Quarta omne genus ꝯuenienter rn̄detur ad interrogationem factā per quid sed ens non est huiusmodi igit᷑ ens n̄ est genus. Maior patet ex diffinitione generis. Minor quia cū queritur quid ē animal vel hō nō ꝯuenienter rn̄detur ens: illud eñ respondet᷑ quod presupponitur de quo eñ fit questio quid ē de illo presupponitur questio si est et ꝙ sit ens. dicitur eñ scd̄o posterioꝝ questio quid est presupponit questionem si est. Ratōe Quinta ꝓbatur tali: si ens esset genus ad decē predicamēta vel ad substātiam et accidens sequeretur quod idem esset ꝯnotatiū et nō cōnotatiuum vel absolutum: mō hoc est impossibile soluꝫ eñ substātia est ens absolutum. Accidentia aūt cōnotatiua mō substātia et accidens sunt primo diuersa vt dꝫ primo phisicoꝝ sed sequela ꝓbatur genus absolutoꝝ debet esse absolutū et gn̄s cōnotatiuorum debet esse cōnotatiuū: si ergo ens erit gen⁹ rōne absolutoꝝ ens erit absolutū et ratione ꝯnotatiuorum ꝯnotatiū et sic idem erit absolutum ⁊ cōnotatiuū vt hoc genus ens quod est impossibile. Ratione sexta et vltima ꝓbatur tali ens nō est genus ad substātiam et accidens ꝓbatur omne genus hꝫ differentias quibus diuiditur que sunt extra rōem generis ita ꝙ genus nō predicatur de ipis per se sed ens nō habet differentias tales que sunt extra rationem entis igitur. Maior ē aristotelis tercio methice et in multis locis phie. Minor qꝛ iuxta auicennam. Nihil est quod rationem entis subterfugiat.

Cōclusio vltima. Spēs ē collectiua

multoꝝ in vnā naturā ⁊ genus magis est collectiuū ꝙ species Ueritas huius ꝯclōnis pꝫ ex vltimo notabili.

Arguitur primo. Ens est genus ad

decem p̄dicamenta: ꝓbatur qꝛ sequit᷑ bene hoc ē gn̄s demōstrādo subam et hoc est ens igit᷑ ens est genus. Tenet ꝯn̄a per syllogismum expositoriū in tercia figura. Maior et minor sunt ve. dico ꝙ hoc argūtum nō valet quia cōmittitur fallacia figure dictionis vna eñ spēs suppōnis in genere mutat᷑ in aliā: i miore

enim est et hoc ens: ens accipitur psonaliter sed in pcione ens accipitur materialiter vel simpliciter.

Arguitur secundo Ens est vniuocum et per consequens erit genus probatur antecedens. Illud est genus quod predicatur de pluribus specie differentibus scdm vnam rationem ens est huiusmodi igitur. Maior quia hoc est de ratione generis vt dicit porphirius. Minor quia ens predicatur de substantia et accidente que differunt specie ex quo differunt genere. Modo differentia genere etiam differunt specie. Sed quod ens predicatur vna ratione de substantia et accidente quia illa ratione que est esse in rerum natura vel habere esse: substantia enim habet esse et etiam accidens habet esse quia est aliquid extra nihil modo ratio entis est esse aliquid in natura. Dico verum argumentum concludit quod ratio entis vt esse aliquid in natura conuenit tam substantie quam accidenti sed non equaliter quia substantie per se et primo et accidenti ex consequenti et non proprie.

Arguitur tercio. Ens est vniuocum et per consequens erit genus quia nihil impedit ratione generis ipsius entis nisi quia non est vniuocum vt dicit porphirius in textu. Antecedens est de mente auicenne cum dicit quarto methaphisice sue. Nihil est quod rationem entis subterfugit. Dico verum argumentum concludit quod omne quod est: est ens et participat naturam entis sed non vniuoce et equa ratione quod requiritur ad predicatum vniuocum.

Arguitur quarto. Ens est genus probatur. Illud quod habet sub se species est genus sed ens habet sub se species igitur. Maior quia genus dicitur respectu specierum. Minor est aristotelis quarto methaphisice cum dixit tot sunt species entis quot sunt species vnius. Dico verum argumentum concluderet si in allegata autoritate Arestotiles cepisset speciem proprie pro vli de quo genus predicatur in eo quod quid: sed accipitur species pro parte in modo. ens enim est totum in modo et habet sub se partes in modo vel minus communia

Arguitur quinto. Ens est vniuocum igitur probatur antecedens Illud quo fit comparatio est vniuocum sed in ente fit comparatio igitur. Maior quia comparatio fit in vniuocis vt probatur septimo phisicorum hec enim non est comparatio vinum est acutius stilo Minor est aristo. septimo meth. cum dicit substantia est ens prior accidente et primo phisicorum dicit quod forma est magis ens quam substantia. Dico quod in istis comparationibus magis non dicit comparationem proprie dictam sed dicit comparationem improprie dictam vt magis videlicet tamen sicut magis perfectum substantia enim est ens perfectius quam accidens.

Arguitur sexto: ens ē vniuocū igit̄:

p̄batur ens hꝫ p̄priū ꝯceptum distinctū a conceptu sub̄e ⁊ acciden̄tis igit̄ ens ē vniuocū: tꝫ ꝯña q2 ratio p̄prij ꝯceptus arguit vniuocatōem sꝫ añs p̄batur ꝯceptus de quo aliquis est certus ē distīct⁹ ⁊ diuersus a ꝯceptu quo q̄s est dubi⁹ sed stat aliquē hr̄e de aliquo ꝯceptū certū entis ꝙ scꝫ illud sit ens tamen esse dubiū de ꝯceptu sub̄e vel accidētis Utrū scꝫ talis res sit sb̄stantia vel accidēs Maior ē nota q2 certū ⁊ incertū designāt ⁊ importāt diuersas rōes: minor patꝫ de antiquis vt pꝫ scd̄o posterioꝝ q̄ ꝯcesserūt lumē esse ens ⁊ tñ dubitauerūt si lumen esset sub̄a ⁊ corpus vel qualitas ⁊ accidēs ⁊ primo phisicoꝝ ōnditur ꝙ multi ꝯcesserūt q̄titatem esse ens ⁊ tñ dubitauerūt si q̄titas esset sub̄a vel accidēs. Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ enti cor respōdet ꝯceptus vt esse in natura qui ē alius a ꝯceptu sub̄e et accidētis ⁊ tñ nō equaliter p̄ticipatur a substātia ⁊ accidēte sed scd̄m prius ⁊ posterius ⁊ nō vniuoce sed annalogice.

Arguitur septimo spēs nō est collectiua multoꝝ in vnam naturā

p̄batur: species nō pōt rep̄ntare multa igitur nō est collectiua moltoꝝ in vnā naturā tꝫ ꝯña: q2 spēm colligere multa in vnā naturā ē ip̄aꝫ spēm rep̄ntare que in vna natura specifica ꝯueniūt: p̄batur añs q2 multa nō p̄nt intelligi nec significari igit̄ nec rep̄ntari p̄batur añs autoritate aresto. quarto metha. qui nō vnū intelligit nihil intelligit: ⁊ tercio topicoꝝ dr̄: multa ꝯtingit scire vnū aūt intelligi: ⁊ tercio de aīa dr̄ Impossibile ē intellectū plura intelligere. Dico ad primam autoritatē ꝙ q̄ nō vnū intelligit ad minus nihil intelligit Ad scd̄am dico ꝯtingit plura scire in hītu ⁊ intellligere vnū in actu. Ad terciā dico ꝙ intellectus nō pōt intelligere plura p̄ modū plurium sed intellectus bñ intelligit plura p̄ modū in q̄ntum singularia ꝯueniūt in vna natura speciuoca.

Arguitur vltimo spēs plura colligit

ꝙ gen⁹ p̄batur illud quod abūdat a gn̄e pural colligit ꝙ gen⁹ sed spēs abūdat a gn̄e igitur spēs plura colligit ꝙ genus Maior q2 ꝙ abūdat ab alio plura colligit vt diues a paupe ⁊ diues plura colligit ꝙ paup: minor ē scd̄a diffinitio dr̄ñe q̄ postea dicet̄ i q̄ dr̄ ꝙ spēs abūdat a gn̄e p̄ dr̄ñam. Dico ver argumentū ꝯcludit ꝙ spēs plura colligit ꝙ gen⁹ q̄tū ad actualē ꝯtinentiā q2 spēs hꝫ vnā dr̄ñam actu: genus aūt duas p̄trāre nō plus est hr̄e vnū actu ꝙ duo in potentia sꝫ q̄tū ad ambitū p̄trarium tūc

genus plura ptinet quã species ꝛ plura colligit

Utrum arbor porphiriana sit a porphirio bñ posita. Pro intellectione questionis.

Notandũ ẽ primo: ꝙ arbor porphiriana ẽ collectio pdicatoꝝ q̃dditatiuoꝝ bñtiũ se scðm sub ꝛ sup ĩ recta linea pdicamẽtali cũ differẽtiis lateralib⁹ Incipiẽs a genere gñalissimo alicui⁹ pdicamenti p gña et spẽs subalternas vsq₃ ad spẽm spẽalissimã vt incipiẽdo a suba p corp⁹: corp⁹ aĩatum ꝛc: vsq₃ ad spẽm spẽalissimã vt hõ vel asinus. Duplex aũt ẽ arbor quedã est naturalis q̃ a natura ẽ pducta ꝛ cuius principiũ ẽ natura ꝛ ẽ duplex erecta ꝛ trãsuersa: erecta cuius rami sũt sursum ꝛ radix deorsuz vt pirus pomus. Trãsuersa arbor ẽ cui⁹ rami sunt deorsum ꝛ radices sursuz vt hõ cui⁹ radix ẽ caput: rami aũt pedes ꝛ manus. Arbor aũt artificialis ẽ cui⁹ principiũ ẽ ars ꝛ intellect⁹ vt est collectio pdicatoꝝ q̃dditatiuoꝝ scðm sb ꝛ supra in recta linea pdicamẽtali: ꝛ dr arbor ista artificialis ad siltudinẽ arboris naturalis quicq̃d em̃ est ĩ arte est trãslatũ ab eo qð ẽ ĩ natura. Ars em̃ imitat̃ naturã scðo phisi. Sũt aũt due siltudines pp̃ter quas ista arbor artificialis dr arbor respectu arboris naturalis. Prima q₂ sicut in arbore naturali ẽ inuenire septẽ ex natura rei sic in arbore artificiali inueniũtur ista septẽ scðm siltudinẽ. Pr̃io em̃ in arbore naturali inuenit̃ radix: scðo trũcus: t̃cio rami: quarto folia: quĩto fructus: sexto terra ex q̃ arbores crescũt: septĩo influentia celi qua arbores crescũt ꝛ conseruantur sic etiam illa septẽ inueniũtur ĩ arbore artificiali scðz siltudinẽ vt dicetur ĩferius. Scða causa quare ista arbor dr arbor siltudinarie q₂ sicut in arbore naturali pp̃ter mutatõez tẽporis nõ mutatur arbor q̃tuz ad radicẽ licet quo ad folia mutatur In autũno em̃ folia defluũt ab arborib⁹: sic etiã arbor ista artificialis quantũ ad gen⁹ gñalissimũ cũ spẽbus ꝛ gñibus intermediis ĩcorruptibilia sunt ꝛ spẽbus spẽalissimis: dicit̃ em̃ octauo metha. ꝙ spẽs reꝝ sunt eterne l₃ indiuidua q̃ habent se quasi folia sunt gñabilia ꝛ corruptibilia.

Notandũ scðo: ꝙ pr̃io in arbore porphiriana inuenitur radix scðm quãdam siltudinẽ vel pncipiũ ad arborem naturalem veram. Duplex g assignat̃ radix in arbore porphiriana ꝛ principiũ Quoddã pncipiũ cognoscendi ꝛ diffiniẽdi ꝛ est pncipiũ formale ingrediẽs diffinitõem cuiuslibet diffinibil' respectu cui⁹ ẽ pncipiũ vt ẽ gen⁹ gñalissimũ: suba

in gñe subar: q̄ ingredit̄ virtute cuiuslibet subē diffinibilis dif-
finitōem vt hō diffinitur hō est suba corporea aīata sensitiua ra
tionalis: silr aīal est suba corporea aīata sensitiua. Aliud aūt as
signatur pncipiū in arbore porphiriana qḋ est pncipiū z radix
essendi z existendi oībus aliis z hoc est indiuiduū: dicit̄ em̄ in
pdicamentis nō existentib⁹ pmis substātiis impossibile ē aliqḋ
alior̄ remanere. Quo ergo ad pncipiū cognoscendi arbor por-
phiriana conuenit cū naturali arbore trāsuersa vt cū hoīe. Radix
em̄ cognitōis ī hoīe est sursum vt sensus īteriores z exteriores
q̄ sūt ī capite: sic ī arbore porphiriana radices cognoscēdi z dif
finiēdi sunt sursuz vt gña gñalissima: sed q̄ntum ad radicē z pn
cipiū essendi z existendi hz silitudinē cū arbore naturali erecta
cui⁹ radix existēdi est deorsum ī terra sic z radices existēdi ī ar-
bore porphiriana vt indiuidua etiaz sunt deorsum: singularia
em̄ sunt pncipia z radices existēdi vlīuz Secūdo in arbore por
phiriana ē trūcus z hec est recta linea pdicamentalis Uñ recta
linea pdicamētalis ē ordinatō pluriū pdicator̄ q̄dditatiuor̄z
bñ̄tiū se scdm̄ sub z supra q̄dditatiue vt suba corpus: corp⁹ aīa-
tum aīal aīal rōnale z hō. Tercio ī arbore porphiriana ē īueni-
re ~~radices z p̄e radices~~ sunt drñe ex vtroq̧ latere z dextro z si-
nistro Si⁊ em̄ rami ī arbore naturali oriūtur ex medulla z suba
trūci sic etiā drñe pcedūt ex prāte gñis eo q᷑ drñe ptinent prā
te ī gñe z etiā sicut rami sunt p ornatu arboris sic z drñe sunt
p ornatu gñis q̄z ɔtrahūt ɔfusaz prātem gñis ad certā specieȝ
Quarto in arbore porphi. reperiūtur folia scdz silitudinē ad fo
lia in arbore naturali z sunt īdiuidua sicut folia q̄lbet anno re
gñantur z postea corrūpūtur sic z īdiuidua gñabilia sunt z cor
ruptibilia: dicit̄ em̄ pmo celi. Om̄e gñabile ē corruptibile: z eti
am sicut folia nō sunt de essentia arboris sed ponūtur z pducū
tur ī arbore ppt̄ fruct⁹ vt pregāt fruct⁹ a pluuia vēro z estu so
lis nimio: sic īdiuidua sunt pptér ɔseruatōem spēr̄ū in esse ex-
istentie si em̄ oīa indiuidua alicui⁹ spēi pirent z illa spēs pirēt
q̄ ad esse existērie. Quinto in arbore porphiriana reperiūt̄ fruct⁹
z fruct⁹ ī arbore porphiriana sunt spēs spēalissime p tāto quia
fruct⁹ ē optimū quod expetat ab arbore sic species spēalissime
designātes naturas specificas rerū q̄ dicunt naturas ɔpletas
sunt optima ī reb⁹: sunt em̄ ingñabilia z īcorruptibilia pcedē-
tia a pmo fonte totius bonitatis. Sexto ī arbore porphiriana re
peritur ens annalogū qḋ hz pportōnez z silitudinē terre in ar-
bore naturali sic̄ em̄ arbores reales crescūt ex terra: sic ex ente
z annalogia entis oriūtur z pullulāt decē pdicamēta. dr̄ em̄. v.
metha, q᷑ ens diuidit̄ in decē pdicamenta, Septimo z vltimo

in arbore porphiriana reperitur intellectus agens qui omnẽ naturam entis in decẽ pdicamenta z pportionatur intellect9 agens respectu arboris porphiriane influẽtie celi que facit crescentiam in arbore naturali sine eni influentia z virtute celi nihil crescit in iferioribus dicitur eni scdo de generatione Accessus sol' est cã generatõis: recessus vero causa corruptiõis patet ergo quomodo scdm quãdam silitudinẽ arbor porphiriana dicitur ad arborem naturalem.

Notandũ tercio: q ista coordinatio predicatorũ quidditatiuorũ scdm sub z supra in arbore porphiriana quo ad aliqua ẽ bene posita z q ad aliqua nõ est bene posita saltem loquendo katholice z scdm fidez. Illa eni diuisio animalis rationalis per aliud rationale mortale z per animal rationale imortale quãtum ad scdm partez diuisionis non est bene posita Nullum eni animal rationale est imortale vt dicet inferius. Prima itaqz diuisio non valet quantũ est ex parte generis quod diuiditur per animal rationale mortale z imortale. Ratio nullũ eni genus debet esse cõuertibile cum specie sed animal rationale cõuertitur cum homine igitur Maior est aristotilis sexto topicorũ. Genus est predicatum cõmuni9 q species z superius. Minor quia omne animal rationale ẽ homo z omnis homo ẽ animal rõnale loquendo scdm veritatem vt postea dicetur inferius. Scdo ista diuisio nõ valet ex parte differentie scilicet mortale Ratio oĩs eni differẽtia sumitur a forma mortale non sumitur a forma igitur. Maior est porphirij sicut eni forma distinguit res phisice sic differẽtie logice: minor quia mortale sumitur a materia que tẽdit ad maleficiũ primo phisicorũ z ipa est causa esse z non esse vt dz sexto metha. Nõ potest eni mortale sumi ab anima rõnali quia ipa ẽ imortalis vt dicitur tercio de anima. Tercio male dicit porphiri9 q dij vel sube separate essent animalia Ratio qz animal ẽ compositum ex materia z forma Illa autem diuina vel dij non sunt composita ex materia z forma sed forme ab omni materia libere Et etiam anĩal est cõpositum ex contrarijs ratione quorũ corrũpitur aĩal: sz in diuinis corruptio locũ nõ hz neqz ↄtrarietas q̃re dij non sunt animalia: etiam animal dicitur anĩal propter sensuz tactus tercio de anima. Sed in diuinis substãtijs non est tact9 neqz sensus quia sunt spiritus simplices ab omni qualitate materiali liberi et separati. Quarto male dicitur q dij essent rõnales sed potius deberent dici intellectuales Ratõcinatio eni fit cũ discursu a noto ad ignot9 notũ sicut a causa ad effectũ: sed sube diuine nõ intelligũt discursiue sz ituitiue: vt pbat. xij. metha.

Si enī diuina intelligerēt discursiue intelelleci⁹ eoꝝ vilesceret est enī indigna intellectioītelligere discursiue mō ab illis diuinis ē remota oīs vilitas ⁊ oīs indignitas: sunt enī entia ꝑfectissima optimā vitā ducētia vt ꝓbatur. xij. metha. Ad porphirium aūt dicat ꝙ locut⁹ ē more stoycoꝝ ⁊ gentiliū dicentiū deos esse aīalia corpore aerea mēte rōnabilia ⁊ vita eterna.

Notādū quarto ⁊ vltimo: porphiri⁹ in textu ꝯcludēs de spē infert tria corollaria. Primū ꝙ participatiōe spēi plures hoīes sunt vnus hō: idest oīa supposita spēi humane in natura hūana ꝯueniūt essentialiter a q̄ hūt nomen esse ⁊ rōez. Nō vult aūt porphi. dicere ꝙ oēs hoīes essent vnus hō nūero sꝫ ad illū ītellectū q̄ dictus ē. Sūt aūt oēs hoīes vn⁹ hō minore vnitate quā ē nūeralis: iuxta enī arestoti. v. metha. Unitas nūeralis ē maxima: specifica vnitas minor: gnīfica at minīa. Scōm corollariū ꝙ diuisio gnīs semꝑ fit ī multas species. Rō q2 multiplicatꝭ causis mltiplicātur effectus sꝫ genus diuidit per differētias oppositas quaꝝ q̄liber ꝯstituit spēz nō diuersorū diuersa sunt principia. Aliter tamē genus diuidit in species: ⁊ aliter species in indiuidua genus enī diuidit in species diuisione formali. Species aūt diuiditur in indiuidua diuisione materiali. Unū duplex est diuisio quedā ē formalis q̄ fit ꝑ drīas oppositas: ortas a diuersis formis vt cū aīal diuiditur ꝑ rōnale ⁊ irrōnale in hoīez ⁊ brutū ⁊ dicit formalis talis diuisio q2 fit ꝑ differētias q̄ sumūtur a diuersis formis diuisio autē materialis ē q̄ fit ꝑ ꝯditōes ⁊ ꝓprietates īdiuiduātes ortas a materia ⁊ ꝑ diuersas ꝑtes ⁊ portōes materie vt hoīm alter petrus alter paulus quilibꝫ enī hꝫ suū corpus ⁊ portionē materie ⁊ de tali diuisione locutus est porphi. descendentē a gnē gnālissimo ad spēm spēalissimā iubet plato quiescere. Terciū corollariū est hoc oportet equa de equis predicari ⁊ maiora de minoribus minora aūt de maioribus minime Pro cuius corollarij intellectōe sciendū ꝙ per equa intelliguntur ꝯuertibilia vt diffinitio cū diffinito similiter differentia specifica cuꝫ sua specie sic ⁊ ꝓpria passio cum sua passione Exemplū primi animal rationale ⁊ homo: exemplū scdi homo ⁊ rōnale: exemplu3 tercij homo ⁊ risibile. Per maiora enī intelliguntur predicata superiora ⁊ magis cōmunia vt animal respectu hominis. Per minora autem intelliguntur ꝑdicata inferiora vt homo respectu animalis ⁊ generaliter minus cōia. Duplex aūt est ꝑdicatio q̄dā directa vel ordinata in q̄ superius ꝑdicatur de inferiori vel ꝓpria passio ꝑdicatur de suo subiecto vt hō ē aīal hō ē risibilis

Et dicitur directa vel ordinata qz rectū est ꝛ ordo exigit ꝙ maius debet dici de minori vel ꝯuertibile de ꝯuertibili. Alia aūt ē predicatio indirecta vel inordinata in qua minus ꝑdicatur de maiori vt species de genere vt animal ē homo: ꝛ dicitur indirecta vel inordinata qz nō ē rectū ꝛ ordinatū ꝙ minus ꝑdicetur de maiori. Istis notabilibus sic positis est.

Cōclusio respōsalis: arbor porphiriana est beneposita a Porphirio: veritas huius ꝯclusionis patz ex his que dicta sunt in notabilibus.

Arguit̄ primo. Arbor porphiriana non debet dici arbor igitur: ꝓbatur aūs omnis arbor ē aīata sed arbor porphiriana nō ē aīmata igitur. Maior qz arbor habz animā vegetatiuā: minor qz arbor porphiriana ē collectio predicatorꝝ quiddıtatiuorꝝ locatorꝝ scdm sub ꝛ supra: ꝛ hec fit ꝑ intellectū modo entia per intellectū ordinata nō hn̄t anima nec viuūt. Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ omnis arbor ꝓprie dicta est aīata arbor xͦo porphiriana ē solum scdm silitudinē dcā

Arguitur scdo: arbor porphirij non ē arbor scdm silitudinē dicta igitur ꝓbat̄: in arbore xͦa radices sunt deorsum scdm vulgarē opinionē loqndo sed in arbore porphiriana radices sunt sursuz igitur nō hz silitudinē arbor porphiriana cū arbore vera. Dico verū argumētū ꝯcludit ꝙ arbor porphiriana hz radices cognoscendi ꝛ diff. niēdi sursum essendi tn̄ habet deorsum vt dictū est in notabili scdo.

Arguitur tertio: substātia nō est radix cognoscēdi ꝛ diffiniēdi igit̄ ꝓbat̄: incognitū nō pōt esse radix cogniti sz suba scdm se ē icognita igit̄: maior qz ōis cognitio fit ꝑ notius: minor qz suba ē ꝑdicatū vlissimū sꝫ vlia sunt difficillia ꝛ icognita nob: ꝓmo metha. Dico verū argumētū ꝯcludit ꝙ vlia i causādo vt ds ꝛ itelligētie diuie ꝓ statu psn̄ti vite sꝫ difficilia ad cognoscēdū qꝛ sūt remotissima a sensu mō nr̄a cognitio incipit a sensu sed vlia in essendo vel in ꝑdicando non sunt difficillima ꝛ incognita.

Arguit̄ quarto: suba nō ē genꝰ gn̄alissimū ꝓbatur oē genus dz habere vnā rōem sed suba nō habz vnā rōem igit̄ Maior ē aresto. v. metha. ꝛ prio poste. ondıtur

ꝙ q̄libet ḡnalissimū h̄z suā essentiā. Minor q2 rō substantie ē res ꝑ se existens vel pars rei ꝑ se existētis ⁊ illa nō ē vna rō: pri ma ps ōr totū: scḋa ps dicit ⁊ designat partē. mō totius ⁊ partis nō est vna rō ⁊ etiā illa rō sube datur ꝑ distinctionē3 mō distin ctio ōr diuersa. Dico verū argumētū ↄcludit ꝙ licz sub̄e nō est vna rō in specie tn̄ in genere ⁊ hoc sufficit vt esse ens subale.

Arguit̄ quīto: incorporeū nō ē diffe-

rētia ꝓbatur: oīs differētia dz esse quid positiuū s3 incorporeū ē qḋ priuatiuū vel negatiuū. Maior q2 differētia sumitur a for ma mō forma ē quid positiuū. Minor q2 incorporeū includit negationē. Dico verū argumentū ↄcludit ꝙ incorporeu3 quo ad vocē est negatiuū tn̄ quo ad intellectū ē quid positiuū: dicit̄ eīm incorporeū ens quod ē forma tm̄ vt angelus anima.

Arguit̄ sexto: plures hoīes nō sunt

vnus hō ꝑticipatōe spēi q2 sequitur hn̄ plures hoīes sunt vnus hō participatōe speciei ergo plures homines sunt vnus homo qḋ est falsum illa eīm q̄ debēt facere vnū debēt stare sub vna for ma mō plures hoīes nō habēt vnā formā: tenet ↄn̄a ab inferi ori ad superius vel a ꝑte in modo ad suū totū. Dico ꝙ ↄn̄a non valet q2 ↄmittitur fallatia equiuocatōis q2 in an̄cedente vnus dicit vnitatē specificā sed in ↄsequēti accipitur ꝓ vnitate natu rali q2 capitur vnus irrestricte: quādocūq3 aūt accipitur per se accipitur ꝓ vnitate numerali.

Arguitur septimo: quādo equū p̄di-

catur de equo nō sunt p̄dicatōes ꝓprie dicte patet de istis risi bile est hō rudibile ē asinus: ⁊ tn̄ nō sunt p̄dicatōes ꝓprie dicte p3 q2 nō sunt ꝑ se ꝓprie sed solū reductiue: ⁊ per ↄsequens nō sunt p̄dicatōes ꝓprie dicte p̄dicatōes eīm reductiue nō sunt p̄ dicatōnes ꝓprie dicte. Dico ꝙ porphirius nō voluit ꝙ vtrū q3 ↄuertibiliū deberet p̄dicari de quolibet: sed vult ꝙ illud ↄuerti bile dz p̄dicari cui ↄuenit inesse: ⁊ aliud cui ↄuenit substare hoc dz subijci vt ꝓprium debet p̄dicari ⁊ spēs debet subijci.

Arguit̄ octauo: accidētia cōmunia

que p̄dicantur de suba vt hō ē albus coruus ē niger ⁊ tn̄ in tali bus p̄dicatōibus nō p̄dicatur equū de equo vt notū ē nec ma de minori ꝓbatur magis ⁊ min⁹ cōmune dn̄t esse de eodē gn̄e sed hō ⁊ albus silr̄ coruus ⁊ nigrū nō sunt de eodē genere igit̄ ꝙ superius ⁊ inferi⁹ dn̄t esse de eodē gn̄e p3 inductiue de hoīe ⁊

aial. Dico verū argumētū ↄcluderet si p maiora ꝫ solum intelligerēt supiora eiusdē gn̄is sꝫ p maiora gn̄aliter ꝫ intelligūtur oia colora ⁊ sic albū ē maius respectu hoīs qr dicit̄ mītis q̄ nō sūt hoīes sic ⁊ nigr respctū eorū. Sequit̄ arbor porphiriana

Queritur vtrū diffinitio Indiuidui a Porphirio sit bene assignata cū dixit indiuiduū est qđ p̄dicat᷑ de vno solo. Pro intellectione questionis mote.

Notandū est primo: q̄ postq̄ Porphirius determinauit de specie que p̄dicatur de his q̄ dr̄nt nūero vt de indiuiduis ne porphirius ex ignotis ꝓcederet diffinit Indiuiduum: et etiā singulare et vl'e sunt opposita vt dicitur p̄mo posteriorū. Modo opposita iuxta se posita magis elucescunt. Diffinit aūt sic indiuiduū. Indiuiduum est quod d̄ vno solo hoc est de seipso p̄dicatur vt ioānes ē iohēs. Rō aūt istius quare indiuiduum de vno solo p̄dicatur q2 modus p̄dicandi sequit᷑ modum essendi sed indiuiduū quodlibet hʒ ꝓpriū modū essendi distinctum cōtra modū essendi alterius indiuidui et singularem: et per ꝯn̄s etiā hʒ modū p̄dicādi singularē et ꝑ ꝯn̄s de vno solo p̄dicat᷑. Alij aūt sic diffiniūt indiuiduū Indiuiduū ē qđ ē in se diuisum et a quolibet alio diuisū. Duo ergo sunt de rōe idiuidui Primū quod indiuiduū est in se indiuisum formaliter quia indiuiduum nō hʒ differētias oppositas per quas fit diuisio formalis. Diuiditur tn̄ indiuiduū materialr̄ in suas partes itegrales ex quibus cōponit᷑. Scđm ē de rōe indiuidui q̄ ipm sit diuisum et diuersum a quolibet alio vnde et q̄nto metħice dicit᷑ q̄ omne ens est sibijpsi idem et diuersum ab alio. Quid autem distinguit vnū idiuiduū ab alio dicetur inferius.

Notandum scđo: q̄ indiuiduum f̄m Porphirium est duplex scʒ vagum et determinatū. Indiuiduū vagum ē quod s̄cat suppositū indeterminatū vt aliq̄s hō aliq̄s bos: et d̄r indiuiduū vagū nō ex parte rei s̄cate sed ex parte nostri intellectus vagantis circa illā naturā ꝓpter indeterminationem ad certū suppositū vt cū d̄r aliq̄s hō s̄catio nature est determinata quia humane sed determinatio suppositi nō ē certa Sequit᷑ corollarie q̄ indiuiduū vagū ex parte nature q̄ d̄signat p̄dicatur de pluribus. Sed ex parte signi determinātis illā naturam ad suppositū p̄dicatur de vno solo indiuiduū vero determinatum d̄r quod s̄cat certū suppositū et tale semper p̄dicatur de vno solo et illud ē quadruplex quoddā ē indiuiduū determinatum ex parte s̄cationis vel impōnis vt socrates plato. Quoddā ex parte demōstrationis vt iste hō hoc veniens hoc albū. Quoddam ex suppōe vt zophronici filius supposito q̄ solus socrates fit eius filius tm̄. Et quoddam ex circūlocutōe vt voca sedētem

in secundo Porphirius etiam in textu diffinit individuum secunda diffinitione sic. Individuum est quod constituitur ex quibusdam proprietatibus individuantibus quarum collectio nunquam reperitur eadem in aliquo singulari ut proprietates nunquam reperiuntur eedem in aliquo particulari homine de quibus proprietatibus individuantibus dicetur in notabili tercio.

Notandum tercio: quod individuum constare ex septem conditionibus et proprietatibus individuantibus intelligitur dupliciter. Uno modo essentialiter et compositive et sic nullum individuum constat ex septem proprietatibus et conditionibus individuantibus. Ratio quia accidens non componit substantiam. Dicitur enim septimo metaphisice. Quod substantia solum fit ex substantia. Entia enim naturalia essentialiter et compositive componuntur ex principijs rerum naturalium ut materia et forma. Secundo possumus intelligere quod individuum constat ex septem proprietatibus individuantibus discretive et abstractive. Discretive sic: sic quod unum individuum discernitur et distinguitur ab alio individuo per conditiones et proprietates septem. Non enim est possibile quod hee proprietates septem equaliter inveniantur in diversis individuis. Abstractive autem dicitur individuum componi ex septem proprietatibus individuantibus abstractive pro tanto quia ab illis conditionibus et proprietatibus abstrahitur unus conceptus speris et individualis per quem cognoscimus unum individuum differre ab alio. Notandum est etiam quod conditio vel proprietas individuans est quedam proprietas accidentalis conveniens rei alicui accidentaliter notificans eandem rem esse distinctam a qualibet alia re. Versus. Forma figura locus stirps nomen patria tempus: hec septem propria continet omnis homo: et de his dicit porphirius in textu quod collectio et inventio illarum proprietatum omnium nunquam consimiliter invenitur in pluribus particularibus. Sicut enim non est invenire duos homines eiusdem complexionis punctualis ut dicunt medici sic non est invenire duos homines eiusdem dispositionis in facie cuius rei rationem oportet resolvere in celestia corpora sicut enim in causam generalem et universalem. Dicit enim ptolomeus in libro centum verborum. Vultus huius seculi subiecti sunt vultibus celi. Varia itaque dispositio in vultibus et faciebus hominum est ex continua mutatione et variatione celi. Per formam intelligere debemus dispositionem qualificativam hominum in facie et hoc maxime quo ad dispositionem faciei. Per figuram autem intelligitur dispositio hominis corporalis in toto corpore. Per locum autem debemus intelligere locum proprium in quo aliquis existit et locatur. In uno enim loco proprio non possunt esse plures homines pro una vice. Sed per nomen intelligitur nomen proprium hominis aliquis enim dicitur petrus alter ioannes

Per stirpem intelligitur genoloya vel familia ex qua quis pro cessit vel natus est. Per patriā intelliguntur varie partes mūdi vt hungaria polonia slesia. Per tempus intelligit. differentia aliq̄ temporis vel p̄sētis p̄teritū vel futurū. Possunt aūt alique hee cōditiones ꝛ ꝓprietates inueniri in pluribus reb⁹ vt stirps nomen patria et etiā tempus vt patet de duobus gemellis geniti quasi eodem tempore sed figura locus ꝓpri⁹ forma nūq̄ reperiūtur in diuersis indiuiduis equal̄r.

Notandū quarto et vltimo: q̄ Porphirius loquit̄ de ꝓprietatibus et ɔditionibus indiuiduorum oportet hic intelligere de p̄ncipio indiuiduationis quid sit p̄ncipium indiuiduationis. Unde notādum q̄ indiuiduare ē cōmunicabilitatē forme p materiā terminare. Omnis eīm formā q̄tum de se est cōmunicabilis multis s̄ȝ forma recepta in materiam limitatur et singularisatur et indiuiduat̄ ad certū suppositum. Indiuiduatio ḡ est cōmunicabilitatis forme terminatio de principio aūt indiuiduatōis variq̄ mō locuti sūt ph̄i Albert⁹ eīm tenet q̄ sola materia maxime signata est p̄ncipium indiuiduationis: Hynricus aūt de gandauo ponit duas negatiōes in rōe indiuidui inclusas esse p̄ncipiū indiuiduationis duo eīm reperiunt̄ s̄m eum in indiuiduis. Primū nature specifice incōmunicabilitas et negatio cōmunicabilitatis. Scdm diuersitas indiuidui cuiuslibet ab alio et negationem ydēptitatis cū alio. Alii vero vt scotus voluit q̄ principiū īdiuiduationis est drīa indiuidualis q̄ s̄m illam quodlibet indiuiduū est īcōmunicabile ꝛ diuersum a quolibet alio et illas cōditiones īdiuiduales vocat hecceitates. Egidius aūt de roma tenet q̄ p̄ncipium indiuiduationis sit quātitas q̄ ipa est p̄ncipiū determinandi indiuiduum ad hic et nunc et p̄ncipiū discretōis vnius īdiuidui ab alio Cōmunis tn̄ positio philosophoꝝ ē q̄ materia signata cū q̄titate et aliis ɔditōib⁹ et ꝓprietatib⁹ ē p̄ncipiū īdiuiduatōis Uñ dupl̄r possum⁹ loq̄ de p̄ncipio īdiuiduatōis Primo s̄m naturā rei et original̄r ꝛ sic certum ē q̄ materia signata ē p̄ncipiū īdiuiduatiōis fore ꝛ cōicabilitat̄ sue. Forma eīm recepta ī materiā artatur et strīgitur ad certum suppositū cuius natura limitatur. Unde et d̄r p̄mo celi cum dico celum ī cōmuni dico formā tm̄ sed cum dico hoc celum scȝ singulare dico formā ī materia. Scdo possumus loq̄ de p̄ncipio īdiuiduatōis quo ad nos et exteriorem discretōem vnius īdiuidui ab alio et sic p̄ncipium indiuiduatōis est quātitas et cōditōes īdiuiduātes ꝛ ꝓprietates vl̄ hecceitates per quas vnū īdiuiduū discernitur ꝛ distīguitur

ab alio. Seqtur corollarie pmo q hij q dicunt quantitatem esse pncipium idiuiduatois et pncipium distictois vnius idiuidui ab alio non intelligunt quatitatem tantum sed omnes alias conditiones idiuiduantes quecuq sint ille. Seqtur corollarie secundo q non est idem dicere pncipium idiuiduatois et principium idiuidui. Forma eni est pncipium idiuidui sed non est pricipium idiuiduatois Idem eni non est causa suiipsius. Modo forma idiuiduat dr eni septimo meth. Omne quod fit ab alio fit. Ipsa ergo idiuiduatur per materiam signata et pprietates et coditiones idiuiduantes sed quia loqui de idiuiduatoe res e plus methica q loyca ea q que dicta sunt modo sufficiunt In fine porphirius comparat genus spem: et indiuiduu adiuicem penes roem totius et partis et dt q genus habet se vt totu tm. Indiuiduum vt pars tm sed spes habet se vt totum et pars Ro. quare gns hz se vt totum genus eni dt totu ee suarum sperum z gns continet in sua potestate omnes spes. Sz aut idiuiduu sit ps quia est pars subiectiua spei ex quo spes diuidit diuisione materiali i indiuidua per diuersas partes materie. Sed quia spes refertur primo ad genus et per9sequens spes relata ad genus e pars ipsius generis. Sed ipsa spes relata ad idiuidua e qodam totum cotinens oia sua iduidua quare differetia porphirij int genus spem et idiuiduu est bene assignata. Sequitur corollarie tercio q no est 9ueniens idem habere roem partis et totius respectu diuersorum pz ex dictis. Istis notabilibus sic statibus est.

Conclusio responsalis. Diffinitio indiuidui a porphirio est bene assignata patet veritas 9clonis ex his que dicta sunt in notabilibus.

Arguitur primo. Indiuiduum non est diffinibile igitur pbatur sola spes diffinitur. Indiuiduu no est spes igitur. Maior est boetij iii libro diffinitionu. Minor est nota qz spes et idiuiduu hnt se vt vle et particulare mo vle z particulare sunt opposita vt dr primo posteriorum Dico verum arntu 9cludit q sola spes diffinit diffinitoe pprie dicta sz idiuiduu bn diffinit diffinitoe coit dicta capiedo diffoem p notificatoe.

Arguitur scdo. Indiuiduu non predicat de vno solo igit pbat autoritate aristo. i pnto sube cu dt a pma suba nulla exit pdicatio sz idiuiduu vt iohes e pma suba. Dico verum arntu 9cludit q a prima suba nulla exit pdicatio sicut superioris de inferiori tn bn sicut eiusde de seipso.

Arguitur tercio: indiuiduū nō p̄di-
catur de seipso igitur ꝓbatur dici de p̄supponit esse in sed indi-
uiduū nō est in seipso igitur indiuiduū nō predicatur de seipso
Maior est regula alberti Minor qꝛ nihil ē in seip̄o q̄rto ꝓhisi.
Dico verū argumentū cōcludit ꝙ in p̄dicatiōe ꝓprie dicta dici
de p̄supponit esse in sed cū idez p̄dicatur de seip̄o ē p̄dicatio cō
muniter dicta in qua nō oportet p̄dicatum esse in subiecto.

Arguitur quarto: indiuiduum p̄di-
catur de multis igitur: ꝓbatur an̄s qꝛ aliquis hō est indiuiduū
vt dicit aresto. in predicamētis sed aliquis hō p̄dicatur de plu
ribus qꝛ de iohāne petro Johānes em̄ ē aliquis hō petrus ē ali
quis hō. Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ aliquis hō ē indiui-
duū vagū ꝛ hoc p̄dicatur de pluribus rōne nature cōis quā in-
cludit sed rōe signi ꝯtrahēris ip̄am naturā p̄dicat̄ de vno solo.

Arguitur quinto: indiuiduū nō con
stat ex septē ꝓprietatibus indiuiduātibus igitur ꝓbatur an̄s.
Accidēs nō est causa substātie sed ꝯditōnes indiuiduātes sunt
accidētia igitur. Maior qꝛ potius ecōuerso suba est causa acci
dētium Dicitur em̄ scdo phisico. materia cū forma ē causa oīm
accidentiū in ꝓposito: minor ē porphirij in textu. Dico verū ar
gumentū ꝯcludit ꝙ indiuiduū nō fit ex ꝯditōibus indiuiduā
tibus substātialiter ꝛ ꝓpositiue qꝛ sic fit ex materia ꝛ forma sb
stātialiter vt dꝛ p̄mo phisicoꝝ sed indiuiduū bn̄ cōstat ex septez
ꝯditiōibus indiuiduātibus discretiue ꝛ abstractiue vt dictum
est in notabili tercio.

Arguitur sexto: cōditōes indiuiduā
tes nō distinguūt vnū īdiuiduū ab alio igitur: ꝓbatur an̄s for
ma substātialis ē que separat ꝛ distinguit sed ꝯditōnes indiui-
duātes nō sunt forma substātialis igit̄: maior ē arestotī. septīo
metha. cū dicit forma ē que separat ꝛ distinguit Minor qꝛ cō-
ditōes indiuiduātes sunt accidētia indiuidui. Dico verum ar-
gumentū ꝯcludit ꝙ forma substātialis distinguit res essentia
liter ꝛ a priori sed ꝯditōnes indiuiduātes distinguūt īdiuidua
solum accidentaliter ꝛ a posteriori.

Arguitur septimo materia nō ē p̄n-
cipiū indiuiduatōis igitur: ꝓbatur Aīe separate sunt īdiuidua
ꝛ res singulares ꝛ illaꝝ indiuiduatio nō est per materiā igitur

materia nō est principiū indiuiduationis. Maior ꝓ prima pte ꝙ anime separate sunt indiuidue notū et similiter ꝙ nō hnt materiā sunt em̄ forme libere sine materia. Dico ver̄ argumentū concludit ꝙ anime separate sunt indiuidua nō per materiā et corpus quod nūc hnt sed per materiā et corpus quod prius habebant sicut in simili cera per sigillū figurata tenet illā figurā ꝙ sigillū impssit etiā absente sigillo.

Arguitur octauo ⁊ vltimo Materia

nō est principiū indiuiduationis ꝓbatur illud quod est cōmune multis genere ⁊ specie diuersis nō est principiū indiuiduatōis sed materia est quoddā cōmune multis gñe et specie differentibus igit̄ q̄ repugnat cōmuni esse principiū indiuiduationis. Indiuiduū em̄ est in se indiuisum. Minor est aristotelis primo de gñatione vna est materia omniū gñabiliū et corruptibiliū. Dico ver̄ arḡtum cōcludit ꝙ materia est cōmunis cōmunitate aliena sed nō cōmunitate ꝓpria. Materia em̄ ſm se est ens quoddam singulare creatū a deo sed ipsa materia fit cōmunis cōmunitate aliena q̄ forme. Ipsa em̄ materia ſm suam subam ē vna potēs substare diuersis formis. Sicut in simili portio alicꝫ cere que de se ē singularis pt dici cōmunis cōmunitate aliena scꝫ forme sigilli inquantū scꝫ ipsa est indifferēs ad substandum cuilibet forme ei imprimēde. Alij breuius soluūt ꝙ materia ē quoddā cōmune differētibus gñe et specie ver̄ ē materia nō signata et prima. Modo hic dr̄ de materia signata que est principium indiuiduationis q̄libꝫ em̄ indiuiduū hꝫ certā partem et portionē materie per quā ē hoc aliquid indiuiduū ⁊ singlare

Utrum quinqꝫ diuisiones differētie

quas ponit porphirius in textu sint sufficienter assignate. Pro intelligentia questionis mote.

Notandum est primo. Postꝙ Porphirius

determinauit de duobus vlibusque predicant̄ in quid vt de gñe et specie Nunc ꝯnter determinat de vlibus q̄ pdicant̄ in quale vt de differētia ꝓprio ⁊ accidente cōmuni Et primo determinat de differētia deinde de ꝓprio et accidēte cōmuni. Rō ordinis ē ista quare primo de differētia. Differētia em̄ pdicat̄ in in quale essentiale ꝓpriū aūt et accn̄s cōmune in quale accidētale sicut ergo suba pcedit accn̄s vt dr̄ septimo metāice sic differentia que pdicatur in quale essentiale recto ordine pcedit ꝓpriū et accn̄s cōmune q̄ pdicātur i quale accidētale Porphiri⁹ itaqꝫ

volens ostendere naturā tercij v̄lis scʒ differētie ponit q̄nqʒ di-
uisiones. Pīa diuisio drn̄e est. Drn̄tia est triplex quedam ē diffe
rentia cōiter dicta quedā ꝓprie dicta et q̄dam magis ꝓprie di
cta. Drn̄tia communiter dicta ē qua alterū differt ab altero quod
alteritatē q̄dam differt quocūqʒ modo vel a seipso vel ab alio et
ītelligitur sic drn̄a cōiter dicta ē entitas qua vnū ens differt ab
alio ente quadam alteritate id ē accn̄te sepabili vt socrates stās
differt a socrate nō stante vel etiā idem differt a seipō vt hō sedēs
differt a seipso nō sedente et sic arestoteles dr̄ q̄rto phicoꝝ ꝙ cho
riscus in foro differt a seipso in domo. Pro hac acceptōe prima
drn̄tie ī qua dr̄ ꝙ idem differt a seipso Sciēdū ꝙ dictū porphirij
non est absolute ītelligēdum ꝙ idem hō differret a seipo simplr̄
dr̄ em̄ q̄nto methice ꝙ idem ē sibi ipsi sēsp idē et diuersum ab
alio et pmo phicoꝝ ondit ꝙ est idem hō p totā vitā suā licet
eraclitus diterat ꝙ non esset idē homo hodie q̄ fuit heri ꝛ ꝙ idē
homo non posset intrare eūdem fluuiū bis sed idē dr̄ differre a
seipso accn̄talr̄ q2 idē homo alr̄ se hʒ vno tpe et aliter alio. Dicit
em̄ pmo de aīa si senex haberet oculos vt iuuenis videret vt iu-
uenis silr̄ idem homo aliq̄n ē sanus et aliq̄n infirmus. Seqtur
corollarie ꝙ ista ppō idem differt a seipso nō dʒ ita exponi Idē
est et ipsum met ē et idem nō est met ipm q2 hec est falsa sed ita
debet formari ista tercia expones et idem vno tpe alit se habet
quā alio ītelligendo accn̄talr̄ et hoc est verꝝ. Drn̄tia autem ꝓprie
dicta est qua alterum differt ab altero accn̄te īsepabili vt socra-
tes simus differt a socrate nō simo. Intelligit aūt ista acceptio
drn̄tie sic. Drn̄tia ꝓprie dicta ē entitas qua vnum ens differt ab
alio ente accn̄te īsepabili vt homo simus differt ab hōīe nō simo
p simitatē. Unde ṗte homo dr̄ simus q̄ hʒ nasum ad modum si
mee ī pncipio eleuatum. Sʒ iste dr̄ aq̄lus q̄ habet nasum ad mo
dum aq̄le ī medio eleuatum. Est aūt accn̄s duplex quoddā se-
parabile quod non habet causam fixam et firmā sue manentie
ī subiecto vel quod facilr̄ separatur a subiecto vt sedere stare Sʒ
illud accn̄s dr̄ īseparabile quod habet causam fixam et firmaʒ
sue manētie in subiecto vl quod difficulter remouetur a sbiecto
vt nigredo ethiopis que habʒ causam firmam vt complexionē
calidam que nunꝙ totaliter separatur ab ethiope licʒ possit im
mutari cum in regionibus frigidis moram gereret. Drn̄tia aūt
magis ꝓprie dicta ē qua alterum differt ab altero specifica dif-
ferentia vt hō differt ab asino per rōnale. Cuius acceptiōis ītel
lectus est drn̄tia magis ꝓprie dicta qua alterum id est vnū ens
differt ab altero scʒ ente specifica drn̄tia Sciēdum etiam ꝙ dif-
ferentia ī omnibus tribus acceptionibus nō est v̄le distinctum

ab aliis vt in acceptōe tercia sꝫ in acceptōe pͥma ⁊ scđa cōtinet sub accidente cōi: dꝫ etiā nomē dr̄ñe non equaliter de istis tribus acceptōibus: via em̄ pfectōis ⁊ principalitatis dicitur de acceptione tercia de qua principaliter porphirius: sed quo ad nos ⁊ nos ⁊ doctrine dicitur primo differētia cōiter dicta dein de de differentia ꝓprie dicta ⁊ vltimo de dr̄ña magis ꝓp̄e dc̄a

Notandū scđo: diuisio scđa differentie q̄m ponit porphirius in textu est ista. Differentiarꝫ quedā faciunt alteratū ⁊ quedam aliud. Vñ iste differentie due dicūtur facere aliud que faciunt diuersitatē essentialē vt rationale. Iste vero dicūtur facere alteratum que faciūt diuersitatem accidentalem vt albus niger simum aquilū. Ostendit autem porphirius in textu ꝙ generaliter omnis differētia facit alteratū. In isto dicto suo Porphirius capit alteratū cōmuniter pro quacūqꝫ differētia tam essentiali ꝙ accidentali ⁊ sic differentia specifica vt rationale etiā facit alteratū. Illud em̄ quod potest i maius etiam potest in minus tamē differentia specifica primo facit diuersitatem essentialem ⁊ ex cōsequēti ⁊ secūdario facit diuersitatem accidentalem: ad diuersitatem em̄ essentialem etiā sequitur diuersitas accidētalis. Ponit aūt porphirius duas diuersitates ⁊ distinctiones inter differentias facientes aliud et inter differentias facientes alteratum. Prima qꝛ differētie facientes aliud vocantur specifice: sꝫ differentie facientes alteratum dicūtur differentie simpliciter vt simpliciter tm̄ valꝫ sicut sine addito differentiis em̄ facientibus diuersitatē accidentalem nō additur hec additio specifica qꝛ non vocātur specifice. Scđa diuersitas inter dr̄ñas facientes aliud ⁊ alteratū qꝛ scđꝫ dr̄ñas facientes aliud ⁊ diuersitatem essentialē genus diuiditur in species vt animal diuiditur ꝑ rationale ⁊ irrōnale in hominem ⁊ brutū. Sed per dr̄ñas facientes alteratū non diuiditur genus in species vt per simū ⁊ aquilū non diuiditur aīal in hominem ⁊ brutū. Sequitur ꝙ dr̄ña specifica dicitur specifica triplici de causa. Prima qꝛ ipsa adueniens generi ⁊ ei addita constituit speciem idest diffinitōem speciei. Scđo dicitur specifica qꝛ ꝑ eam aliquid locatur i certa specie vt ꝑ rationale aliquid locatur in specie hūana. Tercio dicitur specifica quia facit vnā rē differre specifice vt hō differt ab asino specifice ꝑ rōnale

Notandū tercio: tercia diuisio dr̄ñe quā ponit porphirius est ista. Differentiarꝫ alia separabilis: alia inseparabilis. Differētia separabilis ē q̄ nō habet causā fixam

⁊ firmā sue manētie in subiecto vt sedere stare albū nigrū. Differentia inseparabilis ē que habet causam fixam ⁊ firmam sue manentie in subiecto vt rōnale nigrū in ethiope. Nigredo eñ in ethiope sequitur p̄ncipia ꝯplexionalia ethiopis ⁊ complexionem calidam ⁊ colericā ethiopis ꝯplexio aūt totaliter auferri nō pōt radicalis ꝫ poteīt alterari ⁊ ī p̄te imutari exemplificat porphiri⁹ etiā de differētia insepabili vt simū cicatrix si ex vulnere occaluerit idest indurata fuerit. De differētia vo sepabili dicit ꝙ moueri quiescere ē differentia sepabilis qđ intelligēdū est de motu ⁊ q̄ete volūtaria q2 moueri respectu cordis aīālis ⁊ respectu celi ē differētia insepabilis dicitur eñ nono metha. Nō est timēdū ꝙ celū stet Cor eñ aīālis ē in ꝯtinuo motu generādo spiritus vite qui diffundūtur ad singula mēbra. Similiter dr scđo celi de quiete terre: si eñ oēs dii descenderēt terram mouere nō possent Un̄ notandū ꝙ aliq̄ue differentie sunt in sepabiles ab eo cui⁹ sunt differētie nec existentia nec quo ad modū intelligēdi vt rōnale nō separat̄ ab hoīe nec existētia q2 rōnale nō est sine hoīe q2 ē de essentia hoīs nec rōnale pōt separi ab hoīe intellectu q2 ē de intellectu ⁊ essentia hoīs. Alie autē differētie sunt insepabiles a rebus quib⁹ ꝯueniūt existentia vt risibile: q2 risibile nulla potētia nec humana nec diuina pōt existere sine hoīe tū risibile pōt separi ab hoīe intelligētia q2 possum intelligere hoīem nō intellecta ei⁹ risibilitate Oē eñ prius pōt intelligi sine posteriori. Modo hō scđm naturā ē prior risibili q2 est eius causa mō causa scđm naturā ē prior causato Differentie aūt cōiter dicte pñt separi a subiecto existētia ⁊ itellectu vt sedere stare. Differentie aūt que sequūtur pricipia complexionalia possunt separi a rebus ad minus itellectu q2 subiectū itelligitur sine eis: tamen existentia aliq̄ue dn̄e non pñt separari vt nigredo respectu ethiopis aliq̄ue tamen separātur ꝫ difficulter ⁊ per vim vel violētia vt ī coruo pōt eñ nasci coruus albus vt dicetur inferius circa accidens.

Notandū est quarto ⁊ vltio: ꝙ quarta diuisio differētie est ista differentiaꝝ īseparabiliū quedaꝫ ē p̄ se ⁊ quedam per accidens. Differentia per se est que īgreditur diffinitiōem essentialem rei vt rōnale respectu hominis q2 hō ē animal rationale. Differentia aūt per accidens est que nō īgreditur diffinitiōeꝫ essentialē rei vt simū aquilū ponit aūt porphirius duas differentias inter differentiā per se ⁊ differentiā per accidens. Prima q2 differentia per se ponit̄ in diffinitiōe essentiali rei ⁊ facit aliud idest diuersitatem essentialem: sed differē

ria per accidens nō ponitur in diffinitōne essentiali rei ⁊ facit
alteratū. Scōa differētia qꝛ dīa per se nō suscipit magꝭ ⁊ min⁹
sed differētia per accidens suscipit magis ⁊ minus sed nō oēs
vt dicetur inferius ꝙ autē differētia per se nō suscipit magis et
minus. Rō huius est ista qꝛ differētia per se ⁊ essentialis sumi
tur a forma ⁊ habet silitudinem forme subālis. Substantia au
tem suscipit magis ⁊ minus vt dicetur in pdicamentꝭ, v rōna
le sumitur ab anima rōnali: modo vna aīa rationalis nō est ꝑ
fectior ꝙ alia essentialiter: dicitur enī pmo de aīa: ꝙ oēs aīe
humane sunt eiusdē speciei licʒ vna est perfectior accidentali
ter respectu scientiaꝝ vel virtutū quas habet. Sꝫ autē differen
tie per accidens suscipiūt magis ⁊ minus qꝛ albū simū aqui
lum sunt differētie per accidens ⁊ suscipiūt magis ⁊ minus qꝛ
vnus homo est plus albus ꝙ alter ⁊ vnus homo ē plus sim⁹ ꝙ
alter. Alique tñ differentie per accidens nō suscipiūt magis ⁊
minus vt risibile rudibile. Risibile enī sequitur essentiam homi
nis ⁊ pūcipia essentialia hoīs mō essentia ↄsistit in quodā indi
uisibili ⁊ nō suscipit magis ⁊ minus. Ultima autē diuisio diffe
rentie quā porphiri⁹ ponit in textu ē differentiaꝝ alia diuisiua
alia ↄstitutiua. Unde notandū ꝙ eadē differentia scdm rem ē di
uisiua ⁊ etiam ↄstitutiua nō tñ eadē rōne qꝛ differentia dicitur
diuisiua respectu gñis quod diuidit cū differentia sibi opposita
vt hec differentia rōnale cuʒ differentia sibi opposita dicit hoc
genus animal dicendo animaliū aliud rōnale aliud irrōnale.
Sed differētia dicitur ↄstitutiua respectu speciei quā ↄstituit ꝑ
diffinitiōis speciei: dicit enī porphiri⁹ differētia adueniēs gene
ri ↄstituit speciem. Notādum est etiā ꝙ iste diuisiones differē
tie pdicte sumūtur penes quatuor genera causarū. Prima enī
diuisio differētiaꝝ sumitur penes causam formalē: de rōe enī
forme est qꝺ aliqd sit cōmune ⁊ aliquid ꝓpriū. Cōmune si for
ma nō est īdiuiduata: ꝓpriū si ē indiuiduata. Scōa diuisio dif
ferentie sumitur penes causam finalē qꝛ ad hoc differentia est
ordinata ⁊ inuenta vt scʒ alique faciūt aliud alique alteratum
Alie due sumūtur penes cām materialē qꝛ qꝺ aliqd alicui sepa
bilr vel inseparabilr ꝑ se vel ꝑ accidens: hoc est ex parte ma
terie sed vltima sumitur penes efficientē. Istis notabilibus sic
stantibus est.

Cōclusio respōsalis ista quinqꝫ diui

siones differentie sunt bene a porphirio assignate partʒ ex nota
bilibus ⁊ etiā quecūqꝫ diuisiones euacuant totā naturam diui
si ille diuisiōes sunt bñ assignate sed diuisiōes differentie sunt

uiusmodi igitur. Maior ē Boetij in libro diffinitōnū Minor patet ex declaratōe.

Arguitur primo: prima diuisio differentie nō valet ꝓbatur Omnis diuisio debet dari ꝑ opposita sed ista diuisio non datur ꝑ opposita igitur Maior est Boetij in libro diuisionū Minor ꝓbatur qꝛ illa diuisio ē trimēbris erit ergo vnū mēbrum cui nihil opponetur. Dicit̄ eñ p̄mo periarmeniaꝝ ꝛ decio metha. tm̄ vnū vni opponitur: etiā ꝓbat̄ minor quia vnū membrū sequitur ad aliud mō vnū oppositoꝝ nō sequitur ad aliud: ꝙ istoꝝ membroꝝ vnū sequitur ad aliud quia bene sequitur. Illa differūt differentia magis ꝓprie dicta igit̄ etiā drūt drña ꝓprie ꝛ cōmuniter dicta: qcqd eñ pōt in maius potest etiam ī minus: modo drña magis ꝓprie dicta ē maior ꝙ alie due. Dico licet illa diuisio ē trimēbris tñ reducitur ad bimēbrem ꝛ sic mēbra diuisionis opponūtur vt sic de nūero differentiarū alia ē magis ꝓprie dicta alia nō est magis proprie dicta: ꝛ vltra differentiaꝝ non magis ꝓprie dictarū alia ē propria alia cōmunis.

Arguitur scdo: nulla est differentia cōiter dicta igit̄ ꝓbat̄ añs Implicat differētiā aliquaꝫ esse cōiter dictam igitur ꝓbatur qꝛ ex vna pte sequitur hec ē differētia cōiter dicta ergo in ea aliqua ꝯueniūt qꝛ in cōi re multa ꝯueniunt ꝛ ex alia parte sequitur hec; est drña ergo in ea aliqua differūt: mō ꝯuenire ꝛ differre sunt opposita. Dico verū argumentum ꝯcluderet si drña ideo diceretur ꝯmuniter dicta ꝙ ī ea aliqua ꝯuenirēt sed dicitur ꝯmunis quia generaliter se offert omnibus quia cōiter homines vulgares ꝛ sensuales distinguunt vnam rem per aliam drña cōmuniter dicta.

Arguitur tercio: differentia cōmuniter ꝛ proprie dicta non sunt differētie igitur probatur. Accidens nō est differentia sed drña cōmuniter dicta ꝛ ꝓprie dicta sunt accidens igitur. Maior qꝛ accidens ꝛ dfferētia sunt vniuersalia distincta: minor qꝛ differētia cōmuniter dicta vt sedere stare similiter simū aquilū sunt accidentia. Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ differentia vt sic nō est accidens: si eñ ꝯsideratur sedere ad subiectum suum tunc est accidens: sed inꝙtuꝫ sedere facit socratem sedentem differre a platone stante tūc dicitur differētia ꝛ sic idē dicitur accidens ꝛ differentia cōmuniter dicta respectu diuersorum.

Arguitur quarto: idez non differt a seipo pbatur Idem ē ho per totā vitā suā ꝛ per ꝯñs idē nō differt a seipo: ꝛ aresto. v. metha. dicit idem dꝛ sibijpsi idē dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ ē idem hō scd̄m subam p totā vitam suam nec idem differt a seipo quo ad substantiā: sed quo ad accidentalia Idem em̄ homo aliter se habet vno tempore ꝛ aliter alio tempore: vt dictum ē in notabili pmo.

Arguitur quito: differētia non pōt diuidi igit̄ eius nō sunt quinqꝫ diuisiones pbatur añs: nihil diuiditur nisi genus sed dr̄ña nō ē genus igit̄. Maior ē Boetij i libro diuisionū: minor qꝛ dr̄ña ꝛ genus sunt vl'ia specifice distīcta. Dico verum argumentū cōcludit ꝙ dr̄ña sub ratione dr̄ñe non diuiditur sed dr̄ña sub rōne generis bene diuiditur vl' etiā possum⁹ dicere ꝙ ista nō est diuisio ppꝛie dicta sed diuisione ppꝛie dicta solū genus diuiditur.

Arguitur sexto: diuisio differentie in dr̄ñam separabilē ꝛ inseparabilē ē superflua: pbatur qꝛ pri⁹ posita pbatur qꝛ dr̄ña cōiter dicta ē separabilis ꝛ dr̄ña ppꝛie dc̄a ꝛ magis ppꝛie dicta ē inseparabilis. Dico verū argumentū cōcludit ꝙ ista diuisio prius fuit virtualiter nō tamē formaliter: ꝛ sic fit in ista diuisione porphirius reducit diuisionē predictaꝫ trimēbrem ad bimembrem.

Arguitur septimo: differentia per se suscipit magis ꝛ minus igit̄: pbatur Animatū ē dr̄ña per se ꝛ suscipit magis ꝛ minus: pbatur autoritate Gilberti porritani dicētis ꝙ aīal ē animātius plāta. Dico verū argumētū cōcludit ꝙ aīal ē aīantius plāta ꝙtum ad operatōnū pluralitatē exercendā: qꝛ aīal plures operatōes ꝛ act⁹ habꝫ ꝙ plāta Aīal em̄ sentit animal mouetur de loco ad locum sed animal non est animantius planta quo ad essentiam sic ꝙ animal plus participet intrīsece de esse animato ꝙ planta.

Arguit̄ octauo ꝛ vltimo: vltima diuisio dr̄ñe non est bn̄ assignata igitur pbatur nulli⁹ bone diuisionis membra debent coincidere: sed istius diuisionis membra coincidūt igitur: maior ē Boetij in li. diuisionū: minor ē por. in textu dicētis ꝙ eadē ē dr̄ia diuisiua ꝛ etiā ꝯstitutiua vt rōnale

dico vel argumentū concludit q̄ nullius bone diuisionis mē-
bra debent coincidere re et ratione simul sed re possunt coīcidere
et sic eadem differētia est diuisiua et etiam constitutiua sed di-
uersa ratione.

Utrum quinq̃ diffinitiones differētie

quas ponit porphirius sint bene assignate. Pro intellectione huius questionis.

Notandū est primo: q̄ communiter

assignātur quinq̃ diffinitiones differētie ex textu. Alij tn̄ dicūt solū esse quatuor et dicūt q̄ illa que assignatur pro quinta nō est diffinitio differentie sed potius declaratō diffinitionis tercie de qua dicet inferius. Prima ergo diffinitio differētie est ista. Differentia est qua abūdat spēs a genere. Notandū q̄ illud dr̄ abūdare ab alio quod plus habet q̄ aliud vt diues abūdat a paupe. Dupliciter ergo possumus intelligere spēm abundare a gn̄e per differentiā. primo quo ad continentiam actualē spēs enī cōtinet vnā differentiā actu gn̄s vero duas potestate. Modo plus ē cōtinere vnū actu q̄ duo in potentia. Illa enī spēs hō cōtinet hāc differētiam actu scʒ rationale: sed genus animal vt porphirius dr̄ cōtinet duas differētias scʒ rōnale et irrōnale potestate. Scdō possumus intelligere q̄ spēs abūdat a gn̄e quo ad diffinitionē suā et modū diffiniēdi species enī in sua diffinitōe recepit drīaʒ quā gn̄s in sua diffinitione nō hʒ vt diffiniēdo hoīem dicimus hō est suba corporea aīata sensitiua rōnalis. Sʒ diffiniēdo aīal dicimus aīal ē suba corporea aīata sensitiua. Scda diffinitio differentie est. Differentia est quod pdicatur de pluribus specie differentibus in eo q̄ quale. Pro qua diffinitione ītelligēda iuxta intentionem porphirij hec diffinitio differentie daī de diffinitōe differentie specialissime vt de rationali. Ostendit enī q̄ rōnale pdicatur de homine et de dijs que differūt specie. Unde et dixit in textu. Nos sumus rōnales vt dij sed mortale nobis additum separat nos ab illis. tn̄ si scḋm veritatē dicere volumus tūc cōuenienter ista diffinitio differētie daī ꝺ differētia gn̄is subalterni et nō spēi specialissime vt hec differētia aīatū pdicaī de pluribꝰ vt de hoīe et asino q̄ differūt specie et pdicaī de ipis in eo q̄ q̄le eētiale. Rō āt istius quare differētia pdicatur in q̄le essentiale quia modus predicandi sumitur a modo essendi sed differentia essentialis habet modum essendi essentialis qualitatis: et p pn̄s pdicatur in quale essentiale. Qz autem differētia habeat modū eēndi qualitatis. Qualitas enī qualificat vt ostendit aristotiles

in p̄dicamento qualitatis mō differētia qualificat genus ip̄m ↄtrahendo ⁊ ordinādo ad certā spēm. Sed ꝙ differētia habeat modū alicuius essentialis pꝫ quia differētia est de essentiā rei ⁊ p̄dicatur in p̄mo mō ↄ̄seitatis vt dicitur p̄mo posterioꝝ. illa autem que p̄dicantur in p̄mo mō ꝑ se sunt de essentia rei.

Notādū scd̄o: ꝙ tercia diffinitō differentie est ista.

Differētia ē quod aptū natū ē diuidere ea q̄ sub eodē genere posita sunt. Cuius diffinitionis intellectus potest esse duplex. Primus: differētia ē vniuersale quod aptū natū est diuidere scꝫ genus in eas spēs que posite sunt ⁊ continētur sub eodem gn̄e vt hec differētia rōnale cū differētia sibi opposita vt irrōnale diuidit hoc genus aīal in spēs suas que spēs ponunt sub animali vt animaliū aliud rōnale aliud irrationale. Scd̄o diffinitio ista potest sic intelligi: differētia ē vniuersale qd̄ aptū natū est diuidere idest distinguere abinuicē ea idest ipas species que posite sunt sub eodem gn̄e vt hec differētia rōnale distinguit hoīem ab asino ⁊ hirco ⁊ aliis spēbus sicut em̄ res distinguūtur realiter ⁊ phisice per suas formas: sic etiā logice species diuerse sub eodē gn̄e cōtente distinguūtur. Sciendū etiā ꝙ porphiriꝰ in textu ostēdit ꝙ genus habet ꝓportionē ⁊ silr̄tudinem materie differentia habet ꝓportōem ⁊ silitudinē forme species aūt tocius ↄpositi ⁊ ostendit hoc ꝑ simile de statua: statua em̄ ē quoddā compositū ex ere ⁊ figura sua. Statua ē totū: es ē eius materia: ⁊ figura statue ē eius forma. Genus itaqꝫ habet ꝓportōem ⁊ silitudinē materie ꝓpter tria. Prima qꝛ sicut materia ē indifferēs de se ad omnē formā ei possibile: vt ostenditur p̄mo phisicoꝝ: sic ipsum genus ē cōtrahibile ad quālibet speciem. Scd̄a causa qꝛ sicut res naturales plures in materia cōueniūt: omniū em̄ gn̄abiliū ē vna materia p̄ma vt dicitur p̄mo de generatōe: sic plures species in eodē gn̄e ↄueniūt. Tercia causa quia sicut materia ē principiū generatōis oīm que naturali factōe esse acquirūt: dꝛ em̄ p̄mo phisicoꝝ: ꝙ ex nihilo nihil fit. Sic etiā ipsum genus ē p̄ncipium cognitōis ⁊ diffinitōis suaꝝ specieꝝ: sed ipsa differentia hꝫ similitudinē forme duabꝰ de causis. Prima sicut em̄ per formā res distinguūtur phisice: dicitur em̄ septimo metha. ꝙ forma ē que separat ⁊ distinguit sic diuerse species differūt ⁊ distinguūtur logice ꝑ differētias. Scd̄a cōueniencia qꝛ sicut forma cōstituit rem sub certa specie phisice vt iohānes ē homo ꝑ animā suā rōnalem: sic similiter differentia ↄtrahit genus ad certā speciē. Dicit em̄ porphirius in textu: differentia adueniens generi ↄstituit speciem: spēs aūt

bꝫ ꝯueniētiā ⁊ similitudinē totius ꝯpositi. Nō sicut cōpositū ꝯponitur ex materia ⁊ forma sic species hoc ē diffinitio componitur ex genere et differentia.

Notandum ē tercio: ꝙ quarta diffinitio differētie est ista. Differentia ē qua differūt a se singula p̄ qua diffinitōe itelligēdū. Sciēdū ꝙ porphi. voluit dicere ꝙ oīa entia q̄ nō essent idem differret p̄ drām qd falsum est. Multa em̄ nō sunt idem q̄ tñ drā nō differūt vt deus ⁊ materia p̄ma vt pbabitur inferius. Sꝫ porphirius voluit dicere ꝙ singula q̄ drūt drā drūt. Vñ notādū ꝙ scdꝫ arest. v. metha. ꝙ nō ē idē aliqua differre ⁊ aliq̄ esse diuersa. Illa em̄ dicūtur differre q̄ i aliq̄ cōi vniuoco ꝯueniūt ⁊ drā formali differūt vt hō ⁊ asinus i animali qd est vniuocū eis ꝯueniūt ⁊ differentia formali rōnali differūt. Sꝫ ista dicūtur diuersa q̄ nō sunt idē tñ i aliq̄ vniuoco nō ꝯueniūt vt creator ⁊ creatura. Creator em̄ ⁊ creatura n̄ sunt idē tñ i nullo vniuoco ꝯueniūt. Dicit em̄ Alexāder de Alexandria scdꝫ metha. Nihil ē cōe vniuocū superiorib⁹ ⁊ iferioribus lꝫ em̄ dicitur de creatura ⁊ creatore hoc tñ nō est vniuoce. Creator em̄ est ens p̄ essentiam creatura vero p̄ participatōem. Sequitur corollarie p̄mo ꝙ creator ⁊ creatura nō differūt sed sunt p̄mo diuersa pꝫ q2 in nullo vniuoco ꝯueniūt. Sequit corollarie scdo ꝙ acciōēs ⁊ subā ꝓprie nō differūt sed sunt p̄mo diuersa pꝫ q2 lꝫ i ente cōueniūt tamē ens nō dicitur vniuoce de ipis sꝫ annalogice id est scdm prius ⁊ posterius. Sequitur corollarie tercio ꝙ materia p̄ma ⁊ deus ꝓprie nō differūt sꝫ sunt p̄mo diuersa: a materia em̄ nō oritur aliqua differētia p̄ quā differret a deo patet q2 differentia sumit̄ a forma sed materia p̄ma scdꝫ se nullā habꝫ formā ē em̄ materia p̄ma pura potentia Unde ⁊ Egidius osdit p̄mo phisicoꝝ: ꝙ p̄cipia non differunt sed sūt seipis diuersa: vult ergo porphiri⁹ ꝙ singula q̄ differūt differētia differūt.

Notādū ē quarto: ꝙ quīta diffinitio differentie ē ista. Differentia ē ꝙ ꝯducit ad esse rei ⁊ eius quod ē esse rei pars est. Sciendū ꝙ conducere differentiā ad esse rei intelligitur dupliciter. Uno modo phisice ⁊ realiter ⁊ ꝯpositiue ⁊ sic differentia nō ꝯducit ad esse. Forma em̄ sic cū materia ꝯducit ad esse rei phisice: vt dicitur p̄io phisicoꝝ. Scdo differentiā conducere ad esse rei intelligitur logice scꝫ diffinitiue ⁊ notificatiue ⁊ sic differētia ꝯducit ad esse rei. Differētia em̄ est pars formalis diffinitōis ꝗdditatiue ⁊ essentialis dicitur aūt differen-

tia a porphirio esse pars ei⁹ qđ est esse rei idest diffinitōis: qr dif finitio indicat essentiam rei ⁊ ipsa diffinitio iuxta cōmentatorē. septimo metha. est sermo quidditatis ⁊ essentie. Alij tamen dicunt ꝙ ista nō ē diffinitio specialis ipius drīe sed solū ē declaratio dif finitōis tercie prius dicte. Vult ergo porphiri⁹ scđm eos dice re: nō omne quod diuidit genus est differentia qr nauigare di uidit hoc genus animal dicēdo Animaliū aliud aptū ad naui gandū vt homo Aliud vero nō aptū ad nauigandū vt brutū: na uis enim regitur arte ⁊ prudentia scđo phisicorū que nō reperiun tur in brutis: sed illud qđ diuidit genus est pars essentialis rei ⁊ diffinitōis hoc est differentia. Primū tamen est cōmunius scʒ ꝙ ista sit quinta diffinitio differentie: scđm autem verius ⁊ plus de itentione porphirij. Sequitur corollarie ꝙ licʒ differentie assig nantur quinqʒ diffinitōes hoc tamen nō est eodem modo Conside rando enim differentiam ad spēm quā cōstituit de differētia dat diffō pma Cōsiderādo aūt drñam ad illa de qbus pdicat datur de differentia scđa diffintio. Si aūt cōparatur differentia ad ge nus quod diuidit tūc datur diffinitio tercia. Si cōsideratur ad ea que diuidit ⁊ distīguit vt species tūc datur diffinitio quarta: vt autem differentia capitur ab aliqua forma apparente in re sic de differentia datur diffinitio quinta vt rōnale capitur a rōne que reperitur in homine Istis notabilibus sic positis est.

Cōclusio respōsalis ista: diffinitōes quīqʒ differētia a porphirio sunt bñ ⁊ sufficiēter assignate veri tas huius ɔclusionis patet ex his q̄ dicta sunt in notabilibus.

Arguitur primo: species non abun dat a genere per differentiam: probatur. Illud quod habet duo abundat ab illo quod habet vnum sed genus habet duas diffe rentias ⁊ species habet vnam igitur. Maior quia duo est plus ꝙ vnum. Minor probatur autoritate porphirij in tractatu đ cōmunitatibus quinqʒ vniuersalium vbi ostendit ꝙ genus ha bet duas differentias ⁊ species vnam. Dico verum argumen ɔcludit ꝙ genus habet duas differentias potestate sed species vnam actu Modo plus est habere vnuʒ actu ꝙ duo potestate.

Arguitur scđo. Species non abun dat a genere Illud quod est plus commune abundat ab illo qđ est minus commune sed genus est communius specie igitur. Maior est nota quia illud quod est communius plura continet Minor quia inter omnia vniuersalia genus est communius.

Dico verū argumētū ꝯcludit q̄ genus est cōmunius quo ad ꝑti nentiā ꝑ̄tātiuā sed nō actualem quia genus ꝯtinet duas diffe rētias potestate species vero vnā actu.

Arguitur tercio: species non habet differētiam igitur nō abūdāt ꝑ differētiam a gn̄e: ꝓbatur añs q: sp̄es nō habet differentiā ex nihilo nec a seipso nec a gn̄e. Nō a nihilo vel ex nihilo q: ex nihilo nihil fit ꝑmo phisicoꝝ. Non a se quia dicitur scd̄o de aīa: nihil gn̄at seipm̄ nō a gn̄e q: genus nō potest habere differētias ꝓbatur: differētie sunt opposite: s3 opposita nō pn̄t inesse vni ex postp̄dicamētis: q̄ aūt differētie sint opposite ē porphi. in textu. Dico q̄ species habet differētiā a gn̄e ⁊ nō est incōueniens opposita esse in eodē3 scd̄m potesta tem ⁊ potentiam nō aūt scd̄m actum.

Arguitur quarto: sp̄es nō h3 diffe= rentiam a gn̄e ꝓbatur species nō habet esse a gn̄e ergo nec dif= ferentiā: t3 ꝯn̄a: quia differentia ꝓducit ad esse rei. Probatur añs q̄ species nō h3 esse a gn̄e: ꝓbatur ꝑfectū nō habet esse ab imꝑ fecto sed sp̄es est perfectior q̄ genus igitur Maior est nota q: imꝑfectū habet potius esse a ꝑfecto: ꝑfectum eīm perficit imꝑ fectū vt forma ꝑficit materiam dando ei esse: vt d̄r ꝑmo phisi. Minor quia sp̄es dicit naturā plus determinatā q̄ genus ⁊ ꝑ ꝯsequēs ꝑfectiorē: determinata eīm sunt perfectiora īdetermi= natis. Dico verū argumentū ꝯcludit q̄ ꝑfectū nō hab3 esse ab imperfecto causatiue ⁊ effectiue q: semper causa ē perfectior q̄ effectus tamē ꝑfectū h3 esse ab imꝑfecto eductiue vt forma ha bet esse eductiuū a materia sic in ꝓposito species habet esse ab ī tellectu ⁊ rōe diuidēte genus ꝑ diuersas species tanq̄ a causa agente ⁊ efficiēte tamē ipsa sp̄es habet esse a genere sicut a ma= teria eductiue sicut eīm forma educitur d̄ materia sic sp̄es orit̄ a ꝑ̄āte generis per differētiam.

Arguit̄ quito: genus abundat a sp̄ē ꝑ differentiam ꝓbatur. Illud quod habet vnā differentiā actu ⁊ cū hoc duas in potētia abūdat ab illo quod habet tm̄ vnā dif ferentiam actu ⁊ nullā potestate sed genus respectu sp̄ei est hu iusmodi igitur Maior ē nota q: habere vnū actu ⁊ duo in potē tia est plus habere q̄ vnum actu tm̄. Minor pt3 de illo genere animal quod habet illam differētiā sensibile actu q: Omne aīal est sensibile. Dicitur eīm tertio de aīa: q̄ animal ē animal ꝓpter sensum tactus ⁊ cū hoc aīal h3 duas differētias ꝑ̄tāte sc3 rōna

le et irronale. Dico verum argumentum concluderet si hoc genus animal haberet illam differentiam actu inquantum est genus sed non habet eam actu inquantum genus sed inquantum species.

Arguitur sexto: differentia non predicatur in quale igitur probatur Illud quod dicit quidditatem et essentiam alicuius non predicatur in quale sed differentia dicit quidditatem rei igitur. Maior quia predicatum quod dicit quidditatem rei predicatur in quid Minor quia differentia predicatur de specie in primo modo per se modo predicata in primo modo per se dicunt quidditatem rei ut dicitur primo posteriorum. Dico verum argumentum concludit quod species dicit quidditatem rei secundum rem sed non secundum modum significandi quia significat quidditatem rei et per modum forme cuius est qualificare et ergo predicatur in quale essentiale.

Arguitur septimo: differentia non dividit ea que sunt posita sub eodem genere probatur: species specialissime ponuntur sub eodem genere et non dividuntur per differentiam probatur quia species specialissima secundum aresto. sepius vocatur athomum: ut patet primo phisicorum. Non athomum est indivisibile ex virtute nominis. Dico quod porphirius non vult dicere quod differentia divideret species formaliter in alias species sed vult dicere quod ipsa differentia distinguit unam speciem ab alia vel quod differentia dividit genus in species ut dictum est in expositione tercie diffinitionis differentie.

Arguitur ultimo: quinta diffinitio differentie non valet igitur: probatur quia non convenit omni contento sub diffinito igitur non valet tenet consequentia quia diffinitio quelibet debet convenire omni contento sub diffinito. Antecedens probatur quia differentia debet dicere formalem partem rei ut dicit diffinitio sed differentia non dicit partem formalem rei igitur: minor patet de differentiis qua unus angelus differt ab alio que non dicit partem formalem quia in naturis angelorum nulla est pars Sunt enim angeli substantie simplices nullam partem habentes. Dico verum argumentum concludit quod differentia debet dicere partem formalem rei in substantiis compositis sed in substantiis simplicibus dicit totam essentiam et naturam rei et ergo unus angelus differt ab alio tota essentia et natura sua et sic argumentum non concludit.

Utrum quattuor acceptiones proprij

ā Porphirio sint bene posite. Pro itellectōe questionis more

**Notādum est primo: q̄ postq̄ Porphirius determinauit de ipa drīa que predicat̄ de specie ī q̄le essentiale. Nūc ɔsequent̄ determinat de ppzio quod predicatur ī quale accidētale cōuertibile: vt risibile predicat̄ de hoīe accidē taliter cōuertibiliter. Quicq̄d eñ est homo est risibile ⁊ ɔuerso q̄cquid est risibile est homo. Rō aūt ordinis quare p̄us porphiri⁹ determinat de ppzio q̄ de accidente communi: quia proprium cōseq̄tur p̄mo et p̄ncipalr̄ spēm et principia spēi: sed accñs cōe seq̄tur īdiuiduum et ɔplexionem indiuidui sicut ergo spēs ē añ īdiuiduum q2 continet īdiuiduum sic accñs ppziū deb3 precedere accñs cōmune. Pro quo itelligēdo quod duplex est accñs quoddā ppziū qd tm̄ ɔuenit vni spēi vt risibile tm̄ cōuenit hoī. Dr̄ eñ p̄mo posterioꝝ q̄ ppzium dz p̄mo assignari spēi cui ɔuenit. Accñs autem cōmune est quod nō tm̄ ɔuenit rebus vnius spēi sed pluribus vt albedo ɔuenit homini ⁊ cigno ⁊ alijs albis. Plures aūt assignāt philosophi drīas inter accñs ppziū ⁊ cōmune prima q2 accñs ppzium ē adequatum vni subiecto de q̄ p̄dicatur cōuertibiliter vt risibile respectu hominis. Sed accñs cōmune nō est adequatū vni subiecto nec p̄dicatur de ipso conuertibiliter vt albedo respectu hoīs nō eñ oīs hō est albus nec omne album est homo. Scḋa differentia q2 accñs propziū p̄mo conuenit ⁊ attribuit̄ vl̄ibus et maxime spēi ⁊ ex ɔñti īdiuiduis vt habere tres angulos primo cōuenit triangulo ⁊ ex ɔsequenti scalenon Isopleuro et isoceli. Sed accñs cōmune p̄mo ɔuenit īdiuiduis et ex ɔñti vl̄ibus vt comedere bibere dormire primo cōuenit indiuiduis vt iohanni petro et ex consequēti vl̄ibus vt homini et animali: dr̄ eñ p̄mo metħ. Medicus nō sanat hoīē sed calliam aut socratem cui esse hominē accidit. Tercia drīa q2 accñs ppzium seq̄tur p̄ncipia spēi: sed accñs cōmune seq̄tur principia īdiuidui et ɔplexionem Unde cōplexio colerica vt in plurimū inducit nigredinē et flegmatica albedinē. Calor eñ ē mater nigredinis frigus mater albedinis. Quarta differentia qz accidens ppzium nulla potentia est separabile ab illo cui⁹ est: quia sequitur essentiā rei modo sicut essentia rei nō ē sepabil' ab illo cuius est: sic nec ppziū quarto mō. Sed accñs ē sepabile ab eo cuius est vt sedere stare. Quinta drīa accñs ppzij in sua diffinitione recipit certū et adequatū subiectū. Dicit̄ eñ primo posterioꝝ q̄ hec homo ē risibilis ē ppō in scḋo modo perseitatꝭ et subiectum ponit̄ ī diffinitione predicati sed accidens cōe et maxime sepabile non recipit in sua diffinitione certū subiectū

vt nigrum vel album.

Notandum scdo q principia speciei cõsideranť dupľr. Primo mõ absolute et ſm ſe vt actu nõ ſunt vnita ſed vt vnibilia ſunt adinuicē et inquantũ vnũ hȝ rõem actus et aliud quodammõ potentie et ſic conſtituũt ſpēm et ſunt principia ſpēi. Scdo ɔſiderantur principia ſpeciei vt actu vnita ſunt et in ordine ad naturales aptitudines et opationes rex et ſic ſunt principia ꝓprij quarto modo/ cũ em̄ ī homine aīa iũgiť corpori mox ſeqtur riſibile. Sequitur corollarie q eadem ſunt principia ſpēi et etiam ꝓprie paſſionis ſed nõ eodē mõ ſumpta Materia em̄ et forma ī cõmuni ſumpta vt vnibilia ſunt: ſunt principia ſpēi ꝓpinqua ⁊ īmediata ſȝ ſunt principia ꝓprie paſſionis remota et mediata qꝛ mediãte ſpecie. Paſſiones autē ꝓprie ſunt duplices quedã ſũt que ɔſequũtur ſpēȝ totã pncipalr rũ rõe materie vt in homine habere nitidam carnē nec carnem hirſutã eſſe ſtature ꝓcere. id ē ob longe et hec cõſequunť hoīem ratione materie et tales poſſunt impediri ꝓper mutatiõ ni materie põt em̄ eſſe homo qui nõ habet carnē nitidã ſȝ magis hirſutam vt ſunt colerici et hoc ɔtingit ꝓpter caloris abundantiam. Alie autē ſunt ꝓprie paſſiones que conſequũtur magis rem et ſpēm ratione forme vt riſibile in hoīe et illa ſunt īmutabilia et intranſmutabilia a re qꝛ ſequunť pncipia eſſentialia rei. Accñs aũt cõmune eſt mutabile et tranſmutabile vt dictũ eſt qꝛ ſeqtur complerionem rei ⁊ caſum id eſt mixtionem elementorum in mixto. Ut oſtendit Auicenna in primo canone capitulo de cõplexionibus.

Notãdum tercio: q Porphirius in textu ponit quatuor acceptiones ꝓprij ſed in his omnibus acceptionibus ꝓprium nõ eſt vľe ab alijs diſtinctum ſed ſolum ī quarta: proprium ergo primo modo ſm Porphirium eſt quod conuenit ſoli ſed non omni Intelligitur autem iſta prima acceptio proprium primo modo eſt quedam entitas que conuenit ſoli ſpeciei vľ alicui ſed non omni ſuppoſito illius ſpeciei vt eē medicum artificialem conuenit ſolum homini ſed nõ cuilibet homini non enim omnis homo eſt medicus. Dico notater medicum artificialem propter herbas et lapides que etiam ſanãt et ſanitatem inducunt ſed hoc eſt naturaliter et non artificialiť habent enim herbe inducere ſanitatem a natura ſua que ē eis conceſſa a creatione earum, Unde primo methaphiſice dicitur.

Reubarbaꝝ sanat colerā. Unde reubarbaꝝ ē quoddā laxatiuū adductū de barbaria regione q̄ est regio meridionalꝭ iuxta ptolomeum in cosmographia. Sic lapides preciosi inducūt sanitatem vt corallus pellit timorē et cristallus subuenit vertigini capitis. Sic silr̄ lingua canis sanat scabiem a natura: lingua eñ canis est multū colerica ꝛ porosa cum ergo lingit vlcos aut mēbra scabiosa extrahit saniem ꝛ postea natura facit ꝯcrescere vulnus vel sanitatē membri. Angelus etiā vel diabolus p̄t sanare sic legimus de Raphaeli angelo respectu antiqui thobie cuius cecitatē curauit et diabolus hoc potest facere sed illa medicina ē scientia eis cōcreata et nō per artē acquisita. Scdo dr̄ ꝓpriū quod ꝯuenit omni sed non soli et intelligit̄ sic ꝓpriū scdo mō ē quedā entitas cōueniens omni īdiuiduo alicuius spēi ȝ n̄ soli īdiuiduo illius spēi vt esse bipedem ꝯuenit omni homini sed nō soli q2 aues etiā hn̄t duos pedes. Intelligit̄ aūt ꝙ q̄libet homo hȝ duos pedes aptitudine nature et intelligēdo de hoīe ꝑfecto nō orbato et nō mōstruoso. Dico notāter n̄ monstruoso q2 hoīes possunt nasci sine pedibus ex defectu materie vel cū pluribꝰ pedibus ex abundātia materie. Dico etiā ꝙ quilibet hō ꝑfectus vꝭ nō orbatus in pedibus hȝ duos pedes. Quia p̄uati violētia aut mutilati ī pedibus ꝛ trūcati aut ex īfirmitate aliq̄ vt sacro igne vt igne sancti Anthonij pn̄t habere nullū pedē sed hoc est per accidens vt loripes p̄t habere vnū pedē vel etiā nullum.

Notandum quarto et vltimo: ꝙ proprium tercio modo est quod ꝯuenit soli et omni sed nō sempꝰ et ītelligitur ista acceptio sic ꝓpriū tercio mō ē entitas quedaȝ capiēdo saltem entitatē cōmuniter que ꝯuenit soli spēi et omni īdiuiduo eiusdem spēi sed nō sempꝰ vt canescere respectu hoīs: cōuenit eñ canescere omni homini et soli homini ȝ solūm ī senectute vel versus senium tn̄ etiā ꝑaccīs p̄t canicies ꝯuenire ꝓ omni ī iuuētute ex malo regimine vite timore vel cura. Un̄ cōiter dr̄ cura facit canos quāuis nō nouerit annos. Et aristot. dt̄ tercio thopicoꝝ ꝓ tristicia stupefacit naturā. Canicies aūt ē dealbatio crinium ī homine ꝯueniēs ex defectu caloris naturalis cū scȝ calor nō p̄t ꝑfecte temperare frigiditatē cerebri vt cōtingit versus senium hominis: cōstat aūt ꝙ frigiditas ē mater et causa albedinis. Inficiūtur itaqꝫ versus seniū orificia crinium ꝓpter frigiditatē et humiditatē cerebri nō bn̄ tempatam ꝑ calorem naturalē et sic sequitur dealbatio criniū. Seqt̄ur corollarie primo ꝙ nullū animal canescit preter hoīem sed solus homo licȝ eñ lupi vel canes dealbant̄ ꝓpter nimiā voracitatē

cor et etiã ppter seniũ generantur humores in corpore lupi vl canis quos natura nõ potest pfecte regulare et sic crines eorum grisescunt sed non canescũt. Sequitur corollarie scdo q nullus animal canescit nisi solus homo et fit ppie solũ in capite sed grisescere cõuenit brutis aliquibus nõ solũ ĩ capite sed ĩ toto corpore. Propriũ aũt quarto mõ ẽ quod cõuenit omni soli et semp Intelligit aũt hec acceptio quarta sic pprium quarto mõ ẽ scz vlr quod cõuenit omnibus ĩdiuiduis alicuius spẽi et soli speciei et omni tpe vt risibile: solus eñ homo est risibilis et q̃libz homo et omni tempore: nõ dr homo risibilis q actu semp rideat sz qr aptus natus est ad ridendũ: legimus eñ vt scribit valerius q crassus consul romanus nũq risit: et Theologi dicunt cristum dominũ nunq risisse. Sequit corollarie tercio q licet ĩ diffõne ppriĳ Porphirius nõ addit istas particulas et cõuersim pdicat de re nõ indicat esse expresse: tñ implicite cũ eñ dixit accidit: tetigit illam particulã et nõ indicat esse rei. Rõ qr indicare eẽ rei in pposito est ingredi diffinitionem essentialẽ rei vt gñs et differentia: constat aũt q nullũ accidens ingreditur diffinitionez essentialem rei Cum aũt dixit omni soli et semp tetigit illam particulam cõuersim pdicat de re quia illud quod cõuenit omni et semper cõuenit cõuertibiliter rei. Istis notabilibus sic stantibus est.

Conclusio responsalis ista Quatuor acceptiones ppriĳ a porphirio sunt bene assignate ptz cõclusio quia omne pprium aut pdicatur cõuertibiliter aut ñ cõuertibilit Si pdicatur cõuertibiliter tũc est quarta acceptõ ppriĳ vt risibile quod pdicatur de homine cõuertibiliter. Si aũt pdicatur nõ cõuertibiliter hoc est dupl'r vel eñ deficit a cõuertibilitate tpm vel suppositorum. Si deficit a cõuertibilitate temporum tũc est pprium tercio modo vt canescere. Si aũt deficit a cõuertibilitate suppositorum hoc est dupl'r vel cõuenit omni sed nõ soli et sic ẽ pprium scdo mõ vt esse bipedem cõuenit omni homini sed nõ soli. Uel conuenit soli sed nõ omni et sic est pprium primo mõ dictũ vt esse medicũ cõuenit soli hoĩ sed nõ omni. Sequitur corollarie ex dictis q tria sunt de rõe ppriĳ quod est vniuersale ab aliĳs distinctum. Primo vniuersalitas tpm et in isto deficit ppriũ tercio modo et hoc tangitur cum dr semp. Scdo reqrit vniuersalitas suppositorũ et in hoc deficit pprium primo mõ et hoc tangitur cum dr omni. Tercio ad pprium quarto mõ reqrit adequatio suppositorum sic q pprium dz tm conuenire vni spẽi et in hoc deficit pprium scdo mõ et hoc tangit cũ dr soli.

Arguitur primo. Proprium quarto modo dictũ nõ est vl'e ab aliis distinctũ igit̃ ꝓbatur omne vl'e ē vnum in multis et vnũ de multis sed ꝓprium quarto mõ non est in multis igitur. Maior est arestotelis primo posteriorum. Minor patet qꝛ ꝓpriũ ꝯuenit tm̃ vni spẽi. Unde dꝛ ꝓpriũ q̃si ꝓ͛ris id ē multitudine priuatũ: Dico verũ argũtum ccludit ꝙ ꝓprium ꝯuenit tm̃ vni immediate et ꝓ͛me tñ mediate ⁊ ex cõsequenti conuenit multis vt cuilibet indiuiduo sub spẽ ꝯtẽto.

Arguitur scd̃o. Proprium non ē vl'e ab aliis distinctum igit̃ ꝓbatur omne vniuersale est commune sed ꝓprium nõ est cõmune igitur ꝓprium nõ est vl'e ab aliis distinctum Maior quia vl'e est vnũ in multis primo posteriorum Minor qꝛ ꝓpriũ est quod vni ꝯuenit et illud non est cõmune. Dico verum argũtum cõcludit ꝙ ꝓpriũ cõparatum ad spẽm dꝛ ꝓprium sed ꝓprium ꝯpatum ad indiuidua dꝛ cõmune.

Arguitur tercio Proprium nõ fluit a specie igitur. Substantia solum facit subãm sed species est sb̃stantia, ergo proprium non fluit a specie. Maior est arestotelis septimo methice. Omne eñ quod fit a sibi simili fit. Minor est nota quia homo ē substãtia ex quo ē scd̃a suba ⁊ risibile ē accñs est eñ risibile in scd̃a specie qualitatis et ē naturalis potentia ⁊ illa est accidens Dico verũ argumentũ ꝯcludit ꝙ suba solũ facit subam intrinsece et formal'r tamen extrinsece et causaliter substantie est cãusa accidentis.

Arguitur quarto. Propriũ nõ conuenit soli spẽi igit̃ ꝓbatur qꝛ seq̃retur ꝙ gñs gñalissimũ nõ haberet aliquod ꝓprium quod ē contra arestotilem ĩ ꝑdicamento sube sed sequela patet qꝛ genus gñalissimum non est species. Dico verum argumentum cõcluderet si spẽs hic caperetur ꝓ͛ pe ꝓ vniuersali sed capit̃ hic spẽs ꝓ subiecto et sic genus gñalissimum etiam vocatur in ꝓposito species

Arguitur quinto. Esse medicum cõuenit cuilibet homini ergo male dꝛ ꝙ esse medicum nõ ꝯuenit cuilibet homini ꝓbatur añs. Esse medicum designat aptitudinem ad studium medicine modo q̃libet homo habet aptitudinẽ ad studium medicine igitur quilibet homo est medicus vel pōt

esse medicus. Maior est nota quia nisi quis haberet iclinatōes et aptitudinem ad studium medicine non posset esse medicus. Minor est arestotelis primo meth. Omnes hōes natura scire desiderant. Dico verum argumentū concluderet si esse medicum diceret hic aptitudinem sed dr actum.

Arguit sexto. Diffinitio pprij qrto modo nō ē bene assignata igitur pbat ans nulla diffinitio debz dari per opposita sed ista diffinito datur p opposita igit. Maior est arestotelis sexto topicoꝝ. Minor quia datur p has pticulas soli et omni que opponūtur. Dico verū argumentū concluderet si iste particule deberent referri ad idem sed nō referūtur ad idē qz soli refert ad spēm et omni ad indiuidua.

Arguitur septimo. Proprium nō ē distinctum ab accidēte igit probat omne quod ē vel ē sūba vel accñs sed propriū nō ē sūba igit ē accñs. Maior ē arestotelis quinto met ce. Minor ē nota risibile accidit homini. Dico verum argumentū cōcludit qꝫ capiendo accñs absolute vt distinguitur contra sūbam tunc risibile ē accidens. Sed hoc modo in proposito nō capitur accñs sed capitur vt distinguit cōtra alia pdicabilia et sic accñs vt est predicabile quoddā distinguit ɔtra proprium et alia vniuersalia.

Arguitur octauo. Propriuz quarto mō nō semp inest subiecto igit probat qz frigiditas ē qualitas ppria aque vt dr scdo de gñatione et tñ frigiditas aliquādo nō inest aque vt cum aqua calefit. Dico verum argumētū cōcludit qꝫ frigiditas in actu aliqñ non inest aque et sic nō est ppria aq sed frigiditas vt denominat aquā esse frigidā aptitudine et sic ē ppria aque. Ignis ergo caliditate sua agens i frigiditatē aque corrūpit eius frigiditatē sed nō corrūpit eius humiditatē quia frigiditas minus resistit caliditati ignis quā humiditas g caliditas ignis plus corrumpit frigiditatem aque qꝫ humiditates eius

Utrum tres diffinitiones accidētis

et eius diuisio a Porphirio sint bene assignate. Pro intellectiōe questionis more. Sciendum qꝫ hec questio duo querit. Primo querit. Utrū tres diffinitiones accñtis a Porphirio posite sint bene assignate. Scdo querit vtrū diuisio accñtis quā porphiri⁹ assignat sit sufficienter posita. Pro intellectōe pme ptis qstionis.

Questiones in p̄di.

Notandū est primo: ꝙ vnius rei est vna diffinitio aliquā rē ꝯsiderando vno mō sed aliquā rem cōsiderādo diuersis modis vnius rei pñt esse plures diffinitiōes Porphiri⁹ ergo posuit tres diffinitiōes scḋm qḋ accidens potest ꝯsiderari tribus modis. Primo ꝯsideratur accidēs quo ad subiectum suū cui actu inheret: ⁊ sic de accidēte datur prima diffinitio. Accidēs ē quod adest ⁊ abest preter subiecti corruptiōem Scḋo ꝯsideratur accidēs quo ad modū inherēdi ⁊ quo ad inherentiam aptitudinalem ⁊ sic de accidēte datur scḋa diffinitio ī qua dicitur Accidens est quod ꝯtingit eidem inesse ⁊ nō inesse Tercio accidēs pōt cōparari ad alia vniuersalia a quibus distiguitur ⁊ sic datur de accidēte diffinitō tercia in qua dicitur Accidēs ē quod nec ē genus nec species nec differētia nec ꝓpriū semper aūt in subiecto subsistēs Notandū etiā ꝙ accidēs ꝯsideratur dupliciter: primo quo ad subiectū a quo capit esse. Unde dicitur accidēs quasi cadēs ad aliud vt ad subiectum accidentis em̄ nō ē per se esse ſ3 in alio esse: vt dicit quarto metha. Uel etiaȝ dicitur accidēs quasi cadens ab alio vt a subā. Dicitur em̄ scḋo phisicoꝝ. Materia cū forma ē causa omniū accidentiū in composito ⁊ isto modo accidēs ꝯsideratū nō habet diffinitōem quidditatiuā ⁊ ꝓprie dictā sed additamētalē vt ostenditur septimo metha. Un̄ diffinitio additamētalis ē in qua ponitur aliquid quod non est de essentia diffiniti vt in diffinitiōe accidentis ponitur subiectum: modo subiectum non est de essentia accidētis Dicitur em̄ primo phisicoꝝ. Substantia ⁊ quātitas si sīt duo sunt: ⁊ primo posterioꝝ dicitur. Essentie p̄dicamentoꝝ sīt impmixte Accidens tamē in ꝯcreto designatuȝ diffinitur per subiectū in recto vt simus ē nasus ꝯcauus In abstracto aūt accidens designatū diffinitur per subiectū in obliquo vt simitas est nasi ꝯcauitas Rō aūt istius quare accidens diffinitur ꝑ suū subiectū quia sicut se res habȝ ad esse sic se habet ad diffiniri: vt dicitur scḋo metha. sed accidens habet esse per subiectū ⁊ a subiecto igitur etiā habet diffiniri ꝑ subiectū. Scḋo ꝯsideratur accidēs ad sua superiora sub quib⁹ reponitur vel ad sua inferiora de quibus p̄dicatur ⁊ sic habet rōeȝ generis vel speciei: isto mō accidens diffinitur per genus ꝓprium ⁊ differētiam ꝓpriā: vt albedo est color disgregatiuus visus: nigredo est color congregatiuus visus.

Notandū scḋo ꝙ prima diffinitio accidētis ista Accidēs ē quod adest ⁊ abest p̄ter subiecti corrupti-

onem sic habet itelligi Accidēs est scʒ vl'e qd adest: idest realiter inheret vno tempore ꝛ abest: idest realiter nō inheret scʒ suo sb iecto preter corruptōeʒ subiecti In eo eni qd accidēs abest ꝛ separatur a suo subiecto nō ꝓpter hoc subiectū corrūpitur. Pro ampliori itaqʒ intelligentia huius diffinitōis Sciendū ꝙ diffinitū pñtis diffinitōis ē accidēs cōe ꝛ per hoc excluditur accñs ꝓprium de quo ē determinatū in questiōe. ꝛ licet in ista diffinitione nihil ponitur ꝓ genere expsse: implicite tñ ponitur vl'e. Sciendū etiam ꝙ licet forma substantialis adest ꝛ abest suo sb iecto hoc ē materie pme que ē ingenerabilis ꝛ incorruptibilis: vt dr primo phisicoꝝ. nō tamen eodem mō accidēs adest materie prime sicut accidens suo subiecto accidens eni inheret ꝛ adest prime materie substātialiter faciēs vnū per se cū materia Ex potētia eni ꝛ actu fit vnū per se sed accidēs adest suo subiecto nō faciens vnū per se cū subiecto sʒ vnum per accidēs. Ali etiam sic dicūt ꝙ subiectū capitur vno mō cōiter ꝛ sic subiectuʒ capit pro omi illo qd substat alteri nō curādo an sit ens in actu vel in potētia ꝛ sic materia prima dicitur subiectū. Dicitur eni primo phisicoꝝ. Materia ē primū subiectū oīm formarū Isto modo nō capitur subiectū in diffinitōe accidentis. Scdo capitur subiectum ꝓprie ꝓ ente in actu quod substat accidentibus ꝛ isto modo capitur subiectū in diffinitōne ista accidentis Isto mō materia prima nō dicitur subiectū: ipsa eni non potest esse imediatū subiectū alicuius accidentis Ratō qꝛ accidens illi inest a quo capit esse sʒ materia prima nō potest dare esse alicui accidenti Dicitur eni primo elencoꝝ. Nihil dat quod non habet Materia aūt prima per se non habet esse formale licet esse entitatiuū habet quia non est pure nihil tamen non est ens in actu formali quo modo subiectum accidētis ē ens. Ens eni in actu formali ē forma vel ens habēs formam: Materia autē prima non ē forma nec ens habēs formam. Sciendū etiam quia iste due particule adesse ꝛ abesse in diffinitōe accidentis non debēt referri ad idem tempus qꝛ opposita non possunt cōuenire vni ꝓ eodē tempore. Accidens itaqʒ adest vno tempore ꝛ ꝓ alio tēpore non adest vt patet de sanitate aut albedine Non oportʒ autem ꝙ semper accidens possit abesse suo subiecto realiter sʒ sufficit ꝙ accidens absit suo subiecto vel realiter vel scdm moduʒ intelligendi: realiter vt frigiditas abest aque calefacte. Scdm modum intelligendi possumus eni intelligere substātiam sine accidēte vt ethiopem non intellecta eius nigredine. Dicit eni scdo phisicoꝝ ꝙ abstrahentiū nō est mendaciū Ratio autē hui⁹ quare possumus intelligere substātiam sine accidēte quia oīne

prius pōt intelligi sine posteriori ex quo prius non habet esse a posteriori cōstat aūt ꝙ suba est prior accidente: dicit̄ eñ septio metha. suba est prior accidente natura: tempore diffinitōe ꝛ ꝑ consequens suba vt ethiops pōt intelligi nō intellecta eius nigredine: vt aūt pħi cōiter dicūt Accidēs nō pōt intelligi sine sbstātia qꝛ accidēs nō potest esse sine substātia cū habꝫ esse a suba Tñ auicēna quarto metha. dixit ꝙ pceptus accidētis ē absolutus de ista tñ materia nō ꝑtinet ad ꝓpositū sed in septimo hoc determinatur methaphisice.

Notandū tercio: scd̄a diffinitio accidentis est Accidens ē qd̄ ɔtingit eidem inesse ꝛ nō inesse q̄ diffinitio accidentis scd̄a sic habet intelligi Accidēs ē tale ens qd̄ possibile ē vno tempore inesse subiecto: alio tempore aūt nō vt sanitas que inest hoī qñ ē ꝓportio humoꝝ ꝛ qualitatū primaꝝ in corꝑe hoīs dicit̄ eñ p̄io posterioꝝ ꝙ sanitas ē ꝓportio calidi frigidi sicci ꝛ humidi: qñ aūt ē disproportio humoꝝ ꝛ qualitatū tunc sanitas nō inest homini Oñdit porphi. in ista diffinitōe ꝙ inherentia actualis non ē de essentia accidētis sed potius aptitudinalis Rō primi qꝛ illud qd̄ ē de essentia rei nulla potētia pōt auferri a re de cuiꝰ ē essentia tali re remanēte vt ꝓbatur septimo metha Constat aūt ꝙ potentia dīna accidēs pōt abesse subiecto vt pꝫ in sacramēto altaris: dicitur eñ duodecimo metha. in deum nullū cadit accidēs. Rō scd̄i quia accidēs sꝑ habet aptitudinē ad hoc quod inhereat ꝛ sic in sacramēto altaris lꝫ accidentia actu nō inherēt tñ hñt aptitudinē ad h̄ vt possint inherere si cessaret corpꝰ cristi: hec tñ res ē methaphisica Vñ ad determinatōneꝫ methaphisicā ē retinendū. Tercia diffinitio accidentis datur ꝑ ɔparatōem accidētis ad alia vniuersalia ꝛ dt̄ Accidens est qd̄ nec est genꝰ nec species nec differentia nec ꝓpriū semꝑ aūt in subiecto existens: ꝓ cuius diffinitōis intelligentia Sciendum ꝙ licet ista diffinitio sit negatiua quo ad principiū est tñ affirmatiua quo ad finem. Arestoti. itaqꝫ oñdens sexto topicoꝝ ꝙ nulla diffinitio debet esse negatiua verū est simpliciter ꝛ totaliter cuiꝰ ratio est ista qꝛ oīs diffinitio debet notificare ꝛ declarare naturam diffiniti Cōstat autēꝫ ꝙ negatio nihil notificat. Ageret eñ vltra gradum sue perfectionis ꝛ nature Negatio eñ est malignātis nature totum destruens ꝛ negans cui additur Ratio autem istius quare porphirius diffinit accidens per abnegatōem alioꝝ vniuersalium et alia nō sic diffinit ē ista quia si porphiriꝰ diffiniuisset priora vniuersalia per posteriora que adhuc non fuerāt cognita cōmisissꝫ

petitioēm principij mō omnis diffinitio debet dari ꝑ notiora sed postꝙ alia vniuersalia diffinit potuit accidens diffiniri per abnegatioēm aliorum vniuersalium que iam fuerant cognita ꝛ manifesta.

Notandum quarto ꝛ vltimo: ꝙ porphirius consequēter diuidit accidens ꝛ dicit ꝙ est duplex separabile ꝛ inseparabile Accidens separabile est qđ scđm cōmunē cursū nature facile ē separabile a subiecto ipso subiecto manente vt sedere stare Uel qđ non habet causam fixam ꝛ firmā sue manētie in subiecto vt cōedere moueri. Sed illud accidens dicitur inseparabile quod scđm cōmunem cursum nature non faciliter separatur a suo subiecto vt nigredo corui Uel accidēs insepabile est quod habet causam fixam ꝛ firmam sue manentie in subiecto: vt nigredo ethyopis est accidens inseparabile: Nigredo eñi ethiopis sequitur complexionē ethiopis calidā ꝛ colericam ꝛ inde fit totus niger. Dico notanter scđm cōmunem cursum nature. Coruus eñi deplumatus fit albus sed hoc ē violenter. Similiter vt dicit albertus possunt generari corui albi per artem vt si oua corui vngerentur rebus frigidis vt argento viuo aut humoribus viscosis frigidis vt pinguedine catti ꝛ si illa oua sic vncta ponerentur in locum frigidum ipa femella corui excubaret coruos albos Et experientia docet ethiopē nigerrimum cū habitat in locis frigidis in parte minuitur eius nigredo. Sequitur corollarie primo ex textu ꝙ porphirius dicēs in textu ꝙ coruus potest intelligi albus ꝛ ethiops nitens candore preter subiecti corruptionem non vult dicere ꝙ ista intellectio esset vera cum intelligitur ꝙ coruus est albus sed vult ꝙ coruus potest intelligi non intellecta eius nigredine: similiter ethiops potest intelligi non intellecta eiꝰ nigredine quia prius potest intelligi sine posteriori vt dictum est prius. Istis notabilibus sic positis est.

Conclusio responsalis ista: tres diffinitiōes accñtis ꝛ eiꝰ diuisio ī accñs sepabile ꝛ insepabile sūt bñ assignate: Ueritas ꝯclusionis ꝓ ambabꝰ partibꝰ pꝫ ex notabilibꝰ

Arguitur primo: Accidens non est vniuersale igitur probatur Omne vniuersale debet esse in multis sed nullum accidēs est in multis igitur: maior ē arestotilis pmo posterioꝝ in diffinitiōe vniuersalis: minor ē aresto. quarto phisi Idē nō ē in diuersis: ꝛ vij. metha. dr ꝙ accidēs nō migrat

de subiecto in subiectū. Dico verum argumentū concludit q̄ idem accidens non est in pluribus subiectis s; bene ē idem accidens scd̄m speciem in diuersis.

Arguit scd̄o accidēs nō ē vniuersale igitur. p̄batur nullū vniuersale est generabile τ corruptibile s; accidens est generabile τ corruptibile. Maior ē aresto. primo posteriorū τ octauo metha. dicitur q̄ species rerū sunt eterne Minor patet ex prima diffinitiōe accidentis cū dicitur. Accidens est quod adest τ abest τ quarto phisicorū dicitur separatio forme a materia ē eius corruptō τ hoc intelligitur de forma accidentali vt om̄es expositores ostendunt. Dico verum argumētum concludit q̄ vniuersale nō est generabile τ corruptibile p̄ se τ primo quia hoc ꝯuenit singularibus tamē vniuersale ē generabile τ corrupti bile ex cōsequēti vt dictū est in questionib⁹ difficilibus τ etiam vniuersalia sunt in generabilia τ incorruptibilia pro tanto quia nō terminā̄t generationem phisicā nisi ex consequenti.

Arguitur tercio: accidens nō ē vniuersale p̄bat̄: oē vl̄e d; h̄re subiicibilia eiusdē gn̄is s; accidens nō h; subiicibilia eiusdē gn̄is igit̄: maior vl̄e τ eius singularia sīt i eodē p̄dicamēto vt iohes τ hō vt dictū ē i p̄ma regula anp̄dicamētali: minor q̄r accn̄s cōe p̄dicatur de indiuiduis sub̄e vt de p̄mis substā̄tiis vt iohes ē alb⁹ petr⁹ ē niger. Dico verū argumentū ꝯcludit q̄ oē vl̄e d; h̄re indiuidua eiusdē gn̄is cū vl̄i d̄ q̄bus q̄dditatiue p̄dicat̄ s; nō oportet q̄ illa de quib⁹ p̄dicatur denoīatiue sint i eodē p̄dicamēto cū vl̄i τ sic hec ē p̄dicatio q̄ddi tatiua hec albedo ē albedo: albedo ē color: sed hec ē denoīatiua Johā̄nes est albus Petrus est niger.

Ar̄ quarto: aliq̄d ē accn̄s q̄d nō pōt abesse suo subiecto igit̄ diffinitio accn̄tis nō val;: p̄bat̄ an̄s q̄r color ē accn̄s hoīs hec eīm ē p̄dicatio accidētalis hō ē colorat⁹ τ tn̄ color nō pōt abesse hoī q̄r nō ē possibile esse hoiē; τ nō esse coloratū alias tn̄ hō esset inuisibilis scd̄m eīm aresto. scd̄o de aīa color ē obiectū adequatū visus. Dico verū argumētū cōcludit q̄ color n̄ abest hoi realit̄ τ scd̄m esse reale τ phisicū tn̄ color abest hoī scd̄m modū itelligēdi vt dcm̄ ē superius. Alii tn̄ dicunt pulch̄ri⁹ q̄ accn̄tib⁹ inseꝑabilib⁹ nō repugnat q̄ possent nō inesse q̄r nō radicā̄tur ī p̄ncipiis essentialib⁹ rei sed in principiis ꝯplexonalib⁹ q̄ transmutabilia sunt τ sic dicū̄t q̄ lic; nō semꝑ

manet hic vel iste color i homine tn̄ vtrinq̄ i hoīe manet color. Colores em̄ particulares possunt variari quod em̄ subiectū nūc est album potest postea esse nigrum

Arguit̄ quinto. Aliqua sunt accidētia que nō p̄nt adesse sine corruptōe subiecti igit̄ p̄batur añs de morte et c̄bustione. In morte em̄ destruit̄ vita et subiectum vite moritur em̄ animal realiter. Similiter i c̄bustione destruit̄ subiectum c̄bustionis vt domus. Dico ver̄ argumentū c̄cludit q̄ mori et c̄buri p̄ disponibus disponētibus ad mutationes istātaneas tūc sunt accn̄tia sicut etiā alteratio que terminatur ad accn̄s vel accn̄s. Capiēdo aūt mortē vel c̄bustionē p̄ istātaneis mutatōibus et vt dicūt simplicē principiorum dissolutōem sic nō sunt accidentia q2 sunt mutatōes ad formā substālem nō muta tio denoīatur a termino ad quē sicut et motus Alii dicūt q̄ licet i morte nō manēt subiecta p̄pinqua tn̄ manēt remota subiecti vt i cōbustione domus manet cinis et i morte hominis manet cadauer.

Arguit̄ sexto. Diffinitio accn̄tis nō valet: p̄bat̄. Nulla diffō accn̄tis potest conuenire sube sed diffō accidentis c̄uenit sube igitur. Maior q2 diuersorum diuerse sunt diffinitiones. Minor patet q2 c̄uenit locato p̄batur q2 locatū aliqn̄ adest loco qn̄q̄ abest loco nō em̄ res locata manet in vno loco sed mutat omne locū dico ver̄ argumentum concludit si per adesse in diffinitōe accn̄tis intelligeret̄ presens esse et p̄ abesse intelligeretur non presens esse sed per adesse intelligitur accidentaliter īherere et per abesse nō accn̄taliter īherere ↄ isto mō locatum non adest et abest. Rō q2 locatū ē suba modo suba nulli īheret accidentaliter

Arguitur septimo. Aliquod est accidens quod non p̄t abesse rei igitur p̄batur moueri est accidens et non potest abesse suo subiecto igitur p̄batur q2 moueri respectu celi nūq̄ abest celo d̄r em̄ nono metbice non est timendum q̄ celum stet. Dico ver̄ argumentū c̄cludit q̄ licet moueri non potest abesse celo s̄m rem ↄ phisice tn̄ s̄m modū itelligendi pōt abesse. Alii tn̄ soluentes hoc argūtum dicunt q̄ motus celi habet duplicem finē vnū proximū et p̄pinquū et sic ordinatur ad generationem et corruptōem rerum inferiorum et sic celū nō q̄escit naturaliter et hunc finē cognouerūt philosophi et ideo dixerūt motū celi esse p̄petuū Scdm finē h3 mot9 celi vltimū qui finis

est cõpletio numeri beatorum et sic celum quiescet quãn ille numerus beatorum erit cõpletus sed hunc finem nõ cognouerunt philosophi

Arguitur vltio: diuisio et prima diffinitio accidentis contradicunt igitur determinatio porphirii nõ valet: probatur antecedens quia diffinitio dicit quod accidens debet abesse suo subiecto et diuisio dicit quod quoddam accidens nõ debet abesse subiecto vt accidens inseparabile. Dico quod nõ est contradictio in diffinitione et diuisione quia accidens adest et abest non semper realiter et phisice sed secundum modum intelligendi et accidens quoddam est inseparabile secundum esse reale et phisicum tamen est separabile secundum modum intelligendi.

Porphirius consequenter in secundo tractatu suarum ysagogarum determinat de conuenientijs et differentijs quinque vniuersalium inter se comparando vnum ad aliud Quarum conuenientiarum et differentiarum doctrina succincte et summatim continetur in metris sequentibus

Barbareos bruchos bisdeos adeas biceps

Seda vagos miclos ibis domum securus

Notandum quod isti duo versus ostendunt conuenientias et differentias quinque vniuersalium inter se tali modo debent enim considerari littere dictionum in istis versibus positarum quot sunt in numero in earum sillabis. Ita quod littere primarum sillabarum ostendunt conuenientias et littere aliarum sillabarum ostendunt differentias (verbi gratia) barbareos in prima eius sillaba habet tres litteras scilicet B.a.r. per quas denotatur quod genus et differentia in tribus conueniunt. Et in alijs sillabis habet sex litteras scilicet b a r e o s. et per hoc ostenditur quod genus et differentia in sex differunt Ita similiter iudicandum est de alijs iuxta numerum litterarum in versibus positarum: faciliter autem he conuenientie et differentie vniuersalium sic consignate in textu porphirij possunt inueniri.

Circa initiuz libri predicamen-

torū Arestotilis queritur primo vtrū tm̄ tria sint antepdicamenta in genere ⁊ septem in specie Et vtrū diffinitio equiuocoꝝ ab arestotile sit sufficienter assignata. Pro intellectione questiōis more Scieñdū q̄ hec questio duo querit Primo querit vtꝝ tm̄ tria sint anpdicamēta in gn̄e vt tres diffinitōes anpredicamentales due diuisiones ⁊ due regule ⁊ septem in specie: vt diffinitio equiuocoꝝ vniuocoꝝ ⁊ denominatiuoꝝ ⁊ due diuisiones ⁊ regula prima ⁊ scda: Scdo querit vtrū diffinitio equiuocoꝝ quā ponit arestotiles in textu sit bn̄ posita vt equiuoca dicūtur quorū nomē solū ē cōmune ⁊ ratio substātie scdm illud nomen est diuersa. Pro intellectiōe prime partis.

Notandum est primo: q̄ arestotiles volens determinare de naturis predicamentoꝝ decem que apud porphiriū vocantur decem rerum principia librꝝ pdicamētorū in tres ptes diuidit: prima est de antepdicamentis quoꝝ cognitio necessaria est ante noticiam veroꝝ pdicamentoꝝ Secūda ē de veris pdicamentis scdm se Tercia est de postpredicamentis diffinitur ergo anpredicamentū sic Antepredicamētū est aliquid vel quoddam preambulū cuius noticia ⁊ scientia ē tradita ab arestotile in libro pdicamentoꝝ ante noticia omniū verorū predicamentorū valens ad cognitōem essentialem eorūdem. Et dicitur antepdicamentū quasi necessarium ante vera pdicamenta In diffinitione autē anpredicamenti dicitur q̄ antepdicamentū est aliquid non quidem vnuz simpliciter sed scdm aggregationē. Anpredicamentum enī dicit diffinitōem antepdicamentalē diuisionē ⁊ regulā que tria nō faciūt vnum simpliciter: diffinitio enī non est tria nec diuisio sed sunt vnuz scdm aggregationem: cum vero dicitur ab arestotile tangitur causa efficiens antepdicamentoꝝ Cum vero dicitur valens ad cognitionem essentialem verorū pdicamentoruz tangitur vtilitas antepdicamētorū sicut enī cognitio postpredicamentorū valet ad cognitionem accidentalem verorum predicamentoꝝ vt dicetur inferius: sic cognitio antepdicamentorum valet ad cognitionem essentialē verorum predicamentorū. Unū duplex est cognitio pdicamentorū quedā essentialis ⁊ quedā accidentalis Essentialis cognitio predicamentoꝝ ē penes diffinitōes ⁊ diuisiōes essentiales pdicamentorū saltem cōmuniter loquēdo de diffinitione essentiali ⁊ ad talez cognitionē pdicamētoꝝ hn̄dam necessarie sn̄t diffinitiōes ⁊ diuisiōes antepdicamētoꝝ.

Cognitio aūt predicamentoꝝ accidētalis ē cognitio p̄dicamē toꝝ penes proprietates ⁊ accidentia ⁊ ad hāc cognitiōem p̄dicamentoꝝ habendā valet cognitō postp̄dicamentoꝝ. Ondit̄ur em̄ in postp̄dicamētis quot modis dicitur habere quot modis aliqua opponūtur ⁊ quot modis aliqua dicūtur simul prius ⁊ om̄ia ista necessaria sunt ad cognitōem veroꝝ p̄dicamentoꝝ accidentalem. Sūt aūt tria aūpredicamenta in gn̄e vel cōi ad se inuicem irreducibilia vt tres diffinitōnes aūpredicamētales due diuisiōes aūpredimētales ⁊ due regule aūpredicamētales ⁊ septem in spē: vt diffinitio equiuocoꝝ vniuocoꝝ ⁊ denominatiuoꝝ due diuisiōes ⁊ due regule aūpredicamētales. Dico notāter ad seinuicez irreducibilia q2 plura sunt aūp̄dicamenta que reducūtur ad predicta vt modus p̄dicādi reducitur ad diffinitōem qui modi p̄dicandi sunt tres vnus equiuocoꝝ alter vniuacoꝝ ⁊ tercius denoīatiuoꝝ: ⁊ hi modi p̄dicādi tres exprimūtur per diffinitōnes tres equiuocoꝝ vniuocoꝝ ⁊ denoīatiuoꝝ. Conditio reducitur ad diuisiōem Pria ꝯditio est q̄ð om̄e q̄ð debet esse in p̄dicamēto debꝫ esse incōplexū ⁊ hoc exprimitur per pmam diuisionē. Scd̄a ꝯditio ꝙ om̄e q̄ð debet esse in p̄dicamēto aūt debet esse vniuersale aūt singulare ⁊ hoc exprimit̄ per diuisionē scd̄am. Ordo aūt reducitur ad regulā: duplex aūt ē ordo ponibiliū in p̄dicamēto. Primus ordo ē eoꝝ que ponūtur ī eodē p̄dicamento ⁊ iste ordo exprimitur per primā regulā. Secundus ordo est eoꝝ que ponūtur in diuersis p̄dicamentis et iste exprimitur ꝑ scd̄am regulā. Modus vero essendi irreducitur ad scd̄am diuisionē aūpredicamentalē q2 modi essendi īn valent ꝓ declaratōe diuisiōis scd̄e. Modus etiam p̄candi ononimus reducitur ad diffinitōem equiuocoꝝ vel modū predicādi equiuocū. Unū modus p̄dicādi ononimus ē qui fit per diuersa noīa ⁊ diuersas rōes vt homo asinus equus. Sꝫ modus predicādi sinonimus ē qui fit ꝑ diuersa nomina sed scd̄m eandez ratōem vt marcus tullius cicero: similiter ensis mucro gladiꝰ que om̄ia significant vnā rem eadem rōe essentiali accidētalis tamē ratio potest variari.

Notandū scd̄o: ꝙ in scia p̄dicamentorū

nō determinatur absolute de p̄dicamētis vt res reales sꝫ q2 logica nō ē scia pure realis: sed quito metha. determinat̄ de p̄dicamentis decē vt dicūt res reales: ibi em̄ aresto. diuisit ens reale in decem p̄dicamēta sed hic determinatur de decem p̄dicamentis vt stant sub dici p̄dicari ⁊ subici. Pro subiecto aūt in scientia p̄dicamentoꝝ ponitur p̄dicamentū captuꝫ in vl̄i ⁊ cōi

vt p̄dicamentū vȝ tm̄ sicut ordinabile in p̄dicamēto quo modo homo asinus equus dicunt̄ p̄dicamentū. Doctor em̄ thomas tenet ꝙ subiectum scientie p̄dicamentoꝝ est ens dicibile ī cōplexum ordinabile in gn̄e fm̄ sub et supra. Vn̄ esse in p̄dicamento est participare vnā naturā realē de decem p̄mis naturis et isto modo omne quod est extra deū et materiā ē ī p̄dicamēto. Deus em̄ nō est in p̄dicamēto nec materia p̄ma p̄prie. Quod et dixit bobetius hic ī predicamentis Arestotiles relictis extremis scȝ nature vt deo et materia prima egit de medijs. Deus em̄ et materia prima sunt extrema nature: deus em̄ ē purus actus ⁊ materia prima pura potentia vt hoc descripsit pulchre ⁊ ymaginatus ē plato in cathena aurea ī cuius sup̄mo posuit deum quasi purā lucem in eius infimo materiā p̄mā quasi purā tenebram. Entia aūt media inter deum et materiā primā et eoꝝ p̄fectiōes designabat p̄ circulos aureos ī modū annuli quoꝝ vnus includebatur ī alio: dicebatq̄ȝ hanc rem esse p̄fectiorē et p̄fectioris nature que plus accessit ad lucē primā et plus recessit a materia p̄ma q̄ ē quasi vmbra et tenebra vt sunt entia dīna separata. Sȝ hāc dixit esse imp̄fectiorem ⁊ imp̄fectioris nature que plus accessit ad materiā primā et magis recessit a p̄ma luce vt sunt hec inferiora materialia et sensibilia.

Notandum est tercio ꝙ ad ponibile in predicamēto requirūtur cōditiones quinq̄ȝ p̄ncipales. P̄ma ꝙ ponibile ī gn̄e dȝ esse ens et ergo ficta et entia p̄hibita vt chimera tragelaphus hoc est hircoceru᷒ nō ponūtur ī p̄dicamēto q̄ nō sunt entia nec participant naturā alicuius gn̄is et predicamenti. Scd̄a cōditio ꝙ ponibile ī p̄dicamento dȝ eē ens dicibile vel subicibile. Dicibile vt quodlibet superius respectu inferioris vt animal respectu hoīs. Subiicibile vt quodlibȝ iferius respectu superioris vt homo respectu animalis. Sequitur corollarie ꝙ hic nō determinatur de entibus vel rebus fm̄ esse omnino reale. Sed determinatur hic de entibus et rebus vt stāt vel accipiūtur sub dici et subiici. Tercia ꝯditio ꝙ illud quod dȝ esse in p̄dicamento debet esse ens incomplexum et per ꝯn̄s ꝯplexa nō ponunt̄ ī p̄dicamentis nec equoca que sunt quasi quedā cōplexa. Ratio quia illud quod debet esse in p̄dicamēto dȝ dicere vnam naturā illius gn̄is in quo locatur sȝ complexa nō dicūt naturā vnius generis vt alb᷒ homo quod d̄t naturam vni᷒ hominis et etiam albedinis: et etiam complexa talia sunt entia p̄ accn̄s que non sunt in p̄dicamento ex arestotile quinto meth. et sexto. Sic equiuoca nō dicūt vnā naturā vt canis sȝ diuersas

et per consequens etiam non sunt in p̄dicamento. Quarta con ditio requisita ad illud quod debet esse in p̄dicamento debet di cere aliquam determinatam naturam alicuius certi generis ꝛ ꝓpter hoc transcendentia non sunt in genere. Ratio qꝛ nullam determinatam naturam alicuius generis dicūt sed trāscendūt et excellunt omnia genera et predicamēta. Sunt autē triplicia transcendentia quedā sunt transcendētia ꝓpter eminentiam ꝑ fectionis sic deus dr̄ transcendens quia in eo sunt perfectiones omnium rerum supereminenter et illud nō est in genere vt di ctum est superius. Et augustinus in libro confessionū dr̄. Quid mihi proderit ymmo magis oberit vt te deum meum limitib⁹ clauderem p̄dicamenti. Alia sunt transcendentia cōmunitatis que se extendunt sua cōmunitate vltra omnia genera et p̄dica menta vt ens et vnum et ista etiam non sunt in genere et predi camento. Alia sunt transcendentia que transcendunt aliqua ge nera sua communitate et reperiuntur in pluribus p̄dicamētis sed non in omnibus vt motus. Motus eī̄ ſm arestotilē q̄nto ꝛ tercio phisicoꝝ est in quātitate q̄litate ꝛ vbi non tamē oportet ponere speciale p̄dicamentum motus vt Auicenna posuit quia motus est in eodem p̄dicamento cum termino ad quē. Quinta conditio ꝙ illud quod ponitur in genere habet vnam rationē formalem ſm quam ponitur in predicamento et ergo pater ra tione significationis formalis est in genere relationis licet ma terialiter significat substantiam. Similiter albus ratione signi ficationis formalis scꝫ albedinis est in predicamento q̄litatis tamen ratione significati materialis vt subiecti sui non est ī ali quo p̄dicamento. Propria autem passio huius subiecti scilicet p̄ dicamenti est subiiscibile vel predicabile et demonstratur sic de suo subiecto. Omne ordinabile in genere est subiiscibile vel pre dicabile sed omne p̄dicamentum est ordinabile in aliquo predi camento ergo omne predicamentum est subiiscibile et predica bile. Capiendo predicamentum eodem modo quo dictum ē in notabili scdo.

Notandum quarto et vltimo. Pro

diffinitione equiuocorum intelligenda

Sciēdum ꝙ equiuoca sunt duplicia

quedam enim sunt equiuoca equiuocata et sunt res significate per nomen vnum equiuocum vt iste tres res animal latrabile sidus celeste et belua marina que significantur per hoc nomen canis. Alia sunt equiuoca equiuocantia et sunt termini signifi-

cantia plures res diuersis rationibus vt hoc nomen canis est
equiuocum equiuocans respectu istarum trium rerum.
Animal latrabile sydus celeste et belua marina. Duplex autem
est equiuocum equiuocans quoddam est a casu et quoddam a cō
silio. Equiuocum a casu est dictio equiuoca significās plura eq̄
primo vt hoc nomen canis significat sua significata eque p̄mo
dicitur autem equiuocum a casu ideo quia casualiter idē nomē
est impositum pluribus rebus. Impositio enim vocū ē ad placitū
vel etiam ideo dicitur a casu quia imponēs tale nomen ad sig-
nificandum scd̄a significatione vel etiam tercia non habuit re-
spectum ad scd̄am impositionem sed accidit casualit̄ ꝙ tale no-
men habet plura significata a diuersis imponentibus quorum
forte vnus non sciuit de impositione alterius. Equiuocum aūt
equiuocans a consilio est dictio significās plura diuersis ratio-
nibus sed non eque primo sed vnum per prius et aliud p̄ poste-
rius et illud ab aliis vocatur analogum vt homo significat ho-
minem viuum per prius et pictum per posterius et dicitur a cō
silio s̄m methaphoram quia sicut in consilio vnus imitat̄ opi-
nionem alterius sic in tali equiuoco a consilio significatio mi-
nus principalis imitatur et dicitur s̄m similitudinem ad signi-
ficatum principale vt pictus homo dicitur homo ad similitu-
dinem viui hominis q̄ est similitudo hominis viui Arestotiles
tamen principaliter diffinit equiuoca equiuocata diffinitū igit̄
presentis diffinitiōis equiuocorum sūt equiuoca equiuocata .i.
res significate equiuoce per vnum nomen equiuocum vt aīal
latrabile sidus celeste et belua marina et dicit in plurali equoca
ad denotādum plures res equiuocatas significatas ab vno no
mine equiuoco licet autem in diffinitione nihil ponitur pro ge
nere expresse tamē implicite includitur genus in illo verbo di-
cuntur q̄d valet tm̄ sicut dicibilia. Dixit autem arestotiles dicūt
in diffinitione et non sunt quia hic non determinatur de rebus
absolute nec logica est absolute de rebus sed ē de rebus sub dici
et subiici et licet res non sunt dicibilia propinqua: sufficit tamē
ꝙ originaliter et fundamentaliter res subiiciunt̄ et predicātur
voces et termini significantes res subiiciuntur et predicantur
pro rebus. Unde et dicitur primo elēcoꝝ: res ad disputationem
ferre non possumus sed loco rerum vtimur terminis. Cum aūt
dicitur in diffinitione quorum nomē est cōmune nomen nō de-
bet capi vt est pars orationis ab aliis partibus distincta quia sic
inter alias partes orationis non eēt equiuocatio quod est falsum

quod ē falsum: quia criminor p se ē dcō equoca cadit eīm ī duas formas et significatōes iuxta donatū. Sed capit̄ hic nomen p voce vel vocabulo vult ergo arestotiles quod rex equcoatarum ē vnū nomē et vocabulū p quod ̄pcant̄. Nōe etiā ī diffinitōe non capitur vt distinguit̄ cōtra ppriū qr in noībus ppriis etiā ē eqūocatio vt pirrus est nomē pprium et est equocum. Vt. Pirrus achillydes pirrus rex epirotarum. Filius eīm achillis dicebat pirrha a pir quod est ignis qr igneos et ruffos habuit capillos. Silr hoc nomen pprium vienna est equiuocū. Vienna eīm significat ciuitatē austrie et fluuiū paruum fluentē iuxta ciuitatē vz aūt cōmune in diffinitione ē vnū et idem. vt eīm equocū est vnum nomē ̄bm materiā τ vocē vt canis: sed ē vnū ̄pcatione que est forma dictionis hz eīm tria ̄pcata. Ultimo dr ī diffinitōe equiuocoꝝ et ratio sube est diuersa. Rō sube valet ī pposito sicut diffinitio cōmuniter dicta vel notificatio. Diffinitio eīm aīalis latrabilis ppria est alia qꝫ diffinitio canis in celo vel belue marine. Canis eīm latrabilis est qui latrat in domo. Canis in celo est stella splendēs in celo. Canis piscis est piscis natans ī mari. Utilitas aūt huius ̄pdicamēti est hec qꝫ sciamus qꝫ equiuocum inquātum equocum nō ē in ̄pdicamento. Rō qr illud quod est ī ̄pdicamēto dz dicere vnam naturam sed equocum non dt vnā naturam vt canis patet ḡ qꝫ diffinitio equiuocorum priuatiue: valet ad cognitōem veroꝝ ̄pdicamētorum sic qꝫ equiuocum inquantum equocū nō ponitur in predicamēto. Equiuocum eniꝫ captum in vno certo ̄pcato pōt poni in ̄pdicamēto vt canis quādo capitur p animali latrabili tantum et ponitur ī ̄pdicamēto substantie quia sic est vniuocū. Istis notabilibus sic positis est.

Conclusio responsalis ista. Tantum tria sunt anpredicamēta in genere et septē in specie τ diffinitio equiuocoꝝ ab arestotile est sufficienter assignata.

Arguitur primo. Logicus nō habet determinare de ̄pdicamentis ergo scientia antepredicamētorū non est necessaria ad noticiam veroꝝ predicamētorum pbatur antecedens de rebus realibus logicus nō habꝫ determinare sꝫ predicamenta sunt entia realia igitur. Maior quia logica nō ē scientia realis tantum eīm tres sunt sciētie reales methaphisica mathematica et phisica. Minor est arestotelis quinto methice vbi diuidit ens reale in decem ̄pdicamenta. Dico verum argumentum cōcludit qꝫ logicus non habet determinare de ̄pdicamentis absolute vt entia realia sunt sed bene determinare habꝫ

de predicamentis vt stant sub dici et subiici et sub intentione secunda.

Arguitur secundo. Cognitio antepredicamentorum non est vtilis ad cognitionem verorum predicamentorum igitur probatur: omnis cognitio fit per prius et notius sed decem predicamentis nihil est prius et notius igitur. Maior est nota: quia omne scire est ex prioribus et notioribus primo posteriorum. Minor est Porphirii dicentis decem predicamenta sunt decem rerum principia modo primo non datur prius Dico quod verum argumentum concludit quod decem predicamentis nihil est notius simpliciter et prius tamen quo ad cognitionem nostram et manuductionem nostram aliquid potest eis esse notius vt in proposito antepredicamenta. Uel etiam vt alii dicunt principiis primis complexis nihil est notius sunt enim propositiones prime principiis tamen incomplexis potest aliquid esse prius et notius.

Arguitur tercio. Plura sunt antepredicamenta quam tria in genere et septem in specie probatur sic scientia libri Porphirii etiam est antepredicamentum igitur probatur ex intentione porphirii in principio ysogagarum cum dixit tractatulus de quinque vniuersalibus est introductorius in predicamenta arestotelis. Uidetur ergo quod sit antepredicamentum Similiter liber quintus methaphisice introducit ad scientiam predicamentorum arestotelis. Dico verum argumentum concludit quod liber porphirii et quintus methaphisice introducunt in scientiam predicamentorum arestotelis tamen propter hoc non sunt antepredicamenta quia noticia antepredicamentorum docetur in libro verorum predicamentorum quod non est verum de sciencia porphirii et quinti methaphisice.

Arguitur quarto. Diffinitio et diuisio non sunt antepredicamenta probatur commune non est speciale sed diffinitio et diuisio sunt modi generales valentes ad cognitionem cuiuslibet scibilis igitur. Maior est nota. Minor est aristotelis secundo posteriorum vbi ostendit quod diffinitio et diuisio sunt modi generales valentes ad cognitionem cuiuslibet scibilis. Dico verum argumentum concludit quod diffinitio et diuisio absolute sumpta non sunt antepredicamenta et sunt principia communia valentia ad cognitionem scibilium sed diffinitio antepredicamentalis et diuisio antepredicamentalis bene sunt antepredicamenta.

Arguitur quinto. Equiuocatio non

est possibilis igitur probatur sicut est in natura sic est in arte sed in natura est sic quod eadem res non potest habere plures formas et per cōsequens nec vna dictio pot habere duas significatōes et per cōsequens equiuocatio non est possibilis. Maior est aristotelis scdo phisicorum. Minor similiter est nota quia vna res habet vnum esse modo forma dat esse scdo phicoꝝ et ꝯsequēs vna res habet vnam formam. Et autem significatio sit forma dictionis patet quia forma separat et distinguit vt dicitur septimo methaphisice. Modo termini et dictiones distinguuntur ꝑ significationes earum. Dico verum argumentum concludit quod vna dictio que est formaliter vna habet tm̄ vnam significatōez vltimatam sed dictio que est materialiter vna ⁊ scdm̄ vocem vt dictio equiuoca potest habere plures significationes et sic contingit in proposito.

Arguitur sexto. Equiuocum nō pōt

diffiniri igitur probatur nihil diffinitur nisi vniuersale sed equiuocum non est vniuersale igitur. Maior quia sola species diffinitur que est vniuersale. Minor patet ex his que dicta sunt superius. Uniuersale enī dicit vnam naturam equiuocum autem dicit plures naturas. Dico verum argumentum cōcludit quod nihil diffinitur diffinitione ꝓprie dicta nisi species sed equiuocū diffinitur diffinitione cōmuniter dicta id est notificatur.

Arguitur septimo Animal latrabile

sidus celeste ⁊ belua marina habent eandem rationem ergo declaratio diffinitionis nō valet probatur antecedēs quia hec est vna ratio eorum esse substantiā corporeā. Dico verum est quod ista tria predicta habent vnam rationem sed nō scdm̄ hoc nomē canis sed scdm̄ hoc nomen corpus vel substantia et ergo argūtum nō cōcludit.

Arguitᷣ vltimo: Ex diffinitione equi-

uocorum sequitur falsum igitur ipsa nō valet: probatur antecedens quia ex ipsa sequitur quod homo esset equiuocum qđ ē falsū quia est species: species autem est vniuersale et vniuersale qđlibet est vniuocum probatur sequela. Illud est equiuocum quod significat plura vno nomine et diuersis rationibus sed hoc nomen homo significat plura vno nomine et diuersis rationibus

igitur. Maior pz ex diffinitione equiuocorum. Minor patet quia hoc nomē homo ſcat se et suū sile cōceptum rei et etiā rem vt animal rationale hac voce hō et diuersis rationib⁹ nō ē eadē rō huius nois homo p cōceptu rei et ipa re que ē animal rōnale. Dico ptm argūtum nō cōcludit quia nō quelibet pluralitas significatorum facit equiuocatōem sed tm̄ pluralitas significatorum vltimatorum modo hoc nomē homo hz solum vnum ſcatum vltimatarum scilz animal rationale. Alia autem significata nō sunt vltimata pro conceptu rei pro se et pro suo simili.

Utrum diffinitio Uniuocorū et de-

nominatiuorum ab arestotile sint sufficienter assignare. Pro intellectione questionis. Sciēdum q hec questio duo querit. Pmō querit Utrum diffinitio vniuocorum sit ab arestotile bn̄ assignata Scdo querit vtrum diffinitio denominatiuorum ab arestotile sit bn̄ assignata Pro intelligētia partis prime.

Notandum est primo: q diffinitum

pn̄tis diffinitōis ē vniuoca vniuocata id ē res p vnū nomē vniuocum ſcare vt hō asinus equus dicūtur vniuoca vniuocata qz sunt res p hoc nomē aīal vniuoce ſcare: gn̄s em̄ respectu suarū spēm ē vniuocū sic silr iohes petr⁹ paul⁹ ⁊ oēs hoies pticulares sunt vniuoca vniuocata respectu huius nois hō. p gnē aūt i diffinitione vniuocorum nihil ponit expsse iplicite tn̄ ponit dicibilia sunt āt res dicibilia remota vt ostsum ē i diffinitōe equiuocorum. Nō āt dr sunt sz dicūtur qz logica nō hz absolute osiderare de rbus vt sunt sz vt stāt et osiderāt sb dici ⁊ subiici. diffinit āt vniuoca i pli ad denotandū pluralitatē vniuocorum vniuocatorum sub vno noie vniuoco. Subiūgit quorum nomē id ē vocabulū p quod ſcāt talia vniuoca vniuocata ē cōe id est vnū et idē ⁊ rō subē id ē diffinitio cōmuniter sumpta vel notificatio ē eadem id ē vna vt homini asino lupo equo ē vna rō et diffinitio respectu huius quod est aīal vt ē substantia corporea aīata sensitiua Silr oīm hoīm respectu huius quod ē hō ē vna rō ⁊ notificatio qz anial rōnale Sequit corollarie q pprie loquēdo nullū singlare ē vniuocū qz vniuocū pprie dr de pluribus cadē rōe. Nullū aūt singulare dr de pluribus quia solum de se ipso. Sed capiendo vniuocum cōmuniter p illo quod nō ē equiuocum nec denominatiuū non curando an predicetur de vno vel pluribus tūc singulare bene ē vniuocum.

Notandū s[e]c[un]do p[ro] ampliori intellecti
one diffinitōnis vniuocoꝝ est sciendū q[uod] vniuoca sunt duplicia
quedā sunt vniuoca vniuocata passiue ⁊ sunt res plures signi
ficate per vnū nomē eadē rōe ⁊ sic oēs homines respectu hui⁹
quod ē homo dicūt vniuoca vniuocata ⁊ illa ꝓprie arestotiles
diffinit hic vt pꝫ ex ꝓcessu aresto. Alia sunt vniuoca vniuocātia
⁊ sunt dictiones significātes plures res vno nomine ⁊ eadem
ratione vt hoc nomē hō est vniuocū vniuocās respectu omniū
hominū ⁊ hoc nomē aīal est vniuocū vniuocās respectu oīm
animaliū. Utilitas aūt hui⁹ p̄dicamenti est hec vt sciamus q[uod]
vniuoca ꝓprie ponūtur in p̄dicamentis Ratio q[uia] illud qđ de
bet poni in p̄dicamento debet dicere vnā naturā: sꝫ vniuocū di
cit vnā naturā ⁊ determinatā naturā alicui⁹ gn̄is ⁊ p̄dicamēti

Notandū tercio q[uod] terciū an̄predica
mentū est diffinitō denominatiuoꝝ: vñ arestotiles dicit ī textu
diffiniendo denoīatiua. Denominatiua dicūtur quecūqꝫ ab a
liquo solo casu differētia sunt ⁊ scđm illud nomē habent appel
lationem. Sciendū q[uod] denominatiuū dicitur quasi ab alio de
nominatū. Duplex aūt ē denominatiuū quoddam ē denomi
natiuū reale et ē res realis que denominatur ab aliqua forma
reali vt paries est denominatiuū ab albedine cum albedo est in
pariete ⁊ Johānes dicitur denominatiuū ab infirmitate quan
do infirmitas est in eo. Aliud ē denominatiuū logicale ⁊ ē ter
minus ↄcretus significans aliqđ reale denominatū ab aliqua
rōne formali vt albus niger: omne ergo adiectiuū est denomi
natiuū sed nō ecōuerso omē denominatiuū est adiectiuū q[uia] hō
est denominatiuū ab hūanitate ⁊ tamē homo nō est adiectiuū
Notandū etiam q[uod] ↄcretum est duplex qđdam substātiale ⁊ qđ
dam accidētale. Cōcretuꝫ substātiale est quod significatōe sua
formali signat naturā vniuersalem sub ↄcretione ad sua suppo
sita vt homo significat naturam humanā vt est in petro ⁊ pau
lo ⁊ alijs hominib⁹ particularib⁹. Cōcretum aūt accidentale ē
predicatum accidentale q[uod] significatiōe sua formali significat
illud formale sub ↄcretione ⁊ habitudine ad suum subiectuꝫ in
quo ē illud formale vt albus formaliter significat albedinē: di
citur enī postea in p̄dicāmento qualitatis Albus solū qualita
tem significat verum est significatiōe formali ⁊ significat illaꝫ
albedineꝫ inesse subiecto vt homini vel animali ⁊ vtrūqꝫ illoꝝ
dꝫ ↄcretū a ↄcerno ↄcernis qđ valꝫ tm̄ sic video vel īporto qđli

bet enim illoꝝ tam concretum ſubſtantiale accidentale concernit duo: primum vt concretum ſubſtantiale vt homo concernit naturam et ſuppoſita in quibus eſt illa natura. Secundum autem concretum vt accidentale vt albus concernit ideſt ſignificat formam accidentalem et ſubiectum in quo eſt illa forma accidentalis ei inherens accidentaliter: ſic et abſtractum eſt duplex quoddam ſubſtantiale et eſt predicatum ſubſtantiale impoꝛtans ſuum ſignificatum formale vt quidditatem cum excluſione et preſciſione illius nature a ſuppoſitis: non quidem ſecundum eſſe reale quia quelibet natura vniuerſalis realiter eſt in ſuppoſitis ſed ſolum preſcindit a ſuppoſitis ſecundum abſtractionem et ſignificationem vt humanitas ſignificat humanitatem excludendo ſigularia. Sed predicatum abſtractum accidentale eſt quod ſignificat formam accidentalem cum excluſione et preſciſione ſubiecti vt albedo nigredo non ſic albedo eſſet preter ſubiectum quia accidens naturaliter ſemper ineſt ſubiecto ſed dicitur abſtractum tamen ſecundum abſtractionem intellectus et ſignificationem: dicitur enim ſecundo phiſicoꝛum. Abſtrahentium non eſt mendacium. Sequitur coꝛollarie abſtractum et concretum non differunt ſecundum rem et realiter ſed ſolum ſecundum modum ſignificandi quia illud quod abſtractum ſignificat abſolute excludendo ſubiectum hoc idem ſignificat concretum ſub cadentia ad ſubiectum vt albus et albedo.

**Notandum quarto et vltimo: diffinitum preſentis diffinitionis eſt denominatiua et valet tantum ſicut concreta accidentium vt albus niger: et dicit denominatiua in plurali ad denotandum pluralitatem denominatoꝛum quia omne nomen adiectiuum eſt denominatiuum reſpectu ſui abſtracti. Pro genere autem ponitur dicibilia quod includitur in iſto verbo dicuntur/hoc autem ſignum quecunque in diffinitione denominatiuoꝛ poſitum non capitur vniuerſaliter vt valet tamen ſicut omnia quia denominatiua non ſunt omnia entia ſed quecunque debet capi finite vt valet tamen ſicut que Subiungit areſtotiles in diffinitione denominatiua ſunt differentia ideſt differunt ab aliquo ſolo caſu vt albus et homo gramaticus et gramatica. Sciendum hec particula poteſt intelligi dupliciter ſecundum quod caſus capitur dupliciter. Primo modo caſus poteſt capi pro finali terminatione requiritur enim ad concretum et abſtractum in principio vocis debent conuenire et in fine differre. Secundo poſſumus intelligere per caſum cadentiam vel inclinationem ad ſubiectum: abſtractum enim ſignificat aliquam formam abſolute quam ſignificat concretum ſub inclinatione cadentia et exiſtentia in ſubiecto: poteſt ergo hec

particula differentia sunt solo casu, idest finali terminatiõe vel solo causu idest inclinatione vel cadentia ad subiectum. Subiungit Arestotiles in fine diffinitionis q concretum habet appellationem idest denominationem accidentalem scdm illud nomen abstracti vel principalis. Dicitur aũt abstractũ principale quia abstractum significat formam scdm se in quãtum denominat concretum modo q denominat ẽ principale ⁊ quod denominatur ẽ quasi secundariũ vnaqueqz enĩ forma primo cõsideratur scdm se ⁊ postea vt est in alio. Utilitas autem istius pdicamenti est q sciamus q concretum ⁊ abstractum in accidẽtalibus ponuntur in eodem predicamento vt fortis et fortitudo. Abstractum quidem per se ⁊ proprie ⁊ concretuz reductiue ⁊ improprie vt dictum est prius Quid tamẽ requiritur ad concretum ⁊ abstractum determinatius dicetur circa diffinitionẽ qualium inferius. Istis notabilibus sic positis est.

Conclusio respõsalis ista: Diffinitõ

vniuocorum ⁊ denominatiuorũ ab arestotile est sufficienter posita. Ueritas conclusionis patet ex his que declarata sunt ĩ notabilibus.

Arguitur primo: Processus aresto-

tilis est male positus igitur probatur antecedẽs: prius fuit determinandum de diffinitione vniuocoruz q equiuocorum igitur probatur simpliciora debent esse priora: sed vniuoca sunt simpliciora q equiuoca ergo Arestotiles male preposuit diffinitionem equiuocorum diffinitioni vniuocoruz. Maior est arestotilis primo methaphisice. cũ dicit simpliciora sunt priora his que dicta sunt ex additione idest compositis Minor quia vniuoca dicunt vnam naturam equiuoca autem diuersam. Dico verum argumentum concluderet si Arestotiles istum respectũ habuisset sed habuit aliuz: vt dicit Boetius primo enim determinat de equiuocis sicut de his que modicum ad propositum valent. Deinde de vniuocis que directe ad propositum attinẽt Quemadmodũ ⁊ agricola prius extirpat nociua in agro ⁊ postea bonum semen seminat.

Arguitur scdo. Diffinitio vniuoco-

rum non valet: probatur quia sequeretur quod omnia entia mundi essent vniuoca vniuocata quod tamen est falsum: probatur: quia omnia entia mundi significantur vno nomine vt hoc nomine ad aliquid et eadem ratione quia in dependentia ad aliud Omne enim ens mundi vel est causa vel causatum modo vtrumque istorum dependet vt causa ad causatum dependet similiter causatum ad causam. Similiter omne ens est creator vel creatura et vtrumque habet rationem dependentie ad alterum. Dico verum argumentum concludit quod omnia entia mundi essent vniuoca si significarentur eadem ratione essentiali modo ad aliquid significat omnia entia mundi eadem ratione accidentali quia sub ratione respectus qui respectus est accidens.

Arguitur tercio: vniuocum non habet vnam rationem igitur diffinitio non valet: probatur antecedens Omne genus est vniuocum sed genus non habet vnam rationem igitur. Maior quia omne genus est vniuersale Uniuersale autem dicit vnam rationem. Minor est arestotilis septimo methaphisice: cum dicit in genere latent multa: et primo de anima dicitur quod ratio animalis est altera et altera. Dico verum argumentum concludit quod loquendo de genere phisice sic genus dicit multa quorum vnum est perfectius altero: sed loquendo de genere logice vt natura aliqua accipitur sub intentione generis sic genus est vniuocum.

Arguitur quarto. Si diffinitio vniuocorum esset bene posita sequeretur quod animal latrabile sidus celeste et belua marina essent vniuoca vniuocata quod est falsum et contra predicta: probatur sequela quia ista tria habent eandem rationem et diffinitionem vt rationem substantie vel corporis. Dico verum argumentum concludit quod iste tres res animal latrabile sidus celeste et belua marina habent eandem rationem generalem et mediatam sed non immediatam respectu illius nominis canis sed respectu aliorum possunt habere vnam rationem sed respectu illorum non dicuntur equiuoca equiuocata.

Arguitur quinto: vniuoca vniuoca-

ta nō habent idem nomen per quod significātur: igiť pbatur añs nō imponitur a forma sʒ diuersa℞ re℞ diuerse sunt forme igiť diuersarū rerum vniuocatarū sunt diuersa noīa Maior ē nota quia a ꝓprietate rei ⁊ natura rei imponitur nomē rei: vñ lapis dicitur lapis a ledere pedem. Minor patet quia homo ⁊ asinus sunt vniuoca vniuocata respectu hui⁹ generis animal ⁊ habent diuersas formas homo enī habet animam rationalē: ⁊ asinus irrationalem. Dico verū argumentū concludit ꝙ homo equus asinus habent idem nomen: ratione forme generalis ⁊ generifice in qua cōueniunt scʒ animalitatis tamē rōne ꝓprie forme specifice qua differunt habent diuersa nomina.

Arguitur sexto: diffinitō denominatiuorū non valet igitur:

probatur denominatiuum vel concretum nō habet denominatiōem ab abstracto igitur: probatur qꝛ ecōuerso abstractum habet denominatiōem ⁊ formationem a concreto vt iusticia deriuatur a iustus ⁊ sapientia a sapiens: vt ostēdit Priscianus ī tertio maioris capitulo d̄ denominatiuis Dico verum argumentum ꝯcludit ꝙ iusticia deriuatur a iust⁹ quantum ad vocis formationē sed non quantuʒ est a parte rei Grāmaticus ergo dicit ꝙ abstractum deriuatur a cōcreto quia ipse est artifex sensualis voces considerans. Logicus autem q̄ est artifex plus intellectualis sua considerata refert ad naturā rei ⁊ quia in natura prius aliquid est scd̄m se ꝙ cum est in alio ⁊ ergo logicus dicit ꝙ ꝯcretum denominatur ab abstracto.

Arguitur septimo. Aliquod ē denominatiuū quod non differt a suo abstracto solo casu igitur

ꝓbatur quia studiosus est denominatiuū a virtute ⁊ tamen nō differt solo casu idest finali terminatione probatur quia etiam differt in principio vocis. Dico verum argumentum concludit ꝙ studiosus dicitur a virtute sed non proprie vt dicetur circa diffinitionem qualium quia in principio vocis nō cōueniūt quod tamen requiritur ad denominatiua.

Arguitur octauo. Concretum ⁊ abstractum non differunt solo casu:

probatur quia concretum et abstractum etiam differūt in modo significandi probatur quia concretum significat formā vt est in subiecto Abstractū aūt significat formam absolute vt albedo. Dico verum argumentum

Concludit quod concretum et abstractum solo casu differunt verum est quantum ad ea que tenent se ex parte vocis tantum: Constat autem quod modus significandi non tenet se ex parte vocis sed potius ex parte modi significandi et essendi: modus enim significandi immediate oritur a modo intelligendi et modus intelligendi a modo essendi.

Queritur utrum due divisiones antepredicamentales ab arestotile sint sufficienter assignate.

Pro intellectione huius questionis more Sciendum quod hec questio tantum querit utrum due divisiones antepredicamentales ab aresto. sint sufficienter assignate: quarum prima est ista eorum que dicuntur quedam dicuntur cum complexione et quedam sine complexione. Secunda divisio est ista eorum que dicuntur sine complexione quedam dicuntur de subiecto et in subiecto nullo sunt: quedam autem dicuntur de subiecto et in subiecto sunt: quedam nec dicuntur de subiecto nec sunt in subiecto: quedam vero in subiecto sunt et de nullo subiecto dicuntur. Pro intelligentia divisionis prime.

Notandum est primo: quod prima divisio

quam ponit arestotiles in textu sic est intelligenda eorum idest de numero dicibilium que dicuntur idest significative proferuntur quedam proferuntur et dicuntur cum complexione ut homo currit: quedam dicuntur sine complexione idest incomplexe ut homo animal. Ratio huius: quia sicut concipimus ita loquimur ea enim que sunt in voce sunt signa eorum que sunt in anima ut dicitur primo periarmeniarum. Constat autem quod quandoque concipimus et formamus conceptum complexum quandoque concipimus et formamus conceptus simplices et incomplexos et per consequens etiam ita loquimur et dicimus aliquando complexe aliquando incomplexe. Arestotiles autem in ista divisione preponit complexum incomplexo ad denotandum quod intentio sua non est de complexis ex quo illa non ponuntur in predicamento et genere Vox autem ista in proposito dicitur complexa que est aggregata ex pluribus dictionibus significativis representativa conceptus complexi. Ad complexum autem quantum sufficit ad propositum requiruntur tria: primo quod voces ille debent esse significative rerum. Secundo quod res significate per istas voces habeant aptitudinem ad unionem ipsarum adinvicem ut est subiectum et accidens ut albus homo: vel ut determinatio et determinabile et ergo cum dicitur homo asinus non est complexum quia iste dictiones non significant que habent aptitudinem ad uniendum Species enim differentia uniri non possunt ad terciam speciem faciendam probat porphirius. Tercio requiritur ad complexum quod voces plures complexe significent complexum conceptum et per consequens si plures voces

simul cōplexe nō significarent ɔceptū ɔplexum nō ꝑpter hoc esset aliqua cōplexio in re significata vt corpus aīatum quod ē ɔplexum voce ſ3 nō re vel ɔceptu. Duplex aūt ē cōplexum qđdam ē ɔplexum distās in quo sc3 partes distāt per medium vt homo ē aīal. Indistans aūt ē vbi partes nō distāt per medium vt albus homo niger homo.

Notandū scđo: pro ampliori intellectione prime partis Sciendū ꝙ ɔplexū adhuc ē triplex: quoddam vocis tm̄: quoddam significati tm̄: ⁊ quoddā vocis ⁊ significati simul. Illud dicitur cōplexū vocis tm̄ vbi sc3 voces sunt complexe ⁊ significatū vel ɔceptus vel res correspōdens ē simplex ⁊ vna vt corpus animatū. Cōplexū aūt significati tm̄ vbi vox ē vna tamē ɔceptus vl' res corrñdētes illi voci sunt plures vt canis vox ē vna ⁊ res correspōdentes plures Similiter chymera vox est vna/res correspōdentes sunt plures vt corpus virgineū venter leonin⁹ ⁊ cauda serpentina. Terciū complexū est vocis ⁊ significati simul vt orō in qua vox est complexa ⁊ etia3 res significata vel conceptus vt homo currit. Sequitur corollarie primo ꝙ aliquod est complexum vocis quod tamen ē complexum significati vel conceptus vt chymera. Sequitur corollarie scđo qđ aliqđ pōt esse ɔplexum vocis qđ tamē ē incōplexum significati vel conceptus vt corp⁹ animatū: similiter anno dñi millesimo quingētesimo quarto: qđ ī re ē incōplexū q2 significat annū currentē sub vno cōceptu ⁊ ponit̄ in ꝑdicamento quādo. Sequitur corollarie tercio ꝙ aliter logic⁹ ɔsiderat complexū ⁊ grāmatic⁹ q2 grāmaticus ɔsiderat ɔplexū vocis q2 ipse ē artifex vocū: logicus aūt ɔsiderat ɔplexū ɔceptus vel rei: vñ chymera ē incōplexū apud grāmaticū q2 ē nomē simplicis figure: ſ3 apud logicū ē cōplexū: sil'r corp⁹ aīatū ē ɔplexū apud grāmaticū q2 ɔposite figure: ſ3 apud logicū ē incōplexu3 q2 ē genus subalternū ⁊ in ꝑdicamēto ſub̄e Illud em̄ dr̄ incōplexū apud aristotilē qđ nō ē ɔplexū dictionalit̄ nec ei correspōdent plures res vel cōceptus vt hō sil'r animal. Sequitur corollarie quarto ꝙ aliqua vox nō dicitur ideo cōplexa quod sit cōposita litteraliter vel sillabaliter vt homo: sed q2 ē repñtatiuū ɔceptus ɔplexi. Utilitas aūt istius diuisionis pme ē vt sciamus ꝙ illa que debēt esse in genere ⁊ ꝑdicamēto debent esse incōplexa Ratio aūt quare cōplexa non ponūtur in genere ⁊ predicamēto q2 illud quod debet poni in ꝑdicamento debet dicere vnā naturam: cōplexa aūt nō dicūt vnam natura3 vt homo albus vl' non homo currit. Sequitur corollarie quinto ꝙ diffinitio vna

mō pōt dici complexa ꝛ alio mō incōplexa respectu diuersoꝝ: diffinitio em̄ nō pōt dici ꝯplexa ꝯplexione essentiaꝝ. Omīs em̄ diffinitio qdditatiua ꝛ essentialis rei īportat vnā essentiā: dicit em̄ ꝯmentatoꝛ septimo metha. Diffinitio ē sermo qdditatis et essentie s; pōt dici diffinitio ꝯplexa pluralitate intellectuū ptz diffinitio īcludit genus ꝛ differētiā mō alter ē intellectus ꝛ cōceptus gñis: ꝛ alter differētie: dr em̄ tercio metha. ꝙ drña ē extra rationem generis.

Notādū tercio: ꝙ scđa diuisio anp̄di

camētalis quā aresto' ponit in textu īcludit gen' quatuoꝛ particulas. Pro quaꝝ ~~intellectōe~~ itelligētia sciendū ꝙ esse in subiecto ē esse ī alio accidētaliter quō accidēs qȝlibet ē in suo subiecto inhesiōis vt coloꝛ ī coꝛpoꝛe ꝛ scia in aīa. Sed dici de subiecto ē dici ꝛ p̄dicari de alio vt de inferioꝛi suo qdditatiue ꝛ essentialit' vt hō dr de subiecto suo vel īferioꝛi vt ~~iohes~~ dicēdo iohes ē hō: silr gen' dr de sua spē qdditatiue tanꝙ superius de suo inferioꝛi vt hō ē aīal. Equiuocat' aūt ī ista scđa diuisiōe: subiectū aliqñ em̄ accipitur subiectum p̄ subiecto inferioꝛitatis quo modo iohannes est inferius ad homiē et homo est inferius ad animal. Aliquādo aūt accipitur subiectū pro subiecto inhesiōis vt coꝛp' dicitur subiectū inhesionis coloꝛis ꝛ aīa hominis dicit' subiectum inhesionis respectu scientie. Vñ arestotiles dicit in antep̄dicamentis oīs coloꝛ ē ī coꝛpoꝛe ꝛ etiā in aīa inhesiue licet autē scientia denominatiue dicitur etiam esse hominis: hominē enim doctū nominamus scientificum. Sequitur corollarie sexto ꝙ licet partes sunt in toto non inhesiue accidentaliter sed potius integratiue actiue quia partes cōponunt totum: dicitur enim p̄imo phisicoꝝ: totum non ē aliud ꝙ omnes sue partes simul sumpte de isto tamen latius dicetur in prima ꝓprietate substātie in p̄edicamentis.

Notandum quarto et vltimo: ꝙ ista

scđa diuisio habet quatuoꝛ particulas. Prima quedam dicuntur de subiecto idest de inferioꝛi ꝛ non sunt in subiecto accidentaliter vt accidens est in subiecto vt sunt genera ꝛ species de p̄dicamento substantie vt homo animal: Homo enim dicitur de subiecto vt Johannes est homo ꝛ non est in subiecto qꝛ nō ē accidēs. Mō nihil est in subiecto nisi accñs. Scđa pticula quedā dicūtur de subiecto ꝛ in subiecto sūt vt coloꝛ dicitur de subiecto

idest de inferiori vt albedo e color nigredo est color et color est i corpore sicut accidēs in subiecto. Tercia particula quedā nec dicūtur de subiecto idest de inferiori nec sunt in subiecto accidentaliter vt accidēs vt indiuidua de genere sube et prime sube nō dicūtur de inferiori qr nō habēt inferius se sunt enī vltimo in ordine substātiarū nō vltimo nō datur vltimus. Similiter nō sunt in subiecto qr nō sunt accidētia. Quarta et vltima pticula est qꝫ quedā sunt in subiecto accidentaliter sed nō dicunt de subiecto idest de inferiori vt hec scia est in subiecto vt in aīa inhesiue et nō dicitur de subiecto: idest de inferiori qr nō habēt inferius se Sequitur corollarie prīo qꝫ licꝫ sube scđe sunt in primis nō tñ sicut accidens in subiecto sed sicut quidditas in illo cuius est qdditas: superiora enī sunt de essentia inferiorū. Sequitur corollarie scđo qꝫ forma substātialis e in materia nō tamen sicut accidens in subiecto sꝫ sicut forma subalis in sua materia Utilitas aūt istius scđe diuisiōis e ista: vt sciamus qꝫ oē reponibile i pdicamento debet ptineri sub aliquo istorū quatuor modorū: oē enī qđ e in pdicamēto aut est vniuersale aut singulare Si vle h est dupliciter aut est de gñe sube: et sic dicitur de subiecto et nō e in subiecto vt hō: vel est vle de pdicamento accidentis et sic e in subiecto et dicit de subiecto vt color Si aūt e singulare hoc iterū est dupliciter: aut est singulare de pdicamēto substātie tūc nec dicitur de subiecto nec est i subiecto vt iohānes. Si aūt e singulare de pdicamento accidentis tūc e in subiecto et nō dicitur de subiecto vt hec scia dicit enī aresto. circa hāc diuisiōeꝫ qꝫ omīs color est in corpore et omnis scientia e in anima. Istis notabilibus sic positis est.

Cōclusio respōsalis: due diuisiones

anpredicamentales ab arestotile sunt sufficiēter assignate veritas pclusionis pꝫ ex his que dicta sunt in notabilibus.

Arguitur primo: Cōplexa nō dicun

tur igitur prima diuisio nō valet igitur pbatur Illud quod dicitur hoc predicatur sed cōplexa nō pdicātur igitur Maior est nota qr idem e dici et pdicari. Minor qr illud qđ dicitur e vle modo pplexū non e vniuersale Dico verum argumentū cōcluderet si hic dicūtur caperetur vt valeret tm̄ sicut predicātur sed valet tantū dicūtur idest proferuntur vel ex psequēti scribūtur vel etiā pcipiūtur tamem pricipaliter valet tm̄ sicut pdicātur.

Arguitur scđo: nulla e vox complexa

igitur pbatur vox dicitur cõplexa qz ei correspõdet conceptus cõplexus sed nullus conceptus ē cõplexus igitur. Maior ē arestotilis primo periarmeniarum. Minor patet oĩm conceptus ē illius quod intelligitur sed intellectus nõ põt intelligere plura simul: igitur nullus ē conceptus complexus. Maior qz conceptus formãtur de rebus intellectis Minor ē aresto. tercio de aĩa. Intellectus nõ põt simul plura intelligere: et scdo topicorum dz Plura cõtingit scire vnũ aũt intelligere. et quarto meta. dz qui nõ vnuz intelligit nihil intelligit. Dico verũ argumẽtum cõcludit q intellectus nõ potest intelligere plura per modũ pluriũ diuisim et distincte sed intellectus põt intelligere plura per modũ vnius cũ eñ intellectus intelligit vniuersale intelligit etiaz oĩa singularia sua generaliter et cõfuse.

Arguitur tercio: Aliquod ē dicibile

cõplexum qd ponit̃ in pdicamento igitur pbatur qz corpus aĩatum similiter anno dñi millesimo quingẽtesimoquarto ē complexum et ponit̃ ĩ pdicamento: q corpus animatum sit complexum notũ est et ē in pdicamento subẽ sic hoc cõplexum anno dñi millesimo quingẽtesimoquarto ponit̃ in pdicamẽto quando. Dico verũ argumẽtũ cõcludit q ista sunt cõplexa quo ad vocem sed non quo ad rem et significatuz et circũloquimur vl' ponimus cõplexum p incomplexo ratõe defectus vocabulorum.

Arguitur quarto: aliqd ē dicibile qd

nec ē complexum nec incõplexum ergo pma diuisio ē insufficiens: pbatur aña quia dictio cõposite figure vt paterfamilias et corpus aĩatum nec ē complexũ nec incõplexum. Nõ cõplexũ quia ponitur in pdicamento vt paterfamilias ponitur ĩ pdicamento relatiõis: similiter corpus animatũ in pdicamẽto subẽ q aũt sint cõplexa quia sunt composite figure. Dico verũ argumentum cõcludit q paterfamilias et corpus animatuz sunt cõcõplexa grãmatice sed non logice quia quodlibet illorum semper vnam rem significat.

Arguitur quinto: omne quod dicit̃

de subiecto ē in subiecto igitur prima particula diuisionis scde nõ valet pbatur aña dici de psupponit esse in sed homo dicitur de subiecto ergo etiam erit in subiecto Maior ē alberti capitulo de genere in porphirio Minor ē nota quia homo dicitur de Johanne et quolibet homine. Dico verum argumẽtum cõcludit q homo dicitur de subiecto idest de inferiori sed nõ oportet q

omne quod dr de subiecto inferioritatis q3 sit in subiecto accidē taliter et sic argumētum nō cōcludit.

Arguitur sexto. Prima particula diuisionis scđe ē male posita probatur differētia racionale ptinet sub prima particula diuisionis scđe et nō dicitur de subiecto id est de inferiori probatur quia rationale dicitur de homine vt hō ē rationalis et homo nō est inferius ad rationale sed equale qa ꝑm veritatem solus homo est rationalis. Dico licet differētia rationale nō dicitur de homine sicut de īferiori immediate tamē sufficit q3 rationale dicitur de suppositis hominis sicut de inferioribus vt ioānes est rationalis petrus est rationalis et hoc ēst mediate.

Arguitur septimo. Inferius nō dr subiectum respectu superioris igitur superius nō predicatur de inferiori sicut de subiecto probatur antecedens Omne subiectū est prius illo cuius est subiectum sed singularia nō sunt priora vniuersalibus igitur Maior est nota fundamētum est subiectū edificij et prius est fundamentum q3 fundatum. Minor patet quia vniuersale dat esse rationem et nomē suis singularibus et est causa singularium modo causa est prior q3 effectus et etiam vniuersale diffinit et notificat singulare: modo notificās ē pus notificato. Dico verum argumentum cōcludit q3 subiectum accidentium ē prius q3 illud quod accidit et est ī tali subiecto. Dicitur enī septimo methaphisice substancia est prior accidente: s3 subiectum inferioritatis nō oportet esse prius illo quod ē in eo quia superius et inferius eadem gñatione generātur vt ioānes et homo. Dicit enī gilbertus porritanus autor sex principiorū Natura occulte operatur ī rebus pducēdo singulare pproducit vniuersale.

Arguitur octauo Singulare de predicamento substātie dicit de subiecto igitur arestotelēs male dr ī quarta particula scđe diuisionis probatur quia aliquis homo est singulare quia prima substantia vt dicit arestotilēs et tamē aliquis homo dicitur de subiecto vel īferiori quia aliquis homo dicitur de petro de ioāne quia Petrus est aliquis homo Joannes est aliquis homo. Dico verum argumentum concludit q3 aliquis homo dicitur de inferiori nō quia singulare et īdiuiduū est sed rōe specifice nature quam īcludit que natura ꝑm se est cōmunicabilis multis.

Utrum due regule antepredicamētales ab Arestotile sint sufficienter assignate. Quarum prima ē quando alterum predicatur de altero vt de subiecto quecunqȝ de eo quod predicatur dicuntur omnia etiam de subiecto dicūt. Scda vero est ista diuersorum generum et nō subalternatim positorum diuerse sunt species et differētie. Pro intellectiōe itaqȝ prime regule.

Notandum est primo: ꝙ ista regula prima exprimit ordinem illorum que in eodem predicamento ponuntur. Unde dicit quādo alterum de altero predicatur. Intelligitqȝ arestotiles in ista regula per alterum et alterum superius et īferius que sunt alterum et alterum et nō aliud ⁊ aliud. Aliud enim dicit diuersitatem essentialem alterum autem diuersitatem accidentalem vt ergo arestotiles ostēderet superius et inferius differre accidētaliter tm̄. Dicit notanter qn̄ alterum hoc ē superius p̄dicatur de altero id ē de inferiori. Qz aūt supi⁹ et inferius vt homo ⁊ aīal saltem ī eodem dicūt vnam et eādeȝ naturā cōmuniter deducitur sic per eādem em̄ formā socrates ē hō et animal quinimo corpus animatū corpus et suba. Nō em̄ oportet ꝙ tot sint forme subales ī eodē supposito (vt voluit auicebron ī libro fontis vite) qt p̄dicata q̇ditatiua dicūt de aliq̄ re. sed sufficit ꝙ p̄dicata quiditatiua q̄ de aliqua re p̄dicant capiāt a diuersis ꝑfectionibus q̄ ī vna forma reperiūtur. Si g° ꝑ eandē formā socrates ē hō ⁊ aīal ɔcludit ꝙ superius ⁊ īferius ī eodeȝ nō sunt diuersa essentialr̄ et realr̄ sed solū dr̄n̄t accn̄talit penes latiorem modū intelligēdi ⁊ ꝑcādi supius em̄ āpliorē hȝ modū itelligēdi ꝙ spēs ⁊ īferius ⁊ ꝑcandi vt declaratū ē ī Porphirio cū onūm ē ꝙ spēs colligit multa sed gn̄s plura colligit ꝙ species. Patȝ etiā rōe ꝙ superius ⁊ īferius ī eod ē nō dr̄n̄t realiter. Quecūqȝ eadē gn̄atōe gn̄ant et eadē corruptōe corrūpunt sunt idē realr̄ sȝ superi⁹ ⁊ īferius eadē gn̄atōe generant ⁊ eadē corruptione corrūpunt ⁊ ꝑ ɔn̄s nō dr̄n̄t realr̄. Maior ē aristo. q̄rto meth. Minor qn̄ em̄ gn̄atur hō gn̄atur etiā aīal qz hō ē aīal Intelligit g° regula ista prima sic. Qn̄ alterū id ē superi⁹ dr̄ id ē predicatur de altero vt de subiecto id ē de inferiori vt animal de homine dicēdo hō ē animal tūc quecūqȝ predicata de eo quod predicatur id ē de superiori predicātur: omnia talia p̄dicata etiam p̄dicant de subiecto id est de inferiori vt ioānes est hō ⁊ hō ē aīal ergo ioannes est animal. Silr̄ hic hō ē aīal et aīal ē corp⁹ aīatū corp⁹ ⁊ suba ergo hō ē corp⁹ aīatū hō est corpus et homo ē suba

Ratio q2 quicqd ē superius superior alicui9 īferioris hoc ē etiā superius inferiori vt animal ē superius ad hoīem ⁊ corpus animatum ē superius ad animal ergo etiam corpus aīatum est superius ad hoīem Utilitas autem istius regule ē ista vt sciamus φ oīa que se hñt scdm istam regulam ponūtur ī eodem predicamento vt ioānes homo animal corpus animatum similiter corpus omnia ponūtur ī predicamēto sube per istam ergo regulam exprimitur ordo eorumque ī eodē pdicamēto ponūtur

Notādum scdo: φ ista regula prima

intelligitur precipue ī predicatione essentiali ordinata vel directa. In predicatione em̄ accidētali nō valet arguere scdm istam regulam vt hic iohes ē homo et homo ē mulier ergo ioānes est mulier Uir em̄ ⁊ mulier sunt predicata accidētalia quia īportāt sexum modo sexus ē accñs. Similiter hic nō sequitur Socrates ē homo et homo currit ergo socrates currit potest em̄ alr homo currere φ socrates. In his etiam predicatis nō valet que attribuūtur naturis rerum per intellectum vt sunt ista pdicata spēs genus īdiuiduum Unde nō sequitur homo ē animal: animal ē genus ergo homo ē gñs. Silr hic nō sequitur iohes est hō: hō ē species specialissima ergo iohes ē species specialissima. In suppositione etiam terminorum materiali nō valet arguere scdm regulam istam vt nō sequitur ioānes ē homo et hō ē gñs cōis ḡ ioānes ē gñs communis. Similiter hic nō valet ioānes est homo et homo ē superius ergo iohes ē superius. Similiter hic ioānes ē homo et homo ē appellatiue qualitatis ergo ioānes ē appellatiue qualitatis. In omnibus em̄ istis argumētatiōibus committitur fallatia figure dictionis mutatur em̄ suppositio psonalis ī materialem cū em̄ dicitur ioānes ē homo: homo supponit personaliter cum aūt dicitur homo ē appellatiue q̄litatis homo supponit materialiter. Ualet etiam arguere scdm istam regulam in predicationibus directis et ordinatis et ergo hic ñ sequitur homo ē aīal et aīal ē asinus ergo homo ē asinus In minori em̄ cum dr aīal ē asinus ē predicatio inordinata et īdirecta predicatur em̄ minus de maiori. Sciendum φ multi logici fūdant super ista regula prima antepredicamētali quartā figurā sylogisticam quam tñ arestoteles nō ponit primo priorum. Dicuntq3 quartam figurā esse qñ medium predicatur in pma hoc est ī maiori et subiicitur in scda hoc ē minori hoc autem ɔtingit scdm istā regulā vt sic arguēdo quidam homo ē aīal et oē animal est suba ḡ quedā suba ē hō veritatē dicēdo et arestotelē sequēdo hoc fieri ñ pt Rō q2 oīs ɔña sylogistica dz eē ɔña fosal' modo9 āt

arguendi s'm istam regulam nõ est formalis patet quia ista r'la fundat super formã et modum arguẽdi ab inferiori ad superius modo argumentum factũ ab inferiori ad superius ẽ cõña materialis bona sed nõ formalis vt hoc deducitur i alijs locis logice et istũ modũ arguẽdi in quarta figura dicũt in vsu habuisse galienum medicum. De isto tñ si quarta figura sit ponẽda si sit cõña formalis: quĩ eius modi et quõ reducatur ad primã figuram nõ spectat ad propositũ sed ad primũ priorum.

Notandum est tercio. Scda regula

antepredicamẽtalis est ista diuersorũ generũ et nõ subalternatim positorum diuerse sunt spẽs et differẽtie vt animalis et sciẽtie. Differentie enĩ animalis sunt rõnale et irrõnale quia aĩal diuidit per rationale et irrationale sic animaliũ aliud rationale vt hõ aliud irrationale vt brutum. Species vero aĩalis sunt hõ asinꝰ equus. Differẽtie aũt sciẽtie sunt naturale morale et sermotionale. Scientia enĩ diuiditur p naturale morale et sermotionale sic scientiarum alia naturalis vt sciẽtia libri de celo phisicorum. Alia moralis vt scientia libri eticorum politicorum et yconomicorũ Alia sermocionalis vt grãmatica logica et rethorica Spẽs aũt animalis sunt hõ asinus lupus. Pro intellectione itaqz huiꝰ regule. Sciẽdum qꝫ ista dicunt diuersa genera que sic se habẽt qꝫ in nullo vniuoco conueniũt vt sunt decem ppicamẽta licet enĩ decem predicamenta cõueniunt in ente tñ ens nõ ẽ vniuocum ad ea sed analogum. Unde et dr primo posteriorum qꝫ essentie predicamẽtorum sunt impermixte. Genera vero ista dicuntur posita nõ subalternatim quorum vnũ nõ ponit sub alio nec ambo sub vno tercio vt animal et sciẽtia quorum vnum nõ ponit sub alio: animal enĩ nõ ẽ sciẽtia: nec sciẽtia est animal nec ambo ponũtur sub vno. Animal enĩ ponitur sub sub'a et sciẽtia sub q̃litate Ista autem gña dicũtur esse subalternatim posita quorum vnũ ponitur sub alio vel ambo sub vno tercio. Exemplum pmi vt aĩal et corpus aĩatum vnum ponitur sub alio: exemplum scdi vt aĩl et planta quorum vnum nõ ponitur sub alio tñ ambo ponũtur sub vno tercio vt sub corpore animato. Valet autem hoc antepredicamẽtum vl' ista regula scda ad hoc vt sciamus qꝫ omnia que se habẽt s'm illam regulam ponũtur i diuersis predicamẽtis vt aĩal et sciẽtia et sic ista regula exprimit ordinem et cõditiõem eorum que ponũtur i diuersis predicamentis. Ratio vero reg'le est ista quia si diuersa genera haberent eandem speciem vel differentiam tũc nõ essent diuersa. Illa enĩ que diuersa sunt i nullo conueniunt.

Notandū quarto et vltimo q diuersa gnā pnt eādem habere differentiam et etiam speciem sed sub diuersa formalitate et rōe vt rationale ē differentia scientie et etiā animalis. Animal enī dicitur rationale et logica etiam dicitur rationalis sciētia: nō tn̄ equaliter animal dicit̄ rationale et scia quia aīal dicitur rationale vt homo quia habet animam rationalem et vsum rōis sed logica dicitur scientia rationalis quia est de his que sunt a rōe et facta per rōem sic etiā corpus ē spēs quātitatis et etiam subē sed nō equali ratione corpus enī vt dr trinam dimēsionem longitudinem latitudinem et pfūditatē est de gnē quātitatis sed vt corpus dr subiectum trine dimēsionis tūc ē in gnē subē et est genus subalternum statim sub substantia et supra corpus aīatum sic etiam cenare ē species ipsius quādo et etiam actionis: cum enī cenare significat tempus determinatum vt vespertinum est ī predicamēto quādo: s3 quādo sicat agere in ipm cibum ē ī predicamēto actionis. Istis notabilibus sic positis est.

Conclusio responsalis. Regule due antepredicamētales ab arestotile sunt sufficienter assignate veritas huius cōclusionis patet ex his que dicta sunt ī notabilib9

Arguitur primo. Superius non est alterum ab inferiori igitur prima regula est male posita pbat̄ antecedēs per eandem formam superioris vt animal: et inferioris vt homo Joannes ē homo et animal: et per cōsequens superius et inferius dicūt eādem formam pbatur antecedēs quia si nō per eandem formam ioānes esset homo et animal tūc plures forme essent in eodem supposito qd est falsum quia vni9 rei est vna forma ex quo vnius rei est vnum esse et forma dat eē rei et etiam si vna res haberet plura esse tunc vna res non esset vna sed plures. Dico verum argumentum concludit q aliqua res vt ioānes per eandem formam vt animam rationalem est aīal et homo inceptum ī illa forma sunt diuerse perfectiones animā rationalem cōsequentes. Anima enī rationalis stans sub illa pfectione vt facit sentire et sensum facit ioānem. aīal s3 stās sub illa pfectione ratiocinari facit ioannē hoīem

Arguitur scdo. Superius nō est alterum ab inferiori igitur probatur. Illā que sunt idē realit̄ vnū non est alterū ab alio sed superius et inferius sunt realiter. idē3

probatur. Maior quia illa que sunt idē realiter vnū nō ē distinctum ab alio nisi ratione. Minor probatur quia illa que gñant eadem generatione et corrumpūtur eadem corruptōe illa sunt idem realiter sed superius et inferius eadem generatōe gñant et eadem corruptiōe corrumpūtur igitur sunt vnum realiter. Maior est arestotelis quarto methaphisice qui probat ens realr ydemptificari cum vno: ista ratione. Minor quia quādo generatur homo etiam generatur animal et quādo corrumpitur hō etiam corrumpitur animal. Dico verum argumentum concludit ꝙ superius et inferius in eodem sunt idem realiter sed ī diuersis nō oportet.

Arguitur tercio. Superius non predicatur de inferiori igitur probatur antecedēs vnum oppositorum nō predicatur de alio sed superius et inferi⁹ sunt opposita igitur. Maior est arestotelis in postpredicamētis Minor quia superius dicit habitudinem ad inferiora. Inferius autem dicit habitudinē ad superiora et iste sunt habitudines opposite. Dico verum argumentum cōcludit ꝙ opposita re et ratione simul nō predicantur de seinuicem sed superius et inferius differunt ratione sed ī re dicūt eādē formā. Alij tñ dicūt superius ⁊ iferius distingui ex natura rei

Arguitur quarto. Prima regula nō valet probatur quia nō sequitur Rationalitas est qualitas: qualitas est accidens igitur rationalitas est accidēs. Maior quia rationale dicit qualitatem essentialem vt dicit Porphirius ī capitulo de differētia. Minor quia qualitas est predicamentum accidētis. Dico distinguēdo de q̄litate quia in maiori rationale vel dicit qualitatem essentialem et sic maior est vera sed minor est falsa quia rationale nō dicit qualitatē accñtalem sed si ī maiori qualitas dr̄ q̄litatē accidētalē tūc maior ē falsa

Arguitur quinto. Prima regula nō valet ꝓbatur sic arguēdo ioānes ē homo ⁊ hō ē mulier ergo ioānes ē mulier. Dico ꝙ arñtū non valet quia arguitur ī ṗdicatōe accidētali. Hec eñ ē predicatio accidētalis homo est mulier silr hic nō valet homo est albus ⁊ album est per se visibile vt dicitur scđo de anima igitur homo est per se visibile quod est falsum q̄a substantia est sensibile per accidēs vt dicitur scđo de anima cuz dicitur filius dyarrij ē sensibile per accñs quia arguitur in predicatione accidētali vt hō ē albus.

Arguitur sexto: diuersa gña nõ sbalternatim posita habent eandẽ speciem ꝓbatur quia qualitas ꝛ relatio sunt diuersa gñe vt ostenditur in predicamẽtis ꝛ habẽt eandem speciem quia sciẽtia. Sciã em̃ est in pdicamento relatiõis ꝛ etiam qualitatis vt habetur ex arestotile in pdicamẽtis. Dico verũ argumentũ concludit ꝙ scientia est in relatõne solũ scdm dici et improprie sed in pdicamento qualitatis ẽ proprie idem dicitur de vicio ꝛ virtute que scdm esse sunt in qualitate ꝛ scdm dici in relatione

Arguit̃ septimo: diuersa genera habent eandem speciem: ꝓbatur pater ꝛ mater ponũtur in predicamento relatõis pater quia important respectuꝫ essentialiter ad correlatiuũ suũ vt pater ad filiũ ꝛ tamen pater ꝛ mater etiã ponũtur in predicamento qualitatis prꝫ quia pater importat naturalem potentiã ꝛ mater naturalẽ impotentiaꝫ: modo naturalis potentia ꝛ impotentia sunt scda species qualitatis. Dico verũ argumentũ concludit ꝙ pater ꝛ mater ratione respectꝰ quem habent ad suũ correlatiuum ponũtur in predicamẽto relationis sed in eo ꝙ importãt naturalẽ potentiam ꝛ impotentiam ponũtur in predicamento qualitatis.

Arguitur octauo: diuersa genera habent eandem differentiaꝫ igitur scda regula non valet ꝓbatur añs quia animal ꝛ mensa sunt diuersa genera ꝛ habent eandẽ differentiam ꝓbatur quia animal habet istam differentiã pedatum quia habet pedes similiter mẽsa vel lectus habet pedes dicimus em̃ mensa habet debiles pedes. Dico verum argumentum concludit ꝙ animal habet pedes proprie sed mensa vel lectus non proprie sed scdm quandam methaphoraꝫ ꝛ similitudinem ꝛ sic argumentum non concludit.

Utrum decem predicamenta existẽtia prima gña per modos significãdi ab arestotile in tertiu sint bene posita ꝛ sufficienter distincta. Pro intellectione questiõis Sciendum ꝙ hec questio duo querit. Primo querit vtrum tm̃ decem sint predicamenta. Scdo querit vtrum decem predicamenta per modos significandi sint sufficienter ab arestotile distincta. Dicit enim arestotiles in tertu. Singulũ eorũ aut ꝑcat substantiaꝫ aut ꝗtitatẽ aut relationẽ aut qualitatem, ꝛc. Pro intel-

lectione partis prime.

**Notandum est primo: quod postquam arestotiles determinauit de antepredicamentis quorum cognitio valet ad cognitionem verorum predicamentorum. Nunc consequenter determinat de veris predicamentis: et primo determinat de decem predicamentis in generali ostendens quid quodlibet eorum formaliter significat. Et postea de vnoquoque determinat in speciali. Pro intellectione itaque sequentium. Sciendum quod predicamenta considerantur dupliciter. Uno modo secundum se et absolute vt entia realia sunt quodlibet enim predicamentum importat aliquam naturam realem licet vnum plus et aliud minus et isto modo logicus non determinat de decem predicamentis saltem primaria intentione sed potius methaphisicus. Arestotiles enim quinto metha. diuidit ens reale et per se in decem predicamenta/entia rois et per accidens reiciens a predicamentis: vnde ens per accidens est quod dicit aggregatum ex naturis diuersorum predicamentorum quorum vnum accidit alteri vt albus homo: vel ambo vni tercio vt album musicum. Sed illud dicitur esse ens per se quod dicit naturam certam aut determinatam alicuius certi generis vt homo animal. Secundo considerantur decem predicamenta vt stant et accipiuntur sub ratione dicibilitatis et subiicibilitatis et isto modo considerantur in proposito a logico. Logica enim non est scientia realis licet res reales ex consequenti consideratur sed intentiones secundas primarie. Unde dicit Auicenna Logica est de intentionibus secundis adiunctis primis. Sequitur corollarie quod non est inconueniens diuersos artifices vt methaphisicum et logicum considerare de predicamentis sub diuerso modo vt dictum est. Ostendit enim arestotiles primo posteriorum in fine: quod diuerse scientie et diuersi artifices possunt considerare idem obiectum materiale sed non formale.

**Notandum secundo: quod secundum intentionem Arestotilis quarto methaphisice et porphirii in ysagogis suis. Ens non est vniuocum ad decem predicamenta. Ratio omne enim genus debet equaliter dici de suis speciebus: vnde et porphirius dicit in tractatu communitatum quod species debent esse coequeue sub suo genere. Constat quod natura entis non equaliter participatur a substantia et accidente dicitur enim septimo metha. quod substantia est prior accidente natura tempore et diffinitione: modo vbi est prius et posterius non est equalitas participationis. Sic etiam accidens non dicitur equaliter de nouem predicamentis accidentis. Natura enim accidentis per prius et perfectius conuenit certis ac

cidentibus et per posterius aliis. Ratio enim accidentis primo cõuenit quantitati quia ipsa immediate inest substãtie et omnia accidentia insunt substantie per quantitatem vt dicetur in predicamentis et etiam aliqua accidentia plus habent de entitate quam alia. Relatio enim secundum commentatorem quinto methaphisice est minime entitatis: suum enim formale est inesse: et ad nova relatio potest advenire alicui rei nulla mutatione facta in re: vt dicetur in predicamento relationis. Similiter vltima predicamenta quatuor scilicet: vbi: quando: situs: et habitus realitates paucas designant vt dicetur postea. Quantitas autem et qualitas realitates et naturas perfectiores aliis nominant: concluditur ergo quod accidens nõ dicitur equaliter et eque perfecte de nouem predicamentis et per cõsequens accidens non est genus ad ea Sufficientia autem et numerus decem predicamentorum communiter sic accipitur. Omne predicamentum et dicibile per se: aut dicit et importat ens per se vel ens in alio. Si signat ens per se sic est predicamentum substantie. Si autem dicit ens in altero hoc est dupliciter: vel dicit ens in alio secundum esse respectiuum vel absolutum. Si secundum esse respectiuum tunc est relatio. Relatio enim importat respectum essentialem ad aliud. Si autem dicit ens in alio secundum esse absolutum vel ergo ille modus essendi in alio est ab aliquo extrinseco vel intrinseco. Si ab intrinseco hoc est dupliciter aut enim cõsequitur substantiam ratiõe materie originaliter vel ratiõe materie vincentis formam sic est quantitas vel consequitur substãtiam ratiõe forme originaliter vel ratione forme vincentis materiam sic est qualitas. Si autem ille modus essendi in alio est ab extrinseco hoc est tripliciter: vel enim attribuitur substãtie sicut actiuum passiuo vel ecõuerso et sic sunt duo predicamenta scilicet actionis et passionis: vel attribuitur substantie sicut mensura mẽsurato et hoc est dupliciter vel ratione temporis sic est quando: vel ratione loci hoc est dupliciter: vel absolute sic est vbi: vel in ordine ad partes sic est situs. Situs enim dicit ordinationem partium in toto quo ad locum: vel attribuitur substantie vt habituata est sic est habitus: habitus enim est substãtie habitus. vt dicetur circa predicamentum habitus

Notandum est tercio: quod distinctio predicamentorum abinuicem potest accipi quatuor modis. Primo penes distinctos modos essendi: secundo penes distinctos modos concipiendi: tercio penes distinctos modos significãdi: quarto penes distinctos modos predicandi de prima substantia primo predicamenta distinguuntur penes modos essendi: modus enim essendi

gorias Arestotilis:

Vnius pdicamenti nō ē modus essendi alterius licet oīa decē predicamenta reperiri possint in vna τ eadem re subiectiue tamen ꝑpter hoc non sequitur ꝙ non distinguerētur suis naturis abinuicem. Dicitur enī primo posterioꝝ: essentie predicamentoꝝ sunt impermixte: τ primo phisicoꝝ dicitur: ꝙ substātia τ quātitas si sunt duo sūt τ nō vnū τ hec distinctio predicamentorum abinuicem est origo τ fundamentum omnium aliarū distinctionū: tres enī alij modi distinguendi predicamenta sequūtur modū distinguendi predicamenta penes modos essendi tanꝙ causam originalem τ radicalem. Scđo predicamenta distinguūtur penes distinctos modos concipiendi: substantia enī in sua formalitate concipit̃ per se stantis: alia vero nouem genera accidētis per modum inherentis. Et ratō hui⁹ quare pdicamenta distinguūtur penes modos concipiēdi qꝛ predicamenta distinguuntur penes distinctos modos essendi ergo etiam distinguūtur penes distinctos modos concipiēdi sicut enī se res habet ad esse ita ad concipi τ intelligi: vt dicitur scđo methaphisice: licet aūt propter nostrū modum concipiēdi res aliter se non habent quia propter nostꝝ affirmare vel negare nihil sequitur: vt dicitur primo periarmeniaꝝ: sufficit tamē ꝙ propter nostrū cōcipere res aliter et aliter concipiūtur. Iste tamen modus distinguēdi predicamenta est quasi modus extraneus a modo arestotilis distinguendi predicamenta. Tercio predicamenta distinguūtur penes distinctos modos significandi non quidem modos sionificandi grāmaticales sed logicales vt dicetur inferius. Unde τ Arestotiles dixit in tertiu. Singulū enī eoꝝ aut significat substantiā aut quantitatē aut qualitatem aut relationem: vt dicit in tertu. Quarto modo p̄dicamenta distinguuntur penes diuersos modos predicandi de prīma substantia: qui modi predicandi sunt ad diuersa quesitiua predicamentorū. Illa enim que predicantur in quid vel in quale essentiale ad questiuū predicamenti substātie ponūtur in predicamento substātie vt cū queritur quid ē Iohānes respondetur homo τ animal: animal τ homo ponūtur in pdicamēto substātie. Similiter cū queritur qualis ē Iohānes respōdetur ratōnalis τ rationale ponitur in predicamēto substātie vt cōmuniter dicitur. Illa que cōuenienter respondent ad interrogationem factā per quātum ponūtur in predicamento quantitatis: vt quātus est iohānes respōdetur longus spissus magnus paruus tenendo ꝙ magnus et paruus sint in predicamento quātitatis: modi aūt predicandi clarius dicetur circa quodlibet predicamentum diuisim.

Notandū quarto et vltimo: ꝙ modi significandi quātum ad ꝓpositū sunt duplices scꝫ generales ⁊ speciales. Generales sunt scd̄m quos dicibilia ponūtur ī certis predicamentis iuxta naturam quā nominnāt ⁊ designant ⁊ tales sunt decem vt dicit arestotiles in textu scꝫ significare substātiam formaliter quātitatēꝫ formaliter qualitatē similiter et relationē. Modi aūt significādi speciales ⁊ grāmaticales sūt scd̄m quos dictōes reponūtur sub certa parte orationis ⁊ tales sunt octo vt declarant modiste in libris de modis significandi octo partiū oratōis. Penes aūt istos modos significādi nō distinguūtur predicamēta quia tūc solum essent octo predicamenta. Sequitur corollarie primo ꝙ aliqua habēt eūdem modum significandi grāmaticalē ⁊ tamē ponūtur in diuersis predicamentis patet quia homo ⁊ risibile habent eūdem modum significandi grāmaticalē quia ambo sunt nomina ⁊ tamē ponuntur in diuersis predicamētis: homo eīm ē in predicamento substātie ⁊ risibile in scd̄a specie qualitatis sub naturali potentia. Nunꝙ eīm ꝓpria passio ponitur in eodē predicamento cum subiecto vt numerus ponitur in predicamēto quātitatis ⁊ par ⁊ impar in predicamēto qualitatis in quarta specie: silr linea ē in p̄dicamento quātitatis ⁊ rectū ⁊ obliquū in predicamēto q̄litatis. Sequit̄ corollarie scd̄o ꝙ dicibilia habētia eūdem modum significādi grāmaticalem ponūtur in eodem predicamēto vt hō ⁊ asinus. Sequitur corollarie tercio ꝙ dictiōes diuersarum partiū orōnis ponūtur in eodem p̄dicamēto vt causa et causare ponūtur in predicamēto actiōis: ⁊ vt alij volūt in p̄dicamento passionis Causare eīm ē actiue vel passiue ad effectum ꝯcurrere: actiue vt forma: passiue vt materia. Sequit̄ corollarie quarto dicibilia in p̄dicamēto locabilia ponunt̄ ī p̄dicamēto penes modos s̄ficandi formales vt patet ⁊ int̄ rōe respectus ponūtur in p̄dicamento relatōis lꝫ materialit̄ iportāt subam. Notādum etiā ꝙ mlti volūt ex textu aresto. ꝯcludere ꝙ res nō ponerēt̄ ī p̄dicamētis ſꝫ dictōes ⁊ terminū ⁊ capiūt occasiōeꝫ sui dicti ex v̄bis aresto. cū dr̄ singulū eoꝝ s̄cat subam aut q̄titatēꝫ aut q̄litatem. Significatio eīm vt ipi volūt ꝯuenit dictoib⁹ ⁊ nō rebus sed ipsi errāt: nō eīm ē intētio arestotilis ꝙ voces absolute essent in p̄dicamētis ⁊ dictiōes significatiue: sed aresto. voluit ꝙ res sunt ī p̄dicamēto p̄ncipaliter ī ordine ad voces q̄ notificāt tales res: ꝙ aūt aresto. voluit ꝙ res p̄ncipalit̄ essent ī p̄dicamēto ꝓbatur h̄ ē ī p̄dicamēto de q̄ exēpla d̄ aresto. dant̄ ſꝫ exēpla dātur de reb⁹ ⁊ nō de dictionibus. Dicit eīm arestotiles

q tricubitū bicubitū sunt q̄titates quod intelligi de dictiōib9 nō pōt sed de rebus significatis p voces exempla em̄ debēt esse ɔformia illi de quo datur: q etiam ista diuisio nō ē vocū sed rerū pz ex isto qꝛ tūc solū necesse esset ponere vnū p̄dicamentum scz p̄dicamētū q̄ualitatis Omnes em̄ voces sunt qualitates sensibiles Mō qualitas sensibilis est in p̄dicamēto qualitatis vt docet aresto. circa terciā spēm qualitatis. diuisio ergo entis ī decē p̄dicamēta nō est diuisio vocū sed rerum significatarū per voces nō tamen est itētio arestotilis de vocibus sed de rebus. Istis notabilibus sic positis ē.

Conclusio responsalis ista: decē p̄dicamenta existētia prima generalissima distinguūtur p modos significādi: veritas huius ɔclusiōis patz ex determinatōe arestotilis in textu.

Arguitur primo: nō sunt decē p̄dicamēta igitur: ꝓbatur añs qꝛ actio ꝛ passio nō sunt p̄dicamenta distincta: ꝓbatur auctoritate aresto. tercio phisicoꝝ: vbi arestotiles ꝓbat q actio ꝛ passio ē idem motus vel eadē forma fluēs in motu: dicit em̄ aresto. cū motus ē huius in hoc dicitur passio cū aūt est huius ab hoc dicitur actio ꝛ dat simile sicut em̄ eadē est via ab athenis ad thebas ꝛ ecōuerso athebis ad athenas sic eadem forma ē actio ꝛ passio. Dico verū argumentū ɔcludit q actio ꝛ passio ē eadem forma materialiter ꝛ subiectiue ī motu fundata sed nō ē eadem formaliter sicut in simili Idem ē spacium a deorsum in sursum ꝛ a sursum in deorsuz materialiter tamen nō idem formaliter qꝛ ascendere nō ē descēdere nec descendere est ascēdere sic ē in ꝓposito.

Arguitur scd̄o: nō sunt decē predicamenta igitur ꝓbatur quot modis dicitur vnū oppositoꝛuz tot modis alteꝝ sed subā ꝛ accidēs sunt opposita igit̄ sic̄ sunt nouē predicamenta accidētium sic nouez debent esse p̄dicamēta sb̄stātie igit̄ sunt plura p̄dicamenta q decē. Maioꝛ ē aresto. ī ꝙ topicoꝝ. Minoꝛ ē aresto. p̄mo phisicoꝝ subā ꝛ quantitas si sīt duo sunt ꝛ etiaz substantia ꝛ accidēs diuidūt hoc annalogum ens: mō om̄is diuisio fit per opposita. Dico q nō est simile qꝛ substātia p̄dicamentalis dicitur equaliter de om̄i substātia p̄dicamentali tam corpoꝛea q incoꝛpoꝛea qꝛ omnis talis substāntio esse. Sed accidēs nō dicitur equaliter de om̄i accidēte vt dictum ē nō opoꝛtet ergo q sint nouem p̄dicamenta substātiarū

sicut sunt nouem predicamenta accidentium.

Arguitur tercio. Tantū vnū est p̄dicamentum igitur non decem: p̄batur añcedens. Om̄is multitudo reducenda est ad vnitatē sed esse decem predicamenta est quoddam multū ergo omnia predicamēta decem sunt reducēda ad vnum ꝛ sic tantū erit vnum predicamentū. Dico verū argumentū cōcludit ꝙ omnia p̄dicamenta decem reducūtur ad vnū scilicet ens sed ens nō est vniuocū ad ea ꝛ ergo argumentum non concludit primo em̄ decem p̄dicamenta reducuntur ad substātiam ꝛ accidens ꝛ postea accidens ꝛ substātia reducūtur ad ens sed nō tanꝙ ad vnū vniuocum.

Arguitur quarto. Plura sunt predicamenta ꝙ decem igitur: p̄batur añs quia vnum est predicamentū intentionū scdarum quod aliqui vocāt predicamētū signi igitur: p̄batur añcedens vbi reperitur ordo superioris ꝛ inferioris ibi fundatur natura alicuiꝰ predicamenti sed inter intētiones scdas est ordo superioris ꝛ inferioris igitur. Maior qꝛ ratio alicuius p̄dicamenti fundat̄ in speciebꝰ spēalissimis: suis generibus subalternis. ꝛ genere gñalissimo: ꝛ in his est ordo superioris. Minor qꝛ aliqua est intētio indiuidui alia speciei specialissime postea generū subalternoꝝ ꝛ vltimo generis gñalissimi. Dico verum argumentū cōcludit ꝙ licet inter intētōes scdas sit ordo superioris ꝛ inferioris tamen hoc nō sufficicit ad esse predicamentale sed vltra requiritur ꝙ illa ordinabilia scdꝫ sub ꝛ supra significent aliquam naturam realem: ens enim reale iuxta Arestotilem quinto methaphisice diuiditur in decēꝫ predicamenta modo entia rationis non participant aliquam naturam realem.

Arguitur quīto: predicamenta non distinguuntur per modos significādi igitur p̄batur: peccatū ē fieri per plura quod potest fieri per pauciora: sed decem predicamenta sufficienter distinguūtur per modos essendi nō oportet ergo ꝙ distingutur per modus significandi. Maior est Arestotilis primo phisicoꝝ. Minor patet per Arestotilem quinto methaphi. Dico verū argumentum concludit ꝙ decem p̄dicamenta distinguūtur originaliter ꝛ fundamentaliter ꝛ a priori per modos essendi ꝛ methaphisice sed per modus significandi distinguūtur logice ꝛ sic argumenctum non concludit

Arguitur sexto: predicamēta nō distinguūtur p modos essendi igitur: pbatur qa tūc sequeretur φ duo solum essent pdicamenta pbatur quia duo sunt modi essendi scȝ modus essendi substātie ⁊ modus essendi accidentis vel modus essendi per se ⁊ modus essendi in alio quia omne quod ē vel est substātia vel accidens: vt ostenditur quinto methaphisice. Dico verū argumentū ↄcludit φ duo sunt modi essendi ī genere ⁊ in cōmuni sed bn̄ sunt plures q᷒ decem in specie.

Arguitur septimo. Logicus nō cōsiderat modos significandi igitur predicamēta non distinguuntur penes modos significandi pbatur grāmaticus habȝ determinare de modis significandi vt patet per grāmaticos modistas vt per Thomam Occan Modo diuersi artifices habent cōsiderare diuersa obiecta vt dicitur primo posterioꝝ. Dico veruȝ argumentū concludit φ grāmaticus cōsiderat modos significandi grāmaticales sed per illos nō distinguūtur decem predicamenta: sed octo partes orationis apud grāmaticū: sed arestotiles loquitur hic de modis significandi predicamentorum qui sunt decem.

Arguitur octauo. Predicamēta nō distinguūtur per modos significādi igitur probatur nulle res distinguūtur per modos significandi: sed predicamenta sunt res igitur. Maior est arestotilis septimo methaphi. vbi probat φ forma separat ⁊ distinguit: modo modus significandi nō est forma realis. Minor ē arestotilis quinto methaphi. ⁊ vniuersale est vnū in multis vt dicitur primo posteriorū: modo rebus realibus ⁊ naturis cōuenit esse in pluribus. Dico verum argumentum ↄcludit φ predicamenta distinguūtur per modos significādi logice sȝ methaphisice distinguūtur naturis ⁊ essentijs suis: vt dicit̄ primo posterioꝝ ⁊ etiā. v. methaphisice distinguūtur per modos essendi quodlibȝ eīm pdicamentū habet modum essendi specialem ⁊ proprium.

Utrū diuisio sube in subam pmam ⁊ scdam ⁊ diffinitōnes pme ⁊ scde sube ab arestotile sint bn̄ assignate. Pro intelligētia questionis mote Sciendū φ hec questio duo qrit: Primo qrit vtrū diuisio sube in subam primā ⁊ scdaȝ sit bn̄ posita. Scdo querit vtꝝ diffinitiōes pme ⁊ scde sube sint bene assignate, Pro intelligentia partis prime.

Questiones in Cathe

Notandū est primo: ꝙ circa qdlibet predicamentū quinqȝ gn̄alia inquirenda sunt. Primū quod ē generalissimū illius p̄dicamenti. Scd̄m quis ē modus significādi illius p̄dicamēti. Tercio quis ē mod⁹ p̄dicandi. Quarto qd̄ sit questitiuū illius p̄dicamēti. Quinto que sit mensura ponibiliū in tali p̄dicamēto. Ad primū dicendū ꝙ genus gn̄alissimū huius p̄dicamenti ē sub̄a inq̄tum substātia dicit substantiā finitā ⁊ limitate nature a substādo dictam ⁊ p hoc excluditur deus qui nō est in p̄dicamento. Deus em̄ licet sit sub̄a vt sub̄a dicitur a p se essendo ⁊ vt distinguitur cōtra accidēs tn̄ ds nō ē sub̄a a substādo dicta de⁹ em̄ ē forma simplex: forma aūt simplex subiectū esse nō pōt. Et Boeti⁹ super predicamēta dixit Arestotiles relictis extremis nature vt deo ⁊ materia a positione p̄dicamētali solum egit de mediis inter deum ⁊ naturā sic ꝙ illa ponitur in p̄dicamēto. Et pulchre Augustin⁹ in libro cōfessionū locutus ē negās deū esse i aliquo p̄dicamēto cū dixit. Quid mihi p̄derit imo magis oberit vt te deū meū limitibus claudā predicamenti. Substare etiā dicit cōditionē imperfectionis primū em̄ substās vt materia p̄ma ē oīm imperfectissimū ꝓpe nihil creata ⁊ per cōsequens oīne qd̄ substat habet ratōeȝ imperfecti vnū plus ⁊ aliud minus. Sequitur corollarie ꝙ licet materia prima ē sub̄a a substādo dicta tn̄ nō sequitur ꝙ materia prima ē per se in p̄dicamento Rō q2 nō habet rōeȝ totius sed ē pars rei phisice ⁊ per cōsequēs ē solum in p̄dicamento reductiue queadmodū ⁊ forma subalis rei. Modus aūt significādi huius p̄dicamēti ē significatōe formali significare sbstātiam adequate vt homo animal. Dico notāter significatōe formali ꝓpter cōcreta accidentiū vt albus niger que etiam significāt subam similiter pater filius hoc tn̄ est significatōe materiali sed nō formali Albus em̄ significatōne formali significat qualitatem sic pater significatōe formali importat respectum ad filiū. Dico etiā significatōe adequata licet em̄ ens etiā significat subam tn̄ hoc nō ē significatiōe adequata nō em̄ tm̄ significat subam sed etiā accidens Illud em̄ est adequatū alicui qd̄ tātū illi cōuenit cuius est. Sed modus p̄dicandi huius p̄dicamenti ē p̄dicari de p̄ma sub̄a ad questitiuū huius predicamenti Questitiuū aūt huius p̄dicamēti ē quid ꝗrit p̄dicatū subale rei vel etiā quale querēs qualitatē essentialē rei exempluȝ primi cū queritur quid ē Johānes respōdetur homo ⁊ cū queritur quid ē homo respōdetur animal. Similiter cū queritꝰ qualis ē homo respōdetur ratōnalis. Differētie em̄ essentiales

goꝛias Arestotilis

rei: iuxta cōmunē logicoꝝ determinatōēꝫ ponūtur in pdicamēto sube ⁊ sunt scōe sube ⁊ lꝫ nec sunt spēs nec gnā qḋ pertinet ad scōam subam: vt patebit ex diffinitōe scōe substātie: ex isto tñ nō ɔcluditur ꝙ nō sint scōe sube: qꝛ sube scōe que ponuntur in gnē sube in recta linea pdicamentali debent esse genera vel spēs mō differētia ponitur a latere. Mensura vero ponibiliū in gnē sube ē ꝙ oīa dicibilia quibꝰ ɔuenit modus significādi huiꝰ pdicamēti ⁊ modꝰ pdicādi ponūtur in pdicamento sube vt hō animal aīt nꝰ equus corpus aīatum corpus ⁊ substantia.

Notandū scđo: ꝙ ex textu arestotilis

habetur ꝙ duplex ē suba: quedā prima idest singulare: ⁊ quedaꝫ scđa vt vl'e: exemplū primi vt Johānes Petrus: exemplū scđi hō animal. Notandū aūt ꝙ in ista diuisiōe primū ⁊ scđm nō dicūt ordinē qꝛ sic esset ponenda tercia suba ⁊ quarta: sed primū valet tm̄ sicut singulare vt iohēs: ⁊ scđm valet tm̄ sicut vl'e. Ratio aūt istius quare aresto. nō diffinit subam sed diuidit eam qꝛ nullum gnālissimū pōt diffiniri diffinitōe ꝓprie dicta. Ois eñ diffinitō debet dari per prius ⁊ notius: mō gnī gnālissimo nihil est prius. Decem eñ pdicamēta sunt pria rerū principia: mō prīo nō datur prius: pōt tñ suba sic notificari ⁊ definiri definitōe cōiter dicta. Suba ē res per se existēs vl' ps rei p se existētis: exemplū pmi vt iohēs: exemplū scđi vt anima que licet in vita non est per se: est tamē pars rei p se existentis vt iohīs. Sciendū etiā ꝙ suba dicitur tribus mōis: primo causaliue ⁊ sic deus ē suba pria qꝛ ipē est causa oim. Vñ ⁊ dicitur. xij. metha. A deo depēdet celum ⁊ tota natura: ⁊ prīo metha. qꝛ deus videtur oībus causare esse. Scđo aliquid dicit̄ suba pria predicatōne ⁊ sic genus gnālissimū dicit̄ pria suba qꝛ pdicatur de oībus substātiis in vnoquoqꝫ gnē ē dare vnū primū quod ē mensura omniū alioꝝ. Tercio mō dicitur suba prima subiectōe ⁊ quo ad actū substādi ⁊ sic singularia de pdicamēto sbē: vt iohēs petrus dicūtur prie substātie qꝛ maxime substant vt dicetur inferius. Ponit aūt aresto. duas diffinitiōes hoc est notificatōes prime sube. Suba eñ prima ꝓprie nullam pōt habere diffinitōem. Diffinitio eñ est vl'ium ⁊ iuxta Boetium sola species diffinitur ⁊ per ɔsequēs diffinitiones iste due prime sube sunt quedā notificatōes. Prima itaqꝫ diffinitio prime substantie ē que ꝓprie principalit̄ ⁊ maxime substare dicit̄ que diffinitio a variis declaratur vario mō scđm ꝙ istas ꝑticulas vario mō exponūt. Noīales eñ pure logicaliter exponūt que declaratio istaꝝ particulaꝝ triū licet vera sit tñ non ē scđm mentē ⁊ intētōem arestotilis. Vñ ꝓprie substare fm noīales est esse inferius essentialit̄ ad aliqḋ mere ⁊ pure vniuocū: vt iohānes respectu hominis ⁊ sic suba nō substat enti qꝛ ens non ē vniuocū. Sed prin-

cipaliter substare et esse inferius ad aliud sine connotatione essentiali vel etiam accidentali et sic nec rationale nec album substat alicui Ratio quia differentia connotat essentialiter sed albus accidentaliter. Sed maxime substare est non habere inferius se ut iohannes et sic species specialissima non maxime substat quia habet inferius se ut indiuiduum hec expositiones harum trium particularum positarum in diffinitione prima prime substantie licet vere sint pure logice loquendo tamen non sunt de intentione aresto. Peripatetici autem qui referunt dicta arestotilis ad res in expositione harum particularum valde diuersificati sunt Iuxta tamen mentem arestotilis declaratio harum particularum trium est hec Unde proprie substare est virtute propria esse subiectum accidentium et aliorum et per hoc excluditur quantitas vel superficies substantie que licet substat aliis accidentibus compositi hoc tamen non est virtute propria sed in virtute substantie: quod autem superficies substat aliis accidentibus in proposito est sentencia arestotilis in predicamento quantitatis cum dicit. Tantum album dices quanta est superficies albi: accidens ergo potest dici subiectum quo sed non quod. Principaliter autem substare est substare alteri primo et non secundarie: et sic secunde substantie non substant principaliter accidentibus quia hoc non conuenit eis primo sed ex consequenti et secundo. Unde et propter hoc dicuntur secunde substantie ut enim superius dictum est. Accidentia communia primo conueniunt indiuiduis ex consequenti vero vlibus. Maxime autem substare est plus substare vel pluribus quam aliud et esse maximum subiectum accidentium vel etiam aliorum et per hanc particulam excluduntur accidentia et substantie secunde licet enim accidentia aliquo modo substant et etiam substantie secunde hoc tamen non est maxime Unde et propter hoc substantie prime dicuntur prime substantie quia maxime substant: primum enim in aliquo genere est maximum illius generis saltem virtute: unde et primas propositiones arestotiles primo posteriorum vocat maximas. Secunda diffinitio prime substantie est: substantia prima est que neque de subiecto dicitur neque in subiecto est ut aliquis homo aliquis bos: que diffinitio licet negatiua sit quo ad vocem: est tamen affirmatiua quantum ad rem et intellectum: sepius enim per negationes circumloquimur affirmationem. Per primam enim particulam cum dicit que neque de subiecto dicitur dat intelligere quod substantia prima est vltimum in substando quia non habet inferius: sed in eo quod dicit neque in subiecto est dat intelligere quod substantia prima est per se: non esse enim in subiecto est per se esse. Exemplificat autem aresto. per singularia vaga et non determinata duplici de causa. Prima quia singularia determinata et nomina propria non sunt in equali vsu apud omnes gentes sed alia et alia secundum diuersas regiones et ydeomata Aresto. autem posuit sciam generalem predicamentorum ad omnes Secunda causa quia noticia predicamentorum est scientifica sed singularia vaga magis accedunt ad scientiam et ad artem quam singularia determinata. Singularia enim vaga dicunt naturam specificam contractam non ad certum suppositum siue ad singulare deter-

minatum. Singularia autem determinatam dicunt naturam contractam ad certum suppositum determinatum. Modo sciencia ē vniuersalium Singularium autem non est scientia sed relinquenda sunt ab arte.

Notandum tercio: ꝙ Arestotiles in textu ꝯnter diffinit scdam subam et dr. Sube scde sꝫ spēs ī qbus sunt prime et har specier gña vt hō anial. Uult igit arestotiles talem diffinitionē aut notificationē sube scde. Suba ē gñs ꝛ species. Aliq in expositione huius diffinitōis scde sube dicūt ꝙ ī capit ꝑ sub: ita ꝙ diffinitio valeret tm̄ sube scde sunt in qbus id ē sb qbus sunt prime: vt iohēs est sub hac specie hō tanꝙ inferius sub suo supiori. Quo modo etiā astrologi dicūt sol est in ariete id est sub signo arietis. Ista tm̄ expositio nō ē de mente arestotelis vult ꝗ arestotiles ꝙ sube prime sunt in scdis substātijs potestatiue et potentia: ita ꝙ in potestate speciei et latitudine silr generis continent sube prime vt quodlibet inferius ī suo supiori. Sequit corollarie ꝙ aliter sube prime sunt in scdis et ecōuerso scde ī pmis quia prime sunt in scdis potestatiue et virtualr sed scde sunt ī primis actu. Si em̄ ioannes est actu ē homo: sed nō de necessitate sequitur ē homo ꝗ ē ioannes qꝛ potest esse alter homo Ratio autem quare sube scde sunt actu in primis quia scde substantie sunt de essentia et quiditate primaꝝ modo quiditas rei actu est in re cuiꝰ ē quiditas. Nulla enim potentia quiditas separatur ab eo cuius est quiditas tali re manente. Notandum etiam ē in predicamēto substantie ꝙ non est de necessitate ponere plures substantias ꝙ duas vt singulare dicitur prima substātia et species specialissime cum generibus subalternis que dicuntur substantie scde quia in predicamēto sube reperitur duplex essē scilicet essē indiuidualis existērie quod ē essē reale in vltimo actu nature existēs et hoc participant sube prime. Aliud autem ē essē quiditatiuum et hoc participant omnes species cum generibus subalternis et genere generalissimo quod essē quiditatiuū omnia predicata quiditatiua nominant licꝫ sub diuerso modo: aliqua em̄ predicata quiditatiue dicunt essē quiditatiuum determinate vt species. Et alia pdicata ꝑm magis et minus cōfusum: vt animal et generabile cōfusius et generalius signat ꝙ homo: corpus animatum etiam gñalius ꝙ animal et corpus generalius ꝙ corpus animatum et suba importat quiditatem generalissime et per consequēs pro omnibus illis predicatis quiditatiuis sufficit vnum nomen scilicet suba scda: oīa enim ista substāt secundarie respectu substantiarum primarum: non fuit ergo necesse ponere substantiam terciam ꝛ quartam vel quintam. Pro ampliori etiam intelligentia dicēdorum.

Questiones in Cathe.

Sciendū ꝙ aresto. oñdit in textu ꝙ p̄dicata sunt triplicia respectu prime sube: quedā sunt determinata que p̄dicātur de p̄ia substāria noie ꝛ rōne vt spēs ꝛ gña de p̄dicamēto sube: alia sunt p̄dicata que p̄dicātur de p̄ia suba solū nomīe sed nō rōe vt sunt cōcreta accidentiū vt albus: alia sunt p̄dicata ꝗ nec noīe nec ratōe p̄dicātur de p̄ia suba vt abstracta p̄dicamentoꝝ accidētiū vt albedo nigredo. Notandū igitur ꝙ p̄dicari noie scḋm aresto. ē p̄dicari de p̄ia suba voce idest vere ꝛ affirmatiue. hec eñ p̄dicatio ē vera ꝛ affirmatiua iohes est hō petrus est hō. Sȝ p̄dicari rōne de prima substātia ē p̄dicari diffinitōe vt homo p̄dicatur de iohāne ratione idest diffinitōe ꝗꝛ iohānes ē animal rōnale. Sequit̄ corollarie p̄io ꝙ sube scḋe p̄dicātur de primis substātijs nomīe ꝛ rōne. Sequitur corollarie scḋo ꝙ cōcreta accidentiū vt albus niger p̄dicātur de primis substātijs noie ꝗꝛ hec ē vera Johānes est albus petrus ē niger sed nō p̄dicātur de primis substātijs rōne idest diffinitōe ꝗꝛ diffinitio albi vel nigri nūꝙ̄ p̄dicatur de Johāne diff. nitio eñ albi formalit̄ vel albedinis est color disgregatiuus visus. Similit̄ diffinitio nigri formaliter vel nigredinis ē color ꝯgregatiuus visus Modo iohānes non ē color sed colorat⁹. Sequitur corollarie tercio ꝙ abstracta accidentiū nō predicant̄ de p̄ia suba nec noīe ꝗꝛ hec est falsa Johes ē albedo nec p̄dicātur diffinitōe vt dictū est. Sequitur corollarie quarto ꝙ nō existentibus primis substātijs vt singularibus de p̄dicamēto, impossibile ē aliquod alioꝝ idest vliū ꝛ etiā accidentiū remanere quo ad esse existentie. Rō ꝗꝛ vlia sīr accidētia hn̄t esse existētie ī p̄is substātijs si ḡ destruerētur oīa alia ꝗ existūt ī eis etiā d̄struerent̄. Dicit̄ eñ tercio topicoꝝ destructis nobis destruūtur oīa ꝗ in nobis sunt Si eñ morerētur omnes particulares lupi natura luporū quo ad esse existētie periret. Similit̄ ꝛ accidentia ꝗ sequūtur indiuidua ꝛ existūt ī eis corrūperent̄ si singularia nō essent: vlia tamen quo ad esse quidditatiuū et esse essentie qḋ exprimitur per diffinitōem ꝗdditatiuā incorruptibilia sunt ꝛ necessaria Vñ ꝛ dr̄ octauo metha. Spēs rerū sunt eterne: ꝛ porphirius in scḋo tractatu suaꝝ ysagogarūȝ dixit siue socrates sit siue nō sit semper socrates ē homo ꝛ dicitur p̄io posterioꝝ: sciētia ē vniuersaliū ꝛ hec sunt necessaria: mō necessariū ē ꝙ nō pōt nō esse vt dr̄. v. metha.

Notandū quarto ꝛ vltimo: ꝙ arestotiles in textu facit tres ꝯparatōes penes actū substādi. Prima cōparatio ē spēi specialissime ad genus. Scḋa ꝯparatio ē specierū spēalissimaꝝ inter se. Tercia ꝯparatio ē substātiaꝝ primaꝝ inter se. Prima ꝯparatio quā aresto. oñdit ī textu ē ꝯparatio spēi spēalissime ad genus suū ꝛ dicit ꝙ spēs ē magis suba ꝙ̄ genus suūȝ

vt homo ē magis suba q̄ aial. Pro intellectōe istarum coparatōnum Sciendū q̄ magis in proposito nō dr̄ intensiuē qz vna suba nō ē magis suba q̄ alia: qz substantia nō suscipit magis et minus vt dicetur postea sed magis dr̄ pluralitatem substādi et esse īferius ad plura: vt hec spēs homo ē ad plura īferius q̄ aial et ī pluribus q̄ aial: hō em̄ ē inferius ad quatuor vt ad animal corpus aiatum corpus et subam: sed aial est inferius solum ad tria vt corp9 aiatum corpus et subam. Ratio autem arestotelis in textu quare spēs specialissima ē magis suba q̄ gn̄s quia spēs specialissima ē vicinior prime sube q̄ genus: inter em̄ primas substantias et spēm earum specialissimam nihil mediat sed inter substantias primas et gn̄s aliqd mediat vt species specialissima qz ergo spēs specialissima ē vicinior prime substantie q̄ genus recte dr̄ magis substantia et pluribus substare Postea aristotelis compat spēs specialissimas ad inuicem et dr̄ q̄ spēs specialissime sunt equaliter substātie id ē ad quot vna ē īferius ad tot alia vt ad quot equus est īferi9 ad tot asinus: vt equus ē inferius ad brutum: aial: corpus aiatum: corp9 et substātiam: ad tot etiā asinus vel lupus ē īferius et intelligitur hec compario de speciebus specialissimis eiusdem pinqui et nō remoti qz spēs eiusdem generis propinq̄ equalr̄ substāt vt equus et asinus sed species specialissime nō vnius gn̄is propinqui non equalr̄ substant vt homo et asinus: homo em̄ nō substat bruto sed asinus substat bruto: homo em̄ et asinus nō sunt spēs eiusdem generis pinqui homo em̄ pinque et proxime ē sub animali. Asinus vero et equus et alia animalia primo et prime sunt sb̄ bruto mediate autem sub animali. Animal em̄ diuiditur in animal rationale vt homo et animal irrationale vt brutum et postea brutū diuidit̄ ī equum asinum et bouem Tercia comparatio quam arestotelis facit ē q̄ maxime substātie hoc ē pme substantie sunt eq̄liter sube patet quia equaliter substant aliis vt quot ioannes substat vt homini animali corpori animato corpori et substantie: tot etiam substat petrus vel paulus. Postea arestotiles ōndit causam quare īdiuidua de predicamento substātie dicuntur pme substātie qz primo pncipalr̄ et maxīe substant aliis tam substantiis scdis q̄ etiam accidentibus. Non em̄ existentibus pmis subiis neqz eēnt scde neqz accidentia vt dictum ē prius recte ergo dicuntur prime substantie. Sed species et genera dicunt̄ scde substantie p tanto qz non principaliter et primo substant maxime accidētibus. Accidentia em̄ communia pmo queniūt pmis subiis et ex pn̄te scdis hō em̄ nō currit nisi qz ioānes currit. Dr̄ em̄ pmo meth q̄ actus sunt singularium et suppositorum. Medicus em̄ nō sanat hoiem intelligēdo pmo sed calliam aut socratem qui sunt substantie pme. Istis notabilibus sic positis est.

Coclusio respõsalis Diuisio substãtie in primam et scdam et diffinitiones prime et scde substantie ab arestotile sunt sufficienter assignate. Ueritas conclusionis patet ex notabilibus.

Arguitur primo. Suba non ē genus ad substantias corporeas et incorporeas igitur suba non est gñs generalissimum. pbatur. Corruptibilis et incorruptibilis non ē vnum genus sed alique sube sunt corruptibiles et alique incorruptibiles igitur. Maior quia corruptibile et icorruptibile drñt plus qꝫ genere vt dr decimo methice. Minor qr substantie materiales sunt corruptibiles sed substantie imateriales sunt icorruptibiles quia non habent materiam que ē radix corruptōis. Dico verum argumētum concludit qꝫ corruptibile ꝛ incorruptibile differunt genere phisico id est materia sꝫ nō gñe pdicamētali.

Arguitur scdo: substãtie diuine icorruptibiles non sunt in predicamēto sube igitur pbatur. Suba pdicamētalis dr a substādo sed sube diuine incorruptibiles nulli substant igitur. Maior est nota et superius pbata Minor est boetij tercio de trinitate qui oñdit qꝫ forma simplex subiectū eē ñ potest. Dico verum ē qꝫ suba simplex que est simpliciter simplex et in fine simplicitatis vt forma diuina prima subiectum esse nō potest et increata: tamen forma diuina creata potest esse subiectū scie gracie. Unde dr autor de causis ppōne nona qꝫ intelligentie plene sunt formis.

Arguitur tercio: substantia diuina increata etiam ē in predicamento. Probatur Illud quod suscipit pdicationem generis generalissimi pdicamenti substantie hoc est in predicamento substantie: sed deus suscipit pdicationem gñis generalissimi pdicamenti substantie ergo deus ē in genere sube Maior quia genus generalissimum alicuius predicamenti predicatur de omnibus que sunt in tali predicamento. Minor quia hec ē vera deus ē substantia: deus em̄ nō ē accñs ꝛ per ꝯsequens substantia quia ens diuiditur in substantiam et accidens oē ens em̄ quod est in natura vel ē substantia vel accidens vt ostenditur quinto methice. Dico verum argumentum cōcludit qꝫ deus ē sbstantia vt suba dr a per se essendo sed sic substantia non capit hic sed deus nō ē substantia vt suba dr a substando vt dictū est prius quō suba capitur in pposito.

Arguit quarto Deus ē in p̄dicamēto

P̄batur. Omne principium ē in eodem genere cū suo p̄ncipiato saltem reductiue. Sed deus est principium omnium et substātie p̄dicamentalis et per consequens deus est in genere saltem reductiue quia principia sunt in genere reductiue. Maior patz de vnitate et puncto que sunt principia quantitatum et sūt reductiue in genere quātitatis. Minor quia deus ē p̄ncipium omnium p̄dicamentorum et omnium que sunt in natura. Dicitur eñ duodecimo methꝯice. A deo dependet celum et tota natura. Dico vero argumentum cōcludit q̄ principia sunt in eodem p̄dicamēto cū suis principiatis reductiue verum est de principijs intrinsecis. Modo deus ē principium extrinsecum et effectiuum omnium rerum et etiam omne principiū limitate nature ē in eodem gn̄e cum suis principiatis. Deus autem ē principium transcendens et nō limitate nature respectu alicuius generis et sic materia et forma possunt dici esse in gn̄e sube reductiue sed nō deus.

Arguit quinto. Diuisio substantie in

substantiam primā et scd̄am ē insufficiens igitur p̄batur q2 aliq̄ est suba que nec ē prima nec scd̄a igitur p̄batur q2 drn̄tie subales vt rōnale irrōnale sunt sube ~~et sunt differentie subales~~ et tamen nec sunt substantie prime nec scd̄e: nō prime quia non sunt p̄me sube vel singularia. Nec etiam differentie subales sunt sube scd̄e p̄batur. Sube scd̄e sunt genera et species modo differētia sbalis nec ē genus nec sp̄es quia differentia genus et species sunt vl̄ia specifice distincta Dico verum argumentum cōcludit q̄ genus et sp̄es sunt sube scd̄e in recta linea p̄dicamentali posite tamen differentia ē suba a latere posita et ad illam non requiritur q̄ sit genus et sp̄es Multi tamen tenēt q̄ differentie subales n̄ ponunt in p̄dicamēto sube s3 ī q̄litate vt dicet in predicamento q̄litatis.

Arguit sexto: sube prime notificatio

prima nō valet: p̄batur q2 ex ea seq̄tur q̄ centrū terre vel etiā ip̄a terra esset prima suba quod ē falsum q2 nō ē singulare s3 sequela p̄batur q2 centrū terre maxie sbstat: terra eñ ē vltimū elemētorum et ē vltimū receptaculū vt dt albertus primo p̄hicorum In quod oēs v̄tutes celorum ɔgregant. Dico vero argūtum ɔcludit q̄ centrum terre et ip̄a terra substat oībus pure phisice s3 nō logice Illud eñ quod substat logice ē dicibile designās subam primā singularem sic āt nō ē de centro terre vel ipsa terra.

Arguit septimo. Ex diffinitōe prime

substantie sequitur falsum igitur ꝓbatur quia sequeretur ꝙ materia prima esset prima substantia quod ē falsum patet qꝛ mat̃ia prima nō ē per se in genere sed reductiue: prime autem substãtie sunt per se in gñe. Probatur sequela qꝛ materia prima proprie et maxīe substare dꝛ: pͥmo eťħ phicoꝝ dꝛ ꝙ materia pͥma ē primum subiectum oīm formarum. Dico verum argumentum concludit ꝙ materia prima ē primum subiectum formarum substantialiū sed nō ē subiectum nec substat sicut substantia prima substat qꝛ prima substantia ē ens in actu. Materia aũt prima ē ens ī pura potentia et etiam substãtia pͥma substat accidentibus īmediate. Nullum autem accidens ē proxime et īmediate in materia pͥma vt declaratū ē ī porphirio circa diffinitionē accñtis.

Arguit̃ vltimo. Accidentia ī cōcreto pdicantur etiam ratione de prima substantia igitur ꝓbatur de q̄cumqꝫ predicatur diffinitum de eodem predicatur et diffinitiō sꝫ diffinitum vt accidens in concreto pdicatur de prima substantia ergo etiam defiñitio accidentis ī concreto pdicatur de prima substantia. Maioꝛ ē nota qꝛ diffinitum et diffinitio verificantur de eodem vt dꝛ scdo topicoꝝ. Minoꝛ ē nota qꝛ hec ē vera ioannes ē albus. Dico verum argumentum concludit ꝙ diffinitio accñtis ī concreto pdicatur de substantia pͥma sed non quidditatiue sꝫ accidentaliter sicut et accñs ī concreto etiam pdicatur accidentalit̃ diffinitio tamen accidentis ī abstracto non pdicatur de substãtia prima.

Queritur vtrum sex ꝓprietates predicamenti substantie ab Arestotile sint sufficiēter assignate. Pro intellectione questionis note.

Notandum est primo: ꝙ ratio quare Arestotelis determiñando de decem pdicamentis cuilibet pdicamento suas ꝓprietates adiungit: qꝛ eťħ pdicamenta non habent diffinitiōem ꝓprie dictam et a priori ex quo eťħ sunt genera gñalissima que priora non habent p que deberent diffiniri vt saltem arestotiles pdicamenta notificaret a posteriori cuilibet predicamento suas adiungit ꝓprietates. Dr̃ eťħ primo de aīa ꝙ accñtia magnam partem conferunt ad cognoscendum quod quid est rei. Capit̃ aũt in pdicamentis ꝓprium cōmuniter p quacumqꝫ proprietate ꝯuenienti alicui pdicamento et rebus alicui⁹ pdicamēti p ꝯueniētia et participatōe alicui⁹ ꝓprietatis ꝓprie eťħ sumēdo ꝓpriū soli spēi ꝯuenit quod ꝓpriū emanat ꝛ fluit ex principijs ītrisecꝭ eēntialib⁹ vt risibile respectu hoīs vt oñdit̃ pͥmo posterioꝝ

Aliqque autem pprietates substantie couenīunt substātie fm eē reale vt substantia ē res realis quedam: et sunt tales quatuor prima non esse ī subiecto. Scda nō habere contrarium. Tercia non suscipere magis: et quarta suscipere ɔtraria successiue fm sui mutatōem. Due autem pprietates ex his sex ɔueniunt substātie fm esse intentionale et fm q substantia habet esse ī itellectu ap prehendente vt iste due vniuoce pdicari et pcare hoc aliqd aut quale qd. Pria itaqȝ pprietas substantie ē. Cōmune ē oī substātie ī sbiecto non esse que pprietas licet quo ad vocem ē negatiua tamen ē affirmatiua quo ad rem et intellectum. Cum em arestotelis dixit pprium ē substantie ī subiecto nō esse: voluit q pprium ē sbstātie per se esse: q2 non esse ī subiecto ē per se esse. Alij tamen dicunt q ista pprietas debet sic poni esse et non ī subiecto hoc ē ppriū sbstantie: et p hoc excludunt entia' phibita: vt chimerā tragelaphū id ē hircocervum que non sunt ī subiecto q2 non sunt et g dicunt dicendum esse in natura τ non ī subiecto ēē propriuȝ substantie. Non capitur etiam hic subiectum cōmuniter p quo libet sbstāti alteri quia sic forma subalis ē in subiecto. Dr em primo phicorꝫ q materia ē primum subiectū omniū formarū subalium. Sed capitur hic subiectum pprie p subiecto accidentis quod est ens in actu cui inheret aliquid accidentalr et sic materia prima nō ē subiectum nō em ē ens in actu sed ē pura potētia vt dr pmo phi. et etiam materie prime nullum accn̄s saltem absolutū inest immediate vt dictum ē circa diffinitōem accn̄tis in porphirio. Probat aūt arestoteles istam pprietatem tam de suba prima q scda q nulla eaꝝ sit in subiecto de suba prima pbat per diffinitionem scdam prime sube ī qua dictum ē Suba prima ē que neqȝ de sbiecto dr neqȝ in subiecto ē: de scda vero suba q nō sit ī subiecto. Probatur dupl'r primo inductiue Inducendo p omnes subas scdas sic arguendo homo ē suba scda et nō ē ī subiecto nec asinus nec equus nec anim al et sic de singulis g nulla suba scda ē ī subiecto Tenet ɔn̄tia ab inducentibus ad inductam. Unde inductio fm Boetium primo thopicoꝝ ē pcessus a singularibus vel min⁹ cōmunibus sufficienter enumeratis ad eius vlem. Probat secūdo arestoteles ratione et syllogismo vel argumēto syllogistico q nulla suba scda ē in subiecto et arguit sic. Illud qd predicatur nomie et ratōne nō ē in subiecto sed omnis suba scda pdicatur de prima nomine et ratione igitur nulla substantia scda ē in subiecto Maior quia pdicari nomine et ratione nō couenit accidentibus que sunt in subiecto vt deductum ē in questione precedenti. Minor patet quia homo predicatur nomine et ratione de suis īdiuiduis et genus predicatur nomine et ratione de suis speciebus Postrea arestoteles remouet vnū dubiū de ptibus integralibus respectu

totius. Posset em̄ aliquis opinari ꝙ partes integrales sunt sub-
stātie: qꝛ pars substātie ē substantia: ꝛ partes integrales sunt in
toto: ꝙ substantia esset in subiecto respōdet in textu dicēs. Non
vos cōturbāt substantiaꝝ partes que ita sunt in toto quasi in sb-
iecto sint: ne forte cogamur eas substātias non esse confiteri: nō
em̄ in subiecto dicūtur esse que tanq̄ partes sunt in aliquo. Alio
ergo modo essendi in: partes integrales sunt in toto ꝛ accidentia
in subiecto: partes em̄ integrales sunt in toto primo mō essendi
in: scilȝ integratiue actiue. Accidentia aūt sunt in subiecto quin-
to modo essendi in: quo scȝ modo forme accidētales sunt in eoꝝ
subiectis. Unde differentia est triplex inter partes integrales re
spectu totius in quo sunt: ꝛ respectu accidentiū que inherēt sub-
iecto. Prima: partes em̄ integrales sunt de cōstitutione totius.
Uñ ꝛ dicitur primo phisicoꝝ: ꝙ partes omnes integrales simul
sumpte constituūt totum: sed accidentia nō sunt de cōstitutione
sui subiecti sed potius accidentia sequūtur suum subiectū. Se-
cunda differentia: quia separatis partibus integralibꝰ a toto cor
rumpitur totum sed separatis accidentibus a subiecto nō corrū
pitur subiectum. Tercia differentia qꝛ separatis partibus inte-
gralibus a toto manēt partes sub esse partium: sed separatis ac-
cidentibus a subiecto nō manent accidentia. Dicitur em̄ quarto
phisicoꝝ. Separatio forme a materia est eius corruptio: quod in
telligitur de formis accidentalibus ipsius rei. Est aūt ista ꝓpri
etas propria substantie quarto modo: quia cōuenit omni substā
tie: soli substantie et semper. Scđa ꝓprietas substantie est vni-
uoce predicari. Unde vniuoce predicari ē predicari de pluribus
nomine ꝛ ratione. Quid aūt sit predicari nomine ꝛ ratiōe dictū
est superius: quia vno nomine ꝛ eadem ratione: cōuenit autem
hec proprietas solum scđe substātie ꝛ non prime. Dicit em̄ aresto
tiles in textu ꝙ a prima substantia nulla erit predicatio: quod
intelligitur tanq̄ superioris de inferiori sed bene tanq̄ eiusdem
de seipso: vt Johannes est Johannes: tamen ista predicatio nō ē
proprie dicta. In predicatiōe em̄ proprie dicta p̄dicatum debet ī
esse subiecto: quia dici de presupponit esse in: modo idem nō est
in seipso: vt dicitur quarto phisicoꝝ. Est aūt hec ꝓprietas ꝓpria
substantie primo modo respectu substantie in communi quia con
uenit soli substantie sed nō oī: quia prime: non scđe: sed respectu
substantie scđe est propria quarto modo. Quomodo autem pre-
dicationes accidētium se habēt: an predicātur vniuoce ꝛ quid
ditatiue vel denominatiue dicetur inferius circa qualitatē Are-
stotiles etiam ostendit in textu ꝙ hec proprietas vniuoce predi-
cari etiam conuenit differentiis substantialibus. Unde dicit in-
est autem substantiis ꝛ differentiis ex his: idest his primis vni-

uoce predicari.

Notandum scdo. Tercia proprietas predicamēti substantie est q substantia prima significat hoc aliquid. Sed substātia scda significat quale quid. Un̄ significare h aliquid est significare rem singularem que est vnū numero. Dicitur em̄ tercio metha. q vnum numero z singulare sunt idem. Tres autē cōditiōes requirūtur ad hoc quod ē significare hoc aliquid. Prima q illud sit singulare z indiuiduū: z ergo nulla substātia scda significat hoc aliquid. Scda q sit ens per se subsistēs in natura z ratōe illius accidētia nō significāt hoc aliquid: quia accidentia nō sunt per se nec etiam substātie scde existūt vltima subsistētia: quia hoc solum habent in suppositis. Tercia q illud quod debet significare hoc aliquid, debet esse ens completum in specie z natura z ergo aīa rōnalis post separationē a corpore est quidem indiuidua sed nō est proprie hoc aliquid: quia nō est ens completū i specie hūmane sed est pars speciei humane: z iste cōditiones tres exprimūtur in hoc quod dicitur hoc aliquid: cum em̄ dicitur hoc tangitur primū quia hoc pnomen demōstratiuū hoc demōstrat rem singularez Scdm cuz dicitur aliquid: prima em̄ substātia significat rem predicamēti substātie distinctam ab īdiuiduis z singularibus aliorū predicamētorū. Terciū puenit ex vnione illorū duorū ad inuicem scz qd sit ens ꝯpletum i specie Un̄ substātia prima ab aliis diffinit̄ sic. Substātia prima ē ens in vltimo actu nature completū i se z per se subsistēs. Scda autē suba scdm arestotilē significat quale quid. i. vniuersale vt homo anial Un̄ alii dicūt: significare quale qd ē significare naturā vniuersalez que ē qualificabilis z ꝯtrahibilis per differētiam indiuiduale. Qd ergo vle vt species dicit quale hoc habet a differētia q eam inesse constituit: sed q dicit quid hoc habet a gn̄e nō ergo significat vle tale quale sicut accidēs Accidēs em̄ significat q̄le accidētale: sed vle dicit quale subale z significat subam qualitate sbstātiali determinatā: vt ē genus similiter spēs Arestotiles dicit i textu q scda suba etiā videtur significare hoc aliquid sub figura appellatōis Un̄ per figuram appellatōis debet intelligi similitudo formatōis vocis quia eadem vox vt homo significat substantiam scdam vt naturam humanaz: z sub eadem voce homo etiam significat indiuidua hominis: sed hoc non ē eodez modo quia ista vox homo principaliter z primo signat vle et naturam hūanam: ex ꝯnti vero z scdario significat indiuidua pticipātia illā naturam vlem hūam: z hoc voluit aresto. dicere sub figura appellatōis Un̄ ꝯcludit q suba scda nō significat ppie hoc aliqd: lz videtur significare hoc aliqd sz potius sicat quale quid.

Notandū est tercio: ꝙ quarta ꝓprietas p̄dicamenti subē est non hr̄e cōtrariū. Rō qꝛ dicit Boeti⁹ in p̄dicamentis cōtrarietas vbiqꝫ quesita ⁊ nullibi nisi in qualitate repta. Pro intelligētia tn̄ distincta huius ꝓprietatis quarte. Sciendū ꝙ cōtrarietas capitur tribus mōis: Prīo mō coīter vt extendit se gn̄aliter ad oēm cōtrarietatē ⁊ radicē cōtrarietat꞉ vt hītum ⁊ priuatōez vt ē visus ⁊ cecitas: ⁊ ad excellentiā ⁊ defectū Excellētia vt ꝓdigalitas ē excellentia liberalitat꞉: ⁊ defectuꝫ vt illiberalitas q̄ ē defect⁹ liberalitatis: vt oñdit quarto ethicoꝝ: similiter oppositio duaꝝ differentiaꝝ oppositaꝝ diuidentiū aliqꝺ genus dꝛ cōtrarietas Isto mō in quolibet p̄dicamēto repitur cōtrarietas: vn̄ ⁊ dꝛ. x. metha. ꝙ in quolibꝫ p̄dicamēto ē dare vnā cōtrarietatē primā differētiaꝝ illius gn̄is: et isto mō nō accipit hic cōtrarietas. Scd̄o accipit cōtrarietas magis ꝓprie vt ꝯrietas extēdit se ad oppositōem motuū quo mō termin⁹ a quo motus ⁊ terminus ad quē dicūtur cōtrariari. Dicit em̄ quīto phisi. ꝙ oīs motus fit inter terminos ꝯtrarios: ꝙ aūt terminus a quo ⁊ terminus ad quē in motu ꝯtrariātur: qꝛ vnus expellit aliū: terminus em̄ a quo in motu ꝯtinue abijcitur ⁊ terminus ad quem cōtinue acquirit. Rō aūt ꝯtrarioꝝ ē se mutuo expellere: vt dicit in p̄dicamentis ⁊ sic cōtrarietas repitur in trib⁹ p̄dicamētis ad que ē motus ꝑ se vt in qualitate q̄ntitate ⁊ vbi. Tercio accipit cōtrarietas ꝓprijssime ⁊ sic ē repugnātia duaꝝ formaꝝ cōtrariaꝝ nō potentiū se simul compati in eodē subiecto vt caliditas ⁊ frigiditas in summo vt dꝛ in postp̄dicament꞉ ⁊ de ista cōtrarietate locutus est Boetius cum dixit cōtrarietas in quolibet p̄dicamēto quesita ⁊ nullibi nisi in qualitate reperta. Res aūt dicūtur cōtrarie dupliciter. Uno modo per se ⁊ scd̄m esse ꝓprium ⁊ sic due qualitates ꝯtrarie actiue ⁊ passiue dicūtur esse cōtrarie vt caliditas ⁊ frigiditas in summo. Scd̄o alique res dicūtur cōtrarie ꝑ accidens non rōne sui ⁊ proprie nature: sed ratione qualitatum cōtrariaruꝫ eis inexistentiū: ⁊ dicitur scd̄o de anima ꝙ ignis cōtrariatur aque non rōne substantie sed rōne qualitatuꝫ inexistētium. Igni em̄ inexistit caliditas ⁊ siccitas Aque aūt frigiditas ⁊ humiditas: modo caliditas contrariatur frigiditati et siccitas humiditati: ⁊ hec ꝓprietas est propria substantie scd̄o modo: qꝛ cōuenit om̄i substantie sed nō soli: quia qualitas vel relatio etiā non habet contraria. Quinta ꝓprietas substātie ē: substantia nō suscipit magis ⁊ minus: in ista aūt proprietate magis ⁊ minus dicunt intensionē ⁊ remissionem: que proprie cōueniūt qualitatibus: vt dicitur in p̄dicamēto qualitatis. Substātia tamē suscipit magis ⁊ min⁹ inq̄tum dicit perfectiōez: dꝛ em̄ scd̄o phisico.

ꝙ forma ē magis suba ꝙ materia idest pfectior sic etiā substātia suscipit magis ⁊ dicit pluralitatē substādi. Sube em̄ scđe q̄ sunt species magis substant ꝙ eorꝫ gn̄a vt declaratū ē superiꝰ. Ratio aūt quare suba nō suscipit magis ⁊ minus vt dicūt intensionē vel remissionē qꝛ intensio oritur vel fit per recessum a ꝯtrario vt albius ē quod ē nigro impmixtius Et remissio ē per accessuꝫ ad ꝯtrarium vt dicitur tercio topicoꝝ. Est aūt ista ꝓprietas ꝓpria substātie scđo mō qꝛ ꝯuenit omī sube sed non soli qꝛ etiam quātitas vel relatio scđm esse ⁊ ꝓprie dicta nō suscipit magis ⁊ minꝰ:

Notandū quarto ⁊ vltimo: ꝙ sexta ꝓ-

prietas sube ē: maxime sube ē ꝓprium ꝙ̄ sit vna ⁊ eadē numero esse susceptiuū ꝯtrarioꝝ scđm sui mutatōem. Pro intelligentia huius ꝓprietatis Sciendū ꝙ̄ non ē idem dicere habere ꝯtrariū ⁊ suscipere ꝯtrarium: qꝛ habere ꝯtrariū ē scđm entitatē suam habere ꝯtrarium ⁊ sic suba non hꝫ ꝯtrarium qꝛ dictū ē ante ꝙ ꝯtrarietas ē solū in qualitatibꝰ Sꝫ suscipere ꝯtraria ē esse subiectū q̄litatū ꝯtrariaꝝ successiue ⁊ sic suba suscipit ꝯtraria: idē em̄ homo existens vnus numero suscipit ꝯtraria in se vt sortes aliqñ ē sanus aliqñ infirmus quādoqꝫ malus quādoqꝫ vero studiosus idest bonus. Couenit ista ꝓprietas p̄io sube prime ⁊ ex ꝯsequēti sube scđe. Rō qꝛ ꝯtraria sunt accidētia cōia vt albedo ⁊ nigredo Accidētia em̄ ꝯmunia p̄imo ꝯueniūt ⁊ insunt sube p̄ie ⁊ ex consequēti sube scđe vt dictum ē in capitulo de accidente in porphirio ⁊ per ꝯsequens ista ꝓprietas primo ꝯuenit sube prime ⁊ hoc arestotiles dixit in textu cū inquit: maxime sube idest p̄ie substātie debꝫ ergo maxime in ꝓposito capi adiectiue ⁊ non aduerbialiter. Notāter aūt dicitur in ꝓprietate cū sit vna ⁊ eadem numero qꝛ quelibet suba prima interim ꝙ viuit vel durat in esse ē vna ⁊ eadem numero Idem em̄ ē hō scđm substantiam qui ē hodie et qui fuit heri: ⁊ idem hō ē qui hodie ē sanus et cras infirmus ꝑm subam licet hoc negabat eraclitus dicens ꝙ idem hō non posset intrare eundē fluuiū bis: nec esset idem hodie qui fuit heri. Accidētaliter tū̄ variatur hō ꝯtinue nec manet semper in eadē dispositiōe: dꝫ em̄ p̄io de aīa: si senex haberet oculos vt iuuenis videret vt iuuenis ⁊ quarto phisicoꝝ: choriscus alter ē in domo ⁊ alt in foro. Recipit aūt suba p̄ia cōtraria successiue qꝛ contraria nō pūt simul inesse vni rei vel subiecto expellūt em̄ se mutuo vt dicetur in post p̄dicamētis Et p̄ia suba suscipit ꝯtraria scđꝫ sui mutationē passiuam Iohānes em̄ existens hodie sanus ⁊ postea infirmus mutatur in natura sua ⁊ dispositiōne ⁊ per hoc excluditur orō sīr ꝓpositio ⁊ etiam visus vel opinio: eadem em̄ opinio pōt esse nūc vera ⁊ postea falsa ꝑm mutatōem rei de qua est illa opi-

nio τ eadem ꝓpositio que nūc ē vera τ postea potest esse falsa nō ꝑ mutatōez ꝓpositōis sed rei ipius q̄ significat ꝑ talē ꝓpositionem vt socrate existente sano hec ē ꝟa socrates ē san⁹ τ eadem ꝓpositio ē falsa socrate existēte infirmo: τ h̄ aresto. dixit ī textu cū inq̄t ab eo q̄d res ē. vl' non ē oratio dr̄ ꝟa vel falsa dicit̄ eī̄ in proprietate ꝙ suba manēs vna τ eadez nūero suscipit ꝯtraria et per h̄ excluditur numerus q̄ lȝ suscipit ꝯtraria vt par τ impar nō tū idem numer⁹ in nūero: nō pōt eī̄ idem numerus esse par τ impar Sic̄ actio q̄nq3 ē praua quādoq3 bona sed nō eadē actio ī numero. Est aūt hec ꝓprietas propria sube p̄ie q̄rto mō ꝯuenit tū etiā scđe ex ꝯñti sȝ non prio. Jstis notabilib⁹ sic positis ē.

Cōclusio responsalis ista. Sex ꝓprie

tates pdicamēti sube ab' arestotile sint sufficiēter assignate patet ꝟitas conclusionis ex his q̄ dicta sunt in notabilibus.

Arguitur primo: esse τ nō esse in sub-

iecto nō ē ꝓprietas sube: ꝓbatur ꝓpriū nō ē cōe sȝ esse τ nō esse ī subiecto ē cōe substātie igitur non ē ꝓprietas. Maior quia repugnat idem esse cōmune τ ꝓpriū Minor est arestotiles in textu cū dicit Cōmune ē omni sube in subiecto non esse. Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ ista ꝓprietas ē cōmunis τ etiam ꝓpria: ē ꝓpria respectu substātie in ꝯmuni sed ē ꝯmunis respectu substātiaꝝ particulariū sic in simili risibile respectu hoīs ē ꝓprium: sȝ respectu suppositoꝝ hoīs ē quoddam cōe vt dictū ē ante.

Arguitur scđo: substātia nullaȝ habȝ

ꝓprietatem igitur ꝓbatur Nullum genus generalissimū habet aliquam ꝓprietatē: sȝ substātia ē genus ḡnalissimū igitur Maior q2 ꝓprium solū ē speciei: ꝓprium eī̄ emanat ex principijs speciei Minor ē nota. Dico verum argumentū concludit ꝙ proprium captum ꝓprie ꝑ ꝓprio quarto mō: hoc solū ꝯuenit spēi: sed nō capitur hic ꝓpriuȝ tali mō: sȝ capit̄ hic ꝑ proprietate quocūq3 modo sit proprietas.

Arguitur tercio: substātie scđe nō p̄-

dicatur de primis igitur ꝓbatur dici de presupponit esse in sȝ sb̄stantie scđe non sunt in primis igitur. Maior ē regula Alberti. Minor quia prime sustātie sunt in scđis vt dictuȝ ē prius in deffinitione substātie scđe ergo scđe non sunt in primis: tenet ꝯñā: quia alias ꝯmitteretur quidā circulus queȝ aresto. ꝓhibuit primo posterioꝝ. Dico verum argumentū ꝯcludit ꝙ substantie pri

me sunt i scdis pñtiue & scde sunt i primis actualiter qr sunt de essentia primaꝝ & sic hoc contingit diuersis modis.

Arguit quarto: differētia nō pdicat vniuoce igit scda pprietas sube nō valet: pbatur añs Illud qd predicat vniuoce hʒ vnā rōem: sʒ drña nō hʒ vnam rōem igitur Maior est nota ex prius dictis Minor qr nihil hʒ diffinitiōem nisi spēs. Vñ dixit Boetius in libro diffinitōnuʒ: ꝙ sola species diffinitur. Dico verū argumētum ɔcludit ꝙ sola species diffinitur diffinitiōe pprie dicta tamen etiam differentia diffinitur saltem diffinitione cōmuniter dicta.

Arguitur quīto: suba prima nō significat hoc aliqd igit pbatur Oē significabile ē intelligibile sʒ substantia pria nō ē itelligibilis igit Maior qr mod⁹ significādi psupponit modū itelligēdi: minor ē aresto. scdo de aīa cū dt. Intellect⁹ ē vlium sensus vo singulariū: & tcio de aīa dr ꝙ qdditas rei materialis ē obiectū intellect⁹: ɔstat aūt ꝙ suba pria nō ē vle nec ē qdditas sʒ hñs qdditatē. Dico lʒ singulare nō ē itelligibile directe & prio tñ scdario & ex ɔñti: prio eñ intellect⁹ fertur i qdditatē rei postea i illd qd hʒ qdditatem vt oñditur tcio de aīa.

Arguit sexto: suba hʒ ɔtrariū igitur: pbatur Actiua & passiua sunt ɔtraria sʒ sube sunt hmōi igit pbatur: maior qr int actiuū & passiuū ē ɔrietas vt dr prio de gñatiōe Minor pʒ de elemētis q sunt sube & vnū agit i aliud. Dico veꝝ argumentū ɔcludit ꝙ elemēta agūt & patiūtur ad inuicē & ɔriant ñ rōe sui i eo ꝙ sube sunt sʒ rōe qlitatū q inexistūt ipis elemētis.

Arguit septimo: suba suscipit magis & minus igit pbatur añs autoritate arestoti. tercio topicoꝝ cum dt ꝙ ignis lux ē magis ignis ꝙ ignis flāma: & ignis flamma ē magis ignis ꝙ ignis carbo. Constat aūt ꝙ ignis scdm suas species omnes est substantia: & iterū autor sex principioꝝ dicit ꝙ animal est animātius planta: constat autem ꝙ aial est substātia & etiam plāte Ad primū dicitur ꝙ ignis lux est magis ꝙ ignis flāma & flāma magis ꝙ carbo quo ad qualitates & non substantiā ignis: qr ignis flāma ē rarior ꝙ ignis carbo & ignis carbo ē ignis densior ꝙ ignis flamma. Ad scdm dicitur ꝙ aial ē animatius planta q ad operatōnū pluralitatē: qr aial hʒ plures opationes ꝙ plāta Aial eñ sentit & mouetur de loco ad locum planta aūt nō sentit nec mouetur de loco ad locum.

Arguitur vltimo. Substātia nō suscipit ɔtraria: pbatur corpora celestia sunt sube pdicamentales et nō suscipiūt ɔtraria: pbatur autoritate arestotilis primo celi cū dixit recte natura egit celū eximendo a ɔtrario Similit' intelligentie sunt sube pdicamētales ꝛ nō suscipiūt ɔtraria scdm earū imutatōem igitur: pbatur qꝛ nō habent radicem corruptōis mutatōis ꝛ variatōis vt materiā: dꝛ em̄ sexto metha. Materia est causa esse ꝛ non esse. Et prīo phisicoꝝ dꝛ. Materia tendit ad maleficiū. Ad primū dico ꝙ licet in celo nō est cōtrarietas quo ad formā substātialem aliam acquirendā: tñ in celo quodāmodo ē diuersitas ꝛ ɔtrarietas ad diuersa vbi ꝛ diuersas differētias positionū: qꝛ corpora celestia nūc sunt in oriēte nūc in occidēte nūc sup terram nūc infra terram. Ad scdm ē dicendū ꝙ licet intelligentie nō suscipiūt ɔtraria naturalia vt caliditatē frigiditatem albedinē vel nigredinem: tñ possunt recipere ɔtraria moralia vt bonitatē vel maliciam ꝙtum ē de se lꝫ nō recipiūt nec recipere pñt: qꝛ intelligētie diuine iam firmate sunt in gr̄a nec pñt peccare Sic sl'r ipi dānati sunt firmati in malo vt bñ velle nō possint Pñt etiam intelligēꝰ ex se esse ꝛ non esse lꝫ virtute diuina sunt preuenti ꝙ semper erūt: qꝺ pulchre dixit plato in thimeo loquēs in persona summi dei ad angelos superiores q̄ sunt domini angeloꝝ inferioꝝ cū dixit in hec vba. O dij deoꝝ quoꝝ pater opifexqꝫ ego: natura quidē estis mutabiles: volūtate aūt mea sic pmanetis Quod em̄ bona rōne vinctū est dissolui velle nō ē dei.

Queritur. Utrū tres diuisiōes quantitatis ab arestotile sint sufficiēter assignate. Pro intellectōe questionis more.

Notandū est primo: ꝙ postꝙ aresto. determinauit de predicamēto substātie nūc ɔsequēter determīat de predicamēto ꝙtitatis Cuius ratō ē ista oīa em̄ accidētia insunt substātie per ꝙtitatem ē ergo ꝙtitas imediatū stramentuꝫ ꝛ subiectū quo oīm alioꝝ accidētiū naturaliū que insunt substātie per ꝙtitatem dicit em̄ aresto. in pdicamentis Tm̄ album dices quāta est superficies albi. Nō autē diffinit arestotiles pdicamentū ꝙtitatis qꝛ ꝙtitas est genus gñalissimū: genus aūt gñalissimū nō pōt diffiniri diffinitōe pprie dicta cū nō hꝫ prꝰ et notiꝰ Pōt tñ diffiniri ꝙtitas diffinitōe cōit' dicta: sic ꝙtitas ē scdꝫ quā dicimur quāti. Rō aūt istius quare aresto. diffinit qualitatē ꝛ non ꝙtitatem quia oēs spēs qualitatis denoīant suū subiectū equaliter scdm em̄ oēs spēs q̄litatis dicimur quales: sed nō scdꝫ

gorias Arestotilis.

omnes spẽs q̄titatis dicimur quāti saltem quātitate ꝯtinua s꞉ potius aliq̄ꝰ dicimur multi vt ꝑm quātitatem discretã. Arestotiles eñ quīto metha. diffinit q̄titatem. Quantitas ē res per se diuisibilis in ea que sibi insunt quoꝝ quodlibet ē vel natū est esse hoc aliquid in actu: in qua definitiõe tangūtur tria. Primum q̄ q̄titas ē res per se diuisibilis: vñ ꝛ omnia quāta ꝛ sola quāta diuiduntur rõne q̄titatis. Scdm qd̄ tangitur in ista diffinitiõe ē quod res diuiditur in partes integrales que insunt rei quāte ꝛ ex quibus res quāta integratur. Terciū qd̄ tāgitur in ista diffinitiõe q̄ quātū diuiditur in tales partes que post diuisionē a toto ꝛ separatione manēt quodāmō hoc aliquid in actu. Sequit̄ corollarie p̄mo q̄ simplicia nō diuidūtur quātitatiue q꞉ non hñt partes ex quibus cõponūtur. Sequitur corollarie scdo q̄ nulla forma diuiditur per se quātitatiue q꞉ quelibet ē simplex: vt dr̄ Gilbertꝰ porritanus autor sex p̄ncipioꝝ: forma tñ diuiditur per accidens rõne quātitatis. Vñ aresto. dixit: tantū albū dices quāta ē superficies albi. Quinq꞉ aūt gñabilia sunt inquirēda circa p̄dicamentum q̄titatis sicut circa alia p̄dicamēta: primū qd̄ ē gñalissimū huius p̄dicamēti: scdo qd̄ quesitiuū: tercio quis modus significādi: quarto quis modus predicādi de p̄ia subā: ꝛ quīto que sit mēsura ponibiliū in hoc p̄dicamento. Ad primū dicendum ꝑm arestotilē q̄ ē q̄titas: alij tamen adhuc etiā ponūt q̄tum nō interrogatiue sumptū vt valet tm̄ sicut aliquātum vel ens alicuiꝰ quātitatis: sed hoc nō opoꝛtet q꞉ q̄titas formaliter includit oēs quātitates in p̄dicamēto q̄titatis reponibiles. Ad scdm dicendum q̄ plura sunt quesitiua huius p̄dicamenti ꝑm q̄ varie sunt q̄titates in hoc p̄dicamēto reponibiles: alique eñ sunt q̄titates ꝯtinue ꝓ quibus ponit̄ quantū querēs ꝯtinuam q̄titatē vt quātus est socrates: rñdetur longus latus ꝓfundus. Pro quātitate discreta noīaliter significata ponitur quot: vt querēdo quot sunt scolares in scolis: rñdetur decem sex. Pro q̄titate autē discreta aduerbialiter significata ponitur quotiēs: vt quotiēs fuisti in domo: rñdetur septies vigesies. Ad terciū dicendū q̄ modꝰ significādi huius p̄dicamēti ꝑm arestotilē est significatõe formali significare q̄titatem tam ꝯtinuam q̄ discretam. Ad quartū dicēdum q̄ modus predicādi huius p̄dicamēti ē p̄dicari de p̄ia substantia ꝑm se vel eius ꝯcretum ad quesitiuū huius p̄dicamēti vt cum q̄ritur quātus ē iohānes rñdetur longus spissus ꝓfundus Dico notāter vel ꝑm eius ꝯcretum ꝓpter abstracta p̄dicamēti q̄titatis que nō ꝑm se p̄dicātur de p̄ia subā sed ꝑm coꝝ ꝯcreta: vñ licet hec nō sit vera iohānes ē lōgitudo: tñ hec est vera Johānes est lōgus. Mensura aūt ponibiliū in isto p̄dicamēto ē hec omnia dicibilia q̄ significatõe formali significāt q̄titatem ꝛ p̄dicabilia

sunt de prima subaᷓ: ad questitiuum huius predicamenti ponitur in p̄dicamento quātitatis vt longū latū ꝓfundum.

Notandum scđo ꝙ prima diuisio quātitatis ꝺm arestotilem in textu est hec duplex ē quātitas quedaꝫ continua et quedam discreta. Quantitas continua cuius partes copulant̄ ad terminum cōmunē qui est principium vni⁹ ꝑtis et finis alterius vt linea. a. b. c. Pro qua diffinitōe intelligenda. Sciendum terminus communis in ꝓposito est quoddam cōe in participando in quo partes alicuius cōtinui participant vt punctus in medio linee qui vocatur punctus continuans ꝑtes linee. Dicitur terminus cōmunis in ꝓposito. Unde in linea assignant̄ duplicia puncta quedam terminātia lineam vt punctus vn⁹ in ꝓncipio linee et alter ī fine linee vt ī linea a b c. a et b. sunt pūcta terminantia linee. Punctus autem cōtinuās ē qui vnit et copłat ꝑtes linee adinuicem existens finis prime partis linee ⁊ initiuꝫ partis scđe vt pūctus in medio linee. Copulari aūt partes linee ad terminum cōmunem est ipas partes linee vniri in aliquo cōmuni puncto in participando et termino qui ē finis vnius ꝑtis et principium alterius partis. Unde et euclides dixit ꝙ cōtinuū est cuius partes se simul tenent et dr̄ a con quod est simul ⁊ teneo tenes quasi quātitas cuius partes se simul tenēt. Species autēꝫ quātitatis continue ꝺm arestotilem in textu sunt quinqꝫ scilicet linea superficies corpus locus et tempus. Unde linea ē quātitas continua sub ratione longitudinis permanētis tantū ꝯsiderata latitudine et ꝓfunditate circumscripta cuius extrema sunt duo puncta. Causatur autem linea ex fluxu mathematico pūcti ī longum. Punctus eñi fluens in longum est principium materiale linee sed continu⁹ fluxus puncti est principium formale. Est eñi punctus principium gn̄ale et primum in genere quantitatis cōtinue. In omni eñi gn̄e rerum datur vnum primum quod ē metrum et mensura omnium in illo genere. Est autem punctus in linea nō sicut pars cōponens lineam: linea eñi est diuisibilis et pūctus indiuisibilis. Modo indiuisibile etiam infinicies sumptum nō causat diuisibile primo posteriorum: sed puncta sunt in linea sicut termini et fines linee quia claudunt lineam. Ut ostēditur sexto phicoꝝ ex quo nulla ē linea infinita ꝺm actum ⁊ rem. Sequitur corollarie ꝙ in isto predicamento ponuntur omnia dicibilia que importaut quātitatem cōtinuam sub ratione longitudinis permanētis que ponuntur sub linea vt miliare vlna ⁊ similia. Scđa species quantitatis continue est superficies. Unū suꝑficies est quātitas cōtinua sub ratione longitudinis et latitudinis considerata ꝓfunditate circumscripta. Causatur autem superficies

ex fluxu linee in latitudinem et copulantur partes ipsius superficiei ad lineam. In superficie enim assignantur linee due terminantes superficiem quia nulla superficies est infinita: etiam in superficie assignatur linea continuans vnam partem superficiei cum alia Dicitur autem superficies quasi quantitas extensa super faciem et extremitatem rei. Duplex autem est superficies quedam est superficies conuexa et est superficies exterior rei. Alia autem est superficies concaua et est superficies interior. Sequitur corollarie quod omnia dicibilia que significant quantitatem continuam sub duplici mensura longitudine et latitudine ponuntur in quantitate continua sub superficie vt laneus ager pratum: similiter ager in quo fit seminatio. In his enim attenditur longitudo et latitudo. Tercia species quantitatis continue est corpus. Unde corpus capitur dupliciter. Uno modo pro substantia composita ex materia et forma corporeitatis et sic corpus est de genere substantie. Secundo capitur corpus pro trina dimensione longitudine latitudine et profunditate et sic capitur in proposito: tribus enim mensuramus res scilicet quo ad longitudinem latitudinem et profunditatem. Causatur autem corpus ex fluxu superficiei in profundum. Copulantur autem partes corporis ad superficiem. Sequitur corollarie primo quod omnia dicibilia que significant rem sub trina dimensione longitudine latitudine et profunditate ponuntur sub quantitate continua quod est corpus vt cantharus pinta quarta modius olla vini et alie mensure secundum trinam dimensionem facte. Sequitur corollarie secundo quod corpus de genere substantie est subiectum corporis de genere quantitatis: trina enim dimensio quam signat corpus de genere quantitatis subiectiue est in corpore de genere substantie. Quarta species quantitatis est locus. Unde locus secundum arestotilem quarto phisicorum est vltima superficies rei continentis locatum vt superficies aeris adiacens homini dicitur esse locus hominis Consideratur autem locus tribus modis. Primo vt dicit respectum ad locatum et sic corpus potest esse in genere relationis saltem secundum dici quia dicitur locus locati locus Secundo consideratur locus vt in se habet et recipit virtutem primi locantis vel primi celi qua virtute influxa a primo locante in locum locus conseruat locatum. Unde et dicitur quarto phisicorum: Et locus est saluatiuus locati et sic locus est in predicamento qualitatis Quantitas enim secundum se non est de genere actiuorum. Tercio modo consideratur locus vt est vltima superficies corporis alicuius locantis aliquod locatum et isto modo consideratur hic locus Partes enim loci copulantur secundum arestotilem in textu ad eundem terminum ad quem corpus vt ad superficiem Quinta species quantitatis continue est tempus Tempus autem secundum aristo. quarto phi. diffinitur sic. Tempus est numerus motus primi celi secundum prius et posterius id est in quantum in illo motu assignatur prius et posterius. Sequitur corollarie quod sub tempore ponuntur omnia dicibilia que significant quantitatem sub ratione

longitudinis successiue vt annus dies mēsis hora ꝛ similia. Partes aūt temporis scȝ preteritū ꝛ futurꝝ copulātur ad nunc quod est finis preteriti ꝛ inicium futuri dicitur enī quarto phisicorꝝ ꝙ nihil habemus de tempore nisi nunc.

Notandū est tercio: ꝙ q̄titas discreta scđm aresto. per abnegatōem quoddāmō q̄titatis cōtinue in textu sic diffinitur Quātitas discreta est cuius partes nō copulātur ad terminū aliquem cōmunez sed vnaqueqȝ ē diuisa ꝛ discreta ab alia vt numerus similiter oratō: partes enī numeri sunt discrete ꝛ diuise ab inuicem. Est aūt principiū q̄titatis discrete et maxime numeri vnitas queadmodum pūctus principium q̄titatis ꝯtinue: ipsa enī vnitas replicata causat ꝛ mēsurat omnem numerū: vnitas enī triplicata causat ternariuȝ quemadmodū et vlna replicata mensurat totum stamen panni. Est enī numerus multitudo ex vnitatibus ꝯfusa. Ponit autē arestotiles in textu duas species q̄titatis discrete: quarꝝ prima ē numerus: pro qua intelligenda Sciendū qđ numerus ē triplex: scȝ numerus nūerans: numerus nūeratus: ꝛ numerus quo numeramꝰ. Nūerus numerās ē aīa nr̄a numerās res: solus enī hō hn̄s intellectū numerat. Numerus nūeratus sunt res numerate: vt decē homīes decem lapides. Numerus vo quo numeramus est rō vel forma numeri ꝛ ille numerus exprimit̄ per noīa numeralia Nunq̄ enī anima nūeraret aliq̄ numero nisi in rebus numerādis esset causa ꝛ fundamentū illius numeri ꝛ nūeratōis. Numerus aūt nūeratus ꝓprie nō ē numerus sed res numerate ꝛ ꝑtinet ad phisicū qui ꝯsiderat res reales. Sed numerus quo numeramus ē de cōsideratōe mathematici ꝛ logici diuerso tn̄ mō Mathematicꝰ enī ꝯsiderat de numero absolute sub rōe q̄titatis: logicus aūt considerat de nūero sub rōne subiicibilis ꝛ ꝑdicabilis. Duplicē adhuc philosophi assignāt numerꝝ: materialē ꝛ formalē Materialē numerū dicūt qui sequitur diuisionē ꝯtinui: cōtinuū enī quodlibet ꝑm se ē vnum in actu ꝛ multa in potētia ꝛ illa potētia ducitur in actum ꝑ diuisionē: ꝛ dr̄ numerus materialis q2 reperitur in rebꝰ materialibꝰ. Alter ē nūerus formalis qui sequit̄ formas ꝛ essencias rerꝝ: vn̄ dicimus quatuor nature rerū: tres: quinqȝ angeli. Primus numerꝰ ē in gn̄e q̄titatis ꝛ ē potentia infinitus et eius ꝑncipiū ē vnitas in gn̄e q̄titatis saltē reductiue: principiuȝ aūt numeri formalis ē ens: vnitas extra genꝰ q̄ ꝯuertit̄ cuȝ ente: tā enī in spēbus ꝛ gn̄ibus ꝑdicamēti subē inuenitur vnitas formalꝭ ꝙ etiā in gn̄e accidētiū. Probat aūt aresto. in textu ꝙ numerus sit quātitas discreta ꝛ arguit sic. Quātitas discreta ē cuius ꝑtes nō copulātur ad terminū cōmunē sȝ vnaqȝ ē distincta ꝛ diuisa

ab inuicem ſed nūerus h3 ſe ſic igit̄ Maioꝛ p3 ex defīnitōe q̄ntitatis diſcrete: minoꝛ p3 inductiue vt quiq3 ꝛ quiq3 ſunt decem et q̄libet ps ē diuiſa ꝛ diſcreta ab alia Sılr tria ꝛ ſeptē ſunt ptes huius nūeri decē ꝛ q̄libet eſt diſcreta ab alia: nūeri em̄ dr̄nt inter ſe ſpē: vt oñditur in ariſmetrica Boetij. Scḋa ſpecies q̄titatis diſcrete ē ōro Un̄ notandū q oratio ꝯſideratur dupliciter. Prio vt ē obiectū mouēs auditū ꝛ inſtrum vocalit̄ ꝓfertur ꝛ tūc dicit̄ ōro quaſi oꝛis rō vel foꝛmatio: ꝛ ſic oratio reducitur ad gen⁹ qualitatis: ſicut ꝛ alie ſenſibiles q̄litates mouētes auditū ꝛ ſic nō capit̄ hic. Scḋo capitur ōro ꝓ diſcreta ꝛ ſucceſſiua ꝓlatōe litteraꝝ ꝛ ſillabaꝝ: vel etiā dictionū diſcrete ꝛ diſtincte ꝓlataꝝ ꝛ hoc p3 ex definitione orōis cū dicitur Oratio ē pluriū vel multaꝝ dictionum agregatio. Sequitur corollarie q in exp̄ſſione orōnis neceſſe ē fieri diſcretionē ꝛ interruptiōem ꝓlationis in dictionib⁹ ꝛ partibus orōis. Rō quia in ꝓlatiōe oratiōis ꝛ partium ei⁹ ſc3 ſillabaꝝ ꝛ dictionū fiunt ſepe motus oppoſiti: eo q in ꝓlatione orationis requirit̄ aptura ꝛ clauſura oris ſed nō poſſunt diuerſe dictōes ſepius eodē accentu ꝛ motu oris ꝓferri: ſicut nec littere nec ſillabe Alique em̄ littere ꝛ ſillabe ꝛ dictiōes ꝓferūtur clauſura oris: alie vero apertura oris mō inter motus oppoſitos neceſſe ē fieri diſcōtinuationē. Ubi aūt ē diſcōtinuatio ibi ē diſcretio erit ergo diſcreta ꝛ diuiſa ꝓlatio oratōis: vel ſcḋm alios etiā dictōis vera ſpecies q̄titatis Probatur aūt q oratio ē ſpēs quātitatis ꝛ arguit ſic Illud eſt quantitas quo aliquid menſurat̄: ſed per oratōem aliquid menſuratur igitur orō ē quātitas Maioꝛ ē areſtotilis quito metha. quia rō mēſure prio attribuitur q̄titati Minoꝛ quia per orōem hoc eſt diſcretā ꝓlatiōem mēſurat̄ ſillaba lōga vel breuis: qꝛ lōga ſillaba h3 duo tempoꝛa .i. ꝓlatōz longam: ꝛ breuis ſillaba h3 vnū tempus ideſt breuem ꝓlatōez. S3 q oratio ſit quātitas diſcreta ꝓbat areſto. Illud ē q̄titas diſcreta cui⁹ partes non copulātur ad terminū cōem ſed partes ipſius orōnis non copulātur ad terminū cōmunem igitur oratio ē q̄titas diſcreta: maioꝛ ē diffinitio quātitatis diſcrete: minoꝛ qꝛ non poteſt aſſignari aliquis termin⁹ cōmunis ad quem copulentur ſillabe alicuius orōnis nec datur terminus cōis ad quē copulētur partes ipſius orōis ſed vnaqueq3 ſillaba ꝛ dictio ſcḋm ſuū ſonum manet diſtincta ꝛ diuiſa ab alia. Alij tamen dicūt q oratio nō ſit ſpecies quātitatis diſcrete ꝛ volūt deducere ex areſto. quito metha. qui loquēs de q̄titate diſcreta ꝛ ſpeciebus ei⁹ non ponit orōez Unde cōmenta. dixit quito metha. q areſtotiles multa dixit in predicamētis ſcḋm q tunc cōmuniter locuti ſunt alij tūc tp̄is ꝛ maxime de illis quoꝝ ſpeculatio pertinebat ad alias partes philoſophie ſc3 ad naturalē phiam vel ad methaphiſicā

et quia tempore arestotelis fuit commune q oratio esset species quantitatis ideo etiam secutus est positionē aliorū. Intelligēdo tamen per orationem discretam plationem sillabarum z dcōnū pōt concedi q oratio vocaliter plata est spēs quātitatis discrete Sequitur corollarie q numerus et oratio differunt quia numer⁹ dr multitudinem partium discretarum pmanentium simul: sed oratio multitudinem partium discretarum succedentiū vt patet ex dictis.

Notandū quarto et vltimo: q diuisio

scda quantitatis fm arestotilem in textu ē hec. Quantitas est duplex quedā est quantitas constans ex partibus hn̄tibus positiōez in toto vel in continuo: et quedam est quantitas ɔstans ex partib⁹ nō habentibus positionem Quantitas ɔstans ex partibus habē tibus positionem in ɔtinuo vel toto est quantitas habēs ordinez partium copulatarum ad terminum cōmunem simultatem et pmanentiam earundem z sunt quatuor vt linea superficies corp⁹ et locus Unde tres conditiones requiruntur ad quātitatem que constat ex partibus habentibus positionem. Prima q partes tales habeant ordinem et q sit assignare vbi in continuo eius ptes posite sint scz ante vel retro sursum vel deorsum et per hoc excluditur magnitudo inf.nita: si esset non haberet positionem in partibus quia non haberet ordinem in partibus. In infinito em̄ nō est dare ordinem nec primum nec vltimum vt probat aristoteles sexto phisicorum. Si em̄ in infinito daretur primum daretur et vltimum et vbi ē primum et vltimum ibi est medium sed vbi est dare primum medium et vltimum ibi esset finitum et sic ifinitū esset finitum quod implicat. Scda conditio q partes tales copulentur ad aliquod cōmune quod est terminus vnius et finis alterius et ergo quātitas discreta nō constat ex partib⁹ habētibus positionem quia in quātitate discreta nō datur aliquod cōmune ad quod partes eius copulantur sed qlibet pars est diuisa ab alia Tercia conditio q ille partes habeant simultatem et pmanētiā simul et per hoc excluditur tempus cuius partes non sunt simul sed vna succedit continue alteri. Quantitas aūt constans ex partibus non habentibus positionem est quantitas non habens ordinem partium copulatarum ad aliquod commune quod ē finis vnius et principium alterius nec habens simultatem et permanentiam partium et sunt tres scilicet tempus numerus et oratō Sequitur corollarie q ista diuisio scda quantitatis differt a pma quia prima datur d quantitate sub ratione generis sed ista datur de quantitate inquantum quātitas est quoddam integrale constitutum ex suis partibus. Ultima et tercia diuisio quātitat fm

arestotilem est ista in textu: de numero quantitatum quedam est quantitas per se τ quedam est quantitas per accidens. In ista diuisione per se valet tantum sicut ꝓprie: et per accidens sicut improprie: quātitas eñ per se est proprie: quantitas per accidens ēt improprie. Unde quantitas per se est in cuius ratione cadit hr̄e partem extra partem et mensurare substantiam vt omnes quantitates continue et discrete. Sed quantitas ꝑ accidens ē q̄titas in cuius ratione non cadit habere partem extra partem τ que hꝫ respectum ad veras quantitates vt est album paucum multum Album eñ dicitur magnum longum quia superficies in qua est album vel albedo est longa vel extensa. Unde dr̄ arestotiles ī textu tantum album dices quanta est superficies albi. Similiter actio dicitur longa ratione tp̄is in quo fit talis actio et actio dicit̄ breuis quia tempus in quo fit talis actio est breue. Istis notabilibus sic positis est.

Conclusio responsalis ista: tres diuisi

ones quantitatis posite ab arestotile in textu sunt sufficient̄ assignate patet veritas cōclusionis ex his que dicta sūt ī notabilibus.

Arguit̄ primo littera Arestotilis est

incongrua ergo male posita. Probatur antecedens quia antecedens et relatiuū disconueniunt in genere igitur probatur q2 añs scꝫ quantitatis est generis feminini et relatiuum aliud est gn̄is neutrius et per consequens textus arestotelis est incongruus et sic nec verus nec falsus. Uerum eñ et falsum presupponunt congruum vt dr̄ primo periarmeniarum. Dico verum argumentum concluderet si quantitatis esset antecedens huius relatiui aliud sed antecedens huius relatiui aliud est genus subintellectum vt valeret tantum quantitatis id est de numero quātitatum aliud scꝫ genus subalternum quātitatis est continuum: et aliud ē discretum. Continuum eñ τ discretum sunt genera subalterna quātitatis ~~discrete~~ contenta sub hoc genere gn̄alissimo quātitas.

Arguitur scđo: adhuc textus Aresto

telis est male positus igitur ꝓbatur. Omne diuisum debet poni in plurali numero sed hic quantitatis diuisum ponit̄ ī singulari numero igitur. Maior est boherij in libro diuisionum: patet quia diuisum includit multa et illa multitudo conuenienter exp̄nit̄ per genitiuum pluralem. Minor patet ex textu dicit eñ arestotelis quantitatis aliud continuum aliud discretum. Dico q̄ omne diuisum debet poni in numero plurali expresse vl' implicite τ sic hoc diuisum quantitatis virtualiter ponitur in numero plurali τ

Questiones in Cathe-

valz tñ ꝙtitatis. i. de nũero gñez subalternoꝝ aliud gen⁹ ꝙtitatis ē cõtinuũ ⁊ aliud discretũ ⁊ sic argumentum non concludit.

Arguit tercio: ꝙtitas nõ ē genus generalissimũ igit̃ ꝓbatur nullũ gen⁹ gñalissimũ debet p̃dicari de suis spẽbus denoĩatiue sed ꝙtitas p̃dicat̃ denoĩatiue accidẽtaliter de suis spẽbus igit̃. Maior qꝛ omñe gen⁹ et supius p̃dicat̃ de suis inferiorib⁹ q̃dditatiue ex quo omñe superi⁹ ē de q̃dditate suoꝝ inferioꝝ. Minor pꝫ de ista p̃dicatiõe linea ē quãta: sicut ⁊ ista est denoĩatiua accidẽtaliter linea ē alba linea ē nigra. Dico veꝝ argumentũ ꝯcludit ꝙ lꝫ ꝙtuꝫ in ꝯcreto p̃dicatur accidẽtalit̃ tñ nõ in abstracto qꝛ hec ē q̃dditatiua p̃dicatio linea ē ꝙtitas corpus ē quantitas.

Arguit quarto: nũerus nõ ē spẽs ꝙtitatis ꝓbatur oẽ gen⁹ ē de essentia sue spẽi sed repitur alicubi numerus vbi nõ repitur ꝙtitas igit̃ Maior ē nota qꝛ gen⁹ ē de ceñtia spẽꝝ suaꝝ vt dictũ est in porphi. minor qꝛ in substãtijs separatis ē nũerus: dicim⁹ eñ tres angeli decẽ angeli: ⁊ tñ angeli nõ sunt quãti: sunt eñ subẽ libere ab oĩ materia ⁊ ꝙtitate ⁊ sunt forme simplices. Dico veꝝ argumentũ ꝯcludit ꝙ in substãtijs diuinis ⁊ separatis reperit̃ nũerus formalis sꝫ nõ materialis qui sequitur diuisionem continui de isto hic loquitur arestotiles.

Arguit quito: nũerus nõ est ꝙtitas igitur Illud q̃d ꝯstituit̃ ex nõ quãtis nõ ē ꝙtitas: sꝫ numer⁹ constituit̃ ex nõ quãtis igit̃: maior qꝛ oẽ q̃d fit a sibi simili fit septio metha. ⁊ etiã nõ quãtum infinicies sumptũ nõ facit ꝙtum: minor qꝛ nũerus q̃ est quantus ⁊ diuisibilis orit̃ ex vnitate Unitas eñ replicata ē pncipiũ cuiuslibet nũeri vt vnitas triplicata cõstituit ternariũ. Dico veꝝ argumẽtum ꝯcludit ꝙ quãtum nõ ꝯponitur ex nõ quãto nisi illud nõ ꝙtum haberet ordinẽ ⁊ reductõꝫ ad illud ꝙtum ⁊ sic ē i ꝓposito qꝛ vnitas hꝫ ordinẽ ⁊ reductõneꝫ ad nũerum ꝙtum qꝛ est ei⁹ principiũ quasi materiale sicut in simili ex aĩa ⁊ corpore q̃ aĩa ē im̃aterialis ⁊ ñ ꝙta ꝯstituit̃ hõ ꝙtus

Arguit sexto: oratõ vocalis nõ ē spẽs ꝙtitatis nec ē in p̃dicamẽto igit̃ ꝓbatur Oĩs spẽs est vl'e: sꝫ oro nõ ē vl'e igitur Maior ē nota: minor qꝛ oratio ē quoddã ꝯplexũ nõ species ⁊ vl'e d᷑ naturam simplicem vt ꝓbatum ē in porphirio Et aũt orõ sit quoddã ꝯplexuꝫ ē aresto. in anp̃redicamentis in pria diuisione anp̃dicamentali vbi dixit ꝙ oro d᷑ cũ ꝯplexiõe

Dico verũ argumentũ ↄcludit vt dicũt aliqui q̃ oȓo vocalis ĩm
se nõ ẽ in p̃dicamento q̃titatis sed inq̃tum designat formaliter
discretã ⁊ successiuã p̄nunciatõez ⁊ plationem sillabaꝝ vel etiã
dictionũ tũc ẽ spẽs vera q̃titatis vt dictũ est in notabili tercio.

Arguit̃ septimo: tempus nõ est spẽs

q̃titatis ↄtinue igitur p̄batur Illud qd̃ nõ ẽ nõ ẽ species q̃tita
tis cõtinue sed tempus non est igitur. Maior q2 nõ ens non est
species Minor p̄batur illud nõ ẽ cuius p̄tes nõ sunt sed partes
temporis nõ sunt igit̃ Maior q2 totũ recipit esse a p̄tibus nĩ si
p̄tes non sunt tũc totũ non ẽ Minor p3 q2 p̄teritum p̄ñs ⁊ futu
rum sunt p̄tes tẽporis ⁊ ille non sunt: p̄teritum eñ non ẽ s3 abijt
si̾r futuꝝ non ẽ sed veniet solũ eñ p̄ñs ẽ: dr̃ eñ q̃rto phisicoꝝ: ni
hil habemus de tempore nisi nũc. Dico l3 partes temporis non
sunt si̾l sufficit tñ q̃ sunt in successione ⁊ sic fieri temporis est esse
tẽporis Ad res p̄manẽtes pertinet q̃ habeant oẽs partes: ad res
aũt successiuas non oportet hoc esse: sed sufficit q̃ habent partes
suas in quadam successione.

Arguitur vltimo: locus ⁊ superficies

non sunt q̃titates distincte igitur non sunt spẽs quinq̃ q̃titatũ
cõtinue distincte: p̄batur p̄io autoritate arestotil̾ quĩto metha.
vbi non ponit locum speciez q̃titatis ↄtinue: simili̾t quarto phi
sicoꝝ dicitur q̃ locus ẽ superficies corp̄is cõtinẽtis locatũ. Dico
veꝝ argumentũ cõcludit q̃ locus entitatiue non distinguitur a
superficie ⁊ ita locum considerat methaphisicus sed logicus con
siderat locum in rõne mensure ⁊ ad dici ⁊ p̄dicari vel etiã subijci
⁊ sic locus distinguitur a superficie q2 locus mensurat locatum
extrinsece sed superficies intrinsece loc9 ergo ⁊ superficies ma
terialiter cõueniũt licet in rõne mensure differũt.

Utrũ tñ tres sint proprietates quã

titatis. Pro intelligentia questionis nota.

Notandũ est primo: q̃ aresto. volẽs

latius notificare p̄dicamentum q̃titatis ponit tres p̄prietates
predicamenti q̃titatis. Prima q̃ q̃titati nihil est cõtrarium per
se ⁊ ratione sui Dixt eñ Boetius q̃ cõtrarietas vbiq̃ ẽ quesita et
in sola qualitate reperta. Dico notanter q̃ quantitati nihil ẽ cõ
trarium per se vt bicubito tricubito nihil ẽ contrariũ q2 per acci
dens ratione qualitatis existentis ipsi quãtitati inest contrarie
tas. Et vna quãtitas cõtrariatur alteri vt linea recta contrariat̃

linee oblique Similiter quātitati nihil est cōtrarium capiēdo cō trarietatem ꝓprie quia in quātitate ē contrarietas capiendo cō trarietatem cōiter. Omnis enim motus est inter ꝯtraria vt dicitur quinto phisicoꝝ: constat autem ꝙ ad quātitatem ē per se motus vt etiam ostenditur quinto phisicoꝝ. Est aūt ista ꝓprietas quan titati ꝓpria scđo mō qꝛ cōuenit omni quantitati ꝛ non soli: qꝛ eti- am substantie nihil ē cōtrarium vt dictum ē prius. Mouet autē arestotiles instātiam de magno ꝛ paruo pauco ꝛ multo: que vi- dentur esse quātitates ꝛ tamen suscipiunt contrarium: videtˀ enī ꝙ magnum cōtrariatur paruo ꝛ multū contrariatur pauco. Are stotiles dicit ꝙ nullum illoꝝ ē in predicamēto quantitatis sꝫ potius in relatione vel in predicamēto relatiōis: ꝛ arguit sic nul la quantitas dicitur relatiue: sed magnum ꝛ paruum: similiter paucum ꝛ multum dicūtur relatiue igitur Maior quia essentie predicamentoꝝ sunt impermixte: primo posterioꝝ. Minor qꝛ magnum dicitur ad paruū magnum. Similiter multuꝫ dicitur ad paucum multum. Probat autem arestotiles ꝙ magnuꝫ ꝛ pa- uum non sunt cōtraria nec multum ꝛ paucuꝫ duabus ratōibus Prima contrarietas ē in rebus absolutis sed magnum ꝛ paruū dicūtur relatiue: similiter multum ꝛ paucum. Maior quia pro- prie cōtrarietas ē in qualitate: vt dixit Boetius: modo qualitas ē predicamentum absolutum. Minor quia magnuꝫ dicitur ad paruū magnum. Scđa ratio arestotiles qua ꝓbat ꝙ magnum ꝛ paruum non sunt cōtraria ꝛ est ratio ducens ad impossibile: et formatur sic Si magnum ꝛ paruū essent cōtraria ad inuicem si- militer paucum ꝛ multum tūc sequerentur duo incōueniēntia sci licet ꝙ duo cōtraria simul essent in eodem qđ ē impossibile: quia contraria mutuo se expellunt Similiter sequeretur scđo ꝙ idem esset contrarium sibiipsi quod est falsum: dicitur enī primo peri- armeniaꝝ: tantum vnum vni opponitur idest alteri ꝛ nō sibiipsi. Ptꝫ sequela primi: scilicet ꝙ contraria inessent simul vni rei: qa ideꝫ mons dicitur paruus ꝛ magnus: dicitur magnus respectu parui montis: et dicitur paruus ideꝫ mons respectu magni mō- tis Patet autem sequela scilicet ꝙ idem esset contrarium sibiipsi si magnum ꝛ paruum essent contraria: ꝛ quia idem mons ē par- uus et magnus tūc idem esset contrarium sibiipsi.

Notandum scđo ꝙ Arestotiles circa

istam proprietatem mouet scđam instantiam de loco Locus enī est quantitas ꝛ vnus locus est contrarius alteri vt locus sursum ꝛ deorsum: patet quia contraria maxime distāt et locus sursum et deorsum maxime distant. vt concauum orbis lune ꝛ terra vel

centrum terre: vt ostenditur quarto phisicorum: Istam instantiam non soluit Arestotiles quia est eadem cum magno et paruo vel multo et pauco: posset tamen dici quod ista ratio arguit ab insufficienti: quia maxima distantia et maxime localis non sufficit vel non denominat aliqua esse contraria sed requiritur vltra quod contraria debent inesse eidem subiecto vicissim idest ordine quodam vt sanitas nunc inest homini aliquando autem non inest: modo impossibile est quod sursum et deorsum inessent alicui corpori saltem per se et eidem corpori naturali quia corpus graue naturaliter mouetur deorsum et corpus leue naturaliter solum mouetur sursum: licet aliquando corpus graue mouetur sursum motu violento: et corpus leue deorsum mouetur violenter.

Notandum tercio: quod secunda species quantitatis est non suscipere magis et minus idest intendi et remitti: et ista proprietas secunda sequitur primam: sicut effectus sequitur causam suam si enim aliqua non contrariantur proprie tunc consequens est quod etiam non intenduntur et remittuntur. Vult ergo Arestotiles quod quantitas secundum essentiam suam et per se non suscipit magis et minus inquantum magis dicit intensionem et minus remissionem. Dico notanter secundum se quia per accidens vna quantitas bene suscipit magis et minus vt ratione qualitatis inexistentis ei vt vna linea est magis alba quam alia similiter superficies vna dicitur nigrior quam alia. Dico etiam vt magis dicit intensionem et minus remissionem: quia vt magis dicit maiorem extensionem et minus minorem extensionem tunc quantitas susciperet magis et minus. Vnum enim miliare plus est extensum quam aliud miliare: vt ytalicum est minus extensum quam germanicum

Notandum quarto et vltimo: quod tercia proprietas quantitatis est quod res secundum quantitatem dicuntur equales vel inequales: vt duo equaliter magni vel equaliter parui dicuntur equales sed vnus paruus et alter magnus dicuntur inequales: supponendo quod magnus et paruus sint in genere quantitatis Similiter vna vlna est equalis alteri et vlna integra est inequalis alteri: similiter est dicendum de corpore: tempore: loco et aliis quantitatibus. Dicitur enim quinto methaphisice equalia sunt quorum quantitas est vna intelligendo secundum speciem: eadem enim quantitas in numero non est in diuersis rebus. Dicitur enim septimo methaphisice, Accidens non migrat de subiecto in subiectum Sic enim vnum

tas in substātia dicitur ydemptitas: et vnitas in qualitate dicit̃ similitudo sic vnitas in q̄titate dicitur equalitas Vn̄ dr̄ quinto metha. eadem sunt quorum materia est vna: similia sunt quorū qualitas ē vna: ⁊ equalia sunt quoꝝ q̄titas ē vna. Istis notabilibus sic positis est.

Cōclusio respōsalis ista Tres ꝓprietates quātitatis ab arestotile sunt sufficiēter assignate: patet veritas cōclusionis ex his que dicta sunt.

Arguitur primo: quātitas nō habet ꝓprietates igitur ꝓbatur Accidentis nō est accidens sed om̄is ꝓprietas est accidens similiter quātitas ē accidēs: g̃ quantitas nō habet ꝓprietates Maior est arestotiles quarto metha. Minor q̄ ꝓprietas q̄libet sit accidēs q̄z q̄libet ꝓprietas sequit̃ ens in actu vt suū subiectum: mō om̄e illud qd̄ aduenit enti in actu ē accidens: vt ondit cōmentator scd̄o de aīa. Minor q̄ q̄titas sit accidens est aresto. in textu. Dico ver̄ argumentū ꝯcludit q̄ accidētis nō est accidens ⁊ vnū accn̄s nō est subiectū alteri⁹ ꝟtute ꝓpria sed rōne sub̄e substrate ⁊ ꝟtute sub̄e vnū accidēs ē subiectum alterius. Alij dicūt q̄ accn̄s vnū nō est subiectum alterius vt subiectū qd̄ sȝ bn̄ vt subiectū quo: oīa em̄ accidētia insunt substantie per quantitatem.

Arguit̃ scd̄o: vna q̄titas ē ꝯtraria alteri igit̃: ꝓbatur an̄s linea recta ⁊ linea obliqua sunt q̄titates ⁊ vna ꝯtrariat̃ alteri igit̃: ꝓbatur an̄s ꝓ p̄ma parte q̄ linea recta ⁊ obliqua sunt q̄titates ex aresto. ī textu: sed ꝓ scd̄a parte q̄ linea recta sit ꝯ̄ria linee obliq̄ ē aresto. prio poste. vbi ondit q̄ rectum ⁊ obliquū sunt ꝯ̄ria. Dico ver̄ argumentū ꝯcludit q̄ vna linea ē ꝯ̄ria alteri nō rōe sui ⁊ per se sed per accidens rōne qualitatis in existentis ⁊ sic est in ꝓposito:

Arguit̃ tercio: q̄titati inest cōtrarietas igit̃ ꝓbatur an̄s vbicūq̧ repitur motus etiā repitur cōtrarietas sed ī ꝑdicamēto q̄titatis repitur per se mot⁹ igitur et ꝯtrarietas Maior oīs motus fit int̃ ꝯ̄ria vt int̃ terminū a quo ⁊ terminū ad quē vt dr̄ tercio phisicoꝝ: mō terminus a q̄ ⁊ termin⁹ ad quē ī motu cōtrariātur q̄z vnus expellit aliū Minor ē aresto. quinto phisicoꝝ: vbi ostendit q̄ ad q̄titatē est augmentatio vel diminutio. Constat autē qd̄ augmentatio dr̄ motū a minori q̄titate ad maiorem: ⁊ diminutio dr̄ motū a maiori q̄titate ad minorem.

Dico verū argumentū ɔcludit ꝙ ī ꝗtitate est bene ɔtrarietas capiendo ɔtrarietatem ɔmuniter sed nō ꝓprijssime: vt dictū est in notabili de quinta ꝓprietate subẽ.

Arguitur quarto: magnū ⁊ paruum dicūt ꝗtitatem et sunt in p̄dicamēto quātitatis igitur determinatio aresto. nō valet: ꝓbatur añcedens: q2 magnitudo ⁊ multitudo sunt species ꝗtitatis igitur magnū ⁊ paruū sunt in gñe ꝗtitatis: tenet ɔña ab abstractis ad ɔcreta que ɔña est bona vt dicitur scđo topicoꝝ. Añs patet autoritate arestotilis quīto metha. vbi arestotiles diuidit ꝗtitatem in magnitudinē ⁊ multitudinē. Dico verū argumentū ɔcludit ꝙ magnū ⁊ paruum capta ꝓ ꝗto ɔtinuo sic sunt in genere quātitatis: sed magnū ⁊ paruū capta vt important respectū ⁊ sic sunt in genere relatiōis: ⁊ hoc voluit arestotiles in textu.

Arguitur quinto: magnum et paruū simpliciter dicūt quātitatem ꝓbatur Illa que cōparantur comparatōe grāmaticali aut significāt ꝗtitatem aut qualitatē sed magnū ⁊ paruū comparātur grāmaticaliter igitur significāt ꝗtitatem aut ꝗlitatem: sed nō significant ꝗlitatem igitur quantitatem: tenet ɔña ex sufficienti diuisione ꝑ donatū: sed ꝙ magnū ⁊ paruū impoꝛtāt quātitatem ē sententia eiusdem donati cum dīt que noīa comparātur respōdet quātitatem significantia vt magnus paruus. Dico verū argumētū ɔcludit ꝙ magnus ⁊ paruū absolute ɔsiderata vt impoꝛtant quātitatē ɔtinuā sed vt dicūt respectum sunt in genere relationis vt dictum est.

Arguitur sexto: quātitas suscipit magis ⁊ minus igitur scđa ꝓprietas quātitatis nō est bene posita. Probatur añcedens vlna suscipit magis ⁊ minus ⁊ vlna est ꝗtitas igitur quantitas suscipit magis ⁊ minus: ꝙ vlna sit ꝗtitas notum est quia vlna mensuramus et certificamus totū stamen panni: mō ratio ꝗtitatis est mensurare: vt ostenditur quīto methaphisice: ꝙ vlna suscipit magis ⁊ minus: q2 in aliquo loco vlne habētur longiores ⁊ extensiores ⁊ in alijs locis breuiores. Dico verū argumentū ɔcludit ꝙ vlna suscipit magis ⁊ minꝰ vt magis dicit longiorem extēsionē ⁊ minus dicit minorem extēsionem: sic etiam dicitur de miliari vnum enī miliare est extensius ⁊ longius ꝙ aliud.

Arguitur septimo: quātitas suscipit

magis ꝛ minus: ꝓbatur añs: vbi reperitur maximū ꝛ minimū ibi reperitur magis ꝛ minus: sed in q̄titate reperitur maximuȝ ꝛ minimum igitur etiam in q̄titate reperitur magis ꝛ minus. Maioꝛ ē nota qꝛ maximuȝ ꝛ minimuȝ p̄supponūt magis ꝛ minus: suꝑlatiuus em̄ p̄supponit cōparatiuū sicut cōparatiuus p̄supponit positiuū Minoꝛ ē aresto. pꝛimo phisico. cū dt ꝙ entia naturalia sunt terminata ad maximuȝ ꝛ ad minimuȝ. Dico verum argumētum cōcludit ꝙ entia naturalia sunt terminata ad maximū ꝛ ad minimuȝ s̄m extensionē magnitudinis sic etiam suscipiūt magis ꝛ minus. Forma em̄ nō pōt stare sub quacunqꝫ magnitudine ꝛ paruitate. Dicitur em̄ scd̄o de aīa: oīm a natura cōstantiuȝ ē certus terminus augmēti ꝛ decrementi. Sed hic dicitur ꝙ magis ꝛ minus dicunt intēsiōeȝ ꝛ remissionē ꝛ sic argumentum non concludit.

Arguit octauo: nō est ꝓpꝛiuȝ quarto mō q̄titati ꝙ per eaȝ res dicūtur equales vel inequales ꝓbatur qꝛ res etiā dicunt̄ equales per qualitatē vel inequales: ꝓbatur: qꝛ dicim⁹ de duobus foꝛtibus isti sunt equefortes: mō foꝛtitudo est q̄litas: similiter dicimus ꝙ aliqui sunt equales in ꝟtute actiua vel etiā passiua. Dico verum argumentum ꝯcludit ꝙ per accidens ꝛ impꝛopꝛie res possunt dici eq̄les rōne q̄litatis qꝛ res rōne q̄litatis dicunt̄ ꝓpꝛie similes: sicut rōne quātitatis dicuntur pꝛopꝛie equales.

Utrū determinatō Arestotilis de relatione siue adaliq̄d cum eius diuisiōe sit bn̄ assignata. Pro intelligentia questiōis mote Sciēduȝ ꝙ hec questio duo q̄rit. Pꝛimo q̄rit vtrum due diffinitōes adaliquid siue relatōis ab aresto. sint bene assignate. Scd̄o q̄rit vtꝝ diuisio relatiuoꝝ ab aresto. in textu sit cōuenienter posita. Pro intellectione partis pꝛime.

Notandū est pꝛimo: pꝛo intelligētia dicendoꝝ q̄d circa p̄dicamētum relatōnis quinqꝫ sunt determināda sic̄ circa alia pꝛioꝛa p̄dicamēta sunt ostēsa: pꝛimū q̄d sit gn̄alissimū hui⁹ p̄dicamēti: s̄m q̄d sit q̄sitiuū hui⁹ p̄dicamēti: terciū q̄d sit mod⁹ p̄cādi hui⁹ p̄dicamēti: quartū q̄d sit mod⁹ pꝛedicādi hui⁹ p̄dicamēti: quintuȝ q̄ sit mēsura ponibiliū in isto p̄dicamēto. Ad pꝛimū dicendum ꝙ gn̄alissimum hui⁹ p̄dicamenti habꝫ duo nomina: pꝛimum ē adaliquid: scd̄m relatio. Uñ hoc nomē adaliquid recte impoꝛtat naturam hui⁹ p̄dicamenti Natura em̄ huius p̄dicamenti ē esse ad aliud: foꝛmale em̄ relatōnis ē inesse

ad: modo hoc nomen adaliqd importat esse ad dicitur eñ adali-
qd quasi ad aliud quid: vt ad correlatiuū: ĩportat eñ relatiuū re-
spectum formaliter ad aliud vt pater ad filium. Scḋo hoc predi-
camentum vocat̄ cōmuniter relatio quia hoc nomē relatio p̄di-
catur de per se cōtentis in isto p̄dicamēto dicunt eñ aliqui ꝙ ab
stracta ponunt̄ per se in isto p̄dicamēto: vt paternitas filiatio: sꝫ
cōcreta vt pater filius soluꝫ reductiue inq̄tuꝫ reducūtur in natu
ram abstractoꝝ: modo hec ē vera paternitas est relatio: filiatio ē
relatio. Ad scḋm dicēdum ꝙ quesitiuo huius p̄dicamēti non ē
vnuꝫ simplex ꝛ ꝓprium nomē sed circumloquitur per hoc com-
plexum quomodo se habet hoc ad hoc vt cuꝫ queritur quomodo
se habet Johannes ad petrum sicut pater vel sicut filius. Ad ter
tium dicendum ꝙ modus significādi huius predicamēti scḋm
arestotilē ē significatōe formali ꝛ essentiali importare respectuꝫ
sufficientem. Uñ respectus sufficiens in ꝓposito ē qui vtrumqꝫ
terminū relationis includit scilicet terminum a quo vt paterni-
tatem ꝛ terminuꝫ ad quē scilicet filiuꝫ: est eñ paternitas in filio
iniciatiue ꝛ in patre terminatiue. Ad quartum dicitur ꝙ mod⁹
predicandi huius predicamenti est predicari de prima substātia
ad interrogationeꝫ factā per quesitiuū huius predicamenti: vt q̄
rendo quomodo se habet Johannes ad petruꝫ responderur vt pa
ter ad filium. Ad quintum dicenduꝫ ꝙ mensura ponibilium in
isto predicamēto est ꝙ dicibilia ponūtur dupliciter in isto predi-
camento: primo per se et directe ꝛ proprie: scḋo improprie ꝛ indi
recte vel per accidens. scḋm ꝙ relatiua sunt duplicia: quedā eñ
sunt relatiua scḋm dici ꝛ quedā scḋm esse Relatiua scḋm dici sūt
que important moduꝫ dicendi hui⁹ generis: dicunt tamen rem
alterius generis vt scientia refertur ad scibile quia sciētia ē scibi
lis scia: tñ sciētia importat rē alterius generis qꝫ qualitatis: sci-
entia eñ formaliter est habitus: ꝛ ista sunt relatiua improprie di
cta. Sed relatiua scḋm esse sunt que important reꝫ ꝛ naturā hui⁹
predicamenti ꝛ etiam habent modum dicendi hui⁹ generis: re-
feruntur eñ ad sua correlatiua respectu respectus formaliter et
essentialiter importati vt pater respectu filij et domin⁹ respectu
serui: pater eñ est filij pater ꝛ dominus est serui domin⁹: ꝛ hanc
distinctionem ponit arestotiles quinto methaphisice. Sequitur
corollarie ꝙ omnia dicibilia que debent poni in isto predicamē-
to relationis significatōne formali important respectuꝫ licꝫ eñ
pater significatione materiali importat substantiam pater eñ ē
hō tñ rōne illius nō ponit̄ in predicamēto sube sed rōne signifi-
cati formalis: vt respect⁹ inter p̄rem respectu filij ponit̄ ĩ relatōe

Notandū scḋo: ꝙ prima definitō rela

tiuoꝝ etiā ꝯuenit relatiuis scđm dici que nō sunt v̄a relatiua et
est diffinitio platonis quā dedit plato de relatiuis ꝛ hec est. Rela
tiua vero talia dicūtur quecūqꝫ hoc ipm qđ sunt alioꝝ dicūtur vł
quomodolibet aliter ad aliud. Pro intelligentia huius diffini-
tionis sciendū ꝙ diffinitū hui⁹ definitiōis ē adaliquid vt ē vna
dictio pluralis nūeri valēs tm̄ sicut relatiua vt pater ꝛ dominus
Reddit aūt suppositū huic v̄bo pluralis numeri scꝫ dicūt. Vn̄ ī
isto noīe adaliquid innuūtur tria que ad relatōem realem ꝓprie
referūtur: primuꝫ ē relatiuū: scđm ē correlatiuum: terciū ē mu-
tuus respectus ꝛ habitudo coꝝ ad inuicem: ꝛ hec dantur intelli-
gi in hoc nomīe adaliqđ dicitur eīn adaliquid quasi ad aliud qđ
Quid notat relatiuū: aliud correlatiuū: ꝛ hec prepositio ad expri
mit habitudinē ꝛ respectum relatiui ad suuꝫ correlatiuū et appo
nitur hec p̄positio ad in tali respectū significādo. Sicut eīn p̄po-
sitio ad: paruā entitatem inter partes orationes alias h̄cat qꝛ soluꝫ
circumstantiā quādam ꝛ modum ad aliud vt vado ad ecclesiaꝫ:
sic siłr relatio ē modice entitatis Vn̄ dixit ꝯmentator quinto me-
tha. ꝙ relatio inter cetera p̄dicamēta ē minime entitatis ꝛ ma-
gne difficultatis: vt dicetur inferius. Recte ergo natura relatōis
exprimitur ꝛ designatur per hāc p̄positōem ad cū đr adaliqđ De-
inde aresto. poīt in definitōe vero qđ ē ꝯiunctio expletiua vel or-
natiua q̄ nō ponitur de necessitate orōis sed potius causa ornat⁹
ꝛ valet tm̄ sicut sed Pro gn̄e aūt in diffinitōe nihil ponitur exp̄sse
sed includit genus in ista particula dicūtur que valet tm̄ sicut di
cibilia talia. Ista particula etiaꝫ quecūqꝫ in diffinitōe relatiuoꝝ
nō capit vłiter vt valet tm̄ sicut oīa: qꝛ relatiua nō sunt omnia
entia: sed quecūqꝫ tenet infinite vt valet tm̄ sicut que. Deinde đr
in definitōe hoc ipm qđ sunt: qđ s̄m aliquos ē vna dictio aduer-
bialis specificatiua ꝛ valet tm̄ sicut ea rōe qua relatiua sunt Sub
iūgit dicūtur ꝛ referūtur alioꝝ idest ad alia vt sua correlatiua sub
hītudine genitiui casus vt pater filij pater dn̄s serui dn̄s In fine
subiūgit vel quomōlibꝫ aliter ad aliud. i. sub habitudine alteri⁹
obliqui casus vt datiui accusatiui vel ablatiui: exemplū de dati-
uo similis siłi siłis: de accusatiuo vt magnū ad paruū magnum
de ablatiuo maius minori maius. Rō autē istius quare relatio
grāmaticalis exprimit in obliquo ē duplex Prima qꝛ relatio est
qđdam respectiuū: ntūs ꝛ vtūs sunt casus absoluti. vt đr priscia
nus scđo minoris: mō absolutuꝫ ꝛ respectiuū sunt ꝯtraria. Alia
ratio qꝛ relatiua vt in plurimū sunt substantiua vocis tm̄: modo
substantiua nō pn̄t ꝯstrui simul sine ꝯiunctiōe nisi vnum ponat
in obliquo ꝛ maxime ꝛ vt ī plurimuꝫ in genitiuo. Ratio aūt isti⁹
quare arestotiles in diffinitōe dixit talia ꝛ non dixit hec vel ista:
qꝛ hec vel ista importāt substantiā: substantia aūt inꝙtum talis

nō refertur ratione subē sed rōe respectus qui est accñs modo re-
latio designat accñs. Intelligitur ergo definitio prima ad aliqd
sic: vero id est sed: ad aliqd id est relatiua logicalia vt paṫ ⁊ dominꝰ
dicuntur scȝ dicibilia talia: quecūqȝ id est que hoc ipm̄ qd̄ sunt ea
ratione qua relatiua sunt dicūtur id est referūtur aliorum id ē ad
sua correlatiua sub habitudine genitiui casus vt pater filij. Vł re
latiua dicūtur id est referūtur quōlibet aliter ad aliud id est refe-
runtur ad sua correlatiua sub habitudine alterius obliqui casus
scȝ datiui accusatiui vel ablatiui vt pȝ in exemplis p̄dictis.

Notādum ꝙ Arestotelis in textu po
suit aliam diuisionem relatiuoꝝ et dꝫ ꝙ relatiua sunt duplitia que-
dam sunt relatiua equiparantie et quedam disquiparantie. Vñ
relatiua equiparantie sunt que referuntur ad sua correlatiua sub
eadem voce vt similis simili similis: equalis equali equalis et dꝫ
equiparantie a nomine equus equa equum id est equale et paro
paras parare quasi parans et hñs equalem vocem cum suo cor-
relatiuo Sed ista dicuntur relatiua disquiparantie que referūtur
ad sua correlatiua sub diuersitate vocis vt pater filij pater similiṫ
dominus serui dominus et dꝫ disquiparātie a dis quod ē diuersū
et paro paras. parare quasi parās et hñs diuersam vocem cū suo
correlatiuo. Duplex autem est relatiuum disquipararātie quod-
dam est suprapositionis qd̄ scȝ supponitur alteri correlatiuo tan
quam dignius vt pater respectu filij et dominus respectu serui.
Aliud autem est suppositionis quod supponitur alteri sicut minꝰ
dignum magis digno vt filius respectu patris ⁊ seruus respectu
domini. Assignat arestotelis huic diffinitioni q̄tuor ꝯtrarietates
Prima Contrarietas est in relatione: virtus eñi et vicium contra
riantur et virtus et vicium sunt in relatione. Qꝫ virtus ⁊ vicium
contrariātur patet quia vnum expellit aliud. Qꝫ autem virtus ⁊
vicium sunt in relatione qꝛ virtus dꝫ respectu vicij et viciū dꝫ re-
spectu virtutis. Dicitur eñi scd̄o ethicoꝝ ꝙ omnis virtus habet duo
vicia ei annexa quoꝝ vnum vocatur viciuȝ abūdantie ⁊ aliud vi
cium defectus vt liberalitas est virtus: vicium abūdantie in libe
ralitate est p̄digalitas. Sed vicium defectus est illiberalitas Ista
tamen ꝓprietas nō ꝯuenit ꝓprie relatiuis veris et ƀm esse vt du
plo ⁊ patri: sed solū relatiuis improprie et ƀm dici vt illa q̄ dicūṫ
qualitatem vt iustitia et iniustitia. Scd̄a ꝓprietas relationis est
suscipere magis et minus: in quo eñi p̄dicamēto reperiṫ ꝯtrariū
in eodē etiā reperiṫ magis ⁊ minꝰ ⁊ ꝯuenit hec ꝓprietas etiā solū
relatiuis īproprie dictis vt relatiuis ƀm dici et nō ƀm esse: duplū
eñi et pater nō suscipit magis et minus sed relatiua ƀm dici sus-
cipiunt magis vna eñi virtus est magis virtus ꝙ alia. et vnū vi-

cium est magis vicium quam aliud secundum eum quod maiores pene dant pro vno vicio quam alio sic etiam vnum vicium est magis alio. Tercia proprietas relatiuorum est quod proprium est relatiuorum dici ad conuertentiam. Unde notandum quod differentia est inter conuersionem conuertibilitatem et conuertentiam. Conuersio enim est proprietas propositionum cathegoricarum mutando predicatum in subiectum et econuerso vt dicitur primo priorum. Conuertibilitas autem est duorum idem valere vt est propria passio et subiectum vt homo et risibile. Quicquid enim est homo est risibile et econuerso quicquid est risibile hoc est homo. Sed conuertentia est mutua dependentia aliquorum ad inuicem propter respectum eorum ad inuicem vt est relatiuum et suum correlatiuum et de isto dicitur in proprietate pater enim et filius propter mutuum respectum quem inter se habent vnum dicitur relatiue ad aliud. Dici ergo ad conuertentiam est ipsum relatiuum referri ad suum correlatiuum in aliquo obliquo casu propter mutuum respectum eorum ad inuicem vt pater filij pater similiter dominus serui dominus: conuenit autem ista proprietas proprie relatiuis secundum esse licet improprie conuenit relatiuis secundum dici.

Notandum est tercio quod Arestotelis ondit duo impedimenta in textu propter que relatiuum non conuenienter assignatur ad suum correlatiuum et econuerso. Primo propter defectum nominis vt si assignatur auis ad alam tunc in tali assignatione non potest fieri conuertentia ale ad auem. Ala enim non refertur ad auem quia auis est sed quia alata est. Unde licet bene sequitur Auis ale auis quia omnis auis habet alas tamen econuerso non sequitur ala auis ala quia multa habent alas que non sunt aues vt musce apes brusci. Remedium contra hanc improprietatem et impedimentum est fingere nomen debitum correlatiui: et ad hoc arestotelis assignat triplex exemplum. Primum est de ala et alatum. Unde bene assignatur ala alati ala: et alatum ala alatum. Secundum exemplum est si remus assignatur ad nauem: non erit bona assignatio vnius ad alterum quia remus non refertur ad nauem in eo quod nauis quia multe naues non reguntur remis et quarum non sunt remi vt galee et magne naues reguntur velis: si autem fingitur nomen ad remum vt remitum bona et conueniens erit assignatio. Dicendo remus remiti remus et remitum remo remitum. Tercium exemplum est de capite. Si enim caput assignatur ad animal non est bona assignatio quia caput non refertur ad animal quia multa sunt animalia capita non habentia vt sunt animalia affixa petris: fingendo autem nomen ab hoc nomine caput vt capitatum erit conueniens et bona assignatio vnius ad alterum vt dicendo caput capitati caput et econuerso et capitatum capite capitatum. Sequitur corollarie ex arestotele quod quotienscumque correlatio non est nomen impositum

tūc ex noīe relatiui fingit̄ nomē correlatiuo vt ab ala alatum ꝛ a capite capitatum et a remo remitum Unde dr̄ in textu: fingere aūt est necesse nō absolute intelligēdo sed fingere nomen correlatiuo aliqū oportet. Scd̄o cōtingit ꝙ non fiat debita assignatō relatiui et correlatiui ſm̄ conuertentiam mutuam quando nomen est impositum relatiuo et correlatiuo sed relatiū non assignat̄ ad suum ꝓprium correlatiuū sed ad aliqđ accn̄s correlatiui sui hoc est extraneum vt si seruus assignaretur ad hominem vel bipedem et nō ad dominum tūc erit incōueniēs et indebita assignatio seru⁹ eñ ꝓprie nō refert̄ ad hominem nec seru⁹ est hoīs seru⁹ in eo ꝙ hō qꝛ multi sunt homines seruos nō habēntes similiter si seru⁹ assignat̄ ad bipedem etiam male assignatur quia nō omne bipes habꝫ seruum vt aues vel alia animalia duos pedes habētia. Remedium contra hoc impedimētum est ꝙ fiat ꝯueniēs assignatio relatiui ad correlatiuū tūc diceretur ad cōuertētiam. Si autem non erit conueniēs assignatio tunc nō diceretur ad cōuertētiam ponit aūt arestoteles hanc regulam ad cognoscēdum quando erit ꝯueniēs assignatio relatiui ad correlatiuū et dicit ꝙ si circumscriptis ꝛ exclusis omnibus que accidunt correlatiuo et ꝯueniūt et ipso solo relicto adhuc referatur relatiū ad tale correlatiuū tūc est facta cōueniens assignatio. Si non tūc nō est ꝯueniēs assignatio nec dr̄ scd̄m cōuertētiam exemplum de ꝯueniēti assignatione vt si dn̄s assignetur esse correlatiuum ad seruum tūc est ꝯueniēs assignatō quia circumscriptis et exclusis omnibus que cōueniūt domino puta ꝙ sit homo ꝙ sit bipes vel animal et relicto illo solo ꝙ sit dominus adhuc adhuc seru⁹ refertur ad dominum semper eñ seruus est domini seruus et ecōuerso dominus est serui dominus. Exemplum de incōueniēti assignatione vt si seru⁹ assignetur homini et ala aui est incōueniēs assignatio quia si circumscribatur et excludatur ab homine esse dominum ꝛ ab aue esse alatum tam seru⁹ nō dicetur ad hominem. Nec ala ad auem quia si non ē dominus nō erit seruus et si nō est alatū nō erit auis.

Notandū est quarto et vltimo ꝙ arestoteles

ꝯñter in textu infert quartā ꝓprietatem relatiuorum et est ꝙ relatiua sunt simul natura. Intelligitur autē hec ꝓprietas relatia sīt sil̄ natura .i. naturali intelligētia qꝛ ītellecto vno statim intelligitur aliud ad quod dependet vt intellecto patre mox intelligit̄ fili⁹ qꝛ vnū relatiuoꝝ nō hꝫ esse nisi ī dependētia ad aliō et ꝑ ꝯñs vnū etiā nō intelligit̄ nisi alio ītellecto: sicut eñ se res hꝫ ad esse sic ad intelligi vt dicitur scd̄o metaphisice. Alij etiā dicunt vt augustinus in suis predicamentis relatiua sunt simul natura id est ortu et occasu et quo ad existentiam respectus non quo ad existentiam substantie. Substantia enim que est pater prior est

quam sub̃a que est filius sed quo ad respectum sunt simul et ƀm
hoc pater nõ est senior filio nec filius iunior patri. Circa istam ꝓ
prietatem arestotelis in textu duas instantias infert ꝙ relatiã ñ
sunt simul natura. Prima instantia est de scientia et scibili. Scĩa
enĩ dr̃ relatiue ad scibile vt scĩa scibilis scientia et tamen nõ sunt
simul natura. Qꝫ aũt sciẽtia et scibile nõ sunt simul natura ꝓbatᷣ
primo sic Illa nõ sunt simul natura quorum vnum precedit aliud
sed scibile precedit sciẽtiam igitur scibile et sciẽtia nõ sunt simul
natura. Maior est nota quia illa sunt simul natura vbi vnũ non
precedit aliud sed simul oriũtur et sunt Minor quia scibile est cã
sciẽtie modo causa precedit effectum. Unde dr̃ ꝯmentator duo-
decimo metᵽice. Sciẽtia diuina causat res nostra aũt sciẽtia cau
satur a rebus. Dicitur enĩ primo metᵽice: ꝙ ꝑpter admirari greci
inceperunt philozophari. Probatur scđo ꝙ scientia et scibile non
sunt simul natura. Illa nõ sunt simul natura quorum vnum põt
existere alio nõ existẽte sed scibile potest esse et sciẽtia eius potest
nõ esse igitur sciẽtia et scibile nõ sunt simul natura. Maior quia
illa que sunt simul natura vnum existit alio existente Minor pꝫ
de quadratura circuli cuius sciẽtia nõ fuit tempore arestotelis et
tamen quadratura circuli fuit vt quadratum inscriptum circulo
et multa adhuc sunt scibilia et entia quorum scientie adhuc non
sunt. Dicitur enĩ primo elencorum ꝙ scĩe crescũt per additamẽta
Dicẽdum ꝙ ista instantia nõ arguit contra ꝓprietatem relatiuoꝝ
assignatam ꝙ ista proprietas datur d̃ veris relatiuis vt de relatis
ƀm esse. Scientia autem et scibile sunt relatiua ƀm dici quibus ꝓ
prie nõ conuenit ista proprietas. Scđa instantia quã facit aresto
telis in textu cõtra proprietatem quartam relatiuorum scꝫ ꝙ re-
latiua nõ sunt simul natura est de sensu et sensibili et est hec. Sen
sus et sensibile sunt relatiua et nõ sunt simul natura: ꝙ sensus et
sensibile sunt relatiua patet quia vnum refertur ad aliud. Oĩs
enĩ sensus est alicuius sensibilis sensus ⁊ econuerso omne sensibile
est alicuius sensus sensibile: ꝙ autem sensus et sensibile nõ sunt
simul natura Arestotelis ꝓbat primo sic. Illa nõ sunt simul na-
tura que sic se habent ꝙ vno destructo aliud manet sed sensu de-
structo manet sensibile igitur sensus et sensibile nõ sunt simul na
tura. Maior qꝛ illa que sunt simul natura simul generãtur ⁊ etiã
simul corrumpũtur. Minor patet qꝛ si destruerẽtur omnia ani-
malia etiam destruerentᷣ sensus qui sunt in animalibus ⁊ tamẽ
sensibilia nõ corrũperentur maneret enĩ albũ nigrũ dulce amarũ
in aliis rebus. Scđo ꝓbatur qꝛ sensus et sensibile nõ sunt simul
natura. Illa que sunt simul natura vnũ non est prius alio sꝫ sen-
sibile est prius sensu patet quia sensibile agit in sensum mõ agẽs
est prius passo sicut causa est prior ꝙ̃ effectus. Maior quia in his

in quibus vnum est prius alio illa nō sunt simul natura Instātia etiam ista nihil ↄcludit quia datur de relatiuis ꝑm dici que nō sūt vera relatiua. Modo ꝓprietas quarta solum datur de relatiuis proprie dictis et de relatiuis ꝑm esse Istis notabilibꝰ sic positis ē

Conclusio responsalis ista. Predica mentum relationis ab arestotile cum diuisione relatiuorum est bene positū veritas ↄclōnis pꝫ ex ꝓcessu arestotelis.

Arguitur primo. Adaliquid siue rela tio nō est predicamentum: ꝓbatur omne predicamentum debet esse ens reale sed relatio nō ē ens reale igitur. Maior est arestotelis quinto methꝫice. Minor omne ens reale facit realem mutationem in re cui aduenit sed relatio nō facit mutationem in re cui aduenit igitꝰ: minor patet qꝛ ens reale facit alteratōnem ī re cui aduenit: vt albedo adueniens homini facit hominē realiter album similiter infirmitas aduenīēs homini denominat hoīem et mutat hominem realiter. Minor ꝓbatur ponēdo enī qꝙ ioēs sit albus et petrus niger: et petrus niger fiat albus tūc noua relatio adueniet ioāni quia relatio similitudinis: et tamē nulla mutatio facta est in ioanne. Dico verum argumentum ↄcludit qꝙ licꝫ in tali relatōe noua nō fit mutatio realis in vtroqꝫ extremo sufficit tñ qꝙ in vno vt hic in petro.

Arguitur scd̄o Relatō vel Adaliquid non est speciale predicamentum. Commune nō est speciale sꝫ relatio est quoddam commune ad omne pd̄icamētum igitur Maior est nota ex oppositis Minor quia in omni predicamēto reperitur relatio igitur ꝓbatur antecedēs quia in qlibꝫ predicamēto reperitur superius et inferius genus et species modo ista dicunt̄ relatiue: genus enī dicitur speciei genus et species dicit̄ generis species. Dico verum argumentum concludit qꝙ in quolibet predicamento reperitur relatio ꝑm dici nō tñ ꝑm esse Modo hic tātum determinatur de relatōe ꝑm esse et ꝓprie dicta.

Arguitur tercio. Relatio non est pre dicamentum probatur. Omne predicamētum est ens reale sꝫ relatio nō est ens reale igitur. Maior est arestotelis quinto methꝫ. vbi arestotilis diuidit ens reale in decem predicamenta. Minor probatur quia relatio vel adaliquid dicit quandam comparatōem vnius ad aliud sed comparatio est ens vel actus rationis siue intellectus comparantis vnam remad aliam. Dico verum argu

mentum cõcludit ꝙ actualis cõparatio relatiui ad correlatiuum est ab intellectu completiue tamen originaliter fundamentalit' ⁊ causaliter est ex re ⁊ natura rei. Si eñ nullus esset intellectus comparans relatiuum ad suum correlatiuum: adhuc dominus dependeret ad seruum et ecõuerso seruus ad dominum ratione fundamenti relationis: ⁊ similiter pater ad filium ratõne actus scilicet genuisse filium.

Arguitur quarto. Diffinitio ad aliqd non valet: probatur Nulla bona diffinitio debet dari per disiũctionem: sed ista diffinitio datur per disiunctionẽ igitur. Maior est Arestotilis sexto topicorum. Minor patet ex textu. Dico ꝙ nulla bona diffinitio debet dari per disiunctionem nisi in ea innuatur diuisio Modo in ista diffinitione prima relatiuorum innuitur diuisio quedam relatiuorum scilicet ꝙ quedam relatiua sunt scdm esse ⁊ quedam scdm dici.

Arguitur quinto: relatio non est predicamentum accidentis igitur probatur Nullũ accidens est in pluribus: sed relatio est in pluribus igiturt non computatur int' predicamenta accidentis. Maior est Arestotilis quarto phisicorũ Ubi ostendit ꝙ idem non est in diuersis ⁊ septimo methaphisice dicitur ꝙ accidens non migrat de subiecto in subiectum Dico verum argumentum concludit: ꝙ relatio est in relatiuo et correlatiuo sed in ambobus non est sicut in subiecto: sed tantum est in vno subietiue vt in relatiuo ⁊ in alio vt correlatiuo sicut in termino.

Arguitur sexto. In relatione non est magis ⁊ minus igitur scda proprietas male posita: probatur antecedens vbicunq reperitur intensio ⁊ remissio ibi reperitur motus: sed in relatione non est motus. Maior ẽ nota qr intẽsio et remissio proprie conuenit qualitatibus ⁊ ad qualitatẽ est motus Minor est Arestotilis quinto phisicorum vbi probat ꝙ ad relationem non est motus. Dico verum argumẽtum concludit ꝙ in relatiuis proprie dictis et scdm esse non ẽ motus nec etiam illa suscipiũt magis ⁊ minus sed solum relatiua scdm dici vt virtus et vicium et similia.

Arguitur septimo. Pater ⁊ filius nõ dicuntur ad conuertentiã igitur: pbatur quia stat aliquem esse patrem et nõ filij sed filie: et similiter stat aliquem esse filium et

non patris sed matris ꝛ per cōsequens pater ꝛ filius non dicūtur relatiue. Dico verum argumentū concluderet si logicus hic attenderet differentiam sexus sed ipse per patrem intelligit parentem siue sit pater siue mater ꝛ per filium intelligit ꝓlem non curando siue sit masculus siue femella: et sic pater ꝛ filius in ꝓposito absoluūtur a discretione sexus.

Arguitur vltimo: relatiua nō sunt simul natura igitur: ꝓbatur sic qꝛ si sic sequeretur ꝙ relatiuū vt pater ꝛ correlatiuū vt filius essent in eodem loco quod ē falsum pater qꝛ pater ꝛ filius sunt corpora: pater em̄ ꝛ filius sunt homīes: sed homo ē corpus modo duo corpora nō possunt esse in eodē loco: quarto phisi. sed sequela ꝓbatur qꝛ simul sunt quoꝝ locus est vnus: quīto phisicoꝝ. Dico verū argumentum cōcluderet si simul in ꝓposito diceret simultatē loci sed dicit simultatem naturalis intelligentie vt dictum est in ꝓprietate: cum em̄ intelligitur vnum relatiuoꝝ cointelligitur ꝛ aliud.

Queritur vtrū scḋa diffinitō relatiuorum quā Arestotiles ponit in textu cum aliis ꝓprietatibꝰ relationis sit bn̄ assignata Pro intellectione questiōis ſciendū ꝙ hec questio duo querit: primo querit vtrum definitio relatiuoꝝ scḋa que tm̄ conuenit relatiuis proprie dictis ꝛ relatiuis scḋm esse sit bn̄ posita Scḋo q̄rit vtꝝ alie ꝓprietates relatiuoꝝ q̄s aresto. assignat in textu sint bn̄ assignate Pro pria pte questiōis intelligēda.

Notandū est primo: ꝙ scḋa diffinitio relatiuorū vel ad aliquid quā arestotiles ponit in textu ē diffinitio relatiuoꝝ scḋm esse ꝛ relatiuorū ꝓprie dictoꝝ ꝛ est: ad aliquid sunt quibꝰ hoc ipm̄ esse ē ad aliud quodāmodo se habere. Pro i̅telligentia huius diffinitiōis scḋe relatiuoꝝ Sciendū ꝙ diffinitum presentis diffinitōis ē ad aliquid inq̄tum ē vna dictio pluralis numeri reddens suppositū huic verbo sunt: ꝛ valet tm̄ Ad aliq̄d .i. relatiua ꝓprie dicta vel scḋm esse vt pater ꝛ dn̄s. Pro gn̄e nihil ponitur expresse: sed implicite ponitur entia ꝛ licet ens nō ē genus ꝓprie dictū habet tamen in proposito modum generis: Et etiam ista diffinitio non est diffinitio proprie quia generalissimorum generū non est diffinitio proprie: qualis ergo assignatur diffinitio tale et assignatur genus Subiungit quibus scilicꝫ relatiuis scḋm esse et ꝓprie dictis: hoc ipm̄ esse id est quorum natura essentialis est ad aliud id est correlatiuum quodāmodo determinate se habere scꝫ i mutuo respectu vt pater ad filiū et dn̄s ad

serium Sequit̃ corollarie primo ꝙ quodammodo non capitur
hic diminutiue vt valeret tm̃ sicut aliquo modo sed valet tantum
quodammodo id est determinate et vere. Sequit̃ corollarie se-
cundo ꝙ diffinitio ista scd̃a differt a prima in tribus. Prima diffe
rentia quia prima datur per disiunctionem et ista nõ. Scd̃a diffe
rẽtia quia ista datur per sunt prima datur per dicũtur quasi dice-
ret ista prima diffinitio ad aliquid dꝛ diffinitio eorum que solum
dicũtur relatiua sed ista scd̃a est vera diffinitio relatiuorũ. Tercia
differentia qꝛ prima diffinitio conuenit omnibus relatiuis ⁊ ƀm
esse et ƀm dici et est diffinitio gñalis sed ista diffinitio scd̃a ꝯuenit
solũ relatiuis ƀm esse que sunt vera relatia posset etiã addi quarta
differẽtia qꝛ prima ẽ platonis: scd̃a aũt ẽ arestotelis.

Notandũ scd̃o: ꝙ Arestotelis i textu

ꝓbat et ostendit ꝙ prima diffinitio relatiuoꝝ quam posuit plato
nõ est sufficiẽs et dꝛ ꝙ ex ea sequit̃ quoddam falsum et ꝑ ꝯñs ipa
est male et insufficienter assignata. Qꝛ aũt ex ipa seqtur quoddaꝫ
falsum patet quia sequit̃ ꝙ suba diceretur adaliquid quod tñ est
falsum. Suba em̃ est predicamẽtum absolutũ modo absolutũ nõ
dꝛ adaliquid vel relatiue. Qꝛ aũt sequeret̃ hoc qd̃ suba diceretur
ad aliud vel relatiue patet quia partes substãcie sunt substãtie vt
dixit arestotelis in predicamẽto substãtie. Nõ pars dꝛ relatiue
ad totum vt manus dꝛ hominis manus. Nullum em̃ animal ꝓ-
prie dꝛ habere manus nisi homo ⁊ per ꝯsequẽs prima diffinito
est insufficiẽs et videt̃ ꝙ ex ea sequit̃ falsum: dt ergo ꝙ si definitõ
prima relatiuoꝝ esset bene posita et sufficienter. Impossibile et
valde difficile eẽꝫ euadere quin substãtia diceret̃ adaliquid qd̃ tñ
est falsum. Probat aũt arestotelis in textu ꝙ nec suba prima nec
scd̃a dꝛ ad aliquid. Qꝛ nõ prime quia nec ƀm se totas nec ƀm par
tes earum: ꝙ prime substãtie nõ ƀm se totas dicũtur relatiue pro
bat arestotelis duobus exemplis. Primũ quia aliquis homo nõ
dicitur alicuius aliquis homo: scd̃m quia aliquis bos non dicit̃
alicuius aliquis bos: modo aliquis homo aliquis bos sunt sube
prime vt dictum est ante: ꝙ autem substantia prima partialis nõ
dicitur relatiue. Probat hoc arestotelis duobus similiter exẽplis
Primum quia quedam manus nõ dꝛ alicuius quedam manus.
Scd̃m exemplũ quia quoddam caput nõ dicitur alicuius quod-
dam caput: licꝫ bene dicitur sine relatione alicuius manꝰ alicuiꝰ
caput. Probat postea arestotelis ꝙ suba scd̃a ñ dꝛ relatiẽ prꝫ nec
substantia scd̃a totalis nec partialis: ꝙ scd̃a substãtia totalis nõ
dicitur relatiue ꝓbat tribus exemplis. Primũ homo nõ dicitur
alicuius homo: scd̃m bos nõ dicitur alicuius bos: terciũ lignuꝫ
nõ dicitur alicuius lignum sed dicitur alicuius possessio. Partes

eñi substantiarum scdarum non dicũtur vere relatiue licet videntur dici relatiue ꝛ ponit duo exempla: primũ manꝰ dicitur alicuius manus ꝛ caput dicitur alicuius caput: mõ manus ꝛ caput sunt partes scdarum substantiarum. Probat aũt arestotiles ꝙ ptes scda rum substantiarum non dicũtur ad aliquid siue relatiue ꝛ arguit sic: ꝓprium ẽ relatiuorum si quis diffinite nouerit vnũ relatiuorum diffinite noscit ꝛ reliquũ: sed aliquis potest noscere diffinite par tes scdarum substantiarum nõ cognoscendo illa quorum sunt par tes: vt si quis nouerit caput nõ oportet ꝙ noscat illũ cuius ẽ vel fuit caput: et si quis noscit manum non sequitur ꝙ noscat cuius est talis manus. Concluditur ergo ꝙ nec prima substãtia nec eiꝰ partes nec scda substantia nec eius partes dicuntur relatiue: qd tamen sequeretur si prima diffinitio ad aliquid esset sufficiens et per ꝯsequens pria que ẽ platonis ẽ minus bñ assignata ꝛ insuffi ciens: postea in fine concludit ꝙ difficile est loqui de relatione ꝑ fecte. Unde cõcludit ꝙ dubitare de singulis non est inutile ꝑ ra tiones probabiles ad vtramqꝫ partem quia hoc inducit ad veri tatem inquirẽdam: Unde tercio methaphisice dicitur: qui bene dubitat bene sciet.

Notãdum est tercio: ꝙ scdm intentõ

nem ꝯmenta. v. metha. relatio intͣ oĩa p̃dicamẽta hꝫ minimũ d entitate: formale eñi eiꝰ ꝯsistit solum in esse ad: vt dictũ est ante. Rõ aũt huiꝰ quare relatio intͣ alia p̃dicamẽta minimũ habet de entitate qꝛ de q̃to aliqd plus recedit ab illo quod hꝫ verã ꝛ ꝑfec tam entitatẽ de tãto minus ꝑticipat de ente sic̃ in sñi de q̃to ali qd plus recedit ab actu p̃io de tãto minꝰ hꝫ de actu ꝛ plus de po tentia: vt pꝫ de materia p̃ia q̃ eẽntialiter ẽ potẽtia: vt ꝓbat cõ menta. in de suba orbis. Cõstat aũt ꝙ relatio maxĩe recedit a sb stãtia q̃ suba hꝫ verã ꝛ ꝑfectam entitatẽ ꝛ ꝑ ꝯñs relatio minimũ hꝫ de entitate: ꝙ aũt relatio maxĩe recedit ab entitate sube pꝫ qꝛ esse per se ꝛ nõ depẽdere ab alio ẽ de natura sube: sꝫ intͣ omĩa p̃di camẽta nullũ plꝰ depẽdet sic̃ relatio. Tripliciter eñi aliqd dꝛ de pẽdere ab alio: p̃io effectiue ꝛ causatiue ꝛ sic oĩs creatura depen det a deo: scdo aliqd dꝛ dependere subiectiue ꝛ causatiue ꝛ sic oĩa accidẽtia dicũtur depẽdere a suba qꝛ oĩa accñia sũt in suba sic̃ i sb iecto ꝛ etiã cãntur a suba: tercio aliqd dꝛ depẽdere ab alio subiec tiue causatiue ꝛ etiã obiectiue: ꝛ sic solũ entia relatiua dicũtur d pẽdere: vt paternitas nõ solũ depẽdet subiectiue ꝛ causatiue: sed etiã obiectiue qꝛ eiꝰ intellectꝰ ẽ ad aliud qꝛ ad correlatiuũ vt ad fi lium tanq̃ ad terminũ dicitͬ eñi in textu ꝙ intellecto vno relati uorum intelligitͬ ꝛ aliud pꝫ ergo ꝙ relatio ẽ minime entitatis. Se quitur corollarie ꝙ qꝛ relatio ẽ minime entitatis tũc ex ꝯsequẽti

ē maxime difficultat; Rō q̄ꝛ difficultas cognoscēdi ē ex h̄ q̄ꝛ res
paꝝ ⁊ modicū hꝫ de entitate: sꝫ vt deductū ē relatio inter omnia
p̄dicamēta minimū hꝫ de entitate ⁊ ꝑ ɔn̄s maxime ē difficulta-
tis Un̄ q̄ꝛ materia pꝛia modicū hꝫ de entitate. Est em̄ f̄m augu.
pꝛope nihil creata ⁊ ē maxime difficultatis nō em̄ per se mouere
potest intellectū. Omne em̄ quod mouet mouet vt ē in actu: ma
teria aūt est pura potentia: vt dicitur pꝛio phisicoꝝ: solū em̄ intel
ligitur materia in annalogia ⁊ habitudine ad formaꝫ: vt dicitur
pꝛio phisicoꝝ. Potest etiam hoc idem sciꝫ ꝙ relatio sit minime
entitatis inter alia p̄dicamenta ꝓbari et deduci ex alio. Nullum
em̄ p̄dicamentuꝫ fundamentū habet ꝙ̄ sola relatio Alia em̄ p̄di-
camenta accidentiū p̄ter relationem habent quidem subiectum
Accidentis em̄ nō ē per se esse sed in alio esse: tamen relatō vltra
subiectum etiam habet fundamentū: vt paternitatis fundamen
tum ē actus genuisse filium Unde cōmuniter philosophi osten-
dūt circa quintū metha. ꝙ omnis relatō scdm̄ esse ⁊ ꝓpꝛie dicta
fundatur aut super qualitate aut quātitate Arestotiles em̄ quito
metha. ponit tres modos relatiuoꝝ: sed oīa relatiua istoꝝ trium
modoꝝ reducūtur ⁊ fundātur super qualitate aut q̄titate: quod
sic patet q̄ꝛ relatiua pꝛimi modi sunt que referūtur mō numeri
⁊ vnius: vt duplum dimidiū Cōstat aūt ꝙ vnum ⁊ numerus sīt
de gn̄e quantitatis Unū ē in quātitate reductiue sicut pꝛincipiū
⁊ numerus ꝑ se: vt dictuꝫ ē in quātitate. Relatiua scd̄i modi f̄m
aresto. quito metha. sunt que referūtur modo potentie ⁊ fundā
tur super naturali potētia actiua vl̄ sup̱ naturali potētia passiua
Sꝫ potētia naturalis ē ī scd̄a spē qualitatis: vt pater d̄r naturalē
potentiā actiuā respectu filij ⁊ filius d̄r naturalē potentiā passi
uam respectu patris. Relatiua tercij modi sunt que referūt̄ mō
mensure nō intelligendo de mensura quātitatiua quo vlna dici
tur mēsura ⁊ totuꝫ stamen pāni sed de mensura entitatiua quo
modo scibile mensurat scientiā Dicitur em̄ terciode aīa Scientie
secantur ⁊ diuidūtur queādmodū ⁊ res et illa fundātur etiā sup̱
qualitate: patet ergo ꝙ dicti tres modi relatiuoꝝ fundantur re-
ductiue super qualitate aut quātitate. Sequitur corollarie pꝛio
ꝙ aliqua relatiua habent duplex fundamentum: vnum quantū
ad fieri suum: aliud quantum ad esse suum ⁊ permanere: vt pa-
ternitas quantum ad suum fieri fundatur super actione patris.
Pater em̄ realiter agendo generat filium sed q̄tum ad suuꝫ per
manere et esse fundatur super naturali potentia dominando fi-
lio: similiter filiatio quo ad suuꝫ fieri fundatur super passione fi-
lij sed quantū ad suum esse ⁊ permanere fundatur super natura
li potentia passiua quia filius a natura debet esse subiectus patri
Sequitur corollarie scd̄o ꝙ scdm̄ determinatōem dn̄i Egidij qd̄

libero quarto questione octaua generaliter quinque assignantur fundamenta relationis. Primum est substantia et hoc maxime in diuinis. Secundum est quantitas: tercium est qualitas: quartum est actio et passio: quintum fundatur super rebus mensurantibus et rebus mensuratis. Determinare autem de his distincte non pertinet ad propositum sed ad quintum metha. Omnes tamen illi modi reducuntur ad quantitatem et qualitatem preter primum qui est consideratio- nis theologice Utrum etiam pater referatur vna relatione ad plures filios et quid sit relatio realis ex vtroque termino et quid ex vno termino et que sit relatio rationis: et vtrum relatio distinguitur a suo fundamento Alexander de alexandria latissime determinat: hec enim pertinent plus ad methaphisicum quam logicum.

Notandum quarto et vltimo: quod Arestotiles in textu adhuc subiungit tres proprietates relationis Prima si quis diffinite nouerit vnum relatiuorum diffinite nosciturus est et reliquum: si enim quis scit aliquem esse patrem ille etiam diffinite scit quod habet filium: quia pater dicitur respectu filii et econuerso si quis scit aliquem esse filium scit etiam diffinite quod habet patrem: quia filius essentialiter dependet ad patrem. Ratio quia dictum est in proprietate quarta quod relatiua sunt simul naturali intelligentia: modo que sunt simul naturali intelligentia scito vno scitur et aliud quo ad respectum sed non quod hoc fiat quo ad substantiam: potest enim noscere substantiam patris et non noscere substantiam filii et econuerso. Secunda proprietas relatiuorum est quod posito vno relatiuorum ponitur et reliquum et perempto vno perimitur et reliquum quo ad respectum sed non oportet quod hoc fiat quo ad substantiam quia homo ille qui est pater potest mori et non esse et homo qui est filius potest manere quo ad vitam. Tercia proprietas relatiuorum est quod vnum relatiuorum diffinitur per reliquum: necesse est enim inquit Arestoteles in textu in vtrorumque rationibus vtrisque vti. Ratio autem quare vnum relatiuorum diffinitur per reliquum: quia sicut res se habet ad esse ita ad diffiniri: sed esse vnius relatiui est ad aliud vt esse formale patris ad filium et econuerso esse formale filii ad patrem Unde communiter pater definitur sic Pater est animal vel ens quod de suo semine genuit filium qui est ei similis secundum speciem. Filius autem est ens genitum a patre vel de semine patris cui est similis secundum speciem: vnde communiter dicitur quod filius est himago patris. Alii tamen dicunt quod iste non sunt proprietates sed sunt quedam sequele et correlaria que sequuntur ex his que Arestotiles dixit in textu. Sequitur corollarie finaliter quod quinque requiruntur ad hoc quod aliqua referuntur ad inuicem mutuo Primo subiectum relationis. Secundo fundamentum, Tercio terminus a quo, Quarto terminus ad quem.

quinto ipsa relatio. Unde subiectum relationis est quod refert vel substantia in qua ē respectus vt pater: ē eñ paternitas in patre iniciatiue ⁊ in filio terminatiue. Idem ergo accidens potest esse in diuersis: sed fundamentū relationis ē ratio qua ipsa relatio est in ipō subiecto ⁊ sic fundamentū dicit causam quare relatiuū refertur ad correlatiuū vt actus genuisse filiū ē fundamentum quare pater refertur ad filium: termin⁹ aūt a quo ē ipm relatiuum: terminus ad quem ē correlatiuū Relatio aūt ē habitudo media inter illos duos terminos: exemplū vt pater refertur ad filium per paternitatē: que ē quedam habitudo media inť patrem ⁊ filiū sʒ subiectū paternitatis ē animal quod genuit: fundamentum vō ē potentia actiua patris ⁊ terminus a quo est pater: sed terminus ad quem ē hoc correlatiuum filius. Istis notabilibus sic positis est.

Conclusio respōsalis. Diffinitio scḋa

relatiuoꝝ cuʒ aliis correlatiuis ab aresto. est sufficienter assignata Ueritas huius conclusionis patet ex his que dicta sunt in notabilibus.

Arguitur primo: adaliquid nō habet

duas diffinitiōes igitur non ē necesse ponere plures eius diffinitiones: ꝓbatur antecedēs vnius rei ē vna diffinitio: sed relatio ē quid vnum Maior ē arestotiles sexto topicoꝝ. diffinitio eñ indicat esse rei: modo vnius rei ē vnum esse ⁊ per ꝯsequens vna diffinitio Minor qꝛ adaliquid ē vnum predicamentū de decem ꝑdicamentis: vt dicitur quinto metha. Dico verū argumentū cōcludit ꝙ vnius rei ē vna diffinitio quidditatiua ⁊ ꝓprie dicta sʒ iste diffinitiōes hic assignare de ipō adaliquid nō sunt proprie definitiōes qꝛ genus gňalissimū nō hʒ diffinitiōem proprie dictaʒ

Arguit᷑ scḋo adaliquid non potest de

finiri duabus diffinitionibus igitur: probatur aňcedens Omne diffinituʒ debet dicere vnam naturam ⁊ esse vnius rōnis sed adaliquid non est vnius rationis igitur non debʒ diffiniri duabus diffinitōibus Maior est nota Omē eñ diffinitum est vnius rationis et dicit vnam naturaʒ Minor quia adaliquid in sua communitate dicit relatiua scḋm esse ⁊ scḋm dici: modo relatiua ꝭm esse ⁊ scḋm dici dicunt diuersas naturas dicibilium tam ꝭm esse ꝙ scḋm dici. Dico ꝙ oēe diffinibile quod est diffinibile diffinitione proprie dicta hoc ē vnius rationis: mō adaliquid non diffinitur definitōe ꝓprie dicta.

Arguitur tercio: diffinitõ scđa relatiuoꝝ est superflua igitur ꝓbatur añs: nõ ē ponenda pluralitas sine necessitate sed nulla ē necessitas ponēdi relatiua ꝑm esse igit᷑. Maior ē aresto. pr̄io phisicoꝝ: peccatum ē fieri per plura qđ eq̄ bene põt fieri per pauciora: minor q꞉ pr̄a diffinitio etiā ꝯuenit relatiuis ꝑm esse vt declaratū ē ꝗ non erat nec esse ponere scđam Dico verū argumentū cõcludit ꝙ diffinitio pr̄ma cõuenit relatiuis ꝑm esse sed non tm̄ ipis q꞉ etiam relatiuis scđm dici oportuit ergo singulariter ponere vnā diffinitõem q̄ tm̄ ꝯuenit relatiuis scđm esse.

Aguitur quarto: adhuc defiuitõ scđa non solū ꝯuenit relatiuis scđm esse igitur ē superflua ꝓbatur q꞉ etiā ꝯuenit relatiuis ꝑm dici Relatiua em̄ ꝑm dici sunt entia qb⁹ ē se habere ad aliud qđdammõ vt scientia ad scibile ꝛ sensus ad sensibile. Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ relatiua scđm dici habent se ad aliud non ratõe respectus essentialit᷑ importari sed solum dicūtur ad aliud scđm nomē ꝛ scđm no minis ꝯlationem.

Arguitur quito: scđa diffinitio relatiuorū non valet: ꝓbatur nulla diffinitio bona debet cõuenire alicui quod nõ cõtinetur sub diffinito sed ista diffinitio scđa ꝯuenit alicui qđ non ꝯtinetur sub diffinito igitur: maior ē arestoti. scđo posterioꝝ circa artē diffiniēdi. Minor q꞉ forma subalis scđꝫ esse suū ē ad aliud: q꞉ ad [illegible] ꝛ ecõuerso materia scđm suum esse ē ad formam. Dicitur em̄. ix. metha. ꝙ potentia essentialiter ē ad actū. Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ esse forme subalis ē ad aliud q꞉ ad materiā cui dat esse ꝫ non ē ad aliud sicut relatiuum ad correlatiuū q꞉ forma in sua rõe formali soluꝫ importa t respectum ꝑm dici ꝛ modum nec ē in genere relatõis.

Arguitur sexto: adhuc scđa diffinitio relatiuoꝝ nõ valꝫ: ꝓbatur q꞉ ꝯuenit substātijs scđis parcialibus igitur: ꝓbatur añs q꞉ oculus ē pars scđe sube vt hoīs: ꝛ oculus ꝑm esse suum ē ad aliud ꝓbatur q꞉ ad videnduꝫ: dicit᷑ em̄ quarto metbauroꝝ Omne ens habet operatiõeꝫ in quātū põt dicit᷑ tale: si nõ põt non đr tale vt oculus cecus nõ đr oculus nisi equiuoce. Dico verum argumentū cõcludit ꝙ oculus đr ad aliud vt ad operatõem suam solū scđm dici sed non scđm esse.

Arguit᷑ septimo: diffinitio relatiuoꝝ

scda non valet: pbatur qr puenit intentionibus scdis z intentiōnes scde non sunt de pdicamento relatōis: pbatur ꝙ ista diffinitio puenit intentōibus scdis qr intentōnes scde dicūtur relatiue ad intentōes primas quaꝝ sunt intētiones vt gen⁹ z species dicūtur relatiue ad naturas reales in reb⁹ realib⁹ existentes quaꝝ sunt intentiones. Sed scda pars ꝙ intentōes scde nō sunt de pdicamento relatōis pz qr ens reale diuiditur in decē pdicamēta vt dr quīto metha. Intētiones scde sunt entia rationis. Dico verum argumētū pcludit ꝙ intētōes scde pprie non dicūtur relatiue ad primas ea relatōe de qua hic determinatur: excludūtur eñ a diffinitōe cū dicitur ad aliquid sunt entia realia

Arguitur vltimo: vnū relatiuoꝝ non hz diffiniri p aliud igitur vltima proprietas relatiuoꝝ non valet pbatur circulus in diffinitōib⁹ z demōstratōibus est phibitus sz si vnum relatiuoꝝ diffiniretur per aliud pmitteretur circul⁹ igitur Maior est aresto. prio posterioꝝ. Minor qr fieret exitus ab vno relatiuoꝝ in suū correlatiuū z ecōuerso regressus a correlatiuo ī relatiuū vt diffiniēdo patrē per filiū z filium per patrem. Dico verū argumentum pcludit ꝙ in absolutis rebus circulatio ē prohibita sed non in respectiuis: vt dictum est superius in notabilibus.

Utrū predicamētū qualitatis cuius spēs sunt quatuor ab Arestotile sit sufficienter assignatum Pro intellectōe questionis note.

Notandū est primo: ꝙ circa predicamentū qlitatis gnalia quinqꝫ sicut z circa pdicamēta alia sunt determinanda. Primo de gnalissimo hui⁹ pdicamēti: scdo de quesitiuo huius pdicamēti: tercio quis sit modus significādi hui⁹ pdicamenti: quarto quis sit modus pdicādi scdm arestotilē hui⁹ pdicamēti: quīto z vltimo que sit mensura ponibiliū in isto pdicamento. Ad primū dicendū ꝙ gnalissimum huius pdicamēti ē qlitas sua ratione formali designans qualitatē accidentalem q accidentaliter designat suū subiectū vt iusticia fortitudo A iusticia eñ dicimur iusti: a fortitudine fortes. Alij tamen dicunt ꝙ quale non interrogatiue sumptum vt valet tm̄ sicut ens habens qualitatē accidētalem denominatiue debet poni p gnalissimo pcretorū in predicamento ponibiliū: vt p concretis istis iustus fortis z alijs hoc tamen non ē de intentōe arestotilis: qr concreta qlitatis pprie nō ponūtur in isto pdicamēto: qr sunt entia per

accidens q̄ nō sunt in gn̄e ꝛ p̄dicamēto vt ꝓbatū ē an̄. Ad scd̄m dicitur ꝙ questitiuū hui⁹ p̄dicamenti ē q̄le querēs q̄litatē accidētalem vt q̄lis ē iohes r̄n̄detur albus niger Pro aduerbijs t̄n alij ponūt q̄lter vt q̄rit qualitatē accidentalē: vt qualiter iohes hab; r̄n̄detur bene male. Ad terciū dicendum ꝙ mod⁹ significādi huius p̄dicamenti est significatōe formali ꝛ essentiali importare q̄litatē accidētalē vt albedo nigredo: sil'r cōcreta significatiōe formali important q̄litatem Vn̄ ꝛ arestotiles dixit in textu Albus solam q̄litatē s̄cat intelligēdo significatione formali. Ad quartū ē dicendū ꝙ modus p̄dicādi hui⁹ p̄dicamēti ē predicari scd̄m se vel ei⁹ ꝯcretū de sub̄a prima ad interrogatiōem factā p̄ q̄stiuum hui⁹ p̄dicamēti: vt qualis ē Johanes respōdetur albus. Sequit corollarie ꝙ abstracta hui⁹ p̄dicamenti non p̄dicantur de prima sub̄a scd̄m se tamen sufficit ꝙ scd̄m eoꝝ concreta Vn̄ licet hec p̄dicatio non sit vera Johannes est albedo tamē hec est vera Johānes est albus. Ad quītum est dicendū ꝙ mensura omnibilium in isto p̄dicamento est hec omnia dicibilia que significatiōe essentiali ꝛ formali importāt rem huius predicamenti hoc est qualitatem accidentalē ponūtur in isto p̄dicamento vel per se vel reductiue: per se vt abstracta vt albedo nigredo fortitudo: reductiue vt concreta abstractoꝝ vt alb⁹ niger. Dico notāter ꝙ dicibilia q̄ important q̄litatem accidētalē ponūtur in isto p̄dicamēto ꝓpter excludere differētias essentiales: vt rōnale irronale: que importāt qualitatem essentialē Dixit em̄ porphirius in libro p̄dicabilium Et differentie essentiales predicantur in quale essentiale de isto tamen dicetur inferius Vn̄ ꝛ diffinitum presentis diffinitiōis ē qualitas accidentalis Nō aūt diffinitur qualitas definitiōe ꝓpe dicta ꝛ quidditatiua Ratio quia qualitas est genus gn̄alissimū; Generalissima aūt generalissima non habent diffinitōem ꝓprie dicta; vt ꝓbatum est superius. Diffinit autem arestotiles qualitate; q̄ ad homines: dicit em̄ ꝙ qualitas est scd̄m quam nos homines dicimur esse quales: quod facit duplici rōne Prima q2 species q̄litatis perfectiori mō reperiūtur in hominibus ꝙ in alijs rebus Duplices em̄ sunt qualitates: quedā em̄ sunt qualitates spirituales t̄m̄ ꝛ ille reperiuntur in angelis ꝛ substantijs diuinis separatis t̄m̄: sicut em̄ angelus est spiritus sic et qualitates que sunt in eo sunt spirituales. Omne enim quod recipitur scd̄m naturā recipientis recipitur. Sunt autem qualitates spirituales in angelis species rerum concreata dona et scientie. Dicit eni; autor de causis propositione nona. Omnis intelligentia plena est formis In rebus aūt corporalibus vt rebus corruptibilib⁹ reperiunt t̄m̄ q̄litates corp̄ales: vt in lapidibus aīalibus brutis repiūtur q̄litates prio q̄ sūt calidū frigidū siccū ꝛ humidū: s; q2 ho ē ꝯposit⁹

ex vtroq3 ex corpore et spu: in hoib9 reperiuntur duplices qlitates spuales vt scia: corporales vt calidu frigidu. Recte g aresto. diffinit qualitatē quo ad hoies Alia ratio qz homo participat cum oibus creaturis Vn et dz scdo phisicorum homo ē finis oim partici pat enim cu inaiatis in essendo cu vegetabilibus i vegetādo cu brutis in sentiendo: et cu angelis in intelligendo: et sic diffinit qualitatem quo ad nos hoies: licet aut in ista diffinitōe qualitatis nihil ponitur p gnē expsse: implicite tn ponitur forma accidentalis Si aut ista definitio qualitatis debet couenire cuilibet qualitati oportz q prima psona mutet in terciā vt dicatur qualitas ē fm quā aliqd dicitur quale et sic homo dz quale scdz suas qualitates et asinus dz qualis scdm suas qualitates et sic diffinitio bene valebit et conueniet cuilibet qualitati.

Notandum scdo: q prima spēs qualitatis ē habitus et dispositio. Duplex aut ē differētia ex aresto. inter habitu et dispositionē. Prima ē ex parte gnatōnis: scda ex parte corruptōis Habitus enim ē qualitas acquisita ex multis operatōibus frequēter reiteratis difficulter mobilis a subiecto vt sciētia que acquiritur studiis reiteratis. Vn et dicit pmo ethicorum: sicut vna hirundo non facit ver nec vna dies calida estatē sic nec vna virtus facit hominē felicē. Dispositio aut generatur ex vno actu vt ex verecūdia et vna allocutōe verecūdi hois generatur rubedo in facie. Differūt scdo ex parte corruptionis qz sicut habitus gnatur ex multis operatōib9 bene firmatis in subiecto sic etiam habitus nō faciliter remouet a subiecto nisi grādis fieret pmutatō Habitus enim dz ab habēdo qz firmiter habetur in subiecto. Dispositio aut qz faciliter gnatur etiam faciliter remouetur eadem enim sunt principia cōpositionis et resolutōnis et qd cito fit cito perit. Remouetur aut scientia a subiecto quatuor modis vltra tamen hos quatuor modos philosophi ponūt sex quibus remouetur scientia. vn Vsus. Ebrietas freneses ac studiu discōtinuatu: occipitis vulnus: nimius somnus q3 languor Hec sex pdicta corrumpūt phiam. Omnē aut spēm qualitatis Arestotiles exprimit per duo noia: vt primā per hoc cplexum habitus et dispositio: scdaz per hoc cplexum naturalis potentia vel ipotentia: terciaz p hoc cplexum passio et passibilis qualitas: quartam per hoc cplexuz forma vel figura cōstans circa hoc aliquid. Rō aut huius ē hec qz in qualibet specie qualitatis ē reperire qlitatem completaz et etiam incōpletiorē. Completā expsit per vnuz nomē: et incompletiorem per aliud: et hoc posset exemplificari in qualib3 spē qlitatis in pma enim specie qualitatis qlitatē completā expsit per hoc nomē habitus: incōpletiorē per hoc nomen dispositio. Sili

in scđa specie qualitatis qualitatem cōpletiorem exp̄ssit per hoc
nomē naturalis potētia: incōpletiorē vero pec hoc nomē natura
lis impotētia. Silr passio dicit qualitatē incōpletā tercie speciei
qualitatis sed passibilis qualitas dr ↄpletiorē. Rō aūt isti⁹ qua
re aresto. primā & terciam speciē qualitatis cōbinat p ↄiunctiōez
copulatiuā et: cū dicit habit⁹ & dispositio: passio & passibilis qua
litas: sed scđam & quartā per ↄiūctionē disiūctiuaȝ vt naturalis
potentia vel impotentia: silr forma vel figura. Ratō ē ista qꝛ ista
noīa habitus & dispositio dicūt eandē qualitatē ꝑm essentiā diffe
rentem solū penes magis & minus: & ita silr ē de passione & passi
bili qualitate: sed naturalis potentia et naturalis impotētia nō
dicūt eandē essentiā nec formā & figurā Recte ergo ↄiunxit are
stotiles noīa prime & tercie spēi qualitatis per ↄiūctionem copu
latiuā et que maiorē vnionē & ydemptitatē importat qꝛ cōiūgit
tam dcōnes ꝙ sensus Et noīa scđe & quarte speciei qualitat̄ cō
iunxit per cōiūctionem disiūctiuam vel que importat maiorem
diuersitatem: ↄiūctio em̄ disiūctiua cōiūgit dictiones & disiūgit
sensus. Sequitur corollarie ex dictis ꝙ latitudo prime spēi qua
litatis hȝ latitudinē magnā: primo em̄ in hac p̄ia spē qualitat̄
ponūtur omnia dicibilia que significāt qualitates: eā rōne qua
acquisite sunt: vt albedo nigredo: sanitas egritudo. Dico notan
ter dicibilia significātia qualitates acquisitas quia dicibilia sig
nificātia qualitates innatas ponūtur in scđa specie qualitatis:
vt masculinitas muliebritas. Dico etiā dicibilia significātia q̄li
tates acquisitas ea ratione qua acquisite sunt ꝓpter q̄litates ter
cie speciei: vt calidum frigidū siccū & humidū: que licet sint qua
litates acquisite tn̄ non ponūtur in tercia spē qualitatis ea rōne
qua acquisite sunt: sed ea rōne qua inferūt alterationeȝ sensui &
sunt obiecta sensus. Scđo in ista prima specie qualitatis ponū
tur om̄ia dicibilia & in abstracto & ī ↄcreto q̄ significāt habit⁹ in
tellectuales: vt ars scientia prudētia sapiētia: silr artista prudēs
sapiēs & similia. Tercio ponūtur om̄ia dicibilia q̄ significant ha
bitus morales cū eoꝝ ↄcretis & eoꝝ vicia: vt liberalitas: iusticia:
veritas: liberalis iustus verus & similia. Quarto ponūtur om̄ia
dicibilia in abstracto & in ↄcreto significantia artes liberales: vt
grāmatica logica arismetrica musica p̄hia: grāmaticus logicus
arismetric⁹ astronom⁹ philosophus. Quīto ī hac p̄ia spē ponun
tur oīa dicibilia significātia artes mechanicas in abstracto et in
ↄcreto: vt sartoria sutoria sartor sutor & similia. Sexto in hac spē
ponūtur dicibilia q̄ significant significatōe formali habitus sci
entiales acq̄sitos: vt doctor magister baccularius studēs & bean⁹
qđ dicibile beanus significat formaliter malū habitum acquisi
tum ex multis operationibus beanicis.

Notādum est tercio: q̄ scđa spēs qualitatis ē naturalis potentia vel īpotentia. Vñ naturalis potētia ē quedā naturalis ptās ydoneitas siue virtus ꝯsequens principia rei scʒ materie ⁊ forme vnionē ꝛōne cui⁹ subiectū bñ disponitur ad agendū sibi ꝯueniētia ⁊ ad resistendū sibi discōuenientib⁹ vt naturalis sanitas in hoīe Siłr duricies ī lapide: masculinitas virilitas ⁊ similia Et dꝛ naturalis ideo qꝛ ꝯsequitur vnionē pncipioꝝ rei naturalis: sed dꝛ potentia hoc ē vigoꝛ ⁊ victoria quedaʒ forme supꝛa materiā ad agendū sibi ꝯuenientia ⁊ resistenduʒ sibi discōueniētibus: vt mediāte naturali sanitate hō agit sibi conuenientia: vt omnes operatōes suas ⁊ resistit sibi discōueniētib⁹ Experiētia eñ edocet: q̄ aliqui hoīes a natura sunt semper sani vel vt in plurimū ⁊ ꝓ maioꝛi tempoꝛe vite: ⁊ illa naturalis sanitas ꝯsurgit ex complexione bona ⁊ ꝓpoꝛtione qualitatū pꝛimarū in homine. Vñ ⁊ dicitur pꝛimo posterioꝝ. Sanitas ē ꝓpoꝛtio calidi frigidi sicci ⁊ humidi. Cōplexio aūt bona oꝛiginaliter est a stellis bonis dominātibus in ꝯceptione ⁊ natiuitate hoīs quib⁹ ergo inest naturalis sanitas illi a natura sunt ita dispositi vt nō faciliter alterātur ⁊ īmutantur a sibi ꝯtrariīs Vñ ⁊ dixit auicenna Foꝛti nature nihil resistit: sic lapis mediāte duricie resistit sibi discōueniēti vt diuisioni: lapis eñ diuisus: ē in parte ad destructionem Sic masculinitas virilitas dicūtur naturales potētie et ipis mediātibus agūt ꝯueniēter suas operatōes ⁊ resistunt sibi discōueniētibus Vir eñ ⁊ masculus in natura ē foꝛtioꝛ ⁊ virilioꝛ q̄ femella. Naturalis aūt īpotentia ē quidaʒ naturalis defectus vel indispositio ꝯsequens pꝛincipia naturalia rei ex quodam defectu ratōe cuius res indisponitur ne facile possit in operatiōes suas nec facile resistere sibi discōueniētibus: ⁊ dꝛ naturalis impotentia qꝛ sequitur pꝛincipia rei naturalia ex quodā defectu: vt ē naturalis debilitas in homīe per quā homo impeditur ⁊ indisponitur ad operationes agendas: experiētia eñ docet q̄ aliqui homines a natura sunt debiles ⁊ non possunt agere bene operationes naturales ⁊ illa naturalis debilitas venit ex cōplexione mala ⁊ dispꝛopoꝛtione q̄litatū in homine Est aūt talis cōplexio mala ⁊ debilis oꝛiginaliter a ꝯstellatōe mala in conceptione et natiuitate hoīs Sic similiter mollicies lapidis ē naturalis impotentia ⁊ defectus in lapide qua non pōt resistere diuisioni que est ei mala ⁊ destructio sic similiter muliebꝛitas ē naturalis impotētia ⁊ defect⁹ in muliere Sic ⁊ vis pugillatoꝛia ⁊ cursoꝛia dicūtur naturales potentie a virtute celi ⁊ inquātum nomināt naturalem inclinatōem ad currendum vel pugillandū: vt patebit circa diffinitionē qualium: habet aūt hec species scđa qualitatis

latitudinem magnā: primo enī in hac specie reponūtur omēs ꝓ prie passiones rerum: vt risibile hinnibile ⁊ alie passiones rerū paucis tamē exceptis: vt idem ⁊ diuersū sunt proprie passiones entis ⁊ tamē ponūtur in predicamento relationis: similiter par et impar sunt passiones numeri ⁊ ponuntur in quarta specie qualitatis. Similiter rectum ⁊ obliquū sunt proprie passiones rerum ⁊ ponūtur etiam in quarta specie qualitatis. Scḋo ponūtur in hac specie qualitatis omēs potentie aīe vegetatiue vt nutritiua augmentatiua ⁊ generatiua sunt eius naturales potētie. Tercio ponūtur omēs potentie aīe sensitiue ⁊ exteriores ⁊ interiores. Exteriores: vt visus auditus odoratus. Interiores vt memoratiua imaginatiua estimatiua sensus cōis. Quarto ponūtur oēs potentie appetitus: vt appetitus irascibilis cōcupiscibilis. Quinto omēs potentie aīe intellectiue vt volūtas intellectus et oēs virtutes lapidū omēs virtutes herbarū omnes virtutes stellarū. Sexto in hac specie ponūtur omēs inclinationes rerū naturales vt iusticia a natura pudicicia mēdacitas loquacitas. Inclinatio naturalis ad furtū: omīa enī ista dicūt naturalem inclinatiōem ⁊ potentiā ad facile agendum ⁊ sunt naturales aptitudines rerū. Septimo ponūtur omīa dicibilia cōnotantia sexum: vt vir mulier femina puella vacca iuuenca thuarus. Octauo hic ponūtur oīa nomīna ꝯplexionū vt sanguineus colericus melācolicus. Nono omīa dicibilia significātia qualitates ortas a complexiōe naturali: vt robustus fortis flebilis flexibilis abilis agilis durū molle gaudiū tristicia addendo semꝑ hanc additionem naturale vel naturaliter. Decimo ponūtur omīa dicibilia prime speciei capta ⁊ sumpta cum illa determinatōne naturali vel naturaliter vt naturaliter iustus naturalis fur naturalis mendax.

Notandū quarto ⁊ vltimo: ꝙ tercia spēs q̄litatis ē passio vel passibilis q̄litas. Ubi notandū ꝙ passio ⁊ passibilis q̄litas noīant eandē naturā ⁊ essentiā q̄litatis solum penes magis ⁊ minꝰ differentē q̄ nō variāt spēm: vt rubedo ex verecūdia dicitur passio: sed rubedo a natura inexistēs dicit̄ passibilis qualitas. Pro intelligentia itaqȝ sequentiū Sciendū omē obiectū sensibile alterat ⁊ inmutat ipam potentiā vl' sensū: deducēdo potentiā vl' sensum de potētia ad actū vt color visū ⁊ amarū gustū ⁊ calidū tactū ⁊ nō q2 agēs alterat passiū suū: sꝫ obiectū vel q̄litas sensibilis ꝯparat̄ ad sensū sicut agēs ad passiū Ubi ⁊ dꝫ scḋo ð aīa: ꝙ sensus ē ꝟtus passiua: q̄litates aūt sensibiles dicūtur obiecta sensuū exteriorū: vt color respectu visus ⁊ dulce respectu gustꝰ: ⁊ dicūtur q̄litates q2 per eas aliqḋ dꝫ q̄le: vt ꝑ colore aliqḋ dꝫ coloratū: sed dꝫ sensibilis q2 sentit̄ ⁊ cognoscitur a sua

potẽtia Diffinit̃ aũt paſſio ĩ ꝓpoſito ſic Paſſio ē q̃litas ſenſibilis alteratiua ipſius ſenſus vel appetit⁹ ſenſitiui facile mobilis a ſubiecto: exemplũ vt rubedo cauſata ex verecundia vel pallor ex timore vel etiã ex ira: aliqui eñ pallẽt ex ira: aliĳ aũt ex timore q2 ſanguis tũc reuocatur a facie ad cor patientis. Aliĳ tñ rubent ex ira: exemplũ ira cito trãſiens que mouet appetitũ ad vindictã3 Vñ ꝛ dicitur p̃io de aĩa. Ira ē appetitus vindicte Paſſibilis aũt qualitas ē qualitas alteratiua ipſius ſenſus vel appetitus ſenſitiui nõ cito mobilis a ſubiecto: exemplũ primi vt rubedo a natura inexiſtẽs homini: exemplũ ſcd̃i vt ira diu retenta q̃ dicitur iracũdia. Sequitur corollarie primo ꝙ nõ omnes qualitates ſenſibiles ſcd̃m areſto. in textu dicũtur q̃litates paſſibiles ex eo ꝛ ꝓpter hoc ꝙ eoꝝ ſubiecta aliquid patiãtur ab eis. Vel eñ nihil patit̃ a dulcedine q̃ ē in melle: ſ3 illa q̃ efficiũt paſſionẽ ꝛ imutatõe3 ſm guſtum. Silr̃ calor frigus dicũtur paſſibiles qualitates non ꝙ eoꝝ ſubiecta patiũtur ab eis in quibus ſunt: ſ3 ideo dicuntur paſſibiles q̃litates q2 agũt in ſenſum vt calor ꝛ frigus agũt i tactum: tactus eñ realiter fit frigidus vel calidus ꝛ guſtus realiter fit dulcis a dulci. Sequitur corollarie ſcd̃o ꝙ etiã alie ſunt qualitates ſenſibiles ſed non ſilr̃ rõne cũ illis iam dictis: p3 de albedine nigredine ceteriſq3 colorib⁹ qui dicũtur paſſibiles qualitates: colores eñ nõ agũt in ſenſum quoddãmõ eu3 materialiter ꝛ realiter imutando ſicut ꝑdicte paſſibiles q̃litates imutãt eoꝝ ſenſus ſed quoddãmõ ſpũaliter ꝛ intẽtionalit̃ imutant ſuos ſenſus Albedo eñ viſa ꝛ cognita a viſu non facit viſum albũ: nec nigredo viſa facit viſum nigrũ ſicut dulcedo percepta a guſtu facit guſtũ dulcẽ: ꝛ caliditas a tactu facit tactu3 calidũ. Species eñ coloris recipiũtur in viſum ſm eſſe ſpẽi ꝛ ſilitudinis et nõ ſcd̃m eſſe reale ꝛ quoddãmõ materialit̃ queadmodũ figura ſigilli recipitur in ceram ſm eſſe ſimilitudinis: vt oſtenditur ſcd̃o de aĩa. Sequitur corollarie tercio ſcd̃m areſtotilem in textu ꝙ aliq̃ ſunt paſſibiles qualitates que ſequũtur ꝛ cauſantur in nobis a q̃buſdam paſſionibus preuĳs ꝛ ꝑcedentibus vt palliditas gñatur ex ira vel ex timore ſilr̃ rubedo cauſatur ex erubeſcẽtia vel verecundia: cõſtat aũt ꝙ timor ſimiliter ira ē quedã paſſio: vt dicitur primo de aĩa. Sequitur corollarie quarto ꝙ eadem qualitas ſcd̃m rem põt dici paſſio vel paſſibilis qualitas declarat hoc areſto. ꝓmo in q̃litatib⁹ corporis: vt albedo nigredo rubedo vel pallor ꝛ ſimiles qualitates ſi cauſantur ex naturali ꝯplexione vel ab egritudine diuturna vel ab eſtu ꝛ diu ꝑmanẽt in ſubiecto tũc vocãtur paſſibiles qualitates: ſed rubedo vel pallor que cauſantur a quibuſdam paſſionib⁹ aliĳs ꝛ nõ diu permanẽt in ſubiecto ille qualitates ſic gñate dicũtur paſſiones Sic etiã demẽtia ira fatuitas ſi

causantur a natura vel alia causa diu permanente et fixa in sbie-
cto tũc vocantur passibiles qualitates: sed si remouẽtur cito a sb-
iecto vel oriũtur a causa nõ permanẽte et fixa tũc vocantur passi
ones vt fatuitas contingens ꝓpter raptum colere in caput cito
mobilis aut ira aut pallor et siles qualitates: latitudo autem di-
cibilium in ista specie ponibiliũ est varia et diuersa: primo in ista
specie ponũtur omnia obiecta sensuum exteriorꝝ vt color cũ suis
speciebus silr sonus cum suis speciebus vt est vox echo Similiter
odor cum suis speciebus: silr sapor et tangibile cum suis spẽbus
vt calidum frigidum siccum humidum et silia Scdo hic ponunt̃
omnia dicibilia significantia qualitates ipius appetit⁹ sensitiui
generatas in appetitu sensitiuoque vocantur passiones appetit⁹
sensitiui vt amor desideriũ gaudium quod causatur ex pulchris
coloribus ex dulci sono delectabili odore et similib⁹ delectatõem
ingerẽtibus. Tristicia spẽs desperatio et siles vt ira iracundia do
lor pallor tremor verecũdia erubescẽtia. Alii etiam volũt ponere
in hac specie omnes qualitates influentiales corporum celestiũ
et virtutes occultas lapidum vt virtus adamantis et magnetis
trahens ferrum et omnes qualitates veneni quibus inficiũtur
homines: melius tamen vt alii volunt ponũtur in scda specie qli
tatis sub naturali potentia vt dictum ẽ prius.

Notandũ est etiã Pro quarta specie

qualitatis ꝙ quarta species est forma vel figura constans circa ꝗ̃
aliquid. Pro intelligentia huius speciei. Notandum ꝙ forma est
dispositio rei vel qualitas a natura vel ab intrinseco rei adueniẽs
terminatiua quantitatis rei scz linearum et superficierum in sb-
stantia corporali per respectum ad formam substantialem que ẽ
intus in re. Sequitur coroliarie ꝙ forma substãtialis ẽ originale
principium quare totum compositum vl' etiam pars eius sic vel
sic formetur. Cum enim forma pfecte dominatur et vincit mate-
riã producuntur in re tota vel partibus rei qualitates pulchre vt
formositas pulchritudo que terminant decenter quantitatem et
superficiem rei. Dixit enim boetius ꝙ forma est exterior dispositõ
decens et pulchra lineatio membrorum Unde et pueri vel parui
sm arestotilem quarto ethicorum dicuntur formosi quia sunt de
center lineati formati et commensurati in superficie corporis. Cũ
autem materia vincit formam et materia dominatur forme pro
ducitur in re et partibus rei formã distorta et turpis et qlitates
turpes vt gibbositas fedus et turpis color strumositas que quali
tates non decenter terminãt superficiem et lineamenta quanti-
tatis rei et corporis. Figura autẽ est dispositio rei vel qualitas ab ex
trinseco rei adueniens vt ab arte terminatiua quantitatis rei ab

extrinseco in lineatione sua et superficie vt quadrangularitas in mensa orbiculare in globo inducuntur ab artifice: rectũ similiter obliquum in linea. Alij dicunt ꝙ forma est qualitas et dispositio sequẽs quãtitatem discretam. Sed figura est dispositio et q̃litas sequens quãtitatem continuam: primum tamen est formalius et intentioni arestotelis et aliorum plus conforme quid sit intelligendum per formam et figuram. Per circa hoc aliquid ↄ̄stans expositores plurimi intelligũt quãtitatem vt sit sensus forma et figura sunt qualitates existentes et constãtes circa quantitatem quia forma est qualitas terminãs quantitatem rei ab intrinseco vt a forma subali rei originaliter. Figura autem est qualitas t̃minans quantitatem ab extrinseco quia ratione artis que est extra rem artificialem. Ars em̃ subiectiue est in intellectu practico artificis. Alij tamen dicunt ꝙ per circa hoc aliquid constãs intelligitur singulare cui insunt qualitates terminantes quãtitatẽ siue ab intrinseco sint tales qualitates siue ab extrinseco. Omnes em̃ qualitates sunt circa res singulares: latitudo aũt huius speciei in dicibilibus que ponũtur in hac quarta specie est hec primo ĩ hac quarta specie qualitatis ponũtur ꝓprie passiones rerum et quãtitatum discretarum et etiam ↄ̄tinuarum exemplũ primi vt par impar abundãs perfectum diminutum que sunt ꝓprie passiões numeri. Nũerus autem est quãtitas discreta: exem̃ scd̃i vt rectum obliquũ que sunt passiones linee: linea em̃ ẽ q̃titas continua sicut triangularitas quadrãgularitas spericum orbiculare rotundum formosum distortum gibbosum strumosum. Canditas in britannicis oblongum quadratũ et similia. Scd̃o in ista quarta specie qualitatis ponũtur omnia dicibilia significãtia dispositões formas et figuras siue naturales siue artificiales vt domus mensa scamnũ vitrum coclear frenum scutella lectus cista et omnia pertinẽtia ad vsum coquine excepto coco et coca que ponũtur in predicamento sub̃e similiter in ista quarta specie qualitatis ponitur bipedale in gallo quadrupedale in equo Sĩr in ista quarta specie ponitur ↄ̄cauũ cõuexum planum que sunt circa superficiem spericam piramidale triangulare quadrãgulare q̃ sunt circa corpus et silĩa. Istis notabilibus sic positis est.

Conclusio responsalis Diffinitio qua

litatis ab arestotile cum suis quatuor speciebus est sufficiẽter et bene assignata. Veritas hui⁹ cõclusionis ptz ex his que dicta sũt.

Arguitur primo Diffinitõ qualitatis

nõ valet ꝓbatur. Nulla diffinitio debet ↄ̄uenire alteri a definito sꝫ ista definitio ↄ̄uenit alteri a definito g̃. Maior est boetij in li

bro definitionum. Minor qr ɔuenit forme subali et differentiis essentialibus per formam enī subalem et differētiam essentialem dicimur quales: ostendit enī porphirius ꝙ differenti a essentialis vt rōnale ꝑdicatur de hoīe in quale essentiale. Dico ꝙ differētia vl' forma accidētalis excludit' per gn̄s definitionis vt forma accidē talis vt dictum est in notabili primo.

Arguitur scdo. Aliqua ē qualitas ꝑm quam nō dicimur quales igitur ꝓbatur quia ꝑ passiones tercie speciei nō dicimur quales vt dr arestotiles in textu: vt ꝑ rubedinē ex verecūdia nō dicimur rubei. Dico verꝫ argūtū ɔcl'. ꝙ ꝑ rubedinē ex verecūdia n̄ dicimur rubei simpl'r et ꝑmanēter lꝫ bn̄ ꝑm q̄d vl' trāscēdēter qr talis rubedo n̄ hꝫ eē ꝑmanēs in facie hominis.

Arguitur tercio. Omnis bona definitio debet ɔuenire cuilibet ɔtento sub definito sed ista definitio nō ē huiusmodi igitur ꝓbatur quia ꝑm qualitatem asini vel parietis nō dicimur quales nec ꝑm hynnibilitatem equi dicimur hynnibiles. Dico verum argumentum cōcludit ꝙ prima ꝑsona scꝫ dicimur debet mutari in terciam personam vt sic dicatur qualitas est ꝑm quam aliquid dr quale accidētaliter.

Arguit' quarto. Definitio qualitatis nō valet ꝓbatur qr ɔuenit omnibus aliis predicamētis accn̄tiū ꝓbatur qr omne accn̄s denominat suum subiectum esse quale accidentaliter. Probatur quia oīe accn̄s ꝑdicatur in quale accidētaliter de suo subiecto vt dr arestotiles modo modus ꝑdicādi presupponit modum essendi. Dico verum argumentum cōcludit ꝙ qualitas denominat suum subiectū accidētaliter absolute et simpliciter sed alia ꝑdicamēta accidentium ꝑdicātur accidentaliter et denoīant eoꝝ subiecta accidētal'r sꝫ nō absolute et simpl'r vt q̄ritas denominat hoīem accidental'r et quātitatiue. Relatio per modū respectus hn̄do se accidētal'r ad suū correlatiuum.

Arguitur quinto. Habitus et dispositio nō ē spēs qualitatis igit' ꝓbatur. Nulla spēs ē ɔplexa sꝫ habitus et dispō ē quoddā ɔplexū igit'. Maior qr spēs ē vl'e: modo vl'e ē q̄ddā inɔplexū vt dictū est in porphirio. Minor qr hītus et dispō ē quoddā ɔiunctū ꝑ ɔiūctionē copulatiuam et: mō ɔiūctio facit ɔplexionē illoꝝ q̄ ɔiūgit. Dico verꝫ argūtū ɔcludit ꝙ hītus et dispō ē quoddā ɔplexū q̄ ad vocē sꝫ n̄ q̄ ad correspōdētiā rei vl' ɔceptus qr eadē qualitas dr habitus et dispositio solum ꝑm magis et minus differerem

Arguitur sexto Habitus nō est species qualitatis igitur: ꝓbatur Nullū generalissimū est spēs: sed habitus est genus generalissimū igitur. Maior quia genus generalissimū est solum genus: vt dicit porphirius Minor patz ex determinatōe arestotilis in textu. Dico verū argumentū ꝯcluderet si hoc esset equali rōne et eadem: modo aliter habitus est genus generalissimū et aliter ē species: inquantum em̄ dicit adiacentiam corporum ē genus gn̄alissimū: sed inquātum dicit habitū acquisitum tunc habitus est spēs qualitatis:

Arguitur septimo: naturalis potentia nō est species qualitatis ꝓbatur Nulla negatio et priuatio potest esse species: sed naturalis impotentia dicit negatōem igitur Maior qꝛ species dicit naturā positiuam differentia em̄ adueniens generi cōstituit speciem et hoc ē quid positiuū Minor qꝛ naturalis impotentia negat naturalem potentiam. Dico verum argumentum ꝯcludit ꝙ naturalis potentia ē quedam negatio quo ad vocem sed nō quo ad rem: valet em̄ tantū naturalis impotētia id est naturalis defectus: sepius em̄ ponim⁹ negatōnes loco affirmationū ꝓpter defectum vocum ꝓpriaꝝ et nominum.

Arguitur octauo: Nulla qualitas est passibilis igit̄ ꝓbatur: nihil patit̄ nisi corpus et subiectū qd̄ suscipit passionē sꝫ q̄litas nō ē subiectū Maior ē nota corporꝝ em̄ ꝓprie ē passio et subiectorꝝ q̄ recipiūt aliquid in se. dicit em̄ ꝯmentator tcio de an̄a Om̄e recipere ē pati. Minor qꝛ qualitas ē accidēs. Accidēs aūt non ē subiectū alicui⁹: sꝫ sub̄a ē subiectū aliorū: vn̄ sub̄a d̄r a sub̄stādo. Dico verꝝ argumentū ꝯcludit ꝙ qualitas non dicitur passibilis qualitas ꝙ ipsa esset subiectum passionis sed quia infert passionem et alterationē sensui: vel quia infertur ab alia passione: vt dictum ē in corollariis.

Arguitur vltimo: figura non est species q̄litatis ꝓbat̄ Illud qd̄ termino vel terminis claudit̄ ē q̄ntitas: sꝫ figura clauditur termīo vel terminis igitur figura ē quātitas. Maior quia claudi termino vel terminis est propriū quātitatis: vt dicit Euclides vt linea clauditur duobus punctis et linea est quantitas. Dico verum argumentum cōcludit ꝙ figura materialiter capta pro superficie clausa vel terminata lineis: sic ē q̄ntitas Sed hic capit̄ figura formaliter ꝓ ipa clausiōe t̄ terminatiōe supꝑficiei et illa t̄minatio fit p̄ q̄litatē et sic figura ē spēs q̄litatis

Sequitur corollarie p̄rio q̄ ponētes quintā speciem qualitatis: vt Marsilius ꝑpter ista dicibilia formosum pulcrū distortum difforme raucū acutum clarū graue: similiter intensū remissū superflue posuit: dicūt q̄ illi quinte spēi qualitatis nō est nomē ꝑprium simplex impositum sicut nec aliis speciebus qualitatis s; circūloquitur per hoc complexū qualitas qualificās ex alia qualitate vt raucū qualificat ex voce: patet veritas huius corollarii: q2 oēs iste qualitates ꝯprehendūtur ꝛ cōtinētur sub voce q̄ vox est in tercia specie qualitatis q̄ est obiectū auditus. Sequitur corollarie scdo q̄ ponentes sextam speciē qualitatis propter differētias essentiales: vt rōnale ꝛ irrōnale superflue posuit patz q2 differentie essentiales sunt in p̄dicamento substantie: ꝛ etiam q2 hic diffinitur qualitas accidētalis differētie aūt essentiales q̄lificant essentialiter. Capiunt aūt isti occasionē suam ex verbis arestotilis in textu cum cōcludit de qualitate. Et fortasse alii q̄ apparebunt modi qualitatis sed qui maxime dicuntur hi sunt q̄ dicti sunt.

Queritur vtrū diffinitō qualiū ꝛ

tres ꝑprietates p̄dicamenti qualitatis ab arestotile sint sufficiēter assignate. Pro intellectōe questōis more nota hec q̄stio duo q̄rit. Primo vtrū definitio qualiū sit ab arestotile bñ posita. Dicit eñ arestotiles in textu: qualia dicūtur que s̄m hec denoīatiua dicūtur vel quomōlibet aliter ab his. Scdo querit Utrū tres ꝑprietates p̄dicamēti qualitatis ab arestotile sint bñ assignate Pro intelligentia partis prime questionis.

Notandum est primo: q̄ postq̄

Arestotiles determinauit de ipsa qualitate in gñe ꝛ spēbus suis Jam ꝯsequēter determiat de ipis qualitatib9 que denoiatiue dicūtur a qualib9. Notandū q̄ per denominatiua intelligūtur in ꝓposito concreta p̄dicamenti qualitat; vt albus niger bon9 fortis iustus ꝛ alia. Diffinitū ergo p̄ntis diffinitōis est quale: ꝓ genere aūt licet nihil ponitur expresse tamē implicite ponitur dicibilia ꝛ valet diffinitio tm̄ qualia: idest ꝯcreta: dicūtur id est sunt dicibilia talia. Duo aūt requirūtur ex aresto. ad qualia. Primuz tenet se ex parte vocis: ꝛ est q̄ ꝯcretum vel denominatiuū debet ꝯuenire cū suo abstracto vel principali in p̄ncipio vocis ꝛ differre ab eo in fine: vt albus ꝛ albedo niger ꝛ nigredo iustus ꝛ iusticia. Scdm qd̄ requirit̄ ad quale tenet se ex parte rei: ꝛ vt alii dicūt ex parte significatōis ꝛ est q̄ abstractū debet dicere formam absolute ꝛ simpliciter. Denoīatiuū aūt dicere eandez formā vt ē in subiecto ꝛ re denoiata a forma abstracti vt fortitudo abstractū

absolute ꝑcat fortitudinē: sed fortis denoīatiuū eius ꝑcat fortitu dinem vt est in subiecto: fortis enī ē homo: fortis in se habēs for titudinem. Qualia aūt sunt duplicia: quedaꝫ ꝓprie dicta ꝛ que dam improprie dicta denoīatiua ꝓprie dicta, sunt que in princi pio vocis cōueniunt ꝛ in fine differunt et cum hoc illam formaꝫ quā ꝑcat abstractū vel principale absolute ꝛ ꝑm se eandē formā eius denominatiuū vel concretū ꝑcat cuꝫ existentia cadētia ꝛ cō cretione ad subiectū: vt iustus respectu huius abstracti iusticia. Alia autem sunt qualia improprie dicta ꝛ illa sunt duplicia: que dam eniꝫ sunt qualia quorū abstractis non sunt nomina impo sita: vt cursor quando nominat cursorem a naturali potentia ad currendū: similiter pugillator dicitur a naturali potentia ad pu gillandum: vt dicetur in scdo notabili. Secundo aliqua dicuntur qualia improprie dicta quādo abstractis eoꝝ sunt nomīa impo sita: sed illud quale vel denominatiuū aut concretū non conue nit in principio vocis cum suo abstracto licet differat ab eo ī fine vt studiosus dicitur quale a virtute: sed v̄tus ꝛ studiosus nō con ueniūt in principio vocis licet differāt in fine Postea dicitur in diffinitiōe q̄ intelligendo qualia: dicūtur denoīatiue accidētalit̄ scdm hec idest ab eoꝝ abstractis ꝛ hoc ꝓprie vel quomōlibet alit̄ ab his idest improprie: exemplū primi vt albus dr̄ quale proprie ab albedine ꝛ iustus a iusticia: exemplū scdi vt studiosus dicitur quale a v̄tute ꝛ cursor a naturali potentia ad currendū ꝛ aptitu dine dr̄ quale Silr̄ pugillator dr̄ quale a naturali potentia ꝛ apti tudine ad pugillandū sꝫ h̄ ē īproprie vt dicet̄ ī scdo notabili latiꝰ

Notanduꝫ scdo: ad intelligendū quō cursor ꝛ pugillator sunt in prima specie qualitatis ꝛ aliqñ ī scda: Sciendum ꝙ cursor dicitur dupliciter: primo ex ꝯsuetudine vel arte currendi: ꝛ sic ille dicitur cursor quia habet ꝯsuetudinē cur rendi ꝛ instabilitatis ex pluribus actibus frequēter ꝛ sepiꝰ reite ratis ꝛ sic cursor est in prima specie qualitatis scilicet sub habitu: ꝛ sic cursor habet abstractum cui ē nomen impositum scꝫ curso ria: ꝛ sic cursoria dicit qualitatem acquisitam ex multis actibus currendi difficile mobilem a subiecto. Scdo aliquis dicitur cur sor a naturali potentia vel agilitate ꝛ ꝓmptitudine ad currendū ꝛ sic illa naturalis agilitas ꝛ ꝓmptitudo ꝛ inclinatio inest hoī a naturali complexione ꝛ virtute celesti que dominabatur in con ceptione ꝛ natiuitate illius hominis. Dicūt enī astrologi in cuꝰ natiuitate ꝛ conceptiōe dominatur luna ꝛ virtus lune ille fit na turalis cursor ꝛ naturalit̄ agilis ad currendum Illi ergo virtuti celesti lune a qua dicitur cursor naturalis nō est vnum nomē ꝓ prium ꝛ simplex impositum: sed vocatur generaliter ex cōplexo

nomine influentia lune Sic siliter aliquis dr pugillator dupliciter Primo ex consuetudine et arte pugillandi: et sic iste pugillator dr q habz ex consuetudine et arte artē pugillandi: et sic pugillator ē in prima spē qualitatis: vt sub habitu et sic pugillator habet abstractū cui ē nomen impositum scz pugillatoria: et sic pugillatoria dicit qualitatem acquisitam ex multis actibus pugillādi difficile mobilē a subiecto. Scdo aliquis dicitur pugillator a naturali potentia promptitudine et inclinatōe ad pugillandū et illa naturalis potentia vel promptitudo inest hoī a complexiōe et a virtute celesti dn̄ante in conceptione et natiuitate hoīs Vn̄ dicūt astrologi in cui natiuitate et conceptōe dn̄atur stella Mercurij ille fit naturalis pugillator et naturaliter agilis ad pugillādū a tali virtute celesti mercurij: cui virtuti celesti non ē nomen proprium vnū et simplex impositū: sed vocatur complexo nomīe et generali virtus mercurij et sic hoc nomē pugillator non habet abstractū cui est proprium nomen impositū vt dictum est. Sequitur corollarie q arestotiles dicens in tertio q cursor pugillator hn̄t abstracta quibus nō sunt noīa imposita: verum ē vt dicūtur a naturali potentia et virtute celesti qr cursor et pugillator dicūt habitū prie spēi qualitatis sic hn̄t abstracta quibus noīa sunt imposita. Intelligitur g definitio qualiū i summa sic. Qualia idest concreta accidentiū: vt albus niger dicūtur scz talia dicibilia q scz qualia l' dicibilia dicūtur denoīatiue accidentaliter fm h. s. abstracta et h proprie vt iustus a iusticia: vl' scz qualia dicūtur qn̄olibz aliter .i. improprie vt studiosus a virtute et pugillator a naturali potentia siliter cursor a naturali potentia l' iclīatōe: intellectus definitiōs pz ex notabilibus

Notādū tercio: q prima proprietas qua

litatis ē habere contrarium: vt calidū quod cōtrariatur frigido: vn̄ enim dixit Boetius contrarietas vbiqz quesita et nullibi nisi i qualitate reperta Ista aūt proprietas non cōuenit omnibus qualitatibus: sciētia enim non habet contrariū proprie sed ignorātia opponitur ei priuatiue: siliter qualitates de scda specie qualitatis: vt hinnibile risibile nō habēt contrarium Siliter qualitates de quarta spē qualitatis etiam nō habent contrarium: vt triangulare quadrangulare. Cōuenit ergo ista proprietas proprie qualitatibus de tercia spē qualitatis vt amaritudo et dulcedo iusticia et iniusticia Vn̄ et postea dicetur cōtraria sunt que sub eodem gn̄e posita sunt Scda spes qualitatis ē suscipere magis et minus Vn̄ suscipere magis et minus ē intēdi: suscipere minus ē remitti. Sequitur g ista proprietas primā: sicut effectus sequitur suā cām: qualitates enim q contrariantur suscipiūt magis et minus. i. intendūtur vel remittūtur Vn̄ intēsio ē per istēris qualitatis i subiecto fortificatio: vn̄ dr quasi intus per gradus perfectōnales tēsio idest extēsio et perfectio Vn̄ aqua tepida i caliditate intēditur quando

gradus in caliditate extendũtur ⁊ fortificatur. Gradus aũt ē gs
perfectionalis alicuius forme accidẽtalis Remissio aũt ꝑ eiꝰ tē
tis qualitatis in subiecto debilitatõ ⁊ fit remissio per remissiõez
⁊ debilitatõem graduũ in aliqua forma accidentali Fit eñ inte
sio per recessum maiorē a suo cõtrario: vt cũ albedo multum re
cedit a nigredine Vñ summe album ē qđ nullum gradũ nigre
dinis in se habet: similiter hoc ē summe nigrum qđ nullũ gradũ
albedinis in se habet. Dicitur eñ tercio topicoꝝ: albius ē quod ē
nigro impermixtius. Cõuenit hec ꝓprietas qualitatibꝰ in con
creto signatis ⁊ non in abstracto Justicia eñ non magis ⁊ minꝰ
dicitur: iustus aũt in ꝯcreto scđm magis ⁊ minus dicitur: vnus
eñ homo ē iustior alio. Ratio quare non cõuenit qualitatibus in
abstracto signatis Abstracta eñ significant formã ꝟm se et abso
lute ⁊ simplicem: essentia autē forme ē inuariabilis: vt dicit Gil
bertus porritanus autor sex principioꝝ. Constat autem ꝙ illud
quod intenditur ⁊ remittitur variatur ꝟm gradus de esse imper
fecto ad perfectius esse ⁊ ecõuerso Cõuenit ergo intensio ⁊ remis
sio qualitatibꝰ in respectu ad subiectũ in quo sunt. Sanitas eñ
existens in homĩe aliquando intenditur ⁊ remittitur. Sequitur
corollarie iste due ꝓprietates nõ sunt ꝓprie q̃litati quarto modo
quia non cõueniũt omni: vt declaratum est superius.

Notãdum quarto ⁊ vltimo: ꝙ tercia

spẽs q̃litatis ē scđm qualitatē simile vł dissile dici: vt duo albi di
cũtur sĩles ꝑ albedinē ⁊ duo nigri dicũtur etiã sĩles ꝑ nigredinē:
sꝫ vnꝰ albꝰ ⁊ alter niger dicũtur dissĩles Vñ ⁊ aresto. dixit. v. me
thaphi. Sĩlia sunt quoꝝ q̃litas ē vna: nõ vna nũero sꝫ vna in spẽ
Jmpossibile eñ ē vnã albedinē nũero esse ĩ diuersis subiectis: dr
eñ. vij. metha. ꝙ idē accidēs ĩ nũero non migrat de subiecto in
subiectũ Sĩlr Boetius dixit ꝙ sĩlitudo ē rerũ differentiũ eadē q̃li
tas: etiã intelligēdo in spē. Notandũ tamē ꝙ aliq̃ dicũtur sĩlia
vel dissĩlia dupliciter. Vno mõ formalr̃ vt rõne sĩlitudinis aliq̃
dicũtur sĩlia: ⁊ rõe dissĩlitudinis aliqua dicũtur dissĩlia Scđo ali
qua dicũtur sĩlia vel dissimilia fundamẽtaliter: ⁊ sic qualitas est
fundamentũ sĩlitudinis vel dissimilitudinis quẽadmoduꝫ q̃nti
tas est fundamentũ equalitatis vł ineq̃litatis Arestotiles in tex
tu post primã ꝓprietatem qualitatis infert vnũ corollariũ: ⁊ ē si
vnum cõtrarioꝝ fuerit quale ⁊ reliquum erit quale: idest si vnũ
contrariorum erit in predicamento qualitatis tunc ⁊ reliquum
erit in predicamento qualitatis. Ratio q2 ꝯtraria debēt poni sb
eodē gñe: vt dicet in postp̃dicamẽtis Jstis notabilibꝰ sic positis ē

Cõclusio respõsalis. Diffinitõ qualitũ

et tres ꝓprietates pdicamenti qualitatis sunt bn̄ assignate Ve ritas cōclusionis patet ex his que dicta sunt in notabilibus.

Arguitur primo: quale nō est diffinibile igitur: ꝓbatur Om̄e diffinibile ē species vl' modū speciei habens: sed quale nō est spēs nec habet modū spēi igitur nō est definibile Maior ē Boetij in libro diffinitōnuz. Minor q2 species dicit habitudinē ad superiora q2 spēs ē generis species: s3 quale dicit habitudinē ad subiectū: quale eni͂ est subiectū aliqua q̄litate informatū. Dico verū argumētum ɔcludit ꝙ quale nō diffinitur diffinitōe ꝓprie dicta sed cōiter dicta: ⁊ ergo nō oportet ꝙ sit species sed etiā quale diffinitur in gn̄e ꝓ omnibus suis inferioribus ⁊ hoc sufficit ad eius diffinitōem.

Arguitur scdo: quale nō est diffinibile igitur ꝓbatur In nulla diffinitione debet ɔmitti circulus: sed in definitione qualis ɔmittitur circulus igit̄ Maior ē arestoti. primo posterioꝝ: ⁊ etiā idem esset pri⁹ ⁊ posterius: notius ⁊ ignotius q̄ om̄ia sunt incōueniētia Minor patet q2 hic diffinitur quale per qualitatē ⁊ etiam prius qualitas ē diffinita per q̄le q2 dictum est Qualitas ē s̄m quam aliquid dicitur quale. Dico ꝙ i rebus absolutis ⁊ in definitione rerū absolutaꝝ nō debet fieri circulus: modo quale denominatur a q̄litate vn̄ quōdāmō relatiue ad qualitatē ⁊ ecōuerso q̄litas ad quale ⁊ etiā circulus ē ꝓhibitus in eodē gn̄e notioritatis q̄liter nō est hic: ordine eni͂ nature q̄litas notior ē quali sed via doctrine ⁊ quo ad nos quale est noti⁹ qualitati.

Arguitur tercio: quale vel cōcretum non denoīatur ab abstracto igitur diffinitio nō valet: ꝓbatur an̄s cedens Abstractū d̄r ⁊ deriuatur a quali vel ɔcreto igitur ꝓbatur an̄s autoritate grāmaticoꝝ qui dicūt ꝙ abstractū venit ⁊ deriuatur a ɔcreto: vt iusticia deriuatur a iust⁹ a genitiuo singulari iusti addēdo cia erit iusticia. Dico vex argumentū ɔcludit ꝙ quo ad formationē noīs ⁊ deriuationis sensualis tūc abstractū deriuat̄ a cōcreto sed quo ad denoīatōez realē ⁊ esse nature tūc cōcretum ⁊ quale d̄r ab abstracto Grāmaticus eni͂ ē artifex vocuz ⁊ ergo formatiōem vocis attendit Logicus aūt in parte ē artifex realis et ergo ea attendit que sunt ex parte rei.

Arguitur quarto: cursor ⁊ pugillator sunt qualia ⁊ habēt eoꝝ abstractis noīa imposita igit̄: ꝓbatur q2 cursor habet hoc abstractū cursoria ⁊ pugillator h3 hoc abstractū

pugillatoria. Dico verum argumentū ꝯcludit ꝙ cursor ⁊ pugil-
lator habēt abstracta quibus sunt nomina imposita: vt sunt ī pri
ma specie q̄litatis sed vt sunt in scd̄a ⁊ dicūt naturales potētias
tūc eoꝝ abstractis vel qualibus non sunt noīa ꝓpria ⁊ simplicia
imposita: vt dictum est in scd̄o notabili.

Arguitur quīto. Diffinitio qualiū nō
valet: ꝓbatur Nulla diffinitio debet dari per disiūctionem: ſȝ de
finitio qualis dat̄ per disiūctionem Maior est arestotilis sexto
topicoꝝ Minor ptȝ ex diffinitiōe in textu. Dico ꝙ nulla diffini-
tio dȝ dari ꝑ disiūctiōeȝ dū illa diffinitio equalit̄ ꝯuēit suis diffi-
nitis: sed quale non conuenit equaliter omnibus qualib⁹: quia
prima particula cōuenit qualibus ꝓprie dictis: scd̄a autem cō-
uenit qualibus improprie dictis.

Arguitur sexto: qualitati nō inest cō-
trarietas igitur: ꝓbatur Cōtraria debēt poni sub eodē genere: ſȝ
qualitas non est in aliquo gn̄e igitur Maior ē arestotilis in diffi
nitione cōtrarioꝝ Minor qꝛ qualitas ē genus gn̄alissimū: gen⁹
aūt generalissimū non est in genere ⁊ predicamēto sed om̄ia alia
sunt in eo ⁊ cōtinentur sub eo. Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ
qualitas in genere non habet cōtrarium sed qualitates contente
sub hoc genere generalissimo contrariantur adinuicem: vt ama-
ritudo dulcedini.

Arguitur septimo: caliditas et frigi-
ditas non sunt qualitates cōtrarie igitur ꝓbatur. Cōtraria mu-
tuo se expellunt sed caliditas ⁊ frigiditas nō expellūt se mutuo
Maior patet ex diffinitiōe cōtrarioꝝ. Minor qꝛ in aqua tepida
est calidum ⁊ frigidū similiter in fusco ē album ⁊ nigrum: vt dꝫ
tercio phisico. Dicitur em̄ ibi ꝙ mediū sapit naturaȝ vtriusqꝫ ex-
tremi. Dico verū argumentū concludit ꝙ contraria in summo
bene se expellunt sed in esse remisso ꝓpatiūtur bene se: ⁊ sic argu
mentum non concludit.

Arguitur vltimo: qualitas non susci-
pit magis ⁊ minus igitur probatur Illud ꝙ suscipit mag̃ ⁊ mi
nus hȝ esse variatum: sed qualitas habet esse inuariabile igit̄: ma
ior quia in susceptione magis ⁊ minus est variatio scd̄m magis
⁊ minus Minor est Gilberti porritani autoris sex principioruȝ
ꝙ essentia forme in inuariabili essentia consistit. Et Arestotiles
ostendit in textu ꝙ iusticia scd̄m se in abstracto non suscipit ma-

gis et minus. Dico verum argumentum cōcludit q̄ qualitas in abstracto significata scdm eius essentiam non suscipit magis et minus sed s'm esse q̄ habet in subiecto sic suscipit magis et min9;

Utrum actio et passio sint p̄dicamēta realiter a seinuicē distincta. Pro intellectōe questiōis more

Notandum est primo: q̄ postq̄ Arestotiles determinauit satis resolute de primis quatuor predicamentis scz substātia: qualitate: quātitate et relatōe Jam breuiter determinat de vltimis sex scz: de actione: passione: situ: habitu: vbi et quando Gilbertus tamē porritanus volens determinatiōez de his sex p̄dicamentis vltimis pfecte ostēdere. Tractatulū de his predicamentis collegit quē noīe sex principiorum nominat Uocat aūt Gilbertus hec p̄dicamēta sex principia p tanto q2 sicut principium apud arestotilē vt in plurimū noīat causam extrinsecam vt efficientem sic hec predicamēta sex importāt respectū extrinsecum ad subiectum: vel ad aliquod aliud extrīsecum. Actio em̄ dicit respectum ad passum. Passio aūt dicit respectum ad agens: et sic in aliis vbi etiam sequitur locum: quando tempus habitus adiacentiā vestimenti ad corpus que omnia sunt extra rem et nō de essentia rerum respectu quorum sunt. Considerātur autem hec sex predicamenta dupliciter Uno modo s'm se et naturā quaz nominant et sic eorum determinatio plus pertinet ad phisicū vel methaphisicum q̄ ad logicum. Scdo cōsiderantur sub rōne dicibilitatis subiiciqilitatis et predicabilitatis et sic in proposito de ipsis determinatur. De actione em̄ et passione in libro de generatione et corruptione determinatur. De situ et habitu in quinto methaphisice: de loco et tempore ex quibus fluunt vbi et quando determinatur in quarto phisicorum. Unde et arestotiles excusando se dicit in textu dictum aūt est de situ in his que ad aliquid sunt quoniam denominatiue a positionibus dicitur. Subiungit de reliquis autez vt vbi quando et habere nihil hic dicetur sed h̄ sufficit q̄ in principio predicamentorum dictum est exemplariter quid vnumquodq3 illorum significat cum dixit. Singulum eorū aut significat substantiam: aut quantitatem: aut qualitatem: etc. Circa itaq3 predicamentum actionis quinq3 generalia sunt inquirenda. Primuz quod est generalissimum predicamenti actionis. Scdm q̄d est questitiuum eorum que in isto predicamento ponuntur. Terciū quis sit modus p̄candi hui9 p̄dicamēti. Quartum quis sit mod9 p̄dicādi. Quintū q̄ sit mēsura ponibiliū ī isto p̄dicamēto. Ad p̄mū dicendū q̄d gn̄alissimū hui9 predicamēti ē

actio inq̄ptum ꝑcat modū fluentem ab agente in passum vt dicetur circa diffinitiōez actionis. Ad scd̄m dicitur ꝙ questitiuo hui⁹ ꝑdicamenti non ē vnū simplex nomen impositū: ſꝫ circūloquit̄ per hoc ꝯplexum quid agit: vt querēdo quid agit Johes rn̄detur cōmedit. Ad terciū dicendū ꝙ modus ꝑcandi huius ꝑdicamēti ē significatōe formali ꝛ essentiali importare actionē formalit̄ Ad quartum dicendū ꝙ aliqn̄ modus ꝑdicandi huius ꝑdicamēti ē ꝑdicari de p̄ma substātia ſm ſe vel eius ꝯcretuꝫ ad questitiuū huius ꝑdicamenti: vt querēdo quid agit socrates: nō rn̄detur ſm se actio in abstracto sed scd̄m ei⁹ concretū: vt legit scribit: sil̄r hec ē falsa legens ē actio: ſꝫ hec ē vera legens ē agens. Ad quintuꝫ dicendū ꝙ mensura ponlbiliū in ꝑdicamento actōis: oīa dicibilia q̄ importāt significatōe formali ꝛ essentiali actionē naturalem ponūtur in isto ꝑdicamēto: vt lego scribo cōmedo ꝛ sic silia Silr̄ eoruꝫ condeclīnia ꝛ participia: vt scribere legere amās scribens cōmedens ꝛ similia. Sequitur corollarie ꝙ licet verba nō ꝑdicantur de prima suba ſm se tamē ſm eoꝝ participia: licꝫ em̄ hec sint inepte ꝑdicatiōes Johānes ē lego: iohes ē scribo: tn̄ iste st̄ apte Jones ē legens: iohes ē scribens: sic etiā verba ꝑdicant̄ per circūlocutionē: vt iohānes qui ambulat est qui cōmedit ponendo ꝙ iohānes ambulando cōmederet.

Notandū scd̄o: ꝙ actio scd̄m Gilbertum porritanū autorē sex principioꝝ diffinitur sic. Actio est ſm quā in id qd̄ subijcitur agere dicimur: vt sectio ē actio: qa scd̄m sectionem dicimur agere in id qd̄ subijcitur nobis in tali actōne Pro definitione actionis intelligenda Sciendū ꝙ diffinitū presentis diffinitōis ē actio humana: diffinit em̄ Gilbertus actiōez quo ad nos hoīes qꝛ ſpēs actōnis ꝑfectiori modo reperiūtur in hominibus ꝙ in alijs rebus. Alique em̄ sunt actōnes ſpūales q̄ reperiūtur in substātijs separatis tm̄: habēt em̄ sube diuine operatōes suas Omne em̄ ens habet operationē sibi propriaꝫ sed iste operatōes sunt ſpūales sicut ꝛ sube diuine ſpūs sunt Intelligentie em̄ superiores decent̄ illumināt inferiores: vt inqt Dionisius Alie sunt operatiōes corporales que reperiūtur in rebus corporalibus: vt in brutis ꝛ ceteris rebus a natura ꝯstātibus vt bruta cōmedūt gn̄ant sed homo qui ē ſpūs et corpus hꝫ vtrasqꝫ actōes ſpūales ꝛ corporales. Melius tn̄ ꝓ diffinito assignaret̄ actō naturalis ꝛ actio dependēs ꝛ per hoc excludit̄ actio diuina vt creatio cui nihil subijcitur. Creatio em̄ fit ex nihilo ꝛ etiā actio diuia vt creatio a nullo alio depēdet nisi a solo deo sicut ꝛ deus a nullo alio depēdet. Si aūt ista definitio debet ꝯuenire cuilibet actioni naturali oꝫ prima ꝑsona dicimur mutari in terciaꝫ: vt sic dicat̄

gorias Arestotilis

Actio est sm quam aliquid dr agere et sic asinus sm actionē suaȝ etiam dr agere. Pro genere autem in definitione actionis licet nihil ponitur expresse tamen implicite ponit forma accidentalis vt sic dicatur actio est scȝ forma accidentalis. Scdm autem Gilbertum duplex est actio quedam anime et quedam corporis Actio anime est que pcedit a forma q̄ non ē totaliter immersa materie sed est forma supergrediēs naturam corporis siue talis forma sit actus corporis siue nō. Sequitur corollarie primo q actiones intelligentiarum dicitur actiones anime in proposito patet quia intelligentia est forma nō immersa corpori vt illuminatio informatio sunt actiones intelligentiarum superiorum respectu īferiorū Silr volicio iuditium de intelligibili sunt operationes anime intellectiue Sed operatio corporis est que materialiter recipitur in passum et fit ab agente corporeo vt secare percutere. Posuit autē gilbertus differētiam inter actionem corporis et anime istam: qr actio corporis necessario mouet illud in quo est. Ratio qr tlis actio est corporis: corpus autem mouetur. Dicitur eñ sexto phicorum omne corpus mobile et omne mobile corpus. Sed actio anime non mouet id in quo est. Actio eñ anime est in anima. Anima āt est immobilis per se Ponit autem gilbertus pprietates actionis quatuor Prima q actio ē in motu Ratio quia forma fluens a mouente est actio et illa fluit ab agente per motum et per consequēs omnis actio est in motu. Scda pprium est actionis inferre passionem in id quod subiicitur: id est in passum Rō quia forma fluēs ab agente causatiue est actio: recepta autem hec forma in passum vocatur passio. Dicitur eñ tercio phicoꝝ vt est huius ab hoc vocat actio vt autem est huius in hoc vocatur passio: capitur autē in ista pprietate abstractum scȝ actionis p concreto id est agētis. Actio eñ nō agit sed agens. Tercia pprietas actionis est q actio ɔtrariatur actioni vt calefacere et frigefacere: similiter vrere et vri et similia. Quarta pprietas pprium est actionis suscipere magis ⁊ minus: vt calefacere similiter frigefacere suscipit magis ⁊ min⁹. Alii tamen adhuc aliam addunt diuisionem actionis q quedaȝ est actio immanēs que manet in re in qua est vt ymaginatio volicio: quedam est transiens que trāsit in materiam exteriorem vt sectio lignorum vel percussio: tamen alii dicunt q illa diuisio cōprehēditur sub prima quia actio immanēs est actio anime ȝ trāsiens est actio corporalis et reꝝ corporalium

Notandum tercio: q sextum predicamentum est passio.

Circa quod predicamentum passionis etiam quinq sunt inquirenda: primum qd est generalissimuȝ huius pdicamenti: scdm quis modus significandi huius predicamenti.

Q

tercium quis est modus predicandi huius predicamenti: quartum quod sit quesitiuum hui⁹ pdicamenti: quintum que sit mēsura ponibilium in isto predicamento. Quantum ad primū: gn̄alissimū huius predicamenti est passio vt dr formam receptam in passum fluentem et causatam ab agente. Mod⁹ autem significādi hui⁹ predicamenti ē significatōe formali importare passionē. Modus autem predicandi est predicari de prima suba. Ad quesitiuū hui⁹ predicamēti vt q̄rendo qd patitur ioānes: rn̄det suspenditur interficitur cōburitur. Quesitiuo aūt huius pdicamenti non est nomē simplex impositum sed circumloquitur per hoc complexū qd patitur. Mensura autem ponibilium in isto predicamēto est. ꝙ oīa dicibilia que significatione formali importāt passionez ab agēte illatam ponūtur in isto pdicamēto vt vri crucifigi suspendi calefieri tristari et similia. Sequitur coroll arie ꝙ licet dicibilia passionem significantia nō predicantur de prima suba ad q̄sitiuū hui⁹ predicamenti per se: tamen cum addito vt ioānes qui suspendit est ille qui patitur. Ego qui pburor sum qui patior.

Notandū quarto et vltimo: ꝙ passio

ſm gilbertum definitur sic passio est effectus illatioq̧ actionis. In definitione passionis cōmuniter passio est definitū. Capiēdo passionem p forma fluente ab agente et recepta in passum vt percussio illata rei percusse dr passio in pposito. Pro genere autem in pposito ponitur effectus vel illatio. Idem enī est in re effectus et illatio. Unde passio dr effectus quia fit seu infertur et causatur ab agente et recipitur in passum. Ista aūt piūctio q̧ in definitōe passionis posita nō capitur copulatiue sed expositiue vt valet tantū sicut id est sic ꝙ illa particula illatio exponit hoc quod est effect⁹. In definitione etiam passionis hoc abstractum actionis capitur concretiue vt valet tantum actionis id est agētis quia passio causatur et fit ab agente in passo. Ponitur ergo in summa definitio passionis sic: passio naturalis est effectus q̧ id est illatio actionis id est agentis. Dicitur autem passio ſm intētionem gilberti trib⁹ modis. Primo capitur passio p introductione forme cū abiectiōe forme pueniētis et sic aqua dr pati cum calefit. Caliditas enī est contra naturam aque. Scdo capitur passio minus pprie et sic capitur passio p introductione vnius forme et abiectione alterius siue talis forma introducta sit cōueniens siue disconueniēs et h̄ modo patitur tam ille qui egrotat ꝙ ille qui sanatur. Tercio capit̄ passio cōmuniter put nominat receptionem alicui⁹ forme in aliquo sine abiectione alterius forme et hoc modo tercio pati nō est aliud nisi recipere. Patin enī grece est recipere et sic cōmētator dr tercio de anima ꝙ omne recipere est pati et sic. Alii dicūt ꝙ passio

est duplex quedam saluatiua et quedam corruptiua Passio salua
tiua cum subiectum suscipit aliquid quod est de perfectione sus
cipientis vt anima suscipiens scientiam rerum vel alias qlitates
perfectiuas. Passio autem corruptiua ē quando subiectū suscipit
aliquid quod est de corruptione rei vt suspendi ꝯburi. Unde ꝛ cō
mentator dixit quinto phicoꝝ: ꝙ passio ē transmutatio nocēs ꝓ
prietates autem ipius passionis sunt tres. Prima habere contra
rium. Calefieri eñi quod dr passionem ꝯtrariatur frigefieri Scda
ꝓprietas ꝙ passio suscipit magis ꝛ minus calefieri eñi quādoqꝫ
ē magis quandoqꝫ autem minus. Tercia ꝓprietas ꝙ proprium
ē passionis inferri ex agente et hoc tangit gilbertus in definitōe
passionis cum eñi dixit effectus dr ꝙ passio effectiue ē ab agente:
cum vero dr illatio tangit ꝙ forma recepta in subiectum quod su
biicitur vocat passio. Istis notabilibus sic positis ē.

Conclusio responsalis ista. Actio et

passio sunt pdicamenta realiter distincta patet veritas cōclusiōis
in predicamētis similiter in quinto methaphisice vbi arestotiles
ponens numerum pdicamentoꝝ ponit actionem et passionē esse
distincta predicamenta et patet etiam qꝛ habent spēs distinctas
et modos significandi et pdicandi formalit distinctos vt dictuꝫ
ē in notabilibus et ista sufficiunt et requirūtur ad distinctionem
formalem pdicamētorum

Arguitur primo: actio et passio non

sunt predicamenta distincta igitur ꝓbatur quia illa que sunt idē
in motu non sunt distincta sed actio et passio sunt idem motꝰ igr.
Maior quia ydemptitas tollit distinctionem Minor est aresto.
tercio phisicoꝝ. Dico verum argumentum concludit sunt vnus
motus materialiter sed nō formaliter modo predicamēta distin
guuntur formaliter: dr eñi arestotiles tercio phisicorum ꝙ forma
fluens in motu vt est huius ab hoc dr actio: et vt est huius i hoc dr
passio. Unde et arestoteles dr ꝙ eadē ē via ab athenis ad thebas
et a thebis ad athenas materialiter sed nō formaliter. Similiter
est idem spaciuꝫ per qd ascendimus et descendimus materialit
sed nō formaliter. Un̄ et ascendere nō ē descendere et econuerso:

Arguitur scdo: actio nō est genus ge

neralissimum igitur ꝓbatur. Nullum genus generalissimum hꝫ
genus supra se sed actio habet genus supra se igitur Maior quia
genus generalissimum ē primū: modo primo non datur prius.
Minor. Actio hꝫ supra se mutatōem qꝛ ois actio ē mutatō sꝫ nō

omnis mutatio est actio. Probatur quia passio etiam ē mutatio et passio nō est actio. Dico verum argumentum concludit ꝙ mutatio est superius ad actionem et passionem sed non ē vniuocum sed equiuocum quia omne nomen verbale terminatum in tio ē quoddam equiuocum vt dr̄ sexto topicorum.

Arguitur tercio. Actio non ē genus generalissimum igitur ꝓbatur. Nullū genus generalissimum hꝫ gn̄s supra se sed actio habet genus supra se igit̄. Maior est Porphirij genus em̄ generalissimum est supra quod non est aliud superueniēs. Minor patet qꝛ effectus est cōmunius et superius ꝙ actio minor ꝓbatur quia omnis actio est effectus sed nō omnis effectus est actio: passio em̄ est effectus vt dictum est in definitiōe passionis: et passio nō ē actio. Dico verum argumentum cōcludit ꝙ effectus est cōmunius et superi⁹ ꝙ actio sed nō quidditatiue ꝛ essentialiter sed accidentaliter effectus em̄ formaliter dr̄ respectū modo respectus est accn̄s dr̄ em̄ effectus respectum ad causam.

Arguitur quarto. Actio nō est genus generalissimum igitur ꝓbatur. Omne genus est vl'e sed actio nō est vniuersale igitur. Maior est porphirij qui diuidit vl'e in gen⁹ speciem et alia vniuersalia. Minor ꝓbatur quia vniuersale ē qdam commune sed actio est quoddam singulare et singularium dicitur em̄ primo methꝭce: ꝙ omnes actiones generalissime et operationes sunt singularium. Dico verum argumentū cōcludit ꝙ hec vel ista actio ē singularium. Actio tamen in genere et ī cōmuni sumpta est vniuersalis et sic arḡtum nō ꝯcludit.

Arguitur quinto. Non omnis actio ē in motu igitur prima ꝓprietas actionis non valet: probat̄ aņs velle intelligere et speculari sunt actiones vt notum ē et nō sunt in motu ꝓbatur: dr̄ em̄ septimo pħicoꝝ ad partem intellectiuam nullus ē motus. Dico verum argumentum cōcludit ꝙ ad partem intellectiuam nō est motus verum est capiendo motum ꝓprie sꝫ capiendo motum cōmuniter ꝓ operatione agentis gn̄aliter tūc ad partem intellectiuam est motus quia intellectus cum ē fact⁹ in actu per spēs intelligibiles tunc iudicat de suo obiecto: et ista iudicium et habent similitudinē quādam motus

Arguitur sexto. Facere et pati nō re- cipiunt contraria ꝓbat̄ ꝯtraria dn̄t poni sub eodem gn̄e: sꝫ facere et pati nō ponūtur sub eodem gn̄e igit̄. Maior ē arestotelis ī de-

finitione ꝯtrariorum. Minor agere ē in actione et pati in passione. Dico verum argumentum concluderet: si et in ꝓprietate deberet teneri copulatim sed debet teneri copulatiue vt scȝ ꝓprietas valeat tm̄ actiones cōtrariātur actionibus et passiones passiōib⁹ vt dictum est in ꝓprietate.

Arguitur septimo. Actio nō suscipit magis et minus nec passio igitur ꝓprietas actionis quarta non est bene assignata ꝓbatur antecedēs quia sic sequeretur ꝙ verba possent cōparari quod ē falsum et contra grāmmaticos ꝓbatur sequela. Illud ꝯparatur quod suscipit magis et minus sed verba suscipiunt magis et minus. Maior est vna conditio cōparatōis apud grāmaticos. Minor est gilberti in textu verba multa significant actionē. Modo actio suscipit magis et minus. Dico verum argumentum concludit ꝙ verba cōparantur significatione sed non vocis formatione quia nō habent vocem abilem ad comparandum vel etiam. Dico ꝙ verba possunt ꝯparari per circumlocutionem: vt amo magis amo maxime amo.

Arguitur vltimo: actio est in agente ergo non in paciente: vt dīt gilbertus ꝓbatur. Omne quod fluit et ꝓcedit ab aliquo in aliud est in eo a quo ꝓcedit sed actio ꝓcedit ab agente in passum igitur. Maior ē nota quia aliquid intelligit̄ esse prius in illo a quo fluit ꝙ̄ i illo in quod suscipitur. Minor qr agens agendo ꝓducit actionem et agens est causa actionis vt dīt gilbertus in textu. Dico verum argumentum concludit ꝙ actio bene est in agente causatiue et effectiue sed receptiue et susceptiue est in passo. Sequitur corollarie ꝙ nō implicat actionem nō esse in agente et etiam in passo scđm diuersum modum essendi in: vt actio ē in agente causatiue et effectiue sed receptiue et subiectiue est in passo.

Utrū predicamenta quatuor vltima scȝ. Quando vbi situs et habitus a Gilberto porritano sint sufficienter assignata. Pro intelligētia questionis more.

Notandum est primo: ꝙ circa predicamentū quando quinqȝ gn̄alia sicut in aliis predicamētis ꝓpt̄ luciorem institutionem sunt inquirenda et determināda primum qđ ē gn̄alissimū huius p̄dicamēti scđm quod sit quesitiuum hui⁹ p̄dicamēti: tercium quis sit mod⁹ p̄candi formalis hui⁹ p̄dicamēti quartū quis sit modus p̄dicādi huius p̄dicamēti quintum que ē

mensura ponibiliū in isto p̄dicamēto. Quantū ad primum dōm quod gn̄alissimum huius p̄dicamenti est qn̄ incptum dr quoddā accidens derelictū in re tp̄ali ex eo quod tp̄s mensurat rem temporalē Ad scdm dicendū quod quesitiuū huius predicamenti est qn̄ interrogatiue sumptū querens rem esse in tpe. Ad tercium dicendum quod modus significādi huius p̄dicamenti est significatione formali significare quoddā accn̄s quod relinquitur ī re tp̄ali ex eo quod tp̄s mensurat rem temporalem. Ad quartū dr quod modus predicandi huius p̄dicamēti ē p̄dicari de prima suba ad quesitiuū huius predicamenti vt querendo qn̄ ioānes vel rex venit. Respondetur hodie heri. Ad quintū dicēdum quod mensura ponibiliū in isto p̄dicamento ē quod omnia dicibilia quibus ɔuenit modus p̄dicandi et modus predicādi huius p̄dicamēti ponitur in isto predicamēto vt hodie heri cras similiter. Anno domini. M. d. iiij. Similiter añ festum pasce post diem sancti martini: post quatuor septimanas ante viginti dies Illa eñ omnia cō ueníenter respondētur de prima suba ad quesitiuū huius p̄dicamenti vt qn̄ ioānes venit rn̄detur ante sex septimanas Gilbertus aūt porritanus sic diffinit qn̄ Quando ē quod ex adiacentia tp̄is relinquitur in re temporali. Pro qua definitione intelligēda. Sciendum quod res temporalis ē que tempore īcipit et tempore deficit et sic omnia gn̄abilia ⁊ corruptibilia dicūtur res temporales sed illa diuina nō dicūtur res temporales quia nō mensurantur tempore nec tempore deficiēt dr eñ quarto phicorum. Eterna nō sunt ī tempore nec actiones eoꝝ. Consurgit autem vel causatur quando in re temporali ex eo quod tempus mēsurat talem rem Sicut in simili ex positione pedis in arenam vel puluerem relinquitur quoddam accn̄s in puluere vel arena quod dr vestigium et ex eo quod aliquis perfunditur aqua vel aliquo humido relinquitur quoddā accn̄s in eo quod dr humidꝰ Sic etiam ex eo quod tempus mensurat res tp̄ales relinquit accn̄s in re temporali quod vocatur quando Pro gn̄e aūt in definitione qn̄ ponitur forma accidentalis vel accidēs valebit ergo definitio qn̄ tm̄ Quando scz est accn̄s qđ ex adiacentia temporis relinquit in re tp̄ali. Distinguitur aūt triplex mensura rerū a philozophis scz eternitas euiternitas et tempus ꝓprie dictum. Eternitas est mensura rei que in se ē immutabilis nec mutabilitati subiecta vt est causa prima. Unde et dr eternum quasi extra terminos principij et finis. Euiternitas autem est mensura rei que scdm se eēt mutabilis tamen mutabilitati nō ē subiecta vt sunt sube diuine separate. Uñ et dixit plato in persona summi dei loquens ad intelligentias et angelos superiores qui sunt domini inferiorum intelligentiarum et angelorum O dij deoꝝ quorū pater opifex qz ego natura quidem mutabiles voluntate aūt mea sic ꝑmanetis

quod em̄ bona ratione vinctum est et compositum dissolui velle non est dei. Tempus autem est mensura rerum generabilium et corruptibilium vt dr quarto phisicorum. Scdm autem gilbertuz quando est triplex scz quando presens: quando preteritum et qn futurum. Presens vt esse hodie esse nūc: preteritum fuisse heri: futurum vt esse in futuro. cuius diuisionis ratio est ista quia quādo consequitur tempus: constat aūt q tempus est triplex vt ostēdit quarto phico presens preteritum et futurum. Proprietates aūt ipsius quando sunt tres. Prima quando non habet contrarium. Scda quando non suscipit magis et minus. Ratio illarū duarū ꝓprietatum quia quando sequitur tempus modo tempus nō hz contrarium nec suscipit magis et minus ergo nec quando quod consequitur tempus. Tercia ꝓprietas quando esse in omni eo q incepit esse id est in omni re temporali. Dico notanter in omni eo quod incepit esse in tempore ꝓpter substantias diuinas que non mensurantur quando nec tempore quia non inceperunt factiōe phisica sed creatione aut sola emanatione Gilbertus tamē adhuc ponit aliam diuisionem quando quia quoddā ē quando simplex vt esse in instanti et quoddam est quando compositum vt esse in anno esse in mense.

Notandū scdo Circa predicamētum vbi etiam quinqz generalia ꝓ institutione iuniorum sunt inquirenda sicut et factum est circa alia predicamenta: primum quod est generalissimum huius predicamēti. scdm quod est questiuuz huius p̄dicamenti: tercium quis sit modus significandi hui⁹ p̄dicamenti: quartum quis modus predicandi: quintum que est mensura possibilium in isto predicamento. Ad primum est dōm q genus generalissimū huius predicamenti est vbi inquantū dr respectum in re locata ex eo q locus circūdat ꝛ mensurat rem locatam Ad scdm dicendum q questiuū est vbi interrogatiue sumptum vt querit de habitudine locali rei locate respectu loci: et sub vbi etiam continentur alia aduerbia localia questiua loci vt quo qua vnde. Ad tercīuz dicenduz q modus significandi hui⁹ predicamenti est significare significatione formali respectum derelictum in re locata ex eo q locus mensurat ꝛ circumscribit locatū Ad quartum dicendum q modus predicandi huius p̄dicamenti est predicari de prima subā ad questiuum huius predicamenti vt vbi ē ioānes: rñdet in ecclesia in domo in foro. Ad quintū dicēdū q mensura possibilium huius p̄dicamenti ē hec omnia dicibilia que significatione formali important formam et naturam hui⁹ p̄dicamēti et q̄ p̄dicāt de p̄ma subā ad īnrogatōez factā p q̄stiuū h⁹ p̄dicamēti oīa ponūt ī isto p̄dicamēto vt eē ī foro esse in domo

dicit esse viginti miliaribus ab hinc: esse cracouie esse rome et tribus miliaribus a cracouia et similia.

Notandum tercio q gilbertus Porritanus ita diffinit. Ubi est circumscripcio corporis a circumscriptione loci pcedens. Sciẽdum q ista definitio vbi nõ ẽ definitio quidditatiua sed potius causalis. Uult itaq gilbertus porritan⁹ dicere q vbi ẽ quoddam accñs causatum. In re locata ex eo q locus circumscribit et circũdat locatum sicut em qñ dr accñs quoddam derelictum in re temporali ex eo q tpus mẽsurat rem tpalẽ sic eodem mõ est de vbi ex eo q locus circũscribit locatũ. Intelligitur ergo definitio ipius vbi sic vbi ẽ circumscriptio corpis id ẽ quoddam accñs respectiuum derelictum in corpore circũscripto et locato a circũscriptione et circũdatione loci pcedens τ causata In ista definitione tangũtur duo. In eo em quod dr circũscriptio corporis tangit materia et subiectum circa quod est vbi: qr sicut corpora per se sunt in loco sic et vbi pprie est corporum. Scdo in definitione vbi tangitur causa efficiens ipius vbi cũ dr a circumscriptione loci pcedens. Species autem ipsius vbi fm gilbertũ sunt due scz vbi simplex et vbi cõpositum. Ubi simplex vt esse in principio in medio vel in fine. Ubi autem cõpositum vt esse in ecclesia: esse in ciuitate. Dicit em gilbertus q vbi simplex ẽ quod pcedit et oritur a loco simplici. Ubi cõpositum quod orit a loco cõposito: locus aũt simplex ẽ locus punctoꝝ et hoc ẽ esse in pncipio in medio vel in fine. In linea em sunt puncta quedam tminãtia vt punctus qui ẽ in principio et in fine linee sicr pũctus cõtinuãs in medio linee qui cõtinuat τ iũgit vnam partem linee cum alia Locus aũt cõpositus est locus corporũ de quo loco dr arestotiles quarto phisicoꝝ: q locus ẽ vltima superficies corporis cõtinẽtis Assignat aũt gilbertus duas pprietates vbi Prima nõ habere cõtrarium. Scda nõ suscipere magis et minus. Ratio illaꝝ pprietatum quia vbi sequitur locum sed locus non habet contrarium nec suscipit magis τ minus ergo nec vbi. Posset tamen supaddi tercia pprietas que est q vbi est in omni locato sicut em locus cõtinet omne locatum sic vbi quod sequitur locum est circa omne locatum.

Notandum est tercio: q nonum predicamentum in ordine est positio Unde circa predicamẽtũ situs p iuniorum institutione quinq generalia sunt inquirenda que τ quesita sunt circa alia predicamenta. Primũ quod sit gñalissimũ h⁹ pdicamẽti. Scdm qd sit qstitũ h⁹ pdicamẽti. Terciũ qs sit modus pcãdi h⁹ pdicamẽti. Quartũ qs mod⁹ pdicãdi h⁹ pdicamẽti.

Quintum que sit mensura ponibiliũ huius p̄dicamenti. Ad pri-
mum dicendũ est. q generalissimũ huius p̄dicamenti est positio
que dicit ordinatõẽ partiũ ⁊ situm in toto per ordinatõem que
est a natura vt dicetur inferius. Ad scd̃m dicitur q questiuũ nõ
habet nomẽ simplex ei impositũ sed circũloquitur per hoc com
plexum quomõ est hoc situatum: nõ inquãtum querit modũ si
tus qualificatiuũ scilꝫ bonitatem vel ɔueniẽtiam ⁊ maliciam
vel discõueniẽtiam: sed vt querit ordinatõem partiũ in toto in
ordine quo ad locum. Ad tercium dicẽdũ q modus significan-
di huius p̄dicamenti est significare ordinatõem partiũ in toto ĩ
ordine ad locũ. Ad quartũ dicendũ q modus p̄dicandi huius
p̄dicamenti est predicari de substantia adquesituum huius p̄di
camẽti: vt querẽdo qualiter Johãnes ẽ situatus respõdetur stat
iacet sedet. Ad quintum ẽ dicendũ q mẽsura ponibilium ĩ isto
p̄dicamento ẽ: omnia dicibilia quibus ɔuenit modus significã
di ⁊ p̄dicandi ipsius situs ponũtur in isto p̄dicamento: vt sedere
stare iacere statua colũna trabs vt dicetur inferius. Gilbertus au
tem diffinit sic positõem Positio ẽ quidam situs partiũ ⁊ genera
tõis ordinatio vt sessio statio. Subiũgit in textu scd̃m ordinatio
nem partiũ. Alia dicũtur stantia vel sedentia vel aspera ⁊ leuia.
Pro cuius defintõis intelligentia: diffinitum p̄ris definitio-
nis est positio Vñ positio capitur duobus modis. Primo vt po-
sitio dicit ordinatõem partiũ in toto respectu alicuius termini
cõmunis qui est p̄ncipiũ vnius partis ⁊ finis alterius ⁊ sic po
sitio pertinet ad quantitatẽ. Scd̃o positio capitur vt dicit ordi-
nationem partium in toto in ordine ad locum ⁊ ita capitur hic.
Unde positio designat triplicem ordinationẽ. Primo ordina
tionem partium in ordine ad locum. Scd̃o ordinatiõẽ partiũ
inter se. Tercio ordinatõem partium in toto ⁊ illa ordinatõ par
tium melius ⁊ distinctius apparet in toto etherogenio q̄ homo
genio. Vñ totum homogeniũ est totum cuius partes cum toto
sunt eiusdem nature ⁊ rationis vt sunt elemẽta: quelibet enim
pars aque est aqua ⁊ quelibꝫ pars ignis ẽ ignis. Sed totũ ethe
rogeniũ est cuius partes nõ sunt eiusdem nature ⁊ rõnis cũ to-
to vt homo: partes eñ hominis nõ sunt eiusdem nature cũ hõie
⁊ rõnis: quia caput nõ est homo nec digitus est homo Totum au
tem etherogeniũ est duplex: quoddam naturale ⁊ quoddã arti-
ficiale Naturale vt homo asinus equus. Artificiale vt domus.
Sequitur corollarie q licet taꝫ in toto homogeneo q̄ etheroge-
nio est ordinatõ partium: in toto tñ etrogeneo magis manifeste
apparet distinctio ⁊ diuersa situatio partium ⁊ ordinatio q̄ ĩ to-
to homogeneo vt patet in homine vel alio animato respectu aq̃
vel ignis In diffinitõe aũt positiõis situs habet se per modũ ĝe

neris et notioris quod positionis ponitur autem partium ad significandum imediatum subiectum positionis: quia positio principaliter dicit ordinationem partium in toto que proprie inest partibus per compositionem quam habent in compositione totius: cum autem in definitione positionis additur in fine et generationis ordinatio illa coniunctio et non debet capi copulatiue sed expositiue: vt scilicet illa particula generationis ordinatio declarat et exponit particulam precedentem scilicet situs partium: et sic definitio positionis secundum istam expositionem solum datur de positione naturali et valet tantum positio est situs partium et idest ordinatio generationis sic quod partes in toto habeant talem positionem quam natura eis dedit et instituit vt patet in leui et graui. Natura enim ponit leue sursum et graue deorsum. Alii tamen dicunt quod est communius quod ista definitio situs datur et de his que habent positionem ab arte et etiam a natura. Dicunt enim cum Gilbertus dixit quod positio est situs partium tetigisset positiones artificiales vt trabs columna: cum vero dixisset generationis ordinatio tetigisset positiones naturales: vt leue graue asperum et has positiones que fiunt a consueto motu nature: vt sessio statio. Expositio tamen prima de positione naturali magis videtur esse de intentione Gilberti tanquam de principali et prima ria. Ars enim sequitur naturam: vt dicitur secundo phisico. Sequitur corollarie primo quod positio rerum est triplex: quedam simpliciter a natura: vt graue leue asperum. Quedam sunt a consueto motu nature: vt sessio statio. Quedam autem ab arte: vt columna trabs et similes. Et licet Gilbertus porritanus loquitur de positione naturali tantum: tamen per hoc non negatur quin etiam alique sint positiones artificiales. Sequitur corollarie quod licet Gilbertus dicit in textu quod sedere et stare non sunt positiones sed dicuntur denominatiue a positionibus vt sedere a sessione et stare a statione: verum est per se et proprie: tamen sedere stare dicuntur positiones reductiue inquantum reducantur in eorum abstracta que sunt sessio statio. Species autem positionis sunt plures. Quedam est positio simpliciter a natura: vt graue leue. Quedam est positio a consueto motu nature: et quedam est positio ab arte: vt columna trabs. Proprietates autem ipsius positionis sunt tres. Prima non habere contrarium. Secunda non suscipere magis et minus. Tercia proprietas positionis est substantie proxime assistere: pro qua proprietate intelligenda. Notandum quod assistere capitur dupliciter. Uno modo proprie scilicet quod existat circa aliud et non inhereat ei: vt vna substantia potest assistere alteri substantie: et hoc modo neque positio neque aliquod accidens dicitur assistere substantie quia omne accidens inheret subiecto. Dicitur enim accidens quasi cadens ad aliud vt ad substantiam. Unde dicitur quarto metha. Accidentis non est esse sed inesse. Secundo aliquid dicitur assistere capitur

do assistere cōiter qd scilʒ causatur ab aliquo extrinseco ꝯparato ad subam vel qd causatur a substātia cōparata ad aliquod extrisecū dr assistere sube ⁊ de cui⁹ rōe nō ē esse in alio sed etiaʒ esse ad aliud: ⁊ hoc modo po[?]tio ⁊ alia accidentia que importāt respectum dicūtur assistere substātie: vt est relatio habitus vbi quando Qdō inter oīa ista ⁊ talia positio ipsa dicitur primius assistere substātie. Ratio quia positio non soluʒ dicit respectiue ad aliqd extrinsecum scilicet ad locum sed etiam dicit respectum partiuʒ substantie inter se ⁊ ad suum totum qui respectus propinquior ē ꝙ respectus ad extrinsecum solum. Partes em̄ substātie sunt intrīsece substantie ⁊ ad totum quod cōponūt et sic sunt ad aliud intrinsece. Sequitur corollarie ꝙ relatio positio habit⁹ vbi quādo: similiter actio et passio non dicuntur ideo assistere substantie ꝙ non inhererent substantie: hunc em̄ errorem retractauit Gilbertus Porritanus in concilio Niceno: sed dicuntur assistere substantie: quia inherent substantie et vltra hoc dicuntur assistere et importare respectum ad aliquod aliud: ⁊ sic ipsis cōuenit inesse et adesse.

Notandū quarto ⁊ vltimo: vltimum ⁊ decimum ꝑdicamentum ē habitus Circa qd ꝑ institutione iuniorū etiam quinqʒ sunt inquirēda sicut circa alia ꝑdicamenta. Primū quod est generalissimū huius ꝑdicamēti. Scdm qd est q̄sitiuū huius ꝑdicamēti Tercium quis est modus significādi huius ꝑdicamenti. Quartum qd inquiritur quis sit modus ꝑdicandi huius predicamenti. Quintum que sit mensura ponibiliū in isto ꝑdicamento. Quantuʒ ad primū dicendum ē ꝙ gn̄alissimū huius ꝑdicamenti est habitus vt dicit adiacentiaʒ eoꝝ que circa corpus sunt: vt dicetur inferius. Ad scdm dicendū ꝙ quesitiuū huius ꝑdicamenti non est simplex nomē sed circūloquitur per hoc complexum qualiter ē hoc hītuatuʒ nō querendo modū qualificatiuū si bene vel male sed querit adiacentiaʒ habitus ad corpus. Ad tercium dicendū ꝙ modus significādi huius ꝑdicamēti est significatōne formali significare quoddam accidens quod sequitur adiacentiā vestimenti ad corpus vt dicetur in diffinitōne habitus. Ad quartū dicendū ꝙ modus ꝑdicandi huius predicamēti: est predicari de prima substātia ad quesitiuū huius ꝑdicamenti: vt querendo quomodo Johānes est habituat⁹ respōdetur loricatus calceatus birretatus. Ad quintum est dicenduʒ ꝙ oīa dicibilia ponuntur in isto predicamento quib⁹ ꝯuenit modus ꝑcandi formalis ⁊ mod⁹ ꝑdicādi hui⁹ ꝑdicamēti diffinit ak Gilbert⁹ habitū sic Habitus est corpoꝝ vel eorum que circa corp⁹ sunt adiacētia. In qua definitōe habitus adiacentia ponit̄ loco

gorijs. Pro qua diffinitionis habitus sciendum q ista diffinitio habitus nō est diffinitō quidditatiua et essentialis sed potius causalis Uoluit ergo Gilbertus dicere q habitus nō est adiacentia essentialiter et formaliter: sed q habitus causatur ex adiacētia vestimenti ad totum corpus vel maiorem partez corporis: vl' etiā aliquādo ad minorem partē corporis vt dicetur inferius Pro q sciendū q habitus sunt duplices: quidā sunt habitus respicientes totum corp⁹ vel maiorem partem corporis: vt tunicatio vel tunica pallium vel palliatio: tunica enī et palliū regūt maiorem partem corporis. Alij aūt sunt habitus qui nō respiciūt totū corpus nec maiorem partē corporis sed minorē vt calceatio vel calceus annulatio vel annulus Annulus enī respicit digitū vel manuz et calceus pedem: similiter birretū cingulus pera respiciunt minorem partem corporis. In ista ergo defīnitiōe habitus tanguntur ambe spēs habitus Cū enī dicitur est adiacentia corporū tangitur habitus qui respicit maiorē partem corporis Cū vo dicitur vel eorū que circa corpus: tāgitur habit⁹ qui respicit minorem partem corporis. Sequitur corollarie q dicibilia pdicamēti habitus nō hnt pria nomīa simplicia et pmitiua: oporz ergo fingere noīa: vt armatio ab armis calceatio a calceo tunicatio a tunica. Sūt aūt spēs due ſm Gilberū circūlocutiue: vt habitus respiciens maiorem partem corporis et bitus respiciēs minorē partem corpis siue illi habitus sint per modū ornatus: vt palliatio vel palliūz siue per modū deornatus vt larua caruisbriuij. Sequitur corollarie q dicibilia huius pdicamēti ſcant habitus ab extrinseco adiacētes hoī et per hoc excludūtur crines cutis q adiacent p modū ptinuati cū homine: quia crines et cutis adherēt homini et sunt cōtinuata cū hoīe. Sequitur corollarie tercio q brutorū et rerū inanimatarū et sculptarū pprie non sunt habitus Aīalium tñ brutorū ornamenta referēdo ea ad hominē et q̄rū sunt ad vsum hoīs dicūtur habitus: vt ornamēta equi sella frenū calcar et sīlia. Propetates aūt habit⁹ ſm Gilbertū sūt tres: pma nō habere contrarium: scda nō suscipere magis et minus incertum magis et minus dicūt intensionē et remissiōem sed vt dicūt pluralitatē aut paucitatē. Miles enī vel eques in bello ē armatior pedite quia eques plura arma requirit Tercia pprium ē habitui esse in pluribus vt in habente et habitu: idest in illo quod est circa corpus In habente subiectiue et in habitu causatiue: ex adiacentia enī vestimēti ad habentem causatur habitus. Unde et dixit in textu proprium est habitus in plurib⁹ esse: vt in corpore et in his que circa corpus sunt Potest aūt idez esse in diuersis scdm diuersum moduz essendi et sic contingit in pposito Istis itaq notabilibus sic positis est.

Cõclusio responsalis ista: vltima predicamenta quattuor quando vbi situs et habere sunt sufficienter assignata patet ex dictis.

Arguitur primo: ista sex predicamẽta non sunt principia igitur male Gilbertus vocat ea sex principia. probatur: pncipium nõ habet prius et est pmum: sed ista pdicamenta habent prius igitur Maior qz pncipium ẽ pmum alicui⁹ gñis Minor qz ista sex pncipia causantur ab aliis: vt actõ a agẽte: vbi a loco: quãdo a tempore et sic de aliis. Dico verũ argumẽtum ocludit q ista vltima sex pdicamẽta ñ sũt pncipia in genere cause formalis respectu inferiorum: sed sunt bñ pncipiata in genere cause efficientis Omne enim accñs dependet a subã effectiue nouem tñ gña accidentium sunt pncipia formalia respectu suorum inferiorum:

Arguitur scdo: vbi et quãdo nõ sunt

genera generalissima igitur: probatur Omne genus gñalissimũ est vniuersale et pdicabile de suis inferiorib⁹: sed vbi et quãdo nõ sũt vlia nec pdicantur de suis inferiorib⁹ Maior ẽ nota quia decem genera gñalissima sunt vlia Mõ qõlibet vle est pdicabile: dicit enim pmo posteriorum Uniuersale est vnum in multis et vnũ de multis. Minor quia vbi et quãdo sunt sinkatbegreumata mõ sinkathegreumata nõ pdicantur. Qz aũt vbi et quãdo sunt sinkathegreumata qa sunt aduerbia: mõ aduerbia sunt sinkathegreumata sicut et omes partes indeclinabiles: vt dicit Petrus hispanus in pmo tractatu. Dico verũ argumentũ ocludit q vbi et quando licet non pdicãtur per se tamẽ cum addito: vt socrates existẽs hodie est existens quãdo: et socrates existẽs Cracouie ẽ existẽs vbi. Sequitur corollarie q vbi et quando inq̃tum sunt gña gñalissima nõ sunt aduerbia quorum significatio pz ex his q̃ dicta sunt

Arguitur tercio tempus nõ adiacet

rei temporali igitur probatur añs: omnis passio adiacet illi cuius est passio: sz tempus nõ ẽ ppria passio rei temporalis igit. Maior est nota qz mensura adest suo mensurato: modo ppria passio est quasi mensura sui subiecti Minor patz quia tempus ẽ ppria passio motus celi: vt dicit octauo phisicorum Mõ motus celi ñ est res temporalis quia nũq deficiet. Dico verum argumentũ cõcludit q tempus pmo et pncipaliter ouenit pmo motui vt passio suo subiecto tamẽ qz motus pmus saluatur in oĩbus aliis mo

tibus qui fiunt in tempore tunc convenit tempori causare quoddam accidens in rebus temporalibus quod vocatur quando.

Arguitur quarto: vbi recipit et habet contrarium igitur: probatur: omnis motus est de contrario in contrarium sed ad vbi est motus igitur vbi habet contrarium Maior est aresto. sexto phisicorum Minor est arestotilis quinto phisico. ad tria enim predicamenta est per se motus qualitatem quantitatem et ad vbi. Dico verum argumentum concludit quod vbi est motus: ibi est contrarietas communiter dicta sed non proprie dicta: vt dictum est ante ad quantitatem enim etiam est motus et tamen quantitas non habet contrarium.

Arguitur quinto: aliqua habent vbi et sunt in loco et non sunt corpora et per consequens determinatio Gilberti est falsa: probatur antecedens quia primus motor determinatur ad vbi et locum et primus motor non est corpus. Assumptum probatur prima parte patet per arestotilem octavo phisicorum qui ostendit quod primus motor est in oriente Intelligentie enim et divina ibi operantur: vbi sunt. determinatur enim ad vbi per operationem Secundum assumptum probatur secunda parte patet scilicet quod primus motor non sit corpus dicitur enim octavo phisicorum quod primus motor nullam magnitudinem habet. Dico quod substantie divine vt primus motor et anima nostra non sunt in loco circumscriptive: sed sunt in loco solum diffinitive et de his non loquitur hic Gilbertus: sed loquitur de his que sunt in loco circumscriptive vt sunt corpora.

Arguitur sexto. Diffinitio positionis non valet probatur In multis rebus reperitur positio in quibus non est generatio ergo definitio positionis non valet Tenet consequentia: quia diffinitio positionis dicit situs partium et generationis ordinatio: probatur antecedens quia in corporibus celestibus reperitur positio et tamen ipsa sunt ingenerabilia: dicitur enim primo celi: quod celum est ingenerabile et incorruptibile: similiter in rebus artificialibus reperitur positio vt trabs columna et ipse non generantur sed per artem producuntur. Dico verum argumentum concludit quod in diffinitione positionis illa particula generationis debet capi communiter vt extendit se ad omnem productionem sive naturalem sive creationem sive etiam artificialem.

Arguitur septimo. Diffinitio positi-onis non valet igitur in omni diffinitione aliquid ponitur pro genere: sed in diffinitione positionis nihil ponitur pro genere igitur Maior est Boetii in libro diffinitionum Minor quia habitus est genus generalissimum: modo genus generalissimum non habet genus supra se Di-

co verum argumentū cōcludit ꝙ in omni bona definitōe ꝓprie dicta aliquid debet poni ꝓ genere ⁊ sic licet in definitōe positionis nihil ponitur ꝓprie ꝓ genere tamē ponitur aliquid qđ habz modum generis: vt situs: vt dictum est añ diffinitio etiā positōnis non est definitio ꝓprie dicta sed quedam notificatio.

Arguitur octauo: habitus nō ē genꝰ generalissimū igitur Nulla species ē genus gñalissimū sed habitus est species igitur. Maior ē porphirij in ysagogis suis. Minor ē aresto. in capitulo de qualitate: vbi ostendit ꝙ prima spēs qualitatis est habitus vel dispositio. Dico verum argumentū cōcludit ꝙ habitus est species qualitatis sed non eodē modo vt est genus generalissimū quādo em̄ habitus dicit qualitatem acquisitam ex multis operatōibus tūc ē spēs qualitatis sz vt dicit adiacentiam corpoꝝ tūc habitus est vnum genus de decem generibus generalissimis.

Utrum determinatio arestotilis de quinqꝫ postp̄dicamentis sit sufficiēter assignata Pro intelligentia questionis more.

Notandū ē p̄mo: ꝙ postp̄dicamētuz definitur sic Postp̄dicamentū est aliqđ cuius noticia ē tradita ab arestotile in libro veroꝝ p̄dicamentoruz post noticiā oīm veroꝝ p̄dicamentoꝝ valens ad cognitōem accidentalē eorūdem. Sequitur corollarie ꝙ postp̄dicamenta ab antep̄dicamētis differūt pꝫ qꝛ cognitio añpredicamētoꝝ valz ad cognitōez essentialem verorū predicamentoꝝ sed cognitō postp̄dicamentoꝝ valet ad cognitionem accidentalē veroꝝ predicamentoꝝ: patet qꝛ cognitio añp̄dicamentoꝝ valet ad cognitionē diffinitionū ⁊ diuisionū verorū p̄dicamētoꝝ: vt determinatū ē circa dīonez añp̄dicamētoꝝ cognitio aūt rei per diffinitōnez ⁊ diuisionē ē cognitio essentialis: res em̄ per diffinitōnem cognoscitur in se ⁊ s̄m se per diuisionez cognoscitur res vt est in alio: vt in suis inferioribus: sed postpredicamenta valent ad cognitionem accidentalem veroꝝ predicamentorum: modo cognitio rei per ꝓprietates suas est cognitio accidentalis: ꝙ autem cognitio postpredicamentorum valet ad cognitionem proprietatum verorū predicamentoruz Patet primo de oppositione que est primum postpredicamentuz valet ad illam proprietatē que sepius est reperita scilicet non habere contrariuz. Scd̄m postp̄dicamentū scz p̄us valet ad illā ꝓprietatē terciā relatiuoꝝ: relatiua dicūt ad ꝯuertētiā ⁊ vnū n̄ ē p̄us alteꝛ.

Tercium postp̄dicamentū scȝ simul valet ad vnā ꝓprietatem re
latiuoꝝ in qua dictū est: relatiua sunt simul natura Quartū post
p̄dicamentū scȝ motus valet ad vltimā ꝓprietatem subē in qua
dicitur ꝓprium ē subē ƺm sui mutatōem suscipere ꝯtrariū. Quī
tum scilicet habere valet ad hoc vt sciamus ꝙ in quo p̄dicamēto
est habitus: in eodem ꝛ p̄uatio: vt tunicatus ꝛ nudus sunt in eo
dem p̄dicamento ꝛ auditꝰ et visus Sūt aūt scd̄m arestotilē post
p̄dicamēta quinqȝ scȝ oppositio: p̄us: simul: motus ꝛ habere In
p̄mis itaqȝ determinat de oppositōe: et dicit in textu ꝙ est qua-
druplex: scȝ relatiua vt pater ꝛ filius: cōtraria vt albū nigrū: pri
uatiua vt cecitas ꝛ visus: cōtradictoria vt sedere non sedere. Pri
ma itaqȝ species oppositoꝝ ē oppositio relatiua Diffinit aūt are-
stotiles in textu relatiua opposita sic Relatiua opposita sunt ea
ipa q̄ quolibet sunt alioruȝ dicūƭ vel quomōlibȝ aliƭ ad ea vt du-
plum dimidium: quasi diceret relatiue opposita sunt quoꝝ vnū
importat respectum ad aliud rōne cuius respectus vnū refertur
ad aliud vt pater ꝛ filius ꝛ dn̄s ꝛ seruus: de istis aūt relatiue op
positis satis ē dictum in p̄dicamento relatōis. Scd̄a spēs oppo
sitorū ē oppositio cōtraria: vn̄ opposita cōtrarie sunt que sub eo-
dem genere posita sunt ꝛ maxime a se inuicē distāt et eidē susce-
ptibili vicissim insunt ꝛ mutuo se expellūt nisi alteꝝ istorū insit
a natura: ex qua diffinitione colligūtur quatuor cōditōes requi
site ad contrarie opposita. Prima cōditio cōtrarioꝝ est quod cō
trarie opposita debēt poni sub eodem gn̄e p̄dicamentali vt albe-
do ꝛ nigredo sunt cōtraria ꝛ ponūtur sub qualitate similiƭ ama
ritudo ꝛ dulcedo. Scd̄o ad ꝯtraria requiritur ꝙ contraria debēt
maxime distare nō quidē distātia locali sed graduali et naturis
suis: vt summa albedo ꝛ nigredo distāt naturis suis: quia nihil
albedinis est in nigredine nec aliquid nigredinis ē in albedine
Tercio ad cōtraria requiritur ꝙ debent vicissim ꝛ successiue inesse
eidem subiecto vel susceptibili: vt sanitas ꝛ infirmitas insunt
vicissim eideȝ susceptibili vel subiecto. Quarta ꝯditio requisita
ad ꝯtraria ꝙ cōtraria debēt se expellere mutuo: vt albedo expel-
lit nigredinē q2 non ꝯpatiūtur se ꝑ eodem tempore in eodē sub
iecto. Dicit aūt aresto. in fine diffinitiōis nisi alteꝝ istoꝝ insit a
natura: quasi diceret si vnū ꝯtrariorū inest subiecto a natura tūc
vnum nō expellit alterū: sed vnū cōtrarioꝝ ꝙ determinatuȝ est
subiecto a natura semper inest subiecto ꝛ nūꝙ eius ꝯtrariuȝ pōt
inesse subiecto: vt est caliditas respectu ignis et albedo respectu
cigni: ꝛ nigredo respectu corui Post desinitōem aresto. ponit di
uisionem cōtrarioꝝ ꝛ dicit ꝙ cōtraria sunt duplicia: quedā sunt
mediata ꝛ quedā imediata. Contraria imediata sunt inter q̄ nō
cadit medium: vt sanum ꝛ egrū inter que scd̄m philosophū non

datur medium licet scdm medicos inter sanū ⁊ egrū datur me-
dium vt corpus neutrū. Cōtraria aūt mediata sunt inter que da-
tur medium ⁊ illa sunt duplicia: quedam sunt ɔtraria mediata
cui medio est nomē impositum: vt fuscum ē medium inter albū
⁊ nigruȝ. Alia aūt sunt cōtraria mediata qñ scȝ medio nō est no-
men impositum sed illud mediū accipitur per abnegatōeȝ vtri-
usqȝ extremi' inter bonū ⁊ malum datur medium per abnegatō-
nem vtriusqȝ vt puer pmo natus nec dr malus nec bon⁹. Ponit
etiam arestotiles adhuc differentiā inter ɔtraria mediata ⁊ ime-
diata: qr ɔtraria imediata sic se habent ꝙ necesse ē vnum illoruȝ
inesse subiecto: vt par ⁊ impar: omīs eñ numerus ē par ł impar
Sic silr sanum ⁊ egrum fm phos: omne eñ corpus viuēs scdm
philosophos aut ē sanū aut egrum. Cōtraria aūt mediata nō sic
se habēt qr nullum illoꝝ potest inesse subiecto sed mediuȝ illoꝝ:
vt nō omīs hō ē albus aut niger sed aliquis est fuscus Sequitur
corollarie ꝙ philosophi ideo dicūt inter sanū ⁊ egruȝ nō esse me-
dium: qr phi attendunt sanitatem penes debitam equalitatem
⁊ ꝓportiōem qualitatū pmarum ⁊ humoꝝ: egritudinē omnē re-
cessum dicūt siue magnū siue paruū a tali ꝓportōe ⁊ illum sem-
per dicūt egritudinem sed medici non dicūt egritudinē causari
ab omni recessu a ꝓportione humoꝝ ⁊ qualitatū: sed tm̄ magnū
recessum: mō inter ꝓportionē humoꝝ ⁊ qualitatū debitam: ⁊ in-
ter magnum recessum datur mediū: idest paruus vel aliqualis
recessus: ⁊ talem dispositōem vocāt dispositōem mediā vel neu-
tralitatem ⁊ sic corpus neutrum dicūt ꝙ nec est perfecte sanum
nec perfecte infirmuȝ: vt homo dolēs dentes vel oculuȝ vel qui
fluxum habet reumatum sine magna lesione.

Notandū scdo: ꝙ scda species oppositorum ē oppositio priuatiua Vñ priuatiue opposita sunt que ha-
bent fieri circa idem subiectū ordine irregressibili ⁊ tempore de-
terminato a natura: vt visus ⁊ cecitas surditas ⁊ audit⁹. Ex de-
finitōe aūt ista priuatiue oppositoꝝ habetur ꝙ quatuor sunt req-
sita ad priuatiue opposita Primū ꝙ puatiue opposita habēt fieri
circa idem subiectum vt visus ⁊ cecitas circa oculuȝ Scdm ꝙ p-
uatiue opposita habent fieri circa idem subiectū quodā ordine:
et est iste ordo ꝙ actu vel aptitudine habit⁹ pcedit puatōeȝ: si eñ
aliqs dȝ dici ⁊ esse cecus oportet ꝙ actus videndi vel saltē apti-
tudo vidēdi pcessit i tali subiecto puatiōeȝ actu/vt aliquis hō est
nūc actu vidēs ⁊ postea fit cecus: aptitudine vt i ceco nato i quo
licet actus videndi nō pcedit cecitatē tm̄ aptitudine. Oīs eñ hō
ex aptitudine nature est vidēs: ꝙ aūt in ceco nato actus vidēdi nō
pcessit cecitatē ē hoc p accñs vel ꝓpter imperfectōnem seminis

vel defectum seminis vel etiam ppter influxum celi qui facit ho minem naturaliter cecum vt dicunt astrologi: tercium quod requiritur ad priuatiue opposita ꝙ habeant fieri circa idem subiectum ordine irregressibili et sic ab hitu fit pcessus in puationē sed a puatione pfecta nō fit regressus in habitū ordine naturali nisi forte miraculo vt qui est cecus auxilio ꝛ precibus sanctorum ecōuerso acquirit visum. Quartum ꝙ ptingit circa oppositionē priuatiuā ꝙ aliqua sunt animalia quibus nullum priuatiue oppositorum inest nisi certo tpe quod natura dterminauit eis tūc si vnū n̄ iesset nec aliud priuatiue oppositorum diceret ei inesse: vt ē canis ante nonū diem nec est cecus nec videns: ꝙ non videns notū ē: ꝙ nō cec⁹ q2 natura adhuc nō deterīnauit et ordinauit cani ꝙ n̄ videat ante nonum diem sed si nō videret post nonum aut duodecimū vel sedecimum diem tūc esset cecus. Silr leo ante tercium diem nec est viuus nec mortuus sed si nō viueret post quartū aut q̇ntū diem tunc esset mortuus. Notandum etiam hic ꝙ duplex est priuatio quedam est priuatio perfecta et cōpleta et est que priuat actum et aptitudinē et principia proxima et ppinqua et ab illa nō fit regressus in habitum et de tali loquitur hic arestotiles Alia aūt est priuatio incōpleta et impfecta que priuat actum sed nō aptitudinem vel principia proxima sed nō remota et a tali fit regressio a priuatione in habitum vt ab ignorantia fit regressio ad scientiam et a tenebris ad lucē. Postea arestotelis in textu definit oppositionem contradictoriam et dr: contradictio est affirmatio vel negatio opposite vt sedere et nō sedere. Et datur ista definitio cōtradictionis nō de contradictione cōplexorum de qua dr i pmo periarmeniarum sed datur de contradictione incōplexorum: que autem oppositionū sit maior dicetur in scdo periarmeniarum.

Notandū est tercio ꝙ fm postpredicamentum ē prius. Unde vnū ens est prius alio quinqȝ modis. Primo tempore ꝛ sic prius valet tantum sicut seni⁹ vl antiquius et sic homo triginta annorum ē prior et senior homine decem annorum. Scdo prius valet tantum sicut superius vt animal ē pri⁹ ꝛ superius homine in consequētia subsistendi quia bene sequitur homo ē ergo animal ē similiter vnū ē superius ad duo quia bene sequitur duo sunt ergo vnum est dixit ergo arestotiles in textu. Superius est a quo nō cōuertitur consequētia subsistendi. Unde consequētia subsistendi est cuius antecedēs et consequēs sunt ppositiones de est secūdo adiacente in qua valet arguere ab antecedente ad cōsequēs sed nō ecōuerso vt bene sequitur homo ē ergo aīal ē sed nō ecōuerso aīal ē ergo homo est q2 aūs pōt esse verū sine cōsequēte: vt eēt equus esse et nō hō. Tercio mō dr prius rōe ordis

et sic premisse sunt priores ↄclusione et prius ē aſi scdm. Quarto prius valet tm̄ sicut nobilius et vt dr̄ dignitatē et sic magis dilecti et honorabiliores dicuntur priores et sic viri religiosi hn̄t priores in monasteriis. Quinto dr̄ prius causalitatiue et sic causa ē prior ꝙ effectus vt pater est prior filio ſm subam. V[9] Genex supe riusſ ordine venerabile causa. Tercium postpredicamētum est siſr. Unde simul dr̄ tribus modis: primo scdm tempus et sic illa q̄ siſr generantur ⁊ in eodem tempore dicūtur simul vt duo gemelli ⁊ sic dr̄ quarto methaphisice. Illa que generantur eadē generatiōe et corrūpuntur eadem corruptione dicūtur simul Sic siſr sbiectū et propria passio dicūtur simul tempore: scdo aliqua dicūt simul scdm consequētiam subsistendi et scdm sequelam et tamen vnū non est causa alterius vt pater et filius sunt simul quo ad mutuū respectum et sequelam et vnū non ē causa alterius quo ad talem sequelam: sed respectus mutuus coꝝ est causa ꝙ vnū refertur ad aliud: tercio aliqua dicūtur simul scdm diuisionem vt differentie opposite diuidētes aliquod genus dicūtur simul vt rationale et irrationale diuidentes hoc genus animal dicēdo aīalium aliud rationale aliud irrōnale. V[9] tempore natura siſr sunt et sine causa Plures sub genere spēs non sunt coequeue.

Notandum est quarto et vltimo: ꝙ

quartum postpredicamentum est motus Unde motus capit du pliciter. Uno modo ꝓprie et sic motus est mutatio successiue a q̄ res ꝓcedit a termino a quo ī terminū ad quem et sic capit tercio phicorum et sexto et sic generatio et corruptio non sunt mot[9] q̄a generatio ⁊ corruptio sunt mutationes instantanee vt dicit sexto phisicorum: tercio capitur motus cōmuniter ꝓ omni mutatione siue successiua siue instantanea et sic generatio et corruptio sūt motus et ita arestotiles in ꝓposito cepit motum. Unde generatio ⁊ corruptio capiūtur dupl'r. Uno modo cōmuniter et sic omnis dispositio materie ad formam educendam vt in brutis vel increandam vt in homine dr̄ gineratio et sic generatio est īmixta alterationi vel econuerso et isto modo gn̄atio est motus successiu[9] dispōem materie ꝓ forma suscipienda non fit in instanti et sic etiam omnis dispositio materie ad formā abiiciendā dr̄ corruptio: scdo modo generatio capitur ꝓprie ꝓ vltimo instanti aduētus forme siue p eductionē siue p increatiōem dr̄ gn̄atio: ⁊ sic gn̄atio ē mutatio īstātanea vt dr̄ q̄nto phicoꝝ Siſr corruptio capit ꝓ vltio īstāti recessus forme a materia vl' corruptōis ei[9] forme sūt at spes mot[9] cōit accipiēdo motū sex: pma ē gn̄atō vn̄ gn̄atō ē ꝓcess[9] ab eē negato ad eē affirmatū: scda ē corruptōe ē ꝓcess[9] ab eē affirmatō ī eē negatū: tcia ē augmētatō ⁊ ē ꝑ extr' q̄ntitat' maioratō q̄rta ē diminutio ⁊ ē ꝑ extūtis q̄ntitat' minoratio: q̄nta ē alteratio et ē mutatio

rei de vna qualitate contraria in aliam vt ex sano fit infirm⁹. Sexta est scd̃m locum mutatio qua res mutatur de vno loco in aliũ et hoc fit sex modis scd̃m ꝙ sex sunt differẽtie positionis aut ĩ sursum aut in deorsum aut in ante aut in retro aut in dextrum aut ĩ sinistrum. V⁹. Corrumpit generat augmentat et loca mutat. Alterat et minuit he sunt motus species sex. Quintum et vltimum postpredicamentuꝫ est habere. Unde habere ſm arestotilem ĩ rexꝰ dr̃ septem modis. Primo dr̃ habere qualitatem vt homo habet scientiam vel iusticiam. Scd̃o aliquid dr̃ habere aliquid vt magnitudinem vel quantitatem. Tercio dr̃ habere aliquid vt mẽbruꝫ vt homo habet manũ vel pedem. Quarto aliquid dr̃ habere aliqd vt vestimentum et indumentum ⁊ ea que sunt circa corpus vt hõ habet tunicam. Quinto dr̃ habere vt rem contentam ⁊ sic vas hꝫ vinum et modius habet et continet grana tritici. Sexto aliquid dicit̃ habere aliquid vt rem possessam et sic homo habet agrum. Septimo aliquid dr̃ habere vt habere vxorem et sic vir in matrimonio habet vxorem. Sed hic videtur esse alienissimus modus ĩ habere quia idem habet et habetur vt vir habet vxorem et vxor virum in matrimonii ligamento et etiam vir dr̃ solum habere vxorem quo ad cohabitandum et hĩ septem modi ipsius habere sũt modi plus vsitati tñ sunt alii modi sed non ita cõmunit̃ vsitati. Istis notabilibus sic positis est.

Conclusio responsalis Ista determi

minatio arestotelis de quinq3 postpredicamẽtis ẽ sufficient̃ assignata. Ueritas huius ↄclõnis pꝫ ex his que dicta sunt.

Arguitur primo. Oppositio relatiua

nõ est oppositio igit̃ ꝓbatur opposita nõ conueniũt vni sꝫ relatiua opposita ↄueniũt vni igit̃. Maior quia opposita mutuo se expellunt nõ ẽ eñi intelligibile quõ opposita ↄuenirent vni. Minor qr idem homo est pater et filius dico verum argumentum cõcludit ꝙ opposita relatiue nõ ↄueniũt vni respectu eiusdem et eodẽ mõ modo idẽ homo est pater et filius sed respectu diuersorum quia respectu sui patris tunc est filius sed respectu suorum filioꝝ tunc est pater.

Arguitur scd̃o Contra definitionem

cõtrarioruꝫ q̃ nõ valet igitur ꝓbatur quia ex ea sequeret̃ ꝙ de⁹ et materia prima essent ↄ̃ria igit̃ quod falsum ẽ. Materia eñi pͥma et deus sunt sube: mõ sube nihil ẽ contrariũ ꝓbat̃ seq̃la ex definitione maxie eñi distãt: deus eñi ẽ purus actus vt dr̃ duodecimo

methaphisice. Materia autem prima est pura potētia vt dicitur primo phicorum. Modo purus actus et pura potentia maxime distant sunt em̄ extrema nature que maxime distant. Dicitur em̄ primo de anima. Actus ⁊ potentia non parum differunt et addit cōmentator ymmo multum. Dico verum argumētum cōcludit ꝙ deus ⁊ materia prima maxime distant distantia pfectionis sꝫ non distantia graduali qua contraria distant et qualitates ɔ̄rie. Unde gradus in ꝓposito est pars vel porcio pfectionis q̄litatis qua qualitates ab inuicem distant vt in summo albo sunt plures et multe pfectiones albedinis ꝙ in fusco.

Arguitur tercio ex definitione cōtrariorum sequitur falsum igit̄ ꝓbatur sequela quia sequitur ꝙ celum ⁊ terra essent contraria quod tamen falsum est sunt em̄ sube modo sube nō habent contrarium ꝓbatur sequela quia celum ⁊ terra maxime distant loquendo de vltimo celo aut primo mobili Dico verum argumentum concludit ꝙ primum mobile et terra distant distantia locali sed de ista distantia nō loquit̄ arestotiles in definitione cōtrariorum.

Arguitur quarto. Contraria non expellunt se mutuo igit̄ ꝓbatur quia contraria cōpaciūtur se i eodē subiecto igitur non se expellunt ꝓbatur antecedens ex arestotile tercio phisicorum de fusco quod participat de albedine et nigredine simul. Unde et ibidem dꝫ ꝙ medium participat naturam vtriusqꝫ extremi et in aqua tepida calidum et frigidum sꝫ simul Dico verum argūtum ɔcludit ꝙ ɔ̄rta ɔpaciuntur se in eodē subiecto ſm esse remissum sed nō ſm esse intensum.

Arguitur quinto ex definitione contrariorum sequitur falsum ꝓbatur qꝛ sequitur ꝙ virtus et viciū nō essent contraria quod est contra arestotilem in textu ꝓbatur sequela quia virtus et vicium non ponūtur sub eodem gn̄e sed diuersis vt dꝫ arestotiles in textu virtus em̄ ponitur sub bono et vicium sub malo. Modo bonum et malum sunt diuersa. Dico verū argumentum concludit ꝙ virtus et vicium nō ponuntur sub eodem genere immediato sed bn̄ mediato scꝫ sub q̄litate bonū em̄ ⁊ malū etiā ponūtur sub qualitate.

Arguitur sexto. Habitus nō precedit priuationē igit̄ determinatio arestotelis in textu nō valet ꝓbat̄ in ceco nato in quo nō fuit visus. Dico verum argumētū ɔcludit

q in ceco nato visus et habitus non precedit priuationem ut ce-
citatem quo ad actum sed sufficit q quo ad aptitudinem quia ex
aptitudine nature ē q quilibȝ hō debet videre licȝ aliqn̄ p accn̄s
cotingat q homo non videt.

Arguit septimo a puatione i habitū fit regressio igitur definitio priuatiue oppositorum non valet p-
batur an̄s quia ab ignorantia fit regressio ad scientiam similiter
a tenebris ad lucem ut post noctem venit dies et ista sunt puatiē
opposita. Ignorantia em̄ priuat scientiam et scientia ignorātiā.
Dico ve arn̄tum ɔcludit de priuatione impfecta et incōpleta q̄-
lis ē ignorātia respectu scientie.

Arguitur vltimo Generatio et corru prio sunt species motus igitur pbatur antecedens omnis mot⁹
fit successiue sed generatio et corruptio sunt mutationes instan-
tanee igitur. Maior est arestotelis tercio phisicorum. Minor est
arestotelis quinto pħicorum. Dico verum argumentum ɔcludit
q omnis motus fit successiue capiendo motum proprie: sed hic
motus capitur cōmuniter p quacūq mutatione siue successiua
siue instantanea.

Circa initium libri Periarmeniarū Queritur primo Utrum voces signi ficent conceptus et Utrū ɔuenientia silr et differētia inter voces
et ɔceptus ab arestotile sint bn̄ assignate. Pro intelligentia hui⁹
questionis more. Sciendū q hec questio tria querit. Primo vtrū
voces significēt ɔceptus ut arestotiles dr in textu. Scdo q̄rit vtr
cōuenientia inter voces et conceptus sint bene posita Tercio q̄rit
Utrū drn̄tia inter voces et ɔceptus sit bn̄ ab arestotile assignata.
Pro intellectione partis prime.

Notandum est primo q titulus scie huius libri ē liber periarmeniarū vel vt alii dicūt piarmenias sic
q hermenias sit gtūs posit⁹ loco ablī more grecoꝝ q̄ carēt abla-
tiuo et dr liber piarmenias id ē liber de interpratione. Interptat
em̄ arestotiles in hoc libro enūciatiōem et que sunt eius partes z
quō definitur et diuiditur et quomō constituit. Sūt aūt peri her-
meniarū aut peri hermenias due dcōes peri ē ppō greca valens
latine sicut de et hermenias ē gtūs grecus huius nois hermenia
hermenie vt dr huguitio. Est aūt subiectū scie huius libri attribu-

tionis fm̄ intentōem simplicij bohetij et doctoris thome interp̄tatio. Capit̄ aūt interp̄tatio dupli̇r: primo cōit̄ et sic interpretatiō est minus noti p̄ magis notum declaratio et sic capit̄ interp̄tatō scd̄o topicorum vbi ōnditur quō valet arguere ab interpretatione ad interpretatum vt ioānes est amator sapientie ergo ioannes ē philosophus Alio modo capitur interpretatio ꝓprie et sic ɔuertit̄ cum enunctiatione. Vn̄ et ꝓpter hoc multi dicunt ꝙ enūctiatio sit subiectum huius scientie et eius ꝓpria passio verum vel falsū ꝓpositionale: potest tamen dici ꝙ interpretatio est subiectum cōmunitatis huius scientie et enūctiatio principalitatis Boetius autem definiens interpretationem dr̄ ꝙ interpretatio est vox p̄ se significans aliquid siue sit nomen siue verbum siue oratio siue enūctiatio. Albertus etiam dr̄ ꝙ interpretatio est expositio rei p̄ omnē modū quo exponi potest siue ī parte siue in toto siue vl̄iter siue particulariter siue finite siue infinite siue oratione vna siue nō vna Arestotelis aūt in textu volens determinare suū ꝓpositum dr̄ primū oportet ɔstituere id est dicere ꝙ quid nomen quid verbum postea quid negatio et affirmatio et enūctiatio et oratio Rō aūt huius determinationis arestotelis ē hec: quia enūctiatio ē quoddam totū cognitio aūt et esse totius ē ex suis partibꝰ: scd̄o nō ꝙ ꝙ enūcciatio diuerso mō ē totū et fm̄ hoc etiā h₃ diuersas p̄tes: primo eīn enūctiatio accipit̄ vt quoddā totū integrale et sic eiꝰ p̄tes sunt nomē et verbū: scd̄o accipit̄ vt quoddā totū vl̄e ⁊ sic eiꝰ p̄tes sunt affirmatio et negatio: tercio ɔsiderat̄ vt quoddā totū definibile et essentiale et sic eius pars ē oratio. Definit̄ eīn enūctiatō p̄ oratione sicut p̄ eius gn̄s. Preponit aūt arestotelis ī textu negationem affirmationi l₃ naturalr̄ ⁊ via p̄fectionis affirmatio ē an̄ negationē vt dr̄ p̄mo posterioꝝ vt ōnderet ꝙ negatio ⁊ affirmatō sint spēs coequeue sub eodē gn̄e q̄d ē enūctiatio. Si eīn p̄posuiss₃ affirmationē negationi opinaret̄ aliq̄s ꝙ negatio esset pars minus principalis enūctiationis.

Notandum scd̄o ꝙ fm̄ intentionem

doctoris thome hic in ɔmēto tria requirunt̄ ad impōem vocis: p̄mo res s̄cāda: scd̄o itellectꝰ rē ⁊ ꝓprietates rei ɔsiderantē vt eīn ōndit̄ t̄cio de aīa. Intellectus hūanꝰ ē virtꝰ passiua q̄ddi tates rer consideras p̄ quaꝝ intellectōem ducit̄ de potētia itelligēdi ad actum intelligēdi vt dr̄ tercio de aīa: t̄cio req̄rit̄ vox quā itellectus format q̄ ē ɔformis rei s̄cāde vt p₃ ī hac dcōne hō q̄ s̄cat aīal rōnale factū fm̄ corpus ex humo ⁊ terra ī cuiꝰ vocꝭ hō impōe: p̄miꝰ impositor ī latino ɔsiderauit hāc rē hō ⁊ ꝓp̄etates eiꝰ scꝫ ꝙ hō est factꝰ de humo. Vn̄ ⁊ intellectꝰ formauit hāc vocē hō q̄ gerit in se et exprimit ꝓprietatem huꝰ rei homo. Vn̄ et dixit hō q̄si factus

de humo Sic nōr est in aliis vt lapis dicitur quasi ledens pedē et petra dr̄ quasi pedibus trita: habet aūt quelibet vox imposita ad significandum .put sufficit ad ppositum duplex significatū vnū principale et hoc est res significata p vocem impositam ad significandum et hoc est significatum principale. Aliud autem ē significatum vocis imposite ad significandū nō principale sed quasi medium et sine quo nō potest fieri significatio principalis et hec est significatio conceptus qua mediante vox imposita ad sc̄adū representat. Nulla eñ res potest significare intellectui vl' audiēti nisi per conceptum medium inter vocem et rem significandam et de ista significatione loquitur arestotiles in textu cum dr̄ ea q̄ sunt in voce sunt signa et note earum passionum que sunt in aīa In quibus verbis arestotiles per passiones anime intelligit conceptus: dicūtur autem cōceptus passiones anime quia intellectus dr̄ pati saluatiue a conceptibus rerum quos recipiendo in se pficitur: vox ergo imposita ad significandum dr̄ significare cōceptū non significatione principali sed vt medium quoniā vox prolata vocaliter significat rem principaliter. Alii dicūt q̄ vox significat cōceptum incitatiue ille eñ qui audit vocem significatiuam et ē intelligens incitatur ad conceptum formandū de re significāda Unde conceptus est quoddam medium inter vocem et rem significanda. Probat aūt arestotiles in textu q̄ voces significāt cōceptus et arguit sic. Sicut eñ se habent scripta ad voces sic se hñt voces ad cōceptus sed scripta significant voces ergo etiā similr̄ voces significant ɔceptus Maior patet ex cōueniēti similitudīe inter scripta respectu vocum et vocum respectu cōceptuū. Mior est nota quia cū scribimus aliqua ad amicum illa scripta signant verba que quis dicere et loqui haberet coram amico Sequitur corollarie primo q̄ scripta significant voces nō naturalr̄ quia non apud omnes homines significant idem: laycus eñ visis scriptis non intelligit nec cognoscit quibus vocibus talia scripta corrñdent. Nec etiam scripta significant voces ex impositione vltīata sed potius scripta sunt imposita ex cōsequēti et secūdario ad res significandas sicut voces sunt imposite ad significandum rem pmo et principaliter Scripta ergo significant voces non ex impositione vltimata sed potius ex quodam vsu. Sequitur corollarie scd̄o q̄ voces significant cōceptus nō significatione primaria et principali quia sic vox significat rē p qua est imposita ad significandum sed voces significant conceptus vt dictum est tanq̄ medium sine quo voces nō representant audienti vel intellectui rē ex significatum principale. Unde et dicit doctor thomas hic ī cōmento res non significantur nisi vt sunt cōcepte et intellecte: res aūt intelligūt̄ p ɔceptus vl' spēm ītelligibilē vt ondit̄ scd̄o d̄ aīa.

Sequitur corollarie tercio q in qlibet voce scanda sunt tria: vox res et conceptus: vox et res scata sunt extrema: de extremo aut i extremu no itur nisi per mediu: vt dicitur tercio phisicor: sic a voce no deuenitur ad rem nisi per conceptum medium.

**Notandu est tercio: q aresto. ostendit in textu couenientiam et differentiam inter vocem scripta et oceptus et dicit q voces et scripta non sunt eadem apud oes homines sed oceptus rerum sunt idem apud oes hoies. Rato p mi qr alias litteras et scripta hz grecus: alias latinus: et alias iudeus et alie naroes: similiter no omnes hoies aliis et aliis vocib exprimut res: hoiem em grecus vocat antropos Iudeus adam et latinus homo. Ro scdi quare coceptus rer sunt idez apud oes hoies salte in spe quia quem coceptuz format grecus vel indus de hoie tale oceptu format et hyspanus et iudeus: sicut em oes homines sunt eode mo dispositi in mebris vt manib capite et oblogi corporis spei et stature pcere: sic et oceptus de hoie est idem apud oes hoies: sic simlr est de oceptib aliar reru equor aut asinor Postea ponit ouenientia inter voces et conceptus et per ons etia inter scripta et est sicut em aliqui sunt oceptus simplices qui nec scant ver vel falsum vt cocipiendo hoiem in pma operatoe intellectus absolute et sicut quidam sunt coceptus oplexi significantes verum vel falsum vt ocipiedo q homo e anial vel quod ho est asinus In scda operatoe intellectus in operatoe et diuisioe Sic etiam est in vocibus et per oseques in scriptis scilicz q aliq sunt voces simplices vt homo animal que nec scant vere nec false: et sic alique voces sunt complexe vt homo est aial homo est asinus que scant vere vel false. Sequitur corollarie q sicut dictu est de vocibus ita etiam dicendum est de scripta scz q queda sut scripta simplicia que nec scant verum nec falsum vt hec dcto homo scripta. Et aliqua sunt scripta complexa que scant veru vel falsum: vt hec ppositio scripta homo est anial scat vere: et hec ppositio scripta homo est asinus scat false. Sequitur corollarie q arestotiles in textu ex dictis inuestigat in definitoe nominis et verbi ponendas istas particulas complexum et incoplexum in definitione nominis verbi et orationis virtualiter ponendas: nomen em et verbum debent esse voces incomplexe Oratio autem de numero complexorum: vt dicetur inferius circa diffinitoem nominis verbi et orationis.

**Notandu quarto et vltimo: q arestotiles in textu infert duas autoritates notabiles Prima q circa opositionem et diuisioez e veritas et falsitas Un per compositoz

scdm aresto. determinatoem intelligit ppositio affirmatiua i q predicatum oponitur cu subiecto aliqn vere vt homo est aial: aliquado false vt homo est asinus. Per diuisione aut aresto tiles in textu intelligit ppositionem negatiua in qua pdicatum diuiditur a subiecto vere vel false: vere vt homo no est asinus: false vt homo no est animal. Sequitur corollarie primo q ppositio kathegorica dicitur compositio quia in ea pdicatum coponitur cu subiecto per copulam affirmata. Sequitur corollarie scdo q propositio kathegorica dicitur diuisio quia in ea pdicatu diuiditur a subiecto vt homo non est asinus: et sic in pposito ppositio et diuisio capiuntur passiue. Quo autem veritas est in re causatiue in aia subiectiue et in ppositione sicut in signo ad similitudine sanitatis que est in aiali subiectiue in cibo et potu causatiue: et in vrina sicut in signo vt dictu est in capitulo de pdicamento substatie. Scda autoritas qua arestotiles ponit in textu e q noia et verba silia sunt sine compatioe et diuisioe intellectui; no vult aut arestotiles in ista autoritate allegata q noia et vba sint silia quo ad modo significandi: nomen eni significat substantia et verbu accides: mo suba et accidens sunt primo diuersa nec sunt similia quo ad veritatem et falsitatem positiue sed potius priuatiue quia nec nome per se significat vere vel false: nec verbu et hoc aresto. tetigit in textu dicens noia et verba similia sunt sine compositione et diuisioe intellectui: quasi diceret q nome et verbu sunt simplices voces incoplexe et significat simplices coceptus intellectus sine vero et falso. Istis notabilibus sic stantibus est.

Coclusio respo salis: voces significat conceptus et couenientia et differetia inter voces et conceptus et per consequens inter scripta ab oresto. est sufficienter assignata: veritas oclusionis patet ex determinatoe arestotilis et notabilib⁹:

Arguitur primo: determinare de nomine et verbo non pertinet ad logicu igitur: pbatur diuersi artifices habent cosiderare diuersa obiecta sed gramaticus habet determinare de nomine et verbo igitur Maior est arestotilis pmo posteriorum. Minor patet ex determinatioe donati qui determinat de nomine et verbo et alij gramatici. Dico verum argumentum ocludit q diuersi artifices habent considerare diuersa formalia idem tamen obiectum materiale possunt considerare: et sic contingit in proposito quia gramaticus determinat de nomine et verbo quo ad ogruitatem: sed logicus quo ad veritatem et falsitatem.

Arguitur scdo: ad scientiā presentis libri nō ptinet determinare de noīe ꝛ vbo igitur: pbatur de simplicibus determinare ptinet ad librū pdicamentoꝝ sed nomina ꝛ verba sunt simplicia igitur determinare de nomine ꝛ verbo nō pertinet ad presentem sciētiam. Minor quia scientia libri pdicamentoꝝ pretinet ad primā operatōem intellectus: modo ītellectus in prima operatōe sua est simpliciuz Minor qꝛ nomē ꝛ verbū dicūtur incōplexe ꝛ simplicit. Dico/ verꝫ argumentū cōcludit ꝙ determinare de simplicibus absolute pertinet ad pmā operationem intellectus: sed hic non determinatur de nomine ꝛ verbo absolute: sed inquātuz ex ipsis fit enūciatio.

Arguitur tercio: voces nō significāt conceptus igitur. Significare est intellectuz rei constituere sed vox prolata non constituit intellectum ꝯceptus igitur vox nō significat conceptuz Maior est arestotilis in textu. Minor ē nota cum em̄ dico homo: intellectus audientis refertur ad rem et nō ad ꝯceptum. Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ vox significat rem principaliter tamē conceptum sīcat sicut minus pncipale: ꝛ sicut quo: vt dictum est superius.

Arguit̄ quarto: vox nō significat conceptū: pbat̄. qꝛ si sic seqret̄ ꝙ oīs vox sīcatiua esset equoca qđ ē falsuz: pbat̄ seqla: illa vox est equiuoca q̄ sīcat plura vno noīe et diuersis rōnibus: sed oīs vox sic sīcaret plura vno noīe ꝛ diuersis rōibus igitur Maior ē aresto. in definitōne equiuocoꝝ Minor qꝛ vox significatiua sīcaret rem ꝛ etiam conceptū que sunt plura ꝛ sīcaret ea diuersis rōibus qꝛ rem sicut sīcatū pncipale ꝛ ꝯceptum sic̄ illud q̄ intellectus deuenit in sīcatuz pncipale. Dico verū argumentum cōcluderet si vox sīcatiua sīcaret rem ꝛ conceptum equeprimo ꝛ equaliter sicut patet in isto noīe canis quod significat om̄ia significata sua equeprimo: modo vox significatiua sīcat rem pmo ꝛ pncipaliter ꝛ ex consequēti ꝯceptum.

Arguitur quinto. Vox nō significat ꝯceptū ꝛ rē igit̄: pbat̄: vel q̄ sīcaret rē per pri9 vel ꝯceptū: sed nullū illoꝝ est dicendū: ꝙ nō rē pbatur ex aresto. hi i textu cū dr̄ ea q̄ sūt i voce sūt signa eoꝝ q̄ sūt i aīa: sꝫ qđ nō sīcat cōceptuz per pus pbatur qꝛ vox significatiua significat rem pncipalit̄ vt notuz ē mō pncipaliora debent esse priora Dico verꝫ argumentū ꝯcludit ꝙ si p prius valꝫ tm̄ sic̄ pncipalius tūc vox significat rē p prius

Si aūt prius valet tm̄ sicut imediatius tūc vox per prius ꝑcat cōceptum qꝛ voces non ꝑcant rem nisi vt intellecte vel concepte ⁊ sic illa ꝯsequētia valet hoc est imediatius ergo principalius: ptꝫ in sīlī quia instrumētū est imediatius agenti ⁊ tm̄ instrumētū nō principalius agit: sed instrumētū ē illud quo ṗncipale agēs agit

Arguitur sexto: voces non significāt conceptus igitur ꝓbatur quia si sic sequeretur ꝙ oīa dicibilia essent in ṗdicamento qualitatis quod est falsum diuersa em̄ dicibilia sunt in diuersis predicamētis: ꝓbatur sequela Omne dicibile ponitur in ṗdicamēto penes eius ratōem formalem: sed oīs vox imposita ad significādū ꝑcat ꝯceptū formaliter igitur omne dicibile erit in predicamēto qualitatis Maior est aresto. in ṗdicamētis cum dixit Singulum eoꝝ aut significat substantiā: aut quantitatem: aut qualitatem ⁊c. Minor est arestotilis in textu Dico verū argumentū ꝯcludit si hec significatio essꝫ principalis modo significatio qua vox significat conceptū est minus principalis ⁊ secūdaria.

Arguitur septimo voces sunt eedem apud omnes hoīes igitur: ꝓbatur ydemptificatis causis ydēptificātur ⁊ effectus: sꝫ causa vocū ē eadē apud oēs hoīes igitꝰ ⁊ voces Maior ē nota qꝛ causa īfert effectū Minor pꝫ qꝛ voluntas est causa vocū qꝛ intellectus format ⁊ imponit voces ad placitū Dico veruꝫ argumētū ꝯcluderet si volūtas apud omēs homies eodē mō se haberet: ꝯstat aūt ꝙ volūtates humane sunt variate ⁊ diuersificate scdm̄ diuersas operationes ⁊ per ꝯsequens voces que sunt imposite ad significandū nō sunt eedē apud oēs hoīes

Arguitur vltimo: apud intellectū nulla est falsitas igitur determinatio arestotilis non valet: ꝓbatur antecedens autoritate arestotilis tercio de anima: qui ostendit ꝙ intellectus solum est verorum. Dico verum argumentum cōcludit ꝙ intellectus solum est verorum in prima operatione intellectus Arestotiles autem dicit hic ꝙ intellectus est falsorum Uerum est in scda operatione sicut em̄ intellectus format enūciationes veras sic et falsas:

Utrū definitio nōis verbi ⁊ orōis ab arestotile sit bene assignata Pro intellectiōe q̄stionis more Sci-ꝙ hec questio tria querit Primo q̄rit vtrū diffinitio nominis data ab arestotile sit bn̄ posita Scdo querit vtrum definitio Ubi sit

ab arestotile sufficienter posita. Tercio querit vtrū definitio orōnis ab arestotile sit bn̄ in textu posita. Pro pma parte itaq3 questionis intelligenda.

Notandū est primo: q3 arestotiles in textu ita diffinit nomē. Nomē est vox significatiua fm placitum sine tēpore cuius nulla ps ē significatiua separata: p cuius definitionis intellectu Sciendū q3 diffinitū pn̄tis definitiōis ē nomē ppriissime captum p voce fcante ad placitū pmi impositoris. Sequitur corollarie p̄io q3 bu ba: silr dictiones materialiter capte: vt dicendo bō est nomē: nō sunt noīa apud aresto. quia non sunt voces significatiue rem ad placitu3. Sequit corollarie scdo q3 finkarbegreumata nō sunt noīa apud arestotilē. Ratio quia finkarbegreumata nō significāt sed ↄsignificāt Vn̄ r dicitur primo periarmeniar. Omnis nō est vniuersale sed vl'iter fcat Pro genere aute3 ponitur vox: loco differētie ponūtur alie particule scz significatiua ad placitum r per hoc excludūtur dictōnes significātes naturaliter idem aput omnes hoīes que nō sunt noīa apud arestotilem: vt gemitus infirmor: latratus canum. Debet autē nomen significare sine tēpore intelligendo illimitabiliter: q2 participium qd est nomē fm dyalecticū bene fcat cu3 tēpore limitabiliter sic q3 pōt accidētaliter trahi ad aliud tempus: vt laborans: sanabatur qd est pteriti temporis accidētaliter Similiter dicendo Johānes erit legens est futuri temporis accidentaliter. Partes aūt nominis integrales nihil debēt significare q2 partes subiectiue vel inferiora nominis pn̄t significare vt ptes integrales huius noīs hō nullā fcant rem lic3 se r sui silr fcat tamē iohānes petrus mathens que sunt subiectu3 hu9 nomis homo bene fcant. Ostendit aūt arestotiles in textu q3 partes nominis simplicis figure integrales nec significant fm veritatē nec videntur significare: sed partes nominis cōposite figure l3 in toto sumpte nō fcant tamē videntur significare Et exemplificat arestotiles de hoīe equiferus cu9 partes nō fcant inceptu3 in toto sunt licet bn̄ fcant vt sunt diuise a toto r sunt per se dcōnes. Dicitur eni̅ septimo phisicor: q3 pars vt est in toto solum habet esse in potentia: sic etiam partes noīs ↄposite figure vt sunt in toto per se nō fcant: sed vt sunt dictōes diuisim sumpte sic significāt. Deberet aūt nomen ex declaratōe textus esse nomē finitum r per hoc excludit aresto. noīa infinita vt nōhō nō lapis que nō sunt nomina apud dyalecticū. Rō quia nomē qd debet esse pars enūciatiōis debet fcare rem determinate nature Mō nōhomo nō fcat rem determinate nature. Nonhō eni̅ fcat omne ens mūdi quod nō est homo Est aūt nomē infinitum dcō ceu-

Questiones in peri

posita ex termino finito et negatōe nō infinitanter tenta. Est aūt negatio infinitāter tenta q̄ negat significatum spēale et introducit ꝑcatum gn̄ale: vt dicendo nōhomo: hec negatio nō negat significatum speciale hominis et introducit significationē rez mūdi. Uñ alij diffiniūt nomen infinitū cuius qualitas hoc ē significatio ē ablata et derelicta est substātia infinita. Finaliter aresto. ostendit ꝙ nomē apud dyalecticū debet esse nomē recti casus et per hoc excludūtur obliqua noīa: vt catbonis catboni catbonē que nō sunt noīa apud dyalecticū. Cuius rō est qꝛ illud quod dꝫ esse nomen apud dyalecticū debet reddere suppositū verbo personali: mō obliqui nō reddūt suppositū v̄bo ꝑsonali sꝫ ipersonali:

Notandū scđo: ꝙ arestotiles in textu

ita diffinit verbum. Uerbum ē quod ꝯsignificat tempus cuiꝰ ꝑs nulla extra significat et est semper eoꝝ que de altero dicūtur. Pro cuiꝰ definitōis intellectu norandū ꝙ diffinitū p̄ntis diffinitōis est verbū ꝓꝓꝛijssime captū ꝑ voce significatiua ad placitum existens dictio finiti modi et presentis tempoꝛis indicatiui mōi: vt curro ago. Loco gn̄is aūt ponit vox et alie ꝑticule ponūtur loco differentie queadmodum et in definitōe nois dictum ē. In qua diffinitiōe dicit arestotiles tria. Pꝛīo ꝙ verbū ꝯsignificat tēpus. Uñ et dicit in textu cursus est nōmē currit vero verbum et consignificat tempus vt nūc esse. Dicitur aūt verbū ꝯsignificare nō sic sinkathegreumata que per se non significāt sed cum alio ꝑcant: alias eñ verba essent sinkathegreumata et nō essent in genere et ꝑdicamēto: sed verba sic ꝯsignificāt tempus qꝛ vltra significatū principale quod designāt: illud significatuꝫ dicit̄r esse in tempore: vt curro pꝛincipali significato suo significat actum currendi et illum actum ꝑcat esse in pꝛesenti tempoꝛe et ita etiam in alijs verbis dicatur. Scđo dicit arestotiles in definitōne verbi cuius pars extra significat quod eodē modo est intelligendū de partibus integralibus verbi sicut et de partibus integralibus nomīs. Partes eñ subiectiue ipsius verbi et inferioꝛa significāt aliquid vt partes subiectiue et inferioꝛa huius verbi significāt aliquid vt lego doceo. Tercio arestotiles dicit in definitōe verbi ꝙ verbuꝫ semper est nota: hoc ē copula eoꝝ: idest ꝑdicatoꝝ que dicūtur de altero vt de subiecto: vt homo est animal. In quibus verbis arestotiles vult ostendere ꝙ verbum aliquādo simpliciter et per se ē copula vt ē verbum substātiuū sum cū suis ꝯdeclinijs: aliquādo aūt īcludit copulā vt sunt verba alia et maxime adiectiua: vt hō currit que resoluitur sic hō ē currēs. Postea arestotiles in declaratōe diffinitōis ipsius verbi ostendit ꝙ verbum debet esse dictō finita et ideo verba infinita vt nōcurrit nōdisputat nō sunt ver-

ba apud logicum. Similiter verbum debet esse dictio recta: id est dictio verbalis finiti modi presentis temporis indicatiui modi. Unde et dicit in textu: curret vel currebat nō ē verbū sed casus verbi

Notandū est tercio: ꝙ Arestotiles in textu ita diffinit orōem. Oratio est vox significatiua cuius prius aliqd significatiuū est separatū vt dictio: nō vt affirmatio. Pro qua definitōne oratōis intelligēda. Sciendum ꝙ diffinitum p̄sentis definitōis est orō vocalis. Unde et dicitur orō quasi oris ratō idest formatio ab ore. Diffinitur aūt orō nō ꝑ se sed ꝑ suis signatis: vt ꝑ omnibus oratōibus. Pro genere aut ꝓ loco generis in ista definitōne ponitur vox. Alie aūt particule ponūtur loco differētie. Unde sciendū ꝙ arestotiles in definitōe orōis dicit duo. Primo ꝙ orō est vox nō quidem vna vox simpliciter: quia cum dico homo est anial absolute loquendo sunt tres voces: sed oratio est vna vox scdm aggregatōem rōe copule verbalis p̄dicatum cum subiecto. Sicut em̄ sonus multorꝝ canentiū simul est vna vox scdm aggregationem sic est in ꝓposito. Alij etiā addūt ad definitōem orationis ꝙ oratio est vox significatiua ad placitum quod non est intelligendum fm se totam quia tota orō nō imponitur ad s̄candum. Ratio quia imponi ad placitum est ꝓprium dictionis vel vocis significantis rem: sed oratio dicitur imposita ad significandum ratione partium suarum. Scdo dicit arestotiles cuius partes sunt s̄catiue separate vt dicendo nomē vt affirmatio. Unde per particula aresto. vult ꝙ ptes ipsius orōnis debēt s̄care dictionaliter et dūt esse dcōnes et nō dūt s̄care vt ꝓpositōes affirmatiue vel negatiue. Ex occasione verborꝝ aresto. multi dixerūt ꝙ ista diffinitio oratōis solū daretur de ꝓpositiōe kathegorica et nō ypotetica quia certū est ꝙ partes ꝓpositōis ypotetice s̄cāt vt affirmatio et negatio: licet et alij dixerunt ꝙ partes ꝓpositōnis ypotetice nō essent ꝓpositōes. Alij autē aliter distinguūt dicētes ꝙ partes ꝓpositionis sunt duplices. Quedam ī quas fit īmediata et p̄ma resolutō ꝓpōis ypotetice et he ptes s̄cāt vt affirmatō vel negatō: vt resoluēdo istā ypoteticā hō est anial et deus est resoluit̄ ī istas duas kathegoricas hō ē aīal q̄ ē p̄ia et deus ē q̄ est scda. Alie aūt sūt ptes ꝓpositōis ypotetice in quas fit vltimata et finalis resolutō et he ptes solū sunt dcōnes et nō orōnes nec ꝓpositōes: quelibet em̄ kathegorica q̄ est pars ypotetice resoluitur in subiectū et p̄dicatum q̄ sunt simplices termī vt s̄cantes vere vel false ꝓpositōes

Notādū q̄rto et vltio: ꝙ aresto. ī textu ponit vnā autoritatē notabilē et ē. Nec si hoc ipsū est purū dixeris ipsum quidē nihil significat: s̄cat em̄ quādam cōpositiōem quam

sine cōpositis vel extremis non est intelligere. Pro quo notandū q͂ hec autoritas potest allegari dupl'r. Uno modo sic q͂ ī pncipio huius autoritatis ponitur. Negatio vt sic: nec si hoc verbum ē purum dixeris 7c̄ et sic erunt ibi due negationes, scʒ nec et nihil et isto modo arestotiles ponit et allegat in textu. Et sensus est iste. Non est ita q͂ si hoc verbum est purum et per se posueris q͂ nihil significet: sed significat quandam cōpositionem extremoꝝ quā sine extremis nō est intelligere: verbum eñi substantiuum 7 eius condeclinia significāt actum vnitiuū 7 cōplexiuum predicati cū subiecto: et etiam verbum subm significat actum essendi primo ī substantiis repertum vt dicūt grāmatici. Scd̄o allegatur hec autoritas communiter sine negatione in principio posite. Sic si hoc verbum est purum dixeris id est p se posueris ip̄m quidem nihil ſcat scilicet nec verū nec falsum sed significat actum vnitiuum vel ɔplexiuū p̄dicati cū subiecto quē sine ɔpositis hoc ē extremis nō ē intelligere. Istis notabilibus sic positis est.

Conclusio responsalis definitio nois

verbi et orationis ab arestotile est sufficienter assignata.

Arguitur primo. Definitio nominis

non valet ꝓbatur nomē nō est vox igitur ꝓbatur. Nunq͂ pars p̄dicatur vere de suo toto sʒ vox est pars nois igitur: Maior hec ē falsa homo est manus homo est caput: Minor patet qꝛ in qualibet dictōne 7 voce significatiua sunt duo scʒ vox 7 significatū: vt dicūt grāmatici. Dico verū argumentū ɔcludit q͂ in reb⁹ naturalibus pars nō p̄dicatur de toto sed bene in rebus artificialibus ratione materie Uñ hanc concedimus Annulus est aurum 7 tñ aurum est pars annuli.

Arguit̄ scd̄o: nomen non est vox igit̄

ꝓbatur Nūq͂ ens naturale p̄dicatur de ente artificiali sed nomē est ens artificiale 7 vox ens naturale igitur. Maior quia ens naturale 7 artificiale sunt opposita 7 differūt: vt dicitur scd̄o phisi. Modo opposita nō p̄dicantur de se inuicem Minor q͂ nomen sit ens artificiale qꝛ noīa fiūt significatiua per intellectū 7 etiā intellectus facit noīa ~~7 voces~~: sed q͂ vox sit ens naturale patʒ ex aresto. scd̄o de anīa qui diffinit vocem. mō sci a libri de anīa ptinet ad philosophiam naturalem.

Arguitur tercio: partes nomis sunt

significatiue igitur ꝓbatur nomē ɔposite figure est nomē 7 eius

partes sunt significatiue igitur: ꝓbatur añs ꝓ pria parte ꝙ no mē ꝯposite figure sit nomē autoritate oīm grāmaticoꝝ hoc po nentium sed ꝓ scđa parte scilꝫ ꝙ partes nōis composite figure sint ſ̃catiue autoritate prisciani in capitulo de figura: qui osten dit ꝙ compositio in grāmatica debet fieri ex partibus significa tiuis. Dico veruꝫ argumētū ꝯcludit ꝙ partes nōis composite figure nō ſ̃cant in ꝯstruꝫ sunt ⁊ ponūtur in toto: qꝛ sic totū ſ̃cat sed partes nōis composite figure bene sunt ſ̃catiue cum per se ponūtur ⁊ vt per se dictiones sunt: primū volunt logici: scđm dicūt grammatici: vt dictum est in notabilibus.

Arguitur quarto: verbū non signifi-

cat cum tempore igitur definitio verbi nō valꝫ: ꝓbatur añs qꝛ in ista ꝓpositōne deus est: in qua hoc verbum ē nō ſ̃cat cū tem pore: ꝓbatur autoritate aresto. quarto phisico. vbi ōndit ꝙ eter na nō sunt in tempore neqꝫ actiones eoꝝ: corruptibilia eñ men surantur tempore. Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ deus non est in tempore neqꝫ eterna ꝯmēsuratiue sed bñ coexistēter quia eterna sunt quando tempus est.

Arguitur quito: verbū nō significat

cum tempore igitur ꝓbatur. Illud qđ absoluitur a tempore nō ſ̃cat cū tempore sed verbū absoluitur a tempore igitur verbum nō ſ̃cat cum tempore: ꝓbatur antecedēs: qꝛ si nō absolueretur verbū a tēpore sequeretur ꝙ multe ꝓpositōes in naturali philo sophia ab arestotile concesse essent false: ꝓbatur sequela de ista tonitru est sonus factus in nubibus quā aresto. ꝯcedit pˀmo me thauroꝝ: ⁊ tñ si hoc verbuꝫ est esset pñtis temporis: tūc tempo re sereno ⁊ claro hec esset falsa: tonitru est sonus factus in nubi bus: in tempore eñ sereno nō fit tonitru sed quādo nubes in q̄ est inclusus vapor humidus rumpit vi nubem: vt dicitur pˀmo methauroꝝ. Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ verbū non absol uitur a tempore simpliciter ꝙ nullius esset tēporis: sꝫ sic ꝙ vbū aliquod aliqñ nō designat certum tempus sꝫ designat oīa tē pora indifferēter: sed ꝓpositio in qua ponitur tale verbū est oīm tempoꝝ indifferēter: ⁊ sic ista tonitru est sonus factꝰ in nubibꝰ valet tm̄ qñcūqꝫ est fuit vel erit tonitru tūc ē sonꝰ factꝰ ī nubibꝰ

Arguitur sexto: verbū non significat

cum tempore: ꝓbatur qꝛ si sic sequeretur ꝙ nulla esset pđicatio essentialis quod est falsum ⁊ cōtra porphiriū: ꝓbatur sequela pˀ dicatio essentialis est in qua nullū accidēs importat sed oñi in

predicatione si verbum substantiuū ꝯsignificaret temp⁹ impor
taret accidens igitur Maior est arestotilis ṗmo posterioꝝ ⁊ por
phirii Minor q꞉ verbum substantiuū ꝯsigꝰcat tempus: vt dicit
arestotiles in textu ⁊ tempus ē accidēs ex quo est in genere q̄ti
tatis. Dico verū argumentū ꝯcludit ꝙ omnis ṗdicatio est acci
dentalis in qua importatur accidēs per extrema propōis mō ḃ
nō ē in ṗdicatōe eēntiali vt hō est aīal ꝫ per copulā ꝯsigꝰcatur tp̄s

Arguitur septimo. Diffinitō orōnis

ab arestotile non valet probaꝰ Oratio nō est vox igitur: probatur
vnum nō est plura sed oratio est plures voces igitur Maior est
nota Minor patet q꞉ in ista orōe homo est animal sunt tres vo-
ces vt subiectum: predicatum ⁊ copula. Dico verū argumentuꝫ
concludit ꝙ oratio nō ē vna vox simpliciter sed ē vna per aggre
gationem ⁊ hoc sufficit ad vnitatem orationis.

Arguitur vltimo: alicuius orationis

partes nō sigꝰcant vt affirmatio ⁊ negatio igitur: ꝓbatur añcedēs
de ꝓpositione ypotetica cuius partes sigꝰcant vt affirmatio ⁊ ne-
gatio ꝓbatur: quia partes ꝓpositionis ypotetice sunt ꝓpositio-
nes: vt oñdit Petrus hispanus in primo tractatu Modo ꝓpo-
sitio est oratio affirmatiua vel negatiua: vt dicitur ṗmo posterio.
Dico verū argumentū concludit ꝙ partes ꝓpositionis ypoteti
ce sigꝰcant vt affirmatio vel negatio: veruꝫ est de partibus in quas
fit ṗma ⁊ immediata resolutō sed non partes ille in quas fit vl
timata ⁊ mediata resolutio.

Utrum diffinitio enūciationis ⁊ ei⁹

diuisio similiter enūciationū oppositio ab arestotile sint bene as-
signate Pro intelligentia questionis mote Sciendū ꝙ hec que-
stio querit tria. Primo querit vtrū diffinitio enūciationis quā
arestotiles ponit in textu sit bene assignata. Scḋo querit vtrum
diuisio enūciationum ab arestotile sit sufficienter posita. Tercio
querit vtrum diuisio ꝓpositionū kathegoricaruꝫ in tres spēs sit
cōuenienter assignata Pro parte prima questionis intelligēda.

Notandū est primo: ꝙ arestotiles in

textu ita diffinit enūciationem Enūciatio ē oratio in qua est veꝝ
vel falsum. Debet aūt enūciatio esse oratio congrua perfecta non
interrogatiua nec equiuoca vt homo currit. Dicitur autem enū
ciatio quasi extra nunciatio Intellectus enim humanus consi-
derans aliquid in natura vt hominem esse animal; nūciat ⁊ no-

tificat extra sermone͂ ⁊ voce audientibus: dicendo homo est ani-
mal. Est autem veru͂ ⁊ falsum in enu͂ciatione sicut in signo que͂
admodu͂ ⁊ sanitas est in vrina vt ĩ signo sicut patuit an͂. Duplex
autem est enu͂ciatio: quedam est enu͂ciatio vna: quedam est enu͂
ciatio plures. Enu͂ciatio vna est in qua vnum enu͂ciatur de vno
vel vnum de pluribus vel plura de vno vel plura de pluribus cõ
iunctim: exemplum primi vt homo est animal: exemplum sc͂di
vt album ⁊ nigrum sunt colorata: exemplum tercij Socrates est
homo ⁊ risibilis: exemplum quarti album ⁊ nigrum sunt colora
ta ⁊ animalia. Sed enu͂ciatio plures est in qua enu͂ciatur vnum
de pluribus vel plura de vno vel plura de pluribus incõiunctim
Exemplu͂ primi socrates plato sunt homo: exemplu͂ sc͂di vt so-
crates est homo papa: exemplum tercij socrates asinus sunt ho-
mo brutum. Est autem enu͂ciatio plures vna dictio cõposita ex
recto ⁊ obliquo: enu͂ciatio enim est rectus ⁊ plures quasi obliquus
Si enim enu͂ciatio plures essent due dictões tunc esset orõ incõ-
grua. Sequitur corollarie ꝙ aliquando in enu͂ciatione plures p̄
dicantur implicite plura de vno: vt corpus est canis: quandoqꝫ
autem expresse vt homo animal est asinus capra. Ratio aũt qua
re enu͂ciatio plures non est propositio vel enu͂ciatio quia propo-
sitio vel enu͂ciatio debꝫ esse oratio congrua: sed enu͂ciatio plures
non est oratio congrua: quia in ea ponitur plura nomina substã
tiua sine coniu͂ctione media ⁊ nullum ponitur in genitiuo quod
est contra principia artis grammatice. Scd͂a diuisio enu͂ciatio
nis quam arestotiles ponit in textu est hec enu͂ciationum vnaꝝ
quedam est simpliciter vna ⁊ quedaꝫ est coniunctione vna. Enu͂
ciatio vna simpliciter est in qua simpliciter vnum enu͂ciatur de
vno vt homo est animal. Enu͂ciatio autem coniu͂ctõne vna est
in qua enu͂ciantur plura de vno vel vnum de pluribus vel plu-
ra de pluribus coniu͂ctim idest mediante coniu͂ctione copulati-
ua etc: vt dictum est superius. Dicitur autem enu͂ciatio simplici-
ter vna quia eius partes non sunt complete dictionaliter: vt ho-
mo est animal. Sed enu͂ciatio dicitur coniunctõne vna quia eiꝰ
partes sunt complete dictões vt contingit in propositionibus
de copulatis disiunctis extremis: vt homo ⁊ Johãnes currit: ho-
mo est animal vel asinus. Sequitur corollarie ꝙ propositio cõ
iunctione vna quandoqꝫ est kathegorica vt homo vel asinus cur
rit que est vna kathegorica de disiuncto extremo: quandoqꝫ aũt
propositio coniu͂ctione vna est ypotetica vt homo est animal ⁊ a-
sinus est. Consequenter arestot. ponit terciã diuisionẽ enu͂ciatõ
nis ⁊ ẽ: enu͂ciatõnum alia affirmatiua: alia negatiua. Affirmati-
ua est in qua p̄dicatuꝫ affirmat᷑ de subiecto vt hõ est aĩal Negati-
ua est in qua p̄dicatuꝫ negat᷑ de subiecto vt homo non ẽ asinus.

Notādū scdo: q arestotiles determinās de oppositiōne ꝓpositionū kathegoricaꝝ oñdit q oppositō ꝓpositionū kathegoricaꝝ est triplex scz cōtraria: cōtradictoria ꝛ subcōtraria: oppositōez aūt subalternā nō ponit quā posuit petrus hyspanus. Ratio q2 aresto. capit oppositōez ꝓpositionū ꝓprie: p oppositione propositionū in qualitate penes affirmatōnem ꝛ negatōez: ꝛ silr in veritate ꝛ falsitate. Cōstat aūt q ꝓpositiones subalterne nō opponūtur nisi in quātitate q2 vna est vniuersalis ꝛ alia particularis. Possunt em̄ due ꝓpositōnes subalterne ambe esse vere: vt oīs homo est animal: quidā homō ē animal: ꝛ silr ambe possunt simul esse false: vt nullus hō est animal quidā hō nō est aīal. Diffinitur aūt oppositio in genere sic. Oppositio ē duaꝝ ꝓpositionū kathegoricaꝝ vtroqꝫ termino participantiū ſm eundem ordinē osilr captoꝝ quo ad ꝓprietates logicales in veritate tm̄ vel in falsitate tm̄ vel in his simul repugnantia. In qua definitōe tangitur triplex spēs oppositōnū. Cū dicitur in veritate tm̄: tangit oppositio ɔtraria q2 ɔtrarie nunq̄ possunt simul esse vere sed pn̄t simul esse false: vt oīs hō ē albus nullus hō est albus. Cū aūt dicitur in falsitate tm̄ tangitur oppositio subcōtraria q2 due subcōtrarie nō pn̄t simul esse false sed pn̄t simul esse vere: vt quidā hō est albus: quidam hō non ē albꝰ. Cum vero dicitur in his simul tangit oppositō ɔtradictoria q̄a due ɔtradictorie nō pn̄t simul esse vere nec simul esse false ꝫ vna est vera ꝛ alia falsa: vt omīs homo ē aīal: quidā homo non est animal quaꝝ vna ē vera ꝛ alia falsa. Similr hec nullus homo est aīal: quidā homo ē aīal vna ē vera ꝛ alia falsa. Arestotiles aūt diffinit oppositōem in textu sub noīe ɔtradictionis diffiniendo spēm vt ɔtradictōem ꝓ oppositōe. In qualibet em̄ oppositione siue ɔtraria siue subalterna siue ɔtradictoria ē affirmatō ꝛ negatio opposite. Si aūt quis vellet diffinire oppositōem ɔtradictoriaꝫ ꝓprie esset definitio sic ponēda ɔtradictio ē affirmatō ꝛ negatio opposite eiusdem de eodē non equiuoce ſm idem ꝛ in eodem tempore quaꝝ vna est vl'is affirmatiua ꝛ alia particularis negatiua vel vna vl'is negatiua ꝛ alia particularis affirmatiua: exemplū primi: vt omnis hō est aīal: quidā homo non est animal: exemplū scdi Nullus homo ē aīal quidā homo ē aīal. Sequitur corollarie q oppositio contradictoria requirit hoc q ipsa sit inter duas ꝓpositōes quaꝝ vna ē vl'is affirmatiua: ꝛ alia particularis negatiua: vel vna est vniuersalis negatiua ꝛ alia ꝑticularis affirmatiua ꝛ ergo due kathegorice non contradicunt. Quatuor ergo conditiones requirūtur ad oppositōem ɔtradicto

tiam. Prima q debet esse eiusdem de eodem: idest q illud qd affirmatur de aliquo subiecto in vna ppositiōe hoc idem debet negari in scda de eodem subiecto: r ergo iste due nō sunt ptradictorie omnis homo est anial quidam hō nō est asinus. Scda cōditio est q in tali oppositione cōtradictoria nō debet cōmitti equiuocatio: r ergo dicitur nō equiuoce r ergo iste duo nō ptradicūt Oīs deus est r quidam deus nō est Capiendo est in prima pro existit r in scda p comedit. Tercia pditio requisita ad cōtradictionem q cōtradictio debet fieri ad idem scdm idez r similit: qz si nō seruarentur iste due particule nō esset cōtradictio: r ergo hic non est cōtradictio duo sunt duplum vnius r duo nō sunt dupluꝫ trium igitur duo est duplum r nō duplum quia non ē ad idem. Similiter hic nō est cōtradictio hoc ē duplum ad hoc scdm longitudinem: r hoc nō est duplum scdm latitudinem: ergo hoc est duplum r non duplum quia non fit scdm idez. Similiter hic nō ē cōtradictio Iste currit velociter r iste currit insipienter: igitur iste currit r iste nō currit quia nō est similiter. Quarta cōditio requisita ad cōtradictionem ē qd contradictio debet fieri ad idem tempus et ergo hic nō est cōtradictio omnis manus mea ē clausa ponendo q sic sit: r quedam manus mea nō est clausa q aperirem vnam manum.

Notandū est tercio: q postq arestotiles determinauit de oppositione ppositionum kathegoricarū Iam de legibus r pprietatibus ppositionum oppositarum determinat. Et primo de legibus contrariarū: r dicit q hec est lex r natura ppositionum contrarie oppositarū q nunq possunt simul esse vere: sed semper vna est vera r alia falsa in materia naturali similiter remota r in materia contingenti de accidēti inseparabili: licet in materia contingēti de accidēti separabili ambe possunt esse false: exemplum primi vt oīs homo est anial nullus homo est animal: exemplum scdi oīs homo est asinus nullus homo est asinus: exemplum tercij omnis coruus est niger: nullus coruus est niger: exemplum quarti vt oīs homo est albus nullus homo est albus: que ambe sunt false: de his sufficiēter dicitur circa tractatus Petri hyspani Lex autem natura r pprietas subcōtrarioꝝ est q si vna est vera alia est falsa ī materia naturali remota r ptingēti de accidēte inseparabili In materia autem contingēti de accidēte separabili ambe possunt simul esse vere vt quidam homo ē albus: quidam hō nō est albus. Lex aūt r natura cōtradictoriaruꝫ talis est q cōtradictorie nō pñt simul esse vere nec simul false: sed semper si vna est vera alia est falsa vt

omnis homo est aial quidam homo nō est aial. Et ratio q̄ due cō
tradictorie non possunt simul esse vere nec false: quia contradic
tio fundatur super esse ꝛ non esse: vt dicitur primo posteriorū.
Constat autem q̄ de eadem re non potest simul dici esse ꝛ nō esse
Nec eadem res potest simul esse ꝛ non esse: dicitur enim quarto
methaphisice de quolibet dicitur esse vel non esse ꝛ de nullo am-
bo simul:

Notandum quarto et vltimo: aresto
tiles in textu infert quasdam autoritates notabiles: quarū pri
ma est ista Indiffinita ꝛ sua vniuersalis in materia naturali eq̄
pollent quo ad veritatem ꝛ falsitatem: vt omnis homo est ani-
mal ꝛ homo est animal. Dico notanter quo ad veritatem ꝛ falsi
tatem: quia quo ad quantitatem non equipollēt sunt enī diuer
sarum quātitatū. Intelligitur aūt hec autoritas arestotilis de
indiffinita simpliciter dicta et eius vniuersali ꝓpter istas duas
tantū homo est animal ꝛ tantū oīs homo est animal: quarꝫ pri
ma est falsa ꝛ scd̄a vera: sꝫ indiffinita ꝛ vniuersalis nō sunt sim
pliciter dicte sꝫ exclusiue. Intelligitur etiam hec autoritas are-
stotilis de ꝓpositōibus indiffinitis ꝛ vl'ibus q̄ sunt de p̄dicatōe
directa ꝓpter istas duas: aial ē hō et omne aial est hō: pria est
vera ꝛ scd̄a est falsa: sꝫ i ipis ē p̄dicatio indirecta vel inordinata
qꝛ minus p̄dicatur de maiori. Scd̄a autoritas aresto. in textu ē
ista omnis ꝓpositio ē falsa in qua p̄dicatur vniuersale vl'r sum
ptum vt hō ē omne animal Johānes est oīs homo: similiter oīs
hō ē omne animal. Unde notandum q̄ p̄dicari predicatū vl'e
vniuersaliter ē ipm̄ p̄dicatum esse terminū cōem ꝛ simul cum si-
gno vl'i: vt omnis homo ē animal. Intelligit' aūt hec autoritas
arestotilis in p̄mis de kathegoricis affirmatiuis: qꝛ ꝓpositō ka
thegorica negatiua in qua predicatur vl'e vniuersaliter sumptū
ē vera vt nullus homo ē omne aial Intelligitur scd̄o quādo ꝓ
positio vniuersalis habet subiectum quod habet plura supposita
actu ꝓpter istam omnis sol ē omnis sol in qua p̄dicatur hoc vni-
uersale sol ꝛ sumitur vniuersaliter cū isto signo vniuersali omnis
a parte p̄dicati: ꝛ tū ipsa est vera qꝛ subiectum sol habet tm̄ vnū
suppositum actu scꝫ istum solem qui splendet in celo. Sequit'
corollarie q̄ ista ē falsa omnis homo ē omnis hō: ꝛ nō p̄dicatur
idem de seipo Plus enī est predicatum q̄ subiectum: predicatū
enī est hoc totū omnis homo: subiectum aūt ē solum homo. Nō
est enī regula in logica Sinkathegreuma positum a parte predi
cati est pars p̄dicati sꝫ sinkathegreuma positū a parte subiecti nō
ē subiectū nec ps subiecti ꝛ sic ē i ista oīs hō ē oīs hō. Tercia au
toritas quā aresto. ponit i textu ē Omē qd̄ fit nō ē: intelligit' au

rez autoritas ista de rebus pmanentib⁹ vt domus interim q̄ fit nō est Unde illa res dicitur permanens cui non repugnat habere omnes partes suas simul vt homo domus Sed illa res dicit̄ successiua cui repugnat habere omnes partes simul vt est tempus similiter motus. Partes eñ temporis sunt p̄sens p̄teritū τ futurum Mō preteritū nō ē sed abijt: sil'r futurū nō est se aduemet Nihil aūt habem⁹ de tp̄e nisi nūc: vt dz quarto phisicoꝝ Sic sil'r partes mot⁹ nō sunt simul. vt pbatur tercio phisicoꝝ: qz partes motus sunt p̄us τ posteri⁹ que nō sunt sil': rēꝝ ei successiuarū fieri ē eaꝝ esse Intelligitur eñ autoritas interim q̄ res fit non ē verū ē complete: quia dom⁹ interim q̄ fit ē imperfecte: intelligit̄ eñ autoritas de reb⁹ diuisibilibus τ quoꝝ esse nō acquirit̄ in instanti propter animā hūanam q̄ interim q̄ fit ē: quia creatio fit in instāti. Ultima autoritas quā arestotiles ponit in textu ē hec tantū vnum vni opponitur verum est in eadem specie oppositionis: quia in diuersis generibus oppositōis vna pposicio opponitur pluribus: vt hec omnis hō ē animal opponit̄ huic 9rie nullus homo ē animal: sil'r huic contradictorie quidā hō non ē aīal opponitur hec subalterna quidam homo est aīal. Istis notabilibus sic positis est.

Cōclusio respōsalis: definitō enūciatōis τ ei⁹ diuisio τ enūciationū oppositio ab arestotile ē sufficiēter assignata. Patet cōclusio ex his que dicta sunt.

Arguit̄ p̄mo: verū τ fasum nō sunt in enūciatōe igit̄ pbat̄: idē n̄ ē ī diuersis sz veꝝ τ falsuz s̄t ī reb⁹ igitur: maior ē aresto. iiij. phisi. minor ē aresto. ī p̄dicamētis ab eo q̄d res ē l' n̄ ē pposito dz vera vl' falsa: τ. vj. metha. dz bonū τ malum sunt ī reb⁹ veꝝ τ falsum ī aīa. Dico verū argumētū 9cludit q̄ idē nō ē in diuersis eodē mō essendi ī Mō veritas ē in rebus causatiue: in aīa subiectiue τ in ppositionibus sicut in signo.

Arguit̄ scdo: diffinitō enūciatōis nō valz igitur pbatur: nulla definitio debet dari per opposita: sz definitō enūciatōis dat̄ p opposita igitur. Maior est Boetij in libro diffinitōnum. Diffinitio eñ debet predicari de suo diffinito vniuersaliter. Modo opposita non predicātur de eodem ex post predicamētis Minor qz hec diffinitio dat̄ p veꝝ τ falsuz: modo verum τ falsum sunt opposita. Dico verū argumētū 9cludit q̄ nulla definitio dz dari per opposita respectu eiusdē τ copulatiue sz respcū diuersoꝝ pōt dari p opposita τ disiūctiue sic ē ī ppōito.

Arguitur tercio: diuisio enūciatōis i enūciatōem vnā ꝛ plures nō valet igitur oīe diuisum debet ꝟe vniuersaliter ꝛ affirmatiue ꝑdicari de mēbris diuidentibus]: sed enūciatio non ꝑdicatur vere ꝛ affirmatiue de suis membris diuidētibus. Maior est Boetij in libro diuisionū Minor ꝓbatur qꝛ hec est falsa oīs enūciatio plures ē enūciatio: imō hoc est falsū qꝛ enūciatio plures] nō est enūciatio: vt dicit arestotiles in textu. Dico verum argumentū cōcludit ꝙ diuisum debet ꝑdicari vere ꝛ affirmatiue de mēbris diuidentibus quādo fit diuisio vniuoca: diuidendo genus in species suas: sed diuisio qua diuiditur enūciatio in enūciationē vnam ꝛ plures est diuisio annologi in sua annologata queadmodum homo diuiditur in hominem viuum ꝛ pictum.

Arguitur quarto: textus Arestotilis est incōgruus: ꝓbatur quia arestotiles dicit i textu enūciationū vnaꝝ Modo vnus caret plurali numero vt dicūt grāmatici. Dico verum argumentū concludit ꝙ vnus vt vnus ſcat rem singularem vt indiuiduū determinatū Johānes est vnus sic caret plurali numero: sed vnus captum vt priuat discōtinuatōem partiū in aliquo: quo modo multa indiuisa vel nō discōtinua dicuntur vnū ꝛ sic potest habere pluralē numerū ꝛ sic capitur hic. Unde et cōtinuum dicitur vnum quia actu non est diuisum: tamen habꝫ aptitudinem ad diuisionem.

Arguitur quito: determiatio arestotilis de oppositione ꝓpositionū nō ē sufficienter assignata: ꝓbatꝰ quia aliqua est oppositio subalterna vt ostendit Petrus hyspanꝰ: ꝛ istam nō enumerat arestotiles. Dico verum argumentū cōcludit ꝙ oppositio subalterna est oppositio capiēdo oppositiōem cōmuniter qualiter non capitur hic. Arestotiles em̄ in presenti cepit oppositōem ꝓprie ꝓ repugnātia ꝓpositionuꝫ in veritate vel falsitate ꝛ non ꝓ repugnantia tm̄ in qualitate qualiter ꝓpositōnes opposite subalterne repugnant.

Arguitur sexto: arestotiles male diffinit oppositōem dicens ꝙ oppositio est affirmatio ꝛ negatō opposite: ꝓbatur quia ista est diffinitio contradictionis: vt ostenditur i postpredicamētis igitur male diffinit oppositionem in textu dicens Oppositio est affirmatio ꝛ negatio opposite. Dico ꝙ hic arestotiles diffinit speciem pro genere: ꝛ sic lꝫ ista diffinitio quo ad

vocem solum conuenit contradictioni: tamen ipsa bene intellecta conuenit omni oppositioni: vt dictum est in notabilibus.

Arguitur septimo. Indefinita et sua vniuersalis in materia naturali non equipollent igitur. probatur propositiones que equipollent debent esse eiusdem quantitatis: sed indiffinita et vniuersalis non sunt eiusdem quantitatis igitur. Maior patet ex diffinitione equipollentiarum. Minor patz auctoritate arestotilis primo priorum: vbi distinguit quantitatem vniuersalem contra indefinitam. Dico verum argumentum concludit quod indiffinita et vniuersalis non equipollent quo ad quantitatem sed quo ad veritatem et falsitatem.

Arguitur vltimo. Indiffinita et sua vniuersalis non equipollent: probatur propositiones opposite non equipollent: sed indiffinita et sua vniuersalis sunt opposite igitur. Maior est nota: quia propositiones equipollentes idem designant: minor quia vniuersalis et indiffinita opponuntur subalterne: vt docet petrus hyspanus in primo tractatu. Dico verum argumentum concludit quod propositiones indiffinite opponuntur oppositione communiter dicta et ille possunt equipollere inter se.

Utrum differentia inter propositiones de presenti et preterito veras ex vna parte: et propositiones de futuro veras ex altera parte: sit bene posita. Pro intellectione questionis mote.

Notandum est primo: quod arestotiles in textu ponit differentiam inter propositiones de presenti et preterito veras: et inter propositiones de futuro veras et est hec: quia propositiones de presenti et preterito sunt determinate vere: propositiones autem de futuro non sunt determinate vere. Unde propositio determinate vera est propositio que per nullam potentiam potest impediri quin ipsa sit vel fuit vera: exemplum primi vt Johannes est homo: posito quod Johannes sit in rerum natura et viuat. Unde dicetur in textu. Omne quod est interim quod est necesse est ipsum esse. Exemplum secundi: vt Adam fuit que est determinate vera. Ad preteritum enim non est potentia: vt dicitur primo celi: et preteritum est irreuocabile. Unde et Arestotiles ostendit sexto ethicorum: quod deus priuatur hoc posse scilicet quod faceret preterita non preterita: et corrupta non corrupta. Propositio autem ista dicitur non

determinate vera cuius veritas potest impediri per aliquam potentiam vt tunica cras incidetur. Incidi enim vestem est futurum et potest impediri: vel voluntate diuina vel etiam humana: facere enim vestem depender a voluntate humana Uoluntas autem humana est mutabilis.

Notandum secundo: quod arestotiles ostendit in textu quod non futurum de necessitate eueniet: pro cuius intelligentia Sciendum quod triplex reperitur futurum. Quoddam est futurum supra omnem naturam: tempus et mutationem omnem existens: cuius nec substantia nec actio tempore mensuratur quomodo deus est futurus; deus enim ab eterno fuit et in secula immutabilis erit: non sic quod deus mensuraretur tempore sed deus erit quando tempus futurum erit. Aliud est futurum ex ordine nature quod et plus determinatum est ad esse quam ad non esse vt solem cras oriri: et tempore estatis vt in plurimum calorem fieri: sic et generationes rerum et corruptiones sunt future. Dicitur enim secundo de generatione: generationes rerum sunt ab eterno et durabunt ineternum. Tercium est futurum quod a voluntate humana dependet quod contingens ad vtrumlibet a philosophis nominatur: vt sunt actiones voluntatis nostre quarum principium est voluntas nostra libera que potest agere et non agere. Dicitur enim nono methaphisice quod potentia rationalis non est determinata ad vnum: et de isto futuro maxime intelligitur dictum arestotilis: vt probabitur inferius. Notandum etiam quod in autoritate Arestotilis allegata de necessitate potest capi dupliciter Primo vt sunt due dictiones: et sic de necessitate valet tantum sicut a re necessaria quomodo deus dicitur esse necessarius. Unde et Auicenna in quarto methaphisice deum vocat necesse esse Creaturas autem posse esse Necessarium enim secundum arestotilem quinto methaphisice dicit quod necessarium est quod non potest non esse et hoc proprie soli deo conuenit. Sicut enim creature omnes facte sunt ex nihilo ita possunt verti in nihil potentia diuina absoluta sed non ordinata: vt scripsit plato in thimeo. Secundo de necessitate est vna dictio aduerbialis et sic valet tantum sicut necessario: et sic necesse potest dupliciter construi. Uno modo vt tenet se ad hoc quod est futurum. Secundo vt necesse construitur cum hoc quod est eueniet. Sequitur corollarie quod secundum has diuersas acceptiones huius quod est de necessitate etiam ista propositio non omne futurum de necessitate eueniet: Primus sensus inquantum de necessitate est vna dictio tunc sensus est non omne futurum eueniet de necessitate idest a deo qui est necessarius et sic falsus est sensus: quia omnia proueniunt a deo qui est summe necessarius et etiam nihil eueniet

in rebus nisi a virtute diuina cognoscente omnia vel permittente deus enim est causa vniuersalis omnium et causa prouidens omnia siue necessaria siue facta humana contingentia. Unde et ipse dixit Capilli capitis vestri numerati sunt. Secundus sensus huius propositionis Non omne futurum de necessitate eueniet vt de necessitate est vna determinatio aduerbialis et vt de necessitate tenet se ad hoc quod est futurum et sic sensus est. Non omne futurum necessarium eueniet et hoc est falsum: quia futurum necessarium vt solem cras oriri: et eclipsim solis et lune determinato tempore fieri est futurum necessarium et necessario ista eueniunt: loquendo de ordine nature: de ordine instituto rebus naturalibus a deo. Tercius sensus huius propositionis non omne futurum de necessitate eueniet inquantum de necessitate est vna determinatio aduerbialis et construitur cum isto verbo eueniet et sic sensus est: non omne futurum eueniet de necessitate: et hoc est verum quia contingentia et facta humana sunt quedam futura et contingenter eueniunt et vt bellum cras nauale fieri vel vestem cras incidi. Uel ioannem ambulare. Ista enim dependent a voluntate humana que est libera in hac vita: patet ergo quomodo propositio ista non omne futurum de necessitate eueniet habet plures sensus.

Notandum est tercio quod arestotiles probat in textu duabus rationibus quod non omne futurum de necessitate eueniet. Prima ratio quia si omne futurum de necessitate eueniret sequeretur quod nihil eueniret in rebus a fortuna et casu quod est contra arestotilem secundo physicorum et sexto metaphysice vbi ostendit quod multa in rebus eueniunt a fortuna et preter intentionem: vt homini aliquando aduenit lucrum preter intentionem vel eufortunium vt cum quis fodit sepulchrum ad sepeliendum mortuum et inuenit serpentem aut thezaurum magnum. Similiter homini alicui euenit magnum malum vel disfortunium preter intentionem: vt aliquis volens emere pisces frangit pedem. Secunda ratio quod non omne futurum de necessitate eueniet: quia si sic sequeretur quod in factis humanis de futuris non esset consilium habendum: non consilium est de futuris quemadmodum memoria est preteritorum. Quod autem non esset consilium habendum de futuris si omnia necessario euenirent quia siue haberemus consilium siue non semper et necessario eueniret illud quod esset futurum. Unde notandum quod effectus fortuitus siue proueniens a fortuna vel a casu potest comparari ad duplicem causam. Primo ad causam vniuersalem diuinam et remotam et sic nihil euenit a fortuna et casu: quia sic omnia sunt preuisa et precognita a deo vt ostendit boetius in libro quinto de consolatione philosophie. Secundo effectus fortuiti possunt considerari et referri ad causam proximam et propinquam et sic multa eueniunt a casu et fortuna. Pater enim vel generans particulare intendit

pducere perfectum et pulchrum filium tamen ppter defectum aliquem vel materie abundantiam generat filium mõstruosum Sequitur corollarie primo q omnia que eueniunt in hoc mũdo nõ eueniunt temere et fortuite respectu cause prime diuine part quia omnia sunt preuisa a deo et pordinata. Sequitur corollarie scdo q omnia que eueniũt siue sunt pspera siue aduersa sunt paciencer tollleranda patet quia omnia eueniũt sub ordine et prouisione illius qui cuncta preuidet regit et disponit.

Notandũ quarto et vltimo q aliquis effectus eueniens respectu cause particularis a casu et fortuna respectu cause vniuersalis: euenit vt puisus et cognitus vt dclarat plato et alij philozophi in eorum scriptis: in simili de patrefamilias qui habet oues plurimas quas sciret cecidisse in certã foueã Mandat seruis vt ad foueam eant vno de altero nesciente ad extrahendum oues de fouea. Tunc conuentus seruorũ circa foueaz est casualis quia nullus sciuit de alio tamen paterfamilias hoc sciuit. Notandum etiam q puidentia diuina non aufert reb9 aliquibus contingentiam. Ratio quia causa prima non solũ ẽ causa entis sed etiam modorum entis constat autem q necessitas et cõtingentia sunt modi entis Causa ergo prima ẽ causa necessitatis et contingentie in rebus. Illa em̃ que deus voluit necessario euenire illis etiam participauit media necessaria: et illa que deus voluit ptingenter euenire illis etiam disposuit media contingẽtia Concluditur ergo q deus non aufert rebus contingẽtiam sz potius eam ponit. Sequitur corollarie q ista consequentia nõ valz hoc est puisum a deo ergo necessario eueniet sed bene sequit hoc est preuisum a deo. et ergo hoc ita eueniet sicut ẽ puisum. Pro ampliori huius determinatione. Sciendũ q philozophi ponũt tres gradus causarum In primo gradu ponitur causa prima que omnino est immobilis et intransmutabilis et incorruptibilis. In secũdo gradu causar ponitur causa mobilis sed incorruptibilis vt corpora celestia. In tercio gradu causarum ponitur causa mobilis et corruptibilis vt sunt agentia inferiora. In illis ergo gradib9 causarum est ordo. Causa enim primi ordinis nullam in agendo psupponit: sicut em̃ causa prima nõ habet esse ab alia causa sic nec in modo agendi: sicut em̃ res se habet ad esse sic ad agere quia agere sequitur esse. Causa autem scdi ordinis presupponit esse et in virtute agẽdi respicit cãm primi ordinis depender em̃ causa scdi ordinis a causa primi ordinis et in essendo et in agendo. Causa autem tercij ordinis presupponit et causam secundi ordinis et primi quia ipa dependet ab vtraq3 tam in essendo q in agendo.

Sequitur corollarie primo q de quanto aliqua causa ē altior in essendo de tanto etiā ē altior & vigorosior in agendo: vt causa tercii ordinis non agit sine causa scdi ordinis & primi: & causa scdi ordinis nō agit nisi in virtute cause primi ordinis. Causa autē primi ordinis nullā aliā causam psupponit. Sequitur corollarie scdo q causa pmi ordinis nō pōt impediri ī actiōe sua aliqua vtute qz ipa est supra oēm vtutem. Sequitur corollarie tercio q causa scdi ordinis vt virtus celestis stellarū pōt impediri triplici de causa: vt scribit albertus sup pncipium almagesti ptholomei. Primo voluntate diuina a qua causatur. Scdo rōne materie in quā suscipitur: qz materia nō semper est apta ad suscipiendū effectum & influxum celi. Tercio rōne elementi vt aeris per qd elementū virtus celi ad inferiora transfunditur: vt pulchre scribit Ptholomeus capitulo scdo pmi quadripartiti. Sequitr corollarie quarto q causa tercii ordinis etiā potest impediri p inobedientiā materie: vt patet intēdit gñare pulchrū filiu3 & pfectū. Cū autem materia est multa vel pauca gñat filiū monstruosu3: vt dicitur scdo phisicoꝝ. Sequitur corollarie quinto q hec ꝯsequētia nō valet Astrologus predicit hoc euenire ergo eueniet: sed sic est arguendū Astrologus dicit hoc euenire ergo pōt euenire: presupponit eīn obedientiā materie que nō semp obedit. Sequitr corollarie sexto q astrologus pdicēs futuros effectus si nō eueniūt nō mentitur p3 qz pōt esse impedimentū aliunde vt dictu3 est in corollario tercio Vñ & ptholomeus in phemio centū verboꝝ dixit Judicia que tibi do sunt mediū inter necessariū & cōtingens. Sequitur corollarie vltimo q astrologus pdicēs mores hoim & in bono & malo nō necessitatē sed inclinatōem intēdit Nos eīn sumus dñi & rectores nraꝝ opationū a pncipio vite vsq3 in finem. Et ptholome9 astrologoꝝ pnceps in phemio almagesti dicit. Sapiens vir dñabitur astris. Arestotiles in fine huius primi infert vnā autoritatē nobilē: & est Omne qd est interim q ē: necesse ē ipm esse. Pro intelligētia huius autoritatis. Sciendū q est duplex necessitas: quedā est necessitas simpliciť dicta & ppie dicta: & sic necessariū ē qd pōt non esse vt causa prima. Aliud est necessariū sm quid & improprie dictū & sic hec autoritas arestotilis est vera Omne quod est interim q ē necesse ē ipm esse. Istis notabilibus sic positis est.

Cōclusio respōsalis ista: differētia inter

ppositiones de pñti et preterito veras: similr illas de futuro ab aresto. ē sufficiēter assignata Ueritas hu9 ꝯclusiōis p3 ex dictis

Arguitur primo: ppositio de psenti

nõ ẽ determinate vera igitur ꝓbatur antecedẽs quia ista ioãnes ẽ est de presenti vera et nõ determinate vera ꝓbatur ꝙ non sit determinate vera quia nõ est necessaria mõ ꝓpositõ determinate vera ẽ necessaria vt dictũ est superius. Sed ꝙ ista ioannes est non sit determinate vera patet: quia nõ est necessaria: videtur eñi ꝙ ꝓpositio determinate vera sit necessaria ꝓbatur aũt ꝙ ista ꝓpositõ nõ sit necessaria quia in ea subiectum scʒ ioãnes supponit ꝓ re corruptibili vt ioanne qui est corruptibilis. Modo ꝓpositioni necesse repugnat cõtingentia. Dico verum argumentum concluderet si ꝓpositio ideo diceret᷑ determinate vera quia esset necessaria sed dr̃ determinate vera ideo quia eius veritas ꝑ nullam potẽtiam põt impediri quin sit vera

Arguitur scḋo. Aliqua est propositio de presenti et etiã aliqua de preterito et tamen non sunt vere determinate igitur ꝓbatur añs de istis homo ẽ asinus similiter ista homo fuit asinus que ambe sunt false. Dico ꝙ ꝯclũo intelligit᷑ de ꝓpositionibus veris mõ iste sunt false simplr̃.

Arguitur tercio: aliqua est propositõ de futuro que est determinate vera igitur ꝓbatur de ista sol cras orietur. Ista est de futuro et est certa et determinate vera ꝓbat᷑ qa aliter non erit ordine nature. Dico verum argumentum ꝯcludit ꝙ arestotiles non vult ꝙ omnis ꝓpositio de futuro esset indeterminate vera sed vult ꝙ ꝓpositio de futuro ꝯtingenti. Modo ista sol cras oriet᷑ ẽ vna de futuro necessario.

Arguitur quarto: aliqua ꝓpositio de futuro est determinate vera ꝓbatur de ista: dies iudicii erit ẽ vna de futuro et ẽ determinate vera quia est articulus fidei mõ articl̃i fidei sunt necessarii. Dico ꝙ licet ista dies iudicii erit sm̃ se sit cõtingẽs tñ sm̃ determinationẽ diuinã et ordinatiõem tunc est necessaria et determinate vera.

Arguitur quinto: ꝓpositio de futuro ẽ determinate vera igit᷑ ꝓbatur de ista ioãnes mouebitur q̃ ẽ vna de futuro et est determinate vera ꝙ ista sit vna de futuro determinate vera patet ex arestotile sexto ꝓ̃hicorum cũ dr̃. Quicquid mouetur mouebatur et mouebitur. Dico verum argumentũ ꝯcludit ꝙ ista ioãnes vel mobile mouebitur considerata sm̃ se et absolute tunc ẽ ꝯtingens de futuro ꝛ nõ determinate vera vt scʒ inquãtũ mouebitur importat tps̃ diuisum a presenti tempore sed quando

ista ioānes mouebitur consideratur vt scz mouebitur nō dr tpus distinctum et diuisum a presenti,t quod continuatur ei tunc illa est vna de futuro necessaria. Uult enī arestotiles in illa autoritate quicquid actu mouetur in medio supra aliquo spacio hoc mouebatur a termino a quo et mouebit vsq₃ in terminū ad quē et vsq₃ ad ꝯplementum motus.

Arguitur sexto. Omne futurū de necessitate eueniet ꝑbatur antecedēs Omne possibile de necessitate eueniet sed possibile est futurum igitur omne futurum de necessitate eueniet. Maior ꝑbatur quia sequitur bene. Omne impossibile de necessitate nō eueniet quia impossibile nunq̄ erit: vt hoiez esse asinum ergo omne possibile de necessitate eueniet: tenet ꝯña per regulam arestotelis quarto topicorum: sicut ꝑpositum in ꝑposito sic oppositum in opposito et etiam tenet illa ꝯñria: qr sbiectum opponitur subiecto et pdicatum pdicato et vocatur ab arestile scđo thopicorum consequētia in ipō sicut in simili. Iusticia est virtus ergo iniusticia est vicium Minor autem primi discursus scz qđ possibile est futurū est: ē per se notum vt hominez cras currere est futurum et ē possibile. Dico q̄ nō bene arguitur sed sic est arguendū omne impossibile de necessitate nō eueniet: ḡ oē quod eueniet est possibile

Arguitur septimo. Omne futurū de necessitate eueniet igitur ꝑbatur quia si non maxime ideo: quia tunc nihil eueniret a fortuna et casu vt dictum est superius sz nihil euenit a casu et fortuna igitur: minor quia quicquid euenit sb ordine et cognitione sue cause non euenit a fortuna et casu: sz oīa futura gn̄aliter eueniūt sb ordīe sue cause igit. Maior qr hoc qđ euenit sub ordine et cognitione sue cause non euenit a fortuna. sz q̄ euenit preter cognitionem et preter intentionem sui agentis hoc euenit a fortuna vt dr scđo phicorū. Minor quia omnia eueniunt a causa prima que omnia preuidet et ordinat et sub eius ordine omnia sunt. Unde et dr plato in thimeo q̄ nihil est ortū sub sole cuius causa legittima non precessit. Dico verum argumētū concludit q̄ referendo effectum fortuitum ad causam primā vniuersalem tunc nihil fit a casu et fortuna in rebus quia omnia sūt preuisa et precognita ab ea sed referendo effectum fortuitum ad proximam causam tunc aliquid in rebus ꝑducitur et fit pter intentionem agentis.

Arguitur vltimo. Omne futurum d

necessitate eueniet igitur probatur. Omne preuisum a deo necessario eueniet: sed omne futurum est puisum a deo igitur. Maior quia si nō tñc illa puisio esset fallibilis et mutabilis Minor patet quia deus cognoscit presentia preterita et futura. Dico quod male arguitur sed ita debet argui hoc est puisum a deo ergo ita eueniet sicut ē puisum Mō non equaliter deus omnia puidit quia aliqua puidit sic vt necessario dñt euenire et aliqua puidit q contingenter dñt euenire. Deus enim est causa entis et silr causa modorum entis vt dcm ē supius

Circa secundum librum Periarmeniarum

Arestotilis Queritur pmo Utrum recte vigintiquatuor modis contingit multiplicare ppositiones penes finitum et infinitum. Pro intellectione questionis more.

Notandum est primo: quod arestotiles volens ostendere multiplicatōem ppositōnum ondit pmo quod ois enunciatio constituitur ex noie et verbo et pbat sic. Illud quod sicat et dr aliquid de aliquo necessario componitur ex noie et verbo: sed omnis enunciatio dicit aliquid de aliquo igitur ois enunciatio ē ex noie et verbo. Capit autem arestotiles hic nomē communius quod in primo libro. Prius enim dixit quod nomē infinitum nō ē nomen neque subiectum nec pdicatum hic autem ostēdit quod nomē infinitum ē extremum ppositionis Arestotiles itaque in textu ondit quod ppositiones kathegorice multiplicātur vigintiquatuor modis: ppositōes de ē scdo adiacente octo modis: ppositōes aūt de est tercio adiacente sedecim modis: et sic modi erūt vigītiquatuor. Et ppositiones de est scdo adiacente multiplicāt sit octo modis penes finitum et infinitum: patet hoc sic propositio de est scdo adiacente vel ē ex terminis finitis vel infinitis. Si ex terminis finitis hoc est dupliciter: vel indiffinite et particulariter vel vliter Si indiffinite vel particulariter et sic sunt due propositiōes indiffinite de est scdo adiacēte: quarum vna est affirmatiua et alia negatiua vt hō est hō non est. Si vliter tūc sunt due vles quarum vna est affirmatiua et alia negatiua vt ois hō est: omnis homo nō est. Si autem talis multiplicatio fit ex terminis finitis hoc est dupliciter: aut talis multiplicatō fit indiffinite vel vniuersaliter Si indefinite tūc ē vna indiffinita affirmatiua et alia indiffinita negatiua vt nōhō est: nōhomo nō est. Si aūt fit multiplicatio vliter tūc vna ē vniuersalis affirmatiua et alia vniuersalis negatiua vt omnis non homo est: ois nōhomo nō est: et sic in toto collecte sunt octo propositiones de est scdo adiacente multiplicate penes finitum et infinitum. Sed quod ppositōes de est tercio adiacente multiplican

tur sedecim modis deducit hoc sic: oīs enim ppositio de ē tercio adiacēte vel ē ex terminis finitis vel infinitis Si ex termīs finitis hoc ē dupl'r vel indefinite vel vl'r. Si indefinite tunc sunt due indefinite quarū vna est affirmatiua et alia negatiua vt homo ē animal: homo nō est animal. Si autem vl'r tūc sunt due ppositiones quar vna ē vlīs affirmatiua et alia vlīs negatiua: vt oīs homo est animal: oīs homo nō est animal. Si aūt multiplicatio ppositionum de est tercio adiacente accipit penes terminos indefinitos hoc ē tripliciter. Aut vel ex subiecto infinito vel ex predicato infinito vel ratione vtriusq3. Si ratione subiecti infiniti h est dupl'r: indefinite vel vniuersaliter. Si indefinite tūc vna erit indefinita affirmatiua et alia negatiua: vt nō homo ē animal: n hō nō ē animal. Si vl'r tūc vna erit vlīs affirmatiua et alia erit vniuersalis negatiua: vt omnis nō homo ē animal: omnis n hō nō est animal Si autem talis multiplicatio fit ratione pdicati h ē dupliciter vel indefinite vel vl'r Si indefinite tūc vna erit affirmatiua et alia negatiua: vt hō est nō anial: homo n ē nō anial Si autē vl'r tūc vna erit affirmatiua vlīs et alia negatiua vlīs: vt oīs hō ē nō aial: oīs hō n ē n al' Si aūt fit de sbiecto infinito et de predicato hoc est iter dupl'r aut indefinite vel vl'r. Si idefinite tunc vna erit indefinita affirmatiua et alia negatiua: vt non hō est nō animal: et nō hō nō est nō animal. Si aūt vl'r tūc erunt due ppositiones quar vna est vlīs affirmatiua et alia vniuersalis negatiua vt oīs nō homo est nō animal: et omnis nō homo non est nō animal patet ergo q ppositiones de ē t'cio adiacēte multiplicantur sedecim modis. Utilitas aūt et finis istar multiplicationum in ppositionibus ē hec: vt sciamus augere ppositiōes fm diuersa genera quātitatū et etiā vt sciamus diuersum modū arguendi in terminis finitis et infinitis

Notandum scdo q arestotiles ponit

in textu certas regulas quō valet arguere penes finitum et infinitum. Prima regula est arguēdo ab affirmatiua de pdicato infinito ad negatiuā de predicato finito est bona 9ntia: vt hō est non iustus g homo nō est iustus. Ratio q2 aīis nō pōt esse ver sine cōsequēte. Scda regula arguēdo a negatiua de pdicato finito ad affirmatiuā de pdicato infinito ē bona cōsequentia et hoc cum cōstantia subiecti: vt bene sequit homo nō est iustus et hō ē: g homo est nō iustus. Dico notanter cū constantia subiecti q2 sine 9stātia subiecti nō valeret vt hic chimera nō ē homo igit chimera ē n hō Antecedēs enim ē ver 9n̄s aūt falsum: q2 sequeret q chimera esset asinus q2 nō hō sicat asinū. Un 9stantia subiecti ē ppositio de est scdo adiacēte q sicat rē designatā p sbiectū eē i rer natura Tercia

regula ad affirmatiuā de p̄dicato finito sequit̄ negatiua de pre-
dicato infinito vt bene sequit̄ homo ē iustus g̊ hō nō est nō iustus
Quarta regula: a negatiua de p̄dicato infinito sequit̄ affirma-
tiua de predicato finito cum constātia subiecti vt bene sequitur
homo nō est non iustus et hō est: g̊ homo ē iustus sine constātia
nō valet vt ponendo ꝙ socrates homo est mortuus tūc non va-
leret: socrates nō ē nō iustus: g̊ socrates est iustus Antecedēs eñi
esset verū et ꝯn̄s falsum Arestotiles etiam in textu ꝯn̄ter ostēdit
ꝙ variato subiecto penes finitum et infinitum ꝯn̄tia non valet
Ratio q2 tūc arguitur a nō distributo ad distributum que ꝯn̄tia
nō valet vt hic nō valet arguere nō asinus est animal vt hō: ergo
nullus asinus est animal. In antecedēte eñi p̄dicatum aīal non
distribuitur sed in ꝯn̄te distribuitur ꝑ hoc signū negatiuū nullus
quod distribuit tam subiectum ꝙ̄ p̄dicatum. Contingit tamen
dupl'r arguere variato subiecto penes finitum et infinitū. Primo
ꝙ vnus terminus infinitatus in vna et alter ab eo sit finitus in
alia et sic valet aliq̄n vt nō accn̄s ē g̊ suba ē. Scd̄o qn̄ idē termi-
nus ē ifinitatus et etiā finitus et hoc potest esse dupl'r. Uno mō
qn̄ totū p̄dicatum ē singulare et sic bene valet vt nō asinus ē so-
crates g̊ nullus asinus ē socrates. Alio mō potest fieri quando
p̄dicatum ē terminus cōis et sic iterū dupl'r. Primo qn̄ p̄dicatum
in negatiua ꝓpositione ponitur ante copulā et ante negationē
tūc bn̄ sequit̄: vt nō asinus ē aīal: g̊ cīs asinus aīal nō ē que valz
tm̄ ꝙ omnis asinus certum aīal nō ē et aīal supponit determi-
nate Scd̄o qn̄ p̄dicatum ī negatiua ponitur post copulam ꝛ post
negatōem et sic nō valet: vt nō sequit̄ nō asinus ē aīal: g̊ nullus
asinus ē aīal: q2 tūc arguit̄ a nō distributo ad distributum q̄ ꝯn̄a
nō valet vt dictum ē ante. Consequēter arestotiles in textu īfert
aliam autoritatem et ē ꝙ nomina et verba transposita idē ſ̄cant
Intentio itaq3 arestotelis ē ꝙ nomē et verbū ꝓpter solam trans-
positionem eorū mutāt significationem eorum: est eñi regula ge-
neralis logice terminus vbicūq̄ ponitur eque multa ſ̄cat Et rō
huius ē quia significatio ē essentialis termino: transpositio autē
accidentalis: modo accidētale ꝑ se nō aufert essentiale. Accidēs
eñi nō ē principale agens in rebus sed instrumētale. Siue enim
dico homo ē animal vel animal ē homo semper homo significat
hominem et animal significat animal. Intelligitur etiā ista au-
toritas arestotelis ꝙ nomina et verba trāsposita idem significāt
id est ꝓpter nudam transpositōem terminorum non mutat̄ ve-
ritas et falsitas ꝓpositionum ceteris paribus: sicut eñi hec ē vera
homo ē animal sic etiam hec animal est homo. Dico notanter ce-
teris paribus quia si ꝓprietates terminorum variantur tūc no-
mina et verba transposita nō significarent idem: vt hic: homo est

nio viuus et mortuum: [?] homo: prima enim e vera et scda falsa: q̄a in prima homo ampliatur p illo quod e vel fuit homo. In scda autem homo nō ampliatur. Similiter hic nomina et verba trāſposita non significant idem: omnis homo est animal: et animal est omnis homo: quia arguitur scdm communem logicā a termio stante et supponente cōfuse tm respectu eiusdem que ɔsequētia non valet: vel scdm petrum hispanum mutatur vna suppositio in genere in aliam et sic ɔmittitur fallatia figure dictionis quia i prima aīal supponit simplr in scda psonaliter.

Notandum est tercio: q̄ Arestotiles

consequēter infert duas regulas et duos modus arguēdi. Prima regula: arguēdo a diuisis ad cōiūcta e bona ɔñtia. Scda arguere econuerso a ɔiūctis ad diuisa e bona ɔñtia. Pro quibus regulis i telligendis. Sciendum q̄ arguere a diuisis ad ɔiūcta e arguere ab vna ppositione ypothetica in qua predicātur plura diuisim d aliquo termino singulari ad ppositionem cathegoricam in qua pdicantur eadē pdicata de eodē termino singulari ɔiūctim: vt socrates e homo et socrates e albus: g socrates e albus hō. Dico notanter respectu termini singularis: q2 respectu termini cōis nō valet vt aīal e rudibile et aīal e hō: g hō e rudibilis nisi terminus cōis restringeretur p relatiuū ydemptitatis: vt aīal e rudibile et idem aīal e hō: g hō e rudibilis: sed minor e falsa. Unde diuisa in pposito dicūtur q̄ pdicātur de aliquo termino singulari i ppōe ypothetica: sed ɔiūcta dicūtur eadem pdicata q̄ pdicātur de aliquo termino singulari in ppositione cathegorica. Et ponūtur generaliter due instātie contra hāc regulā. Prima qñ ambo pdicata sunt accidētalia vt sic arguēdo. Iste canis e tuus et iste canis e pr g iste canis e pater tuus. Añs e verū et ɔñs falsum. Arguitur enim in terminis pure accidētalibus Tuus enim importat possessionem et pater relatōem. Sic silr nō sequit: socrates e faber: et socrates e bonus: g socrates e bonus faber: posito q̄ socrates sit bonus moraliter tñ i arte fabrili sit nō bene doctus tūc añs e verū et ɔñs falsum q2 arguit i pdicatis pure accidētalibus. Scda instātia ɔtra hāc regulā e qñ pdicata i quibus arguit sic se hñt q̄ vnū itelligitur i alio sicut minus cōe in magis cōi vt sic arguēdo nō valz: socrates est homo et socrates e animal: ergo socrates e homo animal: quia tunc cōmittitur nugatio vel superfluitas: ponitur enim ibi animal bis: semel enim includitur animal in homine q2 minus commune includit magis commune et etiam semel ponit animal expresse et sic valet socrates est hō animal aīal s3 si magis cōe in inferēdo pcederet minus cōmune tunc bñ valeret q2 tunc

tolleret nugatio ex quo minus cõe restringeret magis cõmune
et sic admitteretur ꝑ oppositõem vt sic arguẽdo: socrates est aial
socrates ẽ homo: ergo socrates est animal hõ. Tercia instãtia potest
addi quãdo variat determinatio vt nõ hoc ens ẽ paruũ: et hoc ens
est musca ergo hoc ens est parua musca demõstrãdo magnã muscã
Variatur enĩ hic determinatio q2 in maiori paruũ capitur abso-
lute in 9nte vero respectiue ad magnã muscam. Silr non sequitur
iste binarius ẽ ꝑpetuus demonstrãdo materiã et formã diuisim
et iste binarius est hõ intelligẽdo coniũctim ergo hõ est perpetu9 bi-
narius Modo hoc ẽ falsum hõ enĩ quia est generabilis etiam est
corruptibilis primo celi. Ratio quare non valet q2 variatur deter-
minatio q2 ꝑpetuus in antecedẽte determinat hoc quod est bina-
rius et in 9nte hoc quod est homo. Quarta assignatur instantia τ
est qñ arguitur negatiue cũ intermedio: vt socrates non ẽ anima
et socrates nõ est corpus igitur socrates nõ est corpus et aĩa: qđ est
falsum quia arguitur cum illa cõiunctione et.

Notandũ quarto et vltimo q aresto-

tiles dt in textu quõ ecõuerso valet arguere a 9iũctis ad diuisa
et et ẽ 9uersiua regule ꝑcedentis. Si ergo arguendũ a 9iũctis ad
diuisa debet esse bonũ attendi debet q argumentũ a coniunctis
ad diuisa in septem casibus nõ valet. Primus qñ est repugnãtia
in adiecto: vt qñ vnũ ꝑdicatũ habet se vt determinatio distrahẽs
respectu alterius vt nõ sequitur socrates est homo mortu9 ergo socra-
tes est hõ et socrates ẽ mortuus. Unde fm arestotilem oppositũ
in adiecto ẽ aggregatũ ad quod sequitur contradictio: sicut ad hoc
aggregatum hõ mortuus sequitur hec cõtradictio hõ ẽ τ homo nõ ẽ
patet q2 ex vna parte sequitur socrates est hõ: igitur socrates ẽ: et ex
alia parte sequitur socrates est mortuus ergo socrates nõ ẽ. Similiter
hic ille est bonus neq: ergo ille ẽ bonus et ille est neq. Scđus casus
qñ ambo ꝑdicata sunt accidentalia tũc etiam nõ valet vt hic: so-
crates ẽ bonus faber ergo socrates est bonus et socrates est faber: lo-
quendo de bonitate morali. Silr hic nõ sequitur. Iste est alb9 mo-
nachus ergo iste ẽ albus τ iste ẽ monachus Albus enĩ qñ additur huic
quod ẽ monachus denominat habitũ ratione cuius aliqs dr al-
bus monachus: sed qñ albus ꝑ se ponitur signat albedinẽ a natura
inexistentem. Silr qñ sic arguitur. Iste est magnus cantor: ergo iste est
magnus et iste ẽ cantor: posito q aliquis sit paruus in corpore et
magnus in arte canẽdi. Tercius qñ vnũ ꝑdicatorũ ẽ determiatõ
supaddẽs vt sic arguẽdo: homerus ẽ ymaginabilis et hõ: ergo ho-
merus ẽ homo et homerus ẽ ymaginabilis: homo enĩ ꝑ se positũ
significat hominem verum et viuum: sed ymaginabilis additus
huic quod ẽ hõ facit homo significare hominem q ymaginatur esse

Quartus casus qñ vnum pdicatorum tollit equiuocationem alterius vt hoc est canis latrabilis g hoc ē canis et hoc est latrabile quia arguitur a ppositione ad nō ppositionē: oratio eñi posita p minore nō est ppositio. Quintus casus quādo arguitur a scdm quid ad simplr. Unde nō sequitur socrates facit equum currere g socrates facit equū et socrates facit currere. Sextus casus qñ arguitur distributiue sic q negatio fertur super coniuncta Unde nō sequitur socrates nō est homo albus g socrates nō ē homo et socrates nō est albus. Posito q socrates sit niger. Septimus casus qñ arguitur cum aliquo intermedio vt socrates est corpus et anima: g socrates est corpus: et socrates ē anima. Intelligendo diuisim tūc ē falsum. Istis notabilibus sic positis est

Cōclusio respōsalis. Tantum viginti quatuor modis cōtingit multiplicare ppositiōes cathegoricas penes finitū et infinitum. Ueritas pclonis pz ex his q dicta sūt i notabilibus maxime primo.

Arguitur primo. Pluribus modis multiplicantur ppositiones cathegorice q viginti quatuor modis igitur pbatur quia tot modis cōtingit multiplicare propositiones cathegoricas quot modis ptingit variare subiectum et pdicatum penes finitum et infinitum: sed hoc fit pluribus modis q vigintiquatuor igitur. Maior ē arestotelis in textu. Mi quia subiecta et pdicata pluribus modis variantur q viginti quatuor modis quia infinita sunt pdicata et subiecta. Dico verū argumentum pcludit de multiplicatione numerali: sz arestotelis hic loquitur de multiplicatione specifica et etiam arguit argumentum de multiplicatione penes subiectum et pdicatum sed conclusio intelligit de multiplicatione penes finitū et infinitū.

Arguitur scdo. Non hō non est ppositio igitur pbatur: omnis ppositio debet habere subiectum sed nō homo nō est subiectū igit Maior est nota ex dictis in primo libro. Minor qz non homo est dictio infinita mō dictio infinita non est nomen vt dictum est circa definitionem nominis. Dico verum argumentum concludit q non homo nō est nomē apud logicum capiendo nomen pprijssime: sed hic in scdo libro nomē capitur communiter in qua acceptione etiam nomen infinitū est nomen.

Arguitur tercio: arguēdo ab affirma

tiua de predicato infinito ad negatiuam de predicato finito cõsequentia non valet ꝓbatur sic arguendo in zwisla ē non aqua vt lapis vel piscis: ꝫ in zwisla non est aqua. Antecedens est verum et consequens falsum. Dico ꝙ non valet quia totum subiectum non ponitur expresse. Unde sic est arguendum ens in zwisla non ē aqua: ꝫ ens in zwisla nõ est aq̄ et h̄ est veruꝫ de lapide vel pisce

Arguit quarto: arguendo ab affirmatiua de predicato infinito ad negatiuam de preditato finito consequentia nõ valet ꝓbatur quia hic non sequitur Socrates videt non hominem vt equum: ꝫ socrates nõ videt hominem Antecedens est verum et ꝯsequens falsum. Dico ꝙ etiam totum p̄dicatuꝫ non infinitatur sed sic est arguendū Socrates ē n̄ vidēs hoīeꝫ: ꝫ socrates nõ ē vidēs hoīeꝫ mō aīs ē falsū i casu ꝓposito.

Arguitur quinto. Nomina et verba transposita nõ significant idem igitur ꝓbatur Antecedēs mod⁹ significandi p̄supponit modum essendi: sed in re nõ est modus essendi nominis et verbi. igitur nec modus significandi. Maior est nota quia modus significādi diuiditur a mõ essendi. Minor quia nomen s̄cat subam verbum accñs: et sic modus essendi nominis est idem cum modo essendi verbi. Modus eñ essendi sb̄stantie et accidētis sunt diuersi modi essendi vt dꝫ primo phicoꝝ quare concluditur ꝙ nomen et verbum etiam transposita nõ significant idem. Dico ꝙ arestotiles nõ voluit ꝙ nomen et verbum haberent eūdem modum s̄candi simpl'r sed voluit ꝙ noīa ꝛ v̄ba transposita ꝓpter eoꝝ transpositōem nõ mutāt eoꝝ s̄cationem

Arguitur sexto Nomina ꝛ verba trāsposita nõ s̄cant idē igit̄ ꝓbatur de istis duabus oīs hõ ē aīal: ꝛ oē aīal ē hõ ꝓbatur qꝛ prima ē vera et scđa falsa. Dico ꝙ arñtum nõ ꝯcludit qꝛ variat̄ suppõ respectu eiusdē signi. In p̄ma eñ al' supponit ꝯfuse tm̄ vl' simpl'r s̄m petrū hispanū: et in scđa supponit ꝯfuse distributiue: mõ arguēdo a termino stāte ꝯfuse tm̄ ad eūdem supponentem distributiue nõ valet ꝯsequentia.

Ar septimo a diuisis ad coniūcta non vꝫ ꝓbatur qꝛ hic nõ sequit̄: ioānes ē filius ꝛ ioānes ē regis ponēdo ꝙ sit famul⁹ regis ꝫ ioānes ē filius regꝭ. Dico ꝙ n̄ bñ arguit̄ ꝫ sic ē arguēdū ꝫ ioānes ē aliq̄d regꝭ qꝛ famul⁹ aut s̄uus regis.

Arguitur vltimo a coniunctis ad di=

nisa non valet quia non sequitur Johānes est cocus pulmenti igitur iohānes est cocus ⁊ iohānes est pulmentum. Dico ꝙ nō bene arguitur sed sic est arguendū Johānes est cocus pulmenti ⁊ iohānes est cocus igitur iohānes est aliquid pulmenti: quia est eius cocus.

Utrum determinatio arestotilis de

ꝓpositionibus modalibus sit sufficienter assignata Pro intellectione questionis mote.

Notandū est primo: ꝙ ꝓpositio kathegorica est duplex: quedā est de inesse ⁊ quedam ē modalis ꝓpositio de inesse ab aliis vocatur de simplici inherētia et est in q̄ pdicatum ē de simplici inherētia ad subiectū idest ꝓpositio d̄ copulato nō modificato aliquo istoꝝ sex modoꝝ possibile impossibile necesse possibile esse vt homo est animal. Sequitur corollarie primo ꝙ inherentia nō vocatur in ꝓposito proprie qn̄ dicitur ꝙ ꝓpositio kathegorica est de simplici inherētia quia inherentia ꝓprie capta ꝯuenit solum accidētibus: sed capitur inherentia ꝓ inexistētia ⁊ sic in ista homo ē animal pdicatū aīal quod est de essentia hominis inheret idest inexistit homini Sequitur corollarie scd̄o ꝙ in ꝓposito copula dicit̄ simplex inq̄tū simplex opponitur qd̄ est modificato: ⁊ nō inq̄tum simplex opponitur huic quod est composito: quia datur ꝓpositō de simplici inherētia. in qua tamē copula est composita ⁊ mixta vt homo est vel fuit animal Sequitur corollarie ꝙ ista homo est asinus ē de simplici inherentia predicati ad subiectum ⁊ licet in ea predicatum non inest subiecto vere ⁊ realiter tamen denotatur ei inesse ratōe copule vnientis predicatum cū subiecto licet false. ꝓpositio autem modalis ē in qua ponitur aliquis istoꝝ sex modoꝝ possibile impossibile necesse contingēs verum vel falsum determinās totam ꝓpositionem vel complexum quod supponitur ⁊ accipitur ꝓ ꝓpositione inq̄tum propositio vel determinās copulam vel principaliorem partem copule Cōuenit autē ista diffinitio ꝓpositionalis modalis tam modali de sensu composito q̄ de sensu diuiso Prime eīm due particule ꝯueniūt modali de sensu cōposito: ⁊ alie due ꝓpositiōi de sensu diuiso. Vn̄ modalis de sensu composito sunt in duplici differētia. Aliq̄ eīm sunt modales de sensu composito in quibus modus determiāt totam ꝓpositionem inq̄tum ꝓpositio: vt dicēdo necessario hō ē animal que valet tm̄ hec ꝓpositio homo est aīal ē necessaria ⁊ hoc est verū: est eīm hec ꝓpositio hō ē aīal in pmo modo per se

ꝛ omnis talis ē necessaria: vt ostenditur pͥmo posterioꝝ. Alie au
tē sunt modales de sensu ꝯposito ī quib⁹ modus nō determīat
totā ꝓpositōē ꝫ ſꝫ determīat aliqͦd ꝯplexū qͦd accipit ꝛ supponit
ꝑ ꝓpōe vt hoīem currere ē possibile: in qua iste mod⁹ possibile
determīat hoc ꝯplexū hoīem currere qͦd nō est ꝓpositio qꝛ ē oꝛ̄o
infinitiua: mō oꝛ̄o infinitiua nō ē ꝓpositio sed hoc ē ꝯplexū ho
minē currere supponit ꝛ accipitur ꝑ sua indicatiua scꝫ hō cur-
rit Unū hec ꝓpositō hoīem currere valet tm̄ hec ꝓpō ē possibilis
hō currit ꝛ hoc ē veꝝ. Sequitur corollarie ꝙ ꝭm determīatōēm
logicoꝝ Oꝛ̄o infinitiua accipitur ꝛ supponit pro sua indicatiua
patet de ista magistrū legere est veꝝ: hec eñ oꝛ̄o magistꝝ agere
non ē vera qꝛ non ē ꝓpositio. Mō nihil ē verum nisi ꝓpositio:
vt dꝛ pͥmo posterioꝝ: sed accipitur ꝑ sua īdicatiua magister legit
que potest esse vera. Similiter omnes ꝓpōes geometrice ī Eu-
clide ꝛ ꝑspectiua ponūtur ī infinitiuo que sunt certissime vt di-
citur pͥmo posterioꝝ inquantū sumūtur ꝑ suis indicatiuis. Dico
notanter ꝙ ꝯplexum determinatū ꝑ modū qͦd supponit ꝑ ꝓpo
sitōe in ꝯtꝛꝫ ꝓpō: ꝓpter istā Amare deū ē bonū: que nō ē mo-
dalis de sensu ꝯposito lꝫ iste mod⁹ determīat hoc ꝯplexū ama-
re deū: qꝛ nō determinat illͦd ꝯplexū inꝯtū accipit ꝑ ꝓpōe ſꝫ po
tius ꝑ re Cū eñ dico amare deū ē bonū n̄ valꝫ tm̄ ꝙ hꝯ ꝓpō amo
deū sit bona qꝛ dꝛ vi. metha. ꝙ bonū ꝛ malū sunt in rebus sed
ista amare deū ē bonū valet tm̄. Actus amādi quo deū diligim⁹
est bonus ꝗ est ꝭm dictamen recte rationis et sic poti⁹ ī ista ama
re deum est bonū determinatur res verbi. Alie due particule in
definitione ꝓpositionis modalis ꝯueniunt modalibus de sensu
diuiso. Unde ꝓpositiones modales de sensu diuiso sunt in du-
plici differentia. Alique eñ sunt in quib⁹ modus ꝑcise determi-
nat copulam vt socrates possibiliter ē currēs. Alie aūt sunt mo-
dales in quibus modus determinat principaliorē partē copule
scꝫ infinitiuū: vt socratem possibile ē esse currentē in qua modus
nō determinat totā copulam qꝛ copula tota in ista socratem pos
sibile ē esse currentē est modus cum duplici verbo si ibi ponit du
plex verbū: vt cōmuniter dicūt logici: mō idem nō determinat
seipm̄. Dicitur eñ primo de generatione ꝙ idem nō agit inseip-
sum sufficit tamē ꝙ determinat principaliorem partem copule
scꝫ infinitiuum Alii tamen dicunt ꝙ modus nūꝗ̄ ē pars copule
vt dicetur inferius.

Notandum scd̄o: ꝙ ꝭm communem
determinationem logicorum ꝓpō modalis ē duplex quedā eñ
ē modalis de sensu ꝯposito et quedam modalis de sensu diuiso
Unde modalis de sensu composito ꝭm cōem determinationem

armenias Arestotilis.

logicoꝝ ⁊ maxime petri hyspāi ē In q̄ mod⁹ ponit̄ in ꝑncipio ꝟ
in fine ⁊ ī q̄ ptes dicti diungūtur adinuicē sine medio exēplū ꝓ
mi vt possibile ē socratē currere: exm̄ scdi socratē currere ē possi-
bile. Dr̄ aūt ꝓpō modalis de sensu ꝯposito q2 in ea ptes dicti cō
ponūtur ꝑ modū: ꝑ dictuʒ aūt intelligit̄ accusatiu⁹ cū īfinitiuo
vt socratē currere: ꝑ ptes aūt dicti intelligitur actūs ꝑ se sūr in-
finitiuus ꝑ se: apud aūt alios accusatiu⁹ cū īfinitiuo vl̄ dictum
vocat̄ ꝑiacēs ipius modalis: q2 naturalis ē ꝑus q̄ modalis Ad
dita em̄ copula ⁊ mō: tc̄ tal̄ deinde actu fit modalis. Modalis
aūt de sensu diuiso ē in q̄ mod⁹ ponitur ī medio ⁊ in qua ptes di
cti h̄ est accusatiu⁹ cū īfinitiuo diuidūtur ꝑ modū: vt socratē pos
sibile ē esse currentē ⁊ dr̄ de sensu diuiso q2 ī ea partes dicti diui-
dūtur ꝑ modum. Alij dicunt istā diuisionem modalis sub alijs
ꝟbis: et dicūt q̄ modalis est duplex: q̄daʒ ē de dicto ⁊ q̄dā de re.
Modalis ꝺ dicto est ī q̄ totū dictū subijcit̄ et mod⁹ ꝑdicatur: vt
albuʒ nigrum esse ē possibile q̄ valʒ tm̄ hec ꝓpositio albuʒ nigrū
esse est possibile: ⁊ hec ē falsa Impossibile em̄ ē albuʒ esse nigrum
formaliter ⁊ hec est de sensu ꝯposito Alia est modalis de re ī qua
scʒ vna ps dicti subijcitur ⁊ alia ꝑdicat̄ mediāte modo posito cir
ca copulā ita q̄ vna pars dicti ꝟcatur inesse alteri sub qualitate
modi positi circa copulā: vt albuʒ possibile ē esse nigrū cui⁹ sensus
est res q̄ est alba hʒ possibilitatē vt fiat nigra ⁊ hec ab alijs vocat̄
modalis diuisa. Sciēdū em̄ q̄ diuersitas est int̄ logicos q̄lis sit
illa diuisio in ꝓpōeʒ modaleʒ de sensu ꝯposito. Alij em̄ dicūt q̄
ista diuisio ē diuisio vniuoci ī sua vniuocata ⁊ sic tam modalis ꝺ
sensu diuiso q̄ modalis de sensu ꝯposito est ꝟa modalis. Alij at̄
dicūt q̄ ista diuisio ē annalogi in sua annalogata ⁊ isti adhuc di
uersificari sunt quidā em̄ dicūt q̄ modales de sensu ꝯposito sūt
ꝟe modales: vt videt̄ dicere petrus hyspanus ⁊ ille de sensu di-
uiso sunt solū vocate modales vel im ꝓpīe dicte. Alij aūt dicunt
oppositū q̄ ille de sensu diuiso sunt ꝟe modales et ille de sensu
ꝯposito sunt modales ꝟm quid improprie dicte: ⁊ solum vocate
modales ⁊ dicūt q̄ iste de sensu ꝯposito sunt ꝓpositiōes de ſim-
plici inherentia ꝑdicati ad subiectū q2 copula ī eis nō modifica
tur: qd̄ tm̄ requiritur ad veras modales. Pro ꝯcordia tamē istaꝝ
opinionū est sciendū q̄ ꝓpositō dr̄ modalis dupliciter Uno mō
q2 copula modificat̄ vel ꝑncipalior pars copule modificat̄: ⁊ sic
ille de sensu diuiso sunt vere modales Scdo q2 modus determi
nat totā ꝓpositōem vel ꝯplexum qd̄ supponit ꝓ ꝓpōe: ⁊ sic mo
dales de sensu ꝯposito sunt vere modales: primū voluit scda po
sitio: scdm voluit ꝑma positio. Argumenta aūt vtriusqꝫ ptis pa-
tebūt inferius ⁊ ꝟm istā distinctōeʒ diuisio modalis in modaleʒ
de sensu ꝯposito ⁊ in modaleʒ de sensu diuiso est diuisio vniuoci

in sua vniuocata. Sequitur corollarie primo q in ppositione mo dali de sensu cōposito et de sensu diuiso accipitur modus aliter et aliter: quia in modali de sensu composito modus dicit differenciam et pprietatem ppositionis: vt socratem possibile ē cur rere: valet tm̄ hec ppositio est possibilis socrates currit: sed in mo dali de sensu diuiso modus dicit differentiam et pprietatem rei vt socratem possibile est esse currentem que valet tm̄ q illa res que est socrates possibile est q currat. Sequitur corollarie secūdo q iste due non valent idem: sedentem ambulare est possibile: et sedentem possibile est ambulare: quia prima ē de sensu compo sito falsa: et valet tantū hec ppositio est possibilis sedens ambu lat Modo ista est impossibilis Sed ista est vera sedentem possi bile est ambulare que valet tantum Illa que nunc sedet possibi le est q ipsa ambulat Sic etiam est dicendum de ista tacentem loqui est possibile et tacentem possibile est loqui.

Notandum est tercio: q secūdum aresto tilem in textu q quatuor sunt anguli vel linee in quib' formā tur propositiones modales: vt Amabimus. Edentuli Iliace et purpurea: et in quolibet angulo formant quatuor propositiones Prima ppositio debet esse de illo modo possibile. Secūda de illo modo impossibile. Quarta de illo modo contingens. Tercia de illo modo necesse. Formantur autem ppositiones modales in illis quatuor angulis secūdum designationem illarum quatuor vo calium a e i et u. A designat q in tali propositione modali nihil debet negari. E designat q dictum debet negari. I designat q modus debet negari. U designat q totum debet negari. Unde versus. E dictum negat Ique modum: a nil sed u totum. Oppo nuntur autem propositiones vnius anguli ad propositiones al terius anguli: vt patet in figura sequenti. Equipollent etiam p positiones vnius anguli inter se et iterum propositiones alteri' anguli equipollent inter se vt omnes propositiones in Amabi mus equipollent inter se omnes de Edentuli equipollent simi liter inter se Et sic consequenter secūdum regulas quatuor assigna tas a Petro hyspano. Quarum prima est ista in Amabimus: cuicū q dicto affirmato attribuitur possibile eidem attribuitur cōtin gens et ab eodem remouetur impossibile et ab eius opposito con tradictorio remouetur necesse. Secunda regula est in Edentuli et est: cuicumque dicto negato attribuitur possibile: eidem attri buitur contingens et ab eodem remouetur impossibile et ab ei' contradictorio opposito remouetur necesse. Tercia regula est I liace et est A quocumque dicto affirmato remouetur possibile ab

eodem remouetur contingens et eidem attribuitur impossibile et eius opposito contradictorio attribuitur necesse. Quarta regula est in ~~propositionibus~~ purpurea et est quod quocumque dicto negato remouetur possibile ab eodem remouetur contingens et eidem attribuitur impossibile: et eius contradictorio opposito attribuitur necesse: exempla harum regularum aspiciuntur in figura sequenti: tam in modalibus de sensu composito quam in his que sunt de sensu diuiso. Sciendum etiam quod propositiones modales tam de sensu composito quam de sensu diuiso de diuersis modis proprie non opponuntur. Ratio quia propositiones opposite debent participare et conuenire vtroque termino: sed propositiones tam de sensu diuiso quam de sensu composito non participant vtroque termino: vt patet de modalibus in diuersis angulis que habent diuersa exempla: vt de possibili in amabimus: et de impossibili in Iliace. Et autem logici communiter dicunt quod opponuntur: volunt dicere quod participant aliquam condifferentiam et proprietatem propositionum oppositarum Sic similiter propositiones omnes in vno angulo: vt amabimus proprie non equipollent Ratio quia etiam equipollentes debent participare vtroque termino Modo omnes propositiones in amabimus tam in illis de sensu diuiso quam composito non participant vtroque termino vt patet de prima et tercia in Amabimus vt ista de possibili Socratem currere est possibile et socratem currere non est impossibile. Sed quod logici dicunt quod equipollent: volunt dicere quod participant naturam propositionum equipollentium quia vna sequitur ad aliam et si vna est vera alia est vera vt patebit in figura sequenti. Pro ampliori intelligentia de equipollentiis modalium in quatuor regulis predictis. Sciendum vt dictum est quod per dictum intelligitur accusatiuus cum infinitiuo vt socratem currere: per partes dicti intelligitur accusatiuus per se similiter infinitiuus per se Per dictum autem affirmatum intelligitur dictum captum sine negatione vt socratem currere: per dictum autem negatum intelligitur dictum captum cum negatione: vt socratem non currere Modus autem dicitur attribui dicto quando vere et affirmatiue predicatur de dicto vt socratem currere est possibile Modus autem tunc remouetur a dicto quando negatiue predicatur de dicto: vt socratem currere est non possibile.

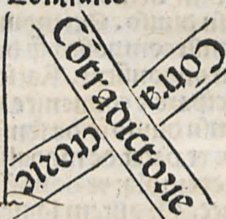
Figura de propositionibus modalibus de sensu composito

Quartus angulus. | Tercius angulus.

Pur Socratē ñ currere ñ ē p'le. | I Socratē currere ñ ē p'le.
pu socratē ñ currere ñ ē ꝯtingēs | li socratē currere ñ ē ꝯtingēs
re socratē ñ currere ē imp'ibile | a socratē currere ē imp'le
a socratē currere ē necesse. | ce socratē ñ currere ē ncēe:

Contrarie

Subalterne

Subalterne

Subcontrarie

Primus angulus | Secūdus angulus.

A socratē currere ē possibile | E socratē nō currere ē p'le.
ma socratē currere ē ꝯtingēs | den socratē ñ currere ē ꝯtingēs
bi socratē currere ñ ē ip'bile | tu socratē ñ currere ñ ē ip'le
m' socratē ñ currere ñ ē ncēe | li socratē currere ñ ē necesse

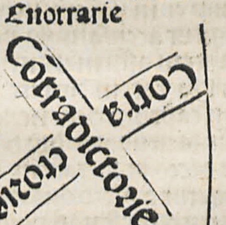
Figura de modalib' de sensu diuiso.

Quartus angulus | Tercius angulus.

Pur socratē ñ p'le ē ñ currere. | I socratē nō p'le ē currere.
pu socratē ñ ꝯtigēs ē ñ currere | li socratē ñ ꝯtigēs ē currere
re socratē imp'le ē ñ currere | a socratē ipossibile ē currere
a socratē necesse ē currere | ce socratē necesse ē ñ currere

Contrarie

Subalterne

Subalterne

Subcontrarie.

Primus angulus | Secundus angulus

A socratē possibile ē currere | E socratē possibile ē ñ currere
ma socratē ꝯtigēs ē currere | den socratē ꝯtingēs ē ñ currere
bi' socratē ñ ip'bile ē currere | tu socratē ñ ip'le ē ñ currere.
m' socratē ñ ncēe ē ñ currere | li socratē nō ncēe est currere

Sequitur corollarie q̄ sm̄ intētionem arestotelis in textu. dādo ɔtradictionē i modalib⁹ negatio dꝫ poni ad modū ꝛ nō ad verbū Ratio qꝛ si sumeretur ɔtradictio in modalibus ꝑ negatōem positam ad verbū sequeretur q̄ duo cōtradictoria essent simul vera quod ē contra arestotilem quarto methaphisice sequela patet qꝛ de eodem veruꝫ ē dicere possibile ē esse: possibile ē non esse. sic̄ de eodem verꝫ ē dicere possibile ē ambulare: possibile ē nō ambulare Probat aūtꝫ arestotiles q̄ illud qd̄ possibile est esse sit possibile nō esse: quia illud qd̄ possibile ē esse hoc nō sꝫ ē actu ꝛ ꝑ ɔn̄s possibile est ipsum non esse.

Notandū quarto et vltimo q̄ aresto-

tiles circa modales mouet pulchrū dubium et est. Utrum ad necesse esse sequit̄ possibile: sic q̄ ista ɔsequētia sit bona hoc necesse est esse: ḡ hoc possibile ē esse Arestotiles soluēs hoc dubium et ponit duas distinctiones. Prima q̄ duplex ē potentia. quedam est potētia rationalis, que pōt in vtrūqꝫ oppositorum vt volūtas humana: possum em̄ loqui et nō loqui ambulare et non ambulare. Nos em̄ sumus dn̄i et rectores nostrarum oꝑationū a principio vite vsqꝫ ad finem. Alia ē potentia irrationalis que non ē determinata ad vtrūqꝫ oppositorū sed tm̄ ad vnum vt potētia calefactiua ignis solū calefacit et nō frigefacit. Dicit tamē arestotiles q̄ potētia irrationalis actiua nō pōt ad opposita vt pꝫ d̄ caliditate ignis: sed potentia irrationalis passiua bene potest ad opposita. Illa em̄ tenet se ex parte materie que in vtrūqꝫ oppositorꝫ est: pōt em̄ suscipere formā et eam etiam abiscere. Scd̄a distinctio potentie quā arestotiles ponit in textu ē q̄ duplex ē potentia: quedam coniūcta actui: et quedā ē potentia distans ab actu. Potentia cōiuncta actui ē qn̄ aliquis aliquid agit qd̄ ē ei possibile vt aliquis actu ambulās ē in potentia ad actum ambulandi: si em̄ esset impossibilis ad ambulandū nūq̄ ambularet: sic etiā actu sedens est in potentia ɔiuncta actui q̄ sedet: si em̄ esset impossibilitas ad sedendum nūq̄ talis actu sederet: Potentia autē distans ab actu est qua quis actu nō est sub tali actu et sic homo dormiens est in potentia ad ambulandum: d̄r ergo arestotiles q̄ possibile qd̄ nō ē actu ɔiunctum actui sed distans ab actu non sequitur ad necessarium sed possibile qd̄ est coniunctum actui bene sequitur ad necessarium. Concludit arestotiles q̄ possibile sequitur bene ad necessarium sm̄ partem id ē non omne possibile: vt bene sequit̄ necesse ē hominem esse animal ḡ possibile ē hoīem esse aīal. Istꝫ notabilibus sic positis est.

Conclusio respōsalis. Determinatio

arestotelis de modalibus ē sufficienter assignata.

Arguitur primo. Plures sunt modi facientes ꝓpositiones modales ꝙ sex igitur determinatio logicorum non valet ꝓba tur antecedens quia creditum scitum opinatum interrogatum etiam sunt modi facientes modales vt dicunt logici. Dico verum argumentū concludit ꝙ isti modi nō sūt vsitati: logici aūt cōiter loquūtur de modis vsitatis.

Arguitur scdo. Propositio modalis de sensu ꝯposito non est modalis ꝓbatur in omni propositione modali modus debet determinare copulam sed hoc non fit ī modali ꝯposito igitur. Maior quia ideo ꝓpositio dr̄ modalis. Minor patet quia in modali de sensu ꝯposito aut modus subijcitur aut predicatur et in nullo illarum modus determinat copulam vt patet de ista socratem currere est possibile. Dico verū argumētum concludit si ꝓpositio solum diceretur ideo modalis quia copula modificatur: sed etiam dr̄ modalis quia in ea tota ꝓpositio modificatur aut etiam ꝯplexum supponens ꝓ ꝓpositione vt pȝ in ista socratē currere ē possibile.

Arguitur tercio. Ista possibile est socratem currere nō est modalis ꝓbatur omnis ꝓpositio debet habere subiectum sed ista non habȝ subiectum igitur Maior ē nota ꝓpositio em̄ ē ex subiecto p̄dicato et copula Minor quia modus est adiectiuum et similiter sincathegreuma: modo adiectiuū non ē subiectum nec sincathegreuma. Dico verum argumentum concludit ꝙ adiectiuum purum nō est subiectum sed adiectiuū substantiuatum in neutro genere potest esse subiectum: sic etiam sincathegreuma purum non ē subiectum: impurum tn̄ aliquo mō potest esse subiectum.

Arguitur quarto Socratē possibile ē currere nō ē ꝓpositio ꝓbatur nulla oratio incōgrua est ꝓpositiō sed hec ē incōgrua socratem currere ē possibile igitur. Maior est nota ex definitione ꝓpositionis. Minor quia in ea accusatiuus socratem reddit suppositum huic verbo scȝ est et etiam in ea ponitur nominatiuus scȝ possibile sine apposito ꝓbatur quia si regeretur ab aliquo maxime ab illo verbo substantiuo ē et tunc sequeretur ꝙ ista de sensu diuiso Socratem possibile est currere valeret vnam de sensu cōposito scȝ possibile ē socratē currere quod videtur esse falsum ꝓpositio enim modalis de sensu cōposito et

diuiso distinguitur specie vt tenent logici. Dico qꝫ in ista socratem possibile est currere committitur figura que dicitur antithesis quando casus ponitur pro casu et sic accusatiuus socratem ponitur pro nominatiuo et ille modus ponitur pro isto aduerbio possibiliter. Alij dicunt qꝫ iste accusatiuus socratem reddit suppositum verbo infinitiui modi scilicet currere: et possibile reddit suppositum huic verbo est. Consequenter dicunt qꝫ licet socratem possibile est currere secundum modum construendi equiualet illi de sensu composito possibile est socratem currere tamen intellectus qui est potentia libera potest adhuc ferre modum in principio positum ad medium et inter partes dicti ei sic adhuc erit modalis de sensu diuiso.

Arguitur quinto: ad sumendum contradictionem in modalibus non est necesse ponere negationem ad modum igitur probatur quia iste due sunt contradictorie: socratem necesse est esse et socratem possibile est non esse: et tamen negatio non ponitur ad modum: sed ad verbum qꝫ autem iste due sunt contradictorie patet quia sunt de modis contradictorijs scilicet de necesse et possibile non. Dico verum argumentum concludit quando due modales sunt de eisdem modis tunc oportet negationem ponere ad modum et hoc vult arestotiles in textu: sed quando sunt de diuersis modis vt hic tunc non oportet.

Arguitur sexto. In contradictione mo modalium non oportet ponere negationem ad modum vt dicit arestotiles in textu igitur probatur in hijs propositionibus que sunt eiusdem speciei contradictio est eodem modo summenda: sed in propositionibus de inesse et modales sunt eiusdem speciei quia continentur sub hac specie propositio cathegorica et in illis de inesse negatio ponitur ad verbum: vt homo est animal: quidam homo non est animal: ergo etiam in modalibus negatio ponitur ad verbum. Dico verum argumentum concludit qꝫ propositio de inesse et modalis sunt eiusdem speciei subalterne et sic argumentum nihil probat

Arguitur septimo potentia irrationalis est ad opposita probatur de potentia solis que est potentia naturalis et irrationalis et est ad opposita probatur quia est ad liquefacere et indurare vt dicitur secundo phisicorum quia calor solis liquefacit ceram et indurat lutum. Dico qꝫ argumentum non concludit quia potentia calefactiua solis per se est ad vnum vt ad calefacere tamen passiuum potest esse ad pluralitatem materiam subiectam et quia ad calefactionem in aliquibus sequitur liquefactio et in alijs induratio tunc virtus solis dicitur esse ad plura.

Arguitur vltimo. Ad necesse esse nõ sequitur possibile esse probatur quia non sequitur necesse est celum moueri ergo possibile ẽ celum moueri probatur q non sequitur quia ans ẽ verum et cõns falsum. Quia em̃ necesse ẽ celum moueri ẽ sententia arestotelis nono methaphisice non ẽ timendum q celũ stet. Sed q non ẽ possibile celum moueri: quia tũc celum posset nõ moueri quod ẽ contra veritatem phisicam Illud em̃ dr̃ possibile quod pt esse et etiam non esse vt vestẽ cras incidi vel cras esse naualem bellum. Dico verum argumentum concludit q capiendo possibile et generaliter et omni modo non sequitur ad necesse esse. Sed possibile captum certo modo sequitur ad necesse esse vt dictum est in notabili quarto.

Queritur vltimo. Utrum propositiones de contrariis modis enũciandi plus opponũtur q̃ ille de contrariis p̄dicatis. Pro intellectione questionis mote. Sciendum q titulus questionis tm̃ querit. Utrum contrarietas ĩ enũciationibus magis sit summẽda penes contrarios modos enũciandi idem p̄dicatum de eodem subiecto q̃ penes contraria predicata.

Notandum est ergo primo q contrarietas capitur dupliciter. Uno modo proprie pro repugnãtia duarum formarum contrariarum eidem subiecto vicissim inexistentium vt est caliditas et frigiditas in summo de qua contrarietate dictũ est in postpredicamentis circa definitionem contrariorum q̃ secundum intentionem et determinationem boetii reperitur solum in predicamento qualitatis. Unde dixit boetius contrarietas vbiq̃ q̃sita et nullibi nisi in qualitate reperta. Et isto modo contrarietas nõ debet capi in proposito. Similiter in proposito non debet capi contrarietas pro repugnantia vniuersalis affirmatiue et vlis negatiue participantium in vtroq̃ termino et extremis vt capta ẽ contrarietas in primo huius cũ dicebatur q prima species oppositionis enũciationum est oppositio contraria. Secundo capitur cõtrarietas cõmuniter pro repugnantia aliquarum enunctiationum vel etiam opinionum que sic se habent adinuicem q vna existente vera necesse est alteram esse falsam Capitur ergo cõtrarietas cõmuniter cum dicitur q p̄ositiones contradictorie possint dici contrarie Due em̃ contradictorie nũq̃ possunt simul esse vere nec false sed vna est vera et alia est falsa per legem et naturam contradictoriarũ: sic etiã omnes affirmatiue similiter singulares affirmatiue eiusdẽ

subiecti sed contrarioꝝ p̄dicatoꝝ vel etiā p̄dicatoꝝ priuatiue op
positoꝝ p̄nt dici cōtrarie: nō facit em̄ hic arestotiles differentiaꝫ
inter p̄dicata contrarie et priuatiue opposita et sic iste due dicūt
contrarie in ꝓposito: oīs homo ē sanus omnis hō est eger. Silr
ioannes ē albus ioānes est niger. Similiter iste due ioannes est
vidēs ioannes est cecus vt patet per deductōem aresto. in textu

Notandum secūdo: ꝙ propositiones de cōtrariis p̄dicatis sunt in quibus p̄dicata repugnant aliquo
mō oppositionis: vt omnis homo est sanus omnis homo ē eger.
Sed ꝓpositiones de contrariis modis enūciandi sunt que op-
ponuntur aliqua specie oppōis de quibus speciebus oppositōis
dictū est in primo libro: aut cōtrarie: vt omnis hō est animal: nul
lus homo ē animal: aut subcontrarie: vt quidā hō est animal quī
dam homo nō est aīal: aut contradicorie vt omnis hō est animal
quidam hō nō est aīal. Possumus aūt colligere ex textu arestote
lis rationes plures quibus pōt ꝓbari ꝙ ꝓpōnes de contrariis
modis enūciandi plus opponūtur ꝙ ille de contrariis p̄dicatis
prima ratio est ista quia ꝓpositiones magis repugnant que op-
ponūtur penes formalia ꝙ ille que penes materialia: sed ꝓpo-
sitiones de contrariis modis enūciandi repūgnant penes for-
malia et ille de contrariis p̄dicatis penes materialia igit̄. Ma
ior ē nota quia forma plus facit ad esse rei ꝙ materia vt dr̄ scdo
phicoꝝ: Forma em̄ saluat res inesse. Materia aūt est causa cor-
ruptionis rei. Minor quia copula est pars formalis ꝓpositōis
et oppō enūciationū attenditur penes esse affirmatum et eē ne-
gatum: quod fit in copula: ꝓpōnes autem de contrariis predi-
catis oppositionum solum opponuntur penes p̄dicata que pre-
dicata sunt partes materiales ꝓpositionis: scd̄a ratio Illa oppō
est maior que in pluribus reperitur sed oppō penes contrarium
modum enunciandi reperitur in pluribus ꝙ oppō penes ꝯtra-
ria p̄dicata g̃. Maior est nota quia repertio alicuius in pluribus
arguit maioritatem: vt animal reperitur in pluribus ꝙ homo ⁊
per cōsequens animal est maius ꝙ homo et virtus vniuersalis
diuine cause reperitur in pluribus ꝙ virtus agentis particularis
et per cōsequens virtus diuine cause est maior ꝙ virtus agētis
particularis. Minor qr̄ oppō ꝓpositionum penes cōtraria pre
dicata solum inuenitur in p̄dicatis contrariis que sunt q̄litates
et accidentia vt omnis hō ē sanus: oīs hō est eger: sed oppō pro-
positionum penes contrariū modū enūciādi reperit̄ tam in p̄-
dicatis sub stantialibus: vt oīs hō est aīal et nullus hō ē aīal ꝙ ī
p̄dicatis accidentalibus: vt omnis hō ē albus et null⁹ hō ē alb⁹.
Tercia ratio ꝓpt̄ vnūquodq3 tale et ipm magis: sed ille de ꝯtriis

predicatis opponūtur ꝓpter illas de contrarijs modis enūcian
di igitur ille de ꝯtrarijs modis enūciādi plus opponūtur ꝙ ille
de ꝯ̄rijs p̄dicatis. Maior est arestotelis primo posteriorum Mi
nor quia ille de contrarijs predicatis ideo opponuntur quia ad
eas sequūtur ille de cōtrarijs modis enūciandi et per cōsequēs
ip̄e de contrarijs modis enūciandi plus opponūtur ꝙ ille de cō
trarijs p̄dicatis. Qꝛ autem ille de cōtrarijs p̄dicatis ideo oppo-
nuntur quia ad eas sequūtur ille de ꝯtrarijs modis enunciandi
pꝫ de istis duabus omnis hō est sanus oīs hō ē eger: qꝛ ex vna ꝑ
te sequitur oīs homo ē eger: ḡ omnis hō est eger: tenet ꝯsequētia
ab eodem ad idem: ex alia parte sequitur omnis hō ē sanus ergo
nullus homo ē eger tenet ꝯ̄tria quia sanū et egrum sunt ꝯtraria
que nō ꝯpaciuntur se in eodem: modo iste due omnis hō ē eger ⁊
nullus homo ē eger sunt due ꝓpōnes de contrarijs modis enū
ciandi qꝛ opponūtur cōtrarie: sic ꝙ vna ē vl'is affirmatiua ⁊ alia
vniuersalis negatiua eiusdem subiecti p̄dicati et copule Quarta
ratio. Illa que magis distant magis opponūtur sed ille de ꝯ̄rijs
modis enūciandi plus distant ꝙ ille de contrarijs p̄dicat̄ ergo
ille de ꝯ̄rijs modis enūciandi plus opponūt̄ ꝙ ille de cōtrarijs
predicatis. Maior est nota quia q̄ plus distant mag̃ opponūt̄
Oppositio enī est quedam distantia rerum oppositorum vt osten
ditur in postpredicamentis. Minor quia ille de contrarijs mo
dis enunciandi distant in affirmatione et negatione: sed iste de
contrarijs p̄dicatis nō distant penes affirmationem et negatio-
nem: quia ambe debent esse affirmatiue vt dicetur inferius Affir
matio enī et negatio opponūtur sed due affirmationes nō oppo
nuntur. Unde et dictum ē ante. Oppositio est affirmatio ē nega
tio opposite: possunt et alie rōnes ex arestotile adduci sed ista suf
ficiunt.

Notandum est tercio ꝙ quia aresto-
tiles hic determinat̄ de ꝓpōnibus oppositis penes contrarium
modum enūciandi necessarium est scire que illarum sit maior ꝓ
quo notandum ꝙ maioritas oppōnis in ꝓpositionibus de ꝯtra
rijs modis enunciandi pōt attendi dupl'r. Primo quo ad oppo-
sitionem veritatis et falsitatis et sic oppositio contradictoria est
maior. Ratio quia due contradictorie nō pn̄t simul esse vere nec
simul false: sed semper si vna est v̄a alia est falsa: due aūt cōtrarie
possunt simul esse false: vt omnis homo est albus nullus homo ē
albus: et due subcōtrarie pn̄t simul esse vere vt quidam hō ē alb⁹
quidā hō nō est albus. Ratio aūt quare due contradictorie non
possunt simul esse vere nec false quia cōtradictio fundat̄ sup̱ esse
et n̄ eē: mō īpossibile ē vnā rē sil' eē ⁊ n̄ esse: vt dicet̄ q̄rto metbice

de quolibet esse vel nõ esse diuisim: ⁊ de nullo ambo simul Istã autẽ maioritatẽ oppositõis cõtradictorie super alias oppositiones Arestotiles dixit pmo posterioꝝ ⁊ quarto metha. cũ dixit: cõtradictio est oppositio cuius ꝑm se nõ est dare mediũ. Scđo maioritas oppositõis potest attendi in enũciatõibus quo ad repugnantiã suppositoꝝ ⁊ pluralitatem: ⁊ sic oppositio cõtraria est maior ꝙ cõtradictoria Ratio qꝛ in oppositõe cõtraria opponitur vniuersale vniuersali ⁊ totum toti vt omnis hõ est animal nullus homo est animal: sed in oppositõe ɔtradictoria vle opponitur particulari ⁊ totũ parti vt oĩs hõ est animal quidã hõ nõ ẽ aĩal: absolute tñ loquendo oppositio cõtradictoria est maxima.

Notandum quarto ⁊ vltimo: pro ampliori intelligentia ꝙ ad ꝓpositiones de cõtrariis ꝑdicatis requirũtur tres ɔditiones Prima ꝙ ambe debent esse affirmatiue ⁊ eiusdem qualitatis ⁊ ergo iste duo nõ sunt de cõtrariis predicatis omnis hõ ẽ sanus Nullus homo est eger: tamen aliquando possunt esse diuersarũ qualitatũ qñ sunt de cõtrariis remotis vt omnis numerus ẽ par oĩs numerus ẽ impar ꝗ ambe sunt false. Scđa ɔditio ꝙ ꝓpositiones de cõtrariis ꝑdicatis dñt hñe ꝑdicata ɔtraria ⁊ ideo dicũtur ꝓpositões de ɔtrariis ꝑdicatis et hoc ꝓprie loquẽdo de ꝑdicatis ɔtrariis ⁊ ꝗ ꝓpões ille in quibꝰ ꝑdicata sunt subalia: ꝓprie nõ dicũtur de ɔtrariis ꝑdicatis qꝛ substãtie nihil ẽ cõtrariũ. Tercia ɔditio ꝙ illa ꝑdicata cõtraria dñt ꝑcare inesse eidem singulari vt sortes ẽ sanus sortes ẽ eger: vel eidem cõi distributo vt oĩs hõ ẽ sanus omnis hõ ẽ eger Vel cõi restricto ꝑ relatiuũ ydẽptitatis vt homo ẽ sanus ⁊ idẽ homo ẽ eger Sequitur corollarie ꝙ iste due homo est sanus homo ẽ infirmꝰ ꝓprie nõ dicũtur de contrariis ꝑdicatis quia subiectũ ẽ terminus cõis nõ distributus nec restrictus ꝑ relatiuũ ydemptitatis scꝫ idem. Colligitur igitur ex dictis ꝙ ꝓpões de cõtraaiis ꝑdicatis sunt due porpositiones affirmatiue: in quibus sunt predicata contraria ꝗ denotantur inesse eidẽ singulari vniuoce tẽro vel termino cõi distributo vel saltem restricto ꝑ relatiuũ ydemptitatis: patet hoc ex conditionibus requisitis ad ꝓpositiones de cõtrariis ꝑdicatis Arestotiles in fine huius capituli ostendit ꝙ opiniones cõtrarie plꝰ repugnãt ꝙ ꝓpões ɔtrarie Pro intellectu huiꝰ ꝗ ꝓpões dicũtur ɔtrarie dictũ ẽ supius: sed opiniões cõtrarie sunt assensus ꝓpositionũ cõtrariaꝝ vt assensus istarum duaꝝ: oĩs hõ est aĩal nullus homo ẽ animal. Opinio eñ vltra ꝓpositionẽ vocalem ⁊ maxime mẽtalem dicit assensum. Ratio autem istius quare opiniones cõtrarie plus repugnãt ꝙ ꝓposi-

tiones cōtrarie quia due ꝓpositiones vocales vel etiam menta
les cōtrarie possunt esse in eodē subiecto vt in intellectu quimo
ꝛ cōtradictorie: sed opiniones cōtrarie nō possunt esse in eodem
intellectu Possum etiā cōcipere duas contrarias aut contradic
torias sed nūꝗ͂ possum eis assentire. Unde ꝛ dicitur quarto me
thaphi. ꝙ antiqui philosophi cōcesserunt duo cōtradictoria vo-
ce nūꝗ͂ tamen mente poterant eis assentire. Sequitur corolla-
rie primo ꝙ due cōtrarie vocales vel etiam mentales nō forma
liter ꝛ intrinsece dicūtur cōtrarie: quia possunt esse in eodem sb
iecto quod est cōtra naturam cōtrariorum intrinsecam vt men-
tales ꝓpositiones in intellectu: sed sunt cōtrarie quo ad verum
vel falsum sed opiniones mentales formaliter sunt cōtrarie qꝛ
non possunt simul esse assensum in eodem intellectu. Sequitur
corollarie scđo ꝙ inter opiniōes contrarias est maior repugnan
tia ꝗ͂ inter duas contrarias aut cōtradictorias propositiōes pa-
tet quia opiniones cōtrarie dupliciter repugnāt Primo quo ad
esse simul in eodem subiecto: scđo quo ad verum et falsum Sed
ꝓpositiones cōtrarie vel cōtradictorie repugnāt solum quo ad
verum ꝛ falsum ꝛ nō quo ad esse in eodem subiecto Intelligen-
dū autē ē ꝙ due cōtrarie opiniones nō pn̄t simul esse in eodem
subiecto in particulari: in actu/scđm eandē potentiam/ꝛ in sensi
bus in quibus sunt contrarie. Dico primo ꝙ due opiniones cō-
trarie non possunt simul esse in eodem subiecto in particulari ꝛ
determinate: quia aliqui possunt assentire opinionibꝰ cōtrariis
vni in vniuersali ꝛ alteri in particulari vt ōis mula ē sterilis et
aliqua mula nō ē sterilis: si viderem mulā habentē magnū ven
trē possem assentire ꝙ talis mula esset pregnās. Scđo dico ꝑm
eandem potentiā qꝛ scđm diuersam potentiam due opiniones
cōtrarie possunt esse in vna anima vt scđm sensum iudicare pōt
aliquis solem minorem esse terra īmo vix bipedalis quātitatis
sed scđm intellectum ꝛ rationem quis iudicat solem esse maio-
rem tota terra Similiter mercator cū patitur periculum maris
iudicat ꝑm sensualitatem non ꝓicere merces in mare: sed scđꝫ
rationē iudicat ꝙ merces ꝓiciantur in mare ꝓpter euadere sb
mersionem ꝛ periculum mortis. Tercio dico in actu quia hō la-
sciuus scđm appetitum corruptū iudicat lasciuiā esse bonam ꝛ
in habitu ꝛ scđm dictamen recte rationis que deprecatur ad op
tima iudicat lasciuiam esse malam: quia est contra preceptū di
uinum. Quarto dico in sensibus in quibus sunt opiniones iste
cōtrarie ꝓpter istas duas deus est idest existit ꝛ deus nō est idē
nō comedit: sed hoc ē in diuersis sensibus: patet ergo ꝙ opinio
nes cōtrarie plus repugnāt ꝗ͂ propositiones cōtrarie siue voca
les siue mētales Istis notabilibus sic positis est.

Cōclusio respōsalis: ppositōes de cōtrariis modis enūciandi plus repugnāt q̄ ppositōes de contrariis predicatis Ueritas huius cōclusionis patet ex supra dictis maxime in notabili scdo.

Arguitur primo: ppositiones de cōtrariis pdicatis nō opponūtur igitur pbatur ppositōes opposite debent participare et ouenire in vtroqz termino sed ppositiones de otrariis pdicatis nō participāt vtroqz termino igit ppositōes de otrariis pdicatis nō opponūtur Maior pz ex defīnitōne oppositōis: minor qz ppōes de cōtrariis mōis in pdicatis nō ouenimt vt oīs hō ē sanus oīs hō est eger. Dico verū argumentū ocludit q oppositio cōtraria pprie dicta requirit extremorū ydēptitatem et ouemētiā: sed ppōes de otrariis pdicatis solū opponūt capiēdo oppositōez cōiter p repugnātia vitat et falsitat

Arguitur scdo: ppositiones de otrariis pdicatis nō opponūtur: pbatur nullū verū opponitur et repugnat vero sed due ppositōes de cōtrariis pdicatis ambe possunt simul esse vere igitur. Maior qz omne verū vero cōsonat: vt dicitur primo elencoꝝ Minor pz de istis duabus: nullus homo est sanus igitur omnis homo est eger q̄ sunt de cōtrariis pdicatis et ambe sunt vere. Dico q argumentuz arguit ex insufficiēti: quia nō omnes ppositōes in quib9 ponūtur pdicata cōtraria sunt de pdicatis contrariis sed vltra requiritur q tales ppositiones debent esse eiusdem qualitatis affirmatiue qd non est hic.

Arguitur tercio: ppositōes de cōtrariis pdicatis nō sicant illa pdicata inesse vni igitur pbatur Illa pdicata sunt contraria: sed otraria non possunt inesse vni igitur Maior pz ex diffinitōe ppositionū de cōtrariis pdicatis Minor quia contraria mutuo se expellunt et nō ouenimt vni vt dicitur in diffinitione cōtrarioꝝ. Dico verū argumētū cōcludit q cōtraria non possunt inesse vni simul et semel sed bene successiue et sic cōtingit in pposito.

Arguitur quarto: Oppositio non sumitur penes otrarios modos enūciādi igitur: pbat quia ab eo qd res est vel non est: oratio dicitur vera vel falsa: sed modi enūciandi non sunt res igitur oppositio nō sumitur penes contrarios modos enūciandi Maior est aresto. in pdicamētis Minor

quia modi enūciandi cōtrarij sequūtur res ⁊ capiūtur a rebus:
vt due cōtradictorie maxime repugnant in modo enūciandi q̄
fundantur super esse ⁊ non esse in re que maxime distāt quia cō-
tradictorie. Dico verum argumentū ꝯcludit modi enūciādi pri
mo ⁊ fundamētaliter ⁊ originaliter sumūtur a rebus sed cōple-
tiue ab intellectu in quo est veritas ⁊ falsitas subiectiue.

Arguitur quinto: oppositio cōtradi-
ctoria nō est maxima oppositionū igitur ꝓbatur Illa oppositio
est maior in qua vniuersale opponitur vniuersali ⁊ totum toti ꝙ
illa in qua vniuersale opponitur ꝑticulari vel totum ꝑti sed ī op
positione cōtraria vniuersale opponitur vniuersali ⁊ totum toti
vt omnis hō nullus hō ⁊ in cōtradictoria totum opponitur ꝑti
vel vniuersale particulari vt oīs homo quidā homo: quia maior
est comparatio totius ad totum ꝙ totius ad partem: ⁊ maior si
militer est ꝯparatio vniuersalis ad vniuersale ꝙ vniuersalis ad
particulare. Minor patet ex istis cōtrarijs oīs homo est aīal
nullus homo ē animal: ⁊ ex istis cōtradictorijs omnis homo ē
animal ⁊ quidam homo nō est animal. Dico verū argumētū cō-
cludit ꝙ attendendo maioritatem oppositionū penes pluralita
tem suppositoꝝ ⁊ distributōem suppositoꝝ tunc oppositio ꝯtra-
ria est maior: sed attendendo maioritatem ꝓpositionuꝫ penes
affirmationem ⁊ negationem tūc cōtradictoria est maior.

Arguitur sexto. Opiniones contra-
rie non plus repugnant ꝙ ꝓpositiones contrarie igitur ꝓbatur
quia sic sequeretur ꝙ idem plus repugnaret sibijpsi quod ē fal-
sum quia nihil repugnat sibijpi Vn̄ ⁊ est prius dictum: tm̄ vnū
vni opponitur: ꝓbatur sequela quia sequitur bene opiniōes cō-
trarie plus repugnāt ꝙ ꝓpositōes cōtrarie: sed oppositōes sunt
ꝓpositiones cōtrarie igitur idē repugnat sibiipi Maior est are-
stotilis in textu Minor est aresto. in fine p̄dicamenti substātie.
Cū dicit eadem oratio ⁊ idem visus idest opinio propositio vera
vel falsa videtur. Dico verū argumentum concludit ꝙ opinio
passiue sumpta est ꝓpositio sed non formaliter In ꝓposito autē
opinio capitur formaliter ꝓ assensu quem intellectus facit circa
aliquam ꝓpositionem ⁊ non ꝓ ꝓpositione opinata vt capitur ī
p̄dicamento substantie. Unde ⁊ p̄mo posterioꝝ dicitur. Sciētia
est cognitio certa opinio autem cognitio incerta.

Arguitur septimo: possibile est intel
lectum assentire duabus cōtrarijs opinionibus igitur cōtrarie

opiniones possunt esse in vno intellectu & subiecto: pbatur ans: Possibile est intellectum decipi per fallaciam cōtrarie opiniōis ergo intellectus decipitur per fallaciam contrarie opinionis: et sic videtur q intellectus assentit duabus contrariis. Maior est arestotilis scdo priorū circa defectus sillogisticos Minor quia decipi per fallaciam contrarie opinionis non est ad aliud nisi assentire duabus contrariis opinionibus & habere rationes equefortes pro vtraqz parte & sic videtur q intellectus assentit vtrisqz opinionibus cōtrariis. Dico q argumentum non concludit qa quando intellectus habet contrarias opiniones equefortes tūc nulli assentit opinionū sed tenet suspensam sententiā quousqz inueniat rationes vnius partis esse fortiores q̄ alterius et tunc vni parti assentit. Sequitur corollarie q intellectum decipi per fallaciam contrarie opinionis non est intellectum regulatum & vere scientem assentire duabus contrariis opinionib9 sed intellectum errantem viciatū & deficientē qui nō recte opinatur.

Arguitur octauo & vltimo. Opiniones

contrarie pūt esse simul in eodē subiecto & intellectu actu igitur pbatur: mercator tempore periclitatōis iudicat merces non esse piiciendas in mare propter eius dānum & etiam iudicat merces esse piiciendas in mare propter euadere mortem & ille sunt cōtrarie opiniones & insunt vni homini igit videtur q contrarie opiniones possunt inesse vni subiecto quia mercatori quod est contra prius dicta q contrarie opiniones non possunt vni subiecto inesse simul nec possunt simul esse vere. Dico verū argumentum hoc concludit q hoc est scdm diuersas potentias anime Judicio eni sensus iudicat & habet opinionē q malū est proiicere merces Judicio vero rationis iudicat hoc esse agēdum Jnter duo mala minus malum est eligendum: conseruatio autem vite melior est omnibus rebus temporalibus & terrenis Jn qua vita temporali nos conseruet feliciter deus benedictus omnium viuentium vita: vt inquit hermes verbo primo suorum centum verborum: et post hanc vitam terrenā det nobis eternā qui est fuit & erit benedictus in secula Ad cuius honorem & maiestatem adolescētumqz vtilem institutionem hoc opus a principio vsqz in finem est diligentissime recollectū per magistrum Johannem Glogouiensem in florentissimo studio Cracouieñ Anno dñi Millesimo quingētesimo quarto currēte In die Sancti Galli ɔfessoris.

Adest finis feliciter.

8734

